Anghellos Terzakis

PRINŢESA ISABEAU

Anghel/os Terzakis

PRINŢESA ISABEAU

Prefaţă şi traducere

de POUXENIA KARAMBI

Editura pentru Literatură Universală

Bucureşti - 1968

ArrEJIOl' TEPZAKH

I;I

IlPirirn TIECCA IZAMIIIII

LIBRAIRIE D' „BESTIA"

J. O. CO!.ot.A.ROS 1k CIE. S. A.

PREFAŢA

Anghellos Terzakis este fiul Nauplion-ului, oraş căruia atît opulenţa şi poetica diversitate a reliefului, cît şi originile sale, îngemănate dincolo de vremuri cu însăşi mitologia greacă, îi conferă o unică şi stranie fru · museţe. PriYeghiat de zidurile impresionante ale cetăţii Palamidi şi de plutonica apariţie a fortăreţei Burdzi, tărîmul acesta străvechi, care a zămislit prodigiosul folclor argolic şi evocă atît de grăitor măreţia şi apu· sele restrişti ale trecutului, a fost leagănul copilăriei lui Anghellos Ter^ zakis, cronicarul furtunilor istoriei greceşti. Aplecîndu-se cu pioasă şi migăloasă osirdie asupra cronicelor ş1 mărturiilor milenare ale trecutului, Anghellos Tenakis oglindeşte, Într-o bună parte din vasta şi nriata sa operă, dramatica şi zbuciumata istorie a poporului său. În rîndul acestor lucrări se Înscrie şi masivul roman Prinţesa *lsabeau,* lucrare de căpătîi în creaţia marelui scriitor, care marchează totodată o etapă în dezvoltarea romanului grec. Izvorîtă, de fapt, din crunta perioadă a ocupaţiei na^ ziste, cartea evocă eroismul unui popor care a luptat cu aceeaşi vitejie in timpul evului mediu pentru libertate.

Sub aspect tematic, romanul acesta, în care liricul şi epicul se con^ topesc Într-o urzeală durabilii şi de calitate, constituie o notă aparte în literatura greacă, În sensul ca abordează o epocă mult mai puţin explo· rată de scriitorii greci, care, În marea lor majoritate, dovedesc o adevărată pasiune pentru subiecte le@te de istoria patriei lor. Poetul Kostis Palamas, dar în special Spiros Mellas sînt autorii unor importante mono^ grafii Închinate făuritorilor revoluţiei de la 1821, iar Nikos Kazantzakis consacră majoritatea capodoperelor sale suferinţelor îndurate de greci în cele patru veacuri de robie turcească. Acestora - şi n-am citat dedt au^ torii mai cunoscuţi la noi - li se adaugă produqiile unor scriitori a căror

faimă a depăşit de mult fruntariile ţării. E cazul academicianului Ilias Venezis, al lui Pandelis Prevelakis şi al altora.

Considerată din acest punct de vedere, literatura elină ofedi un peisaj aparte în ansamblul literaturii universale.

Pe linia ilustrării acestor coordonate perene ale literaturii greceşti, contribuţia lui Anghellos Terzakis este deosebit de importantă. În roma^ nul de faţă libertatea este foarte pregnant prezentată de autor În cadrul unor evenimente dramatice, care, chiar dacă au dăi.nuit mai puţin decît acelea din perioada stăpînirii turceşti, s-au soldat cu acelaşi tribut *de* sînge al eroicului popor grec, transmiţînd peste veacuri puternicul ;nesaj de libertate al Helladei.

În cronica expediţiilor cruciaţilor, şi anume a celei de-a patra, e con^ semnată şi cucerirea Greciei de către cavalerii franci. Vremelnica, dar tragica lor stăpînire asupra pămîntului grecesc formează nu numai cadrul şi materialul de viaţă, ci însăşi esenţa, substanţa romanului Prinţesa *lsabeau.* Paralel cu dragostea eterata şi himerică, naivă chiar pe-alocuri faţă de romanticul şi viteazul erou popular Nikiforos Sgur6s, sufletul nefericitei eroine este dureros disputat de ndngăduita-i înclinare către cei asupriţi, sentiment care creşte şi capătă o tulburătoare intensitate o dati cu înfiripărea trainicei şi nelegiuitei iubiri pent_ru tînărul grec. Autorul realizează portretul prinţesei lsabeau, personajul central al romanului, către care converg toate firele acţiunii, Într-o manieră modernă, plină de îndrăzneală. Ea Întruneşte Într-un fel trăsăturile specifice omului epocii moderne, frămîntac, neliniştit şi ros de contradicţii ; e femeia căreia sensibilitatea accentuată, teama de izolare şi sentimentul neîngăduit fată de dnărul Sgur6s îi zdruncină puternic vechile credinţe şi nu-i dau răgazul să se regăsească. Cu asemenea trăsături de caracter, Isabeau pare ursită din leagăn neîmplinirii dorinţelor şi bucuriilor vieţii - un copil al tuturor dezamăgirilor şi restriştilor.

Anghellos Terzakis prezintă un amplu şi viguros tablou al răzmeriţei pornite În secolul al XIII-iea de obştea greacă Împotriva cotropitorilor, cu hotărîrea pe cit de disperată pe-atît de fermă de a-i alunga pe cava^ lerii În zale, care, Împodobindu-şi pieptarele şi stindardele cu simbolul bunătăţii şi dreptăţii şi trîmbiţind sus şi tare că au pornit pentru elibe^ rarea Locurilor Sfinte, s-au dedat, în fapt, unor acte de-o rară nedreptate şi cruzime, În flagrantă contradiqie cu simbolul crucii pe care-l purtau şi În numele căruia organizaseră expediţia.

Idealurile cu totul deosebite ale celor doi 1."roi principali -

prinţesa lsabeau şi Nikiforos Sgur6s - proiectate pe dantescul fundal al luptei. pentru eliberarea pămîntului grecesc, au un moment de confluenţă. Mi- raiul efemerei apropieri dintre Isabcau şi Sguros e plin de farmecul şi poezia nostalgiilor neîmplinite.

Cu aceeaşi capacitate de însufleţire a personajelor e înfăţişată şi drama tînărului prinţ Florentin, soţul prinţesei Isabeau, dornic de viaţă, dar neputincios să ajungă la inima prinţesei şi osîndit de-o boală necru^ ţătoare.

lsabeau, iubita ideală a lui Sguros, se dove<leşte plni la urmă inca^ pabilă de actul de curaj pe care i-l cere tînărul erou grec : să rupă legă- turile cu stirpea blestemată căreia îi aparţine şi să urmeze calea vieţii adevărate alături de Sguros. Aşa încît fiecare va urma calea hotărîtă de slăbiciunea sau de dîrzenia neclintită a caracterului său. Sgur6s, ca un adevărat haiduc, se va retrage în munţi, adăpostul din totdeauna şi de pretutindeni al eroilor, aşteptînd noi prilejuri pentru a lovi În cotropi^ tori. După plecarea lui Sgur6s, duşmanul neînduplecat al samavolniciei înscăunate de stirpea ci, nefericita Isabcau, care ii împărtăşeşte dragostea dar nu are curajul să-l urmeze, se va stinge încet, în tăcere, dureros, aşa cum şi-a petrecut Întreaga viaţă.

Prinţesa *lsabeau* este un roman de capă şi spadă, În care faptele zugrăvite în atmosfera legendelor Graalului sînt grefate pe-o problematică socială şi psihologică contemporană.

Subtila şi fina analiză psihologică în caracterizarea şi tipizarea eroilor din palpitanta acţiune a lucrării ţine de arta unui maestru care poate figura la loc de cinste alături de nenumăraţii ilustratori ai genului. Au^ torul se dovedeşte un priceput constructor literar, meşter deopotrivă de iscusit în materie de analiză şi stil, renumit pentru migala şi pasiunea de care dă dovadă în şlefuirea cuvîntului. Povestitor ales şi cu un timbru propriu, el ştie să zămislească un univers alcătuit din imagini inedite, redate într-o limbă care-şi trage seva din pămîntul Nauplion-ului, unde talazul fremătător al Mediteranei uneşte Occidentul cu Orientul mirific, iar antichitatea se întîlneşte cu evul de mijloc şi cu contemporaneitatea. Aceluia care cunoaşte istoria acestor locuri nu i s-ar părea de fel ciudat dacă Euripide ar dialoga cu Shakespeare, Praxiteles cu Brincuşi, sau dacă argonauţii ar închina pocale cu mastică de Hio cu vikingii lui Erik cel Roşu, cu vînătorii de balene ai lui Melville sau cu „băt~Înul" lui He^ mingway. La Nauplion mitul fabulos se îngemănează cu realitatea contemporană.

Punct important În spirala continuu ascendentă a creaţiei lui An^

ghellos Terzakis, cartea a apărut mai întii în foileton, în 1937, În coloa^ nele ziarului *Kathimcrini,* dar s-a cristalizat în formă definitivă abia şapte ani mai tîrziu, În 1945, după eliberarea patriei sale de sub fascişti.

Imensul succes de care s-a bucurat explici publicarea celor patrii ediţii, traducerea ei în mai multe limbi, consacrînd-o ca pe una clin cele mai reprezentative produqii literare greceşti contemporane.

Cercetător neobosit şi cîntăreţ pasionat al eposurilor pierdute în ne^ gurile veacurilor, Anghellos Terzakis n-a ancorat şi nu s-a fixat exclusiv în ispititoarele ponuri ale trecutului, ci s-a avîntat cu aceeaşi impetuozi^ tate şi măiestrie în clocotitorul fluviu al contemporaneităţii. Inafară de publicisticl, se afirmă prin roman, nuvelă, eseu, note de călătorie şi, mai ales, teatru. Anul 1946 marchează data angrenării sale în activitatea Tea^ trului Naţional din Atena - al cărui colaborator e şi astizi, după ce, în 1957, fusese directorul general al acestei instituţii - şi, totodată, startul activităţii sale dramatice. Dramaturgia, care s-a refuzat atîtor scriitori de prestigiu, a aflat în persoana lui Anghellos Terzak.is un generos maestru, diversificat în teoretician şi autor, în critic şi traducător. Dornic şi pună în slujba poporului său - urmaşul unei moşteniri teatrale atît de glo^ rioase - eficienţa instrumentului de educaţie cetăţenească şi culturalizare care este teatrul, Anghellos Terzakis a adăugat propriei sale creaţii o impresionantă serie de traduceri din operele anticilor şi ale unor impor^ tanţi dramaturgi moderni francezi şi englezi.

Rînd pe rînd şi la intervale de timp mai mari sau mai mici, un întreg şir de piese au văzut lumina rampei în patria autorului, iar ultima, *Toma cel cu* două *suflete* (1964), în care Anghellos Terzakis ni-l prezintă pe erou ca pe un om hotărît să sfarme cătuşele misticismului şi care respinge afirmaţiile neverificate de raţiune, a răzbit înafara graniţelor ei, purtînd faima mesagerului anei eline atît pe continent cit şi peste ocean.

Impăratul *Mihail,* piesă apărută în 1946 şi jucată pe scena Teatrului Naţional din Atena, deschide lungul drum al creaţiei dramatice a lui Anghellos Terzakis, din care citim piesele : *Crucea I' sp11d11,* Hiloţii, *Atotputemic11l, joc11l cel mare, Theophano* şi *Noaptea pe Mediterana.*

Născut în anul 1907, Anghellos Terzakis se statorniceşte de mic la Atena, unde, la îndemnul tatilui, urmeazi dreptul. El urcă cu paşi vi^ guroşi încă din anii studenţiei treptele spinoasei osîrdii scriitoriceşti,

ajun^ gînd de foane tînăr în Areopagul literaturii elene.

Volumele de proză: *Cel uitat* (1925), *Simfonie de* toamnă (1929), Despoţii (1932) şi Căderea despoţilor (1933), *Ora1ul '!11ori11* (1947) îi con^ sacră numele şi îl determină să păşească statornic pe drumul creaţiei literare.

Călătorie *c11 l,,,cea/iirul* (1946), celebrul roman clasat la loc de frunte în creaţia sa, considerat de critici de imponanţa Prinţesei *foi-be11u,* Fără *Dumn1ze11* (1951), VUiţa *tainicii* (1957), Orientări *în veac* [1], larg tur de orizont în actualitate, în care Anghellos Terzakis inserează secvenţe pline de aprecieri laudative la adresa poporului romin, *Epopeea* greacă (1964), lucrare inspirată din dramatica desfăşurare a ril.zboiului greco-italian, sînt dovezile vibrantei sale trăiri în actualitate.

Temperament complex şi efervescent, anist de vastă şi profundă cul^ tură, cetăţean de înaltă ţinută etică, Anghellos Terzakis este Întruchi^ parea strălucită a prototipului scriitorului pe deplin integrat în fenomenul cultural şi în problemele actuale ale poporului său. Credincios acestei linii de conduită şi dispreţuind atitudinea adepţilor „turnului de fildeşu, Anghellos Terzakis s-a avîntat încă din tinereţe în viitoarea marilor bă·· tălii desfăşurate pe arena literelor ~i vieţii sociale a Greciei. Polivalenţa şi prodigalitatea activităţii sale atestă dt se poate de convingător perma^ nenţa scriitorului în centrul celor mai acute probleme ale prezentului

E profesor la Conservatorul de teatru, directorul reputatei reviste de artă *Epohes (Anotimpuri)* şi cronicar dramatic al cotidianului de mare tiraj *To Vima.*

Pentru îndelungata şi rodnica sa activitate creatoare i s-a decernat În 1939 Premiul teatrelor, în 1958 Premiul naţional pentru proză, iar în 1962 Premiul „Comandantul George" - omagiu al preţuirii şi dra^ gostei cu care-l înconjoară Întregul popor grec.

POLIXENIA KARAMBI

1 Citeva fragmente din reportajele despre tara noastră au apărut în nr. 6/1965 al revistei Secolu< 20.

Fiului meu, care mi-a dezvăluit *sensul angelic al* vieţii.

Vă *voi povesti cuprinsul unui* străvechi letopiseţ *carele* agrăiesc *despre minunatele* isprăvi *ale lui Nikiforos Sgur6s, pui11l de nobil, din N auplion, de chipul în care, prigonit fiind, s-au fost* băjenit *din patria sa* Şi *s-au luptat cît pre uscat* şi *pre* mări şi, aşijderi, *povesti-voi cum au purtat* războlul *împotriva unei femei.*

Vremurile pe care jinduiesc a le reînvia sînt depărtate *foarte, glasurile ce le-au fost cîntat s-au stins,* iară *din osemin^ tele oamenilor ce le-au fost petrecut nici pulberi* încă *nu s-au mai ales.*

Ci eu, biet muritor, În veacul acesta văduvit *de duhul blîn^* . deţii, *surghiunit fiind, pe* măsura *slabelor mele* virtuţi *de-a sîrgul osteni-voi a da viers celor ce nu mai pot* grăi, *întru mul^* ţ *urnita domniilor-voastre.*

Şi, *vai mie ! bunilor mei* arhonţi, *iertate fie-mi, de* bună-*tatea* şi îngăduinţa voastră, greşelile *ce mi-au fost* scăpat, *pre^ cum* şi *cusururilt al* căror *tîlc l-am* Înţeles, *dar n-am avut, pe* cîtă *nevoie s-au fost cerut, înde<mînarea a le purta la dreapta lor împlinire.*

Partea *t·n tu*"·

Capitolul I

LEUL DE PIATRA

Abia scăpat din strînsoarea posomorîtelor porţi de cre^ mene ale cheilor şi strîmtorilor Nemeii, călătorul care străbate olatul răsăritean al Morias l-ului, îndreptindu-se către golful de miazăzi, zăreşte înaintea sa o nemărginită cîmpie scăldată În lumină şi acoperită de pomături roditoare. Sub bolţile cele mai înalte ale văzduhului, înmiresmate pînă mai adineauri de boarea cimbrului sălbatic, se răsfaţă acum o vegetaţie bogată. Aici se află un tărîm tihnit, ale cărui ogoare rodnice şi pline de sevă adastă molcom, tot îndelungul anului, Împlinirea tai^ nicelor minun~ ale zămislirii roadelor.

Această ţară binecuvîntată este Cîmpia argolică.

Drumeţului care trece pe sub plopii înalţi, ce şuşotesc o dată cu zvoanele vîntului, îndreptîndu-se către sud, nu-i tre^ buieşte prea multă vreme pentru a-şi da seama de preschim^ barea aerului dimprejur. O prospeţime nebănuită te Împre^ soară tiptil şi cova cu totul nou şi pur îţi înaripează răiuflarea. O dîră luminoasă, imperceptibilă pînă În cilipa aceea, se întinde liniştită de-a lungul laturii din dreapta a cîmpiei şi, furişîndu-se parcă Într-afunduri, se lărgeşte dintr-o dată, se însufleţeşte şi se scaldă Într-o baie de culori scînteietoare. E marea. Cîteva oglinzi de apă răzleţe sticlesc undeva, În urma unor tufe ţepoase care risipesc unde de miresme dulci, o dată cu căderea serii. Luciul cerului se oglindeşte multiplicat în lumina strălucitoare a mării. Dar, de acolo, din sînul afund

[1] Altă denumire a Peloponezului. al priveliştii, o limbă stîncoasă zbucneşte cutezător de pe uscat şi se scufundă în mare, curmînd cîmpia şi zăvorînd orizontul cu o străşnicie neînduplecată şi posomorită.

Cercetînd-o din privire, îţi pare a fi un uriaş leu de piatră, care a încremenit cu pîntecul lipit de pămînt ; capul i se înalţă ameninţător, iar laba repezită Înainte pare că vrea să lovească talazul albastru. Pe culmile acestui promontoriu, care întrerupe cu trupul său Întunecat străvezimile cristaline aile orizontului, se înalţă o cetate străveche. Uitat şi îmbătrînit, aristocraticul lăcaş de odinioară păstrează şi astăzi numele său cel plin de faimă şi de strălucire: Nauplion. încremenite parcă în zăbava unei neliniştite şi multiseculare adăstări, zidurile sale crenelate dăinuiesc la fel de semeţe şi astăzi. Şi, amenin^ ţătoare şi încruntată, hîrca de piatră pare că doarme toropită de-un somn iepuresc, lăsîndu-ţi totuşi impresia prevestitoare de primejdii că somnul n-o cuprinde niciodată cu desăvîrşire şi că adastă În priveghiu, adulmecînd boarea vîntului de pe mare şi ascultînd necontenit cu urechile ciulite. Acolo, către oraşul acela atît de frumos şi viteaz, despre a cărui faimă îi aduceau aminte vechile poveşti ale doicii sale, se îndreptau stăruitor privirile tînărului călăreţ care străbătea Cîmpia argo^ licâ Într-unul din amurgurile toamnei anului 1292. Alunecînd ca o minge învăpăiată printre norii roşietici şi destrămaţi, soarele scăpăta spre dreapta, dincolo de munţii Arcadiei. Coborînd dinspre miazăzi, umbrele se înghesuiau sub plopii înalţi din laturile drumului, iar pămîntul reavăn şi Înmuiat de ploaia ce căzuse de cu dimineaţă îngreuia mersul calului.

Amurgurile toamnelor nu durează prea îndelung şi, cu toate că Înainta destul de anevoios pe pămîntul jilav, călăreţul a cîrmit calul către dreapta, ţintind să se apropie de ţărm, pentru a scurta în chipul acesta drumul pe care-l mai avea de străbătut pînă În oraş. Era tînăr călăreţul, un flăcăiandru care să tot fi avut douăzeci şi unu ori douăzeci şi doi de ani şi, aidoma oamenilor cu imaginaţia Într-aripată, mergea cu capul descoperit, avîntat Înainte ; părul des şi moale, de-un castaniu-Întunecat, îi cobora lin, unduind alintător pe ceafa albă şi musculoasă, pînă pe spate, iar îmbrăcămintea sa, des^ perecheată şi de modă veche, contrasta cu secolul

acela destul de pretenţios. Un pieptar galben şi ieftin, croit din dimie aspră, îi strîngea bustul pînă la mijloc, de unde cobora, atîr- nînd ca nişte limbi, cam pină pe la jumătatea pulpelor. Că- maşa, tăiată după moda francilor, era de-un roşu învăpăiat, avea mîneci largi şi ascuţite, ~i umerii acoperiţi de-un fel de epoleţi împodobiţi cu franjuri. De la mijloc pînă la pulpă se înfoia o fustanelă creaţă şi jucăuşă, care îi acoperea picioarele pînă aproape de genunchii, pe car::, păstrînd obiceiul bizantin, îi purta descoperiţi. Cizmele, care îi ocroteau picioarele vîn^ joase, nu aveau vîrfurile ascuţite, ca acelea ale francilor, ci mulate, rotunjit, pe arcul unghiilor şi strînse În cureluşe de piele care se încrucişau pînă sus, aproape de gambă. Nu purta nici un fel de mantie pe umeri, şi o sabie scurtă, cu lama lată şi garda încrucişată, atîrna În eşarfa destul de prăpădită, săl- tînd cînd În sus, cînd în jos, şi lovind uşor coapsa voinică a calului alb.

Proptindu-şi voinicește mîna stîngă În şold şi strîngînd strunele frîului în pumnul drept, acest ciudat călăreţ, a cărui îmbrăcăminte Împăca portul veacurilor apuse cu acela al celor viitoare, Înainta de sîrg, Împungînd pîntecele fugarului său cu călcîiele. Focos, cu ochi rotunzi şi scînteietori, cu coama lune^ cînd în volburi pe gîtul Întins, calul mergea anevoie, cu pi^ cioarele prinse de-un tremur nervos, deslipind, cu un fel de mîndrie dispreţuitoare, copitele din pămîntul Înmuiat. Şi de n-ar fi fost Încăpăţînarea aceea, atît de proprie firii sale, care nu-i Îngăduia să dea îndărăt după ce luase o hotărîre, călă- reţul s-ar fi putut reîntoarce la drumul abia părăsit ; în loc de aceasta, el smuci frîul şi prinse a îmboldi şi mai Înteţit coas^ tele calu1ui cu călcîiele.

- Afurisiţii-aceia de frînci au pinteni de aur, spuse el rn glas tare, scrîşnind din dinţi şi încruntînd sprîncenele, iar eu n-am nici măcar unii de fier !

Intr-adevăr, flăcăul nostru nu părea de fel a fi prea înstărit, îmbrăcămintea sa nu semăna nici cu aceea a unui oştean de meserie, dar nici cu aceea a vreunui tîrgoveţ de treabă ; era roasă, sărăcăcioasă şi totodată avea ceva provocator, care vădea dorinţa tînărului de a trezi luarea-aminte într-un chip cu totul ostentativ. Şi, după cît 5e pare, în afara falnicului şi sprintenului său fugar, călăreţul nu statornicise cu

nimeni alt^ cineva un prieteşug atît de strîns. !n pofida faptului că celor doi le mergeau toate anapoda, iar drumeţia lor era un neîntre^ rupt şirag de întîmplări potrivnice, de sfade şi hărţuieli, e1 se Împăcau Întotdeauna În chip desăvîrşit. Amîndoi erau la fel de tineri, de ageri şi de neînduplecaţi. Adeseori, cînd gîndu^ rile îi dădeau răgaz şi voia bună îl prindea În mrejele sale, mîna flăcăului aluneca uşurel, cu o gingăşie plină de duioşie, pe gîtul calului, în sus.

- Hai, Astritis, hai, grăbeşte pasul, dacă vrei să ajungem la Sterias înainte de închiderea porţilor ! spuse călăreţul care obişnuia să-şi rostească gîndurile cu glas tare.

Urmînd neîntîrziat acest îndemn, nobilul animal a înălţat capul şi, încordînd vinele picioarelor, a pornit-o, de sîrg, la trap întins, cu toate că pămîntul mocirlos îi împroşca pîntecul cu noroi. Deodată însă a nechezat scurt şi tremurat şi, cîrmin^ du-se smucit către stînga, s-a răsucit în loc ; cabrînd speriat, a rămas ţintuit locului, cu privirile sălbatice aţintite asupra păpurişului din apropiere, care se înălţa ca nişte tufişuri cres^ cute nefiresc de înalte.

- Te pomeneşti că prin stuhurile astea s-or aţine pitite niscai păsări sălbatice, îngînă călăreţul.

Tot ce *se* poate. încruntînd sprîncenele şi înclinînd fruntea pentru a răzbi, cu privirea sa ageră, în desişul stufărişurilor zvelte şi ţepoase, zări ceva alb furişîndu-se tiptil înapoia bu^ ruienilor. A mai zăbovit un pic, aşteptînd ca păsările să se Înalţe În zbcr rotat şi apoi să se aştearnă iarăşi, nestingherit, la drum ; dar pata cea albă, destul de mare şi cu o formă ne^ desluşită, s-a chircit mai jos şi a încremenit locului, adăstînd ca la pîndă. ·

- Care eşti acolo ?. .. a strigat, călăreţul, gîndind că s-ar fi putut ca· acolo să stea pitit, În chipul acesta, chiar un om.

Poate. Dar, nerăspunzîndu-i nimeni, şi-a întors calul şi, mîngîindu-l uşurel pe gît, l-a mînat În faţa tufelor de răsfug şi limbariţă şi a Întîrziat cîtva timp, privind cu băgare de seamă. Apoi, prinzînd sabia, s-a plecat În şa şi a prins a lovi răzbit şi mînios, în stînga şi-n dreapta, şfichiuind aerul ; buruienile s-au frînt, şi jos, print1 e tulpinile lor, s-a ivit capul unm om.

- Las-o mai domol, arhon Sgur6s ! rosti încetişor un

glas tremurat. Bună. seara, senioria-voastră !

Omul care i s-a înfăţişat, tîrîndu-se ca o reptilă, din locul mlăştinos, pînă înaintea sa, era un moşneag. Pe capul lungăreţ purta o căciuliţă Înaltă şi ţuguiată, de lînă vînătă, şi, ceva mai jos, in jurui gituiu! desdlrnat, se adunau cuteie une; glugi gal^ bene. Obrazul său uscăţiv, repezit înainte, avea un luciu sli, nos, iar în jurul gurii, căscată Într-un rînjet batjocoritor, se adunau cîteva fire de păr creţ, rare şi de-o culoare nedefinită. Ochii verzi, mici şi foarte apropiaţi de rădăcina nasului, au sclipit fugar şi răutăcios.

- I-a şi sărit ţandăra ! a spus bătrînul, cu ~lasul său piţ!- găiat, care, fîrnîit pe nas, răsuna ca ecoul unei trompete ra^ guşite.

- He ! iaca şi-o sabie !. .. 'Ivldeh, aşa-i şartul stăpînilor ... felicitări... şi află că cu nu-s limbă de iscoadă, nici un frînc n-are să prindă de veste c-am văzut un grec Înarmat ! Încheie el rîzînd sec şi strîmbîndu-sc batjocoritor.

Călăreţul s-a oprit uimit şi, şovăind, a coborît încet de tot mîna care purta sabia şi a deschis gura, gata-gata să spună ceva, dar, părîndu-i rău, s-a răzgîndit şi, încruntînd sprînce^ nele a nedumerire şi încăpăţînare, a bolborosit Înciudat :

- Dumneata erai, messer Kafuris? Nu m-aşteptam să te găsesc pe-aici.

- Ei... venii şi eu cu oleacă de trebuşoară... ciudăţenii de-ale bătrîneţei ... dădui la nadă, cam de pe la prînz.

Spunînd cuvintele acestea, s-a înălţat pe coate, lăsînd să i se vadă haina verde şi lungă pînă la glezne, bogat Împodo^ bită cu broderii atît pe piept cît şi pe umeri şi În josul manşe- telor. Era lucrată dintr-o stofă grea şi, văzînd-o stropită În halul acela, pînă la genunchi, te prindea şi mila, şi uimirea.

- Pescuieşti În mlaştină, ai ... spuse Încruntat călăreţul ca^ re-şi dădea seama că-şi bate joc dt> el.

- Pe santa Madonna, acum mă aţineam mai către mar^ gini, adăugă bătrînul înciudat, chipurile, dar am fost şi mai departe. Am şi bărcuţa cu mine ; e ancorată colo.

Avea un glas i:u o pronunţie vădit străină, după care de^ grabă prindeai de veste că e genovez. Işi purta negustoria în^ tr-o dugheană Întunecoasă, ticsită cu butoaie de vin, cu

balerci şi chiupuri de untdelemn, care se afl~ În spatele zidului dinspre mare al Nauplion-ului. Negoţul său se Întindea şi înlăuntrul şi În-afara ţării. Dugheana se afla În cartierul de jos, dar sus, în părţile cele mai înalte ale oraşului, acolo unde avea casa, umbla vorba cum c-ar fi avînd un beci bucşit de butii pline cu ceară de lumînări şi mai ru seamă cu o puzderie de perpire şi torneze [2], care Întruchipau averea Băncii Gaffore din Ana· talia. Dar nu respectul faţă de omul acesta îl făcea pe tînărul călăreţ să-şi strunească mînia, ci gîndul că bătrînul genovez avea o fată, Bianca pre numele ei, care, ocrotită de nopţile fără lună, obişnuia să deschidă pe furiş portiţa grădinii, pri^ mindu-l pe actualul prieten al tatălui său atît În braţele, cit şi în alcovul său.

Aruncîndu-şi privirile către înalturi, tînărul zări cerul care se acoperea iarăşi de nori Întunecaţi şi, dîndu-şi seama că pînă la căderea serii nu mai e atît de mult, simţi că inima îi bate mai repede.

- Dumneata n-ai să te mai mtorci acasa m seara asta, messer Matteos, îi şopti tainic bătrînului.

- Bine-nţeles c-am să mă-ntorc ; cît ai clipi mă-ntorc şi eu; nici n-ai s-apuci s-ajungi pînă la tufărişul cela de colo, şi-ai să mă vezi şi pe mine trăgînd la ţărm.

- N-ai să mai ajungi, socoti tînărul cu un licăr de nădejde În priviri. Cînd ai s-ajungi, porţile de fier au să fie Închise.

- Da' de unde !... Mă duc ca fulgerul pe drumul ăsta !

Adevărul e că Matteos Kafuris, căruia cei de-un neam cu dînsul îi spuneau „Gaffo re", îşi petrecea foarte adeseori noap^ tea În-afara oraşului, în Împrejurimile căruia avea o livadă de măslini şi o casă. Datornicii săi, însă, care nu-l mistuiau de fel şi aşteptau cu nerăbdare prilejul de a-i măcina renu^ mele, şopteau pe furiş cum că faimosul pirat Andrea Gaffo re ar fi nu numai fratele, ci şi asociatul ilustrului bancher din Nauplion. ·

- Dacă nu mă Înşel, te-ai dus din nou pe la moşiile tale, arhon Sgilros, spuse genovezul Închizînd pe jumătate ochii Încercuiţi de zbîrcituri şi rîzînd muteşte.

Muşcîndu-şi buzele, semn că se mîniase, călăreţul se înălţă plin de demnitate şi, strîngînd şaua jupuită între genunchi,

2 *Perptr4* - monedă bizantinii. ; tornez4 - monedă franţuzeascl, bătută la Tours.

răspunse cu mîndrie : ·

- În primul rînd, ţin a-ţi spune că nu mă numesc Sgilros, ci Sgur6s [3] şi, în al doilea rînd, aşa după cum prea bine ştii şi dumneata, messer Matteos, prietenul dumitale, notarul, nu vrea să recunoască dreptul pe care-l am asupra moşiilor mele.

Genovezul abia miji a rîde încetişor, mîngîindu-şi barba cu degetele osoase şi strîmbe, ca şi cum ar fi cugetat adînc.

- Aşa o fi, dar trebuşoarele acestea nu pot fi despere^ cheate, spuse el În cele din urmă, căutînd pieziş undeva. În ceea ce mă priveşte, îţi spun, pe sufletul meu, pe care l-am închinat bunului Dumnezeu, că eu cred cu tărie că eşti În^ tr-adevăr un Sgur6s, unul dintre acei Sgur6s străvechi stăpînitori de moşii, dar iată că are şi notarul, bată-l vina, drepta^ tea lui, pentru că, zice el, În ciuda ostenelilor sale, pe care ne^ fericitul şi le-a dat cu prisosinţă, n-a putut afla În bună rîn^ duială hîrtiile pe care i le-ai mai arătat, încă o dată, deunăzi. După cîte mi se pare mie, neînţelegerea cu pricina ar fi căşu- nată de spiţa mamei tale ...

Spusele bătrînului stîrneau şi supărarea, şi bănuiala, dar tîlcul jignitor al ultimelor sale cuvinte îl muşcau de inimă pe tînărul călăreţ. îndoielile care pluteau În jurul naşterii sale erau cunoscute În tot oraşul.

- Cu alte cuvinte, eu aş fi un copil din flori, nu-i aşa ? scrîşni el rîzînd cu năduf şi cu ochi încărcaţi de fulgerele mîniei. Foarte bine, messer Kafuris, foarte bine. Dacă vrei dumneata, fie şi-aşa. În clipa de faţă nu sînt în măsură să-mi dobîndesc drepturile numărîndu-i notarului bani bizantini, cum fac alţii, dar trag nădejde că Într-o bună zi am să-i pot dovedi Într-alt chip cine sînt.

Cu această scurtă şi nelămurită ameninţare, Sgur6s se în^ toarse brusc şi, fără a-l Învrednici cu vreun salut pe bătrînul genovez, se îndreptă spre drumul obişnuit şi, Împungîndu-şi calul, porni în tropot către N auplion.

Aşa cum se întîmplă foarte adesea, adevărul îl supărase mai cu osebire. O femeie sărmană şi străină, care mai tîrziu îi fusese şi doică, îl culesese dintr-o casă lovită de moarte. Nu- şi cunoscuse tatăl şi crescuse Într-o căsuţă sărmană, căţă- ratăpe coastele pustii ale Nauplion-ului, pe care vînturile biciuitoare din largul mării le bat necontenit. Dîndu-şi

3• sgur6s (cu accentul pe *o)* indică originea noblllarA.

sufle^ tul, măicuţa lui îi lăsase cu limbă de moarte porunca de-a nu se înstrăina de numele stirpei Sgur6s, care, deşi se stinsese pe-atunci, strălucise odinioară pe acele meleaguri. Ce legături de rudenie anume îl apropiau de presupuşii săi străbuni aristocraţi, nu se ştia prea bine. L-au botezat Nikiforos şi, înălţîndu-se flăcău şi voind a se făli cu numele familiei sale, s-a izbit de batjocura iumii : „Auzi : Sgur6s ! De unde ş; pÎn1 unde Sgur6s? Stirpea lui Sgur6s s-a stins de-atît amar de ani. Leon Sgur6s, arhonte al Nauplion„ului şi al Argos-ului, înainte de cucerirea frîncilor, n-a avut urmaşi." Umbla vorba cum că în Epir s-ar mai afla răzleţiţi Cîţiva urmaşi îndoielnici. Vreo familie de bastarzi, aflaţi În afara drepturilor, care acum avea prenumele albanez : Bua Spata.

Izbit de purtarea atît de jignitoare a concetăţenilor săi, Nikiforos nu-şi pierduse nădejdea, ci, dimpotrivă, se îndărătnicise, din capul locului, Într-o atitudine de sălbatică şi neîn^ duplecată rnîndrie, care poate că n-ar fi fost atît de înverşu- nată dacă n-ar fi fost provocată atît de brutal. Astfel stînd lucrurile, şi-a brodat imaginea sfîntului Theodor - blazonul şi ocrotitorul marilor săi străbuni - pe cămaşă şi s-a înstrăinat, trufaş, de prietenii săi şi de toţi aceia cu care se jucase mai înainte. în cele din urmă, folosindu-se de economiile doicii sale, îşi cumpărase un cal, un armăsar mîndru şi focos, lucru foarte greu de găsit la vremea aceea în Morias, deoarece puţinii cai existenţi constitui3u un privilegiu al francilor.

Moşiile revendicate de Nikiforos Sgur6s se aflau pe ţărmul opus al Nauplion-ului. Despre acestea ştia că au aparţinut, fără nici o · îndoială, mamei sale, dar, datorită noilor şi încurcatelor stări de lucruri pricinuite de stăpînirea străinilor În ţară, ele se aflau cotropite de ani de zile şi nimeni nu-şi iua răspunderea de a-i spune de la cine anume să le· ceară. Morias-ul făcea parte din Principatul Villehardouin-ilor, cit despre Nauplion, acesta fusese dăruit de răposatul messer Gu^ glielmo slăvitului nobil Guido Delaros, ducele Atenei.

Intărîtat din pricină că notarii şi prefecţii îl Împiedicau să-şi dobîndească drepturile, Nikiforcs Sgur6s recursese,. cum era şi de aşteptat, la cea mai rea soluţie ; din cînd în cînd, îl

apucau năbădăile ; atunci încăleca furios pe Astritis şi, ajun^ gînd Într-o întinsoare la „moşii", se lua la ceartă cu actualii lor stăpîni, se încăiera cu dînşii şi, o dată cu căderea serii, se înapoia „răcorit" acasă. Văzîndu-l că soseşte bătînd din pin^ teni, naupliotii pufneau de rÎ5 şi spuneau pe furiş : „Iacătă-l şi pe Sgur6s, care se Întoarce de la «moşiile» lui !"

Nevoind cu nici un preţ a-l recunoaşte drept Sgur6s, îi spuneau îndărătnici Sguros ...

Tot astfel s-au petrecut lucrurile şi astăzi. După ce era gata-gata să dea de-a berbeleacul doi călugări franci, care se întorceau din împrejurimi murmurînd liniştiţi „Angelus"-ul [4], s-a năpustit sus, pe galeria boltită a porţii de fier, unde oştenii manevrau tocmai lanţurile grele pentru a o Închide. Trompeta de seară sunase pe tabia mare şi loviturile lui Astritis duruiau ca tunetul sub arcada grea. Un vînt viclean, aducător de ploaie, sufla bezmetic, şi cerul se spuzise de nori vineţi. Ici^ colo, în dughenele scunde şi Întunecoase, cocoţate Înapoia uria^ şelor ziduri ale oraşelor, prinseseră a licări opaiţele. T recînd ca fulgerul printre ţipetele de groază ale femeilor, Sgur6s a străbătut cartierul de jos al oraşului şi a Început să urce, fără să descalece, treptele de piatră ale uliţelor care duceau către partea de sus a oraşului. Noaptea cădea cu repeziciune. Tre^ cînd pe lîngă casa lui Kafuris, Nikiforos a fluierat tărăgănat. Trudă zadarnică: potcoavele bătute în cuie ale lui Astritis răsunau jur Împrejur, stîmind o larmă îndrăcită. O fereastră a sCÎrţîit undeva În urma sa, dar iuţeala calului îl şi purtase departe. Intorcîndu-se şi privind peste umăr, a zărit un braţ, fraged şi alb ca spuma laptelui, răsărind prin fereastră şi flu^ turînd o năframă roşie de mătase, care fîlfîia uşor În aerul serii. Semn că-l aştepta ... Purtaţi de vînt, Cîţiva stropi de ploaie călduţi i-au căzut pe frunte. Indemnă calul şi, În scurtă vreme, trecu peste colină şi descălecă pe povîrnişul dinspre sud, unde se aflau şi casa sa, şi grajdul lui Astritis. Cînd Niki^ foros Sguros părăsi grajdul, se Înnoptase de-a binelea. Departe^ hăt fulgerele coborau săgetat În bezna deasă, biciuind largul 'llării. Cu pumnii proptiţi În şolduri, cu picioarele răşchirate, s-a oprit o clipă să adulmece răsuflarea grea a mării. Mirosea a ploaie. Într-un tîrziu s-a înapoiat, cu gîndul de a urca iarăşi la colină şi de-a se lăsa în jos, către

4 Rugăciune catolică.

casa lui Kafuris, acolo unde ştia prea bine că Bianca îl aşteaptă, caldă şi înmiresmată, în spatele portiţei grădinii. Aruncînd o ultimă privire înapoi, de acolo, de sus, i se păru că zăreşte umbra neagră şi mătăhă- loasă a unei corăbii În largul mării luminat de scăpărările de pucioasă ale fulgerelor. Uimit, a rămas locului, aşteptînd să se lumineze din nou. Deaprte, către sud, tuna ... Ploaia caldă îi biciuia obrajii. Ce corabie o fi aceasta, pe care n-o zărise sosind deodată cu amurgul şi apăruse pe muteşte tocmai acum, în miezul nopţii ? Şi, cum aştepta chibzuind astfel, furtuna s-a dezlănţuit cu un zgomot şuierător. De abia atunci a început să alerge de vale. Ducă-se dracului ! La urma urmelor, n-avea decît să fie cine-o fi, ce-i păsa lui ? La Cîţiva paşi de casa. lui Kafuris s-a hotărît să se oprească, totuşi. Cam În preaJma locului unde se întîlnise de cu seară cu genovezul se vedea ar^ zînd un foc mare.

Cercetînd împrejurimile din privire, îşi aminti de corabia necunoscută, zări încă o dată focul şi, î_ncruntînd sprîncenele, oblici că în noaptea aceasta atît de zbuciumată se petrece ceva neobişnuit.

Capitolul 11

VIS IN ZORI DE ZI

Viaţa lui Nikiforos Sgur6s ascundea o mare tama, care nu dăinuia de ieri de-alaltăieri şi nici nu se Împletea în vreun fel oarecare cu obîrşia sau cu năzuinţele sale. În tainiţele cele mai ferecate ale sufletului său nu-şi aflaseră adăpost decît două mari pasiuni, pe care neînduplecata sa mîndrie le priveghea ru străşnicie : cea clintii se revărsa asupra bătrînei sale doici, asupra calului său cea de pe urmă. În rest, tărîmul Înţelegerii nemijlocite a lumii înconjurătoare era nespus de mărginit. Scară după seară, urca o dată cu soarele, care scăpăta în^ tr-asfinţit, pe stîncile Acronauplion-ului şi, de-acolo de sus, privirile sale înnegurate şi absente rătăceau îndelung pe în^ tinsul mării şi pe coastele munţilor din apropiere ; dincolo de nemărginirile şi de creştetele lor,

departe-hăt, departe de tot, gîndea el, vor fi existînd, de bună seamă, şi alte lumi nebănuite şi necercetate încă de agerimea minţii omeneşti !„. Sgur6s n-a crezut niciodată că bruma ştiinţei de carte, deprinsă de la un monah cu duhul beţiei, anume năimit de doica sa întru asemenea osîrdie, ar putea lărgi Într-un fel oarecare orizon^ tul Închipuirii sale. Invăţătura este o îndeletnicire nătîngă, croită pe măsura prostimii, care nu poate sluji decît cel mult notăraşilor care tiduiesc testamente ori Înscrisuri folositoare bătăuşilor şi secăturilor. Cam astfel chibzuise dînsul acolo sus, pe înălţimile ce priveau asupra zbuciumului mării şi foarte adeseori noaptea îl ajungea de pe urmă. Apri~ mînate din^ spre sud, valurile zgomotoase se spărgeau, bubuind, sub coas^ tele găunoase ale ţărmului şi fierbeau dintr-afunduri dimpre^ună cu rupturile de stîncă Într-un clocot neistovit. Toropit, se întindea pe spate şi întîrzia astfel cu ochii întredeschişi. Ri^ sipi te parcă de boarea vînt:..ilui de seară, stelele diatîi pîlpî^ iau În sclipete plăpînde asupra necuprinsului mării, a cărei răsuflare sărată şi răcoritoare aluneca nesimţită În viscerele sale. Crugul vremii se oprea ca prin farmec şi-o ameţeală dulce împresura ultimele clipe ale zilei. Tîrziu, cînd privirile sale prindeau a căta din nou Împrejur, îşi dădea seama că noaptea se lăsase, cuprinzînd În fantasticele şi tulburătoarele ei mreje întreaga fire. Nici dnnnurile sale în tărîmurile visului lucid şi ·nici nălucirile sonmului său iepuresc n-au zămislit niciodat:î vreo viziune atît de fermecătoare. Astfel, atît fantezia cît şi îndelungile sale visări se îmbinau În ţesăturile aceleiaşi plase magice. Uneori, tainica chemare a nerăbdătoarei şi trufaşei Bianca le curma brusc, şi atunci timpul care-l mai despărţea de clipa Întîlnirii era nespus de dulce şi de ispititor ; alteori, era plin de nelinişti şi de-un zbucium clocotitor. Mai tîrziu însă, cînd, obosit de îmbrăţişările ei, se strecura tiptil În liniş- tea umedă şi albăstruie a zorilor, simţea că sufletul său era în^ setat de altceva deât de dragostea mistuitoare şi sălbatică a genovezei, care nu-i dăruia nici o undă de duioşie. În clipele acelea o uita cu desăvîrşire şi nu se reîntorcea acolo decît a:tmnci dnd simţurile sale o rechemau stăruitor. Neaşteptata ei dăruire a fost rodul unei Întîmplări iscate la vreme de noapte - lucrurile s-au petrecut cu vreo trei-patru ani mai Înainte, Într-o noapte ·tîrzie, cînd poarta

de fier a cetăţii se în^ chisese de multă vreme, iar el se îndrepta către casă, urcînd agale treptele de piatră ale uliţei. Năvălind dintr-o crîşmă care tocmai trăgea obloanele, trei răufăcători s-au năpu~tit asupra sa. Era o noapte ploioasă şi drumul era năpădit de bezne; revoltat şi fără a-şi pierde cumpătul, a dat înapoi, s-a sprijinit cu spatele de-un zid şi, trăgînd sabia sa cea scurtă, l-a pălit la întîmplare pe unul dintre ei. Pe ceilalţi s-a mulţumit a-i ţine la distanţă, lovind ici-colo în Întunericul de nepătruns. Mută şi îndîrjită, lupta n-a durat prea multă vreme. Ştiind că oamenii de teapa lor nu purtau niciodată sabie, lucrul acesta fiind privilegiu arhonţilor şi oştenilor, le ghicea cuţitele lovind la intîmplare în Întuneric şi îşi dădea seama că numai beţia le stîrnise cutezanţa ; mai ştia că, în mod obişnuit, lepădau armele şi se risipeau ca fumul ori de cite ori se Întîmpla să s;! năpusteasc̆ din greşeală asupra unui om Înarmat. Duhnind a vin, răsuflarea lor călduţă îl lovea drept în obraz. Deodată, însă, piciorul lui Sgur6s alunecă pe caldarîmul umezit de ploaie şi căzu În genunchi, trecîn<l astfel, împotriva voinţei sale, către vale, unde locul nu-i era de fel prielnic. Undeva la stînga un gemuleţ scÎrţÎia uşurel, dar nu se făcu nici lumină, şi ni.:i nu se arătă nimeni. Cît ai dipi, flăcăul sări din nou În picioare. Simţi o muşcătură rece pe spate şi sîngele începu să i se pre^ lingă pe cotul drept. Strîngînd cu înv~rşunare sabia, o repezi drept înainte, de sus în jos, şi lovi cu sete Într-o matahală greoaie, care se rostogoli gemînd la picioarele sale. înnebunit de sp. aimă, cel de-al treilea vrăjmaş a zbughit-o ca din puşcă de vale, tropăind pe treptele de piatră. S-a oprit să-şi tragă sufletul ; mîna dreaptă îl ustura şi, cum încerca să închidă punmul, i se părea că-i plesneşte pielea.

Ceva mai de vale; dinspre partea stîngă, sCÎrţÎitul acela s-a auzit mai puternic pe stradă şi un glas uşurel, abia şoptit, a răzbit pînă b urechea lui : „ *Vieni !*"

Neînţelegînd, a ascultat mai cu luare-aminte şi, auzind acelaşi cuvînt, a înălţat capul pentru a vedea unde se află. Cu toate că Întunericul era de nepătruns, îi erau cunoscute cele mai Întortocheate colţuri ale locului.

„Sînt la doi paşi de casa lui Kafuris !" gîndi el, înaintînd către glasul acela ne:::unoscut. O rnînă caldă de femeie s-a în^ cleştat de braţul său şi l-a tras încet, dincolo

de portiţa grădinii. Uimit, s-a lăsat condus În tăcere şi, odată ajuns În faţa unei scări de lemn, după ce-a urcat primele două trepte, femeia s-a Întors către el, l-a îmbrăţişat şi l-a sărutat pătimaş pe gură.

- *Salvato I* exclamă ea după aceea cu un glas moale, adîm: şi alintător. .

De abia atunci, recunoscînd glasul grav, şi-a dat seama că e fata lui Kafuris. O mai văzuse şi Înainte de noaptea aceea, de cîteva ori, pe cînd trecea pe stradă ; îşi pieptăna părul ne^ gru şi lung şi cînta încetişor. Obişnuia să poarte o tocă mică şi roşie, făcută din ·Catifea, o ţesătură nouă, care apăruse de foarte puţină vreme şi era foarte scumpă, iar parfumurile grele cu care-şi ungea trupul oacheş erau aduse de tatăl ei tocmai de la Florenţa. Pe vremea aceea îi păruse tînărului trecător a fi şi trufaşă, şi dispreţuitoare, iar acum ea era aceea care-l condu- cea în iatacul ei, o încăpere mică şi potrivit de înaltă, cu ve^ dere spre stradă. O candelă de argint, aninată de perete, ardea mvăluind În umbre pufoase şi fantastice patul alb şi larg, care strălucea sub draperiile grele şi vişinii. O mulţime de mărun- ţişuri, vase mici şi casete, piepteni şi flaconaşe, răspîndite pre^ tutindeni, pe mobilier, o umpleau, încărcînd şi mai mult atmos^ fera îmbîcsită de parfum. Schiţînd un căscat somnoros, Bianca a phruns cea dintîi înăuntru şi, destinzîndu-şi braţele cu miş- cări lascive, a lăsat şalul să-i alunece În jos. Legănîndu-şi umerii goi, trupul ei a răsărit înaintea străinului care adăsta nemişcat în prag.

Zărindu-l, privirile Învăpăiate şi dilatate de uimire i s-au înnegurat deodată şi, Întorcîndu-se cu tot . trupul, izbucni brusc Într-un hohot de rîs nestăpînit. Dlndu-şi seama acum că era prada unei greşeli, tînărul se încruntă. Nu încăpea nici o îndoială că genoveza îl luase drept altcineva şi, Întorcînd spa^ tele, a dat să plece, Înciudat nu numai de ridicolul situaţiei în care se afla, ci şi de rîsul jignitor .al femeii. Rîzînd nestăvilit, Bianca i-a tăiat drumul, l-a cuprins În braţe şi nu l-a lăsat să plece decît În zori

Din noaptea aceea ~e reîntoarce acolo de trei ani, şi în mo^ mentele sale de bună dispoziţie Nikiforos se gîndea că această dăruire a ei nu putea fi altceva decît o generoasă răsplată oferită tînărului erou a acelei peripeţii petrecute la vreme de noapte. De bună seamă că genoveza, care urmărise Întîmplarea de la fereastra sa, nu putuse distinge cine

era eroul din pricina Întunericului care domnea pe stradă. dar, odată ajuns În interi^ orul încăperii, a recunoscut, plină de uimire, că acesta nu era altul decît acel biet copil care trecea atît de adeseori pe drum privind-o cu ochii încărcaţi de dorinţă.

- Fii prudent, *carissimo,* nu care cumva să te dibuie tata : plăteşte oameni anume pentru a-l răpune pe cel care cu^ teză să vină la mine !

„Pfui !„. Dezgustătoare poveste !" gîndea Nikiforos În cli^ pele sale de proastă dispoziţie. În asemenea clipe dădea frîu liber gîndului să zboare În taină către o făptură cu ochi albaş- tri, care-l Însenina ...

Aceasta era marea lui taină. Şi, cine ştie, poate că nu eL1 chiar o amintire, ci numai un vis, unul dintre visele acelea ciudate şi incoerente, care-i învăluiau gîndurile În ceasuri[,~ de uitare de sine, din timpul zilelor în care vîntul din larg îi Înaripa fantezia, populînd-o cu fapte eroice, iar clocotul va^ lurilor i-o alinta cu o duioşie maternă. Superstiţiile sale copi^ lăreşti au transfigurat, destul de adeseori, unele întîmplări tai^ nice ale vieţii sale şi n-ar fi cu neputinţă să se fi mtîmplat ceva asemănător şi cu năluca din dimineaţa aceea de neuitat. Deasupra tufei învolburate, stufoase şi de-un verde-intens din grădina Biancăi a în.flori t, albastră, o floricică „cerească" ... Şi, cum sclipetul lunii nu se istovise încă, a trecut grabnic de portiţă şi, ieşind În stradă, a prins a coborî de vale, ca nu care cumva să-l ajungă de pe urmă revărsatul zorilor trădătoare. Părînd a fi o fantastică supravieţuire a lunii, un luciu albastru şi umed cuprinsese cerul.

Oraşul doarme. Sus, la posturile de pîndă ale străjilor, trîmbiţele nu vor răsuna decît la răsăritul soarelui. De abia atunci se vor deschide porţile cetăţii şi mulţimea pestriţă va prinde a se revărsa pe drumuri şi a vui ca un fluviu. Ţăranii, care zoresc cu orătăniile lor către piaţă, se vor încrucişa cu vînzătorii de mărunţişuri, încălecaţi pe catîrii JC'r supra·· încărcaţi, ~i cu călugării franci şi greci, sub arca Lea mare a bolţii <le la intrare, iar oştenii, strălucind ca nişte cantaride zgomotoase, În armurile lor metalice, se \'or înfoia ţanţoşi În praful stîrnit de forfota gloatei nemaipomenite. Timpul În care larma mulţimii atingea culmea îl scoteau

mai cu csebire din sărite pe Sgur6s.

Soarele nu răsărise încă ; aidoma Întinderii mării, care cată veşnic În sus, către oraş, poleind zidurile caselor, revărsatul zorilor albăstreşte cerul. Ziua soseşte sprintenă şi voioasă, trîmbiţînd o dată cu răcoroasele adieri ale necuprinsului mării. Şi deodată acolo, aproape de ţărm, unde locul se lărgeşte În^ tre case şi peretele abrupt al mării, Nikiforos a auzit apro^ piindu-se tropote de cal. Mirat, s-a îndepărtat şi s-a ascuns sub scobitura scundă a unei părţi a zidului. La ora aceea era primejdios să te afli afară din casă ; te-ar fi Împresurat de^ grabă mii şi mii de bănuieli. Bîjbîind prin ungherele neregulate şi mocirloase, Sgur6s a dat peste un poloboc care mai păstra puţină apă pe fund, aruncat acolo de toanele vreunui mic nauf.ra~iu şi, fără a mai sta vreo dipă la îndoială, a sărit în^ tr-Însul. Era şi timpul. Gîţiva cavaleri au apărut dinspre dreapta. Să tot fi fost vreo şase sau şapte ; veneau către dînsul tropăind sprinten. Copitele cailor sunau ascuţit În liniştea dimi^ neţii. Puţin înaintea celorlalţi mergea un cavaler franc, îmbrăcat fotr-o cămaşă de zale, capricios Împletită, care-i acoperea trupul din tălpi pînă-n vîrful degetelor. O cască ţuguiată, înfundată pînă la sprîncene, îi acoperea capul, iar nervura scurtă care-i ocrotea nasul părea că adînceşte găvanele negre ale ochilor. Purta suliţă, la capătul căreia fîlfîia un steguleţ negru-roşu, În picioare, iar sabia sa, enormă şi cumplită, atîrna Într-o ban^ duileră grea, petrecută cruciş peste pieptarul alb. Toţi cei care-l urmau îndeaproape nu păreau a fi nişte figuri la fel de simandicoase, ci simpli cavaleri şi sergenţi, după cum arătau suliţele scurte şi steagurile lor lunguieţe şi bifurcate. Cei mai de pe unnă se vădeau a fi scutieri mărunţi, care purtau scuturile grele ale stăpînilor. Întorcîndu-se cu vioiciune, Sgur6s observă că cel de-al treilea cavaler era o femeie. În^ soţitorul său, un nobil tînăr şi blond, cu coiful Împodobit cu pene, mergea cu trupul înclinat către nobila sa parteneră, pe care-o Învăluia cu o stăruitoare şi atentă gingăşie. Tînăra doamnă străină, care se apropia de Sgur6s, călărea f emeieştc pe calul său alb, purtîndu-şi bustul uşor mlădiat

înainte, capul drept şi pleoapele coborîte. Deasupra capişonului, de culoarea fisticului, care după moda timpului îi aduna tot părul, ca o cască, şi se Înnoda cu o panglică îngustă sub bărbie, purta o tocă scundă şi octogonală, ca acelea pe care francii o numeau *loure,* precum o coroniţă schiţată simplu şi lipsită de dante^ lărie şi de limbile Împodobite cu bulbi. Purta o rochie albă, largă şi înfoiată, din dantelă, iar sus, în partea stîngă \l pieptului, un blazon negru brodat cu aur. Pe umerii săi fîlfîia molatec o mantie de mătase verde-azurie.

Fizionomia nobilei doamne apărea încadrată de zulufii de păr castaniu, care răsăreau graţios de sub capişonul de culoarea fisticului şi de răscroiala guleraşului de hermină. Pentru Sgu^ r6s, însă, care o privea de jos În sus, ea se proiecta pe peticul· de cer luminos pe care păleau ultimele stele, iar uşoara paloare, precum şi obrajii Împurpuraţi de răcoarea dimineţii sau de vreun simţămînt tainic, o făceau să apară neasemuit de fru^ moasă. Ochii ei, care n-au licărit decît o clipă, semănau cu reflexele albastre ale mării. Săltînd ritmic şi uşor În şaua moale, s-a apropiat, a trecut pe lîngă el şi s-a îndepărtat.

Tulburat, Sgur6s a scos capul de sub arcadă şi a urmărit alaiul care se pierdea către cotul străzii. Atît. ln clipa în care a părăsit ascunzătoarea, trîmbiţe]e nu sunaseră încă deschiderea porţilor oraşului. încotro se îndrepta oare doamna aceea necunoscută şi cavalerii înzăuaţi la ora aceea ? Pleca tn vreo călătorie îndelungată ? Poate, dar el nu auzise vorbindu-se, în zilele din urmă, cum că vreo persoană de rang înalt ar fi popo^ sit pentru o noapte la Nauplion. Intrebîndu-se dacă n-o fi fost cumva vreo ducesă sau vreo contesă, se căina că nu fusese în stare să cate mai cu luare-aminte blazonul, care nu era bro^ dat numai pe îmbrăcămintea sa şi pe valtrapurile şeii, ci chiar şi pe scuturile însoţitorilor săi. încruntîndu-se, s-a oprit brusc, săgetat de-un gînd ciudat : „Oare tînăra doamnă se pornise la drum din propriul ei îndemn sau ?. .. Obrazul ei - parcă-l vede şi acum înaintea ochilor - avea o expresie stranie. Ţinea capul În sus, cu un fel de demnitate rănită, pleoapele îi acopereau privirile, şi roşeaţa aceea uşoară· de pe obraji, oare ?. . . Oare semnele acestea nu erau mărturia unui

orgoliu rănit? .. . ale unei suferinţe ?"

Năluca aceea năpraznică, care se învălmăşea atît de ade^ seori cu halucinaţia isprăvilor vitejeşti zămislite de fantezia sa, a tresărit înfiorată ... „Poate că ar fi trebuit să intervin ... De bună seamă că ar fi trebuit !. .. " Nu se gîndea cît de smin^ tită ar fi fost încăierarea cu cei şase cavaleri îmbrăcaţi În zale din creştet pînă-n tălpi, Într-o tărăşenie cu care, la urma ur^ melor, n-avea nici În clin nici În mînecă.

Tulburat şi posomorît, pironindu-şi privirile În pămînt, şi-a continuat drumul visînd fel de fel de isprăvi vitejeşti, pe cît de copilăreşti pe-atÎt de imposibile.

Răsunînd de sus, de pe ziduri, trîmbiţele dimineţii l-au readus la realitate.

Jur Împrejurul său mijeau zorile purpurii. Ca şi cum ar fi pîndit clipa aceasta, mulţimea bulucită Înapoia porţilor oraşului s-a revărsat tumultuos pe uli\t'. Obloanele ferestrelor s-au izbit zgomotos de pereţi, iar neguţătorii au prins a slo^ hozi fluierăturile care vesteau Începutul zilei de lucru. Apro^ piindu-se de-un scriitoraş ghebos, l-a oprit în drum şi l-a în^ trebat dacă nu i-a ajuns vreo veste nouă la ureche. „Nu care cumva s-a-ntîmplat ceva neobişnuit În zilele acestea ?" Omul a înălţat capul şi l-a privit cu un aer neliniştit şi tîmp.

- Aa ! exclamă el imediat ce-l recunoscu pe Sguros, şt încercă să-şi vadă de drum.

- Te-am întrebat ceva, măi, omule ! strigă el iritat Ş! înhăţîndu-l de guler.

- Nu-ţi fie cu supărare, jupîn Sgur6s, dar, după cum vezi, sînt cam grăbit.

Zgîlţîindu-l de guler plin de mînie, l-a silit să rămînă pe loc ; nu voia să afle decît o simplă informaţie ş1 de aceea îl întrebă:

- S-a zvonit ceva, de pildă, despre o nobilă doamnă răpită de frînci ?

Chipul conţopistului s-.1 schimonosit de teamă.

tînd pu
cruci Îndură-te de noi, fiul lui Dumnezeu ! îngăimă el bă-pripite şi cătînd cu spaimă împrejur. N-am auzit rostindu-se pe nicăieri vreo vorbuliţă despre aşa ceva !...

Şi-apoi, profitînd de faptul că interlocutorul său întîrzia cătînd preocupat În pămînt, o zbughi, tîrîndu-şi ţurloaiele crăcănate cît putu mai repede. Toţi concetăţenii săi erau c.:on^ vinşi că Sguros e stăpînit de-o trăsnaie. După conţopist i-a mai ·oprit şi pe alţi oameni, să-i Întrebe şi pe ei, dar, cum auzeau de aşa ceva, o luau cu toţii la sănătoasa, fără a-i răs-punde şi privindu-l uimiţi sau batjocoritor. li surprindea fap^ tul, cu totul neobişnuit, că-l auzeau vorbindu-le. Ştiind că gloata îl ocoleşte Întotdeauna, grăbită şi fără a-i căta în pri^ viri, din pricina corpului său puternic şi a înfăţişării sale, s-a îndreptat În cele din urmă către oraşul de sus, unde-şi avea sălaşul, stăpînit din nou de necruţătoarea sa dragoste de 5in^ gurătate. Ducîndu-se fără nici un ocol spre grajdul lui Astritis, s-a culcat, cu mîinile Împreunate sub cap, pe paiele aurii nă- meţite într-un colţ şi a Închis ochii. Dorea să viseze.

Capitolul I I I

COŞMARUL DIN TIMPUL NOPŢII

Aceasta e ammtuea nepreţuită, taina pe care Nikiforos Sguros o zăvoreşte gelos în inima sa din vremea aceea. De atunci lunile se petreceau monoton, una după alta, şi viaţa se desfăşura Într-un vălmăşag de mărunte Întîmplări zilnice şi de

frînturi de vise, sclipitoare uneori, mocnind în tăcere

destul de adesea, sau tîrîndu-se ucigător de amăgitoare, ai^ doma nopţii acesteia irosite în braţele Biancăi.

Obosit de dragostea genovezei, tîrziu, hăt, cînd se stingea ultimul licăr al Cloştii cu pui, Nikiforos se scufundă în mre^ jele somnului dintîi, dar nici n-apucă să pună pleoapă peste pleoapă, şi tresări, fără veste, stîrnit de-un zgomot neobişnuit. La lumina pîlpîitoare a candelei, o zări pe Bianca dormind alături de el. Respira liniştit, cu buzele cărnoase Întredeschise, cu părul negru şi moale unduind răsfirat pe pernă şi cu trupul greoi complet relaxat. Ea nu auzise nimic. Draperiile vişinii ale patului erau trase, neglijent, numai pe jumătate. Ciulind ure^ chile şi înălţînrlu- şi privirile, tînărul grec se ridică, sprijinin^ du-se pe coate. Faptul că acum nu mai auzea nimic i se păru curios. Nu cumva i se năzărise doar În vis ?

Ploaia contenise cu totul şi numai arareori cîte-o picătură mare aluneca din ulucul casei pe caldarîm. Izul umezelii se strecura înăuntru prin crăpăturile nevăzute ale pereţilor şi boarea răcoroasă a nopţii pătrundea uşurel în iatacul călduţ. înaintea ferestrei Biancăi foşneau plăpînzii arbuşti din grădină ; urechea atentă a lui Sgur6s lămuri şipotul unor voci omeneşti amestecîndu-se în zvonul lor abia-abia auzit. Sări din pat. Zgomotul se iscase În stradă, sub ferestrele altor case, şi el nu deschise pentru a vedea ce se petrece afară, dar îşi dădu seama, după şoaptele strecurate Între dînşii, că era vorba de vreo trei-patru, sau chiar de mai mulţi oameni, care păreau a fi legat un sfat spre a chibzui asupra celor ce urmau să se împlinească. După chipul cum tîrşîiau picioarele pe dalele de piatră, precum şi după gîfîitul lor, pricepu că au ridicat ceva greu de jos.

Seara, cînd venise acolo, o întrebase cu tîlc :

- Nu-i aşa că tatăl tău nu-i acasă astă-seară ?

- Nu. E plecat la livada de măslini, i-a răspuns nepă- sătoare .

.:__ La livada de măslini ?

- Da, la măslini.

Nu i-a răspuns nimic şi, descătărămîndu-şi centura cu un zîmbet, şi-a pus cuţitul cel \Scurt sub pernă, ca de obicei.

Fe^ meile ei dormeau. Ii spusese, ca şi în celelalte seri, chiar ea. Cea tînără era grecoaică, cealaltă, care îi ţinea loc de doică, era o genoveză bătrînă şi o punea să privegheze la uşa lor În toate nopţile În care Sgur6s se afla acolo.

S-au privit cîteva clipe în tăcere.

- Ce-i ? rosti în cele din urmă fiica lui Kafuris cu glasul e1 ironic.

S-a apropiat şi s-a aplecat asupra ei.

- Ştii pare-mi-se că eu trag cu urechea la tot ce se pe^ trece afară, i-a explicat el. Ei bine, de data asta mi se pare c-am auzit ceva.

Zimbind imperceptibil şi puţin dispreţuitoare, cu buzele ei umede şi cărnoase, i-a arătat locul de lîrtgă ea şi i-a spus :

- Ţi s-a părut ; culcă-te.

În depărtare se auzea mersul străjii; lovea caldarîmul cu cîrja şi striga ceva neînţeles, cu glas răguşit şi cavernos de huhurez.

- Ascultă ! spuse Sgur6s, întorcînd brusc capul către fe^ reastra dinspre grădină.

Broasca ruginită a portiţei, pe care-o încuiaseră pe dinăuntru la sosirea lor, sCÎrţîise parcă.

- Numai tata are cealaltă cheie ... spuse ea încruntînd sprîncenele a batjocură. Dar la ora asta ...

În aceeaşi clipă, cineva s-a zbătut speriat înapoia uşii lor şi bătrîna slujnică genoveză a prins a ciocăni precipitat În oblon. Glasul ei speriat a răzbit prin gaura cheii, bolborosind în italieneşte cîteva cuvinte pe care Sgur6s nu le-a putut înţe-le.g7. Jumătate îmbrăcată, jumătate goală, Bianca a sărit în p1c10are.

- îmbracă-te şi fugi !

Nu dezbrăcase decît haina, cizmele şi ledunca şi, în timp ce se aplecase pentru a le lua, .CÎlleva lovituri puternice au bubuit În uşă.

- Cheia-i răsucită-n broască pe dinăuntru. Nu poate să deschidă ! şop~i Bianca, îmbrăţişîndu-l sălbatic şi strîngîndu-şi grăbită capotul pe trup.

Innebunită de spaimă, bătrîna Începuse şi ea să izbească în^ tr-una În uşă.

- *Signorina ! Signorina ! ln nome di dio ! ...*

Era semnalul ei de mare primejdie. Imbrăcîndu-se eh ai clipi din gene, Sgur6s înşfăcă cuţitul de sub pernă şi, strîngînd m mină minerul de bronz, aştepta pri..,.;nd-o pe Bianca.

- Nu e singur ! spuse fata Încerdnd să desluşească zgomotul de afară, care se întetea din cc în cc.

Oamenii care zăboveau de partea cealaltă păreau a şovăi.

- Nu i-am auzit bine, dar nu sînt mulţi.

Supărată de tărăboiul stîrnit de slujitoare la uşa dinăuntru, Bianca s-a repezit să deschidă, vorbind pripit şi certînd-o în ital!~neşte. Buimăcită şi smerită, bătrîna încerca să-i dea expli^ caţu.

Deodată, o lovitură puternică bubui jos şi tăbliile portiţei din grădină săriră În ţăndări. A doua lovitură aruncă jos restul oblonului. Cu ochii încărcaţi de văpăi, Bianca se Întoarse către Sgur6s.

- Sări pe fereastră ! îi şuieră ea la ureche, Împingîndu-l ~ătre fereastra dinspre stradă. Sări pe fereastră !

Dar, pe cînd o deschideau împreună, l-a îmbrîncit violent şi a scos capul afară.

- *Sacramento !* Pe stradă aşteaptă alţii !

Scara interioară sCîrţîia acum sub paşii grei care urcau.

- Eşti pierdut ! a şoptit ea încruntată,· cu voce gravă şi tremurînd de furie.

Fie pentru a-i încerca tăişul, fie pentru a-şi aţîţa nervii toro^ piţi, a tras junghierul din teacă şi şi-a împuns arătătorul cu vîrful lamei.

- Deschide uşa ! a poruncit el netulburat, dar genoveza nu i-a urmat îndemnul : în ţara ei nu li se deschide uşa ucigaşilor.

Capotul vişiniu, cu reflexe purpurii fierbinţi, a unduit în^ tr-o mişcare largă şi lină, şi ea s-a aşezat alături de el. Uşa s-a deschis dinafară şi, spre uimirea lor, şi-au dat atunci seama ;;mîndoi că nu Matteos Kafuris era acela care înainta cel dintîi spre uşa deschisă. Şi unul şi altul au avut acelaşi gînd : mi~elul se furişase în spatele ucigaşilor. În cadrul uşii şi-au arătat chipu^ rile Întunecate doi bărbaţi străini, bărboşi şi înspăimîntători. Urcînd în pridvorul năpădit de Întuneric, în spatele lor se mai zăreau şi alţii. Vorbele lor încîlcite, care răsunaseră tumultuos pînă atunci afară, s-au curmat deodată.

Nu aveau arme În mîini. Sgur6s a observat lucrul

acesta cu uimire. Nişte cuţite lungi şi încovoiate, ca ale sarazinilor, le atîrnau, În tocurile lor zgîriate, de centură. Unii dintre ei purtau pe cap basmale soioase, roşii sau galbene, care le acope^ reau fruntea pfoă la sprîncene şi strîns legate cu un nod groso^ lan la ceafă. Nu-i cunoştea; nici unul dintre ei nu fusese văzut În oraş. Aduceau, o. dată cu ei, un iz greu, de mare şi de alge putrede. Fără a scoate un cuvînt şi fără a se arăta uimiţi de apariţia celor doi îndrăgostiţi, s-au aplecat şi au ridicat din nou povara pe care-o lăsaseră jos cu cîteva clipe mai înainte. Era ceva greu, înfăşurat În pînză de vele. Un suspin înăbuşit de femeie, pare-se al bătrînei slujnice genoveze, s-a auzit din prid^ vor. Înaintînd greoi, ritmic şi legănat, ca marinarii, străinii au pătruns În dormitor şi au căutat din privire, nedumeriţi şi şovăitori, un loc potrivit pentru a depune povara pe care-o purtau. Privind bucata de velă pe care străinii o ţineau de cele patru colţuri, Sgur6s a recunoscut haina de mătase verde a lui Matteos Kafuris. Cu privirile plecate, Bianca aştepta netulbu^ rată, uimită parcă, sau stăpînită încă de impresia neplăcută provocată de Întîmplarea care-i tulburase atît de neprevăzut noaptea de dragoste.

Povara a căzut greu pe patul cald şi răvăşit ; bărba\ii străini s-au retras cuviincioşi la o parte.

Ce i se Întîmplase oare bătrînului, care, În faptul serii, cînd îl Întîlnise Sgur6s, era atît de liniştit ? Cine erau bărbaţii aceş- tia, răsăriţi în miez de noapte, şi pe care-i vedea pentru prima oară ? Amintindi.1-şi de gîndurile şi de nelămuritele sale bănuieli din seara precedentă, îi privea curios cum şedeau Înşiraţi ca nişte copii muţi şi modeşti, de-a lungul zidului.

Bianca s-a apropiat de pat şi s-a aplecat asupra tatălui său. I-a privit chipul, capul, şi apoi i-a făcut semn slujnicei, care a Înaintat sfioasă spre uşă. Cele două femei n-au schimbat decît cîteva vorbe, degrabă şi cu glas scăzut. Apoi, bătrîna s-a dm să aducă o cană cu apă de la spălător, iar cea tînără s-a îndrep^ tat către bărbaţi, cătîndu-l din privire pe şeful lor. Erau şapte cu toţii şi poate că cel care a păşit înaintea fetei nu era cel mai de ispravă dintre dînşii, dar avea pieptul lat, enorm şi umerii puternici. Purta capul descope~it, iar părul negru şi creţ cobora cîrlionţîndu-se în bucle rebele pe fruntea scundă, şi, pe lîngă cuţitul încovoiat la şoldul drept, îi mai atîrna şi o secure. Prin cămaşa întredeschisă i se

vedea pieptul păros, iar pantalonul lung şi ud i se mulase pe picioare.

Cu oarecare uimire, Sgur6s a auzit-o pe Bianca vorbindu-i italieneşte ; bărbatul i-a răspuns în aceeaşi limbă. Între dînşii s-a înfiripat o discuţie precipitată şi fără contraziceri, în cursul căreia bărbatul vorbea cel mai mult, şi pe care cei şase Însoţi- tori ai săi o urmăreau şi o încuviinţau din privire. Un cuvînt pe care Sgur6s îl desluşea fără a-i pricepe înţelesul a fost rostit de mai multe ori. Cînd cuv în tul „Deliuria" a fost rostit pentru prima oară, Bianca a tresărit uimită, iar bărbaţii au mormăit mdîrjiţi.

La lumina tremurătoare a candelei, se uită la chipul ca de ceară al lui Kafuris.

Prinzînd curaj, s-a apropiat de pat. Bătrînul avea pe tîmpla stînga un semn negru şi lunguieţ, care cobora neregulat pmă pe obraz, de unde o dîră groasă şi neagră de sînge închegat şerpuia către ureche.

Ce se Întîmplase oare în noaptea aceasta atît de ciudată ? Faptul că genovezul îi aştepta pe ortacii fratelui său, Andrea Gaffore, ascuns după tufele înalte de răsfug, era în afara ori^ cărei îndoieli. Faptul că-i aştepta pentru a-i aproviziona ori pentru a primi vreo marfă nu mai avea nici o importanţă. Veş- tile pe care Sgur6s le-a auzit deodată cu toţi ceilalţi s-au dove^ dit a fi temeinice. Aşadar, corabia pe care a zărit-o aseară, cînd ieşea din casă, era corabia de piraţi a căpitanului Andrea. Cum se face că dintr-o asemenea Întîlnire prietenească Matteos K<'I. furis ieşise lovit atît de groaznic ? Să fie vorba de vreo ceai că care a degenerat treptat într-o încăierare ? Şi totuşi oamenii care l-au adus pe bătrîn acasă la dînsul, punîndu-şi În primej^ die propria viaţă, erau, fără nici o îndoială, marinarii fratelui său !. .. Atunci ?. .. Hm !. .. Cu riscul vieţii lor !. .. Lucrul s-a dove^ dit foarte curînd a fi adevărat. Un semnal şuierat uşurel din fluier a curmat discuţia Biancăi cu corsarul. Ochii tuturor au strălucit, toţi şi-au ascuţit auzul. Departe, pe-o altă stradă, au răsunat tropote de cai şi clinchete metalice.

- Straja ! a murmurat Sgur6s.

Privirile tuturor s-au aţintit asupra lui. Cuvîntul nu l-au Înţeles, şi el le era cu desăvîrşire necunoscut, dar, cu toate ace^ stea, datorită intonaţiei glasului său, bărbaţii aceştia, a căror viată era o pîndă neîntreruptă şi erau obişnuiţi a-l ghici pe

duşman după semne abia perceptibile, nădăjduiau, intuitiv, că el nu le putea fi decît prieten.

De-a lungul celor cîteva clipe, în cursul cărora s-a stator^ nicit Între dînşii o tăcere îngheţată, i-a privit pe rînd, unul după altul, *pe* toţi, şi el, cel Însetat de Încredere, el care visase d;n totdeauna şi atît de înflăcărat desăvîrşirea marii libertăţi, a simţit din· străfundurile fiinţei sale că locul lui e alături de ei.

În aceeaşi clipă, a zărit ochii lui Kafuris deschizîndu-se În^ guşti, ca muchea cuţitului ; pleoapele i s-au ridicat pînă la ju^ mătate, ţintuindu-l în apele tulburi ale căutăturii sale. Fără a-şi da seama din ce pricină, a îngheţat. Privirile acestuia *se* trezi^ seră şi *se* înseninaseră degrabă, şi acum sclipirea lor verzuie şi iute stăruia asupra sa. Pe buzele veştejite ale genovezului a prins a juca un zîmbet viclean.

„Semn rău !" a chibzuit superstiţios tînărul grec În sinea lui. Şi atunci, în mijlocul nopţii cufundate În tăcere a răsunat ecoul dangătului grav al unui clopot.

- *l'a l/arme !* au susurat buzele palide ale Biancăi.

S-au cutremurat cu toţii, mîinile bărbaţilor s-au încleştat pe mînerele jungherelor, Sgur6s s-a îndreptat către fereastră, dar, înainte de-a ajunge acolo, cel de-al doilea dangăt şi în acelaşi timp răspunsul altor clopote, mai îndepărtate, s-au înteţit în^ verşunat, răzbind pînă Ia dînşii. O furie nestăvilită a pus stă- l înire pe toţi martorii scenei din mica încăpere. Lamele pumna^ elor smulse din te.acă au prins a străluci, glasul şuierător al fluierelor de pe stradă a sfîrtecat noaptea şi, bărbaţii Împiedi^ cîndu-se unii de alţii, răsturnînd scaunele şi mesele, au dat năvală către ferestre şi către uşi. Pîrîind din toate încheieturile, scara sta gata-gata să se rupă sub tropăielile acestui vălmăşag de trupuri, ~e mîini şj de picioa~e înghesuite şi. Încurc~te:. Va^ carmul culmma o data cu mcruc1şarea sa cu vuietul strazn tre^ zite. Ferestrele caselor s-au izbit cu zgomot de pereţi şi atît strigătele neliniştite ale bărbaţilor, Împovăraţi cu boccele, cît şi ţipetele femeilor, care se chemau Între ele, au sfîşiat noaptea, din beznele căreia s-au iscat vreo două făclii care au cuprins strada Într-o lumină roşietică şi sinistră. De undeva au prins a răsuna zgomote de cai şi de săbii care se apropiau. O mînă a răsturnat şi a stins candela din

dormitorul Biancăi. Sgur6s, care, ca şi ceilalţi, dorea să iasă afară, nu şi-a amintit de iubita sa decît lîngă uşă : era femeie şi rămînea singură ! ·

-. J:3ianca ! a strigat el, Încercînd să străpungă bezna deasă cu privirea.

O mînă caldă i-a acoperit gura. Era a ei, a recunoscut-o după parfum. Cu cealaltă l-a luat de umăr, uşurel şi cu un calm ciudat. Cineva, care se năpustise din spate, l-a înşfăcat şi l-a repezit dincolo de pervazul uşii.

Buimăcit, Sgur6s s-a oprit o clipă În prag să ia o gură de aer.

Larma stîrnită de-un glas necunoscut năpădise noaptea. „Piraţii." Strigătele ascuţite se înnădeau de la o casă la alta, iar altele, asemănătoare acestora, răzbeau din depăr'tare, repe^ tînd acelaşi cuvînt. Se îndepărta, se risipea, şi vuietul lor se înălţa răsunînd În depărtare, fără a lăsa să se întrevadă de unde s-a stîrnit cu-adevărat.

Sgur6s a zăbovit o clipă În capul scării pentru a-şi domoli nervii, sau, cine ştie, poate numai pentru a gusta, o frîntură de vreme, această demonică furtună, care putea să-l cuprindă şi pe el În iureşul ei.

A privit vîlvătăile învăpăiace ale flăcărilor, a ascultat dan^ gătul clopotelor şi tropotul metalic al potcoavelor şi a sorbit cu nesaţ aerul umed şi rece al nopţii, care mirosea a răşină în^ cinsă, a mare şi a ploaie. ...

Şi, cum şedea aşa, În foişorul său singuratic, În adîncurile fiinţei sale şi-a dat seama că în clipa aceea un nou capitol, ne^ cunoscut şi înfricoşător, s-a zămislit În conştiinta sa, desple^ tindu-şi drumurile înaintea vieţii sale viitoare. Cel de-al doilea gînd care i-a trecut prin minte clupă asta a fost acela de a-şi regăsi tovarăşii. Sărind orbeşte, călcînd la voia întîmplării şi poticnindu-se, s-a avîntat pe scară şi nu s-a oprit pînă n-a sim^ ţit pămîntul umed şi moale sub picioare.

Portiţa sfărîmată nu mai era altceva decît un maldăr de frînturi de scînduri şi de cuie, dar se părea că cineva astupase spărtura cu un vraf de scînduri negeluite. Prefirîndu-se printre limbile şerpuitoare şi fumegînde ale flăcărilor, umbre zorite treceau În goană pe stradă. Se părea că vuietul s-a molcomit ; nu se mai auzeau d~înt tropotele înfundate, care Înaintau cîr^ muite de porunci retezate.

O mînă puternică cu degete de fier s-a încleştat de braţul lui Sgur6s şi l-a tras, pe tăcute, către fundul grădinii. Odată ajuns acolo, şi-a dat seama că e Împre^ surat de respiraţii repezi şi calde.

Un fel de pace adîncă a cuprins deodată împrejurimile şi, în cele din urmă, s-au stins şi cele cîteva strigăte întîrziate cîteva clipe pe stradă. lscîndu-se În pervazul ferestrei de peste drum, o făclie mare s-a răsturnat şi a căzut pe stradă, iar stri^ gătele sălbatice care au răsunat În urma ei s-au curmat scurt, prelungindu-se Într-un bocet sinistru şi îndepărtat. Sgur6s a ascuns instinctiv cuţitul şi a smuls din teacă sabia scurtă, de care nu se despărţea niciodată în serile în ca.re venea la Bianca. Jur împrejurul său ceilalţi îşi ţineau răsuflarea. Şi-apoi, fără de veste, o droaie de oameni, despre care ai îi jurat că sînt chiar diavolii, pe care noaptea îi stupea în· clocotul său zgomotos, s-au revărsat, tropăind şi şuierînd asurzitor şi sfărîmînd găr- dişorul care se frîngea de-ai fi jurat că-i de vreascuri şi s-au năpustit pe strada năpădită de bezne.

Era iureşul deznădejdii.

Incepînd cu acestea, Sgur6s n-a mai priceput o iotă din tot ceea ce se petrecea în jurul său. Ferestrele caselor se închi^ deau În grabă, iar strada se cufunda Într-un Întuneric din ce în ce mai de nepătruns. Au coborît cu toţii deodată povîrnişul dealului, şi apoi s-au oprit, pare-se cu gîndul de-a se regrupa. Nu-i vedea decît ca pe nişte umbre răzleţe, dar intuia că ~Înt mulţi, mai mulţi decît aceia pe care-i numărase în camera Bian^ căi. Se vede treaba că, pe măsură ce înaintau, li se alăturau şi ceilalţi, care pînă atunci priveghează şi îşi împliniseră rostu^ rile pitulaţi pe strad5.. îi numără mecanic : erau vreo zece-doi^ sprezece inşi cu toţii. Respirau scurt şi gîfîit şi mergeau strînşi laolaltă. Se afla În mijlocul lor şi se întreba mirat ce s-o fi în^ tîmplat cu mulţimea aceea care, cu puţin mai Înainte, sărise ca friptă în picioare. Nu Întîlneau nici o oprdişte şi nici patrule nu se zăreau pe nicăieri. Dar iată că în apropierea portului, la o cotitură a drumului, o întîmplare neaşteptată şi zguduitoare le-a curmat brusc drumul. Sgur6s şi-a dat seama că atît În dreapta cît şi în stînga sa săgeţile au prins a spinteca văzduhul deodată. Unul dintre aceia care se aflau În apropiere, şi pînă în clipa aceea se lăsase cu toată greutatea

pe cotul său, s-a prăbu- şit la pământ, gemînd greu. „Trag cu arcurile În noi !" chibzui grecul, şi abia atunci şi-a dat seama de neghiobia pe care-o să- vîrşise venind pînă în locul acela. Dar nu-i părea rău. În felul lui, oare nu era şi el, aidoma acestor bărbaţi deznădăjduiţi şi fugăriţi, un biet fugar la fel de deznădăjduit ?

Se opri. În mintea tuturor încolţise gîndul neîndoielnic că se apropie dipa În care vor avea de înfruntat un atac necru^ ţător. S-au rînduit Într-un mic cerc, un rotocol cu multe fron^ turi, ţepos jur Împrejur din cauza jungherelor, şi şi-au proptit picioarele pe caldarîmul pavat cu piatră neregulată. Lumina tremurătoare a unei torţe, apoi a încă uneia, a răsărit peste drum. Jur Împrejurul braţelor înălţate care le purtau au străfulgerat suliţe dese, coifuri şi armuri. Se distingeau trei călăreţi franci, încălecaţi pe cai neliniştiţi şi îmbrăcaţi cu oţel, aidoma dihăniilor Apocalipsului, care rodeau caielele potcoavelor şi scurmau nerăbdători caldarîmul. Sgur6s l-a recunoscut pe cel de la mijloc. Era Preveduros. Pe enormul său scut verde era pictat, mare şi ostentativ, blazonul Delarosilor.

La un singur semnal, oştenii săi au prins a înainta şi a se răsfira. Erau săgetătorii. La o bătaie de zece-cincisprezece paşi de duşman s-au oprit, au Încordat strunele arcurilor, au ochit liniştiţi, şi-apoi au slobozit săgeţile. Un şuier metalic a zbîrnîit împrejur, şi dintre soţii lui Sgur6s, care s-au aşternut pămîn- tului ca un singur trup, foarte puţini s-au mai ridicat. Văitîn- du -se şi gemînd care mai de care, cei rămaşi în viaţă se zvîrco^ leau, chirciţi ca nişte viermi ţintuiţi. Mîinile lor izbeau cu dis^ perare pietrele umede ale caldarîmului.

Sgur6s era în picioare. Şi-a pipăit cu un gest mecanic trupul şi braţele. Reci şi nervoase, degetele sale strîngeau mînerul săbiei, mai-mai să-l mistuie între ele. Un gînd sălbatic îi fră- mînta mintea : „După .cum se vede, lipsiţi de orice apărare cum ne aflăm acum, ne vor săgeta de departe pe toţi, ca pe nişte turbaţi !" Incaltea, de-ar fi_putut repezi şi el o lovitură de sabie, de-ar fi putut să-şi vînaă pielea în schimbul acestui lucru de preţ.

Dorinţa i s-a împlinit curînd.

Şirul de arcaşi s-a rupt la mijloc, s-a dat În lături. Cu su^ liţele plecate, oştenii s-au năpustit în goană de pe ulişe, urmaţi

de cei cîţiva cavaleri şi de slujitorii cu făcliile. Cu zăngănit de arme, cu zgomot de fiare izbite Între ele şi tropot de copite, hoarda aceasta învelită în carapace de oţel sîrguia să Împre^ soare semicercul pe care se zvîrcoleau răniţii, iar cei rămaşi teferi adăstau. Nu mai rămăseseră decît şase. După un scurt răstimp, cors:uii au prins a bate în retragc;·e, cu p.lşi şovăitori. Au găsit un zid înapoia lor şi s-au oprit. Acelaşi glas, sec, le-a strigat din faţă, ca şi mai adineauri, ceva în limba francilor ; să se predea, poate. N-au răspuns. Atunci, Sgur6s Întorcînd capul, a văzut lîngă el pe omul acela care, în iatacul Biancăi, se arătase a fi căpetenia lor ; încremenise cu mîinile încrucişate pe piept şi cîteva picături de transpiraţie i se prelingeau pe fruntea îngustă. Privindu-l la lumina palidă a torţelor, lui Sgur6s i s-a părut că tine ochii închişi, şi tînărul i-a atins uşurel braţul. Res^ pirînd adînc, străinul a întors faţa către dînsul ; ochii săi aveau o strălucire umedă şi tulbure.

Se opriseră în goli~ea unei răspîntii, avînd în coasta dreaptă drumul pe care coborîseră la some ; din faţa lor pornea dru^ meagul năpădit acum de franci, dar la stînga lor, pornind pieziş, se mai afla o ulicioară şerpuitoare şi îngustă, care răzbea către partea de apus a ţărmului şi nu-i era străină lui Sgur6s. Acolo, chiar de pe muchea sub pieptul mării unde se opreşte, lipindu-şi coasta de stîncile uriaşe şi abrupte, se afla urcuşul caprelor, care, ce-i drept, nu era mai lat de-o palmă, dar era cu priinţă oricînd oamenilor deznădăjduiţi şi cutezători. Sărind peste răniţi, s-au repezit ca fulgerul Într-acolo, însoţiţi de larma oştenilor care le luau urma, Pe zidurile caselor mici şi sărăcăcioase, care se răreau mereu, se revărsa o lumină verzuie. Mi^ jeau zorile. Au alergat o bună bucată de drwn, dar cînd erau aproape să ajungă la capătul străzii, au prins a desluşi strălucirea metalică a suliţelor şi a coifurilor care-i aşteptau. Prin urmare, gura străzii era zăvorită. Aşa era, dar ei nu s-au oprit nici să răsufle. Impreună cu Sgur6s, ei erau numai şase oameni, iar în urma lor alergau vreo treizeci de oşteni, care-i urmăreau cu înverşunare. Au prins săbiile cu străşnicie şi, fluturîndu-le în aer, s-au năpustit cu paşi mari asupra vrăjmaşului din faţă. Ciocnirea a fost scurtă şi seacă. Lumina tulbure a zorilor nu

le îngăduia să se zărească Între ei. Braţele lor se înălţau şi cobo^ rau repezit şi pieziş, ca barda, izbind coifurile şi platoşele, sau săbiile şi braţele vrăjmaşilor. Judecînd după grămezile mari şi alunecoase în care li se încurcat! picioarele, au Înţeles c.ă prind a răzbi printre trupuri şi platoşe de oţel. Mîinile celor căzuţi se încolăceau cercînd să-i înhaţe dintr-o parte ; şi ei se aplecau zorit să le reteze. Venind din spatele lor, urmăritorii se apro^ piau din ce în ce mai mult, şi două-trei săgeţi au şuierat prin aer. Nu se ştia ale cui erau gemetele care le-au răspuns - ale prietenilor sau ale duşmanilor. Ridicînd adeseori braţul vîn^ jos pentru a lovi, Sgur6s a Întîlnit numeroase şi cumplite lovi^ turi de suliţe, fără a-şi da seama de unde veneau, care picau sau lunecau pieziş către capul său. În cele din urmă, larma s-a potolit. Din urma lo.r se auzeau paşi care se apropiau. Dîndu-şi seama că drumul se deschisese, au dat năvală Înainte. De la primii lor paşi, care răsunau acum pe loc slobod, au Înţeles doar că nu erau decît doi. Sgur6s l-a văzut pe bărbatul cu părul cîrlionţat şi umerii enormi alergînd alături de el.

Hăitaşii care-i urmăreau i-au ajuns la picioarele zidului exterior al cetăţii. Tocmai cînd se găteau de urcuş, au zărit un pîlc de oşteni înarmaţi venind asupra lor, însoţiţi de trei călăreţi şi de-un masalagiu, care alerga de ici-colo pentru a lumina mai acătării locul pe care se aflau cei doi rebeli. Cei dintîi care i-au ajuns din urmă erau trei pedestraşi. Călăreţii struneau caii pe loc şi priveau scena. Din patru lovituri de suliţă piratul şi Sgur6s i-au culcat la pămînt pe cei trei oşteni. După aceea, căutînd să se agaţe, pe dibuite, pe stîncile abrupte din apropiere, s-au oprit să-i privească pe ceilalţi. La lumina tortei, care se amesteca cu aceea a zorilor, Sgur6s l-a văzut pe L:nul dintre călăreţi răsucindu-şi corpul şi înclinîndu-se către Prcveduros, pentru a-i spune ceva la ureche şi a-l arăta pe grec cu braţul întins.

„M-au recunoscut ! " se gîndi el. În aceeaşi clipă, o săgeată a trecut şuierînd pe lîngă el şi, doborîndu-l pe. ultimul pirat, care stătea în picioare, s-a înfipt În zid alături de el. Venind În fugă, cei doi sergenţi au ajuns Împreună În apropierea lui. Rotindu-şi suliţa, Sgur6s i-a ţinut cîteva clipe departe de el, a frînt suliţa care se înălţase să-l ţintuiască locului, iar aceluia care s-a apropiat cel dintîi de el a reuşit să-i croiască o lovitură de suliţă la încheietura gîtului cu

umărul. Dar călăreţul care-l recunoscuse cu puţin timp mai înainte a împuns calul cu pin^ tenii şi, trecînd prin faţa lui, s-a răsucit brusc şi i-a dat o lovi^ tură năpraznică în cap. Apucînd să ridice şi el sabia lui cca scurtă, n-a reuşit a face altceva decît să abată pieziş lovitura de paloş a francului. A primit lovitura cu capul sus ; ochii i s-au întunecat, s-a clătinat, a căzut în genunchi şi, în cele din urmă, s-a prăbuşit la pămînt.

Crezîndu-l răpus, călăreţii au întors caii şi au plecat tro^ potind.

Capitolul IV

SOARTA SARMANULUI

Kafuris s-a zbătut între viaţa şi moarte toată noaptea şi dimineaţa următoare. Rana de la cap nu era gravă, dar mai avea una, sub br.aţ, o lovitură secerată, de lance, care-i rupsese două coaste, şi sîngera abundent. Pe măsură ce orele treceau, durerile deveneau din ce în ce mai greu de îndurat. Nu-şi putea afla odihna în pat tn nici un chip, oricum s-ar f~ aşezat. Febra îi usca buzele, respiraţia îi şuiera, iar mintea i-o lua razna, alunecînd adeseori în aiureli de neînţeles.

Slujnica cea bătrînă a irosit zadarnic toate - leacurile şi toate buruienile tămăduitoare pe care le avea. ln sfîrşit, dimi^ neaţa, tîrziu, rănitul păru că se mai linişteşte puţin. Mintea i s-a limpezit, a deschis ochii şi a cerut apă. După aceea s-a cufundat într-un somn greu. în preajma amiezii s-a trezit li^ niştit.

În acelaşi timp, slujnicuţa, care şedea aplecată peste pervazul unei ferestruici din odaia alăturată, a auzit zgomotele unui nu^ meros pîlc de călăreţi care înaintau pe strada lor.

Ziua care începuse se vestise a fi frumoasă ; o zi luminoasă şi călduţă de toamnă. Curioasă din fire, tînăra grecoaică s-.1 aplecat şi mai mult şi, aproape spînzurată afară, a zărit un alai alcătuit din cinci gentilomi franci dînd cotul de din vale şi îndreptîndu-se într-acolo.

Pe cel care înainta în fruntea lor l-a recunoscut : era

Pre^ veduros. Speriată, s-a retras înlăuntru şi s-a ascuns Înapoia pervazului ferestrei. Alaiul călăreţilor s-a oprit în faţa casei. Gîfîind, cu respiraţia tăiată, a dat fuga la stăpîna ei, să-i dea de ştire.

Bianca şedea În odaia tatălui său şi broda o basma de mătase. Ducîndu-se să-l vadă pe bolnav, îl găsise liniştit şi petre^ cuse acolo tot restul nopţii. Bătrînul dormea, iar slujnica aţipise şi ea pe-un scaun de lîngă fereastră. Toate lucrurile erau puse la locul lor, iar din zarva de peste noapte nu mai rămăsese nici o urmă. Reintorcîndu-se În dormitorul tatălui său, gol acum, s-a privit În oglinda veneţiană şi, băgînd de seamă, cu osebită plăcere, că obrazul nu păstrase nici o urmă de nesomn sau de suferinţă, s-a aşezat să brodeze.

Auzind vestea adusă de slujnică, nu s-a arătat nicicum ui^ mită. Doar o undă de necaz a făcut-o să strîmbe nasul. Pre^ veduros - slujnica n-avea habar de lucrul acesta - nu venea pentru prima oară În casa lor. Mai călcase el pe-acolo şi pînă atunci de vreo cîteva ori, tot astfel cum mai veniseră şi alţi mulţi nobili localnici, sau de aiurea, dar numai la vreme de noapte, nu ca acum. Veneau să capete bani cu Împrumut. Îm^ preună cu Încă două-trei case bancare din Anatolia, Matteos Kafuris avea în mînă Întreaga nobilime francă. Alături de Andreas Ferro din Egipt, de florentinul Peruzzi şi de cei doi Sanello, Bartolomeo şi Stefano, era unul dintre suveranu fi^ nanielor.

S-a ridicat alene, schiţînd o strîmbătură de silă. Ori de cîte ori venea la ei în timpul nopţii şi se întîmpla s-o vadă împreună cu tatăl ei, Preveduros nu se mulţumea numai cu împrumutul, ci se străduia să-i fure cîteva clipe, aruncînd neplăcutele sale mreje amoroase în răstimpul în care bătrînul cobora în iatacul său. Datorită răcelii şi jignitoarei sale În^ dărătnicii, pleca întotdeauna înciudat.

- Coboară şi deschide poarta ! i-a poruncit slujnicei.

Pricina care-l aducea pe Preveduros acolo era cu totul alta acum. A coborît de pe murgul său şi, înainte de-a se îndrepta spre poarta mare, s-a răzgîndit şi a luat-o pieziş, către portiţa grădinii, care se căsca pustie. Scîndurile rupte ale tăbliei fuse^ seră ridicate, dar bucăţile de lemn smulse din cuie şi pervazul crăpat vădeau urmele călcării din noaptea trecută. A prins a zîmbi, fără a scoate o vorbi şi privind cu ochi viclean.

Era un bărbat înalt şi trupeş, în prag de patruzeci de ani. Judecînd după trăsăturile sale prelungi, ar fi putut arăta destul de bine, dacă nasul său cîrn, zbîrcit şi cu un luciu roşietic, nu s-ar fi pleoştit spre gură, iar părul negru şi lăţos, pieptănat cu cărare pe mijloc, n-ar fi atîrnat, de-a dreapta şi de-a stînga chipului, ca fuioarele de păr de cal pe umerii săi. Acum purta îmbrăcămintea sa civilă, adică o mantie fumurie, o bluză de-un vînăt intens pe umeri, şi pe deasupra o pelerină cu poalele croite în limbi. N-avea nimic pe cap, iar drept singură armă n-avea decît un jungher scurt, vîrît Într-o teacă sculptată şi suflată cu argint.

S-a oprit în faţa uşii celei mari a casei, pe care acum a aflat-o deschisă. În cadrul uşii s-a ivit obrazul a1bit de spaimă al slujnicii grecoaice. Sesizînd jignirea, s-a încruntat şi a pălit uşor. Fiica stăpînului casei n-a catadicsit să coboare pentru a-l primi, după cum rîvnise inima sa trufaşă şi pervertită. Era guvernatorul oraşuTui, reprezentantul Delarosilor şi ca atare Întruparea puterii supreme. S-a Întors şi a făcut semn suitei sale să-l aştepte afară. Apoi a pătruns cu paşi mari şi sprin^ teni pe sub uşa boltită şi a urcat scara de piatră.

Pe Bianca a găsit-o aşteptîndu-l În capul scărilor.

- Mi se pare că iar aţi petrecut o noapte neplăcută, doamna mea ! spuse el înclinîndu-se şi întinzîndu-i mîna pen^ tru a-i ajuta să se ridice.

Impestriţa franceza, singura limbă pe oare-o cunoştea, cu foarte puţine cuvinte greceşti. 1inăra genoveză şi-a încordat uimită arcul negru al sprîncenelor sale îmbinate.

- N-aş fi îndrăznit să vă contrazic, înălţimea-voastră, îi răspunse dînsa cu voce gravă şi aspră, În aceeaşi limbă, decît dacă nu m-aş fi temut că vă pricinuiesc o mare dezamăgire. Am dormit straşnic toată noaptea trecută.

Preveduros a izbucnit Într-un hohot de rîs, dar ochii săi sticleau plini de răutate. Din veştile pe care iscoadele sale i le aduceau de obicei dis-de-dimineaţă, îndată ce se trezea şi mai înainte de-a apuca să coboare din pat, primise o descriere mai mult sau mai puţin limpede asupra întîmplărilor petrecute noaptea trecută.

· Cu toate acestea, pe lîngă episoadele pe care le urmărise el însăşi, cum era ciocnirea aceea, în amurguri, la răscrucile de lîngă ţărm, mai rămîneau încă o seamă de puncte

Întunecate în toată tărăşenia aceasta. Iată de ce, pretextînd o vizită prie^ tenească, venea dumnealui la bancherul genovez : să le descurce.

- !"J"u încape nici o îndoială că sînt prada unei mari deza^ măgiri,. spuse el ţintindu-şi privirile paft icioase În ochii tinerei genoveze, dar chipul dumneavoastră fraged, ca Întotdeauna, are darul de a-mi pecetlui gura mai mult decît cuvintele.

Şi dacă Bianca nu i-ar fi luat apa de la moară cu politeţea ei glacială, i-ar fi turuit de bună seamă şi restul complimente^ lor, pe care curtoazia amoroasă a cavalerilor franci începuse să le pună în circulaţie În mod obişnuit.

- *Gran'Dio !.„* Înălţimea-voastră adastă în picioare la intrare !. .. Iertaţi-mă !... .

Şi pentru a-i arăta drumul, care lui îi era cu desăvîrşire cunoscut, trecu grăbită înainte. ·

L-a introdus în iatacul ei. Strălucind de bucurie din pri^ cina acestui neobişnuit hatîr, a trecut cu paşi mari peste prag şi, aruncîndu-şi privirea asupra patului, a şi zărit perdelele trase şi pe bătrînul Kafuris zăcînd Într-Însul.

. -:- ~u!11 ?. .. Eşti bolnav ? !. .. făcu el cu o grimasă de decep^ ţie şi Uimue.

Iscoadele nu-i şoptiseră nimic despre aşa ceva. Nu care cumva o fi şi asta vreo prefăcătorie sau vreun vicleşug de-al cămătarului?

Văzîndu-l intrînd în iatac, genovezul a dat să se ridice în cot, dar a căzut la loc pe saltea, gemînd şi văicărindu-se.

Bianca s-a f~cut nevăzută, iar slujnica cea bătrînă a p;erit şi dînsa, fără zgomot, după ce-a împins un jilţ În spatele lui Preveduros. Cei doi bărbaţi au rămas singuri.

- Fii milostiv, preamăritul meu stăpîn, prinse a se tîngui bătrînul genovez cu glasul tremurat şi pe jumătate stins, căci durerile pricinuite de loviturile de suliţă În coastă îl chinuiau cumplit. Cinstea pe care-o faceţi casei mele e mare, dar, chiar de-aş fi ştiut că veţi veni, tot nu mi-ar fi stat În putinţă a mă ridica. Rana asta din coastă ...

- Rana ? făcu Preveduros, lungind gîtul pentru a o vedea. Kafuris şi-a curmat vorba, pentru a-l cîntări din privire. Prin urmare, nu aflase nimic. Cu siguranţă că nu ; îl aduseseră în toiul nopţii şi în mare taină. S-a oprit speriat, pentru a-şi aduna gîndurile risipite. Zbuciumul din timpul

nopţii, pe de o parte, somnul de dimineaţă, pe de alta, nu-i dăduseră răgazul necesar pentru a-şi ticlui sforăriile pe care urma să le Întrebuin^ ţeze Întru uşurarea răspunderii care-l împovăra În legătură cu Întîmplarea de azi-noapte.

- Da, rana, a repetat el cît i-a stat în putinţă de grabnic, . n-au respectat nici cel puţin un bătrîn nevinovat ca mine, nici măcar părul meu cel alb. Ah !. ..

Şi, fără a-şi isprăvi şiragul vorbelor, de teamă să nu alu^ nece prea mult pe făgaşul unei discuţii care nu-i era pe plac, a lăsat capul să-i cadă iarăşi pe perne şi a prins a geme uşor şi gîfîit.

Francul l-a ţintuit cu privirea pe bătrîn. Bănuia că el poartă răspunderea celor petrecute de cu seară, şi nici strînsele relaţii pe care le Întreţinea cu fratele său, piratul, nu-i erau necunos^ cute, dar mai ştia şi că stirpa Kafurilor se afla sub ocrotirea unei puteri care concura eficient pînă şi statul sfîntului Marco ! Era cuminte aşadar să te afli Întotdeauna În raporturi bune cu dînşii.

Genovezii se aliau foarte adeseori cu grecii, iar Delarosii n-aveau flota care le-ar fi fost cu trebuinţă pentru a-şi prote^ gui posesiunile de pe litoral şi, la sorocul investiturii sale ca guvernator al Nauplion-ului, lui Preveduros i se pusese în ve^ dere a se arăta cît mai dibaci şi mai elastic acolo unde se ducea.

- Mda, am aflat şi eu cîte ceva, dar nimic precis de alt^ minteri, În legătură cu neplăcutele Întîmplări petrecute ieri^ noapte, spuse el cu uri ton nepăsător, furînd din coada ochiu- lui cautatura lui Kafuris Întotdeauna aspră şi pătrunzătoare. Mi s-a spus cum că şi casa domniei-tale ar fi avut de suferit unele neajunsuri pricinuite de-o ceată de oameni străini şi bar^ bari 'Care, necunoscuţi fiind domniei-voastre, nici vorbă despre aşa ceva, s-au g.îndit să-şi afle adăpostul aicea. Astfel stînd lu^ crurile, cum am aflat despre asemenea Întîmplare, m-am grăbit dis-de-dimineaţă pentru a vă Întreba ce anume şi pe cine aveţi de învinuit. Mai tîrzior am chibzuit a fi mai cu folos a face eu Însumi Încă cercetare. Ştirile culese, îmi vine greu să v-o spun, sînt cu totul neînsemnate şi nespus de încîlcite ...

„În felul acesta, chibzui vicleanul, îl silesc pe el să vor^ bească cel dintîi, îi atrag atenţia că mai ştiu şi eu cîte cev,a şi, astfel, punînd alături spusele sale cu ştiutele mele, ajung la ţintă !" Faptul cel nou şi rănirea bătrînului, Însă, răsturna- seră de-a

binelea toate presupunerile sale de pînă atunci. „Dacă Întîlnirea aceea care avusese loc la locurile mlăştinoase fusese o Întîlnire prietenească, cum se explică faptul că Matteos Kafuris s-a înapoiat acasă cu o rană În coastă ?" Aşa o fi fost, dar, gîndind astfel, Preveduros, francul, nesocotea tocmai vi^ clenia bătrînului.

- Vaai !. .. şi ah ! se tîngui el mişcîndu-şi capul pe pernă, mă aflu într-o stare neînchipuit de jalnică. Tot trupul mi-e un junghi şi mi se pare că o dată cu fiecare cuvînt pe care-l rostesc îmi dau şi sufletul. Nu bănuiţi, preaputernicul meu stăpîn, că mă jigniţi cercetîndu-mă ; sînt pregătit a primi cu^ viincios orice pretenţie a înălţimii-voastre !. ..

Preveduros şi-a muşcat nervos buzele ; s-a înălţat din ji]ţ, a mers pînă la fereastra dinspre grădină şi, după ce a privit o clipă afară, s-a reîntors cu chipul schimbat, zîmbitor.

- Dar nu-i vorba de nici o cercetare, scumpe messer Matteos !„. Vai de mine! ... Asemenea lucruri nu se pot Întîmpla Între doi prieteni vechi ca noi !

- Cinstea-i prea mare, luminăţia-ta ! şopti Kaforis cu gu^ ra-i ştirbă.

„Asta o să-mi înghită toţi banii împrumutaţi ultima oară, În schimbul mărinimiei lui !" se gîndi el tremurînd de turbare.

· - Aş fi vrut să vă Întreb, spre pildă, cum se face că por^ tiţa grădinii dumneavoastră a fost găsită spartă În ţăndări ?

- Spartă-n ţăndări ? ! strigă genovezul ridicîndu-se În^ tr-un cot, În ciuda tuturor durerilor din coastă.

„Mă crede prea prost!" se gîndi francul îndîrjit şi, renun^ tînd la cunoscuta-i prefăcătorie, a încruntat sprîncenele, ceea ce făcea ca privirile sale să pară într-adevăr cumplite.

- Portiţa-i spartă !„. a repetat Kafuris cu glas cavernos, cătînd către fereastră, ca şi cum ar fi vrut ca de-acolo de unde se afla să privească· de-a dreptul afară. ·

- Care va să zică portiţa-i ţăndări şi surcele ! rîse Preve^ duros sarcastic.

- *Dio !„.* M-au jefuit ! oftă din greu bătrînul, prăbuşin- du-se din nou În aşternut.

Deznădejdea lui era evidentă.

„Hm !„. Ciudat !... reflectă cavalerul. După cum se vede, nu-i chiar atît de vinovat după cum gîndeam eu !„."

Un nou amănunt i-a întărit gîndul acesta - de acolo de unde se afla atunci se observa un lucru pe care de jos nu-l zărise din capul locului : tăblia şi capetele rupte ale ramei erau îndreptate către înăuntru, ceea ce Însemna, fără tăgadă, că poarta fusese forţată dinafară.

- Cu cît. înaintăm cu-atît e mai rău! mormăi el printre clinti şi veni să se aşeze lîngă bătrîn.

- Nu vă fie teamă, nimeni n-a auzit că aţi fost jefuit, făcu el, prinzînd a surîde Înveselit preţ de-o clipă.

Ba, pentru a-l linişti, Întinse mîna uşor spre aşternutul bolnavului. După ce primul său impuls de spaimă instinctivă, provocat de posibilitatea punerii În primejdie a comorii sale, se risipi, Kafuris gîndea cu mai mult sînge rece şi îşi dădea seama că oamenii fratelui său nu puteau săvîrşi cu nici un preţ un asemenea fapt. Ba, dimpotrivă, forţarea portiţei pica aidoma unei mane cereşti, dăruindu-i un sprijin mai mult în^ tru susţinerea nevinovăţiei sale. Aşadar îndrăzni :

- *Santa Madonna!* Aseară, cînd mă întorceam de la li^ vada mea de măslini ... a Început el a spune.

- Adică de la locurile mlăştinoase, l-a corectat Preveduros cu un zîmbet viclean.

S-au privit drept În ochi. În cele cîteva clipe care au urmat, s-a desfăşurat Între ei un joc pe viaţă şi pe moarte. Bătrînul a coborît cel dintîi privirea.

- De la locurile mlăştinoase ?„. a rostit el Într-un tîrziu, părînd a nu-şi aduce aminte, pentru a-şi găsi timp de gîndire.

- Nu-mi amintesc să vă fi văzut Întorcîndu-vă pe la poarta din Sterias.

Privirile lui Kafuris au prms a scînteia : aflase urma pe care-o căuta !

- De bună seamă că m-am Întors pe chei, de vreme ce ieşisem afară cu bărcuţa.

Preveduros a înclinat gînditor capul. I se vorbise şi des^ pre plimbarea genovezului cu barca, şi despre focul acela, pre^ cum şi despre încăierarea care s-a stîrnit Între smîrcuri, dar despre însăşi prezenţa lui Kafuris acolo nu-i spusese nimeni nimic. Şi În scurtul răstimp al acestei tăceri genovezul a apucat să se gîndească, totuşi, încă la ceva : „N u care cumva l-a pîrît Sgur6s ?. .. Ah ! Netrebnicul !"

Prin urmare, sprijinindu-se pe temeiul acesta şi amintin^ du-şi încă un plan urzit azi-noapte, în timpul

coşmarurilor sale, a hotărît să se avînte pe căile unei tactici mult mai în^ drăzneţe.

- Stăpîne, spuse el brusc cu un glas cavernos, punîndu-şi mina osoasă pe aceea a francului şi privind speriat Împrejur ; ba ceva mai mult, îi făcu semn să-şi aplece urechea, aproape de gura lui şi să holbeze ochii. Deliuria se află În apropierea Nauplion-ului !

Dacă lui Preveduros i s-ar fi scufundat podeaua sub picioare sau i s-ar fi năruit acoperişul casei în cap, legatul Delarosilor n-ar fi fost atît de buimăcit şi de înspăimîntat .

. - Deliuria, spui ?„. şopti el cu buzele livide.

- Chiar el, încuviinţă bătrînul.

Au tăcut. amîndoi, privindu-se îndelung şi cufundaţi În gînduri. Prin urmare, despre Deliuria era vorba ! Preveduros căzuse în mrejele unor nelinişti ciudate, care creşteau ca nişte presimţiri rele chiar de ieri-noapte, cînd aflase primele veşti.

Toată povestea asta atît de încîlcită, cu focul acela dintre smîrcuri şi cu cutezătorul asalt al piraţilor, săvîrşit înainte de revărsatul zorilor, asupra oraşului adormit.„ În cursul dimi^ neţii găsiseră o barcă de-a lor ancorată cu o cange de stîncile sălbatice din latura apuseană a Nauplion-ului. Iscoadele sale îl informaseră, În repetate rînduri, pe Preveduros, despre în^ tîlnirile lui Kafuris cu numeroşi oameni ai fratelui său. Dar despre un asalt real asupra Nauplion-ului fortificat nu pome^ nise nimeni nimic, niciodată !

Numai Deliuria, neînfricatul Roger Deliuria, vampirul Aragonului, era în stare de-o asemenea i'spravă 'Cutezătoare !

De auzit auziseră ei mai de multă vreme cum că acesta ar cutreiera apele Anatoliei cu flota sa, tremurau la gîndul ca s-ar putea apropia şi de coastele lor, li se năzărea şi În vis, şi cînd erau trezi, c-ar putea pica şi asupra coastelor lor ca o năiucă, dar că a şi sosit nu credeau, nu se aşteptau de fel !

- A fost capturat cumva vreunul dintre bărbaţii aceştia ? întrebă Kafuris cu glas scoborît.

Nu, nici unul.
Au plecat?
Nu. Au murit.
Toţi?
Toţi.

Aflase tocmai ceea ce voise să ştie şi de aceea respiră uşurat.

- Prin urmare, n-aţi aflat nimic de la ei ?

- Nimic, mărturisi cu simpÎÎtate Preveduros, cu gîndurile În altă parte.

Kafuris surîse mulţumit.

- Dar nu v-am spus totul... continuă el, gustindu-şi din plin orgoliul. înălţimea-voastră nu se întreabă cum au pătruns piraţii lui Deliuria În oraş ?

Preveduros îl privi plin de îngrijorare.

- S-au înnădit cu un localnic, cu un tîrgoveţ din Nauplion... explică genovezul, despărţind silabele una cite una.

întinzînd gîtul, Preveduros holbă ochii.

- Da, cu un tinerel încăpăţînat pe nume Sgur6s. .

- Aa ! exclamă francul sărind în picioare şi tresărind, ca şi cum i s-ar fi luminat mintea dintr-o dată.

în felul acesta, totul era cît se poate de limpede. Care va să zică Sgur6s era cel ce-i fusese arătat alături de ultimul pirat, în zorii zilei, la picioarele zidului dinspre mare. El era vino^ vatul. De aceea se cîrdăşise cu şleahta piraţilor, pe care oştenii săi nu reuşiseră să-i răpună decît În zori de zi.

- Păcat că n-am să-l mai pot cerceta ! mugi el. Dacă aş fi ştiut, porunceam să-l lege, nu să-l omoare.

- L-au răpus? Întrebă genovezul înălţînd capul şi privin^ du-l Încîntat.

- Da, l-au ucis.

S-a trîntit din nou la locul său, pe pernă, cu un zîmbet de mare satisfaqie. Răzbunarea lui era acum desăvîrşită. În timpul nopţii, cînd l-a vă:zut pentru prima oară În casa lui, a înţeles că e Încurcat cu fiică-sa şi s-a jurat În sinea lui că-l va pierde. Iată, prrn urmare, Ci impiinirea acestui gind ven:se mai de^ grabă <lecît se aştepta. Acum nu mai avea rost să năimească oameni pentru a-i face de petrecanie.

. Preveduros şi-a Întrerupt plimbarea prin cameră şi s-a oprit brusc Înaintea patului.

- Bine, bine, dar rana asta ?

- Rana?! ... Hm! ... Păi şi asta-i tot isprava lui.

- A lui Sgur6s ?

- Bineînţeles. Cine i-a cărat pe toţi aragonezii aici, cînd a pornit oştenii măriei-tale vînătoarea, nu el ?

Preveduros nu mai avea decît o singură nedumerire.

- De ce tocmai aici ?

Bătrînul a zîmbit cu o modestie bine jucată.

- Nu e cu putinţă ca măria-ta să nu fi aflat că sînt unii oameni care spun c-aş fi plin de bănet, chipurile ... nişte cleve^ titori netrebnici ...

Preveduros se înnegură.

- Aşadar au venit aici pentru a te jefui.

- Desigur! Dar nu numai pentru atît, ci„. şi pentru alt-ceva ... Şi înălţîndu-şi privirile făţarnice şi privindu-l biruitor pe Preveduros : .„pentru că sînt fratele lui Andrea Gaff ore !

- Ei şi, ce-i cu asta ?

- Mdeh, ştiu şi eu ... dihonia ... sau răzbunarea ...

Mai mult nici nu i-a trebuit francului : s-a înfăşurat mînios În timbarul său vînăt şi a părăsit încăperea cu paşi mari.

Peste puţin timp se auzea zgomotul alaiului său care cobora strada în grabă.

Sfinte Dumnezeule, Deliuria dă tîrcoale Nauplion-ului !

Capitolul V

MAMA şi IBOVNICA

Leşurile piraţilor fuseseră lăsate să zacă În pulberea drumu^ rilor toată dimineaţa. Preveduros rînduise lucrurile în felul acesta tocmai pentru ca tîrgoveţii să le poată vedea şi să admire meritele destoinicei cîrmuiri a francilor. Marii dregători ai co^ tropitorilor nu voiau să piardă nici un prilej de paradă pentru a readuce intrigile, invaziile şi birurile copleşitoare În faţa gre^ cilor din nordul Helladei, care fuseseră urgisiţi şi istoviţi şi de nevolnica ocîrmuire bizantină, din ultimele secole, şi de nepăsarea Constantinopolului. Iată pentru ce nu numai ducatul Atenei şi Principatul

Morias-ului, dar şi celelalte autorităţi france dăduseră instruqiuni tuturor Prevedurosilor şi baronilor de teapa lui să se poarte părinteşte cu oamenii din popor, să-i ia cu binişorul pe tîrgoveţi şi să le cînte oarecum În strună. Şi, ce mai calea-valea, avea acest Preveduros din Nauplion o tai^ nică şi firească slăbiciune pentru parăzi. Ii dispreţuia pe greci, dar admiraţia lor îi gîdila amorul propriu.

Toate ÎntÎmplările acestea s-au petrecut înaintea vizitei măriei-sale în casele lui Matteos Kafuris. Aşadar, leşurile pira^ ţilor fuseseră lăsate, la cheremul bunului plac al gloatei, chiar pe locurile unde îi ajunsese moartea, urmînd ca la nămiezi să fie înălţate în furcile celor douăsprezece spînzurăţori frumoase, durate sus, pe meterezele cetăţii, ca o grăitoare icoană a dreptă- ţii. Piraţii nu fuseseră ucişi pînă la unul, aşa cum afirmase Pre^ veduros mai adineauri În faţa genovezului, dar francii se în^ grijiseră de cu vreme să desăvîrşească lucrul acesta, ţintuindu-i cu cîte-o săgeată pe toţi aceia care nu-şi dăduseră sufletul. Din^ trei cei „doisprezece", care alcătuiau duzina rotundă a parăzii, nu trebuia să lipsească nici măcar unul singur.

Aproape de prînz, la ora cînd Preveduros părăsea furios casa lui Kafuris, cîţiva gură-cască dădeau tîrcoale leşurilor pi^ raţilor ca nişte şacali. Conducătorul lor, care căzuse ultimul, ţintuit spectaculos de zidul dinspre mare al cetăţii, se bucura de-un succes deosebit. Un adevărat sobor de muieri cu plozii *în* braţe, de meşteri cu mînecile suflecate, de negustori făloşi, de clerici gălbejiţi şi de ţărani desculţi îi cercetau cu luare-a^ minte, vorbind În şoapte sau rîzînd cu gura pînă la urechi. Tu^ turor acestora le ţineau hangul vreo Cîţiva palavragii şugubeţi, ale căror vorbe de duh stîrneau hazul prostimii. Cei mai În^ drăzneţi dintre dînşii păşeau înainte şi, Întinzînd mîna peste pata de sînge închegat care rnînjise pămîntul, Împungeau leşul golaş cu .degetul. Femeile ţipau înfiorate de plkere, privirifo căutau nerăbdătoare .către spînzurătorile care se înălţau în grabă, se Încheiau rămăşaguri pe seama aceleia dintre ele care va fi terminată mai Întîi şi toată gloata aceasta, de la cel mai mic pînă la cel mai mare, se bucura în taină că petrecerea se va prelungi pînă la chindii şi că, În felul acesta, ziua de astăzi nu vi fi atît de plicticoasă, atît de ucigător de monotonă ca de obicei.

Intre timp, Preveduros a urcat alarmat la palatul guverna^ torului. Cu o jumătate de oră mai înainte plecase de-acolo so^ cotind că piraţii pe care îngăduise să-i spînzure erau oamenii lui Kafuris ; acum se Întorcea spunîndu-şi plin de groază că sînt ai lui Deliuria ! Intrebînd În ce fază au ajuns pregătirile, i ·s-a răspuns că garda ieşea chiar atunci pentru a strînge mor^ ţii. A poruncit ca spînzurătorile să fie doborîte numaidecît, şi apoi, luîndu-l deoparte pe comandantul gărzilor Nauplion-ului, au chibzui,t cum că acestea trebuie distruse .cît mai curînd cu putinţă.

- Cum ? ! Dar ce facem cu lumea care de-abia aşteaptă să petreacă după-amiază ?

- Deliuria se-aţine în apele Nauplion-ului ! i-a şuierat Preveduros la ureche comandantului.

Cei doi bărbaţi s-au privit cu ochii holbaţi. Fără doar şi poate că a risca un asemenea afront la adresa amiralului ara^ gonez era totuna cu o adevărată nebunie. Termenul păcii, consfinţită între Iacob, regele Aragonului, şi prinţii Anapo- 1is-ului prin tratatul de la Gaeti, expirase. Ar mai fi cu pu^ tinţă ca Principatul Morias-ului, aflat sub cîrma Villehar^ douin~ilor acum, să nutrească nădejdea că, în ciuda mîndriei sale, Deliuria îşi va mai aminti de tratatul acela măcar din măriinimie ? Dinastia de Anjou, care domnea la Neapole, ţinea sub cîrma suzeranităţii sale şi Principatul Morias-ului, dar n-ar fi ;::u putinţă oare ca temutul amiral să pretexteze că oraşele cedate ducatului Atenei au ieşit de sub aripa ocrotirii sale ? Guido l Delaros fusese investit ca duce de Ludovic al IX-iea, regele Franciei, cu treizeci de ani în urmă. S-ar prea putea întîmpla ca titlul acesta, care atrăsese autonomia noului „ducat", să anu^ leze legăturile de vasalitate ale Dolarosilor faţă de Villehar· douini În ochii lui Deliuria. În felul acesta, autoritatea Casei de Anjou slăbea, şi Nauplion-ul se afla, singur şi neajutorat, la cheremul căpitanului aragonez.

Cam acestea erau toate gîndurile pe care le cumpăneau cei doi bărbaţi În puţinele lor clipe de tăcere. Fără a mai ridica vreo Întîmpinare, comandantul garnizoanei a poruncit distru^ gerea spînzurătorilor, iar Preveduros a căzut în prada unor gînduri zbuciumate. Slobozită de-o gură neştiută, vestea apa^ riţiei temutului pirat s-a lăţit cît ai bate din palme În tot ora- şui" , ş1[I] zm a aceea ursi[I] ta[U] e a b un i 'nceput

unei[t] petreceri[a] nemaipomenite s-a Încheiat, tristă şi întunecată, sub zăvoarele suferinţei. Leşurile expuse vederii pînă atunci au pierit ca prin farmec, prăv~liile au tras obloanele mai de cu vreme şi, încă dinainte de sunetul trompetei, casele s-au ferecat, stingîndu->e şi ultimele opaiţe. Apăsător şi cernit, amurgul a căzut asupra oraşului chircit de îngrijorare.

În acelaşi timp, slujnica greacă a lui Kafuris, care stropea straturile de zarzavat din grădiniţă, a auzit pe cineva chemînd-o cu voce şoptită, de sus, de la pragul strungii. Crezînd că e ibovnicul său, un ucenic oarecare, a dat fuga spre locul de unde se auzise glasul şi s-a urcat pe colţul gardului. Şi, cum şedea cocoţată pe-un leaţ, a zărit apropiindu-se de dînsa obra^ zul bătrînicios al unei femei, În care a recunoscut-o de la bun Început pe doica lui Sgur6s.

Tu erai, creştino ?. .. M-am speriat. ..

- Sînteţi singure ? a Întrebat doica speriată.

- Singure şi părăsite.

Neliniştită, doica şi-a îndreptat privirile către ferestruică.

- Nu te terne ! a liniştit-o fata. Moşneagu-i pe ducă ; acuşi dă ortul popii. Zace în pat cu coastele frînre.

- Auzi tu, a Întrerupt-o bătrîna, trebuie s-o văd c:t mai degrabă pe stăpîn-ta ; du-te de-i spune.

- Bucuros ! Da' fii bună şi vino-ncoace.

- Nu, nu: mai bine stau aici.

Slujnica i-a arătat casa stăpînului său, aflată în spatele ei.

- Ferestruica e chiar aici, în faţă, şi moşneguţul ăsta par-c-ar avea şapte suflete. Deh. .. mai ştii ...

- Chiar aşa-i, spuse bătrîna şi, înfăşurîndu-se în broboadă, se strecură pe portiţa reparată, încă de cu dimineaţă, din po^ runca lui Kafuris, şi-apoi rămase locului, pentru a o aştepta pe Bianca.

Adăstarea ei n-a fost prea îndelungată ; sprintenă şi fără a face zgomot, tînăra genoveză a sosit fără zăbavă şi, prin^ zînd-o pe bătrînă de mînă, a condus-o sub bolta cea scundă de viţă din fundul grădinii. Odată ajunse acolo, au rămas faţă în faţă, dinaintea unei băncuţe de piatră.

- Spune-mi, rogu-te, e viu sau mort ? a Întrebat fata cu răsuflarea tăiată.

- E viu !. .. Slavă Domnului, milostivul, stăpînă !

Genoveza a răsuflat uşurată. Dînsa considera ruşinea unei iubiri răpuse de Ydtjmaşi mai greu de suportat decît însăşi du^ rerea morţii.

- E rănit?

- Foarte uşor.

Un zîmbet larg, <le mulţumire, a fluturat pe buzele cărnoase ale Biancăi.

- E liber?

- Da, e liber.

Ochii i-au sclipit, luminaţi de-o bucurie sălbatică. Din clipa aceea totul era limpede pentru dînsa : acesta era bărbatul pe care-l va iubi mereu, toată viaţa ! ·

- Dar cum, cum a izbutit să scape ? exclamă dînsa, aşezîndu-se pe bancă, fără a reuşi să-şi lini~teascâ bătăile de bucu^ rie ale inimii. Auzisem că l-au ucis.

- O să-ţi povestească chiar el, acuşica, cîn·d o să vie-ncoace. Am dat fuga într-un suflet să te întreb, din partea lui, dacă poate să te întîlnească aici, în grădină.

- Va veni, deci !. .. Va veni! exclamă Bianca extaziata.

- Sigur c-o să vină, spuse bătrîna cu un oftat, geaba-i tot spun să se păzească ; nici nu v~ea s-audă. Hristoase, Dumne^ zeule, dacă dau cu ochii de el, îl prăpădesc. Şi-acu ce zici : de îndată ce n-au dat de trupul lui laolaltă cu cei de-au fost ucişi, n-or să priceapă cum c-a scăpat cu viaţă şi n-or să-nceapă să-l caute ? M-aştept să-mi bată-n uşă din clipă-n clipă şi să-i văd· sosind cu arma-n mînă să mi-l ia. Maica Domnului, fă o mi^ nune, Maica Domnului, şi scapă-mi-l !. ..

Si ochii îi prinseră a lăcrima.

- Du-te şi trimite-l încoace, spuse Bianca ridicîndu-se. Am să-l aştept aici.

- Acuma ? E încă ziuă, stăpînă. Nu te gîndeşti de fel la primejdia care-l paşte ? Aci e vorba de viaţă şi de moarte. Nu mai arc ce căuta În Nauplion. Trebuie să afle un chip de a pleca dintre noi chiar· mîine, în zori.

- Să plece? ...

Bianca amuţi. Bărbatul care-i cucerise mima, bărbatul pc care dragostea sa îl alesese pentru tot restul vieţii va pleca, va pleca atît de curînd !...

în mintea ei răsună încă o dată, cuvînt cu cuvînt, convor^ birea pe care tatăl său o purtase cu Preveduros,

convorbire pe care ea o ascultase dinapoia uşii, după care se pitulase ; şi-a amintit şi de ura tatălui său, şi de mînia turbată a francului înşelat. Dacă Sgur6s ar rămîne la Nauplion, ar trebui să stea ascuns toată viaţa ; nu credea că un asemenea lucru ar fi cu putinţă. Ce fel de bărbat ar mai fi el, chibzuia dînsa, dacă ar trebui ca de-acum înainte să trăiască toată viaţa închis? ...

- Da„. trebuie să plece.„ şopti într-un tîrziu pentru sine, privind cerul noptatec pe care prindeau a sclipi primele stele.

„Mîine dis-de-dimineaţă, gîndi ea. Aşadar, nu-l voi mai re^ vedea niciodată ... niciodată ! „." Şi, pentru prima oară în viaţă, tristeţea apăsătoare şi jalea amară s-au furişat în inima ei.

încotoşmănată În broboadă şi strecurîndu-se pe lîngă zi^ duri, doica s-a înapoiat acasă ; n-a apucat-o pe drumul către vale, de la colină ; s-a oprit o clipă şi şi-a aruncat privirea, peste umăr, înapoi, să vadă dacă nu care cumva s-a luat cineva pe urmele ei. Stînci, jur împrejur nu se zăreau decît stîn.:i. A coborît la grajd ; pe Nikiforos l-a aflat dormind iepureşte pe-o daie de fîn. A deschis ochii şi a zăirit-o venind.

- E singură ; te-aşteaptă cînd o-ntuneca, i-a spus îngenun^ chiînd alături de el. A spus şi ea că mîine în zori trebuie să pleci.

A înălţat capul, şi privirile sale, nelimpezite încă după somn, au alunecat dincolo de uşa de scîndură, întredeschisă, pe nemărginirile mării şi ale cerului. Privirea lui căta în depărtare ; era privirea unui om care a rupt legăturile cu prezentul şi începe să trăiască în fumul distanţei, al plecării.

Stihiile cețoase ale viselor îl cuprinseseră cu cîteva clipe înainte, stîrnind din nou vîrtejul acela care-l scotea din minţi. A ridicat mîna şi şi-a pipăit fruntea legată cu o faşă lată.

- Nu mai mă doare atît de tare, a spus el.

Doica s-a aşezat şi .ea alături de el şi a Început să vorbească. Astăzi n-a stat nici o clipă, toată ziua. În zori, cînd l-a văzut venind, l-a culcat, l-a spălat, i-a îngrijit rana şi i-a pri^ vegheat somnul dintîi. La nămiezi se sculase liniştit şi îi po^ vestise în cîteva cuvinte Întreaga păţanie. Ea, însă, cîntărind · bine faptele, îşi şi croise planul. I-a pus strachina cu fiertură de pasăre alături, pe salteaua de paie, şi i-a spus că e mai bine să mănînce acolo, unde stă Întins acum, decît să

se ducă în casă şi să se culce în patul său. Dac-ar veni cumva să-l caute, s-ar putea ascunde şi în paie, la nevoie, pe cînd în casă ar co^ trobăi peste tot şi ar cerceta piatră cu piatră. După acestea, s-a înfăşurat în şalul ei cel mare, a închis uşa grajdului pe din-

afară şi a plecat grăbită. N-a zăbovit prea mult .Pe-acolo pe unde umblase şi s-a înapoiat mai linişti·tă şi mai Împaic:ată.

- Am fost şi la Sfînta Moni, i-a explicat ea, ţinînd o boc^ celuţă la subsuoară.

Sfînta Moni era un schit care se înălţa pe clinul dulce al unui muncel vesel, cam la o jumătate de oră depărtare de Nau^ plion. La Început fusese destinat femeilor, cărora, peste un răstimp de vreme, le-au luat locul bărbaţii. Temîndu-se de piraţi, ctitorul său, Leon, episcopul N auplion-ului şi al Ar^ gos-ului, a poruncit să le mute pe călugăriţe undeva mai înlă- untrul ţării. Doica a dezlegat bocceluţa şi a scos dintr-însa o mantie tocită, un comanac călugăresc şi o pereche de încălţări noi-nouţe.

- Astea-s pentru tine ; mi le-a dat Ilarion ; deseară o să vină şi el pe-aici.

Era călugărul care sîrguise cu dînsul Întru deprinderea bu^ chilor dintîi. Uneori, cînd dădea prin oraş, după tîrguieli sau după vinuri noi, venea şi pe la dînşii să-i vadă.

- Ce sînt astea, veşminte călugăreşti ?

- N-ai încotro, trebuie să pleci, că dacă te recunosc e vai şi-amar de tine ! i-a spus ea posomorită. Afară-i prăpăd, tot Nauplionu-i în picioare. Umblă vorba cum că diavolul cela de Deliuria s-ar fi arătat iarăşi în apele noastre. Hristoase, Dumnezeule, mîntuieşte-ne pe noi, păcătoşii !... Da' tu ai să scapi ; o să te scoatem din oraş, îmbrăcat călugăreşte, pe ţărm sau prin grădina de măslini ... cum ne-o pica mai la-ndemînă. Mîine ai să-mi stai sus, la mitocul Sfintei Moni, pitit În bor^ deiul lui Ilarion. Trebuie să te lecuieşti de-a binelea după urma rănii tale, sufleţelule, pentru că după-aceea te aşteaptă cale lungă ; ai să te duci hăt departe, devale, la Mitzithras, pe pă- mînnurile Greciei. După cum ştii, acolo trăieşte Sguromallis, unchi-tu, care-i domn mare şi puternic. Ţi-i rudă dinspre par^ tea maică-ti ; tu o să-i arăţi inelul, iar el o să te recunoască şi-o să te ocrotească de-acu- nainte. Eu m-oi ruga Într-una Maicii Domnului pentru tine.

Şi-a acoperit obrazul zbîrcit cu mîinile şi a prins a plînge înceti~or şi liniştit. Era copilul sufletului său, nădejdea bătrî- neţilor ei lipsite de bucurie. Acuma îl pierdea şi ... cine ştie da^ că-l va mai vedea vreodată.

- Nu plînge, a îngăimat absent şi mîngîind-o pe părul alb-gălbui, descoperit de basmaua neagră şi sărăcăcioasă,

alunecase pe umeri. Nu mai plînge; ai să vezi tu cum am să mă Întorc iar aici„.

- Of !. .. pe mine-o să mă înghită pămîntul negru pîn-a^ tunci ! Şi, dacă ţi-oi mai aduce aminte de mine, n-ai să mai poţi decît să-mi aprinzi o lumînare la căpătîi ! Sufleţelu' mai^ chii, sufleţel ! izbucni ea, strîngîndu-l pătimaş în braţe, ca atunci cînd era copil. Să nu mă uiţi, comoara mea, să nu mă uiţi !

Noaptea coborîse întunecată, şi ei erau tot acolo, îmbrăţişaţi şi tăcuţi. În mintea lui zbuciumată înviau acum toate po^ veştile pe care i le spunea ea cînd era copil ca să-l adoarmă. Inviau poveştile cu balauri, prinţese şi palate fermecate şi cu prinţul acela viteaz care călărea într-una pe calul său ferme^ cat, Înaintînd neobosit întru aflarea apei neîncepute, pe care n-o beau decît zînele din ţara de dincolo de vis ...

La sorocul sosirii lui Ilarion, Nikiforos se sculase tocmai şi se gătea pentru a se duce la Bianca. Gîfîind şi bîjbîind, călugărul a pătruns în bezna grajdului, cărăuşindu-şi anevoie ro^ tunjimile pîntecului. Trecuse mai întîi pe la vărul său, la care trebuia să doarmă în noaptea aceea. Respiraţia îi duhnea a vin. S-a aşezat şi el pe paie şi au pus la cale ultimele mărunţişuri ale plecării. Ilarion va veni dis-de-dimineaţă, o dată cu ivirea zorilor, şi-l va lua pe Nikiforos. Nu s-ar încumeta să ia o barcă de la ţărm, deoarece l-ar vedea marinarii şi ar fi primej^ dios. El plănuia ca Nikiforos să se strecoare, prin poarta Ste^ ria, încotoşmănat în straie călugăreşti şi încălărat pe catîrul împovărat cu cumpărături pentru schit. Dacă acolo i-ar fi oprit, lucru puţin probabil, ar fi răspuns cum c-ar fi vorba despre un călugăr bolnav, pe care-l duceau înapoi, la schit.

- Să nu vă temeţi de oameni, i-a asigurat el, nimeni nu ştie c-ai luat parte la ha·rţul de azi-noapte ... Habar n-am de ce, dar francii nu scot o vorbuliţă despre tărăşenia asta. Singurii pe care trebuie să-i tragem pe sfoară sînt iscoadele lui Preveduros, şi-acum toată lumea, începînd cu căpetenia şi încheind cu cel din urmă slujitor, e zăpăcită de apariţia lui Deliuria. Şi-apoi, ce podoabă de călugăr aş mai fi eu, dacă n-aş fi În stare să-m- brobodesc măcar zece pişicheri ?

- Dar Astritis ? a întrebat Nikiforos. Fără Astritis nu

plec nici mort !

- Nici prin gînd nu-mi trece să te las să pleci fără cal, a spus doica, ai să ai nevoie de el În călătoria ta. Nu-ţi face gîn^ duri negre, c-am avut eu grijă şi de asta. Mîine după-masă pun şaua pe el şi-l duc de căpăstru În oraş. Acolo, oft ind şi plîn^ gînd, am să-l vînd chipurile unui om, cărăuşului mănăstirii. pe care Ilarion o să-l trimită În tîrg de cu vreme. O să ţi-l aducă de-a dreptul la mitoc.

I-a îmbrăţişat pe amîndoi.

- N-am să vă uit niciodată ! a exclamat el, cuprins de bucurie copilărească.

Dar intuiţia maternă a bătrînei doici a înţeles că a ş1 m^ ceput s--0 uite chiar din clipa aceea.

La vremea dnd Nikiforos Sgur6s cobora către casa ibovnicei sale, casele erau 7ăvorîte şi opaiţele se stinseseră de mult. S-a str·ecurat prin portiţa aflată Întredeschisă şi, urmînd îndemnul doicii sale, s-a dus în fundul grădinii. Acolo a găsit-o pe Bianca aşteptîndu-l pe banca de piatră.

- Ai Întîrziat, l-a dojenit dînsa alintător şi fără obişnuita ei semeţie.

El i-a explicat pentru ce, şi apoi i-a destăinuit chipul În care urma să se desfăşoare fuga sa.

- E bine, i-a răspuns dînsa cu glas grav, dar spune-mi şi mie : ce s-a Întîmplat azi-noapte ?

Dorea să-i povestească chiar el, cu de-amănuntul. I-a po^ vestit toate episoadele din noaptea trecută, cu entuziasmul său înaripat de nerăbdarea cu care aştepta marea călătorie. În^ cheindu-şi povestirea, i-a spus despre fuga sa printre stîncile de pe povîrnişul colinei din nordul oraşului şi despre înapoie^ rea sa acasă, la vremea cînd trîmbiţa suna de dimineaţă. I-a înlănţuit grumazul cu braţele sale molatice şi a lăsat capd să i se sprijine pe umărul lui.

- Aşadar, vei pleca, spuse ca-n vis, cu voce adîncă, vei pleca, şi, după glasul tău, Înţeleg, pricep că doreşti arzător lu^ crul acesta. Ai dreptate, ţie ţi-e totuna, pe tine nu te leagă ni^ mic, pe cîtă vreme eu ... eu aş fi vrut ca dragostea noastră să înceapă de-acum Înainte, dacă ar fi fost cu putinţă !

Glasul ei căpătase un ton de gingaşă duioşie, necunoscută pînă atunci. S-ar fi părut că feminitatea şi vîrsta sa, atît de fragedă, îşi arătau adevăratul lor chip pentru Întîia oară. Pînă

atunci i se arătase altfel, mai dură, mai chibzuită şi mai împlinită.

- Ascultă, îi spuse peste cîtva timp, ridicînd cu vioiciune capul, lucrurile nu stau chiar aşa cum umblă vestea prin oraş ; tata l-a înşelat pe Preveduros cînd a vorbit cu el, de dimineaţă, dar eu ştiu cum s-au petrecut toate peripeţiile acestea chia.!" de la oamenii unchiului meu ; ţi-aminteşti doar, mi-au spus aseară, cînd erai şi tu de faţă. *Poveretti !* [1] a suspinat ea, amintindu-şi de cei căzuţi.

- Dar cum s-a-ntîmplat ? a întrebat Nikiforos.

- Că Deliuria a trimis o corabie de-a sa în apele Nauplion-ului, azi-noapte, e adevărat ; a dibuit-o o şalupă. a un^ chiului meu, care pornise mai devreme pentru a-l întîmpina pe tata în ţinutul mlă~inos. Aragonezul ştia că oamenii lui Gaf^ fore veneau să încaseze bani de la banca noastră. Prin urmare, s-~u apropiat hoţeşte cu bărcile de locul unde tatăl meu aprin^ sese focul, pentru a-l găsi ai no~ri, şi-au picat asupra lor toc^ mai cînd le preda banii. Doi dintre oamenii unchiului meu au murit În încăierare, iar tatăl meu a fost rănit. După aceea, ara^ gonezii, care erau mai numeroşi, au înhăţat banii şi au fugit spre corabia lui Deliuria. /. *ladri !* [2] Ai noştri, doisprezece cu toţii, l-au urcat pe tata în barcă, şi-apoi, căţărîndu-se pe st.in^ cile de pe ţărm, l-au adus înapoi, la Nauplion.

N-a şovăit să-i spună nici despre necinstea tatălui său, care-l d<!nunţase c-ar fi Înţeles, chipurile, cu oamenii lui Deliuria.

- N-am să-l iert niciodată ! a adăugat el cu asprime şi încleşcind straşnic maxilarele.

Vorbind pe şoptite, au mai Întîrziat preţ de-un scurt popas de vreme, şi-apoi, În clipa În care el se pregătea să plece, l-a îmbrăţişat din nou şi l-a oprit.

- Ai putea să petreci noaptea asta aici, i-a spus sfios, sprijinindu-şi capul pe pieptul său larg şi alintîndu-se ca o pisicuţă. Te-aş ascunde mai bine decît oricine şi nimănui nu i-ar trece prin gînd să te caute tocmai aici.

- Nu se poate, trebuie să părăsesc oraşul chiar cînd se deschide poarta de fier. Rămîi sănătoasă !

L-a tras stăruitor alături de ea şi l-a făcut să *se* aşne din nou pe banca de piatră, ameţindu--! cu răsuflarea ei caldă şi parfumată

ca tămîia. Şi, în clipa cînd S>! despărţeau pentru totdeauna, l-a mai reţinut o dată şi i-a spus :

- SArIlcuţi ! (Lb. !tal.)
- Hoţii ! (Lb. llal.)

- În desagă vei găsi un mic dar de la mine. Păstrează-l. Iţi va fi de folos În timpul călătoriei.

Mai sus, pe povîrnişul colinei, Nikiforos s-a oprit şi a des^ chis desaga ; a găsit în ea zece galbeni înfăşuraţi Într-o năframă roşie, de mătase.

„Ştie că sînt sărac, gîndi el cu amărăciune, dar nu-i nimic, nu vreau s-o mîhnesc, şi-apoi, mi i-a dat din toată inima ... "

Capitolul V I

CEA DINTII lNTILNIRE CU LUMEA

Din pricina unor vise fără noimă şi a ciudatelor coşmaruri care-l hărţuiau necontenit, tresărea prin somn, deschidea larg .ochii şi bîjbîia în Întuneric. A doua zi de dimineaţă nu şi-a mai amintit prea bine tot ceea ce visase, dar impresiile stărbiau, înspăimîntătoare, ca şi cînd ar fi trăit aievea clipele acelea, în^ tr-o lume demonică, vrăjită de puteri groaznice şi neomeneşti. De vreo cîteva ori a desluşit o figură oarecare, pe care parcă o mai văzuse o dată, mai demult, dar nu ştia nici unde, nici cum. Era un chip de femeie, care se apropia de el, Încet, Încet de tot, cu un zîmbet palid înflorit pe buze.

„Cine ? Cine-ar putea să fie ?" se Întreba în somn, zbuciu^ mat şi îndurerat de faptul că n-o putea recunoaşte. Era tînără, înaltă şi înfăşurată Într-o mantie largă, de culoarea mării, şi braţele ei, acoperite de mînecile de stofă albă şi moale, se În^ tindeau către el chemîndu-l parcă, sau cerîndu-i ajutor. Ceva mai înapoi, iscîndu-se din ungherul Întunecat şi umed al unei încăperi scunde, chipul lui Preveduros zîrnbea sarcastic şi viclean, privindu-l în tăcere. ·

Vîntul puternic, care sufla tehui, Împresura În neguri de ceată fumurie nălucirea aceasta nefirească. Apoi se făcea că se încălăra pe-un cal nărăvaş şi alerga În tropote pe-un drum, pe care nu-l putea vedea din pricina înălţimii la care se afla. I se părea că potcoavele calului nu atingeau pămîntul şi că-l luase un nor smolit şi mătăhălos, un nor aducător de furtună. A cer^ cetat fugarnl şi şi-a dat seama că nu era Astritis, ci un alt cal, negru ca pana corbului şi alunecos ca un ţipar, care sforăia zgomotos· şi avea ochii rotunzi şi înväpăiaţi ca doi cărbuni aprinşi. Vîntul îi şuiera pe la urechi şi tropotul se înteţea ca un vîrtej drăcesc În noaptea plină de zgomote !„.

Zgîlţîit de fiori şi cu respiraţia tăiată, s-a scuturat din somn şi, Întinzînd rnîinile pentru a se sprijini de ceva, a des^ chis ochii şi a tras cu urechea. Afară se stîrnise, într-adevăr, un vînt năpraznic. Alături de el, se auzea răsuflarea lini~tită a doicii, care dormea pe aceeaşi legătură de paie. Nu voise să-l lase singur În noaptea aceea şi venise să se culce alături d.: el. După o scurtă zăbavă, a simţit-o perpelindu-se şi, după ritmul schimbat al respiraţiei, Înţelese că s-a trezit şi ea.

Apoi, s-a auzit un ciocănit În uşa de scîndură. Nervos, Sgu^ r6s a vîrît grabnic mina în paic să scoată cuţitul, dar glasul liniştit al doicii l-a oprit.

- E Ilari::m ; se face ziuă.

· Bătrîna s-a ridicat de pe saltea şi s-a dus să tragă zăvorul. Treaz şi el, Astritis lovea podeaua cu copita. Neputînd scăpa de sub cîrma buimăcelii viselor, Sgur6s privea fără a putea pricepe o iotă din tot ceea ce se petrecea În jurul său. Călugărul a legat catîrul de-un par de lîngă uşă şi a intrat În grajd, strănutînd strașnic.

- Bună ziua, oameni buni ! Uite că veni şi iarna !

Prin uşa Întredeschisă se zărea cerul albăstrit de zorile vineţii. Jos, marea se zbuciuma şi mugea.

- Să te îmbraci bine şi pe dedesubt, spuse doica, intorcîn^ du-se către singurul ei copil. Hristoase, Dumnezeule, pe ce vreme păgînă Îţi fu dat să pleci !

II hrănise încă de mic cu visul că odată şi odată, cînd se va înălţa flăcău şi-i va suna ceasul, îl va porni Într-o călătorie îndepărtată. Era copil de viţă aleasă şi nu se cădea ca un ase^ menea vlăstar să mucezească Într-o colibă sărmană ca aceasta.

Se va duce, de bună st!amă, să afle urma unchiului său, care era un om înălţat În cinuri şi-n putere, pe pămînturile Greciei.

Ori de cîte ori îi povestea despre lucrurile acestea, doica îşi închipuia că ele sînt departe, foarte departe„. Acum, însă, cînd copilul sufletului său crescuse, gîndul acesta îi frigea inima. Treptat-treptat, o dată cu scurgerea vremii, povestea cu călătoria şi cu unchiul atotputernic se preschimbase în basm. Bătrîn.CJ. Îl amăgea fără gînd rău, flăcăul se obişnuise a o as- culta, iar acum, fapt ct\ totul neprevăzut, iţele poveştii se ce^ reau grabnic dezlegate.

După ce-au aprins opaiţul şi au zăvorît uşa, puseră la cale ultimele rînduieli acolo, În staul.

Ilarion, care se trezise Înainte de a-şi Împlini somnul, căsca de zor, şi cum şedea proptit în colţ, cu capul plecat pe pernă, aşteptîndu-i să se pregătească, l-a forat somnul. Sforăitul 5ău a zguduit hardughia pînă la ceasul cînd s-a luminat de-a bine^ lea, iar Sguros, cu mantia pe el şi cu capul înfofolit, încărca pe catîr boccelele în care se aflau sabia grecească, pieptarul, cizmele şi cămaşa cu tîmbar.

A încălecat pe .catîr şi s-au pornit tustrei deodată. De^ parte, înapoia uriaşei stînci mohorîte, cerul prinsese a se împur^ pura şi CÎţiva nori mari, precum şi alţii, de-un galben-fumuriu, se călătoreau tehui, sub tării. Jos, Într-afunduri, marea adîncă şi spuzită de solzi argintii şi neastîmpăraţi se vînzolea nei~to- vită şi se năpustea asupra ţărmului, măcinîndu-l cu Înteţită şi năruitoare mînie. Ilarion a dat să spună ceva, dar vîntul i-a furat vorbele şi i le-a risipit. Covîrşită de jale, doica mergea alături de ei, în tăcere.

Odată ajunşi pe clinul domol al povîrnişului, lumina zilei s-a mai limpezit ; un nor alunecase dinaintea soarelui, dezve^ lindu-l. Undeva departe se auzea toaca, iar din dreapta, din înaltul foişorului cel mare, trîmbiţele prinseră a răsuna puter^ nic, trezind oraşul.

În scurtul popas care a urmat, doica s-a prăbuşit cu braţele larg deschise asupra copilului, pentru a-şi lua rămas-bun. El s-a aplecat din şa, şi-au rămas astfel, îmbrăţişaţi şi plîngînd în tăcere, vreme îndelungată. Ilarion s-a oprit

alături pentru a-i aştepta, dar, văzînd că vremea trece, le-a amintit că ar fi mai potrivit să iasă printre cei clintii pe poartă. Atunci s-au des^ părţit. Sguros a simţit mîna tremurătoare a măicuţei sale ad~p- tive strecurîndu-i ceva în sîn. Ghicind că erau bani, a dat s-o împiedice, dar ea i-a acoperit uşurel gura cu mîna şi i-a şoptit rugător la ureche :

- Dacă mă iubeşti !. ..

I-a cuprins mîna şi i-a sărutat--0.

Şi, în timp ce cobora drumeagul acela de pe povîrniş. care ~curta drumul, larma oraşului a început a se înălţa vesel, slobo^ zită parcă după coşmarul nopţii. Ici-colo, băteau clopotele bi- sericilor şi un stol de albatroşi zbura deasupra ţărmului scinte^ ietor. A înturnat capul şi, delarte, hăt, a zărit-o pe bătrîna sa doică ; încremenise acolo şi Î urmărea cu privirea din înaltul unui stei de stîncă. Braţele îi atîrnau moi pe lîngă trup şi vîn^ tul îi flutura broboada cind Într-o parte, cînd În cealaltă, ca pe-o aripă frîntă. A înălţat dreapta şi i-a făcut semn cu năframa, pe care a dus-o la ochi apoi. Cu inima sîngerînd de jale, i-a răspuns şi el, şi a cuibărit chipul acela atît de scump în lacriţele sufletului său, ca şi cînd un glas tainic i-ar fi spus că n-o s-o mai vadă niciodată.

Coborînd către vale, a trecut prin faţa casei lui Kafuris, dar obloanele ferestrelor erau Încuiate, semn că acolo oamenii nu se sculaseră încă. Numai dinapoia gardului se înălţa glasul de păsărică fără griji al tinerei grecoaice, care murmura un cîntecel şi stropea sau săpăligea prin grădină. Cătînd către fe^ reastra Biancăi, şi-a amintit de Întîlnirea lor dintîi, de nopţile lor de dragoste, de seara trecută ...

„Doarme, se gîndi el, măicuţa priveghează lăcrimînd, hulu^ biţa mea huzureşte ... " Constatarea aceasta i-a trecut prin minte cu totul întîmplător şi însoţită de-un zîmbet cuviincios, apoi gîndurile i-au alunecat degrabă aiurea, luate de aripa vîntului, care se zbenguia buiac pe cărăr.i. Una cite una, punţile care-l legau ·de locurile acestea şi de trecutul său se prăbuşeau pe rînd şi, aidoma păsăruicii care-şi ia zborul o dată cu zorile, inima lui se avînta către viitor, către călătoria cea mare, ale cărei poteci prinseseră a se despleti chiar de pe-atunci înaintea sa.

Io curînd s-au amestecat cu mulţimea. Trăgînd catîrul de căpăstru şi salutînd ciţiva cunoscuţi, Ilarion mergea înainte, privind cu luare-aminte cînd către poartă, cînd asupra forfotei dimprejur. Faptul că nici unul dintre trecători nu-l băgau În seamă în mod deosebit l-a mirat pe Sgur6s ; i s-ar fi părut mai firesc ca toată lumea să-l privească bănuitor. La uluma crîşmă, aflată în preajma porţii de fier, dlugărul n-a mai putut ţine piept ispitei şi, oprindu-se, a strigat să i se aducă o ulcică de vin.

„Acu-mi face pocinogul ! " gîndi tlăcăul nemulţumit şi cătînd cu nelinişte la lumea care se dădea în lături la trecerea do^ bitocului. Oştenii forfoteau pretutindeni, atît în lungul zidului, cit şi În preajma portii.

Un băiat de prăvăli'e, zbanghiu şi jegos, i-a adus vinul lui Ilarion ; călugărul l-a gustat, a strîmbat din nas a nemulţumire şi, cît ai clipi, s-a şi înfiripat o ceartă din pricina vinului prost.

De ce i-au adus tocmai lui, un muşteriu atît de vechi, pră- păditu-ăsta de *Varniotico ?* Nu ştiau că are gusturi subţ!ri ?

Cele noi n-au ieşit Încă, lămuri zbanghiul, zgîindu-"~ cu un singur ochi la Nikiforos.

Cum n-au ieşit ? Tocmai lui, care-a băut aseară un *Grai* pe cinste, la Vracotripi, s-au găsit să-i spună ?. ..

- Cunoaştem noi poşirca lui Vracotripi ! E botezată şi 1ăs- botezată !

Între timp, Ilarion a sorbit vinul dintr-o singură înghiţi- tură, a plescăit din limbă de plăcere şi, după ce-a plătit, a prins catîrul de căpăstru. În sfîrşit, porneau ! Dar n-au apucat să se urnească bine din loc, şi călugărul s-a oprit din nou, chiar În faţa porţii, de data aceasta, pentru a controla chinga şi tar^ hatul catîrului, chipurile. Oştenii îi priveau.

„Ce tot moşmoneşte netotu-ăsta ?" se Întreba Nikiforos, în^ tărîtat de supărare. Gîndind mai cu temei, şi-a dat seama că toate tărăşeniile astea nu erau altceva decît vicleşuguri anume, şi mai dinainte ticluite, cu rostul de-a face ca fuga lor să pară un lucru cît se poate de firesc.

- Loc ! Faceţi loc ! porunci o voce În limba francilor şi, o dată cu acestea, un oştean împunse catîrul În crupă.

Frîngîndu-şi şalele în temenele şi risipind de zor salutări şi zîmbete tuturor oştenilor din garnizoana oraşului, Ilarion se oprise anume Într-un loc în care şederea lor Împiedica trecerea celorlalţi.

- Dă-i drumu-Înainte ! Înaintaţi odată, ce naiba ! striga un sergent din spatele lor.

Odată trecut de zidurile oraşului, precum şi de şanţul şi de puntea suspendată, Nikiforos răsuflă uşurat. Orice s-ar spune, zăbava aceasta îi cam oprise bătăile inimii !

Şi, fără a scoate un cuvinţel, au mers aşa o bună bucată de vreme. Răbufnind anapoda, În iureşe neaşteptate, vîntul stîrnea praful şi pietricelele drumului. Acoperit de stînca aceea mătăhăloasă şi întunecată, soarele întîrzia să-şi arate chipul. Răspunzînd din cînd în cînd bineţelor ţăranilor, care zoreau de sîrg către oraş, înaintau tăcuţi, prin lumina vineţie a dimineţii. Trecînd pe lîngă dînşii, călugării franci

se uitau cu priviri dispreţuitoare la Ilarion, care trăgea de zor de căpăstrul catîrului şi psalmodia troparele Invierii în barbă. Urmat de un scutier, care purta scutul şi lancea cu flamură a stăpînului său, plin de prestanţă, cu larga şi alba sa mantie, pe umărul căreia era brodată o cruce roşie, un cavaler al Ordinului sfîntului Ion, încălecat pe-un cal îm^ brăcat în carapace de fier şi cu hamurile daurite, le-a tăiat drumul, privindu-i cu o strivitoare severitate din înaltul şeii.

- Prea din cale-afară au umflat heruvicul frîncii ăştia ! observă Ilarion, dînd frîu slobod mîncărimii de limbă, care prinsese a-l îmboldi cam de multişor. Nu li-i de-ajuns că ne sug şi măduva din oase, se mai sumeţesc şi din privire, ca şi cînd noi am fi hoţii, şi ei stăpînii !

Dar gîndurile lui Sgur6s zburau într-altă parte.

- Unde se află Mitzithras ? Într-acolo ? întrebă el, arătînd spre răsărit.

- Ce tot spui tu acolo, măi, băiete ! Habar n-ai încotro trebuie să mergi ?. .• Mitzithras e-napoi ; tu arăţi într-o parte, iar ea-i dimpotrivă ! Află că-i tocmai în Lacremonia, după munţii ceia din vale.

- Dar Lacremonia asta ce tară-o mai fi ?

- Iartă şi-ajută, Hristoase! ... Apăi, după cum se vede treaba, tu nici n-ai apucat să ieşi ca lumea din găoace, măi, băiatule ! Auzi, ce ţară-i Lacremonia !... Păi, Lacremonia-i un oraş ca şi Nauplion, sau Argos, măi, flăcăule ! He, he ! De-abia după ce-i străbate olaturile kirei Zambea Villehar^ douin ai să dai de Mistra. Aşa-i spun frîncii Mitzithrei.

Işi reluaseră drumul. Ruşinat de grosolana sa neştiinţă, Nikiforos se înroşise şi, potrivit obiceiului său, întorsese ruşinea spre supărare.

- Despre ce „Zambe" şi „Mistre" tot trăncăneşti acolo, călugăre ? Mie nici nu mi-a ajuns la urechi aşa ceva.

Ilarion s-a crucit într-ascuns. „Ehei, pe pruncul ăsta neajutorat ar trebui să mi ţi-l mai dăscălesc eu oleq,1ţă, pentru a i se coace mintea de bărbat şi a putea prinde cu nădejde toiagul drumeţiei ! Da, da ... "

Ian ascultă, ştii tu oare cine domneşte acu în Morias ?

Preveduros.

Ciinee?

Preveduros.

- Mîntuieşte-ne, !-instoase ! Geaba te-nvăţai carte atîţia ani de zile !. ..

- Ia ascultă, Ilarioane, se r~sti Sgur6s plictisit, cartea şi Înţelepciunea ta-s scrise pe pingeaua cizmei mele ! Astea-s îndeletniciri zadarnice şi scîrboase, i:roi te pe măsura notă- raşilor, a popilor şi călugărilor, ori a altor sărăntoci, care tocesc terfeloagele tot aşa cum rod moliile urzeala ţărănească. Preţul meu stă în mîini. Am pumnul zdravăn şi braţul de criţă. Ca să-mi croiesc .drumul, mi-i de ajuns atît.

- Adică noi, călugării, ai vrea să-mi spui mătăluţă, n-am fi de folos nimănui, aşa-i ?

- N-am spus că n-are nimeni nevoie de voi, ci că sîn^ teţi de nimic ! Dar, fii pe pace, n-am spus aşa ceva despre călugării de felul tău, ci despre cei care zac În chiliile celea mu^ cegăite şi zgîrie toată ziua hîrţoagele, şi izvodesc letopiseţi şi alte năzdrăvănii de-acestea. Ţie-ţi place vinul bun şi mîncarea aleasă ; cu tine-i altceva, tu eşti alt soi de călugăr.

- Apoi, dacă vr<!i să ştii, află că va să vie şi-o vreme la care cei ce ştiu a rotunji bucoavna meşteşugit adusă din condei vor fi mai la vedere decît cei ce-şi croiesc drumul cu spada, cum zici tu.

- Numai de n-aş ajunge să trăiesc asemenea vremuri mu^ iereşti, c-atuncea ştiu şi eu că toată lumea asta, În care trăim acum, ar fi prăpădită numai de nişte păduchi jugăniţi, ca d-alde dumnealor. Ptiu !

Intre timp, Nauplion rămăsese destul de departe În urma lor şi, ajutaţi de vîntul din sud, care-i Împingea din spate, prinseseră să urce dealul.

- Si cine spuneai că-i stăpîn În Morias? Întrebă flăcăul. Kira Zambea, fiica răposatului messer Guillaume de Villehardouin.

- Mda, ştiu ... de bună seamă c-o fi vreo babă scrîntită şi cu barba ţepoasă ; dacă ţine În stăpînirea ei o ţară Întreagă, numai femeie nu poate fi ...

- Aşa o fi, dar vezi că asta-i tînără, fiule, şi. se spune că-i frumoasă foc. Şi-apoi, nici nu conduce Principatul de una singură. Messer Floran d'Heneau, soţul ei, e un viteaz cavaler din Flandra, care nu-i decît oleacă mai înălţat în vîrstă ca măria-ta.

- Şi cam pe unde-mi stau toţi ipochimenii aceştia des^ pre care mi-ai vorbit pînă acum ?

- Păi, unde-ar putea să hălăduia!'Că, dacă nu la Andra^ vida, care-i cetatea de scaun a Principatului, sărmane !

Cam asemenea vorbe şi altele aşijderi schimbau Între dînşii cei doi drumeţi În timp ce urcau către stîncile profilate În li^ nii rotunjite, care cuprindeau În căuşul palmei giuvaierul iscu^ sit durat al micuţei mănăstiri şi al bisericii sale. Cînd au ajuns la strungile şi la grădinile aflătoare sub zidurile sale, soarele se înălţase hăt bine pe cer, dar ei n-au răzbit pe sub poarta bol^ tită, ci, lăsînd-o În dreapta, şi-au continuat drumul urcînd pe-o cărare care răzbea la o colibă aflată ceva mai sus. La această colibă oblicise Ilarion c-ar fi locul cel mai nimerit pen^ tru ascunzătoarea lui Nikiforos.

Ar fi fost uşor, desigur, să-l ducă şi la mănăstire, dar se temea de limbile fiecare ale celorlalţi călugări.

- Nici unul dintre dînşii n-a cercat să urce la colibă pînă acum, i-a spus el protejatului său. În afară de mine şi, din cînd în cînd, de ,ciobanul mănăstirii, nimeni nu se arată pe-acolo. Ciobanu-i omul meu de credinţă ; eu i-am dat po^ runcă, şi de bună seamă că ţi-a şi rînduit un pătucean, şi frupt, şi apă pentru o zi. Mde, o să fie olecuţă cam la popreală, dar, oricum ar fi, tot mai bine-i acolo decît În remniţa lui Preve^ duros.

Nu, pe Sgur6s nu-l supăra de fel lucrul acesta ; se obişnu- ise cu singurătatea încă de cînd era de-o şchioapă. Astfel stînd lucrurile, s-a chivernisit cum a putut mai bine În coliba călugărească, şi apoi, culcîndu-se cu faţa-n sus pe saltea, l-a lăsat pe Ilarion să-i schimbe pansamentul pe care-l avea la cap şi, în cele din urmă, rămînînd singur, a Închis ochii.

Rana îl durea şi îl frigea al naibii şi, pe deasupra, din pri^ cina nopţii rele pe care-o petrecuse, a trezitului de cu dimi^ neaţă şi al scurtei călătorii, îl cuprinseră fierbinţelile. Vremea potrivnică se înrăutăţea din ce În ce mai mult şi se temea că nici a doua zi nu va putea porni mai departe. Vîntul sufla ne^ liniştit din cînd În cînd, iar răsuflarea lui umedă pătrundea prin crăpături înlăuntrul colibei ; petrecîndu-se rînd pe rînd, norii pribegi mohorau soroacele zilei. Către nămiezi a simţit o mînă clătinîndu-l din amorţeala care-l

cuprinsese şi, deschizînd ochii, a zărit un cap cu părul aspru, miţos ca lîna şi neobişnuit de lung, aplecat asupra sa. A crezut că are a face cu o rămă- şiţă a necurmatelor sale năluciri din somn, cu vreunul dintre chipurile acelea înspăimîntătoare care-i frigeau pleoapele în

timpul peripeţiilor fără de sfîrşit. Dînd să se răsucească pe-o coastă, auzi glasul omului, un grai potolit, de ţăran, care-i spuse:

- Eu îs ciobanul. Ce ţi-i cu trebuinţă ?

I-a făcut, sau a crezut că i-a făcut, semn că nimic, şi apoi vîrtejul viselor l-a cuprins din nou În hîrjoana lui ameţitoare. Cînd a redeschis ochii, şi-a dat seama, plin de uimire, că se făcuse seară şi că gîndurile nu-i mai sînt atît de. tulburi. 1n ge^ nunchi, alături de dînsul, un om rn chip de bătrîn binevoitor, îi spunea că Astritis se află în afara oricăror primejdii, în staulul mănăstirii. Vîntul încetase, şi miroazna pămîntului rea^ văn răzbea răcoroasă prin uşa întredeschisă.

- Plouă ? a întrebat el cu o nelinişte fără temei şi rotun^ jind ochii din cale-afară.

- Da, i-a tras o ploaie subţirică ; vremea-i apasatoare.

Pentru Întîia oară În viaţa lui, s-a simţit pustiit şi departe de cuibul casei lor, pe care-o încălzea cu prezenţa ei inima de măicuţă duioasă a doicii. 1n chenarul Împîclit al uşii, s-a iscat o umbră întunecoasă, care a acoperit-o În Întregime, şi s-a auzit glasul gîfîit al lui Ilarion, care spunea :

- Nu care cumva să-mi aprindeţi opaiţul ! Frîncii ţ~-au descoperit fuga şi cotrobăie oraşul să-ţi prindă urmele !

Capitolul V I I

LA lNCEPUTURILE MARII CĂLĂTORII

Toamna botează din nou olatul pîrjolit de răsuflarea arzătoare a verii. La sorocul acestei vremi cerul străluceşte, scăldat în limpezimile sale dintîi ; Într-amurg, cînd prinde a se lăsa seara, pămîntul slobozeşte o miroazna puternică, grasă şi răscoaptă ; iarba veştedă prinde a Încolţi pentru ultima oară, copacul uscat străluceşte cu•blîndeţea unui heruvim înlăcrimat.

Astfel i s-a arătat a fi lumea lui Nikiforos Sguros a doua zi de dimineaţă, cînd a ieşit din coliba călugărească. Ilarion abia-abia mai ţinea frîul lui Astritis, care-l aştepta

dînd din cap, ca şi cum l-ar fi salutat. Aromind a tămîie, o boare ră·CO-

roasă se înălta din largul cîmpului, asupra căruia dogorea soarele. Prinzînd frîul, flăcăul sări În şa.

- Cu bine ! îi strigă călugărul.

Dar, din pricina depărtării, glasul său, care a mai rostit ceva, a rămas în urmă, părînd a zbura peste umăr, deodată cu mantia şi cu aducerile-aminte, ca şi cum ar fi vrut să nu stînjenească drumul călăreţului care tropotea grăbit, către vaJc. Abia schiţat, gestul de rămas-bun s-a mistuit în aer, iar el n-a mai făcut altceva decît să-şi îndese gluga pe sprîncene, pentru a nu-i fi luată de vînt şi pentru a-i acoperi oblojeala de pe frunte. La Început a prins a coborî coasta lină a dealului de-.1 dreptul, apoi, ispitit de 'dorinţa de-a gusta din plin tot largul nemărginirii, a da.t frîu slobod fugarului. Tropotea de sîrg ·către miazănoapte, lăsîn<l În urma lui şi ţărmul cu smîrcurile, cu plopii şi cu stufurile, În umbra cărora se tupilase Kafuris mai deunăzi, şi amintirea Biancăi, şi traiul pe care-l dusese pînă atunci. Ocolind muchea lată şi albăstrie a golfului, drumul a luat-o fără de veste de-a curmezişul, îmbrăţişînd ţărmul şi, ca şi cum tipsia uscatului s-ar fi răsucit sub copitele Într-aripate ale lui Astritis, în curînd s-a aflat departe, hăt, faţă-n faţă cu Naup1ion.

II zărea îndepărtîndu-se la stînga sa, ştergîndu-se la orizont şi rămînînd posomorît, ca o scorpie care se tîrăşte neîncreză-toare în umbra umedă a stîncilor. Rămînea înapoia· umărului său şi, deodată cu el, rămîneau şi aducerile-aminte ale ceasuri^ lor grele, şi peripeţiile urmăririi, şi asaltul din timpul nopţii, şi fuga din cursul dimineţii. Sfaturile lui Ilarion îi stăruiau În gînd : „Nu care cumva să mi te crezi scăpat din laţul primej^ diilor ce te pasc înainte de-a fi părăsit ţinuturile ducatului Nauplion-ului şi ale Argos-ului. Preveduros se va face luntre şi punte pentru a te găbui. Nu înceta a te ·păzi şi a fi cu ochii-n patru nici după ce vei pătrunde în Principatul Villehardouini^ lor. Prinzînd de veste că Deliuria a ridicat ancora şi a pornit în larg, frîncii au prins curaj ; pentru a-ţi da de urmă ... că eşti cîrdăşit cu dînsul şi au tot interesul să-ţi facă de petrecanie oriunde te-ai afla ... "

Toate lucrurile acestea erau uitate acum ... Venind În rafale repezi şi scurte. vîntul îi răc,orea fruntea şi În fa\ a lui mun^ ţii Mezareei îl aşteptau cu braţele deschise.

Trestiile solzoase se aplecau asupra micilor movile de pămînt o dată cu adierile de dimineaţă ale Întinsului mării. Odată ajuns aici, s-a Întors

şi a privit pentru ultima oară Nauplion-ul, care acum se s.:ă- moşa în umbra deasă a stîncilor, Împungînd tipsia strălucitoare a mării cu pintenul răsucit al periferiei. Scăldată în soare, ceta^ tea care creşte din mare [1] se înfăşura în mantii de purpură învăpăiată. lntorcînd capul, lăsă. totul în urmă şi nu-şi mai îndreptă privirea decît înainte, numai înainte !

Pînă atunci nu întîlnise decît foarte puţini trecători : erau obişnuiţii orelor de dimineaţă, aceeaşi pe care-i văzuse şi cu o zi înainte, cînd ieşise din Nauplion împreună cu Ilarion. Ţă~ rani care se duceau să-şi are ogoarele, mici neguţători de mă~ runţişuri cu catîrii împovăraţi de ţesături şi doi-trei tîrgoveţi, fuduli şi plini de ifose, îmbrăcaţi în laibăre lungi şi cu capetele împodobite cu pălării de bumbac. Acoperiţi cu broderii bogate, călătoreau încălăraţi ca femeile pe catîri. Uşor de recunoscut după haina lui bălţată, un măscărici, cu o barbă foarte stu^ foasă şi sălbatică, zorea către Nauplion, călare pe-un măgar prăpădit. Mergea cîntînd Încet şi mulţumit, cu o voce răguşită, În limba francă, şi gura-i văduvită de dinţi se lărgea ca o rană. În ciuda copilăreştii sale seninătăţi, Sgur6s era mulţumit că nu se întîlnise cu oameni înarmaţi. Sfaturile lui Ilarion îi răsunau încă În urechi. Marea se ascunsese undeva Înapoia sa, cîmpia rămăsese În urmă, iar el înainta strîngînd frîul În pumni, în umbra răcoroasă şi viorie, şi urcînd de sîrg drumul de munte. Boarea sărată a mării se risipise, şi mireasma dulce a cimbrişorului se ridica În aer. Hăţişurile tufanilor se înghe^ suiau atît În dreapta cît şi În stînga sa. Un stol de porumbei sălbatici îi zbura deasupra capului.

Către prînz, simţind că foamea îl Împunge cu străşnicie, dezlegă traista fără a se opri din mers şi, după ce scoase din^ tr-însa nişte mizitră [2] proaspătă, pe care i-o dăduse călugărul, îşi tăie un coltuc de pîine de grîu ·de la mănăstire şi începu să mănînce. Inima îi era uşoară, sîngele îi furnica voluptuos în venele tinere, zvîcnind puternic şi ţîşnind parcă pasul cu mer^ sul ritmic al lui Astritis. Desluşind, trezindu-se în el ceva ase^ mănă tor poftei de cîntec, zîmbi fără motiv şi continuă să mă- nînce fredonînd uşurel. Prin mintea lui se perindau *contaccele* [3]

[1] E vorba de fortăreaţa Burdzi, construitll. la mică distanţii. de oras, pe o stincă din mijlocul mArll.

• Brlnzli Iute.

• Aril blserlce:;ti.

'il

învăţate în copilărie de la doica şi de la singurul său dascăl. Între timp, aşa cum se întîmplă după primele ploi vremelnice, ziua începu să *se* încălzească, iar răsuflarea lui Astritis să se îngreuieze. Gîndind că nepreţuitul său fugar este încercat de sete, cercetă mecanic împrejurimile, pentru a da de urma vre^ unui izvor în uscăciunea aceea atît de firească regiunilor de munte.

Locurile îi erau cu totul necunoscute. Nu se îndepărtase ni,ciodată atît de mult de ţinutul său de baştină, şi uimirea sim^ plă care-l cuprindea îl făcea să-şi închipuie tot felul de În^ tîmplări legate de greutăţile neaşteptate ale unei mari călătorii. „Trebuie să Întreb pe cineva, gîndi el, pe vreun trecător ... " Da, aşa era, dar de-un drd de vreme nu mai văzuse nii:i un călător ; drumul pustiu, care se tîra şerpuind înaintea lui, cotea pieziş şi se înfunda undeva, hăt, la subsuoara mun^ telui necunoscut. Cel dintîi neajuns Întîlnit În calea sa îl supără cu-atît mai vîrtos cu cît, de-acum înainte, setea începu a-l chinui şi pe el. N-avea la ,dînsul decît plosca pe care i-o aninase de centură Ilarion. A ridicat-o la gură şi a băut, dar leacul s-a dovedit a fi mai rău decît răul Însuşi, căci peste puţină vreme setea i s-a Înteţit şi mai abitir. Aidoma unei adevărate inspiraţii divine, un gînd i-a luminat mintea: „Voi lua urma copitelor cailor, şi pe unde voi vedea că se abat către munte, pe-acolo voi merge şi eu. Nu pot duce decît către un izvor."

S-a aplecat În şa şi a prins a cerceta drumul. Nici o urmă ! Ploaia din timpul nopţii spălase bruma de pămînt aflătoare pe potecă, iar soarele o uscase. „Ghinion peste ghinion ! gîndi el, încleştînd dinţii În ciudă. Nu-mi rămîne altceva de făcut decît să-l Întreb pe vreun călător, cel dintîi pe care-l voi în^ mlni !" Nici nu încheiase bine gîndul acesta, cînd din urma sa răzbiră, ,auzindu-se limpede, tropote de cai. Prins fără de veste în mrejele unei spaime instinctive şi Întunecate, struni pripit frîul lui Astritis. Era vorba oare numai despre ritmul grăbit al tropotelor care se apropiau, sau de presimţirile atît de ne^ liniştitoare ale lui Ilarion ? Cine ştie ? Şi-a aruncat privirile peste umăr, în urma sa, dar nu se zărea nimeni : călăreţii nu dăduseră colţul povîrnişului. Căutînd în mod mecanic un ascunziş mai la îndemînă, privirile i se opriră asupra unui pîlc de platani pitulat în vîlceaua aflată În dreapta sa. Trăgînd stăruitor de

stînga frîului, Astritis se şi Întoarse Într-acolo. Dîn^ du-i frîu slobod, părăsi poteca şi prinse a coborî tropotind către vîlcea. Aici îl aştepta o surpriză plăcută. Dincolo de perdeaua galbenă şi dantelată, alcătuită din frunzişul pălit al copacilor, înălţîndu-se de la subsuoara unei stînci, În cinul vîlcelii, se afla un ştei asemănă tor ur.ei căpăţîni. În preajma lui păşteau pe înddete trei cai priponiti. Deodată cu ei, i-a zărit şi pe cei trei călăreţi, care descălecaseră de curînd şi se aflau acum lîngă izvor. În aceeaşi clipă, de aproape de tot, din susul drumului, prinse a se auzi zgomotul tunător al unor cai, care trecură ca fulgerul mai departe. Strecurîndu-şi privirile printre ramuri, zări doi sergenţi. Lucrul acesta nu-i produse nici o bucurie. Călătoria unor sergenţi nu e, desigur, un lucru uimitor, dar graba aceea şi, Vfzi bine, tropotul acela stîrnit în inima muntelui ... Nu păreau a urmări ceva anume. Bucuros că n-a dat nas În nas cu dînşii, răsuflă uşurat şi ~e Întoarse către străinii de lîngă izvor.

Şi aceştia erau tot franci. Şedeau nepăsători. ca narcoti^ zaţi, în umbra neclintită şi :uomitoare a nămiezilor şi a rămurişului. Doar o bătaie de suliţă îl mai despărţel. de bulboaca izvorului şi de străini. Unul dintre ei odihnea pe-o stîncă scundă, celălalt şedea alături de el în picioare. De *jur* împrejur se statornicea liniştea adîncă şi netulburată a muntelui. După o îndelungă şovăială, Într-un tîrziu, prinse a coborî, cu Astritis, clina domoală a povîrnişului. Se vede treaba că nu l-au zărit, sau că prea puţin le-a păsat de sosirea lui, deoarece n-au întors nici capetele măcar. Pe măsură ce înainta, îi deosebea mai cu luare-aminte. Şi-a dat seama de la Început că purtau săbii. Cel care se odihnea părea un flăcău de cel mult douăzeci şi cinci de ani. Se purta cu capul descoperit, iar zaua glugii îi alune^ case unduind uşor pe spate. Şedea *cu* cotul proptit În genunchi şi cu obrazul subţiratic şi de-o_ paloare diafană sprijinit În căuşul mîinii drepte. Între picioarele acoperite de zaua deasă ca năvodul se afla scutul său, un scut mare cît jumătatea unui stat de cm. Smalţul culorilor sale strălucea proaspăt În umbră. O cruce albastră, cu braţele late, Împărţea suprafaţa albă a cîmpului În p.ltru. Pe cel de--al doilea, SgunSs nu-l vedea decît de la spate : şc dea în picioare şi trebăluia ceva pe lîngă rîuşor. Zaua îl acoperea în Întregime, iar capul pleşuv îi era acoperit de-un coif ţuguiat. Sguros, care cunoscuse, încă din copilărie, destui franci la N auplion, ştia că acestora nu le e prea plăcut prieteşugul localnicilor, fie ci tîrgoveţi sau oameni din

norod. Păstrau Întotdeauna o distanţă dispreţuitoare. Pe aceştia doi i-a măsurat de la prima aruncătură de ochi. Cel care şedea jos era un cavaler ; c.cl din picioaff, ~curierul său.

- Cu plecăciune ! rosti el cu glas limpede, curajos şi ne^ tulburat, cînd se află În apropierea lor.

Surprins, scutierul s-a Întors brusc, l-a cercetat mirat din privire şi nu i-a răspuns. Cavalerul, care părea cufundat În gînduri sau cuprins de nostalgii, a în2ilţat liniştit privirea şi a clătinat capul, răspunzînd în tăcere salutului. Aidoma culorii crucii de pe scut, ochii săi erau albaştri.

Clipocitul pîrîului, care şerpuia printre pietre, l-a atras numaidecît pe Astritis. Descălecînd, Nikiforos a îngenuncheat şi a băut cu nesaţ, alături de cal. Cf i doi străini nu scoteau o vorbă. Cînd puiul de grec s-a înălţat În picioare, a băgat de seamă că scutierul mîngîia mînerul săbici, privindu-l pe furiş, cu coada ochiului. Prins din nou În mrejele contemplării sale, tînărul cavaler rămăsese nemişcat şi părea a fi uitat cu totul de prezenţa străinului. Lcrnl era frumos, liniştit şi răcoros. Ah, ce plăcut ar fi să te poţi culca oleacă sub copacii ăştia fa Inici şi, Împreunîndu-ţi degetele sub cap, să-nchizi ochii pe jumătate şi să te dai huzurului măcar cîteva clipe !

Dar nu ua chip, trebuia să urmeze şartului călătoriei ... „Departe, cu cît vei fi mai departe de olaturile ducatului nos^ tru, cu atît ţi-a fi mai cu priinţă !" îi ~pusese Ilarion. Orice zăbavă se Însoţea cu primejdia şi trebuia s-o pornească vrînd^ nevrînd mai departe. Suspinînd În tainâ, mîngîie ceafa lui Astritis şi Începu să strîngă chinga. În aceeaşi clipă, scutierul, un bărbat înalt şi cu mustaţa pleoştită, a Întins mîna, făcîndu-i semn' să se oprească.

Sgur6s observase că de dteva clipe privirile străinului îl cercetau cu sporită dorinţă pc Astritis. Fără o vorbă, s-a oprit şi a cuprins din nou calul Într-o privire fugară, privind şi către cavakrul care era la fel de contemplativ ca şi pînă atunci. Apoi, se răsti cu glas aspru la grec.

- Cu cît îl vinzi ? Întrebă el În limba francă.

Sgur6s în.\clegea limba ; fie că erau greci sau franci, de^ primeseră, mai mult sau mai puţin, să se Înţeleagă. Sîngele prinse a-i ciocăni în tîmple şi simţi .că i se taie răsuflarea.

- Nu, nu mi-i de vînzare, i-a răspuns sec, pe greceşte.

Scutierul a zimbit glacial şi, schimbînd mirarea pe batjocură, a Înşfăcat botul calului, pentru a-i cerceta dinţii.

.. ~strÎtÎs s-a sloboz~t ni o scuturătur~ zdravănă de atlngereâ Jignitoare.

- Ţine-l ! a porllncit el mîniat ~i ciudos.

Şi a înşfăcat iarăşi frîul, inccrcîn<l, de-a surda, să-l im^ blînzească el însăşi p~ Astritis.

- N-auzi să-l ţii? a mai spus o dată, cu năduf.

În mintea lui Sgurcis fulgeră un gînd : „îi reped chiar acum o loYitură drept în faţă, îl ameţesc, sar În şa, dau pin^ teni şi, cît ai clipi, m-a şi pierdut din vedere !" N-a mai avut timp.

- Ce se petrece aici ? se făcu auzit in limba francă un nou glas, liniştit de data aceasta.

Fără a scăpa frîul din mînă, scuti(!rul se îndnptă către stăpînul său şi, aplccîndu-se, începu a-i şopti repede la ureche şi a-i arăta cei trei cai care erau priponiţi ceva mai departe. ~vlişcînd capul cînd la dreapta, cînd la stînga, aşa cum obiş- nuiesc francii ~ă spună „nu", cavalerul nu îngăduia cele cei se spuneau. .

- Dar e rănit ! stărui pentru a doua oară scutierul, ară- tînd încă o dată spre caii lor.

Sgur6s se uită şi el, şi văzu că unul dintre cei trei cai, cel încărcat cu bagaje, era într-adevăr rănit, deoarece avea ge^ nunchiul legat strîns.

- Nu ! se auzi liniştit şi nezdruncinat glasul aspru al cava^ lerului.

Sgur6s a răsuflat şi, deodată cu răsuflarea sa, obrajii i s-au învăpăiat datorită bucuriei şi unui sentiment neîncercat de dînsul pînă atunci : recunoştinţa faţă de flăcăul acela străin. Ochii săi luminoşi s-au ridicat asupra sa, pentru a-i mulţumi fără cuvinte. Dar cavalerul cu ochii albaştri căta mereu Într^ aiurea. Scutierul a fost nevoit a-l slobozi pe Astritis, iar cava^ lerul s-a ridicat.

- Să mergem, a rostit el cu voce netulburată şi, trăgînd gluga, cu urzeala ca năvodul, a luat coiful, care se afla alături de dînsul, îndesîndu-şi-l pe cap.

Era roşu, sticlea ca oglinda, şi două aripi de oţel îl străju- iau ·din laturi. înarmat astfel, •trupul său arăta înalt şi slab. Pc deasupra zalelor alcătuite din nenumărate inele purta o cămaşă albă, lungă şi fără mîneci, iar pe umărul stîng era cusută o cruce mare, roşie.

Au incălecat. Sgut6s *se* oprise s~-î privească. Cel din di s-a pornit cavalerul ; scutierul îl urma, trăgînd de frîul

calului Îm^ povărat cu bagaje. Se vedea, fără prea multă osteneală, că ve^ neau dintr-o călătorie îndelungată, deoarece lucrurile le erau acoperite cu ţesături de Bagdad. Tînărul cavaler a urcat primul coasta, şi-apoi a pornit mai departe pe cărare. Au luat-o la dreapta, spre Mezareea, ca şi Sgur6s. încetul cu încetul, paşii cailor se stingeau treptat şi tăcerea netulburată a muntelui se aşternea din nou jur împrejur. De acolo de unde se afla, puiul de grec vedea, printre ramuri, cum crucea albastră, zugrăvită pe scutul greu, se micşora din ce În ce mai mult.

Capitolul V 11 I

NOAPTEA PE MUNTE

După spusele lui Ilarion, a aflat hanul În dreapta drumu^ lui. Aici va găsi fîn pentru Astritis, mîncare pentru dînsul şi un pat În care să-şi petreacă noaptea. Apoi, se va aşterne iarăşi drumului, odată cu zorile.

Înnopta. De-a dreapta şi de-a stînga, povîrnişurile munte^ lui prinseseră a se învălui Într-o umbră deasă, iar sus, deasu^ pra lui, paloarea lăptoasă a asfinţitului stăruia încă pe cerul larg desfăşurat. înapoi, către răsărit, începuseră a se înălţa cî^ teva stele. A cercetat hanul din privire ; era o casă cu două caturi, străveche şi durată, fără nici o tencuială, din piatra sfă- rîmicioasă a muntelui. Poarta se căsca boltită, întunecată şi mare, astfel încît să poată trece pe sub ea şi caii, şi căruţele. Ferestrele zăbrelite pe dinafară se căscau întunecate, ca şi cum s-ar fi schimonosit. A pătruns fără a descăleca pînă în mijlo^ cul curţii căptuşite cu plăci de piatră, în care a observat, de la bun început, cîteva butoaie care zăceau pe jos, o căruţă stricată, văduvită de-o roată, buşteni pentru foc, citeva laviţe aruncate vraişte, cu picioarele-n sus, şi cîteva frînghii încărcate cu rufe înălbite. Umbre omeneşti forfoteau În tot vălmă- şagul acesta, şi strigătele lor răsunau tare şi alandala, atît în greceşte , cît şi În limba francilor. O uşă s-a deschis şi s-a în^ chis din nou, şi, În acest scurt răgaz de timp. str~l1w;„„::i unui foc a rhb~t i'ntr-afar~. Un fum des ş: ~mbb:t de m;roaz(i:l cărnurilor fripte a năpădit aerul. A

descălecat şi, Întrebîndu-se nedumerit încotro să se îndrepte, l-a apucat pe Astritis de frîu şi a pornit către han. Treptat, ochii săi au prins a se deprinde cu Întunericul. Cu o bardacă În braţe, un copil a trecut repede pe lîngă dînsul. L-a strigat, dar chemarea sa n-a primit nici un răspuns. Scos din sărite, a pornit orbeşte, la voia Întîmplării, şi, în curînd, s-a trezit dinaintea uşii care se deschisese mai adineauri. A împins-o şi, orbit, a închis ochii pe jumătate, şi^ lit să dea înapoi din pricina fumului. Cîteva glasuri l-au şi luat în primire.

- Unde-i hangiul ? a Întrebat el, fără a vedea nimic.

O umbră uriaşă a astupat vîlvătaia cuptorului şi s-a năpustit asupra lui.

- Ce pofteşti?

- Sînt străin şi am pornit la drum. Vreau fîn pentru cal, mîncare şi un pat pentru mine.

Zăvorînd uşa În urma sa, hangiul a coborît scara. Trupul său mirosea a carne crudă, tăiată de curînd, şi a sînge cald. Ştergîndu-şi mîinile de şorţ, a înhăţat frîul lui Astritis.

- Lasă-l În seama mea şi aşteaptă colea !

- Nici gînd. Vreau să văd unde-l rînduieşti. fate un cal scump şi de soi.

Ameţindu-l cu tot f~lul de sfaturi şi de îndrumări privi^ toare la ·cal, ba chiar şi cu unele ameninţări subînţelese, s-a ti^ nut de urmele lui pînă în grajd. Era pentru prima oară cînd îl încredinţa pe Asllritis unor mîini străine. ln cele din urmă, s-a gîndit că n-ar fi rău dacă l-ar speria oleacă pe hangiu, pen^ tu a-l face, În fel ul acesta, să se poarte mai cu băgare de seamă. De unde eşti dumneata ? Cum de unde ? De-aici ...

Adică?

De-aici, de unde vezi. Hanu ăsta l-au ţinut şi tata, şi bunică-miu. Aici s-a născut şi maică-mea, şi tot alCI o să-mi las· şi eu copiii.

Ştii cumva cam pe unde vine Mitzithras ?

- Am umblat şi pe-acolo, da-s cîţiva anişori buni de^ atunci.

- Atunci de bună seamă c-ai aflat şi de arhon Sguromal^ lis, nu-i aşa ?

- Cine-i arhon Sguromallis ăsta ?

Lui Sgur6s i-a Îngheţat inima deodat'll.

- Bine ... fie şi-aşa, dar află că şi eu, ăsta, dinaintea du^

mitale, sînt tot de viţă de boier !

Cu toată bezna care-i înconjura, a înţeles că hangiul îl priveşte uimit. Apoi a izbucnit ·Într-un hohot de rîs gros.

- Apăi, un boier nu se prea călătoreşte de unul singur, ca mătăluţă, măi, flăcăule, ci, iertată fie-mi lămureala, însoţit de slugi şi paraslugi !

Ieşiră din grajd.

- Aşa, şi-acu să vedem unde să te cuibăresc pentru cul^ care, spuse hangiul. Azi mi-au picat o droaie de muşterii.

- Vreau să dorm singur Într-un iatac.

- Mută-ţi gîndul, că la mine nu-i palat ! Să spui bogdaproste dac-oi putea să-ţi găsesc un colţişor în care să-ţi poţi în^ tinde oasele.

- Ce-ai spus ? !

- Ce-ai auzit. Pentru boierii călători n-am decît o odaie, dar şi pe-aceea am dat-o unui cavaler frînc.

- Nu ştii cumva cine-i cavalerul acesta ?

Sgur6s îi ceru să i-l descrie amănunţit şi ghici, cu o neîn^ ţdeasă bucurie, că era chiar călătorul pe care-l Întîlnise În timpul amiezii la izvor.

- Nu-i aşa că ai să mă rînduieşti şi pe mine singur Într-un iatac ? îi spuse el din ce În ce mai stăruitor, deoarece, nefiind încă un nume cunoscut, îl Împingea dorinţa de-a nu părea in^ ferior În ochii străinului.

Dar asupra acestui 1lucru hangi'lll nu l-a învredni1cit cu vreun răspuns mai acătării.

- Mda, dar boierii, care huzuresc singuri într-un iatac, dau plată îndoită, spuse el într-un tîrziu.

- Voi da şi eu plată îndoită ! Ti-am spus d0ar că şi eu sînt boier!

Odată ajuns în faţa uşii bucătăriei, hangiul l-a părăsit, fără a-i da un răspuns precis. De-acolo, dinlăuntru, răzbea zvonul unor glasuri răguşite şi somnoroase, care cîntau Încet. Fără a-şi coborî gluga şi veşnic înfăşurat în mantia sa, a des^ chis uşa şi a intrat.

- Domnul să fie cu voi !

Era o încăpere boltită şi destul de scundă, dar spaţioasă. Trei felinare aninate În lanţuri îi luminau mijlocul, fără a răzbi pînă la zidurile care rămîneau În umbră ; cîteva mese şi laviţe lungi se Întindeau de la un capăt la altul. Şapte-opt oa^ meni, Cîţiva călugări şi doi franci înarmaţi mîncau într-o larmă înspăimîntătoare. Pe cei doi de pe urmă îi recunoscu de îndată

- erau sergenţii. Intre timp, privirile sale, care is^ codeau neliniştite jur împrejur, desluşiră În colţul din fund al bucătăriei o masă mică şi curată, la care şedea cavalerul de la izvor. Era neînarmat şi cu capul descoperit. lumina opaiţelor care conturau patratul mesei îi scoteau în evidenţă mîinile albe, lăsîndu-i chipul În umbră. Hotărît, grecul a străbătut În^ căperea cu gîndul de-a se aşeza la colţul mesei din margine. ln chipul acesta se afla, ce-i drept, faţă În faţă cu sergenţii, dar şi alături de cavaler. Inima lui nu cunoştea frica, şi pre^ zenţa flăcăului bălai i-o umplea de bucurie.

- Cu plecăciune ! îl salută dînsul.

Nepărînd de fel a-l recunoaşte, cavalerul înălţă privirile şi răspunse salutului, ca şi la prînz, printr-o uşoară înclinare a capului.

Purtînd cu mare băgare de seamă un platou pe care se aflau două talere cu mîncare, după un scurt răstimp, a intrat şi scutierul. Dînsul era tot înarmat ; îşi scosese coiful, dar capul îi rămăsese acoperit de gluga cu urzeala de lănţuguri a zalelor. Cavalerul i-a făcut semn să i se aşeze dimpotrivă. Drept car:! el a urmat poftirii sale şi, fără a slomni vreun cuvînt, a prins să mănînce pe îndelete. Pe ceilalţi muşterii îi slujeau băiatul de suflet al hangiului şi o fată grăsană şi cu obrazul buburuzat de negi. Tot ea i-a adus şi lui Sgur6s mîncarea şi l-a Întrebat din ce vin pofteşte a gusta.

- Din cel mai bun ! răspunse el, destul de apăsat pentru a fi sigur că e auzit.

l-a adus a braghină profirie. Dar lui nu-i mai era aminte nici de mîncare şi nici de băutură, cît îl cerceta din privire, cu curajul stăruitor al omului care caută prilejul de-a intra În vorbă, pe cavaler, sau îi fura din coada ochiului pe sergenţii din faţa sa. Aplecaţi asupra farfuriilor, aceştia mîncau cu ne^ saţ, fără a părea că dînsul le-ar fi stîrnit luarea-aminte. Din cîncl În cînd, printre înfulecările pripite, mai scăpau şi cîte-o vorbă, În limba lor, dar cuvintele se auzeau potrivit grabei cu care îmbucau. Glasurile lor, răguşite şi groase, izbucneau ai^ doma răcnetelor şi, deşi începuseră a cina încă Înaintea sosirii puiului de grec, continuau să mănînce chiar şi după ce acesta incetase de mult a mai mînca. Bardacele de vm, înalte şi groase, se strînseseră pîlcuri dinaintea lor.

Cavalerul a fost acela care a terminat cina cel dintîi. Dege^ tele sale, albe şi subţiratice, au prins a frămînta un cocoloş de miez de pîine deasupra farfuriei goale, şi apoi

au şters cu alua^ tul acela moale degetele ambelor mîini. După aceea a rămas cu ele Împreunate ca pentru rugăciune. O linişte ciudată şi nepă- mînt@ască se revărsase pe chipul său. Cînd a intrat hangiul, scu^ tierul nu terminase încă de mîncat. Apropiindu-se de masa cavalerului, acesta s-a frînt din şale şi, zîmbind slugarnic, i-a spus în limba greacă :

- Iatacul înălţimii-tale-i gătit ; am primenit şi aşternu- turile.

Ochii tînărului aristocrat îl priveau În neştire. „M-aş prinde că n-a Înţeles o iotă din tot ce i-a spus pînă acum", gîndi Sgur6s, înclinîndu-se cu emoţie, gata de-a se oferi să-i explice vorbele hangiului, cu bruma de cuvinte france pe care le cunoştea. în acelaşi timp, l-a auzit pe străin răspunzînd În .~receşte :

- Mulţumesc. Voi urca îndată.

Pronunţia sa nu avea decît un foarte 'Uşor accent străin. Sgu^ r6s s-a retras uimit. Nici el n-ar fi putut spune prea desluşit dac:ă părerea de rău de-a nu-i fi putut vorbi aristocratului străin sau uimirea de a-l fi auzit pe acesta vorbind greceşte era mai mare. Ştia, de bună seamă, că mulţi franci învăţaseră limba pămîntului, sau că o pricepeau, cel puţin, deoarece se împlineau treizeci de ani ,de dnd francii cotropiseră Grecia, **dar** ştia tot atît de bine că nobilii au rămas Întotdeauna departe de poporul grec şi, mai cu osebire, de oamenii sărmani, din popor, pe care-i dispreţuiau.

În timp ce hangiul trecea pe lîngă el, ploconindu-se în^ tr-una, Sgur6s l-a chemat :

- Ascultă, omule, ce-ai făcut cu trebuşoara aceea despre care ţi-am vorbit ?

Purtarea hangiului se schimbă ca prin minune.

- Da' despre ce mi-ai vorbit ? Întrebă el nepăsător ş1 plictisit.

- Despre iatacul meu.

- Aa, păi ai să dormi ş1 tu la un loc cu toată lumea din han!

Şi spunînd acestea, dădu să treacă mai departe de Sguros, dar acesta se ridică şi, izbind straşnic cu pumnul în masă îl opri, strigîndu-i : '

- Ci ştai colea, blestematule ! Nu ţi-am spus că vreau să dorm singur ?

Zgomotul dimprejur a amuţit deodată. Toată lumea se oprise mirată şi privea.

- Nu răoni de-a surda, că nu mai am nici un pat! spuse hangiul care Începuse să se mînie.

Ba mie ai să-mi dai numaidecît o odaie !

- N-ai decît să te duci să ţi-o cauţi singur !

- Ah, cîine !

Mînia l-a cuprins ca un ciclon pe Sgur6s, care a înhăţat o farfurie de .lîngă el şi a ridicat-o În aer. Vrînd să se apere, hangiul s-a retras brusc şi, răstumînd un scaun, o dată cu miş- carea şi-a dat seama că se poate folosi de el, s-a aplecat repede şi l-a-nşfăcat de-un picior, ca pe-o măciucă.

Flăcăul nostru şedea nemişcat, ca o stană de piatră. Foarte palid, coborî încetul cu Încetul mîna, privindu-l pe cavaler. Un val de sînge i-a Împurpurat obrajii şi, tremurînd şi plin de ruşine, a spus cu o nuanţă de justificare şi de năduf totodată :

- Eşti un bădăran. Eu sînt de vină, că am tras la hanul tău În seara asta. Mă gîndeam că te-i fi pricepînd, poate, ·să cunoşti mai bine oamenii ...

Tulburat de-un suspin lăuntric, glasul său părea a fi cu totul copilăresc, ca al unui băieţel certat şi dojenit cu asprime În faţa străinilor.

- Asta-i nebun de legat !. .. bolborosi hangiul trăgîndu-se înapoi.

Grecii dimprejur făceau haz.

Nemaiputîndu-se stăpîni, Sgur6s a răcnit dezlănţuit :

- Ba nu sînt nebun de loc, şi tu, ăsta, care-ai vorbit pînă acum, ştii prea bine cine sînt, cu toate c-o faci pe prostul. Află că sînt Nikiforos Sguros, boier de viţă din Nauplion ! a ros^ tit el înălţînd glasul cu semeţie.

Călugării l-au privit oleacă, apoi şi-au plecat capetele, vor^ bind barbă În barbă şi rîzînd pe înfundate ; iar hangiul a cobo^ rît buza a dispreţ şi a ieşit afară nepăsător. Aşa o fi fost, dar tînărul nostru era tare mulţumit : cel care trebuia să audă vor^ bele acestea le auzise, desigur, şi faptul acesta era de-ajuns. S-a aşezat. Fatalitatea se şi Împlinise, dar cînd şi-a dat seama de faptul acesta era prea tîrziu : cei doi sergenţi se şi postaseră în ·faţa lui, proptindu-se greoi, pe picioare. Se opriseră lîngă masă şi îl cercetau iscoditor cu privirea. Gluga îi acoperea, ce-i drept, jumătate din obraz, dar numele, numele pe care el însuşi îl rostise, răsunase În încăperea hanului şi îl dăduse de gol. Păcătoasă nechibzuinţă !

- Ce poftiţi de la mine ? i-a Întrebat cu buzele pălite.

Fără a rosti vreun cuvînt grosolan, unul dintre sergenţi

a întins mîna şi i-a smuls gluga de pe cap, descoperindu-i pansa^ mentul alb şi lat.

- Ridică-te ! i-a poruncit celălalt sergent în limba francă.

Care vra să zică aşa stăteau lucrurile. Deci nu se înşelase azi-dimineaţă, cînd bănuise că pe el îl căutau ! Nu-i mai rămînea acum decît o singură nădejde. Fără a mai sta o clipă pc gînduri, roti privirea jur Împrejur, îşi încleştă mîinile pe mar^ ginea mesei, şi-apoi, plin de năbădăi, o îmbrînci, o răsturnă cît colo şi, sărind pe-o laviţă, se cumpăni bine pe picioare. Împins cu putere, lemnul gros al mesei căzu pe muchie peste picioarele a doi oameni, care s-au tras repede înapoi, suduind şi clăti- nîndu-se.

- Hristoase, ajută-ne !

A urmat o larmă şi un tărăboi de neînchipuit ! Speriaţi, călugării se sculară din colţul lor şi se năpustiră ţipînd către uşă. Unul din cei doi, care de-abia scăpase de sub apăsarea muchiei grosolane a mesei, zbieră ca porcul înjunghiat, scutie^ rul cavalerului sări ca fript În picioare şi strînse mînerul săbiei În pumni. Acelaşi lucru l-au făcut şi cei doi sergenţi, dar săbiile lor lungi cît jumătatea unui stat de om erau prea grele şi, mai sprinten, Sgur6s apucase s-o tragă din teacă pe-a sa. Lama scurtă a săbiei greceşti scînteie în lumina opaiţelor. Tî^ nărul grec zbură dintr-un salt pe muchea mesei răsturnate şi Începu să pălească răzbit În capul sergentului bondoc. Coi *[ul* acestuia căzu zdrăngănind înfundat şi, alunecînd pe luciul capului, sabia i se înfundă În umăr. Inelele şi verigele zăii cădeau de-a valma pe jos. Francul a gemut şi a căzut în genun^ chi, cu mîna stîngă total neputincioasă şi nefolositoare.

Cel de-al doilea reuşise Între timp să-şi tragă sabia şi, repe^ zind-o Înapoi, Începu cu ambele mîini să secere de sîrg În ~oasta grecului, ca la tăiatul copacilor din rădăcini. Buluciţi la strunga uşii, călugării şi-au acoperit ochii răcnind. Cei din faţă, căzînd de pe scaunul pe care se cocoţaseră, au ajuns cu burta la pămint. Sgur6s s-a ină\ţat deasupra rasului săbiei şi, năpustindu-se a~upra sergentului, s-a prăbuşit deodată cu dîn^ sul pe podea. Scutierul a tras spada. în grupul celor care se luptau pe jos, francul se afla căzut cu faţa în sus, iar grecul deasupra lui. Aşa îi cuprinsese avîntul săriturii, şi-acum se lup^ tau cu dinţii şi cu ghearele. Sergentul era ţintuit de greutatea platoşei şi zalelor sale, Sgur6s slobod, dar incapabil de-a folosi sabia În încleştarea aceasta atît de strinsă. Francul era bărbat voinic şi mîinile

sale strîngeau grumazul flăcăului ca Într-un cleşte. în timpul acesta, scutierul s-a apropiat de dînşii cu paşi uşori şi nepăsători. A înălţat sabia şi, Însemnînd spinarea grecului, a plecat capul pe spate şi a repezit o lovitură năpraz- nică. Lama s-a oprit la cîteva degete deasupra trupului voini^ cului. Uimit, scutierul s-a Întors pentru a-l vedea pe cel care-i prinsese braţul Într-o strînsoare de fier. Zăpăcit, şi-a dat seama că era chiar stăpînul său, care-i făcea semne să se retragă în tăcere. '

De altminteri, lupta de jos luase sfîrşit. Cu un pumn bine ţintit, drept în mutra sergentului, Sgur6s reuşise să se elibereze. A făcut o săritură ca un cîine de vînătoare şi şi-a croit drum către uşă. Atît sergentul care se ridicase de jos, cît şi celălalt, cu mîna schiloadă, care venea. din nou acuma, l-au găsit pc tînărul cavaler Între ei şi grec.

- Lăsaţi-l În pace.

L-au privit uluiţi, fără ;; le veni să-şi creadă ochilor.

- Ce-aţi spus, luminăţia-voastră ? Întrebă În cele din urmă unul dintre ei. Ştiţi oare despre cine e vorba ?

- E vrăjmaşul frîncilor şi-i grozav de primejdios, adăugă celălalt. Asta-i unul dintre cei ce se sumet a răzmeriţă.

Cavalerul a zîmbit Întunecat.

E mai capabil decît voi, spuse el cu glas dulce.

E-un ucigaş !

Da, da, e-un ucigaş !

E unealta lui Deliuria !

Umerii cavalerului s-au scuturat ca prinşi de-un fior. Sgu^ r6s, care şedea în chenarul uşii şi privea scena, fără a Înţe- lege, l-a văzut întorcîndu-se şi privindu-l palid. „Sînt pier^ dut !" gîndi el cu amărăciune. Urmă un răstimp de tăcere adîncă şi deplină, plin de spaime şi de zbucium.

ln cele din urmă, cavalerul şopti :

- Nu, nu, lăsaţi-l În pace. .. li voi purta eu de grijă ...

Nehotăriți și șovăielnici, cei doi sergenți s-au supus, dar, în timp ce se retrăgeau pentru a părăsi încăperea, unul dintre dînșii, și anume acela ce mergea înainte, a mai adăugat răgușit:

— De bună seamă că mărinimia-voastră nu știe că omul acesta-i pus la preț de către Preveduros din Nauplion, legatul ducatului Atenei...

— Iar aici vă aflați pe pămînturile Principatului Achaiei ! i-a răspuns rece cavalerul, țintuindu-l cu privirea. Sub puterea prințesei Isabeau.

Oștenii și-au coborît privirile și s-au tras supuși într-un colț.

— Să mergem ! i-a făcut cavalerul semn scutierului său, și apoi, trecînd pe lîngă Sguros, i-a spus fără a-i privi : înso- țiți-mă !

Capitolul IX

CONSILIU DE RĂZBOI

Anul 1292, care tocmai se încheia la vremea aceea, înscrie in istoria elenismului una dintre etapele acelea care, deși n-au nimic marej și deosebit, care sa le confere nemurirea istoriei, influențează destinele popoarelor și deschid o prăpastie adîncă și plină de amenințări viclene, la temelia oricărei dominații care și-a trăit veacul.

Pe tronul Imperiului bizantin se afla un tînăr de treizeci și trei de ani, Andronic al II-lea Paleologul. Era fiul lui Mihail al VIII-lea, al acelui legendar împărat care a reîntemeiat Imperiul de răsărit după victoria lui Maxențiu.

Andronic adunase în inima lui goală toate bătrînețele și lehamitea unui neam irosit. Tatăl său, căpetenia Paleologilor, își împodobise viața prin trei fapte de-o uriașă îndrăzneală și dibăcie : strivise semeția francilor cotropitori în luptele de la Pelaghinias, le luase Constantinopolul înapoi și, pentru a-l feri de eventualitatea năvălirii unor noi cruciați, hotărîse sau pretextase numai unificarea bisericilor.

Andronic şi-a făcut loc În viaţa publică printr-o fapt~ lipsită de bărbăţie, printr-un sacrilegiu : tremurînd de spaima gloatelor fanatizate de călugări, a refuzat să înhumeze trupul tatălui său. De altminteri, nici pentru a-şi asuma răspunderea acestei impietăţi n-a aflat destulă putere, ci a complotat îm^ preună cu patru femei - mama şi surorile sale - şi cu trei bărbaţi - fraţii săi - deopotrivă de lipsiţi

de bărbăţie. În urma tuturor acestora, a continuat a bate crucea potrivit tipicu^ rilor dogmei ortodoxe, a rostit *Crezul* - lăsînd deoparte ere^ ticul *Filioque* - şi ... s-a cocoţat pe treptele tronului.

Dispreţuind tot ce era „lumesc", aşa cum e plăcut lui Dum^ nezeu, şi-a petrecut restul vieţii cufundat într-o adîncă cucer^ nicie. În chipul acesta, de vreme ce francii deveniseră nepri^ mejdioşi, după cum îl încredinţau dregătorii săi, a lăsat corăbiile flotei sale să putrezească la Cornul de Aur. Aşa stînd lucrurile, le-a dat frîu liber tuturor lupilor de mare zămisliti din mamă grecoaică şi tată franc, care, fără a sta prea mult pe gînduri, s-au pus pe dată în slujba francilor şi, în sfîrşit, tot astfel, a lăsat atîc largul cît şi ţărmurile mărilor la chere^ mul milei piraţilor, care-şi făceau mendrele, jefuind În dreapta şi-n stînga, fără să le pese.

Nefiindu-i de ajuns, a izbutit să săvîrşească încă o ispravă religioasă şi diplomatică vrednică a stîrni invidia : a zădărnicit căsătoria fiicei stăpînitorului Epirului, Nikiforos, cu fiul său cel mare. Fată de-o frumuseţe care a rămas în legendă, Thamar avea un cusur de neiertat : era vară de-a doua a mire^ lui prezumtiv. Nu Încape nici o îndoială că acelaşi Andronic, care mai deunăzi nu s-a sfiit să săvîrşească o nelegiuire faţă de pieritul său părinte de dragul integrităţii dogmei răsărite, n-ar fi îmbrăcat sumanul ereti::ului, întru realizarea măruntului ideal de-a Împlini unirea Imperiului roman de răsărit cu cel din apus sub sceptrul primului său născut.

Şi în timp ce Androni1c Paleologu!, înălţat pe tronul umbrit de spectrul tatălui său, se lăsa purtat de nesfîrşite dispute re^ ligioase În compania teologilor şi călugărilor, la fruntariile nord-vestice ale actualului Imperiu bizantin, acolo unde Eu^ ropa şi Asia îşi Întind mîinile peste mări, începuse de pe-acum să fluture stindardul de foc al osmanlîilor, popor care abia se Închega şi se vînzolea, fără astîmpăr, la răsărit.

În celălalt capăt al Greciei, către sud, se afla o fărîmă de pămînt grecesc, însîngerat ca un ostrov în apele neliniştite ale pitorescului Peioponez. Acolo răzbeau sÎrguitot zvonurile care prevesteau semne Întunecate şi perfide pentru vremurile ce aveau să vină. Ii zicea Mistra. Nici numele şi nici ctitorul său nu erau de obîrşie grecească. Intorcîndu-se de la asediul Mo^ nemvas-ului, Guillaume de Villehardouin ceruse, cu patruzeci şi doi de ani în urmă, să i se arate un loc potrivit construirii unei puternice fortăreţe. Unul dintre dregătorii săi, care se afla în

fruntea escortei regale, i-a indicat maiestăţii-sale un asemenea loc În Împrejurimile Lacremoniei. N urnele său gre^ cesc era Mitzithras. Villehardouin n-a Întîrziat a-l Împodobi cu un castel liniştit, dar n-a avut parte să se bucure de el. Incitat de Mihail al VIII-lea, în luptele de la Pelaginias a pier· dut, o dată cu libertatea sa personală, şi patru dintre marile sale castele. Mistra a devenit grecească şi, o dată cu acest.:i, o garnizoană bizantină a fost aruncată la hotarele dinspre miazăzi ale ţării, ca un naufragiat singuratic şi încleştat cu cer^ bicie de ţănnul stîncos şi înconjurat de teritoriul Morias-ului, care făcea parte din Principatul Villehardouinilor.

Aşadar, o seamă de veşti nelinişţitoare răzbeau pînă la Mitzithras, veşti nelămurite, pe care nu ştii niciodată ce gură le-a rostit. Şi totuşi, Florentin d'Heneau, soţul prinţesei Isa^ beau, solicitase pactul acesta lui Andronic Paleologu! şi, cum împăratul rîvnea mai presus de orice liniştea atît de prielnică sterpelor sale conciliabule metafizice, i l-a acordat cu multă bucurie. Fiind la mare distanţă din punct de vedere geogra^ fic faţă de centrul ţării, Mitzithras era mai mult sau mai puţin autocefală şi Încerca toate emoţiile şi Întreg zbuciumul res^ ponsabilităţilor imediate.

A vînd drept guvl!rnator un general, pe care Constantino^ polul îl trimitea acolo cu serviciul limitat la durata unui an, minusculul ţinut grecesc al Morias-ului subjugat de franci trăia viaţa mîndră şi plină de primejdii a oricărui stat inde^ pendent.

În noaptea aceea ploioasă şi rece de toamnă primul curier a sosit în tropote pripite la străjile care vegheau la picioarele stîncilor, chiar În timpul în care sus, la palatul administrativ, avea loc un consiliu cu totul neobişnuit. Conducătorii erau stăpîniţi de nelinişti şi plini de venin. Iscoadele care plecaseră de mai bine de o lună de la Mitzithras către Andravida se îna^ poiaseră cu tolbele pline de veşti ciudate. Astfel, prinţul Flo^ rentin, care se pregătea de multă vreme în vederea unei călă- torii la Neapole, pentru a-l vizita pe suzeranul său, regele Carol, îşi amînase călătoria. Nici unul dintre cuvintele şoptite în legătură cu pricina amînării călătoriei nu era convingător. Ba dimpotrivă, din capitala Principatului au pornit o seamă de curieri care au dus tuturor baronilor şi cavalerilor purtători de steaguri din Morias veşti extraordinare şi instruqiuni s.:^ crete, precum şi porunca nestrămutată de-a se pomi

grabnic la adunarea Curţii, convocată de către cel mai de seamă din^ tre curteni, principele.

- Care să fie rostul ace~tei invitaţii ? s-a Întrebat genera^ lul cu glas tare, privindu-i roată pe cei adunaţi În jurul mesei,

Ochii săi sclipeau ameninţători sub sprîncenele negre şi stufoase. Comandantul Achaiei sosise alaltăieri dimineaţa şi cu totul pe neprevăzute la Achaia. Acum privirile sale se roteau pe rînd asupr.a nrturor consilierilor de obîrşie nobilă, care amuţiseră Înmărmuriţi pe grelele lor jilţuri de stejar. Erau unsprezece la număr şi pe chipurile lor supte se zăreau umbrele cernite ale Îngrijorării şi zbîrciturile care vădeau un mistuitor zbucium sufletesc. Limbile galbene ale opaiţelor şi-au încetat hîrjoanele pîlpîirilor şi s-au alungit în sus, către bagdadie, scuipînd o funingine neagră şi Înecăcioasă.

Cel care a curmat primul tăcerea a fost contele :

- Pacea şi buna Înţelegere au fost semnate deopotrivă doar şi de prinţul Florentin, şi de sfinţia-sa regele grecilor.

- Pacea prevedea că nici unul dintre cei doi semnatari nu poate fi oprit a-l ajuta pe duşmanul celuilalt.

- Frumoasă pace, n-am ce zice! Acuma-i simţim roadele.

Privirea generalului a alunecat pe mîna păroasă, la dege^ tul căruia strălucea un smaragd greu. Crinul de pe inelul greu, de aur, simbolul puterii, a lovit de două-trei ori talgerul şi zvonul nedumeririlor a Încremenit În aer.

- Cine poate fi socotit drept duşman al frîncilor ? a în^ trebat vag, ca şi cum s-ar fi speriat de propria sa voce, co^ mandantul cetăţii.

Era un bărbat deşirat şi uscăţiv, ai cărui ochi cenuşn oco^ leau privirea nerăbdătoare a generalului, care-l privea stă- ruitor.

- Prinţul Nikiforos.

Comandantul a înălţat umerii a dispreţ.

- Ce-ar putea face ?

- Multe. I s-a făgăduit alianţa lui Ioanis Bastardul [5]• Toţi au holbat ochii a nedumerire. Lumina opaiţelor se oglindea În unsprezece perechi de ochi strălucitori.

Care vra să zică, ducele din Noua Patra se sumeţea Încă o dată Întru lovirea patriei greceşti !

5 Denumit astfel deoarece era fiul nelegitim al despotului Epirului. Vaslllos al II-lea.

- Iscoadele au adus această veste azi de dimineaţă, spuse generalul muşcîndu-şi buza pieziş. Ducele Ioanis ridică oameni, de la munte pînă la mare, în dorinţa de-a strînge o armată puternică, pentru a-şi răzbuna fiul întemniţat.

Era una din poveştile acelea şubrede, prosteşti şi şirete ale lui kir Andronic Paleologul. În turbata-i încăpăţinare de a-l nimici pe sîngerosul rival al bunicului său, adică pe sfinţia-sa regele şi împăratul grecilor, teribilul duce din Noua Patra urzise, înnebunit şi stăpînit de frică, un plan în slujba căruia declarase că va folosi deopotrivă şi forţa, şi viclenia. Astfel, în timp ce trimitea optzeci de corăbii şi o armată cu Tarhaniotis şi cu Alexis Raoul în frunte, pentru a-l lovi făţiş pe du~ma- nul de acelaşi neam, viclenea pe furiş şi cu vara sa primară, cu Ana Cantacuzino, regina Epirului. Acesteia îi cerea să-i aducă, cu ajutorul farmecelor sale, tot ceea ce era puţin probabil că i-ar putea da războiul bărbătesc: nimicirea desăvîrşită a duş- manului său !

Astfel stînd lucrurile, Ana a pus în mişcare întreg arsena^ lul mijloacelor sale femeieşti.

Ioanis Bastardul avea un fecior, care vădea o atitudine primejdioasă, foarte asemănătoare aceleia din primii ani de domnie a tatălui său. În urma deselor sale vizite la mănăstire, kir Andronic îl vedea şi în somn pe tînărul Mihail sumeţin- du-se obraznic şi ameninţător, înaintea confortabilului său tron. Ştia din experienţa generaţiilor anterioare că tinerii aceş- tia neastîmpăraţi cresc repede şi devin din ce în ce mai aprigi, şi nici faptul că dezvoltarea lor este aducătoare de primejdii pentru cei ce huzuresc picotind în leagănul trîndăviei nu-i era necunoscut. Aşadar, asigurarea acestui huzur era tot ce-i cerea dînsul verişoarei sale, Cantacuzina. Şi era firesc să-i stea che^ zaşă făgăduiala că va respecta legea străbună.

Ademenindu-l in mrejele unei presupuse ds~torii cu una. dintre fiicele sale, Cantacuzina l-a înşelat pe tînărul Mihail, l-a îmbrobodit, l-a adormit şi, ferecat în lanţuri şi în cătuşe, l-a predat în ghearele vărului său. Tocmai această faptă ne^ legiuită dorea s-o răzbune bătrînul duce şi tată.

- Cantacuzina s-a înşelat în socotelile ei, zise generalul, luînd din obligaţie apărarea cuviosului monarh.

Credea că sfinţia-sa îi va răsplăti străduaniile căsătorindu-şi feciorul cu fata ei. Furioasă din pricina jignirii ce i se

adusese, îl îndemna acum pe Nikiforos să-i atace pe greci. În chipul acesta, vechii vrăjmaşi deveneau aliaţi. Bastardul, însă, e un aliat viclean. Într-o bună zi îi va plăti şi reginei vechea datorie!

Şi, spunînd acestea, rîse puternic, fără bucurie, cu rîsul său soldă ţese şi trist.

Rîseră cu toţii uşuraţi ; de cîteva zile, zbuciumul acesta le mistuia sufletul şi le încreţea frunţile de griji. Dar deodată, tocmai în timp ce contele dădea să înceapă o expunere asupra situaţiei militare a francilor, prinseră a se auzi trofotele sălbatice şi gîfîitoare ale unui cal ce urca pieptiş drumu . Copitele calului răsunau metalic şi pleoscăiau În băltoacele umplute de apele ploii, ritmînd la unison cu răsuflarea sa.

- Vom primi veşti noi ! spuse generalul, ridicîndu-se nervos.

Toţi cei de faţă făcură la fel. Pe măsură ce se apropiau, glasurile îndepărtate ale străjilor creşteau treptat în intensi^ tate. În răstimpul următor, toate privirile se îndreptară spre uşă. Ridicînd draperia, un slujitor pătrunse înăuntru.

- Un crainic din Epir şi-a anunţat sosirea.

- Să intre!

Omul îşi făcu apariţia. Era tînăr, cu părul încîlcit şi lipit pe frunte din pricina ploii şi cu veşmintele ude leoarcă. Adu^ cea, o dată cu el, un iz pătrunzător de umezeală şi de grajd. S-au aşezat din nou în jilţurile lor. Generalul l-a îndemnat pe crainic să se apropie.

De unde vii?

De-a dreptul de la !anina.

Cite zile ai făcut de-acolo pînă aici ?

Trei călare şi o jumătate de zi cu barca.

Ce veşti ne-aduci ?

- Kir Nikiforos şi Ioanis Bastardul au fost înfrînţi În apropiere de Zituni.

Un murmur de triumf se înălţă în jurul mesei. Comandan^ tul garnizoanei zîmbi, îngîmfat şi dispreţuitor, din înălţimea trupului său uscăţiv - ghicise încă de mai înainte că Nikiforos nu e stăpîn pe sine. Contele îşi prefira plin de prestanţă dege^ tele prin barba cenuşie. Afară, pe coridor, vestea îşi luă zborul ca o pasăre voioasă într-o zi senină. Apropiindu-se unul de celălalt, dregătorii [6] începură să

6 fn limba latini : *antecessor* - conducător. dregător (titlu bizantin) (n.a.).

flecărească încet şi entuziast. Generalul, însă, izbi cu pumnul în masă şi toţi amuţiră deodată.

- Ce-i veselia asta ? strigă dînsul, rotindu-şi privirea în^ cărcată de fulgere, cu barba, mustăţile şi sprîncenele aspre şi ţepoase zbîrlite. Veştile-acestea-s vechi. N-aţi auzit că l-am În^ trebat cite zile i-au trebuit pînă-a sosi aici ? Cei doi monarhi au fost înfrînţi de armata regelui de-acum patru zile, dar alaltăieri dimineaţă un general frînc a sosit pe neaşteptate la Andra^ dida şi în clipa de faţă toţi baronii şi stegarii, precum şi toţi călăreţii şi sergenţii Morias-ului, se ridică pentru a urma po^ runcii principelui lor. De bună seamă s-a petrecut ceva nou, necunoscut nouă. Frîncii se pregătesc de război !

Tăcerea i-a cuprins din nou şi toţi cei cîţi zoriseră a se bucura se străduiau să preschimbe pripitul lor entuziasm pe-o hotărîre straşnică şi neîntîrziată. Comandantul garnizoanei a înălţat privirile cenuşii către general şi apoi le-a coborît din nou. 1n ochii săi a strălucit flacăra galbenă şi rece a invidiei şi antipatiei.

Zimbind nejustificat şi stereotip, ca Întotdeauna, protono^ tarul, care nu scăpase un singur cuvînt pînă atunci, se trezi să vorbească şi el în tăcerea care-i cuprinsese pe toţi :

- Numai măria-sa guvernatorul militar lipseşte de la adu^ narea noastră de azi ...

Generalul Încruntă sprîncenele, nervos. Ce-i drept, obser^ vase şi dînsul, încă de la începutul Întrunirii, absenţa aceasta, dar tocmai de aceea se ferise s-o remarce. Comandantul garni^ zoanei şi-a mai ridicat o dată privirea Îngheţată, victorioasă de data aceasta, şi i-a privit pe toţi cei din jur.

În aceeaşi clipă, slujitorul care şedea la uşă a ridicat drape^ ria, şi modulîndu-şi cu evlavie glasul, a anunţat :

- Preamăritul Sguromallis, guvernatorul militar.

Un pas sprinten şi iute s-a făcut auzit din coricfor

Capitolul X

SECOLCL AL XIII-LEA

Cel de-al doilea curier sosise aproape de miezul nopţii. La ceasul acela ploaia care Începuse cădea în rafale biciuitoare şi fulgere verzui sfîşiau aerul, iar Întregul Mitzithras, cu cele cîteva case şi biserici ale sale, aninate cu toatele pe stîncile abrupte, se cufundase În somn şi tăcere.

Omul s-a oprit jos, la poalele stîncilor, a strigat parola de liberă-trecere, dar, spre marea lui nedumerire, a trebuit să con^ state că nu i se deschide.

- Sînt curierul din Epir ! a strigat el, înălţîndu-se În scările şeii.

Glasul lui răsuna deznădăjduit, sfîşiind pîcla Întunericului. Era ud leoarcă şi cu totul istovit.

Nu i-au răspuns ; a desluşit cîteva şoapte mormăite şi neîn^ ţelese iscîndu-se de sus, de pe foişor, dar s-au stins şi acelea. şi-acum nu se mai auzea decît zgomotoasa şi necontenita cădere a ploii, care se scurgea Într-un şanţ. .

- Deschideţi, pentru numele lui Dumnezeu ! mai strigă o dată curierul cu o sfîşietoare zvîcnire de inimă.

De data aceasta strigătul său răsună ca acela al naufragia^ tului care se îneacă. Fulgerul a picat de două ori pe creştetul muntelui şi între buzele lui strălucitoare s-au ivit, cernite şi crenelate, zidurile cetăţii Villehardouinilor. Bubuiturile tune^ tului zguduiră pămîntul din temelii. Curierul a smucit frîul şi s-a întors devale, spre cîmpie. Gonea în tropote prin bezna deasă, pe drumuri strîmte şi şerpuitoare. Pietrele săreau, alu^ necînd de sub copitele calului, crengile goale îi biciuiau braţele, se aninau în mantia sa şi i se înfigeau ca nişte gheare, aproape sfîşiindu-i spinarea.

Beznele încremeniseră în jurul său şi nu ştia nici el ~ncO- tro merge. A Închis ochii şi s-a plecat în şa ; de undeva, din dreapta sa, a răzbit o litanie înfundată şi cavernoasă.

A smucit frîul şi a oprit instinctiv calul. Animalul a alu-, necat pe drumul pietruit, dar s-a redresat printr-o deznădăjduită sforţare a rărunchilor. În latura aceea se afla o poartă scundă ; lumina gălbuie a unui opaiţ mijea dinlăuntru. Călă- reţul a descălecat, a tras calul aproape şi a bătut în uşă.

- Ei !. .. se auzi un glas dinlăuntru. Hanu-i închis.

„O ospătărie !" gîndi bucuros călătorul. Izul lemnului ars şI miroazna mîncării răzbeau prin crăpăturile usii.

„O să-l silesc să-mi deschidă, vrînd-nevrînd." Şi mai cio^ căni o dată.

- Da' n-auzişi c-am închis ? strigă acelaşi glas dinlăuntru.

- Deschideţi odată, pentru numele lui Dumnezeu ! strigă curierul, izbind necontenit În uşă.

Se auziră paşi grei şi tîrşîiţi, sCÎrţîitul cheii În broasca uşii şi zornăitul lanţurilor. În cele din urmă, s-a Întredeschis şi uşa.

- Ce vrei?

- Deschide, omul lui Dumnezeu ! Sînt un drumeţ străin de locul acesta şi, dacă ţi-i drag Hristos, dă-mi drumul înăuntru.

În strunga uşii se afla un bondoc îndesat şi năzuros. Din pricina părului aspru ca sîrma şi a bărbii mari, dese şi neîn^ grijite, capul i se profila ciufulit În lumina opaiţelor.

- Ce pofteşti ?

- Mîncare şi adăpost pentru noapte.

Hangiul mai şovăi cîteva clipe şi, În cele din urmă, des^ chise uşa de-a binelea.

Intrînd, curierul, văzu că hanul nu era gol. În jurul mese^ lor şedeau cel puţin zece-doisprezece inşi. În pîcla fumului care se răsucea În aer şi În mirosul de prăjeală desluşi trei ţărani şi vreo cinci-şase oşteni. Turlăciţi de băutură, ţăranii se aplecaseră asupra mesei. A căzut istovit pe-un scaun şi, destinzîndu-şi picioarele, a cerut să i se aducă de mîncare. De afară se auzeau zgomotele ploii, care acum răpăia În da^ lele de piatră cu o îndîrjire sălbatică, rîvnind parcă să po^ tolească Întreaga natură. Trăsnetele zgîlţîiau cîmpia. La intrarea străinului, vorbăria a Încetat ca prin farmec. Acum re^ începuse. Focul bolborosea În cămin, buştenii trosneau necol\- tenit, şi căldura molcuţă şi îmbietoare se răsfira În aer. Pleoa^ pele curierului coborîră a moţăială, dar t.resări speriat.

- Calul meu ! strigă dînsul ca din prada unui vis urît. Miaţi lăsat calul afară în ploaie ?

Hangiul făcu semn rîndaşului să se ducă să ia calul, şi apoi îl întrebă pe străin :

- Plăteşti şi pentru cal ?

Istovit, el îşi plecă capul.

- Sînt curierul de veşti al comandantului, vin tocmai

din Epir şi nu mai am nici un miliarez [7] asupra mea.

Băiatul încremeni locului, iar hangiul, care se afla dina^ poia tejghelii, încruntă sprîncenele şi îşi propti pumnii în şolduri.

- Atunci la ce-ai mai venit pîn-aici ? Du-te şi cată-ţi de treburi !

- Nu m-au lăsat străjile să intru-n cetate.

- Eşti curierul din Epir şi nu te-au lăsat să intri ? Hm !

Hangiul se uită împrejur, căutînd parcă martori că-l prin^ sese cu şoalda. Atunci, unul dintre cei cinci oşteni care şedeau în fundul ospătăriei, un sutaş hangerliu, se ridică de la locul său şi, făcîndu-i semn cîrciumarului să se liniştească, se pro^ ţăpi înaintea curierului.

- Ce veşti aduce ? l-a întrebat el.

- Mi s-a poruncit să nu dau mesajul decît generalului şi nimănui altcuiva.

- Care vra să zică ai un mesaj, nu-i aşa ?

Am.

De unde-l aduci ?

De la lanina.

Cine l-a scris ?

Intre timp, curioşii se ridicaseră de la mesele lor şi se în^ desau să asculte şi ei.

- Arată-mi-l !

- II ţiu aicea, spuse el, desbumbîn<lu-şi tunica la piept şi arătîn<lu-le un cilindru mic <le care atîrna o pecete de ceară roşie.

- Lăsaţi-l să rămînă am, ăsta-i curier get-beget, se auzi o voce gravă şi aspră.

Şi-au înturnat cu toţii privirile într-acolo şi au văzut un călugăr năm ilos. Nimeni nu băgase de seamă pe unde intrase.

Cu cîteva clipe mai înainte nu se afla în încăpere. Su^ rîse fugar, ca şi cum ar fi rîvnit să risipească impresia pe care-o lăsase vocea sa bărbătească. Avea umerii largi, iar din^ ţii săi, grozav de mari şi de albi, sclipeau.

- Hristos ne porunceşte să-i ocrotim pe pribegi, iar flăcăul acesta a alergat zile şi nopţi de-a rîndul întru lauda re^ gelui şi slava ortodoxiei. Lăsaţi-l ~ă-şi hodinească oasele tru^ dite sub un acoperiş în noaptea asta, şi biserica vă va răsplăti osîrdia atît vouă cît şi acestui ospitalier gospodar. Apoi, pri^ vindu-l în ochi pe curier, adăugă : Deoarece, dacă

7 Monedă măruntă bizantină (n.a.).

judecăm faptele după grabă, acest credincios curier pare a purta cu dînsul o ştire nespus de preţioasă.

Hangiul Încuviinţă printr-un semn, sutaşul Întoarse spatele şi plecă să-şi vadă de treburi. Adunarea se risipi. Curierului i-au adus mai Întîi mîncarea şi, după aceea, l-au condus în pod să se culce. Deodată, îi străfulgeră un gînd prin mint'.!.

I-a spune-mi, rogu-te, ospătăria ta-i sigură ?

- Cum adică „sigură" ?

- Vreau să ştiu dacă-i cunoşti pe oamenii aceştia care dorm la tine astăzi ?

__,. Hai, hai, ia-te după mine şi lasă-mă-n pace ! făcu han^ giul morocănos.

- Ba nu ! Trebuie să aflu de îndată lucrul ăsta. Mesajul pe care-l aduc eu e de mare însemnătate.

- Sînt trei călugări şi-un străin de vit:> nobil:> din N au^ plion ; s-au culcat devreme cu toţii, n-avea nici o grijă !

- Trei călugări zici? Întrebă curierul În timp ce urca scara întunecoasă. Dar acela de jos, cel treaz, cine este ?

Nu primi nici un răspuns. Tînărul, purtat la înălţime de hangiu, văzu la lumină un pod cu un balcon cu grilaj În fată şi trei uşi înguste pe-un perete.

- lac-aci ai să dormi, îi arătă· bondocul, deschizînd uşa din mijloc.

Era o odăiţă scundă ca o colivie, În care de-abia încăpea un om culcat, cu un scăunaş cu trei picioare, cu o ulcică alăturea şi o pală de fîn în loc de pat. Fereastra îngustă ca o am^ brazură avea vedere la drum şi era zăbrelită cu vergele de fier încrucişate.

- Uşa se zăvoreşte pe dinăuntru ?

- Da, se zăvoreşte.

Curierul Încercă zăvorul, dar nu păru mulţumit ; lemnul era putred. Propti scaunul de uşă, se închină şi se culcă.

Afară era o noapte năpraznică. Trăsnetele se prăvăleau din tării unul după altul, zgîlţîind pridvoraşul, iar ploaia izbea caldarîmul cu un zgomot metalic. Dar nici oboseala şi nici mădularele istovite ale călătorului nu se lăsau mai pre. jos. Cum a închis ochii, s-a prăbuşit ca piatra într-un tău ne^ gru şi mocirlos.

Trecînd, ceva mai tîrziu, pe lîngă cele trei uşi, hangiul l-a auzind oftînd adînc, de parcă ar fi gemut. Era bolnav sau visa urît, pasămite. Nevastă-sa, care se trezise întîmplător

în fap^ tul zorilor, s-a aplecat ne.Jiniştită, cine ştie pentru ce, şi l-a zgîlţîit.

Ascultă ! i-a şuierat ea la ureche.

Ce e ? Ce s-a-ntîmplat ?

N-ai auzit nimic ?

Nu ...

Parc-ar plînge un prunc.

Hangiul ascultă cu luare-aminte, dar nu desluşi mei un ecou.

la fă bine şi culcă-te, spuse el Întorcîndu-se pe partea cealaltă, că doar n-are nimeni prunci în casă.

- Şi totuşi am auzit ceva ca plînsul unui prunc, sau scîncetul unui căţeluş ...

- Vîntu-a fost ... ai visat.

Intr-adevăr, ploaia contenise, şi vîntul şuiera pcintre ra^ murile golaşe.

S-au culcat din nou. în zori, cînd au coborît în ospătărie, au văzut uşa curierului da•tă de perete, dar, cum nu se lu^ minase bine de ziuă, nu desluşeau nimic înlăuntru. Cînd au ajuns la ultimele trepte, însă, femeia a Încremenit şi a slobozit un strigăt înăbuşit.

- !suse Hristoase şi Maică Precistă !. .. la te uită !

Au privit amîndoi la lumina opaiţului podul palmei fe^ meii, încleştată pe balustrada de jos, pe care se prelinsese o picătură mare de sînge.

- Ce-i asta ? întrebă bărbatul buimăcit.

ină\ţînd capetele, văzură o pată mare, roşie, bătînd În ne^ gru, la marginf."1 podului ; sîngele răzbise printre scînduri şi prin nodurile lor, şi acum picura rar pe scară.

Hangiul păli, holbă ochii cît cepele şi se năpusti înapoi, sus, sărind cîte două trepte deodată, cu picioarele lui crăcănate. îngheţată de spaimă şi cu gura căscată, femeia încre^ menise, lipită de perete. A întîrziat astfel cîteva clipe, aşteptînd să-şi revadă bărbatul ; cînd l-a zărit, era galben ca turta de ceară ; umbla Împleticit ; în cele din urmă, s-a spri^ jinit de balustradă şi a Început a răcni înfiorător şi din răsputeri.

Doi călugări s-au năpustit ca ciorile alungate din cuiburi din camera din dreapta şi au prins a privi năuci Împrejur.

Capitolul XI

GUVERNATORUL MILITAR AL MITZITHREI

Se iveau zorile unei mari zile de sărbătoare, aceea a sfinţi- lor arhan~heli Mihail şi Gavril şi, atît sus, pe stîncile Mi^ tzithrei, at şi devale, În largul cîmpiei, risipite icicolo, dan^ gătele clopotelor zburătăceau, cirîpind dulce, încă din revărsatul zorilor. Amintind de ploaia de deunăzi, pîcla ceţii s-a şters în razele irizate ale soarelui proaspăt de dimineaţă. Toate drumurile, care se despleteau ca nişte viţe albe pe pieptul larg al marii cîmpii, erau pline de-o mulţime de oameni, care de-a călare, care pe jos, ţărani şi boieri, feţe bisericeşti şi oameni din nord, care se drumeţeau îndreptîndu-se fie către dulcea Lacremonie, cea atît de drăgăstos aşternută pe coasta lină a Evrotei, fie către stîngăcia abruptă şi aspră a Mitzithrei. Casele erau durate cu faţa către soare, pe povîrnişul cel mai domol al muntelui, adică pe cel care privea către cîmpie. În vremu^ rile acelea ipochimenii Lacremoniei obişnuiau să urce, Îm^ preună cu mai-marele lor şi cu oficialităţile, la biserica din Mitzithras. Femeile şi boieroaicele umblau, încălărate pe catîri împodobiţi cu clopoţei de argint, pe drumurile Înguste, pie^ truite şi cu trepte la pieptişuri, în timp ce sus, la cetate, bu-

dum~le şi' trîrrlbiţele intîmpinau sosirea guve.rnatoruîui . .Era timpul cînd acesta părăsea palatul administrativ şi se îndrepta, cu pas măsurat, către biserică, Însoţit de alaiul său, îmbrăcat în veşminte brocate cu aur.

Amestecat în gloata sărăcăcioasă, prin care-şi făcea loc În mare grabă, un tînăr, distonant echipat de luptă, s-a oprit cu· rios să privească. Cu sulițele plecate, oştenii Înaintau pe două şiraguri, Întruchipînd un lung stăvilar. Pe caldarîmul drumu-. lui, flancat din ambele laturi de ziduri de piatră cioplită, înalte dt un stat de om, răsunau paşii şi armele zăngăneau ca un puhoi de aramă. Din cotul drumului, care cobora şerpuit, alaiul înainta strălucitor, muiat În aur, argint şi mătase.

Străinul nostru nu mai avusese niciclnd prilejul de-a se desfăta ·privind asemenea spectacol. După îmbrăcăminte părea· a fi un pui de nobil, dar purtările şi înfăţişarea aveau

ceva neîmblînzit şi înspăimîntător. Acum nu-şi mai îmbrîncea ve^ cinii ; se înălţase pe vîrfurile picioarelor şi privea.

Îmbrăcat În lunga-i haină bizantină, croită pe de-a-ntregul dintr-o mătase cu ape fildeşii, care-i cădea ca turnată pe trupul vînjos, guvernatorul mergea în fruntea alaiului. Vorbele mulţimii, rostite cu voce coborîtă, îl însoţeau ca zumzetul unui roi de albine zgomotoase pe tot parcursul drumului. Res^ tul ofiţerilor superiori venea în urma sa ; mulţimea îi numea, unul după altul, pe măsură ce treceau. Tînărul şi străinul boiernaş s-a aplecat către vecinul său şi a Întrebat :

- Care dintre dînşii e Sguromallis ?

Omul l-a privit uimit.

- Arhontele Sguromallis ? Apăi, maria-sa a trecut. Uite-l ~olo, lîngă mai-marele cetăţii !

Urmărind din privire direqia mîinii, văzu un bărbat ceva mai înalt, care înainta cu pas măsurat. Purta o pălărie vişinie, ţuguiată ; părul des, cîrlionţat şi negru ca pana corbului lucea pe ceafa-i albă. Tînărul se năpusti prin mulţime, îşi făcu loc cu coatele şi, luptînd din răsputeri, izbuti în cele din urmă să ajungă lîngă înălţimea-sa arhontele tocmai în clipa cînd co^ mandantul şi fruntea alaiului intrau În biserică. Bolta întu^ necoasă stingea deopotrivă şi apele culorilor, şi lucirea me^ talelor, şi scînteierile nestematelor, rnprinzîndu-l, o dată cu ele, şi pe guvernatorul militar. Inboldit de iureşul său năvalnic, tî^ nărul se prăvăli peste oştenii garnizoanei şi, Împingînd doi stră- jeri, se străduia din răsputeri să treacă mai departe. Aceştia Însă, muţi, îşi iipiră unul de altul trupurile echipate cu pla^ toşe şi-l aruncară înapoi.

- Lăsaţi-mă !... Daţi-mi drumul să trec !... strigă el, gîfîind şi lovind cu pumnii În curelele lor solzoase.

- 'Napoi !

Agăţat de zidul soldaţilor, s-a pornit să-i lovească cu ge^ nunchii în şale. Mulţimea, care se îndepărtase neliniştită pentru o clipă, începu să rîdă. ·

- Cine mai e şi nebunul ăsta? Întrebă un pendarh [1], apro^ piindu-se mînios.

înghiţit cu lăcomie, treptat, întreg alaiul dispăru sub arcul porţii întunecoase. lnchizînd alaiul, boieroaicele urcau scările, însoţite de foşnetul mătăsurilor. O boare dulceagă, cu miros de tămîie şi de ceară caldă, răzbea pînă în atmosfera cristalină a dimineţii aceleia de după ploaie.

- Hm ! Asta-i căpăţînosul care-a dat buzna din zori la palat, ţipînd sus şi tare că vrea să-l vadă pe mai-marele cetăţii! observă pendarhul, privindu-l pe tînărul nostru care nu-şi mai afla locul de neastîmpăr.

- Ci dă~te-n lăwri, măi, flăcăule, şi stai locului, dacă nu vrei să dau poruncă să te biciuiască ! Hai !

-- Trebuie să-l văd pe mai-marele cetăţii! strigă tînărul, zbătîndu-se necontenit în spatele gărzilor. Trebuie să-i spun cît mai degrabă ceva de mare însemnătate !

- Iar eu, ca unul ce-ţi vrea binele, te poftesc să te poto^ leşti. La P.alat avem cîteva bice croite anume parcă pe măsura ta.

Atît tîrgoveţii dimprejur, cît şi oştenii au izbucnit în rîs. Tînărul şi-a vîrît capul printre umerii care-l Împingeau Înapoi şi a strigat :

- Atunci lăsaţi-mă să-i spun măcar unchiului meu !

- N-ai decît să-i spui şi lui bunicu-tu, dar pe noi să ne laşi În pace, auzi tu ?

Rîsetele au izbucnit în hohote. Tînărul nostru se înfier^ bîntase şi de ruşine, şi de mînie.

- ,lăsaţi-mă să-i vorbesc lui Sguromallis, el e un^ chiul meu !

' Comandantul unei grupe de cinci o,tenl.

~ Hai-hai, văd eu că trebuie să te pun În lanţuri ! spuse penhardul. Ia-mpingeţi-l Înapoi, să ne descotorosim odată de el!

Oştenii s-au Întors către Sgur6s şi l-au înhăţat de subsuori, dar, în aceeaşi clipă, din celălalt capăt al străzii izbucniră strigăte ascuţite de femei, se auzi tropotul unui cal care se apropia, mulţimea se îmbulzi În lături şi se dădu înapoi : tre^ cînd val-vîrtej prin mulţime, un călăreţ şi-a strunit calul înaintea scărilor.

Era comandantul unui corp de armată. Odată ajuns acolo, a descălecat în grabă şi a intrat În biserică. Ofiţerii rămaşi afară au împresurat poarta, privind cuprinşi de curiozitate înăuntru. Cei doi soldaţi i-au dat drumul lui Sgur6s. Pe po^ deaua căptuşită cu lespezi de piatră a răsunat cadenţa unor paşi grăbiţi, lumea s-a dat în lături şi toţi cei de faţă l-au văzut pe general ieşind cu paşi mari şi, sărind În şaua calului comandantului de armată, a pornit de grabă spre vale. Cinci^ şase ofiţeri superiori goneau, căiărind năvalnic, în urma

lor.

Io forfota mulţimii s-au amestecat şi ostaşii înarmaţi cu săbii, şi oamenii din norod, şi boierii. Prea puţini dintre ofi^ ţerii care alcătuiau alaiul au mai rămas în biserică. Toţi cei^ lalţi s-au dus pe acelaşi drum cu mai-mareic cetăţii. În jurul lui Sgur6s, care gesticula şi striga de mama focului în faţa scărilor, s-a adunat un mic pîlc de oameni.

- Nu vă spuneam eu ?. .. Ei, vedeţi, nu vă spuneam eu? ...

- Ce ştii?

Lumea se dădea în lături din calea ultimilor boieri care părăseau biserica. Printre ei se afla şi un bărbat Înalt şi bru^ net, îmbrăcat cu o haină scumpă, roşie, cu reflexe aurii, care a rămas locului, o clipă doar, pentru a-şi potrivi pălăria de pai pe cap. În ochii săi negri şi strălucitori, care se plimbau nepăsători asupra mulţimii, se ivi o undă abia întrezărită de ironie. Acit părul, cît şi barba neagră, deosebit de îngrijită, îi încadrau obrazul chipeş.

- Arhon Sguromallis ! a şoptit pendarhul la urechea lui Nikiforos, vrînd parcă a-i fi pe plac acuma.

Guvernatorul militar al Mitzithrei a ridicat capul şi a mai privit o dată bulucul mulţimii. Ochii săi negri, umezi şi strălucitori alunecau nepăsători pe deasupra capetelor, fără a se opri undeva anume. Buza superioară s-a ridicat, dezvelind şira- gul dinţilor albi şi migdalaţi într-un zîmbet mut, care imprima fizionomiei sale o expresie de răutate şi desfrînare. A ridicat mîna dreaptă, În care purta un mic sceptru Împodobit cu bulbi de argint, simbolul puterii şi al cinului său, şi făcu semn mulţimii să-i lase loc liber de trecere. Sgur6s s-a trezit deo^ dată cu ceilalţi, lipit de zidul de piatră, fără a mai putea mişca nici mîinile, nici picioarele. însoţit de zarva strigătelor şi gemetelor prostimii călcate în picioare, arhon Sguromallis a coborît Într-un tîrziu treptele de marmură, urmat de trei boieroaice tinere şi de patru ofiţeri.

După ce mulţimea s-a slobozit din apăsarea strînsorii ş1 a putut respira din nou, pendarhul s-a apropiat de Sgur6s.

- Ia-te după el, i-a spus arătîndu-i colţul străzii pe care o apucase guvernatorul militar, dar fii cu ochii în patru : nu-i chibzuit să i te înfăţişezi oricînd. ..

I-a '1uat urma, pe uliţele ~nguste şi pustii, cu multă înde^ mînare. A mai zărit de cîteva ori cortegiul oficial cum dispărea învolburîndu-se sprinţar la o cotitură a drumului.

Doam^ nele îşi ţineau cu două degete trenele lungi ale rochiilor, îşi alungeau gîturile subţiri înainte şi cotcodăceau ca nişte puicu^ liţe gureşe. Bărbaţii înaintau gravi şi muţi, Sguromallis păşea cu puţin înaintea lor. Sgur6s şi-l închipuia cu acelaşi zîmbet ironic pe buze.

A ghicit Încotro se îndreptau datorită trecătorilor care se opreau din cînd în cind locului, privind strălucitul cortegiu. Guvernatorul militar luase alt drum decît mai-marele cetăţii. Nu se ducea la palatul administrativ. „Se duce acasă", şi-a spus Sgur6s În gînd. Intr-adevăr, peste puţin timp s-a oprit Înaintea unei case boiereşti, retrasă de la stradă şi cu două caturi. Era construită pe clina lină a unui povîrniş şi avea o grădină în spate. Doi chiparoşi întreceau acoperişul roşu, săgetînd graţios cerul. Poarta boltită era privegheată de-o strajă, pe care a Întrebat-o dacă aceasta e casa guvernatorului militar.

- Da, asta este, i-a răspuns straja, privindu-l bănuitor.

- M-am ţinut după înălţimea-sa de la biserică pînă aici şi trebuie să-l văd cît mai degrabă.

- Nu-i îngăduit.

- Dar trebuie, trebuie să-l văd neapărat !

- Nu-i voie, repetă sec straja, continuînd a patrula pnn faţa porţii.

Alte oprelişti ! Ceva asemănător unui fatalism copleşitor sau unei descurajări necunoscute pînă atunci firii sale începu să tulbure inima tînărului nostru. Urmărea acel du-te vino al străjii şi se Întreba dacă-i era într-adevăr ursit să bătătorească drumul de la Nauplion pînă la Mitzithras fără a se alege cu nici un fel de roade la capătul drumului. Prin urmare, era cu totul imposibil să mai stai de vorbă cu arhonţii protipendadei greceşti. Gîndul acesta îl arunca În braţele unei stări de nedu^ merire enervantă care-i stîrnea răzvrătirea. Intervenţia străjii a venit la timp.

- Dă-te mai încolo !

Glasul acela grosolan răsuna ca o pereche de palme.

- Eu să mă dau mai încolo, sau tu ? îi răspunse el tre^ murînd de mînie şi roşu ca para focului.

- Hai, hai, lasă-te de glume!

Şi rostind cuvintele acestea, oşteanul înclină suliţa ame^ ninţătJor. Atunci flăcăul izbucni :

- Dar cine-mi sînteţi voi, măi, ăştia care-mi tot Împungeţi norodul cu suliţa, hai ? Cine-mi sînteţi voi, de mi-l biciuiţi şi mi-l striviţi sub copitele cailor ? Greci ori varvari ? Aicea-s

stăpîni şi frîncii, şi voi, şi săbierii din cele patru vînturi, nu^ mai prostimea şi biet norodu-s robi. Creştinilor ! Anatema ![8] Toate scenele petrecute la biserică, călcarea norodului În picioare de către oşteni, opreliştile şi batjocura pe care le în^ tîlnise la tot pasul făceau de cîtăva vreme să-i clocotească sîn^ gele În vine.

La îndemnul doicii sale, plecase plin de avînt către Mitzi^ thras, cu nădejdea că aici va călca pe-un co)ţ de pămînt slobod. A hrănit visul acesta plin de dulceaţă ani de-a rîndul, şi-acum ... A înşfăcat brusc suliţa oşteanului, smulgîndu-i-o din mînă şi, fără a-şi mai da seama cum şi cînd, s-a trezit încă- ierat cu dînsul.

În aceeaşi clipă, un hohot de rîs femeiesc, scurt şi biciui^ tor a izbucnit din înaltul ferestrelor şi s-a rostogolit în jos. Aplecată peste pervazul de piatră, o boieroaică tînără se uita la dînsul. S-a îndreptat din şale, le-a spus ceva celor din casă, şi apoi, aplecîndu-se din nou, a prins a privi, rîzînd în ho^ hote, tărăboiul din stradă şi a face semne cu o batistă va^ poroasă, care-i flutura Între degete.

- Ce dore~te tînărul arhonte ?

- Doamna mea, răspunse dînsul, înclinîndu-se stîngaci după moda francilor, nu cer altceva decît să-l văd pe un^ chiul meu.

- A cerut să-l vadă pe luminăţia-sa, lămuri oşteanul, şi pentru că i-am spus ...

Boieroaica a ridicat mîna ocrotitor, curmînd vorbele stră- jerului. Cîteva capete de bărbaţi, aplecate peste pervaz, au cătat cu asprime În jur şi s-au retras.

- Pe unchiul tău spuneai că-l cauţi, flăcăule ? Întrebă tî^ năra doamnă şi în ochii ei mari străluci unda unui rîs stăpînit.

- Chiar aşa, doamnă, pe unchiul meu, guvernatorul militar.

Din interiorul încăperii se auzi un glas bărbătesc care o mustra, cu ton coborît, pe tînăra doamnă. Ea, însă, se Întoarse către încăpere şi, desfăcînd braţele, spuse rîzînd În hohote :

- Păi dacă ni-i nepot !

După aceasta, Sgur6s o pierdu din vedere. Rămase În aşteptare, cu inima întraripată de nădejdi. „ ... dacă ni-i nepot !" Prin urmare, doamna aceasta atît de frumoasă era mătuşa lui ! În sfîrşit, iată şi ceva care-i mergea la inimă, ceva care

[8] Expresie echivalentă cu un blestem.

putea să-i aline nenumăratele răni ale mîndriei. În clipa aceea un slu^ jitor cu obrazul smead şi gălbejit, ca de eunuc, deschise poarta şi-l pofti să se apropie. În timp ce flăcăul nostru dădu să pă- şească pragul, o mînă galbenă şi uscată îi atinse pieptul.

- înălţimea-sa, spuse cu glas piţigăiat şi neutru eunucul, nu te poate primi ... În clipa de faţă e foarte ocupat cu cîi^ nii săi ...

Sgur6s îşi înalţă privirile buimăcit. „îşi bătеau joc de el ?• Ochii slujitorului, însă, priveau cu seriozitatea aceea melan^ colică a imbecililor.

- D.u-te şi spune-i că e neapărată nevoie să-l văd. Mai spune-i că-i sînt şi rudă, nepot, din Nauplion. Mă numesc Ni^ kiforos Sguros. Numele acesta îi va aduce aminte de ceva. Haide, du-te, şi, ca să fie şi mai sigur, dă-i şi-asta !

Si trăgînd În deget inelul lăsat de mama sa, îl lăsă să alunece în căuşul palmei slujitorului. Apoi, văzînd că acesta şovăie, deznodă colţul năframei şi, scoţînd cîtiva bfouţi, i-i strecură în palmă.

- Haide, du-te ! spuse el, împingîndu-l de la spate,

Eunucul reintră, inchizînd poarta în urma sa.

„Ci'nd va vedea lnelui, nu mă va mai aiunga, gîndi N{ki^ foros, va coborî singur În curte, Întru Întîmpinarea mea, va deschide braţele Şi-mi va spune : «Prin urmare, tu eşti fiul Helenei Sgur6s, neuitata noastră rudă din N auplion ! »" Rîv^ nind în taină clipa aceasta atît de mult visată care ar fi putut deschide drumuri noi şi nebănuite încă vieţii sale, clipă pe care se învăţase a o aştepta de mic copil, inima prinse a-i bate năvalnic. „Cine ştie ? !. .. Poate că mă va lua pe lîngă el, În casa lui, ca pe fiul sau ca pe fratele său !. .. Poate că mă va prezenta mai-marelui cetăţii şi mă va face şi pe mine ofiţer. Voi merge la Constantinopol şi-l voi vedea pe rege! ... Eu îi voi săruta picioarele, în sala tronului, iar el va spune : «Arhon^ ţii mei, vi-l dau în grijă pe Nikiforos Sgur6s, îmbrăcaţi-l În veşminte de mătase, potrivite şi dregătoriei cu care l-am cinstit, şi strălucitei sale stirpe !. .. »"

Scîrţîîtul poqii care se redeschidea îl trezi din mcursmnea aceasta pe tărîmurile dorinţei şi, plin de mîhnire, zări chipul slujitorului iţindu-se În crăpătura poqii.

- Preamăritului nostru stăpîn îi pare rău, din toată inima, că nu te poate primi. Îţi dă binecuvîntarea sa pentru a-ţi căta sănătos de cale şi mi-a mai spus că, dacă-l iubeşti Într-adevăr ca

pe unchiul tău, să nu te mai aţii pe la poarta sa, deoarece atunci va uita că e unchiul tău şi se va purta altfel decît se cuvine faţă de nepotul său ...

Şi mai înainte ca flăcăul nostru să-şi revină în fire, poarta i se închise în nas, iar străjerul răsări înaintea lui privindu-l cu ochii întunecaţi şi hotărîţi.

Dar lui Nikiforos Sgur6s nu-i era hărăzit astăzi să guste numai această amară uimire ; în timp ce-şi înălţa privirile, mai-mai să-l podidească plînsul, văzu un pîlc de oşteni nă- pustindu-se năvalnic de la cotul drumului. Purtau suliţele strălucitoare drept în sus, iar În fruntea lor alerga un călugăr ca^ re-l arăta pe dînsul, cu mîna întinsă. Întreaga ceată, alcătuită din zece pedestraşi şi un decarh [9], s-a oprit o clipă privindu-l pe flăcău.

Apoi, lăsîndu-l în urmă pe călugărul care pieri înghiţit cu aviditate de umbra echipamentului şi a armelor, oştenii se nă- pustiră cu toţii deodată şi îl împresurară pe nepotul guverna^ torului militar.

- Asta e ? întrebă decarhul, proptindu-şi degetul În piep^ tul flăcăului şi Întortînd capul către călugăr.

- Asta!

L-au înşfăcat de braţe şi cineva i-a tras sabia din teacă. Ni^ kiforos Sgur6s îi privea buimăcit. Gîndurile îi erau tulburate de grindina loviturilor ursitei.

- Luaţi-l şi veniţi după mine ! porunci decarhul şi porni înaintea tuturor.

Oştenii îl înşfăcară. Prinse a merge şi el, cu totul în ne^ ştire, ca narcotizat, În clinchetul armelor. O clipă doar şi-a Întors privirile înapoi, şi-atunci, în coasta umbrită a drumului, l-a văzut pe călugăr stînd chircit la pămînt.

L-a recunoscut. Era unul dintre cei trei călugări care dor^ miseră alături de el, la ospătărie, cu o noapte înainte.

Capitolul X 11

MISIUNEA LUI SGUROMALLIS

Generalul şedea Într-un jilţ cu spătarul înalt, În dreapta sa şi ceva mai jos se afla praetorul, iar în stînga lor, un

9 Comandantul unei grupe de zece oameni.

diac care scria pe-un pupitru mic. Oştenii s-au oprit în anticameră. Decarhul l-a introdus pe Sgur6s În praetoriu. Nici pînă În clipa aceea nu reuşise să-şi limpe~ească gîndurile. Se oprise În mijlocul vastei încăperi şi privea galeş zidurile nemişcate, pe-un oştean care şedea alături de decarh şi, În sfîrşit, pe ge^ neral.

Cum te numeşti?

Nikifor05 Sgur6s.

Care ţi-i ţara ?

Nauplion.

Generalul se Întoarse şi-l privi pe praetor. Amîndoi avură acelaşi gînd: cum se face că pişicherul ăsta a nimerit numele ?. ..

Dar, Încruntînd mînios privirile, generalul se întoarse către Împricinat.

- Ieri noapte ai dormit la hanul lui Sigllos ? întrebă el.

Da.

- Alături de odaia unui curier ?

- Da.

Se opri o clipă, privindu-l uimit pe flăcăul nostru, care-l răspundea fără să şovăie.

- Dă-mi mesajul!

Incapabil să priceapă ceva, Nikiforos pnvea Împrejur, ca şi cînd ar fi căutat un sprijin.

- Eu să-ţi dau mesajul ? spuse el în cele din urmă. Mi-e mi-l ceri ?

- Dar cui să i-l cer ?

- Ucigaşului.

Mai-marele cetăţii s-a aplecat pe spate în jilţ şi a prins a rîde nestăvilit şi rece. Ceilalţi dădeau din cap, sau îl ţintu- iau pe Nikiforos cu priviri pătrunzătoare.

Incetfod de-a mai rîde, generalul a izbit tunător cu pumnul În maneta jilţului şi, Întinzînd braţul către el, i-a spus :

- Tu eşti ucigaşul !

Sgur6s a deschis ochii larg şi s-a uitat Împrejur. Era în^ grozit. Înnebuniseră, oare, toţi cei de faţă ? Clipi des, Închi^ zînd şi redeschizînd ochii, dar zidurile şi coloanele rămîneau neclintite, iar picioarele sale se sprijineau solid pe lespezile de piatră ale podelei.

- Dă-mi mesajul ! mai spuse o dată generalul, Întinzînd mîna.

De data aceasta, totul i s-a limpezit în gînd, ca prin mi^ nune. S-a pălit cu mîna peste frunte şi a izbucnit într-un hohot de rîs nervos şi spasmodic, ca un sughiţ. întreaga sa mînie, cît şi revolta împotriva prigonirilor soartei sale s-au revărsat în hohotul acesta răguşit.

Posomorît, generalul îl ţintuia cu priviri scăpărătoare şi, nemaiputîndu-se abţine, a izbit cu pumnul în masă, s-a ridicat tremurînd de mînie şi a răcnit :

- Dă-mi mesajul pe care l-ai furat ieri noapte, cîine !

Sgur6s i-a curmat vorba :

- Pe care l-am furat? ... Ce-i drept, aţi fi meritat cu vîrif şi-ndesat să vă coc o ispravă ca asta, ba chiar şi mai acătării [1] Din zorii zilei bat la porţile voastre pentru a vă da de ştire, dar nimănui nu i-a trecut prin gînd să-mi deschidă ; eu alerg după voi, dar slujitorii voştri mă fugăresc. .. Eh ! Ce să mai vorbim ?. .. Cinste şi slavă Greciei ! ...

- Trădătorule !

Ocara venită pe neaşteptate l-a izbit c.lrept în piept. S-a dat un pas înapoi şi a strigat strîngînd pumnii :

- Eu sînt trădător? Eu ? Trimişilor regelui le trîntiţi porţile în nas şi-i lăsaţi să fie înjunghiaţi în hanuri, pe cei cinstiţi îi înfieraţi în public, înecaţi adevărul, şi pentru toate acestea mă batjocoriţi pe mine? Pe mine ?. ..

A rîs spasmodic şi sălbatic, lovindu-şi coapsele cu palmele.

- Eşti iscoada frîncilor, spuse generalul. Tu l-ai răpus pe curier şi ai luat mesajul regelui. Dă-mi-l numaidecît, că de nu, poruncesc să-ţi scoată ot:hii.

- Iscoada ... frîncilor, eu !... şi ridică mîna lovindu-se peste frunte. Aceasta ar putea să vă mărturisească adevărul, dacă aţi avea răbdarea să-l aflaţi, spuse el arătînd proaspăta cica^ trice.

În clipa aceea o umbră a alunecat pe lingă el, întrecîndu-l cu un pas. Intorcînd capul, călugărul cel nămilos l-a arătat, rîzînd veninos.

- Nu-i daţi ascultare, spuse el, dînsul a săvîrşit fapta ; e un prefăcut.

Urmă o pauză. Ochiul călugărului ocoli sprinten privirea lui Sgur6s.

- El l-a ucis, spuse încă o dată. Dormeam în odaia Je alături şi-am auzit totul; pe curier l-a înjunghiat în zori. Apoi a răsturnat scara şi a pierit. Mesajul cu sigiliul regelui l-a luat cu dînsul, să-l predea principelui frîncilor, care s-a cîrdă- şit cu

prinţul Epirului pentru a-i păli pe greci.

- Viperă ! mugi tînărul şi dădu să se năpustească asupra lui, dar patru mîini zdravene îl înhăţară deodată şi-l ţintuiră locului.

Călugărul, care se chircise brusc, rîse înfundat.

Cătînd încă o dată jur Împrejur, îşi dăd1a1 seama de desăvîrşita sa singurătate. Nimeni ! Nu se afla nimeni, nici În cer, nici pe pămînt, nu-i Întindea nimeni şi niciodată o mînă de ajutor.

- Bine, spuse el mîhnit şi căzînd Într-o neagră deznădejde, 'bine, dar dacă toate lucrurile acestea ar fi aşa cum aţi spus voi, ce .ros·t a.vea să mai pătrund În Mitzithras ? Dacă aş fi is_cq_ad~, a.~a mai ;fi y_en,it s.ă roă dau _prio..s în mîinile voastre ?

~ A venit peYl'tru' a rie am;i°gi·, spuse generaiuf pti"vi.ncl'u-i pe călugăr şi a venit să ne mai vîndă şi niscai ştiri· mincinoase, ca să pierdem urmele adeva'J!ll:Ju:i.

In timp ce mai-marele cetăţii vorbe·a, că·lug·ărul încuviinţa prin semne toate spusele lui ; aceasta e'ra• mărturia sa. In cliN aceea, însă, ceva asemănător ful gerului lmmfo:ă gfod~1•· rîniă·ri.tlu-Î'.· Se ridică pe vîrfuri şi spuse :

Erau trei călugări !

Şi-atunci ?

Atunci cel care a săvîrşit omorul şi a furat mesajul s-J. dus, a fugit ; la vremea aceasta tropoteşte întins către Andra^ vida. Asta veneam să vă spun dis-de-dimineaţă !„.

Generalul şi-a Încruntat sprîncenele.

- Zici că erau trei călugări ? a Întrebat dînsul.

- Trei, a răspuns din spate un glas.

Sgur6s s-a Întors şi l-a văzut pe Sigllos, hangiul, flancat d~ doi oşteni. Era galben ca pucioasa.

- Trei ? a Întrebat generalul, privindu-l pe călugăr de data aceasta. La mine au venit numai doi. Unde e celălalt ?

- Celălalt ... ă ... mda, celălalt trebuia să plece În zori. Da, da, se ducea la Monemvasa ...

Întreaga poveste se încîlcea şi mai rău acum. Cu puţină vreme înainte, în timp ce generalul se afla împreună cu mita 'Sa la biserică, a venit comandantul şi i-a dat de ştire despre moart·ea curierului. De bună seamă că era trimisul armatei regale .:şi că aducea cu dînsul veşti de mare însemnătate, de vreme ce cu dteva ceasuri mai înainte, în timpul nopţii, se prezentase con^ ·siliului încă un curier. Ce veste aducea cu dînsul ? Nu care 1cumva ultima veste o anula pe cea dintîi?

Nu se petrecuseră .cumva întîmplări de-o nespus de mare însemnătate, pe care 1curierul de noapte nu apucase să le aducă la Mitzithras ? Dacă ~s-a întîmplat aşa, înseamnă că noul mesaj, cel pierdut, cuprindea 10 veste neplăcută. Primul spunea că prinţul Epirului a fost Învins. Al doilea trebuia să aducă vreo ştire neprevăzută, o ieoti tură fulgeră to are în desfăşurarea evenimentelor. ..

- Scoteţi-i afară ! porunci generalul arătîndu-l pe Sgur6~ ·Şi pe cei doi călugări. Vîrîţi-i şi ţineţi-i În cătuşe pînă cînd woi spune eu !

l-au luat de-acolo, şi apoi, după ce, din ordinul generalu^ llui, sala s-a golit de slujitorii mărunţi şi căpeteniile au rămas sirtgute, comandantul Mitzîthrei a incrurttat spdncenele şÎ, coborînd îngrijorat capul, a Întrebat :

- De ce nu s-au deschis porţile cetăţii azi-noapte, cînd a venit curierul ?

Tocmai aici era miezul problemei. Străjile raportaseră, de cu dimineaţă, sosirea sa. Au spus că s-a înfăţişat străjii, că a rostit parola şi că i-a rugat, deznădăjduit, în numele lui Dum^ nezeu cel adevărat, să-i deschidă. Atunci de ce nu i-au des^ chis ? Fiindcă tocmai în clipa cînd curierul o rostit parola, un ofiţer, a cărui faţă nu se putea vedea În noaptea ploioasă, a apărut ca din pămînt în foişorul porţii şi a interzis să se deschidă poarta.

Au dat ascultare poruncii superiorului, fără ca vreunul dintre ei să se ostenească a-i vedea chipul.

În lanţuri. Pe Sgur6s l-au coborît În afundul beciului pa^ latului administrativ, pe-o scară răsucită şi îngustă, pe care abia se putea strecura un om. Era o temniţă strîmtă, umedă şi întunecoasă. Sub bagdadia boltită, unde abia încăpea un om de statură mijlocie, se deschidea o cuşcă pătrată şi largă cît o fîntînă. Acolo i-au dat brînci. S-a lovit cu capul de zid. întunericul dens l-a orbit şi a căzut în genunchi. Oştenii, care purtau singurul fînar pe care-l aveau cu ei, au trîntit uşa de fier m urma for, au zăvorît-o şi au plecat. În amorţeala care l-a cuprins, a auzit ca prin vis clinchetul îndepărtîndu-se şi urcînd pe treptele scării răsucite. Simţindu-se cu totul părăsit, a plîns pentru prima oară. Ochii săi nu aveau lacrimi de vărsat, dar un sughiţ năvalnic şi sfîşietor prinse a-i răscoli pieptul, zbă- tîndu-se ca o vijelie, bătînd din aripi şi sărindu-i, ca o pasăre rănită, pînă sus, la gît. Incremenise locului, în genunchi, aşa cum îl îmbrînciseră, şi

acum şedea cu ochii acoperiţi de pumnii strînşi şi zbătîndu-se îndelung şi zadarnic să facă, să născocească ceva. Prin mintea-i răvăşită fulgerau imagini fără şir, scăldate Într-o lumină strălucitoare şi orbitoare, ca aceea pe care-o pierduse. Vedea portul patriei sale, marea cea nemărginită, care se desfăşura în fiecare dimineaţă înaintea ochilor săi, imediat ce deschidea uşa ; vedea şi cîmpia Argolidei, por^ nind de lîngă coapsa stîncilor Sfintei Mani, şi munţii înalţi şi semeţi ai Mesareei ...

A Întins mîna şi a pipăit orbeşte zidul temniţei sale. Era durat dintr-o bucată de stîncă cioplită. Şi-a dat drumul să alunece în jos, ca un copil care cere plîngînd cu deznădejde îmbrăţişarea dulce a măi::uţei sale. De vret11e (e-i erau nefolo^ sitoare, a coborît pleoapele, şi noaptea pe care-o trăia era mai Întunecată decît nopţile somnului. Se gîndea la Astritis, care-l aştepta zadarnic, jos, în grajdul hanului ; se gîndea şi la doica sa, care nu-l mai aştepta pe dînsul, ci, sihăstrită sus, în casa ei, pustie, nu-l mai aştepta decît pe sfîntul arhanghel, care Într-o noapte va veni la dînsa, s-o vadă, Înveşmîntat În straiele sale de lumină. Se gîndi şi la tînăra şi neprihănita sa mamă, fe^ ci~relnică aproape, aşa cum i-o păstrase în imaginaţie moartea şi cum n-o văzuse niciodată. Vîntul aromitor şi uşor dinspre mare sufla încet şi îi răcorea fruntea. ,f şi amintea de meleagu^ rile sale, de anii copilăriei şi de viaţa lui de odinioară. Se în^ fiora necontenit şi îşi muşca cu furie pumnul, pentru a-şi înăbuşi suspinul, deoarece bărbaţii nu trebuie să plîngă niciodată. Işi amintea tot alaiul acestor vedenii şi parcă i se mai alina durerea şi îi uşura pustietatea prin uitare.

Aici nici orele, nici conacele zilei şi nici rostogolirea anilor nu mai au nici o noimă ; le-a spînzurat pe toate Întunericul ; În abis nu sînt meteori. Acolo, sus, pe scoarţa pămîntului, nu ajungi să cuprinzi totul ; aici ai timp să te gîndeşti la orice. Tot astfel după cum, înaintea cufundării în somn, unele imagini fugitive se luminează brusc în faţa ochilor tăi, căpătînd o semnificaţie adîncă şi nouă, i-a apărut acum şi prima sa Întîlnire cu tînărul cavaler franc.

Tulburarea stîrnită de convorbirea lor nocturnă nu se isto^ vise nici la vremea aceasta. Odată ajuns la hulubăria sa din han, cavalerul îl îndepărtase, cu un semn, pe cel care-i purta spada, trimiţîndu-l la culcare, iar el se dusese la pridvoraşul inundat de lumina albastră şi pufoasă a lunii,

care răsărise. Tînărul aristocrat se aşezase pe unicul scaun aflător în încăpere, iar puiul de grec rămăsese în picioare, încadrat În pervazul uşii. Drept înainte se zărea vîkeaua străbătută de panglica albă a drumului, se deschidea o subsuoară largă şi împădurită cu copaci scheletici şi cîţiva tufani zburliţi. Lumina lunii Îneca totul Într-un abur opalescent.

- Prin urmare, sînteţi haiduci şi răsculaţi ? Întrebă cava^ lerul privind muntele.

Inima lui Sgur6s bătea năvalnic.

- Nu, stăpîne ! răspunse dînsul, şi-o sinceritate plină de revoltă îi flutură în glas, dimpreună cu sentimentul acela nou care-l însufleţea.

Singurătatea aceasta, timpul, muntele şi inexp1icabi1u1 lrt-· teres pe care i-l purta străinul îi dădeau senzaţia că păşeşte pe pragul unei noi simpatii. Erau atît de potriviţi În pustietatea aceea nemărginită ! S-ar prea putea să fie vorba despre o prie^ tenie instinctivă, neconturată încă.

- Nu sînteţi omul lui Deliuria ? întrebă cavalerul cu o vădită oboseală în glas, de data aceasta.

- Nu, stăpîne ! repetă dînsul şi inima începu să-şi Înte^ ţească bătăile pe neaşteptate.

Neîncrederea şi cumineenia îi erau, ca Întotdeauna, străine şi atunci, iar dorinţa aprigă de-a se destăinui îl copleşea. A vrut să rostească numai cîteva cuvinte explicative, dar s-a În^ tins, nici el nu ştie cum, iar cînd a încetat să mai vorbească, a înţeles, uimit, că, de fapt, îi spusese totul, Întreaga sa viaţă, cu cele mai întinse amărăciuni, cu nedreptăţile care-l sugrumau, cu umilinţele şi cu speranţele ce se trezeau stăruitor în inima lui.

Nemişcat şi mut, cavalerul ascultase totul. Intîrziaseră acolo, fără să-şi vorbească, unul în picioare şi celălalt jos. Greierii ţirîiau, iar luna urca cu un licăr egal şi monoton trep^ tele cerului. Nu ştiau Ia ce soroc al nopţii se aflau. Luna se căţărase mai sus, iar vîntul muntelui prinsese a se trezi.

ln cele din urmă se ridicase şi, fără a rosti vreun cuvînt, intrase În camera sa. Dînsul mai rămăsese acolo, neispitit de somn. Ceva nedefinit, care plut~a în văzduh, vestea zorile. S-a aşezat pe scaunul cavalerului, a închis ochii şi s-a sprijinit de perete. L-a trezit primul ciripit. A sărit în picioare, mişcîn- du-se vioi, simţind un curaj necunoscut, care-i furnica volup^ tuos În vine. Luna acum pălise şi, sus pe creştetul muntelui, poposise înseninarea dulcelui

revărsat al zorilor. Mirosea a mentă şi a cimbrişor.

Trecînd pe dinaintea uşii cavalerului pentru a coborî, s-a oprit deodată. Un sunet ciudat i s-a strecurat în ureche. A stat să asculte. Dinăi,mtru ? De afară ? De pe munte ? De unde venea sunetul acela ? Să fi fost oare vîntul dimineţii care purta cu dînsul zvonul acelui glas îndepărtat ? Aducea cu o litanie murmurată de gura unui copil ; e o melodie simplă, heruvimică şi puţin monotonă, părea un cîntec care picura o durere mută, ceva asemănător unei amintiri mustind de nostalgii ...

Da, se auzea dinapoia uşii cavalerului. Pridvorul tot mai era cufundat în Întuneric, dar, plecîndu-se, Sgur6s zări o lu- mină puternică albăstruie mijind În prag. Era reflexul luminii zorilor. Părea că În odaia aceea închisă lucea o lumină necu^ noscută, o rază desprinsă dintr-o stea îndepărtată.

Călcînd În vîrf ul picioarelor şi ţinîndu-şi răsuflarea, Sgu^ ros a coborît la grajduri, l-a luat pe Astritis, i-a plătit han^ giului şi a plecat. Nici un sergent şi nici hangiul nu s-au ivit pentru a-l Împiedica. Zorile abia mijeau şi toţi străinii dor^ meu.

· Melodia aceea cristalină şi diafană, ca vîntul primăvăratic, îi revine În gînd şi acum. Se străduieşte s-o Îngîne, dar îi e cu neputinţă. Şi totuşi o poartă În gînd, o cîntă În memorie ! În^ ce11că s-o cînte încă o dată. Zadarnic. Niciodată nu va m.1i reuşi s-o cmte .....

Apoi, pleoapele i se ridicară şi, trezindu-se subit din harţul gîndurilor sale qezordonate, îşi cuprinse mîinile una Într-alta şi îşi pipăi degetele.

- Inelul !. .. strigă dînsul. Inelul !. ..

A sărit, ca Împins de-un resort, în picioare şi a privit buimac Împrejur. Inelul acela pe care i-l lăsase mama sa avea un scut cu chipul sfîntului Theodor şi constituia singura mărturie că e un „Sguros" autentic ! Acum nu-l mai avea, i-l luaseră !. ..

Şi-a amintit. Era la Sguromallis, slujitorul. S-a năpustit asupra uşii temniţei, a izbit-o Înverşunat şi îndelung, cu pumnii, şi a strigat din răspunteri, din adîncul pieptului :

- Hoţilor !. .. Hoţilor !. .. Hoţilor !. ..

A spus-o răspicat, de zece, de douăzeci de ori, apoi a căzut din nou pe brînci străduindu-se să desprindă şi să desră<lăcineze, dacă lucrul acesta era cu putinţă, placa groasă, de metal cu cängile degetelor şi cu unghiile. Şi-a zdrelit degetele şi s-a rănit. Atît. Apoi şi-a Încovoiat trupul şi şi-a înfipt dinţii În carnea

goală a picioarelor şi a genunchilor plini de vînătăi. Era cu totul descumpănit, incapabil de-a Întreprinde ceva, un biet vierme bicisnic şi vrednic de plîns.

A rămas astfel, zdrobit şi nevolnic, ore În şir, fără a mai păstra măsura timpului, jeluindu-şi cu amărăciune neputinţa, În plînsetul mut al negrei şi desăvîrşitei sale disperări şi rnrin^ du-şi pierzania istovit.

De departe, de sus, răzb~ un cîntec abia auzit : vreo strajă, pasă-mi-te, se străduia să risipească În chi·pul acesta plictisul slujbei sale. I s-a pus un nod În gît şi i s-au Încordat pleoapele. Printr-o crăpătur~ nevăzută, de undeva, de pe bolta de piatră,

Ul cobora o adiere uşoară, care aducea o dată cu ea mireasma cîmpului. A suspinat şi, înapoia pleoapelor sale coborîte, printre melodiile şi cîntecele de leagăn care-i însoţeau somnul, a revăzut, aşa cum i se Întîmplase la toate soroacele de cumpănă ale vieţii sale, vedenia aceea cu neputinţă de alungat din gînd : o tînără aristocrată călare pe-un cal alb, cu frîul muiat în aur. .. E străină şi glasul ei nu-i alintă auzul, dar îi aminteşte de ceva, de ceva pe care - cine poate şti ? - nu-l va dobîndi niciodată aievea !. .. întinde gitul şi o urmăreşte îngrijorat cu privirea. Nici un zgomot nu-i Însoţeşte mersul, o adiere alin^ tătoare îi flutură mantia de-un verde-închis şi boarea mării Însoţită de răsuflarea pură a zorilor îi răcoreşte fruntea. L-a petrecut, lăsînd drumul pustiu, dar parcă... parcă ai spune că năluca ei îl îndeamnă, îi face semn, poftindu-l s-o urmeze ...

A tresărit, speriat, din somn. Uşa de fier a temniţei se deschidea cu un scîrţîit, lăsînd să pătrundă înlăuntru o lumină roşietică şi strălucitoare. Un masalagiu şedea pe trepte, ţinînd o făclie În mîna ridicată ; pe scară se auzeau paşi coborînd. Un miros greu, de umezeală şi de răşină încinsă, pătrunse în celulă.

- Cine e? ! !

S-a ridicat speriat din colţul său şi a dat să prindă jun^ gherul pe care-l purta Întotdeauna la centură. I-l luaseră. S-a retras, mîniat, în colţ, În aşteptare. „S-ar putea să fie călăul !" îi trecu prin gînd. Coborînd treptele, doi bărbaţi s-au oprit în rama uşii, pentru a-şi obişnui ochii cu Întunericul. După aceea au pătruns înlăuntru. Masalagiul continua să ţină făclia în sus. L-au prins de subsuori şi l-au scos afară. Au urcat scările in urma lui.

Odată ajuns sus, a constatat uimit că era noapte. Aşadar petrecuse o zi în temniţa aceea subpărnînteană. În curtea pustie a palatului administrativ se revărsa lumina palidă a lunii ; era lună plină. Făclierul a străbătut încăperi complicate şi întu^ necate, care se pierdeau În galerii. Sgur6s a rămas numai cu cei doi-paznici.

- Urmează-ne ! i-au spus.

A pornit după dînşii. Au ieşit În stradă. Cînd să treacă de colţ, i-a oprit o strajă. Unul dintre temnicieri l-a tras deoparte şi i-a spus ceva cu glas înfundat ; celălalt şi-a cominuat dru^ mul, ţinîndu-l pe Întemniţat de braţ. După un scurt răstimp, a auzit şi paşii celui dintîi răsunînd în unn;l. lor. Noaptea era liniştită şi umedă, iar aerul mirosea a iarbă jilavă. Strecurîn^ du-se în umbra zidurilor, Înaintau urcînd pe uliţele pustii. La un moment dat, paşii celui care mergea în urmă nu s-au mai auzit. Muţi şi grăbind pasul, şi-au continuat drumul numai ei doi.

S-au oprit În faţa unui gard scund. O portiţă s-a deschis pe dinăuntru şi, astfel, au pătruns Într-o grădină. înaintea lor se înălţa o casă mare, cu două caturi. Omul care le deschisese portiţa mergea şchiopătînd pe picion,il drept. Sgur6s se străduia să-şi amintească unde mai văzuse o făptură cu un ase^ menea trup. În galeria centrală ardea un lampion mare. Ologul s-a înălţat şi a aprins un fînar mic, cu ajutorul -căruia i-a lu^ minat drumul pe scară. Sguros l-a recunoscut abia atunci cînd s-a lipit de zid pentru a-i face loc să treacă : era slujitorul cel spîn al guvernatorului militar, al lui kir Sguromallis. .. A cer^ cetat locul din preajma sa, scara pe care urcau, zidurile şi în^ căperile şi, amintindu-şi de grădină şi de galerie, nu s-a mai îndoit de fel : se afla În casa guvernatorului militar, numai că de data aceasta îl introduseseră pe uşa din dos ... Inima îi zvîcnea cu putere În piept. În capul scării s-a oprit să-şi recapete răsuflarea. Trecînd prin coridoare mici, 'Pătrundeau În încăpe'ri Întunecate. Ai fi zis că Întreaga casă e nelocuită. Şi, totuşi, ceva invizibil, dar viu, circula înlăuntrul ei, ceva care te Întîmpina parcă la fiecare colţ, În cadrul tuturor uşilor deschise în Întuneric. Era o aromă dulce, dîra unei fiinţe în^ miresmate. „Or fi parfumurile acelea, pe care le aduc, după cum se spune, tocmai din Indii, gîndi Sguros, parfumuri pentru boieroaice." !şi aminti de tînăra aristocrată care-i vorbise, peste poartă, de dimineaţă ... dar n-apucă să-şi termine gîndul. O draperie s-a ridicat şi, închizînd ochii,

din pricina luminii neașteptate, s-a trezit Într-o încăpere locuită În care se afla un bărbat. Sta Întins și sprijinit Într-un cot, cu spatele d'.tre intrare, pe cuvertura de stofă brodată cu aur a unui divan. Chipul nu i se vedea. Pe pereți luceau trei aplice duble ; pe masă se aflau farfurii cu mîncare și cu rămășițele cinei. Un miros dulce și greu, de mosc, îmbîcsea aerul încăperii și un covor alcătuit din blănuri de oaie ștergea zvonul pașilor.

Cel ce-l introdusese pe Sgur6s s-a retras fără să spună o vorbă. Celălalt, care ședea pe divan, și-a Întors capul și a zîmbit peste umărul lui. Profilul i s-a decupat fildeșiu pe per^ deaua vișinie. Era Sguromallis.

Sguros îl privea nemișcat. Era un bărbat tînăr și frumos pînă-n treizeci și cinci de ani. Părul buclat, negru ca pana corbului, îi cădea În cîrlionți pe fruntea înaltă și se petrecea în șuvițe groase, de la tîmple, pînă deasupra urechilor. Buzele roșii umede și Întredeschise străluceau în barbă, cu zîmbetul acela stereotip care-i descoperea dinții mari și migdalați. În^ tinse mîna, pe arătătorul căreia strălucea un rubin mare, spre a-i fi sărutată. Tînărul se apropie și sărută cu evlavie simbolul puterii.

- Te cheamă Sguros, pare-mi-se, spuse guvernatorul mili^ t~r. privindu-l alene. S-au purtat urît cu tine. Greșeală. Stai a1c1.

I-a arătat un jilț scund, aflat lîngă picioarele sale, ș1 s-a sprijinit în cot.

- Cum se face că te aflai În hanul acela ?

- Veneam la Mitzithras; veneam de la Nauplion pentru a mă înfățișa măriei-tale și a-i cere ocrotirea. Mama mea, care a murit foarte tînără, i-a lăsat doicii mele această poruncă ...

- Spune-mi, din fir-a-păr, tot ce s-a petrecut la han, îi curmă vorba guvernatorul militar, privind distrat în altă parte. De ce te-ai înfățișat cu noaptea-n cap la palat ?

- Pentru a vă da de știre uciderea curierului și a vă spune tot ce știam.

Și cam ce știai ?

- Pe curier l-au înjunghiat călugării !

- Aa ... foarte bine ... cred că nu l-ai ucis tu, dar nu-i de ajuns atît... spuse el privindu-și cu stăruitoare atenție mîna albă și moale, În lumină, și, îndoind degetele, își admiră un^ ghiile trandafirii și bine lustrui.te.

- Călugării l-au ucis, se înverșună mînios și energic tî^ nărul.

- Oo !. .. Vorbește mai încet, ai să le trezești pe doamne, nu te înflăcăra. Eu am purtat de grijă să te scoată din temniță ; parcă

spuneai că ceri ocrotirea mea ... sau cam aşa ceva ... prin urmare ... ia, mai Întîi, obiectul acesta, pe care l-ai uitat aici ...

Apoi, luînd de pe masă inelul, pe care tînărul îl dăduse slujitorului, îl lăsă să cadă în mîna lui Sguros, fără a o atinge.

- Şi-acum, spuse repede Sguromallis, luînd-o Înaintea ori^ cărei vorbe lui Nikiforos, depinde de tine să fii liber chiar În clipa de faţă ...

Şi-l privi fără a mai rosti vreun cuvînt.

~ Calul tău aşteaptă jos, În stradă, continuă guvernatorul militar, ridicîndu-se cu vioiciune. Am trimis să ţi-l aducă. Spuneai că ceri ocrotire ; În Mitzithras, însă, nu mai poţi rămîne, cred că ai înţeles şi tu lucrul acesta.

Vorbea plimbîndu-se cu paşi moi, pe blănurile de oaie în^ tinse în lungul şi-n latul încăperii. După ce a rostit ultima în^ trebare, s-a oprit brusc şi l-a privit pe Sgur6s drept În ochi, continuînd să zîmbească.

- I-am auzit! Mă culcasem în odaia de alături ; înainte de a se lumina de ziuă, au deschis uşa şi au ieşit tiptil, pe vîrful picioarelor. Unul dintre ei pîndea în dreptul scării, ceilalţi doi au intrat În odaia curierului şi„.

- Nu cumva ai visat ?

-:- Nu, nici vorbă de dormit ! Fulgerele îmi speriaseră somnul. Auzind geamătul, m-am sculat şi, privind prin crăpătura uşii mele, i-am văzut adunîndu-se, zor-nevoie, din nou. Unul dintre ei, cel mai înalt a coborît scara În grabă iar ceilalţi s-au retras În odăiţa lor. Atunci am ieşit şi eu dintr-a mea şi am intrat În odaia curierului. Era prea tîrziu, îşi dădea sufletul. N-a apucat să mai spună decît două cuvinte: „Frîncul urcă", atîta doar ; nu le-am tălmăcit Înţelesurile.

- Frîncul urcă, mai spuse o dată Sguromallis, reluîndu-şi gînditor plimbările.

Avea altă expresie acum, fruntea i se înnourase.

- Nu ţi-a mai spus nimic În afară de asta ?

- Nimic ! L-a năpădit sîngele.

Sguromallis rămase dus pe gînduri ; degetele mîinilor sale împreunate la spate se jucau nervos, parcă ar fi frămîntat ceva. Hotărît, s-a îndreptat cu paşi mari către un dulap încastrat în perete, l-a deschis şi, luînd dintr-Însul un sul subţirel, a scos de-acolo un mesaj. L-a desfăşurat. Ochii săi strălucitori au par^ curs repede rîndurile scrise, pe sub sprîncenele Încruntate. După aceea s-a aplecat, a luat o pană şi, înmuind-o În călimara care se afla alături, a scris grăbit ceva

pe marginea pergamentului ; l-a împăturit la loc şi, după ce l-a vîrît în tocul său, a imprimat sigiliul său pe ceara caldă. Toate acestea fiind săvîrşite, s-a apropiat de Sgur6s.

- Te vei duce la Andravida, îi spuse el răspicat. Cunoşti drumurile? hi vor fi arătate. Trebuie să porţi sulul acesta bine ascuns, lipit de piele, mă înţelegi ? Odată ajuns acolo, vei cere să te înfăţişezi neîntîrziat comandantului, Nicolao Santameri. Ve~ preda mesajul În mîiniie lui. Fii cu iuare-aminte la ceea ce-ţi spun : numai lui, În mînă, nimănui altcuiva ! Nici să nu-ţi treacă prin gînd să deschizi sulul pe 9rum pentru a citi ce scrie înăuntru. Dacă vei ajunge acolo şi-l vei preda cu sigi^ liul violat vei muri pe loc. Altă ieşire nu există. Oriunde te vei duce şi oricui îi vei cere ajutorul, nu vei scăpa de pieire, să ştii. Terminînd ceea ce avusese de spus, a ridicat sulul .cel subţiratic asupra capului lui Sguros : Alege, spuse el reluînd tonul şi surîsul ironic obişnuit, sau Însărcinarea aceasta. şi libertatea. .. sau temniţa pe care ai cunoscut-o, din care nu te-ar mai putea scoate nimeni de-acum Înainte ...

Fără a rosti un singur cuvînt, tînărul a ridicat braţul, a apucat sulul, dar n-a mai apucat să pună nici o Întrebare. Sguromallis părăsise Încăperea !

În timp ce cobora privirile pentru a cerceta sulul pe care-l primise, o mînă i-a atins umărul şi omul care-l condusese acolo i-a poruncit :

- Urmează-mă !

S-a ridicat şi l-a urmat. De data aceasta au coborît scara numai ei doi, fără ghid, şi-au ieşit pe uşa dinspre stradă. La lumina lunii, Nikiforos a văzut doi cai şi pe slujitorul guver^ natorului militar, care-l aştepta ţinîndu-i de dîrlogi. Văzîndu-şi stăpînul, Astritis a început să dea din cap şi să bată din copite. Sguros s-a apropiat de el şi i-a mîngîiat ceafa. Dar cînd s-a apropiat de el gata să sară În şa, Însoţitorul i-a luat sulul din mînă şi i l-a strecurat În sîn prin deschizătura gulerului. După aceea i-a restituit sabia· pe care i-o luaseră cînd l-au prins. Au încălecat. Strălucind aurie, luna plină urca treptele cerului. Au împuns caii cu pintenii şi, dînd frîu slobod cailor, au pornit năvalnic spre cîmpie.

Capitolul XIII

Au mers toată noaptea. Insoţiţi de lună la început, apoi după scăpătatul ei, prin bezna deasă. Insoţitorul lui Sguros nu vedea nimic din toate acestea, ci şi le închipuia numai. sau le ghicea. Din cînj În cînd, În timp ce Înaintau pe cite-o poteci îngustă, care-i silea să domolească goana cailor şi să meargă unul În urma celuilalt, simţea căscîndu-i-se parcă o prăpastie În coastă. I se părea că jos, în adîncurile de necuprins, se rostogolesc zgomotos puhoaiele apelor, sau că vreo fiinţă ne^ cunoscută va începe să urle aidoma sălbăticiunilor sau vreunui copil aruncat.

Uluiala care-l stăpînise În timpul scenei cu Sguromallis se risipise, aşa că acum gîndea logic şi cu sînge rece : „Care era misiunea care-i fusese încredinţată şi ce cuprindea mesajul în^ scris în sulul care-i lovea ritmic pieptul ? Pentru ce erau în^ văluite În atîta mister recomandările guvernatorului militar şi de ce îl trimiseseră tocmai pe el, şi nu pe altcineva ? De ce-l ameninţase cu moartea dacă-şi va călca legămîntul şi nu-şi va respecta cuvîntul ?" Parcă-l apăsa ceva greu pe piept şi respi^ raţia îi era întretăiată. „Nu care cumva vor să mă atragă Într-o capcană primejdioasă, şi toate acestea nu sînt altceva decît un pretext ?" L-a privit pieziş pe însoţitorul taciturn. „Dacă ar fi avut de gînd să-mi facă de petrecanie, reflectă dîn^ sul În continuare, ar fi putut-o face foarte bine şi la Mitzithra~, în temniţă ; ce rost ar mai fi avut să mă trimită atîta amar de cale?"

A dat de capetele unei concluzii care i s-a părut logică : „N-au voit să trimită un om de-al lor, de teamă să .nu care cumva să-l miroase duşmanul pe drum. M-au trimis pe mine pentru d sînt necunoscut şi nu mă poate bănui nimeni ... Sau, mai ştii, s-ar putea Întîmpla ca unchiul meu să mă pună la încercare". La gîndul acesta, bucuria i-a inundat sufletul. „Mesajul pe care-l port cu mine trebuie să aibă, de bună seamă, o mare importanţă politică, chibzui el cu naivitate. Ce altceva ar putea trimite Sguromallis ţa Andravida ?"

Gîndul său nu putea răzbate dincolo de aceste presupuneri. În puţinele ceasuri pe care le petrecuse slobod la Mitzithras nu auzise nimic din ceea ce l-ar fi putut lumina. Despre războiul pe care prinţul Epirului îl purta cu Împăratul nu avea cunoştinţă ; s-a mulţumit cu

concluzia la care ajunsese şi se simţea mai liniştit acum. Şi-a ridicat ochii şi a văzut cum zorile albăstresc zările. Treptat, priveliştile înconjurătoare în^ cepeau să se desghioace din haosul nopţii. Cerul prinse o culoare verde abia perceptibilă şi, aidoma talazurilor, norii imertşî se rostogoleau către miazăzi. Lumina revărsatului zori^ lor l-a întîmpinat piezişă şi rece.

La dreapta sa, înălţată pe vîr.ful unei stînci, Sgur6s a zărit o cetate estompîndu-se fantastic pe cerul vineţiu. Norii grăbiţi alergau pe deasupra sa. Se vede treaba că acolo bate un vînt care nu-şi face mendrele devale. Un stol de ciori trecu croncănind pe deasupra călăreţilor şi, rupînd-o brusc spre dreapta, se îndreptă În zbor larg către cetate. însoţitorul lui a ridicat braţul.

- Veligosta, spuse el, deschizînd gura pentru prima oară.

După ce a curmat goana calului, s-a oprit alături de Sgur6s şi i-a spus, arătîndu-i drept înainte :

- îndreaptă-te Într-acolo.

Privind, a văzut că pămîntul dintre bratele largi ale mun^ telui cuprindea o regiune imensă care se întindea hăt, departe. Era o cîmpie luminoasă şi cu vegetaţie vălurită, pe care zorile o alintau cu năframe diafane.

- Ţinînd drumul drept, la capătul acestei cîmpii vei da de Karitena. O vei recunoaşte îndată, are o fortăreaţă mare şi grozav de puternică ... Tu să nu te opreşti acolo, ci, bătînd drumul ce merge alături de rîul ăl mare, pe lîngă colina din dreapta, fără a te abate de la el, Într-o zi şi jumătate te vei afla la Andravida.

După ce-a rostit cuvintele acestea, şi-a Întors calul fără a mai Întîrzia acolo o clipă măcar şi, înfăşurîndu-se în mantie şi aplecîndu-se pe gîtul calului, a pornit În tropote, cu iuţeala ful gerului.

Sgur6s a rămas singur. A cercetat Împrejurimile din priviri : ziua creştea şi, din dreapta sa, o undă de lumină gălbuie vestea răsăritul soarelui. Un vînt viclean a prins a sufla uşurel, dar norii vineţii, care se buluceau sus, pe cer, l-au înăbuşit. Pe cîmpia din faţa sa se petreceau nori mai mari şi fugari.

Dîndu-i pinteni lui Astritis, a pornit năvalnic, drept înainte, aşa cum i se arătase. După cumplitele şi nesfîrşitele ore pe care le petrecuse în temniţă, acum se simţea liber, cu desăvîr- şire liber, pentru prima oară. Se străduia să uite şi sulul lui Sguromallis, sulul acela, care, fără a şti de ce, îi picurase

o mare descurajare în suflet. S-a oprit în faţa unui şanţ şi, părîn- du-i-se că s-a abătut de la drum, cătă drept înaintea sa, pentru a se orienta. Întreg cuprinsul se Întunecase, mirosea a pămînt jilav, şi înaintea sa, printre copacii scheletici, fulgerul a mai scăpărat o <lată. Uită cu desăvîrşire de sine. ln timpul dru^ mului său pe munte vedea cîmpul desfăşurîndu-se În faţa ochilor săi ; de data aceasta, înfăţişarea ţării se schimba.

Furtuna plutea În aer, îi intuia apropierea, dar, cît puteai cuprinde În arcul privirilor, jur Împrejurul său, nu se vedea nici urmă de om şi nici vreo colibă. Două-trei picături de ploaie i s-au lipit de frunte, iar vîntul se Învîrtejea parcă în jurul picioarelor lui Astritis, smulgînd şi zburătăcind fărîme de lut. Inălţînd privirile, a cercetat, fugar, la dreapta şi la stînga sa, cătînd un drum, nu pe acela al său, ci oricare altul, şi În cele din urmă se gîndi să se îndrepte spre un pîlc de pomi, aflat În faţa sa, care ar fi putut să-i ofere un adăpost liniştit, dar, În ai;elaşi timp, un trăsnet sinistru a cutremurat cîmpia şi furtuna a izbucnit cu Înverşunare. I-a dat pinteni lui Astritis şi, mergînd pe-o potecuţă aflătoare Înaintea sa, s-a îndreptat către un zid. Se îngrijea mai mult de cal, pe care nu voia să-l plouă, decît de sine. Sărind peste un şănţuleţ, a coborît În albia largă a unui rîu secat, a urcat malul opus, a trecut pe sub cîţiva arbori, a urcat din nou, a mai eoborît o dată şi, deznădăjduit - simţea că apa îi pătrunsese zăbunul - zări În cele din urmă o clădire cu o alcătuire ciudată iscîndu-se din aburul ploii, pe-un colnic aflat în stînga sa.

A pornit Într-acolo ; nu puteai desluşi dacă era locuită de oameni, deoarece avea înfăţişarea unor ruine. Era o clădire mare şi complicată, Împrejmuită cu un zid pe jumătate năruit, În interiorul căreia se putea vedea un morman de dărîmături ; la catul de sus se zăreau ferestrele, de mărimi diferite, ale unor încăperi. Părea a fi o mănăstire francă părăsită. Privind-o din apropiere, distingeai, pe zidurile de piatră cenuşie, urmele unui incendiu. Ierburile şi buruienile o năpădiseră În aşa hal încît se prăsiseră şi în crăpături, iar copacii uriaşi din ogradă îţi atrăgeau de îndată privirile. Nebănuindu-i existenţa În singurătatea şi amorţeala aceasta, un pîrîiaş domol încingea poalele dealului, clipocind vesel. Indemnîndu-l pe Astritis să sară cîteva tufe, tînărul urcă dealul. În jurul împrejmuirii alerga o potecă pe care o urmă, cătînd să afle o poartă. Mergînd pe sub o ferestruică zăbrelită, a auzit glasuri omeneşti răzbind dinlăuntru. S-a oprit, cercetînd a desluşi glasurile, dar n-a reuşit şi,

trecînd mai departe, l-a înţepat mirosul fumului. -:\şad_ar, dărăpănătura aceasta era locuită ! Trosnetele focului, m1roazna bucatelor calde şi boarea cerului umed i-au provocat o bucurie ascunsă : într-o scobitură a zidului se desena o uşă largă şi arcuită. A descălecat, a bătut într-însa şi, peste puţin timp, a auzit lacătul sCÎrţÎind. Era un han. Inlăuntrul curţii mari În care pătrunsese se aflau grajduri în care erau legaţi CÎţiva cai şi catîri. Argaţii forfoteau de colo pînă colo, cărînd găleţi cu apă şi buşteni pentru focuri, sau aşternuturi bălţate. Prea puţin le păsa de noul-sosit. Femeia care-i deschisese l-a condus În tăcere spre sala cea mare de jos, unde era instalată bucătăria. Un argat scund l-a luat în primire pe Astritis.

în imensa încăpere în care a pătruns Sgur6s benchetuiau două grupuri de străini. Pitulaţi prin colţuri, doi-trei călători stingheri beau şi visau învăluiţi în trîmba pîclelor de fum ale focului. Glasurile răsunau tulburi şi Încurcate, amestecate cu sfîrîitul tigăilor şi plescăitul ploii. Trei călugări franci flecă- reau cu înflăcărarea omului beat, Împestriţîndu-şi graiul cu cuvinte latineşti. S-a aşezat într-un colţ şi a poruncit să i se aducă ceva de mîncare. Era istovit de oboseală şi de somn.

După istovul somnului agitat din închisoare, care-i vătămase trupul aidoma unui marş prin coclauri, nu apucase să *sc.* întindă nici măcar o clipă pentru a prinde oleacă de putere. Călătoria din tot cursul nopţii, precum şi zbuciumul şi sures^ citarea îl Împresurau cu o sfîrşeală toropitoare, care-l ţintuia pe scaun şi-l îndemna să aţipească. Făcu sforţări supraomeneşti pentru a-şi ridica pleoapele, ca să poată mînca. Mîna îi era grea, ca de plumb, iar mişcarea simplă, de la farfurie la gură, îl obosea. Abia tîrîndu-se, se ridică şi ceru o odaie de dormit. L-au purtat pe nişte scări înguste şi Întortocheate, prin casa aceea goală şi întunecoasă, care mirosea a aer stătut şi a mu^ cegai. A străbătut încăperi mari şi goale, reci ca mormintele, în care lumina picura săracă prin spărturile acoperişului. U r^ mîndu-l pe copilul desculţ, care-l conducea cu un opaiţ în mînă, îşi auzea ecoul paşilor izbindu-se de pereţi şi se gîndea mecanic că, dacă ar fi vrut să se întoarcă singur, n-ar fi reuşit să găsească niciodată drumul. În sfîrşit, la unul dintre caturile de sus, un fel de pod, călăuza s-a oprit. A Împins o uşă şi Niki^ foros a intrat În odaie.

Patul se afla Într-un colţ, alături de-o ferestruică. S-a dus

de-a dreptul acolo şi s-a trîntit În pat. N-avea putere nici măcar să se dezbrace şi nici să se _gîndească la ce-ar fi trebuit să facă, sau să ia vreo hotărîre. Băiatul a închis uşa şi a plecat. Prin ferestruică pătrundea o lumină cenuşie şi mohorîtă. Afară z~ua pălise,. cadaverică. Deşi nu se aflau decît la amiază, părea că amurgise.

Dînd frîu liber privirii să mistuie nemărginirile zărilor imen^ sei cîmpii, căreia aburii ploii îi adînceau fantastic perspectivele, l-au năpădit gîndurile mtunecate. I se părea că e o făptură rătăcită fără nici un scop şi fără nici o noimă În lumea asta tulbure şi se Întreba, instinctiv, de ce se petreceau atîtea lucruri în jurul său, de ce trăieşte şi de ce se află aici şi nu aiurea, altundeva ? A lăsat capul să-i cadă pe pernă, dar, înainte să închidă ochii, i s-a părut că de alături, dinapoia zidului, se aud două glasuri de bărbaţi, străini, care discută vioi, cu o intensi^ tate de neîndurat În liniştea aceea pufoasă.

- Curierul a plecat de la Mitzithras ieri noapte, spunea un g~a.s, şi dacă se duce către Andravida, va trece cu siguranţă pe-a1c1.

- De azi de dimineaţă n-am slăbit cîmpul din vedere, dar nu s-a ivit nici un călăreţ, de nicăieri ...

Mintea sa nu mai funcţiona, îi era cu totul imposibil. Cu^ vintele pe care le auzea se caligrafiau parcă pe nisipul pe care valurile îl spălau imediat.

- Să fo cu ochii-n patru ! Cînd ai să desfaci mesajul pe care-l poartă asupra lui, ai să vezi că are două picături de sînge în colţul de sus.

- Lasă-l mai Întîi să sosească ; aici va trage să-şi poto^ lească foamea şi dacă Marele Stăpîn va dori să ...

... A adormit.

L-a trezit ropotul tunetelor repetate. A deschis ochii Încet, încet de tot, cuprins de-o toropeală desfătătoare ; înainte de orice, şi-a dat seama că era noapte. Prin ferestruica aceea, prin care mai înainte pătrundea lumina fumurie şi plăpîndă a zilei ploioase, fuiorul cristalin al razelor de lună împungeau podeaua. Zîmbind fără noimă, a Închis ochii şi şi-a reamintit de cuvintele din odaia vecină. Ciudat !. .. Nu-l speriau de fel. Trupul său istovit se bucura parcă de eventualitatea unei noi primejdii, iar sîngele clocotitor care-i pulsa În vine cerea miş- carea, acţiunea şi alergătura ca un noaten sprinţar.

S-au auzit noi ciocănituri. Se vede treaba că un cortegiu impunător se oprise în faţa porţii.

Se auzeau cai nechezînd, zgoniote de copite care Iove.tu nerăbdător pămîntul jialv şi larmă de glasuri amestecate. Ci^ neva a strigat ceva în limba francă.

Zăvoarele porţii au scîqîit şi în fereastra odăii a licărit lumina unei torţe. Şedea şi asculta nepăsător larma vocilor care începuse să se înteţească a mînie. Cereau cai ; \'eneau de departe, animalelor lor erau istovite, aşa că doreau să le lase în grajduri şi să-şi continue drumul cu altele, odihnite, deoa^ rece voiau să sosească la Kalamata o dată cu zorile.

Un glas bărbătesc şi răguşit le răspundea cuviincios şi plin de spaimă în limba greacă. De partea cealaltă, glasurile se în^ curcau, dar unul dintre ele, aspru şi apăsat, se deosebea din^ tre toate celelalte ; vorbea greceşte cu accent străin. În cele din urmă, a izbucnit tunător pe nepusă~masă :

- Cum, blestemarule, nu nei să dai cai pentru princi^ pesa Achaiei şi călăreţii ei ?

Sgur6s s-a înălţat în cot. „Principesa Achaiei ?" Prin ur^ mare dînsa era aceea despre care-i vorbise Ilarion.„ Împins de curiozitate, a dat să se ridice repede, pentru a privi afară, dar a auzit pe cineva alergînd spre uşa sa, pe care-o deschise furios şi îşi vîrî capul speriat înăuntru. Era băiatul care-l con^ dusese acolo la prînz.

- Stăpîne, spuse el gîfîind, o să-ţi ia calul din graţd, stăpîne ! E doamna Zambea cu călăreţii ei !

- Ce face ? Calul meu, zici ? Cui i-a trecut prin minte aşa ceva ? Prinţ sau rege de-ar fi, sau împăratul însăşi, pe sfînta cuminecătură, nu va îndrăzni să pună mîna pe el...

Strîngînd cu putere mînerul săbiei sale, s-a repezit la fe^ reastră şi, deschizînd-o, s-a aplecat în afară. Călare pe caii lor care nechezau şi izbeau cu copitele în pămînt, cel puţin 'douăzeci de cavaleri franci se opriseră în faţa hanului. Semănau cu nişte statui de fier. Pe coif urile, pe platoşele şi pe suli^ ţele îndreptate în sus, lumina lunii isca steluţe verzi care scli^ peau încîntător.

S-a oprit uluit ; poporul care zămislea asemenea bărbaţi uriaşi, adevăraţi demoni, cal'e prindeau rădăcini cînd călcau pe pămînt, stăpîneau pe merit pămîntul acesta ! Pe fiziono^ miile lor oacheşe reverbera lumina roşietică a torţei care se

apropiase iarăşi. O gelozie ascunsă şi o invidie plină de neli^ nişte împungeau inima tînărului şi îi înflăcărau privirile. li ura şi îi admira în acelaşi timp„.

A privit dincolo de coifuri şi de suliţe şi inima i s-a oprit zbucnind puternic. Buzele i-au albit şi s-a prins de pervazul ferestrei, ca să nu cadă În genunchi. Ce.va mai departe de ca^ valeri, singuă, călare pe calul ei alb ca spuma laptelui, se aţinea o tînără nobilă. Mantia grea cădea pe laturile calului, înfăşurîndu-i trupul în falduri mari şi bogate. Din veşmîntul acela de catifea se înălţa gîtul subţire, alb şi drept ca sabia, dar fragil şi sensibil, aidoma crinului. I-a recunoscut obrazul blînd, cu pleoapele coborîte. li readucea în minte o tulburare tainică, ceva asemănător unui vis prevestitor de rele, sau unui semn mut al fatalităţii. Adierea îndepărtată a revărsatului zo^ rilor i-a gîdilat nările, însoţită de boarea marină a patriei sale.

Tăcută şi nemişcată, însoţită de cavalerii ci şi totuşi singură, prinţesa Isabeau şedea deoparte, înfăşurată în vălurile sale la fel de străvezii ca razele lunii.

Partea a doua

Capitolul I

POVESTEA UNEI SURGHIUNITE (1)

Era mlada Villehardouinilor.

Deasupra patului în care se născuse, pe friza de nuc a po^ logolui său, era sculptat un blazon de aur, În mijlocul căruia se afla o cruce neagră, În formă de ancoră, ale căror capete se ramificau în braţe terminate cu capete de şerpi împodobiţi cu ochi rotunzi, de aur.

Femeile care o privegheau pe lehuză au luat cu o infinită precauţie noul-născut şi, trecînd în încăperea de alături, l-au îmbrăcat, peste şi:utece, cu o rochie de mătase pe care era brodată qampa Principatului. Cînd au readus copilul mamei, înaintînd. la rînd, În ordinea ierarhică a rangurilor lor, dînsa a deschis ochii obosiţi şi a întrebat În limba greacă :

- Ce este?

- Copilă, doamna mea ...

Anna Anghelina Comnena a coborît din nou pleoapele ; buzele ei palide au scăpat un suspin abia şoptit, sau o rugăciune tainică, iar degetele palide şi subţiratice au pipăit uşor aşternutul.

- Daţi-mi-o.

Au aşezat-o alături de dînsa. într-un tîrziu, cînd a întors cu multă greutate capul, pe obrajii săi palizi se rostogoleau lacrimi.

Era o noapte caldă, de vară. Flăcările rămîneau imobile şi alungite în sfeşnice, ridicîndu-se suple în atmosfera îmbîc^ sită. Prin fereastra deschisă pătrundea boarea

înmiresmată a cîmpiei nemărginite, briza marină şi un parfum ameţitor de lămîiţă. Coborînd o dat~ cu razele lunii, ursitoarele au venit să urzească destinul noii-născute, Isabella, fiica lui Guillaume de Villehardouin, prinţesa Achaiei.

Intre timp, un bărbat aştepta plimbîndu-se nerăbdător în afara dormitorului. Avea trupul înalt, cu pieptul lat, şi ori de cîte ori se oprea, la fiecare capăt al coridorului, ai fi ju^ rat că picioarele sale puternice prindeau rădăcini şi nu se mai puteau ridica. Din cînd în cînd, Întorcea capul către uşa le^ huzei şi o ţintuia cu privirile. Un val purpuriu îi inunda chipul, iar mînia provocată de întîrziere imprima un tremur imperceptibil buzelor groase, printre care se vedea un dinte alb şi puternic.

În cele din urmă, uşa s-a deschis şi la lumina slabă a unei lămpiţe s-·a ivit chipul unui om uscăţiv. Întîlnind privirea su^ veranului ţintuită asupra sa, s-a tulburat ; apoi, coborînd pri^ virile, a schiţat un gest de resemnare slugarnică.

- Fată, preamărite stăpîn, a bolborosit el.

Guillaume de Villehardouin n-a spus nimic. Fruntea şi ceafa lată i s-au împurpurat, iar ochii i s-au întunecat pentru o clipă doar, apoi s-au luminat din nou, sălbăticiţi parcă de slăbiciunea aceasta trecătoare. Apoi şi-au recăpătat limpezi^ mea. Intorcînd spatele, a ieşit cu paşi grei în balconul care, clădit la înălţime, domina deopotrivă cetatea şi cîmpia. Cre^ nelurile negre se profilau răsturnate În aerul lăptos. S-a apro^ piat de ele şi, sprijinindu-se în cot, s-a oprit să privească ţara aceasta atît de mult rîvnită, pe care tatăl său, cruciatul, o cu^ cerise pentru prima oară şi pe care el fusese silit s-o recuce^ rească, pentru a doua oară, cu sabia în mînă.

!napoia sa adăstau, tăcuţi, cavalerii suitei.

Guillaume de Villehardouin a privit Kalamata, care se desfăşura în faţa lui albă şi imobilă, dormind îmbrăţişată de albia seacă a rîului şi de marea care scînteia Înaintea sa, tre^ murînd sub farmecul lunii. Apoi a privit Tayghetos [1], aflat la stînga sa, care-l despărţea de Lacedemonia şi de frumoasa cetate a Mitzithrei, pierdute pentru totdeauna. ln cele din urmă, a privit şi îndepărtata limbă de uscat care înaintează drept în faţă şi se şterge În pîclele

orizontului, o dată cu Methoni şi Koroni [2]• Plecîndu-şi capul, a simţit În jurul său,

' Munte în Peloponez.

• Oraşe-porturi greceşti.

chemîndu-l ca nişte prezenţe vii, toate ţările cîştigate de dînsul şi pierdute o dată cu prăbuşirea sa de pe cal, pe cîmpia Pelaghiniei, în luptele cu armata învingătoare a slăvitului Ioan. în faţa acestei privelişti vii a simţit o strîngere de inimă, iar cealaltă imagine, care nu exista decît în gîndul său, aceea a Întregirii frumosului ţinut al Morias-ului, îi aluneca prin^ tre degetele mîinilor sale puternice, bucăţică cu bucăţică, firi^ mitură cu firimitură. Şi astfel stînd lucrurile, sufletul său s-a întunecat în seara aceea la gîndul că, deşi se cununase zadar^ nic cu trei femei pînă acum, îi era scris, poate, acestei ţări re^ geşti să rămînă orfană, fără moştenitor bărbătesc şi fără stăpîn

Isabella a cunoscut marea pentru întîia oară după Cîţiva ani, din acelaşi balcon.

Era un copil gingaş. cu obrazul lipsit de strălucire şi cu privirea întunecată. Se deosebea de femeile Curţii, care roiau necontenit În jurul său, În încăperile mari şi zgomotoase ale cetăţii, prin calmul şi seriozitatea ei prematură. Şedea alături de jilţul mamei sale şi, lăsînd-o pe sora ei mai mică, Marga^ reta, să se joace cu păpuşile pe care i le aduceau ei, adăsta, cu privirile ţintuite În dalajul din piatră. ascultÎnd parcă zvonul vieţii celorlalţi, sau cătînd În gol. Vorbăria nobilelor doamne urca, bogată şi ciripitoare, În juru-i, atît dinapoia războaielor de ţesut, cît şi a gherghefurilor, şi rîsetele săgetau În scîntei de argint fără a avea vreun ecou în sufletul ei.

Soarele adolescent al Mediteranei pătrundea între zidurile groase prin ferestrele Înalte şi înguste şi săgeta în părul spu^ mos, blond, negru sau castaniu, pe cefele albe şi pe dinţii strălucitori ai curtenelor. Anna Anghelina Comnena asculta, ma^ şinal poveştile viclene pe care curtencele cele mai îndrăzneţe le istoriseau roşind, sau leşinînd de rîs şi, zimbind condescen^ dent, cobora ochii mari şi obosiţi asupra lucrului.

De aproape un an de zile cetatea era văduvită de bărbati. Intărîtat de mania răzbunării şi rănit în mîndria sa neîm^ blînzită

- de faptul că fusese prizonierul lui Mihail Paleo^ logul - Villehardouin îşi ridicase vasalii. baronii, stegarii. [10] şi curtenu ş1 cutreierea Morias-ul ~n lurtg şi-n lat, lovind ca d fiară sălbatică armatele regelui grec oriunde le întîlnea.

Ştirile despre dînsul ajungeau în cetate nesigure şi contra^ dictorii ; uneori se auzea că s-ar afla dincolo de fruntariile La^ cremoniei, alteori că a asediat Mitzithras, sau coboară către Monemvasa. Obosite de aşteptare şi lipsite luni de-a rîndul şi ani Întregi de îmbrăţişarea bărbatului, nobilele doamne scormoneau din mintea lor sprinţară fel de fel de Închipuiri febrile şi de vise scandaloase şi zadarnice. Călătorind în larg, trubadurii, menestrelii şi jonglerii sosiţi la bordul corăbiilor bătute de valurile mării nneau din îndepărtata ţară a Fran^ ciei, le încîntau necontenit cu suferinţele lui T ristan şi ale lui Lancelot, le povesteau moartea viteazului Rolland la R.once^ ' eaux şi le cîntau durerile dragostei neîmplinite şi imensa du^ rere stîrnită de războaiele fără sfîrşit.

În lumea aceasta a năzuinţelor tainice şi a dorinţelor as^ cunse şi-a petrecut prinţesa Isabella copilăria. Chipul ei căpătase nu numai paloarea mată a mamei sale grecoaice şi părul ei de un castaniu intens, ci şi linia aceea subţire şi dreaptă a gîtului, plecat uşor, cu armonioasă gingăşie şi supleţe. De la tatăl său, francul, moştenise albastrul ochilor. Dar, în pri^ mii ani ai copilăriei, gîtul subţire şi ochii azurii dădeau fizio^ nomiei sale un aer molatec şi şters, lipsit parcă de sănătate.

Aşa rar cum o vedea, Guillaume de Villehardouin gîndea că fata aceasta, atît de străină lui, era simbolul viu pe care Dumnezeu i-l trimisese pentru a vesti începutul decăderii nea^ mului său.

Cetatea Kalamata este o nestemată bine lucrată, pe care cîmpia Messinei, desfăşurată ca o palmă deschisă o alintă în mijlocul său. N-are nimic din sălbăticia singuratică a celor^ lalte oraşe ale Morias-ului şi nu stă cocoţată, ca un mizantrop, în adăposturile vulturilor, dominînd ca o santinelă hieratică o ţară speriată şi îngenuncheată la picioarele sale. Acoperind pămîntul fecund, ca o răsuflare a sînului său bogat, cetatea creşte aidoma germenului clocotitor al vieţii în ceasul zămislirii.

Aşadar, de pe ,înălţimea acestui deal a dat Isabella ochii

10 Cavaleri care slujeau suzeranului cu o arrnat;t sub „steag" propriu tn timp de rlzbol.

cu marea pentru Întîia oară. Şi ceva parcă îi spunea că stafia aceasta albastră va juca un rol În viaţa sa. După ce părăsea încăperile, în care nobilele doamne ciripeau gureşe, pornea pe înserat şi, păşind uşurel, se aşeza pe taluzul şanţului de apă- tare. Marea se desfăşura ~naintea sa largă ş; netedă, schim~ bîrid, aidoma uriaşului ochi al unui duh care se joacă cu· lu^ mina pentru a hipnotiza prada, mii de chipuri şi o infinitate de culori de-a lungul orelor trecătoare ale zilei. Soarele pălea într-asfinţit ca o minge incandescentă. O dată cu căderea nopţii, dangătul clopotelor îndepărtate şi singuratice răsuna ca în vis, aidoma tălăngilor unor turme risipite În pădure. Presărate ici-colo în oraşul alb, primele opaiţe sărace, plă- pînde şi hrănite cu untdelemn luptau cu umbrele nopţii care cobora. În acelaşi timp, în urma ei, în încăperile de piatră mohorî tă ale cetăţii, femeile ascultau cu sufletul la gură acor^ durile sălbatice ale unei cobze, care acompania cîntecul sin^ guratic al vreunui trubadur, însoţind ritmic şi tărăgănat ziua banală care pornea cu paşi catifelaţi pe marea asupra căreia ca› zuse ‹in serarea.

Imobilă şi mută, Isabeau contempla pentru prima oară în viaţa ei de copil marea care îşi deschisese ochiul alba~ru. Ar^ gintie în cursul dimineţii, violetă la nămiezi şi albă ca laptele în faptul serii, pusă pe hîrjoană, nepăsătoare sau mohorîtă, marea aceasta o captiva. Alături de ea, pe ţărmul cu prun^ diş, cunoscuse primele bucurii. Asta s-a întîmplat într-o dimi^ neaţă senină, în timp ce marele cortegiu al doamnelor de la palat cobora spre ţărm, pentru a se plimba. Călărind pe catîri împodobiţi cu clopoţei de argint, traversau oraşul printre două rînduri de tîrgoveţi care priveau în tăcere. Nobilele doamne rîdeau şi ţipau, speriate chipurile, iar tinereţea lor, aţîţată de ziua aceea strălucitoare, care te scotea din minţi, ciripea neîncetat în aerul de diamant. Mergînd graţios alături de doamne, pajii ţineau frîurile, ajutîndu-le, prevenitori, să urce sau să coboare din şa. Ele se aplecau viclene, le atingeau umerii cu mîinile şi le mingîiau, cu savantă nepăsare şi şiretenie, părul cîrlionţat de pe ceafă. Extaziaţi, trecătorii se opreau pe marginea drumului şi sorbeau din ochi imaginea aceasta de vis, care trecea ca norul uşor.

Cînd a simţit mrejele celor dintîi chemări ale dragostei

în^ firipîndu-se în jurul său, nu s-a speriat. Impreună cu cînte^ cele menestrel1lor, cu rarele turniruri şi cu escapadele de vî^ nătoare, dragostea era un mijloc, o înţelegere tacită care făcea viaţa cetăţii mai puţin plictisitoare. Doamnele o căutau ca pe apa sfinţită cînd erau însetate. Se jucau cu ea pentru a-i desfăta pe cavleri, după ce-şi lepădau echipamentul de

fier. Era ceva convenţional, neoficial ac<SefJtat şi, de aceea, banal şi fără un gust deosebit. Dînsa era de-o modestie de ne^ crezut. Primele împurpurări ale obrajilor săi, atît de albi odi^ nioară, au urcat parcă o dată cu cei clintii aburi ai pudorii. A coborît privirile, aşa cum obişnuia şi mama sa, Anna Anghelina, şi nimeni n-a bănuit pubertatea care prindea viaţă înapoia pleoapelor sale. De altminteri, nici n-a apucat să se dumi^ rească prea bine, şi ea a şi început a-i tulbura somnul.

Vesel şi bine dispus, Guillaume de Villehardouin a pătruns astăzi în marea sală de petreceri a familiei princiare şi a nobi^ limii palatului, În care străluceau luminile gălbui ale lustrelor. Pe fizionomia sa, atît de aspră şi de încercată de viaţa dură a războaielor, se aşternuse zîmbetul. De ani de zile nu mai zîmbise prinţul atît de luminos. Se aşeză cu un oftat în jilţul stăpînului şi o privi pe Isabella. Venise primăvara şi focul nu mai ardea în căminul cel mare. Aşezată pe-o pernuţă, mica prinţesă alinta distrată pisica. De alături, de pe jilţul său, mama o acoperea cu umbra sa. Anna Comnena o privea şi suspina din cînd în cînd, după obiceiul său. .

- Ai crescut, Isabeau ! spuse prinţul, privind-o pe fiica sa cu o gingăşie necunoscută pînă atunci.

Nu i-a răspuns ; a ridicat o clipă ochii şi apoi i-a coborît iarăşi. O buclă castanie a alunecat odihnindu-se în unghiul pe .care~] făcea gîtul ei delicat cu capul Întors pieziş. Anna Comnena a ridicat şi dînsa privirea către stăpînul său şi a zimbit cu bunătate.

,,,, ..
i

- Are unsprezece ani.

Tăcură.

De afară, de pe drumul de centură al cetăţii, se auzeau în^ depărtîndu-se şi apropiindu-se, periodic, paşii unei santinele ; un cintec stingher răzbea pînă la dînşii de undeva, de pe înălţimi, şi mai adeseori se auzea şi lătratul cîinilor răzleţiţi în întunericul nopţii. Încrucişîndu-şi mîinile pe pieptul larg, Villehardouin se aplecă în voie pe spătar şi, în chipul acesta, rosti la înălţimea staturii sale :

- Trebuie să te pregăteşti de drum, Isabeau.

Prinţesa Anna lăsă mîinile să-i alunece pe genunchi, ochii săi se fixară asupra stăpînului, respiraţia i se curmă. În spa^ tele ei adăsta în picioare Nicolas de Saint-Omer, consilierul secret, cu chip odios de călugăr. lsabeau nu se clinti din loc, numai mina sa, care alinta pisica, s-a oprit din mişcare. Pri-

vinclu-şi soţia drept în ochi, prinţul Achaîeî Îşî Întregi fraza :

- Se va căsători, la Apulia, cu Filip d' Anjou, fiul stăpînului nostru.

Fără a vorbi, Isabeau începu să mîngîie iarăşi pisica.

Cev~ mai tîrziu, cînd doica sa a venit pentru a o lua la culcare, s-a ridicat docilă şi s-a dus să sărute mîna tatălui său, cu aceeaşi rezervă din totdeauna. Trecînd_ la maică-sa, a ob^ servat că ochii prinţesei lăcrimau. Anna Comnena a tras-o pătimaş în braţele sale şi a sărutat-o îndurerată. Dar, simţind privirea dojenitoare a stăpînului aţintită asupra sa, a îm^ pins-o uşor în braţele doicii şi şi-a plecat capul, ruşinată şi neliniştită. După cîteva zile, Villehardouin a plecat către Neapole, s-a îmbarcat la Klarentsa [11], dimpreună cu suita sa, alcătuită dintr-o mulţime de cavaleri şi de oşteni, în două co^ răbii, una a Principatului, cealaltă trimisă anume pentru aceasta de către baronii de Negroponte. Răspunsul regelui Carol a sosit ceva mai tîrziu ; îl aduceau zece corăbii împo^ dobite cu stindarde de mătase şi cu tapiserii ; în aceste corăbii s-a îmbarcat Isabeau cu femeile sale. A sărutat-o pe mai^ că-sa şi pe Margareta, şi-apoi pînzele corăbiilor s-au umflat.

De pe întinsul largului mării violete, pe care privirile sale au cercetat-o zbuciumate ani de zile în şir, a lăsat în urmă ţărmurile iubite ale Eladei, care se ştergeau treptat, într-un abur trandafiriu.

Capitolul 11

POVESTEA UNEI SURGHIUNITE (2)

Călătoreau de-o mulţime de zile şi de nopţi pe-o mar~ agitată şi tot de-atîtea zile şi nopţi marea izbea mspumata coastele călăfătuite ale corăbiilor.

ln timpul zilei nu vedeai decît nemărginitul rotunjit al mării, de pretutindeni desfăşurîndu-se cît cuprindeai cu ochii, pînă departe, hăt, unde se îngemăna cu orizontul.

11 Localitate în Peloponez.

Teama de prraţi le făcea pe femei să se ghemuiască în cabina în tune. cată de la pupă, În timpul nopţii. Privit prin hublonuri. cerul Înstelat părea că se apropie moale, înclinîndu-se cu totul, sau rostogolind puzderii de scîntei Într-afunduri. În sfîrşit, în zorii celei de-a cincea zile, ţărmul scund şi vioriu al Italiei a înce^ put a se creiona înaintea ochilor lor.

Isabeau aştepta neliniştită sosirea celor care urmau să-i ureze bun-venit. La debarcader aşteptau o mulţime de nobili şi de doamne, Înveşmîntaţi în haine de catifea, de mătase şi în zale, cu pălării frumoase, împodobite cu penaje, cu hermine şi o mulţime de suliţe şi de stindarde. Zimbind binevoitor, i-au aruncat flori şi i s-au înclinat cu evlavie şi cu plăcere. în uiu^ iala acestei prime treziri în mijlocul unei lumi noi, îşi aminti vag de Carol d' Anjou, la vremea aceea bărbat de patruzeci şi şapte de ani, cu chipul sever, cu nasul mare şi coroiat. S-a apropiat cu gravitate de dînsa şi a sărutat-o pe frunte, cu dra^ gostea caracteristică socrului şi regelui. îşi aminti. mai În urmă, de tatăl său, mîndru dar stîngaci şi supus totuşi ca un vasal în faţa stăpînului său. n vedea pentru prima oară ast^ fel, supus şi dezbrăcat de prestigiul şi semeţia monarhului, pe-un pămînt străin. Villehardouin îl privea pe regele său drept În ochi şi pe buzele sale îngheţase zîmbetul caracteristic al su^ punerii. Regele, care şi-a sprijinit mîna pe creştetul prinţesei, i-a îngăduit să i se închine şi apoi i-a arătat spunîndu-i :

- Acesta e logodnicul tău.

S-a Întors speriată. Ceva mai încolo, într-un grup de ti^ neri curteni, îmbrăcat în haine de culoare deschisă, un băie- ţaş de vreo doisprezece ani şedea cu obrazul Întors uşor Într-o parte. Părea că se gîndeşte aiurea, dar ochii săi priveau pă- mîntul şi strîngea cu încăpăţinare buzele palide şi fine. Era mai înăltuţ decît dînsa, slăbuţ şi cu talia fragilă a animalului de rasă. Părul blond cobora în bucle neorînduite pe umeri, dînd feţei sale o strălucire mai diafană şi mai palidă. Pe pum^ nul său stîng, îmbrăcat În mănuşă albă, se legăna strîngînd ghearele un şoim negru, de vînătoare. Au condus-o În apro^ pierea lui şi i-au şoptit la ureche să i se închine. Filip a Întur^ nat obrazul către dînsa fără să ridice privirile şi, înclinîn^ du-se cu eleganţă, i-a cuprins

mîn·a şi apoi, după ce i-a sărutat vîrfurile degetelor, a rostit impersonal, ca şi cînd ar fi repetat o lectie :

- Sfotem bucuroşi că Atotputernicul a adus-o pe (rumoasa prinţesă a Achaiei înaintea noastră. Nădăjduim că vom fi des^ tul de norocoşi pentru a o face fericită şi pe dînsa, Întru bi^ nele binecuvîntatului regat al Neapolului şi al frumosului Principat al Achaiei.

A urmat o pauză, care i se păru nesfîrşită şi plină de zbu^ cium. Aclamaţiile curtenilor au răsunat la ţanc, umplînd tăcerea înăbuşitoare. Filip s-a întors din nou către un tînăr bine legat şi cu privirea aspră, care şedea lîngă el şi cu care discu^ tase pînă atunci şi, strîngîndu-i demonstrativ mijlocul cu mî:ta dreaptă, spuse tatălui său :

- Cu prilejul acesta nu vom uita nici rugammtca noas^ tră către rege : nutrim dorinţa vie ca, o dată cu noi şi În aceeaşi zi, să se logodească şi prietenul nostru cel mai intim, Js nard de Sabran d' Ariano, astfel încît căsătoria mea să nu despartă niciodată pe unul de celălalt.

Regele Carol, care nu zîmbea niciodată, schiţă o strîmbătură ciudată, zîmbind chipurile.

- Bunul meu prinţ, îi spuse el lui Villehardouin, ţi-am vorbit şi eu despre această dorinţă a fiului şi, dacă nu mă în^ şel, aţi fost de acord.

- Fiica noastră, Margarita, va veni la Neapole îndată ce stăpînul nostru, regele, va da poruncă, răspunse prinţul, strălucind de bucurie. .

- Atunci, corăbiile noastre vor porni chiar mîine la Achaia, pentru a o aduce.

Filip a ridicat capul, triumfînd în taină. ln clipa aceea, Isabeau i-a văzut pentru Întîia oară ochii albaştri şi reci, care aruncau priviri de oţel.

Din clipa aceea, pînă În ziua În care cele două nunţi s-au celebrat, la T rani, logodnicii n-au ni ai schimbat nici un cu^ vînt; Jsabeau a trăit În umbra soacrei sale. Beatrice de Pro^ vence a izolat-o În gineceul palatului, deosebit de Margarita. Pe t:itălsău l-a văzut, pentru ultima oară, la sărbătorirea nunţii şi la festivităţile care au urmat. În ziua aceea, Filip a dat acolada unei sute de cavaleri, Sabran d' Ariano la douăzeci. După acestea, Villehardouin, însoţit de cel de-al doilea ginere şi de Margarita, s-au îmbarcat pentru Morias, iar dînsa a rămas la Neapole, soţie aparentă a lui Filip şi prizonieră a familiei d' Anjou. Pentru ca această

căsătorie să capete temei^ nicie, trebuia să devină majoră. Intre timp, educaţia ei urma să fie împlinită sub priveghiul Beatricei, mîndra şi distanta contesă de Provence, pe care trebuia s-o admită ca mamă de-acum Înainte.

S-a retras din nou În umbra sa, definitiv de data aceasta, deoarece era prea mică pentru a avea locul cuvenit unei fe^ mei la Curte, prea mare pentru a se mai putea bucura de lipsa de atenţie acordată unui copil. Simţea că era o proprietate vie, iar prezenţa invizibilă a soacrei îi amintea neîncetat că e făgăduită vlăstarului regesc. Au zăvorît-o în Cetatea Oului, un castel aflat În apropierea Neapolului, care era clădit pe-o stîncă sălbatică şi înaltă, cu temeliile scăldate jur Împrejur de apele viorii ale mării. Pescăruşii se roteau în cercuri largi, se apropiau de nisipul plajelor şi săgetau valurile, ţipînd jalnic ş1 rn nesaţ.

Cunoştea viaţa de cetate ; se născuse, crescuse ş1 ll era scris să trăiască tot în cetate. Dar acolo, în patria ei, totul era cald şi plin de dragoste : oraşul alb, cîmpul larg şi înmires^ mat şi, În sfîrşit, marea, care-i ţinea de urît fără a o întem^ niţa. Împlinirea trupului său, care începuse să înflorească atît de timpuriu la căldura soarelui Mediteranei, a adormit din nou În ţi:rntul acesta, chiar cînd era pe punctul de-a se trezi. Lumina tainică s-a stins sub privirea ei absentă, iar pleoapele, corobînd grele, şi-au aruncat ceţurile în spuză. Pe Filip, soţu] său, chipurile, îl vedea foarte arareori. I se spunea că-şi pe^ trecea grosul timpului vînînd, alergînd de colo pînă colo, În împrejurimile Neapolului, călare pe calul său sprinten şi în^ conjurat de-o suită gălăgioasă de oameni mînioşi, de trompete, de buciume şi de cornuri de vînătoare. Foarte arareori, amin^ tindu-şi parcă de-o îndatorire plictisitoare, venea s-o vizi^ teze, după ce se Întorcea de la vînătoare. Erau singurele clipe cînd p·nea să-i privească obrajii veşnic palizi, Împurpuraţi. Doi tr indafiri rotunzi şi periculoşi i se aprindeau sub ochi, iar lm:ele Întredeschise, îndpăţînate respirau greu şi gîffiitor. Se aşe ~a în jilţul rn spătarul înalt şi sculptat, pe care femeile speria· e se grăbeau să-l împingă în spatele său şi, ţinînd şoi- mul r~ pumnul său Înmănuşat, privea Într-una spre fereas^ tră şi vorbea repede şi Întretăiat numai despre vînătorile, des^ pre şoi:nii şi despre cîinii lui. Într-o zi, i s-a şoptit să-l Înso^ ţea~că la vînătoare, dacă vrea să-i cîşti~e simpatia. Pentru prim.i. s,rn poate pentru ultima oară În viaţa ei, s-a văzdit ca^ prit io;1să.

Zilele sale încătuşate Într-o cetate riverană, blocată ca o corabie bîntuită de stafii, nu-i erau, desigur, pe plac. Deşi îi era lehamite şi de Curtea din Neapole, şi de viaţa ei fără sens, simţea că e jignitor să iasă din închisoarea sa nu^ mai de dragul de-a face pe cineva să petreacă. Ar fi fost o în^ josire mai mare decît putea suporta împotrivirea ei femeiască. A refuzat.

I s-a explicat, cu glas coborît, că tînărul Filip trebuie mai degrabă compătimit decît judecat cu asprime. Un medic adus tocmai de la Paris, de la Curtea regelui Ludovic, i-a spus că soţul său e însemnat de-o boală mortală.

- De ce nu se vindecă ? a Întrebat dînsa, încruntînd sprîncenele.

- Pentru că e cu neputinţă.

- Atunci de ce nu se îngrijeşte ?

- Fiindcă nu vrea.

Lucrul acesta i s-a părut ciudat. Tînărul cu gura aspra şi cu privirea rătăcită, care a lăsat-o cu o nepăsare de nepermis la marginea vieţii sale, nu-i mai putea înmuia inima, nici din compătimire măcar. S-a dus totuşi la vînătoare şi l-a urmat în goanele lui nebuneşti, prin livezile şi prin mărăcinişurile prin care-l mîna focul mistuitor al vărsării de sînge. Şi, de^ odată, în timp ce gonaşii se îndepărtau ţipînd, s-a trezit de^ parte de femeile ei, însoţită numai de el, într-un luminiş al pădurii.

Era tulburat ; părul răvăşit de vînt şi umezit de transpira^ ţie i se lipea de frunte, iar obrazul lui palid era alb acum ca fildeşul. Impîcliţi de furia goanei necontenite, ochii săi îşi pierduseră strălucirea şi oglindeau lumea fără nici o vlagă.

A descălecat şi, prinzînd frîul calului, a silit-o să coboare şi să stea pe-o cergă deasă, de ierburi sălbatice, care era as^ cunsă în tufele Înalte. S-a oprit În faţa ei şi, lovind nervos cîteva rămurele cu degetele lui diafane, a Întrebat-o privind-o drept în ochi :

- Pentru ce m-aţi însoţit astăzi ?

- Pentru că aşa am vrut eu, i-a răspuns ea cu semetie, şi privind În altă parte.

- V-au silit, spuse el aspru.

Nu i-a răspuns.

- V-au spus, desigur, că sînt bolnav.

Dînsa l-a privit neliniştită.

Şi că hotărîrea mea e luată.

Filip a rîs tare, cu o tre~ărîre stranie În glas. Ochii îi străluceau.

- De aceea aţi venit, adăugă el, încleştînd maxilarele, şi-am să vă pedepsesc.

A prins-o de mînă cu o putere de necrezut şi a tîrît-o jos pe pămînt. Mut şi brutal, a trîntit-o pe spate şi i-a tăiat răsuflarea cu buzele sale întredeschise. Lovită de şoimi, potîrni^ chea a căzut ca o piatră picată din cer în mărăcinişul alăturat. Recunoscîndu-şi stăpînul, pasărea a zburat către dînsul şi i s-a aşezat pe umăr.

Ori de cîte ori îşi amintea cum a devenit femeie, Isabeau nu vedea altceva decît gura aspră şi ochii stinşi ai vlăstarului regesc şi. şoimul negru care se apropia de umărul lui, cu ari^ pile desfăcute.

Pe Filip nu l-a mai văzut luni de zile de-a rîndul. În cetate a reînceput vechea viaţă monotonă şi stearpă, cu aceiaşi oameni, ~u i_~rni care urmează toamnei, cu primăveri care urmează 1ernn ...

Avea şaisprezece ani acum, şi obrazul ei, bucălat odinioară, slăbise şi se alungise. Asupra pleoapelor pe jumătate Închise sprîncenele se înălţaseră ca arcurile strunite, iar ochii umezi şi umbriţi rămîneau ficşi, ascunzîndu-i gîndurile Într-un întu^ neric de nepătruns. Obişnuia să ţină capul înălţat, cu bărbia mică repezită înainte, În aşa fel încît privirea să răzbată de^ parte, pe deasupra străfulgerărilor albastre ale mării şi ale inălţimilor, într-o lume necunoscută, numai a ei, aflată undeva către răsăritul soarelui.

O brumă Îngheţată îi amorţise inima. Devenise distantă, nepăsătoare, aproape neomenoasă, insensibilă la toată această plăsmuire care stăruia În jurul ei.

Mesajele din Morias, care îi aduceau veşti despre ai săi, rămîneau zile întregi cu sigiliile neatinse şi Încetase de-a mai vorbi despre patria ei, chiar şi cu doica sa grecoaică, ultima şi unica oază de duioşie a sufletului său. Trăia astfel ca şi cum n-ar fi avut niciodată nici viaţă de familie, nici mamă şi tată, ca şi cum s-ar fi născut singură, Într-o lume de neînţeles, din siîmînţa unui duh lipsit de afecţiune.

După ce priviseră marea luni şi ani de-a rîndul, fără nădejde, ochii săi păreau a căpăta culoarea, adîncimea şi nepăsarea e1.

Şi într-una din zilele toamnei anului 1277 au venit la dînsa şi i-au dat de ştire că soţul său boleşte în pat de cîteva luni de zile. Exersase prea stăruitor cu arcul, i-au spus, şi căzuse istovit de prea multa strunire a coardelor. I-au explicat, ca şi întîia oară, că viaţa lui e ameninţată, că inima sa cedează pe zi ce trece şi că privirile îi sînt rătăcite.

S-a dus la dînsul să-l vadă. S-a apropiat în vîrful picioarelor de patul său şi l-a privit. Ţinea ochii închişi, iar pleoapele sale viorii deveniseră atît de diafane încît ai fi putut crede că lumina albastră a irisului va transpare prin ele ; fluturau uşor cu o vioiciune pripită, care-i înfiora obrazul alb şi mar- morean, aidoma petalelor unei flori artificiale expusă suflului rece al înserării. Părea a fi torturat de vreo nălucă, de coşmarul bolii şi de nostalgia aerului proaspăt, poate, sau a cavalcadelor furtunoase prin pajiştile şi cotloanele sălbatice ale pădurii, pe urmele vînatului atît de rîvnit şi de anevoios. A coborît privirea tulburată. Lumina stinsă a ochilor săi căta în sus, prin pleoapele coborîte, fără a o zări. Nu s-au deschis pentru a o vedea, dînsa nu le-a vorbit de loc. Cu ghearele încovoiate pe tăblia de la picioarele patului, şoimul cel negru, pasărea heraldică, blazonul morţii, adăsta răbdător, priveghindu-l cu ochi arzători pe prinţul care se pregătea de ducă.

Nu l-a mai văzut niciodată viu. Filip d’Anjou şi-a dat sufletul într-o dimineaţă sumbră şi rece, cînd vîntul puternic răbufnea asupra mării înlăcrimate.

Capitolul III

POVESTEA UNEI SURGHIUNITE (3)

Aşa după cum cerea obiceiul, a purtat doliul după dînsul, închisă în iatacul său, timp de şase săptămîni. Trebuia să stea toată ziua întinsă în pat, îmbrăcată în negru, pe-un aşternut imaculat. I.egaţe de dînsa prin

infrangibila alianță datorită soțului ei, nobilele doamne de la Curte nu veneau să-i țină companie decît pentru că așa cerea obiceiul. Ea nu avea să le spună nimic, iar ele rămîneau distante, nepăsătoare și pline de aroganța și invidia cătrănită a acelora care consideră că propria lor persoană rămîne totuși superioară altora chiar dacă, datorită întîmplării, a alunecat pc treptele <le jos ale ierarhiei nobiliare.

Dar iată că a trecut ~i prima perioadă a doliului şi dînsa a rămas din nou stingheră, înconjurată numai de femeile sale, pri^ vind marea, fără vise, fără nici o nădejde şi cu totul părăsită de acum înainte.

A murit şi tatăl ei, la Kalamata, iar dînsa a fost obligată să-şi reia după tipic locul în pat. Inima ei nu putea vărsa la^ crimi nici pentru el : amintirile care-o tulburau erau atît de puţine ! Inima ei n-a Încercat nici de data aceasta uşurarea binefăcătoare a plînsului. Noaptea asculta absentă îndepărtatele povestiri ale doicii sale, despre vremurile cînd Guillaume de Villehardouin, în floarea vîrstei şi a puterii pe-atunci. cîrmuia principatul părintesc cu mînă de fier. Doi cavaleri fla^ manzi, care se prenumărau printre primii stăpîni feudali ai Morias-ului, Jean de Sonteron şi Geoffroy de Tournai, care călătoreau în fiecare an la Neapole, nu neglijau s-o viziteze. li aduceau veşti din patria sa, pe care o simţea, cu toate acestea, din ce În ce mai îndepărtată. Isabeau creştea ; atinsese şapte- sprezece şi optsprezece ani ; putea ieşi mai des acum din cetate. Adumbrit de cel de-al doilea, primul său doliu a pălit şi el.

Cei din familia d' Anjou îl uitau pe Filip. Treburile regatu^ lui le absorbea cu totul atenţia, iar Curtea lor, miniatura fi^ delă a Curţii regelui Filip cel îndrăzneţ de la Paris, devenea din cc În ce mai strălucitoare şi mai bogată. Numeroşi cavaleri, din toate părţile, veneau să-şi pună spada în slujba regelui Carol, să-şi Încerce pe lîngă el norocul, răscumpărarea păcatr- lor tinereţii sau Împlinirea unor ambiţii Întunecate şi nelinişti- toare. i\'1înată de dorul unor cuceriri îndoielnice, o lume pestriţă şi dezordonată vuia şi forfotea pretutindeni, venea necontenit, val după val, aducînd o dată cu ea atît parfumul cît şi ima^ ginile ţărilor străine.

I se Întîmpla adeseori să audă serenadele

menestrelilor plă- tiţi rămnînd În timpul nopţii pe sub zidurile cetăţii. Tinerii cavaleri înamor:iţi de dînsa îi angajau pentru a-i cînta sere^ nade acompaniate de viole dulcege şi monotone, o invitau la turnire, încrucişau săbiile de dragul ei, îi făgăduiau victorii şi o alegeau drept doamnă a gîndurilor lor.

Spirit~il înflădrat al epocii ţesuse În jurul ei legende care povesteau despre o floare neasemuit de frumoasă, asuprită de un duh potrivnic şi de soarta nemiloasă, şi Întemniţată fără nădejde de eliberare într-~n castel moh~rît .. Tinc:_reii ~~~erb~ visau isprăvi supr::i.omeneşt1 pentru a o scapa, iar barbaţu tmcn şi încă necopţi rîvneau deopotrivă şi Principatul, pe care-l avea drept zestre, şi taina atît de dorită a trupului ei.

A aflat de cea de-a doua căsătorie a mamei sale cu Nico^ las de Saint-Omer ca despre un act - aşa i s-a spus - de adîncă Înţelepciune politică.

Treptat, gustul amar al singurătăţii îndepărta orice interes sau compasiune din sufletul ei. Şi-a dat seama de lucrul acesta după cîţiva ani, cînd a primit ultima veste despre Anna Anghe^ lina : moartea ei. A plms-o împreună cu doica sa cea nemîn^ ~!;Îiată, care o cunoscuse atît de bine pe neuitata prinţesă. Pentru Isabeau, însă, care o cunoscuse mult mai înainte, mama conti^ nua să rămînă în amintire, uitată undeva, În pîclele îndepărtate ale orizontului. Deşi ştia că Încă una dintre verigile, ultima, care o mai legau de lumea înconjurătoare se rupsese, durerea care-i picura din nou restriştea În suflet era mută. Şi, astfel, ajunsese să creadă că e plămădită altfel decît ceilalţi oameni, că e lipsită de prieteni, de ţară şi de părinţi, o fiinţă dezrădăcinată şi meteorică În societatea aceasta care părea o coaliţie mută Împotriva ei. Acum era femeie în adevăratul Înţeles al cuvîntului ; cel puţin, astfel o arăta maturitatea împlinită a obrazului şi gingăşia rece a trupului său. Marea feudă pe care-o moştenise deschidea un cerc de tăcere, de respect şi de frică În jurul ei.

Trecea absentă, cu pasul moale şi discret al unei umbre, cu bărbia mică repezită înainte, cu capul plecat şi cu privirea go^ lită de orice expresie omenească, rătăcind În depărtări. Nimănui nu-i era cu putinţă să descifreze taina ochilor săi ascunşi sub pleoapele coborîte. N-o mai doreau,

o visau numai, sau nutreau ambiţii.

Inaintînd În vîrstă, fiica Villehardouinilor era În floarea vieţii acum şi devenise, Încetul cu Încetul, ceva mai mult decît femeie - un idol !

În anul 1285 - avea douăzeci şi patru de ani atunci - un doliu greu a cernit Curtea Neapolului. Regele Carol, fratele lui Ludovic cel Sfînt, regele Franţei şi învingătorul Hohen^ staufenilor, a închis ochii. Tronul rămînea vacant deoarece fiul. şi succesorul său zăcea În captivitate, În temniÎele arago^ nez1lor. Pe vremea cînd era comandantu] armatei fusese învins de Deliuria. Căzînd fo mîinile temutului amiral, l-au dus în Spania, În lanţuri. Văduv fiind, pînă la Înapoierea sa, regatul a acceptat conducerea lui Robert, conte d' Artois. Şi, aşa cum se întîmplă Întotdeauna, cînd roata norocului îşi schimbă cursul, unii oameni, aflaţi În mare cinste pînă mai deunăzi, au fost înghiţiţi de umbră, iar alţii, neînsemnaţi pînă atunci, au răzbit la lumina zilei. tn felul acesta, pe tăcute şi pe nesimţite, Curtea şi-a schimbat înfăţişarea. *De* altfel, În acelaşi an s-a petrecut un eveniment de-o importanţă şi mai cuprinzătoare : Filip cel Frumos se urca pe tronul Franţei, ca urmaş al lui Filip cel îndrăzneţ. Un suflu tineresc, plin de graţie şi de prospe^ ţime, a răzbit pretutindeni, spulberînd rămăşiţele îmbătrînite ale timpului şi fluturînd culorile proaspete ale unei noi fla^ muri. Astfel, Într-o bună zi, un nobil oarecare din Flandra a fost unanim recunoscut ca învingător la turnirul care Întru^ nise nu numai floarea cavalerilor localnici, ci şi pe aceea a celor În trecere. Heralzii armatelor au înălţat trompetele lungi, glasul lor a răsunat pătrunzător şi, din tribuna multicoloră, În care tonurile luminoase ale herminelor imaculate, ale cati^ felelor purpurescente şi ale mătăsurilor unduioase se îngemănau sărbătoreşte, doamnele şi-au ţinut respiraţia. După desfăşurarea unui duel Înverşunat, cavalerul Învins zăcea Întins pe nisipul arenei, iar Învingătorul, rămas în picioare. înălţa suliţa în aer pentru a fi văzut de mulţime. I-au adus un cal nou - al său murise - a încălecat şi a Înaintat pînă sub tribuna în care se afla prinţesa Achaiei. Acolo s-a oprit şi i-a închinat victoria sa. Dînsa era aceea care trebuia să decidă soarta celui învins. Ca^ Yalerul a ridicat viziera coifului. obrazul său împurpurat de luptă a strălucit plin de tinereţe, iar ochii săi albaştri au sclipit înveseliţi şi plini de optimism. Palidă şi intimidată, lsabeau se retrăsese în fundul jilţului. Nu-l

cunoştea pe tînărul acesta ; acum îl vedea pentru prima oară. Numele său i-a ajuns la ureche datorită strigătelor mulţimii, sunetelor trompetelor he^ ralzilor şi fîlfîitului steagurilor, purtat parcă, În mod triumfător, pe aripele unui nor de glorie strălucitor.

-- Heneault ! Viteazul cavaler Heneault ! Heneault, cas^ telanul din Henault !. . ,

Era seniorul Brain-Lecont-ului, al Hal-ului, al Sart-ului şi al Estrem-ului. Contele d' Artois, regentul, îl numise mare ofi^ \er al Siciliei. După tatăl său, descindea din Henault d' A veu şi se înrudea cu primul Împărat latin al romanilor. Cei trei fraţi ai s~i er::iu epi~copi : de Metz, unul, de Cambrai, celălalt, şi de Utrecht, al treilea. Trăsese sabia în sluj~~ J-:Iabsburgilo_f pentru a-i pune cu botul pe labe pe burghezu dm Cambrai, ceruse arbitrajul lui Eduard al Engliterei, împotriva stathoude^ rului Olandei şi jurase că va lupta la Locurile Sfinte sub brasarda Alicei de Blois. Şi, luat de-un vînt neprevăzut, Într-o bună zi, şi-a pus spada în slujba familiei d' Anjou, încăierată într-o luptă pe viaţă şi pe moarte cu ultimii Hohenstaufeni. Aducea cu el răsuflarea îndepărtată a neguroaselor tărîmuri septentrionale, o seamă de vise neliniştite, ambiţii veşnic treze, himere şi nădejdi. De atunci l-a văzut - şi nu o singură dată - la Curte. Fizionomia sa, cu totul ieşită din comun, nu se arăta În mijlocul nobilimii banale şi anonime oarecum decît pentru dînsa. Şi cu toate că personalitatea lui era durată din^ tr-o substanţă pură, simplă şi frumoasă, din acel „ceva" pre^ ţuit mai presus de orice altceva de-o femeie, nu se putea spune că gentilomul acesta cutezător ar fi trezit vreun simţămînt deosebit În sufletul ei. La prima vedere părea a fi sincer şi lipsit de ascunzişuri sufleteşti, fapt care nu deschidea porţile visării, dar, gîndind la trecutul lui furtunos şi admirîndu-i tinereţea curată şi neîntinată de aventuri, alunecă fără de veste în mrejele unei dulci ameţeli ; alături de el puteai visa fără oprelişte şi fără a te teme că vei rămîne dezamăgit. Elanul său, clocotitor şi optimist, răsplătea generos viaţa lîncedă pe care-o dusese pînă atunci. Şi apoi, manifesta o curtoazie atît de admi^ rativă şi de inteligentă fată de dînsa îndt, chiar dacă n-ar fi fost nimic mai mult decît atîta, merita cu prisosinţă să fie luat În seamă. Prezenţa lui nu se preschimba în povară, n-

o cople^ şea cu jurăminte, aşa cum obişnuiau să se comporte tinerii ca^ valeri îndrăgostiţi faţă de alesele lor, nu manifesta nici un fel de înfumurare sau de ostentaţii care să-i amintească ziua în care, d:itorită lui, ochii Întregii Curţi s-au aţintit asupra ei şi buzele tuturor îi şopteau numele. Nu. Florentin d'Heneault nu era însufleţit de intenţia stîngace de a aştepta răsplata gestului său. După ce strălucise în fruntea tuturor, s-a retras şi şi-a reluat locul obişnuit. Toate întîmplările acestea i-au tulburat inima în seara aceea de vară, cînd l-a văzut venind în grădinile palatului împreună cu Sonteron şi Tournai, cei doi genti^ lomi din Morias. Asupra creştetului Neapolului cobora noap^ tea , iar lămîii răspîndeau miresme răcoroase. Perechi-perechi, doamnele şi gentilomii de la Curte s-au răzleţit şi au dispărut În tainele aleilor Întunecate.

Cei doî baron{ s-au oprit În faţa ei şi i s-au închinat zim^ bind, cu curajul oamenilor care-o cunoşteau din leagăn. ln anul acesta îşi grăbiseră călătoria pentru a-l putea saluta, imediat după sosirea lor din Achaia, pe înstrăinatul rege al Neapolului, care se reîntorsese, în cele din urmă, din captivitate. Era în anul 1289, Eliberat, în sfîrşit, de lanţurile aragonezilor, Carol al Ii-lea cel Şchiop se urca pe tronul tatălui ~ău după zece ani Împliniţi de sclavie.

Văzîndu-l pe Florentin stînd cu distinqie la Cîţiva paşi în urma lor, l-au luat de mînă şi l-au prezentat prinţesei :

- Acesta este un foarte viteaz şi foarte iscusit gentilom din Flandra, i-au spus dînşii. îngăduiţi-ne să vi-l prezentăm.

Inclinîndu-şi talia zveltă, i-a sărutat vîrf ul degetelor, fără a rosti un singur cuvînt. Cînd şi-a reîndreptat trupul, Isabeau i-a văzut ochii care-o priveau deschis şi zîmbitori, cu obişnuitul lor optimism.

- Dar îl cunosc pe contele d'Heneault, a răspuns dînsa cu glasul său uşor tărăgănat, care părea Întotdeauna că vine de departe.

Flo~entin nu s-a mişcat, n-a clipit.

- Mi-a închinat cîndva una din victoriile sale, spuse Isa^ beau uşor iritată.

Atunci tînărul gentilom a rîs Încet, cu un rîs scurt, sec şi nepăsător, chipurile~ Apoi a înălţat capul, după obiceiul său, şi a privit jur împrejur, pe deasupra capetelor celorlalţi. După

aceea baronii din 1\Iorias au Început a vorbi despre neplăcutele evenimente petrecute pe "mdeagurile lor. De la moartea lui Guillaume de Villehardouin şase baili [1] s-au perindat, unul după altul, la cîrma Principatului. Răzmeriţele norodului şi năvălirile prădalnice ale piraţilor, precum şi ameninţările Mi^ tzithrei şi gîlcevile dintre gentilomii franci tulburau necontenit Morias-ul. Amăgindu-l pe bailul Nicolas de Saint-Omer, Geof^ froy de Brigher reuşise, în cele din urmă, să înşface Araclovul şi ameninţa că se va alia cu grecii din Mitzithras, dacă nu i se atribuie o feudă demnă de vitejia şi de numele său. Florentin d'Heneault nu participa la discuţie. Atitudinea sa demonstra că era cel de-al treilea străin, dar neutralitatea aceasta, firească şi lipsită de stîngăLii supărătoare, nu altera prin nimic forme-

• Guvernatori Investiţi cu importante prerogative (n,a,). eului său obişnuit. Privirile sale, vioaie şi neliniştite, ~burau necontenit pc dea:;upra capetelor celorlalţi, cercetînd Împre^ jurimile chipurile şi lăsînd astfel, abil şi plin de t~ct, impresi~ că, fără a fi indiscret, atenţia sa este prezentă, totuşi. De atunci, lsabeau l-a văzut necontenit în tovărăşia celor doi baroni şi în relaţii foarte strînse cu dînşii, în tot timpul petrecut de aceştia la Neapole. Carol al Ii-lea îl numise căpitan-general şi treptele scării de aur ale ierarhiei se înălţau neîntrerupt şi sigur sub picioarele sale. La vremea cînd i s-a făcut propunerea oficială, tulburarea prinţesei Isabeau nu avea drept temei uimirea, ci senzaţia unei presimţiri grele care se Împlinea. ln puţinele zile care s-au scurs de la consimţămîntul dat pînă la nuntă, în fiinţa ei s-a petrecut, tacit şi firesc, o restructurare fundamen^ talâ. Iscîndu-se din talazurile mării şi din pîclele depărtărilor, În fiinţa ei a prins să se înfiripe un vis nostalgic şi gîndul pen^ tru un tărîm pierdut. A revăzut patria cu ţărmurile ei tranda^ firii şi cu cetăţile albe, cu cîmpiile pline de miresmele lămîiţei, cu munţii aromind a cimbrişor, şi a Înţeles că n-o uitase nici o clipă, că dorinţa Întoarcerii se eclipsase pentru că aşa era firesc să fie, pentru a-i diminua durerea. I se părea că va merge Într-o ţară pe care-o cunoştea înainte de-a cunoaşte viaţa şi somnul gingaş lîngă sînul mamei, şi-o

dorinţă tainică, şi-o adăstare dulce şi nerăbdătoare i-a împresurat inima. A acceptat, cu extremă nepăsare, condiţiile dictate de Carol cel Şchiop Întru Împlinirea acestei căsnicii : dacă va rămîne cumva văduvă, nici dînsa şi nici fiica ei, dacă va avea vreuna în răstimpul acesta, nu aveau libertatea de-a se căsători fără consim^ ţămîntul său. Condiţia era nu numai nelegitimă, jignitoare şi inacceptabilă cu rangul său, dar o punea şi pe-o treaptă de egalitate cu mica nobilime. Familia a"'Anjou ţinea cu orice preţ la condiţia aceasta, pentru că n-avea nici un chef ca principatul acesta frumos să scape Într-o bună zi de sub suzeranitatea ei. Incapabilă să ghicească viitorul, care dormea iepureşte în adîncurile vremurilor, Isabeau a acceptat, fără a calcula re^ percusiunile. La dteva zile după nunta lor, s-au îmbarcat la Brindisi împreună cu suita lor, alcătuită dintr-o sută de călăreţi şi trei sute de arbaletieri.

Corăbiile şi harcazurile lor şi-au desfăşurat pînzele ş1 s-au avîntat în larg.

Astfel a învrednicit-o cerul pe Isabelle Villehardouin să revadă, Într-o bună zi, pămîntul Achaiei.

Capitolul IV

DRUMUL SPRE PATRIE

Descrierea situaţiei din Morias, pe care cei doi baroni o făcuseră la Neapole, nu era nici falsă şi nici exagerată. Văzută de aproape, părea şi mai gravă. Istoviţi de sărăcie şi jigniţi de aroganţa francilor, atît tîrgoveţii greci cît şi oamenii din popor Începuseră a cîrti şi a se frămînta, plini de nelinişte. Feudalii Jecmăneau fără saţ · sărăcimea şi se hărţuiau Între dînşii, iar ţara decădea mereu, alunecînd de la lipsa de ocrotire la foamete, şi de la foamete la pustiire. Ogoarele rămîneau nesemănate, ţăranii ştiind că, oricare ar fi împrejurările, ocîrmuirea îi va jecmăni şi că sergenţii călări, din fortăreaţă, se vor năpusti ca lăcustele asupra sa^ telor, jefuindu-le şi pustiindu-le. Piraţii aragonezi, genovezi şi sarazini băteau coastele, iar cămătarii veneţieni şi evrei le sugeau grecilor şi măduva din oase. Ajunşi la disperare, cei dintîi haiduci luau armele în mîini şi, plecînd, roi după roi, din sate, se înfrăţeau cu cetele de tîlhari, aţ'inînd trecă- torile, cărările şi

drumul mare. Prinţul Florentin a purces la restaurarea Principatului cu tactul şi rapiditatea care-l caracterizau. Vădind iscusinţa de-a nu Începe cu membrii familiei domnitoare, i-a adunat mai Întîi pe gentilomi. În timpul celor unsprezece ani care se scurseseră de la moartea lui Villehardouin şi sub ocîrmuirea celor şase baili, genti^ lomii franci avuseseră cu prisosinţă timpul necesar corupţiei. Datorită nu numai admirabilei sale supleţi, ci şi dîrzeniei de oţel, a reuşit să-i readucă la ascultare În scurtă vreme. Recunoscînd că e mai puternic şi mai îndemînatic decît dînşii, i s-au supus, iar el a aflat mijlocul de-a face şi mai substanţial omagiul pe care i-l aduceau. Avîntul său tineresc şi-a desfăşurat aripile peste Întreg cuprinsul ţării, aruncînd umbra dominaţiei sale chiar şi asupra celor mai inaccesibile castele. în felul acesta, înşişi gentilomii fortificaţi pe piscu^ rile vultureşti ale Morias-ului Înţeleseseră că şi-au găsit, în sfîrşit, stăpînul. După aceea a început să-şi plece urechea şi la glasul oamenilor pămîntului ; cu aceştia, însă, n-a pro^ cedat atît de dur. Florentin d'Henault adusese o dată cu dînsul inima unui gentilo"'. care ar fi fost în stare să se metamorfozeze pînă şi în neguţător, dacă inexorabilul i-ar fi poruncit lucrul acesta. Astfel stînd lucrurile, i-a lăsat să Înţeleagă că îngăduinţa şi vanitatea de a fi considerat ca părinte şi ocrotitor constituie tainica sa slăbiciune. Intuiţia stirpei sale îi făcuse :unoscută inima poporului de jos. Aşa- dar, amintindu-şi că prinţesa avea sînge grecesc în vine, a poftit-o să-l ajute.

- Dar ce-aş putea face eu, monseniore ? l-a întrebat intimidată şi cu totul de acord de la bun început.

- Ceva foarte simplu şi plăcut, doamnă, i-a răspuns el cu un zîmbet senin. O călătorie, un turneu în toată ţara.

Inima ei a prins a bate neliniştită. Cu toate că se îna^ poiase în ţară de dorul căreia tînjise Întotdeauna şi că, odată ajunsă aici, prizoniera se preschimbase în regină, obligaţia de a-şi avea reşedinţa la Andravida constituia o obligaţiune împovărătoare pentru dînsa. Sufletul ei era fermecat de Ka^ lamata.

- Voi pleca, monseniore.

În scurtul răstimp al vieţii lor conjugale, Isabeau învăţase a ghici şi dînsa, aidoma compatrioţilor săi, baronii, pe suveran 'în persoana gentilomului flamand. O

sensibilitate feciorelnică, uitată În sufletul ei din anii irositei sale copi^ lării, ieşi la iveală, încălzindu-i obrajii îngheţaţi în pribe^ gie. Inima plină de dorinţi a Annei Comnena nu murise o dată cu dînsa.

- Voi pleca, monseniore.

Jn chipul acesta se hotărî călătoria, şi numai datorită acestei Împrejurări prinţesa Isabeau revăzu pentru întîia oară, după un răstimp de şaptesprezece ani, locurile natale : Kalamata.

Le mai revăzuse şi altă dată, de departe, dar, vai !, dintr-o corabie străină. Francii reuşiseră să înece taina care le-ar fi adus o jignire ucigătoare. Despre lucrurile acestea nu mai pomeneau decît arareori cîte unele dintre tristele balade aragoneze cîntate de jongleri şi de spiţa atît de hu^ lită a acelor hidalgo aventurieri, porniţi din regiunile mun^ toase. Numai ei mai povesteau cîte ceva despre ele, dar totul era atît de transfigurat şi de nerecunoscut încît se con^ funda cu basmele„.

Şi astfel, Într-o bună zi, cînd negurile se îngînau cu zo^ rile, Jsabeau debarcă la Nauplion. Insoţită de suita ei, l-a străbătut grăbită şi neştiută de nimeni şi, după ce-a ieşit de pe pămînturile Delarosilor, s-a îndreptat fără zăbavă şi fără ocol spre Andravida. Vreme de un an şi jumătate, cît tre^ cuse de la întîmplarea aceea, nu mai avusese prilejul să vadă Kalamata. Dorinţa dulce stăruia neistovită în inima ei.

Convocată pe neaşteptate, Marea Dietă a vasalilor se adunase la Sfînta Sofia, biserica francilor din Andravi<la. Venind din cele patru colţuri ale Principatului, se lduna^ seră acolo toţi baronii Achaiei, pînă şi bătrînul conte al Chefaloniei, Richard Orsini. încadrat de cei mai apropiaţi dregători ai săi, prinţul prezida adunarea. Erau de faţă :ompatriotul său, Engelbert de Linderkerke, mareşalul Ni^ colas de Saint-Omer. ofiţerul superior Jean Sonteron, pre^ cum şi venerabilii bătrîni Geoff roy de Tournai şi Guillaume de Monpel. Baronii şedeau în stranele pe care francii le fo^ losesc în biserici, aşezate de-a lungul pereţilor. Pe un jilţ deopotrivă de înalt cu al prinţului, aflat la dreapta sa, şedea însăşi Isabeau, moştenitoarea Principatului. Legea salică, care excludea succesiunea femeilor la tron, nu era În vigoare în Morias, aşa că prinţesa prezida legitim Marea Dietă.

Ziua era ploioasă, lumina plumburie a înserării cădea pe

da l.qt1i pardoselii şi lumînările erau aprinse.

Schiţînd semnul crucii asupra buz~lor sale, Întru in^ vocarea ajutorului Sfîntului Duh, prinţul prinse a vorbi :

-- Prieteni arhonţi şi fraţi, baroni şi bogătaşi ai Mo^ riasului, v-am fost poftit aici pentru a ne sfătui asupra stării Principatului. Sînteţi oamenii mei şi îmi datoraţi sfatul vostru ...

Acestea fiind spuse, a început să analizeze problemele una cîte una : toate gîlcevile dintre cavaleri, arbitrajele pri^ vind deciziile contestabile, abuzurile săvîrşite în dauna dreptului vînătorilor şi diferite nesupuneri şi încălcări. Toţi participanţii la adunare erau plini de vioiciune. Baronii se foiau în jilţuri, apărau sau judecau fanatic, şi foarte ade^ seori loveau cu pumnul În manetele jilţurilor. La un moment dat, arţăgosul stăpîn al Vistitsei l-a înjurat grosolan de la obraz pe guvernatorul Niklici. Armele au zăngănit numai^ <l.!cît pe lespezile de piatră, glasurile s-au sumeţit şi paznicii ordinei au trebuit să intervină.

lsabeau asculta ca-n vis toată zarva aceasta şi privea distrată fizionomiile aspre, pe care strălucea lumina galbenă a flăcărilor luminărilor. Din pncma fumului şi a respiraţiei celor prezenţi aerul se îmbîcsise, iar de afară se furişa mi^ rosul ploii. Privirile sale căutau speriate şi pripit către prinţ ; îl cunoştea acum şi îşi dădea seama că adunarea aceasta nu-l interesa în măsura în care arăta. Însăşi convocarea atît de grăbită pleda pentru faptul acesta.

Deodată, către seară, plantoanele care păzeau uşa au introdus fără de veste doi oameni străini. îmbrăcămintea lor multicoloră şi elegantă îi arăta a fi evgheniţi greci.

Au înaintat şi au Îngenuncheat la picioarele sale şi ale prinţului. Cel mai bătrîn dintre dînşii a luat cuvîntul.

- Domnul şi stăpînul nostru Nikiforos trimite salutul său de rudă preamăriţilor prinţi ai Achaiei, nepoţi dinspre partea răposatei sale surori Anna Comnena.

Inima prinţesei Isabeau a tresărit : i se părea că de-abia acum, după şaptesprezece ani. primea cel dintîi mesaj, de dincolo de mormînt, de la măicuţa anilor copilăriei sale. A ascultat cu răsuflarea tăiată. Trimişii veneau din Epir, deci, unde treburile mergeau destul de rău. Intre Andronic Pa^ leologu! şi Nikiforos Comnenul dăinuia războiul. !anina căzuse în mîinile Împăratului şi şaizeci de corăbii genoveze,

conduse de Paleologul, au pătruns În apele golfului Xiro^ mero, pentru a băga spaima În Arta [12]• Pe de altă parte, paisprezece mii de călăreţi şi treizeci de mii de pedestraşi înaintau pe uscat. Prinţul a ascultat netulburat relatarea solului.

- Şi ce pofteşte de la noi iubitul nostru unchi ? l-a în^ trebat dînsul pe grecul care abia îşi mai trăgea sufletul.

Era limpede : Nikiforos cerea ajutor, dar evghenitul epi^ riot a exprimat-o printr-o frazeologie prolixă, condimentată cu urări şi rugăminţi, amestecată cu făgăduiaţi şi binecu- v'm ta[V] n• .

- Stăpînul vostru nu va uita, de bună seamă, că de grecii din Constantinopol ne leagă dragostea şi un tratat de pace, observă cu glas neutru Florentin şi, luîndu-i gre^ cului vorba din gură, adăugă : De altminteri, suveranul Principatului nu sîntem noi, ci doamna noastră, prinţesa. Cucernicia şi dragostea doamnei noastre sînt atît de mari încît nu i-am putea ref uza prea uşor o favoare, chiar dacă e vorba de una atît de mare ca aceasta. Am ascultat cuvintele voastre, vom cerceta părerile fruntaşilor noştri, de fată aici, şi mîine dimineaţă vă vom comunica hotărîrea pe care vom binevoi a o lua.

Astfel a grăit, şi după ce ambii epirioţi au ieşit mergînd de-a-ndaratelea şi plantoanele au închis din nou uşile, a cerut, într-adevăr, sfatul vasalilor săi. lsabeau intuise, însă, că diversiunea aceasta nu era decît un pretext, că el se şi hotărîse şi că nu-i va refuza nimic. Era şi aceasta una dintre atitudinile acelea stranii, obişnuite prinţului, care te puneau În imposibilitatea de a-ţi da seama dacă ai a face cu gesturi dezinteresate şi pline de delicateţă cavalerească, sau cu ur^ zelile unei inteligenţe efervescente, care ţinteşte să-ţi trans^ fere o parte a răspunderii şi să te îngenuncheze sub povara complicităţii.

Mai tîrziu, după cîteva zile, pe cînd se aflau în iatacul lor, i-a spus :

- Războiul a fost hotărît, doamnă ; aşa stînd lucrurile, poimîine dimineaţă voi pleca.

n privea mută.

- Nădăjduiesc că plecarea mea, adăugă prinţul cu zîm^

[12] Localttate aflata pe teritoriul Eplrulut.

betul său obişnuit, nu vă va întrista. De altminteri, n-am venit aici pentru a provoca o scenă sfîşietoare. Ştiţi că sce^ nele emoţionante şi spectaculoase nu mi se potrivesc. Sînt, dacă îmi îngăduiţi a vă vorbi un pic despre mine, un om foarte rece şi foarte banal şi s-ar prea putea ca gingaşa inimă femeiască să mă dezaprobe pentru aceasta, dar ce-aş putea face ? Nu mi-a fost hărăzit darul de-a emoţiona doamnele frumoase, nici acela de-a le alinta urechile cu vorbe dulci, de-a le scrie versuri de dragoste sau alte lucruri asemănătoare. Sînt un copil al norocului, un războinic aspru şi grosolan.

- Nu vă judec, răspunse Isabeau, coborînd privirea, vă ascult numai.

- Răspunsul acesta sună minunat pe buzele unei ade^ vărate doamne de neam mare. Ţinînd seama de mărinimia domniei·-voastre, vin să vă cer la rîndu-mi un servmu im^ portant şi dificil.

Ea a păIit uşor, fără a-l pnv1.

·''- Da. uri serviciu, dar rtu pentru mine, ci peritru această frumoasă ţară pe care-o cîrmuim împreună şi care e patria noastră.

- Vă as~ult, monseniore.

S-a apropiat liniştit şi i-a cuprins mîinile mici în pumni. Mîinile îi erau moi şi reci.

- Ce-aţi spune. dacă ceea ce vă cer ar fi, hai să-i spunem, oarecum primejdios ?

Ea a ridicat privirile şi l-a privit în aşteptare.

- Iată aşadar despre ce e vorba. Vă cer, îi spuse el ferm, să plecaţi la Kalamata mîine dimineaţă.

Ceva asemănător dorinţei şi uimirii a tresărit în fiinţa ci. Cuvintele lui îi păreau de neînţeles. Florentin, însă, părea a fi încheiat vorba. Ochii lui, albaştri-cenuşii şi cu pupilele fosforescente, în interiorul cărora părea că se cerne necon^ tenit o ploaie fină, rece şi argintie, o priveau, de sus, cu o nepăsătoare şi jignitoare bună dispoziţie.

- Doar atît ? spuse lsabeau, abandonîndu-şi mîinile inerte în moliciunea pumnilor săi.

- Atît ! a răspuns dînsul. Nu-i de ajuns ? Mă1inimia voastră e într-adevăr uimitoare !

- ~arcă-mi spuneaţi ceva despre un serviciu primejdios,

monsemore.

- Oh ! Dumnezeule ! Unde-mi zboară gîndurile ? spuse Florentin, lovindu-şi fruntea cu palma. Desigur, am uitat să vă explic„.

S-a aşezat alături de dînsa, pe divan, şi s-a aplecat uşor la urechea ei, confidenţial :

- Vă este oarecum team~ de greci ?

O Întrebase jucîndu-se în acelaşi timp cu colanul de aur pe care-l purta În jurul gîtului.

- De greci?!

- Da. Sînt compatrioţii domniei-voastre, din partea mamei voastre, am vrut să spun. Am auzit vorbindu-se că pi.'! vremuri kir Andronic, regele lor, v-ar fi cerut în căsătorie, dacă nu mă Înşel. E adevărat ?

- Da, e adevărat, răspunse prinţesa roşind. Dar pe vre^ mea aceea eram prea mică ; eram copil încă.

L-aţi refuzat?

Nu eu. Tata.

S-a ridicat sprinten şi, punind miinae în şolduri, ş:-a dez^ h1orţit cu voluptate trupul frumos.

- Cind voi pleca spre Epir, spuse dînsul cu un ton schimbat, voi lua cu mine patru sute dintre vasalii noştri : Principatul va rămîne orfan de bărbaţi. Prin urmare. ..

- Prin urmare ? l-a Întrebat ea liniştită.

- Prin urmare, grecii sînt un popor perfid, care-şi calcă jurămîntul, şi dacă cei de la Mistra vor afla de lucrurile aces^ tea, vor socoti, poate, că a sosit clipa prielnică să dea năvală În Principat cu ţeluri prădalnice.

îi jignea sincer şi nepăsător originea greacă. La urma urmelor, ce plan avea ? Deşi se temea de eventualitatea unei năvăliri, îi poruncea să se ducă la Kalamata, punctul cel mai apropiat de Mistra al Principatului.

- Nu vă Înţeleg, i-a răspuns ea simplu.

Florentin a izbucnit Într-un hohot de rîs puternic.

- Ei bine, dar nu v-am spus că e o misiune primej^ dioasă ? Prezenţa domniei-voastre la Kalamata îi va îmbro^ bodi pe greci : faptul că Însăşi prinţesa Achaiei se află acolo demonstrează că Principatul n-a rămas fără pază. Prinţul n-ar lăsa-o În nici un caz pe doamna sa Într-un loc expus primejdiei fără a lua măsuri de ocrotire.

Pretextul i se părea atît de pueril şi de nedemn de dînsul încît n-a mai cerut nici o altă justificare. Dînsul s-a ridicat şi i-a strîns mîna cu o efuziune demonstrativă.

- Mă bucur că sînteţi de acord cu mine.

Rîsul lui a răsunat puternic şi aspru încă o dată, şi apoi, aplecîndu-se curtenitor, i-a sărutat degetele.

Toată seara a rămas mută şi pierdută În gînduri. Le pri^ vea pe femeile din jurul ei, care fotfoteau de colo pînă coki pregătind bagajele pentru drum, dar mintea ei nu mai lucra : o învăluise ceva asemănător unei umbre unsuroase. Şi, cum şedea cu trupul înclinat pe o parte, În patul ei inundat de licăririle lămpii, părea că a şi plecat şi că vede în gînd ima^ ginile Kalamatei, cetatea În care se născuse, cu cîmpiile sale unduitoare şi cu marea albastră. Nu s-a mirat că nici elibe rarea aceasta nu-i mai trezea dorinţele de odinioară.

Se vede treaba că aşa îi era scris şi de aceea era ispitită să creadă că toate dorinţele ei, cele mai profunde, mai arzătoare şi mai scumpe prind viaţă la un soroc îndepărtat, la capătul căruia aşteptarea, istovitor de ~ndelungată, sau neno^ rocul le răpeşte fiorul vieţii şi le destramă farmecul împlinirii.

Ziua care se vesua era rece şi innourată. Sosise iarna ; frumoasa şi bogata cîmpie a Andravidei pălea şi se veştejea, iar crivăţul puternio pustia drumurile.

Jos, în curte, o aşteptau cavalerii suitei. Isabeau a cobo^ rît însoţită de doică şi de încă trei femei. Grăjdarii au în^ demnat catîrii împovăraţi de bagaje şi i-au scos în stradă. Pajii au adus calul cel alb, al doamnei, şi, în timp ce dînsa a dat să încalece, prinţul a oprit-o. S-a apropiat de ea şi, zîm^ bind cu nespusă gingăşie, a început să-i vorbească încet, ca un îndrăgostit ; dar nepotrivindu-se expresiei chipului său, cuvintele sunau fals şi banal. Lui Florentin îi făceau o deo^ sebită plăcere scenele acestea comune şi spectaculoase. Apoi, săturîndu-se de privirile celor care-i înconjurau, a îngenun^ cheat şi a poftit-o să calce pe genunchiul său pentru a în^ căleca.

Aşa ceva nu-i cu putinţă, monseniore ! spuse ea fîstîcită.

Ba da. Dacă vă spun eu, Înseamnă că se poate.

Glasul lui avea ceva ce nu putea fi contrazis. I-a dat

mîna, a făcut-o să calce pe genunchiul său şi, cu o singură mişcare elastică a mijlocului, a ridicat-o În şa ca pe-un fulg. Apoi a luat calul de frîu şi I-a condus el însuşi la poarta ce da în exterior. Odată ajuns acolo, i-a dat drumul, cu o mişcare sprintenă şi elegantă, pe drumul principal şi, retrăgîn- duse un pas, a lăsat Întreaga suită să treacă, în tropote, prin faţa sa. Şoimarul care se afla în fruntea suitei suna din corn, şi rarii andravideni care erau de faţă se îndepărtau speriaţi. Scutierul a desfăşurat steagul ; blazonul negru şi auriu al Villehardouinilor a fluturat În aer, urmînd-o îndeaproape pe doamna şi stăpîna sa. Strălucitul cortegiu se desfăşura cu tro^ pote seci şi cu nechezatul neîntrerupt al cailor pe uliţele Înguste ale oraşului, printre casele ale căror obloane se des^ chideau în pripă şi pe sub privirile tîrgoveţilor abia treziţi din somn. Venind dinspre C:Împie, vîntul de dimineaţă aducea o dată cu sine mirosul ierbii şi al ploii îndepărtate. Lăsînd în urmă ultimele case ale Andravidei, au răzbit la cîmp deschis. Drapelul negru şi Împodobit cu aur al prinţesei Isabeau se îndepărta fluturînd şi şfichiuind aerul sub ramurile scheletice ale arborilor golaşi.

Lăsînd în dreapta sa malul dantelat al Iliei, drumul por^ nea direct către miazăzi. Desişul de molizi nu Îngăduia pri^ virilor să vadă ţărmul, aflat undeva, mai devale, Înapoia lui, şi atunci cele patru femei din suită, cărora vecinătatea mării le strecura fiorii spaimei În suflet, au prins a răsufla uşu- rate. Numeroase corăbii ale piraţilor genovezi cutreierau ne^ încetat largul. îmbrăcaţi În fier şi înarmaţi pînă În dinţi, ca pentru război, cavalerii cortegiului au luat sulițele din mîinile scutierilor şi, aninîndu-şi scuturile de oblîncul şeii, au Împre^ surat-o îndeaproape pe stăpîna lor. La nămiezi au făcut un scurt conac, sub copaci, pentru a mînca. Prinţesa s-a aşezat pe-un covor anume aşternut pentru dînsa şi, scoţîndu-şi voa^ lul, şi-a aranjat părul bălai şi moale. Un sentiment de calmă mulţumire i-a cuprins sufletul pentru întîia oară. Cît de dulce era beţia libertă_ţii ! A zîmbit.

·- Cîntă-ne ceva, Yolanda ! a spus dînsa, răsucindu-se pe cot.

Tînăra francă, o fată din Burgundia, rotundă la faţă şi cu obrajii rumeni, s-a zăpăcit.

- Aici, În aer liber, doamnă?

- De ce nu aici? Unde altundeva poate fi mai frumos?

Isabeau a întins mîna şi a mîngîiat acele uscate ale mo^ lizilor, care se Întindeau ca un covor moale pe povîrnişul drumului. A mîngîiat şi părul blond al Y olandei, şi din pri^ viri a mîngîiat şi copacii, şi cerul scund. în inima ei se re^ vărsase o dragoste Învăluitoare şi nelămurită. Păsările zburau pe jos, jur Împrejur priveliştea era tă~ută, ca Înaintea ploii.

- Trebuie să ne grăbim, draga mea, ::i. spus doica, veşnic prevăzătoare şi rece.

Numai dînsa avea libertatea de a da sfaturi prinţesei. O hrănise cu laptele ei, o urmase pretutindeni, atît În exilul de la curtea din Neapole, cit şi]a înapoiere. Şedea alături de Isabeau, impunătoare şi cu bustu] ţeapăn, şi-şi termina prîn^ zu], mîncînd cu o poftă care nu-i ştirbea de fel demnitatea.

- Oh, să mai stăm puţin ! se rugă prinţesa.

Yolanda cîntă, iar cavalerii se adunară În jur s-o asculte. Glasul ei murmurat şi fals, ca acela al unei păpuşi acordate, a fost absorbit de tăcerea netulburată a pădurii şi de cerul căp- tuşit cu vată. A cîntat un cîntec de clacă, unul dintre cînte^ cele acelea pe care femeile le cîntă c;:înd lucrează la războiul de ţesut.

- E timpul să plecăm ! spuse doica aspru, îndată ce cîn^ tecul a încetat.

Şi, fără a mai aştepta, s-a ridicat înaintea tuturor şi şi-a scuturat firimiturile de pîine din poală. Isabeau a suspinat. Fericirea ei era de scurtă durată Întotdeauna.

- Să mergem.

A încălecat pe calul său, a pornit mainte şi, ridicîn<l au^ toritar braţul, le-a spus cavalerilor, care se grăbeau s-o ajungă:

- Rămîneţi mai la urmă, vreau să cred că sînt singură.

Şi-au strunit caii, şovăind. Singur şoimarul, care trecea drept călăuză, mergea înaintea ei. Prinţesa îl urma la oare^ care distanţă. Plină de cuviinţă, escorta mergea înapoia ei.

Tăind drumul de pe ţărm, au cîrmit către stînga, pe-o potecă. Un vînt călduţ şi sprinţar săltase norii, care prin^ deau a se învineţi. Pămîntul aromea a ploaie. Strîngîndu-şi bine mantiile chiar şi pe cap, femeile şopteau gureşe, ca nişte puicuţe, înapoia ei. Au coborît Într-o vale îngustă şi fru^

moasă, au trecut ţăcănind sec, peste pietrele albe ale vadului secat al rîului şi, tocmai cînd urcau pe malul celălalt, au zărit umbra unui călăreţ care venea spre dînşii proiectîndu-se pe cerul mat. Şoimarul s-a oprit brusc şi a smucit cornul aninat la şold, gata să sune, iar cavalerii şi-au Împuns caii şi s-au apropiat de prinţesă, răsfirîndu-se radiar în jurul ei. Sus, pe muchea dealului, a mai apărut un călăreţ. Şedeau unul lîngă altul, părînd a privi cortegiul care urca.

- Opriţi-vă, doamnă ! au strigat cavalerii din apropie^ rea prinţesei Isabeau.

A oprit calul fără nici o emoţie. L-a ascultat pe şoimar sun!nd din corn ; a ascultat şi ecoul care răsuna pe vale dim^ preJur.

- Heeei ! Cine sînteţi voi ? strigă şoimarul, punîndu-şi palmele pîlnie la gură.

Dar, fie din pricina depărtării prea mari, fie că străinilor dd su~ puţin le păsa, n-a primit nici un răspuns. O săgeată zbură, şuierînd. Pornise din arcul unui om din escortă, şi-acum se pierdea În Înaltul cerului. Prinţesa a ridicat mîna : nu dorea să se trimită săgeţi ! Nu ! Intre timp, cavalerii străini s-au pus În mişcare şi au prins a coborî liniştiţi devale. Erau numai doi şi veneau către dînşii. Armele celui dintîi strălu- ceau puternic, ale celui de-al doilea ceva ma1 suns. Şi-au dat seama că erau franci.

Escorta s-a Întîlnit cu străinii la mijlocul urcuşului. Pri^ mul era cavaler ; secundul, scutierul său. Deodată, Isabeau a scos un strigăt de bucurie şi a Întins mîna :

- Jean ! Bunul meu Jean !

Cavalerul şi-a îndemnat calul şi, descălecînd, s-a apropiat să-i sărute degetele plin de respect. Era tînăr, blond şi zvelt. Pe umărul cămăşii sale avea cusută o cruce albastră.

- Au trecut doi ani, spuse Isabeau privindu-l pe tînăr uimită şi cu ochii surîzători. Doi ani !. .. Şi-acum te-ai Întors, În sfîrşit, în Morias, după ce te-ai închinat la Locurile Sfinte. După cum văd, ţi s-a Împlinit dorinţa. Ai văzut o sumedenie de lucruri interesante, nu-i aşa ? Ai luptat, Jean ?

În glasul ei adia o uşoară undă de ironie.

- Vin de la asediul cetăţii Sfîntului Ioan din Acra, răspunse tînărul coborînd privirile.

- A~a ! care vra să zică ai luptat Împotriva sarazinilor, te-~i Întrecut În vitejie şi te-ai acoperit de glorie. Minchi^ pu1am eu ...

- Nu m-am dus acolo spre a mă acoperi de glorie.

- Ştiu eu, ştiu, am ghicit, e vorba de vreun jurămînt ...

Cavalerul n-a răspuns nimic. ·

- Haideţi ! Incalecă şi urmează-mă ! îi porunci prin- ţesa rîzînd. Mergem la Kalamata.

S-a supus ; a sărit În şa şi a trecut în stînga prinţesei.

- încotro mergeai, cavalere Jean, către Andravida ?

- Da, doamnă. Veneam pentru a mă prezenta prinţului.

- Prinţul nu-i acolo. E plecat la război. Prin urmare, mă vei însoţi.

Era fiul lui Geoffroy de Tournai, baronul kalavritilor. Familia sa era posesoarea unor titluri străvechi, adumbrire însă de istoria strălucitului cruciat şi de rangul pe care l-a căpătat În ierarhia Morias-ului după cucerirea lui. După fe^ uda care le-a fost atribuită, de Tournai deveneau mari baroni ai Achaiei, erau dintre cei doisprezece pairi ai Principatului şi aveau dreptul de a bate monedă şi de a construi castele. Imbătrînit, din cale-afară acum, Geoffroy cobora Într-un cre^ puscul apoteotic. Regele Carol din Neapole, care-l cinstise odi^ nioară cu prietenia sa, murise, iar bătrînul baron îşi simţea puterile istovindu-se şi _ candela vieţii pîlpîind abia-abia. Acum nu maÎ cobora dedt arareori pe ogoare. Se cucula ci un vultur bătrîn, singuratic şi melancolic, În cetatea sa de sus, din munţii kalavriţilor, şi aştepta Întoarcerea fiului său din îndepărtata-i călătorie. Bătrînul guvernator îşi îndrepta necontenit privirile, tînjind de dor şi de nădejdi neliniştite, către orizont. Bătrînul Charon refuza a-i primi vama Înainte de-a preda moştenitorului său puterea, după tipicul bunei rîn^ duieli. Nu era îngăduit ca pămîntul să rămînă fără stăpîn şi nici să se stingă numele stirpei sale.

- Te-au lovit cu săgeţile, bunul meu Jean ! spuse Isa^ beau, cu o duioşie plina de gingăşie În glas. Mă bucur din cale-afară că nu te-au atins. N-aş fi vrut să i se pncmuiască o asemenea durere venerabilului tău părinte, care te aşteaptă zi şi noapte. ..

- Aşadar tata e În viaţă ! spuse tînărul cavaler, prin^ zînd culoare În obraji. Vă mulţumesc, doamnă, pentru darul pe

care mi-l fac cuvintele acestea ale domniei-voastre.

- E În viaţă şi mă Întreb dacă nu care cumva procedez greşit îndemnîndu-te să te abaţi din drum. Te eliberez. Nu mai veni la Kalamata, cavalere Jean.

- A, nu, făcu tulburat Jean de Tournai, de vreme ce mi-a fost hărăzit să vă Întîlnesc, voi merge cu domnia^ voastră.

După ce şi-a întors capul, i s-a părut că obrazul lui căpătase o paloare ciudată. Cît de tînăr era! Să tot fi avut douăzeci şi cinci de ani ! Se spunea că Însuşi Filip, regele Franţei, îi dăduse acolada la vîrsta de optsprezece ani. De atunci pînă la Înapoierea sa În Morias nimeni nu ştia pe unde cutreierase şi cum trăise. A apărut în Andravida chiar în anul cînd prinţul Florentin punea piciorul, pentru prima oară, în Morias. *Pe* vremea cînd prinţesa pornise În primul său drum spre Kalamata îl desemnaseră drept cavaler de escortă. Par^ ticipase la peripeţiile acelei călătorii ale ei şi tot împreună cu dînsa debarcase la Nauplion În dimineaţa aceea de primăvară. Imediat după aceea, un vînt ciudat îl luase pe aripile sale ; făcuse legămînt că va lupta la Locurile Sfinte şi plecase, pe neprevăzute, Înainte ca cei de la Curte să prindă de veste şi fără a-şi fi luat rămas-bun de la cineva. De altminteri, nu avea prieteni şi ducea un trai din cale-afară de singuratic. Jos, la Curtea de la Andravida, femeile îl evitau, tulburate de indiferenţa lui, dar noaptea nu Încetau să-i viseze buzele fra9ede şi copilăreşti şi sclipirea cristalină a ochilor. Isabeau Însaşi îşi amintea şi acum cuvîntul pe care i-l spusese dînsul în clipa cînd au pornit Întîia oară împreună către Kalamata. Era un cuvînt enigmatic şi nedezlegat încă.

- Vino cu mine, Jean, l-a poftit ea distrată. Hai cu mine, deoarece mă duc În ţara mea cu inima grea. Am aşteptat atîţia ani clipa În care o voi revedea, şi acum, cînd pornesc, în sfîrşit, -'Către ea, am sentimentul că aş fi sur^ ghiunită.

A privit-o deodată cu ochi tulburaţi şi-apoi, Întorcînd li^ niştit faţa, i-a spus :

- Într-o bună zi veţi afla că şi eu sînt un surghiunit, doamnă! ...

Capitolul V

V5POMNI !

Privind prin ferestruica odăiţei sale, Sgur6s o văzuse pe Isabeau plecînd călare pe Astritis.

Sabia, pe care mai adineauri o trăsese din teacă pentru a-şi apăra calul, zăcea pe jos. Băiatul de la han, care venise Într-un suflet spre a-i da de ştire de nedreptatea ce i se făcuse, n-a primit nici un răspuns ; l-a aflat stînd Întins pe pa^ tul său şi cu mîinile atîrnînd, fără vlagă, lîngă trup. Adăsta nemişcat, scăldat de lumina lunii şi dăltuit În marmoră, parcă. Inchizînd uşa fără zgomot, argatul a plecat mirat.

Cu puţin înainte de miezul nopţii, Sgur6s a coborÎt din odaia sa, l-a trezit pe hangiu, s-a răfuit cu dînsul şi l-a Întrebat dacă nu cumva poate să-i vîndă un cal.

- Se vede treaba că ţi-i a şagă, flăc~ule ! Geaba caţi ! Cal de vînzare nu-i chip de aflat În tot Morias-ul ; doar ştii şi tu, pasă-mi-te, că-i găbjesc f rîncii pe de-a rîndul.

- Ţi-l plătesc gras ! spuse tînărul, auzind un nechezat din^ spre grajd.

- Nu mai căta de-a surda într-acolo, caii aceia nu-s ai mei ; cavalerii doamnei Zambea i-au lăsat aici, fiindcă-s uzi şi

prăpădiţi de oboseală. Grăjdarii lor au să vină să-i cate mîine ori poimîine, şi de nu-i vor afla la locul lor, apoi ştii c-a fi vai şi-amar de pielea mea. Nu, nu! Du-te cu Dumnezeu şi dă-mi bună pace, că eu cal n-am de unde-ţi da.

A coborît privirile în pămînt, şi a plecat grăbit, dar odată ajuns la poartă, s-a căinat şi s-a întors înapoi. Nu cunoşteau cumva vreun ţăran prin Împrejurimi care ar fi gata să-i vîndă un cal ? Hangiul, însă, care era şi-aşa destul de oţărît fiindcă-l sculase în toiul nopţii şi n-avea nici urmă de chef de taclale, şi-a încruntat privirea şi, proptindu-şi pumnii În şolduri, a căutat ponciş către Sgur6s.

„După cum văd, ţi-i cam lehamite de mine", ar fi vrut acesta să-i spună, dar n-a mai apucat ; cineva a bătut energic În uşă şi un glas de-afară a strigat :

- Damiane !

Abia tîrîndu-şi picioarele, hangiul s-a dus să crape uşa.

- Poruncă!

Glasul său era supus acum, părea că nu vorbea cu vr'? una din persoanele de toată mina. Străinul n-a intrat înăuntru, ci a rămas afară şi a prins a vorbi din întuneric. Sguros a ciulit instinctiv urechile. Glasul acesta ! De unde îi era cunoscut gla^ sul acesta ?. .. Parcă-i amintea de ceva ... de ceva care nu s-a petrecut de prea multă vreme ... lşi struni şi mai abitir băgarea de seamă, dar, dintr-un Început, nu putu desluşi mai nimica ; apoi, urechea sa prinse din zbor un cuvînt care-l făcu să tresară.

„Stăpînul cel mare aşteaptă ; ~pune-i aşadar că nu-i chip de zăbavă", spusese străinul nev:izut. Nu mai încăpea nici o îndoială că auzise bine : era vNba de „stăpînul cel mare" ! ln amintirea lui Sgur6s au fo]gerat cuvintele dialogului auzit dinapoia zidului cel gros din odaia lui, ş.i gîndurile sale. curmate de somn atunci, s-;' ~1 Întregit cît ai clipi : „E limpede ca lumina zilei că pe mine mă aşteaptă ! Au vorbit doar des^ pre un mesaj şi despre un curi::'.r ! Trebuie să fiu cu othii-n pa^ tru!" Nu ştia nici În slujba r:ui erau oamenii aceştia şi nici cine era „stăpînul cel mare", dar instinctul său nu-l putea amăgi, nu, aşa ceva nu era cu putinţă ! Oricum ar fi stat lucrurile, nu-i voiau binele. Era hotărît.

Se retrase tiptil ~i se f„:;:;ă În umbră chiar În clipa În care hangiul se reîntorcea. foc ... J abia mai pîlpîia În cămin, răspîn- dind o lumină tulbure împrejur. Uşa se închise din nou şi, prins 131!

~n nada altor treburi, hangiul se îndreptă spre scara care urca la ultimul cat, părînd a fi uitat cu totul de dînsul. îndată ce paşii săi se îndepărtară, Sgur6s se repezi la uşă şi, deschizînd-o, ieşi repede şi adăstă o clipă lipit cu spatele de ea. Răscoli curtea dintr-o privire : nu era nimeni.

Înaintînd cu osebită băgare de seamă şi oprindu-se din cînd în cînd spre a trage cu urechea, străbătu ograda ; oprindu-se dinapoia porţii şubrezite, desluşi cîteva zgomote înăbuşite de pămîntul umed. Undeva În apropiere se afla, fără doar şi poate, un cal gătit de dru1Ţ1, care lovea nerăbdător pămîntul cu copita. Poarta era deschisă ; Sgur6s se aplecă şi privi prin gaura cheii, dar nu putu să zărească altceva decît spinarea încovoiată a unui om care se agita lîngă poartă. în acea clipă, clanţa se săltă şi tînărul abia apucă să se ferească de poarta care se deschidea.

Lumina lunii îi arăta un omuleţ pirpiriu, care intra în curte purtînd o găleată goală În mină. Era limpede că-şi adăpase calul şi că acum se Întorcea în curte şi se îndrepta către fîn^ tînă cu totul nebănuitor. Fără a mai irosi vremea zadarnic, Sgur6s se strecură afară din curta. Un cal negru şi sprinten era legat de belciugul porţii ; alături de el, un catîr. Dezlegă calul şi se avîntă În şa ; încă dinainte de-a apuca să-i dea pinteni, calul se năpusti ca fulgerul de vale.

Nici on glas n-a răsunat În urma lui. Toate lucrurile aces^ tea se petrecuseră înainte de-a chibzui pe îndelete, şi acum alerga pe Întinsul cîmpiei, adunîndu-şi gîndurile şi minunîn^ du-se de iuţeala cu care se descurcase. De bună seamă că pro^ cedase cum nu se putea mai bine. De cine-ar fi fost năimiţi cei doi oameni de la han ? De Sguromallis oare, care, neavînd încredere într-Însul, poruncise să fie urmărit ? De franci sau de altcineva, pe care nu-l cunoştea şi nici a-l bănui nu putea ? Ce tălmăcire pot avea toate întîmplările acestea ? Oricum ar fi, lucrul cel mai de căpetenie era faptul că izbutise să scape te;i,făr şi că de acum înainte se îndrepta, de sîrg, către Kala^ mata. Chiar aşa ! Drumul său avea aceeaşi ţintă ca şi acela al prinţesei Isabeau. Acolo se va duce şi nicidecum la Andra^ vida, la mareşalul 1 Santomeri. SguromaUis n-avea decît să se înfurie pînă o da strechea-n el şi n-avea c.ledt să-l ameninţe

' Tn limba franceză sencchat - comandant militar (n.a.). cu moartea pînă n-o mai putea, că lui nici că-i păsa ! chibzuia el cu sufletul cuprins de-un entuziasm ciudat şi de o beţie mî^ nioasă. Aplecat pe gîtul calului negru şi cu părul fluturînd .În vînt, lăsă frîul slobod şi, adulmecînd vîntul care-i mîngîia obrazul, căută urma paşilor prinţesei Isabeau În miresmele nopţii. Avea senzaţia ciudată şi nebună că se duce la o Întîl^ nire făgăduită. Inima sa se logodise acolo, după copacii aceia desfrunziţi ; de dincolo de aburul tremurător al lunii, o femeie îi trimisese chemarea ei de dragoste, şi el gonea acum, grăbea de sîrg, pentru a ajunge, înaintea ei, la locul unde le era scris să se Întîlnească !

lntrînd În pădure, conteni goana fugarului ; avîntul i se mai potolise şi tihna netulburată şi plină de taine, care-l Împre5ura de pretutindeni, îl prinsese în mrejele ei şi-l îndemna să meargă fără griji. Boarea răcoroasă şi jilavă a noptii încărcate cu mi^ resmele plantelor îl ameţea uşor. Se afla Într-o pădure de pla^ tani, deasă ca peria şi nemărginită. Frunzele aninate de ramurile plecate îi picurau boabe de parfum pe frunte, puful platanilor era feminin, dulce şi umed, iar jos, sub picioarele calului, se aş- ternea stratul moale şi gros de frunze căzute, care se cufunda uşurel În apele ascunse, iscate din belşugul ploii de dimineaţă. Si astfel, tot ce-l Înconjura, şi noaptea plină de miresme, şi izul de tămîie al frunzişului, şi fuioarele lunii. care se prefirau prin^ tre ramuri ca o broderie brocată cu sîrmulită de argint, şi picăturile de apă, care tresăreau speriate sclipind în pulberi scînteie^ toare de diamant În jurul copitelor calului, Împleteau năvădeala unei vieţi tainice, plină de basm şi de fericire. Şi străbătîncl în chipul acesta. Încet-Încet, pădurea fermecată, feciorul craiului, despre care grăiau poveştile tăinuite În crugul iernii de către doică, prindea a se Întruchipa aievea În amintirea sa, alături de trupurile goale şi amăgitoare ale nereidelor mlăcliloase, care alunecau în aburul revărsatului de zi, cu părul albastru des^ pletit şi sclipitor. Era ceasul de taină al miezului ele noapte, licuriciul clipea iscînd semne magice În iarbă, mîini moi, cu degete diafane, mîngîiau trunchiurile bătrîne ale copacilor şi alintau fructele purpurii. Cimbrişorul suspina mai cu osebire sub tălpile picioarelor

goale şi zorite, şi din umbra tufelor vei zi ca apele bălţilor sticleau ochi care se înălţau curioşi În urma călăreţUlui pribeag. Naiada s-a oprit la izvorul care strălucea pitulat printre viţele rădăcinilor bătrînului platan şi, plecîn- du-.5i trupul fără umbră şi stăpînit de dor asupra trunchiului, îl adăsta pe voinicul care trecea nepăsător pe drumurile sale. Şi, încet-Încet, jur Împrejur, Înainte şi-napoi, toate vieţuitoarele tainice ale pădurii fermecate se trezeau fără zgomot, se învio^ rau şi susurau uşor şi nostalgic murmurul primăvăratic al frun^ zelor pălite pe crengile văduvite de suflul toamnei. Dar călăre- ţul pe fugarul cu ochi de jeratic nu-şi contenea pasul, ci trecea, se ducea mai departe.

Era ceasul tainic al miezului de noapte, dar dincolo de ma^ ramele pîlpîitoare ale lunii, adăsta tăcută prinţesa bălaie, frun^ tea ei cu luciu fildeşiu îl chema, sclipind ca o stea strălucitoare.

A ajuns la Kalamata la un ceas tîrziu al dimineţii. Era o zi senină. Asupra cîmpului fraged se înălţau destrămîndu-se trep^ tat şi pîclele dimineţii, şi boarea călduţă şi plăcută, ca un par^ fum de femeie, a Mediteranei. Nikiforos căută cetatea din pri^ vire Încă din depărtare şi o descoperi înălţîndu-se singuratică, pe deasupra caselor, Încununînd un munte de pămînt. Nu, ce^ tatea aceasta n-avea nici sălbăticia agresivă a celei de la N au^ plion, nici înfăţişarea ameninţătoare a Veligostei [1], care plutea parcă În aer, nici pe acela al garnizoanelor inaccesibile pe care le Întîlnise În drumul său. Cuminte şi aristocratică, Împodobită *cu* creneluri dinţate, ca o dantelă cu canafuri, se înălţă curte^ nitoare În mijlocul căsuţelor care-o Împresurau de pretutindeni. Inima tînărului bătu cu înflăcărare. „Vai mie ! Acesta să fie oare palatul potrivit unei femei ? Nu. O fiinţă gingaşă nu se poate simţi niciodată singură în punctul acesta fierbinte al binecuvîntatului pămînt." Grăbind pasul calului, pătrunse În oraş.

Mergînd pe uliţele care şerpuiau pe lîngă şiragul neregulat al caselor şi printre trecători, a rătăcit degrabă drumul. Mirat acum, căuta cetatea şi n-o mai vedea ! Ce se Întîmplase oare? Mergea la întîmplare, dînd frîu slobod calului. Oraşul vuia molcom în jurul unei vieţi tumultoase şi

prospere. înlăuntrul său, În prăvăliile scunde şi Înghesuite, de-a dreapta şi de-a stînga uliţelor, meşterii munceau mînuind baroasele şi fierăstra- iele sau stînd aplecaţi asupra cusăturilor. O mulţime pestriţă de greci şi străini, de tîrgoveţi şi ţărani, de marinari şi neguţă-

• Cetate din Peloponez. tori, de călugări franci şi de femei, sau de clerici şi oşteni se încrucişau la tot pasul pe uliţă. Imaginea nu-i era străină, îi amintea de Nauplion. Iacătă-i şi pe evreii cu laibăre lungi şi cu bărbi unsuroase, pe veneţienii înveşmîntaţi în stofe scumpe şi pe tîrgoveţii franci împopoţonaţi cu pălării ciudate şi ţipătoare, ca nişte flori uriaşe care cad încreţindu-se pe umăr, înfăşurîn- du-se în jurul gîtului şi revărsîndu-se, În cele din urmă, pe spate. Cîinii scormoneau bălegarul din şanţuri, păsările ieşeau nestingherite din ogrăzi pe stradă, băteau din aripi şi cotcodă- ceau la picioarele calului. Legaţi vremelnic de belciugele bătute în ziduri, catîrii Încurcau frînghiile, zbierau şi băteau din co^ pite, pînă cînd ţăranul ieşea din prăvălie. Întreg vălmăş.lgul acesta, de oameni şi de animale, forfotea pretutindeni şi se îm^ bulzea de-a valma, sîrguind laolaltă Întru agonisirea traiului. Ţipetele şi larma, izul omului şi al grajdului, năduşeala şi mi^ asmele pămîntului, acreala fructelor stricate, aburul puturos al vinului, al mîncărurilor piperate şi al sîngelui Închegat, 1 ăs- pîndit de vinele proaspăt înjungheate, se înălţau adeseori în atmosfera aburită de-o lumină aurie. O mulţime imensă se adu^ nase în jurul unui om îmbrăcat bălţat, În galben şi roşu, care ţopăia În mijlocul unei pieţe. Sguros s-a apropiat şi el ; era un jongler care manevra şase mingi diferit colorate. Le arunca pe rînd din mîna dreaptă În aer şi le prindea în cea stîngă, execu^ tînd jocul acesta fără Întrerupere. Invîrtindu-se, una după alta, în jurul capului jonglerului, mingile desenau în aer o morişcă fantastică şi multicoloră. Alături de dînsul, o maimuţică, le^ gată cu un lănţug de piciorul stăpînului, şedea pe coadă şi ron^ ţăia o nucă Între dinţii ascuţiţi. Cei de faţă izbucneau în ho^ hote de rîs, o sîcîiau, îi aruncau nuci, migdale şi coji şi, unii dintre ei, dădeau cu pietre în ea sau o scuipau.

Jonglerul îşi adună mingile şi, scoţînd dintr-un săculeţ trei cuţite, Începu să le joace în aer, aşa cum făcuse mai înainte cu mingile. Sguros s-a dat deoparte, ferindu-se ; drumul urca domol, lumea se rărea şi, cum dădu s--0 cotească spre dreapta, o clădire cu totul deosebită de celelalte răsări brusc înaintea sa. Zidul înconju^ rător, solid şi gros, închidea un patrulater şi avea o poartă cu bolită. Din înălţimea foişorului străluci sulița unui străjer. S-a oprit să privească poarta aceea grea, ferecată în centuri de fier, care legau dulapii Între ei, precum şi pajura mare, cioplită în

piatră, care priveghea deasupra. S-a dumirit numaidecît şi inima a prins a-i bate pripit : aceasta era cetatea !

Oşteanul care patrula în foişor s-a oprit şi, iscodindu-l stăruitor din privire, i-a strigat cu glas înăsprit În limba francă:

- îndepărtează-te !

Obosit fiind, a zăbovit puţin să privească. Prin urmare, prinţesa se afla acolo, înapoia porţilor grele. Trecuse pe-aici, călcase pămîntul acesta şi intrase pe poarta aceasta. Aici, la poarta aceasta mare şi zăvorîtă, era capătul călătoriei s.-.le.

- îndepărtează-te !

După ce-a mai aruncat o privire stăruitoare asupra porţilor de fier, a întors calul şi a făcut calea întoarsă, coborînd ca în vis. Ajungînd mai devale, lumea l-a cuprins din nou În mi_iio^ cul ei şi s-a trezit purtat de curent. A străbătut locuri noi, a întîlnit alţi oameni, alte case şi alte uliţe, dar nu mai vedea ni^ mic, mergea absent şi fără nici o ţintă. La capătul unei poteci s-a trezit brusc, ţintuit la picioarele unui zid Înalt de piatră, în jurul căruia oamenii alergau ca nebunii, se înghesuiau unii într-alţii şi strigau cu toţi deodată. Un val de oameni l-a cu^ prins în mijlocul lor, l-a clintit din loc şi l-a tîrît, vrînd-ne^ vrînd, mai înainte. Dînd pinteni calului, i-a urmat pe cei care-l înghesuiau, izbindu-i cu piciorul cînd În dreapta, cînd În stînga. Cei dimprejur răcneau, înălţau pumnii şi blestemau. Şi după ce-a mers o bucată de drum împreună cu dînşii, s-a pomenit într-o altă stradă, apoi pe alta, şi în cele din urmă s-a trezit pe neaşteptaite Împreună cu toată mulţimea aceea la loc deschis. S-a oprit, aruncîndu-şi privirile Împrejur, şi-a dat seama că se află la marginea oraşului. Dincolo de case şi grădini se desfăşurau ogoare Întinse şi, ceva mai devale, şerpuind printre co^ pacii înalţi, aluneca panglica albă şi lată a rîului secat. Acum, însă, locul acesta nu era pustiu ; o mulţime de oameni din popor se aflau acolo, forfotind ca furnicile şi înghesuindu-se tot mai mult în jur-ul unei podini Înalte cît un stat de C>m, din mijlocul căreia se înălţa o scîndură groasă, la capătul de sus al căruia, făcînd unghi drept cu ea, era ţintuită În cuie altă bucată de scîndură. O grindişoară piezişă consolida braţul cel mic al schelei şi toată construqia aceasta se profila pe cerul senin ra o literă uriaşă şi cabalistică. A recunosrnt-o imediat, o mai văzuse înălţîndu-se şi acolo, sus, pe cetate : era spînzurătoarea !

Valul mulţimii îl Împingea Înapoi, înghesuindu-l deodată cu calul său Într-un zid. Se căznea din răsputeri să se ţină în şa, dar lucrul acesta nu era de loc uşor. Calul sforăia, spumeg.1 şi făcea eforturi Înverşunate pentru a putea înainta, iar jur Îm^ prejurul său femeile ţipau speriate. A chibzuit că ar fi mai ni^ merit să descalece ; la urma urmelor, de ce trebuia să atr«gă numaidecît privirile asupra sa ? După aceasta, lăncile cîtorva oşteni au prins a sclipi ici-colo în jurul padinei spînzurătorii, aducîndu-şi aminte că francii nu Îngăduiau localnicilor să aibă cai ; a descălecat şi l-a legat pe-al său de-un cîrlig aflat sus, În zidul de lingă el. Dinspre partea dreaptă a răzbit un vuiet ; s-a Întors şi el să vaâă ce se întîmplă, dar acum toată lumea se înălţa pe vîrfurile picioarelor, sau sărea sprijinindu-se de spi^ nările celor din faţa lor. S-a dat puţin înapoi şi, aflînd d,rnă- trei trepte, le-a urcat şi s-a trezit astfel În cadrul unei uşi ; simţea în spatele său o ceată de curioşi ca şi el, care vorbeau Între ei şi se înghesuiau să vadă mai bine. Din dreapta îşi făcu apariţia o căruţă, care înainta încet, răzbind cu greutate prin mulţimea întărîtată. în car se aflau trei oameni : unul dintre dînşii şedea în picioare, cu spatele către cal, şi purta o glugă roşie ca para focului, cu marginea ascuţită şi atîrnînd în jos. Cel de-al doilea se afla în genunchi, sau prăbuşit pe jos, poate,

nu distingea bine ; bănea descop erit şi cu părul creţ i se bălă- cind

Într-o parte, cînd m cealaltă, după hurducăturile carului. Purta o barbă deasă, blondă şi scurtă şi părea destul de tînăr - să tot fi avut vreo patruzeci de ani. Şi, În sfîrşit, cu o cruciuliţă în mînă, un preot ortodox alături de el, în pi^ cioare. Cinci-şase oşteni escortau căruţa. Lăncile şi coifurile lor sclipeau argintii printre şiragurile norodului zdrenţăros, care se înghesuia pe margini. Şi pe cînd treceau pe lîngă Sgur6s şi se apropiau de spînzurătoare, din spatele său, din adîncul În^ tunecat al casei, s-a auzit ceva asemănător unui suspin abia înăbuşit. Tînăr~l s-a întors să privească, dar oamenii car.! se aflau în jurul sau zăgăzuiau deschiderea porţii. A Înţeles totuşi că se află în pragul unei prăvălii, al vreunei cîrciumi, după cit se părea ; oamenii care blocaseră uşa erau destul de deosebiţi unii de alţii, patroni, argaţi şi muşterii, pesemne. Desluşea au^ tomat cuvintele lor care-l lămureau asupra spectacolului care Începea să se desfăşoare dimpotriva lor. Osînditul era

localnic, țăran din Ianitsa, un sat din apropiere. Serghie, pe numele sau.

Omul cu gluga roşie era gîdele francilor ! Cit despre preot, În^ ţelesese, fără altă explicaţie, că, potrivit obiceiurilor religioase, îl însoţea pe osîndit pe ultimul său drum. Intre timp, a aflat de la cei din jur că pe cel osîndit îl duhovniceşte un preot grec, pentru că ianitsioţii sînt slavi şi, după cum se ştie, poartă ace^ laşi hram cu grecii.

- De ce-l spînzură ? i-a Întrebat.

L-au privit În tăcere ; le venea greu pesemne să-i răspunr.lă. Unii dintre dînşii şi-au Întors privirile În altă parte, iar un bărbat uriaş, cu fata smeadă ş; murd·ară, l-a miluit În loc de răspuns cu o Întrebare :

- Eşti străin, măi, creştinule ?

- Străin.

- Apoi tocmai de aceea, făcu el, şi amuţi ca şi ceilalţi.

I s-a părut ciudat. Privi Într-afară şi văzu căruţa oprită alături de podină, în jurul căreia norodul şedea ancorat, zi^ dit parcă În jurul ei ; oştenii ridicau suliţele şi loveau oamenii care se Înghesuiau, suduind şi înjurînd. Preţ de cîteva clipite n-a mai Înţeles ce se întîmplă acolo şi nici de ce întîrzie atîta vreme coborîrea din căruţă. Vecinii săi amuţiseră ; simţea că privesc nesăţios şi tinînd-şi respiraţia. Bărbatul cu trup uriaş a oftat din greu şi ceva asemănător unui urlet înăbuşit i s-a stins. în gîtlej: În Întunericul dinlăuntrul prăvăliei s-au auzit suspine.

În faţa lor, oştenii reuşiseră să lărgească o mică goliste Îm^ prejurul schelei spînzurătorii. Între timp, vuietul muhi:nii creş- tea şi praful îmbîcsit cu un iz înecăcios, de pucioasă, se înălţa de pretutindeni, tulburînd atmosfera. Trăgîndu-l pe osîndit după sine cu funiile care erau legate de g-Îtul acestuia, călăul coborî cu băgare de seamă din căruţă. Amîndoi umblau de-a-n^ daratelea, ca racul, păşind calculat. Mersul lor straniu, cara^ ghios şi neverosimil, părea un joc fără noimă, o glumă tri~tă, destinată animalelor, nu oamenilor. Au urcat în fel ul acesta treptele înguste şi s-au oprit pe podină, În văzul mulţimii, care abia îşi mai ţinea răsuflarea. Pe Întinderea ogoarelor s-a aşter- nut o linişte grea şi densă, În care se auzeau bătăile inimii ; nerăbdarea se întreţesea cu curiozitatea oarbă şi cu palpitaţiile tainice ale unei avidităţi cu neputinţă de înfrînat. În ochii lui, care tintuiau padina cea mică a spînzurătorii, se reflectau, stră-

lucitori, cei trei oameni. Dorinţa plină de năduf creştea şi îi Întuneca vederea.

- Acuşi ... acuşi începe ... şuşoteau spectatorii din jur, căznindu-se parcă să înăbuşe în sinea lor nerăbdarea cu greu stăpînită.

Uite, acu-i pune zbiltu !

- Nu se grăbesc de loc!

- De ce-o fi zăbovind atîta ?

- Se ţine bine ! Nu şi-a pierdut cumpătul !

Observaţia de pe urmă îl privea pe osîndit. Intr-adevăr, În ciuda faptului că În timpul cît s-a aflat în căruţă era galben ca turta de ceară, buimăcit şi cu desăvîrşire doborît, din clipa în care a păşit pe prima treaptă de piatră şi şi-a dat seama că privirile mulţimii sînt aţintite asupra sa, osînditul căpătă forţe noi ; trupul i s-a îndreptat, iar capul cu obrazul palid s-a înălţat scăldat din plin de razele soarelui. Sgur6s putea să-i cerceteze trăsăturile pe îndelete ; avea fruntea scundă şi lată, nasul turtit, ochii afunzi, iar buzele fine şi încreţite. În ciuda neregularităţii, fizionomia aceasta avea c·eva particular, puter^ nic şi plăcut, care stîrnea deopotrivă interesul şi simpatia. Umerii proeminenţi ai obrajilor săi erau poleiţi de soare, iar barba blondă şi netunsă îi mîngîia gîtul cu o umbră delicată

O pală de vînt a răbufnit pe deasupra capetelor mulţimii spectatorilor, care s-au tălăzuit şi-apoi s-au opr:t şi au rămas nemişcaţi. înălţînd o scară şi sprijinind-o de piciorul spînzura^ torii, doi oameni de ajutor ai călăului s-au suit pe platforma schelăriei şi, după ce s-au convins că scara calcă bine, s-au c;.şe- zat în dreapta şi În stînga ei, În aşteptare. Continuînd a merge de-a-ndaratelea şi a-l ţine pe osîndit de funii, ca pe vite, gîdde prinse a urca încet treptele ; deodată cu el, Înainta şi osînditul, văd it stingherit de mîinile-i legate cu coatele la spate. Pipăind cu piciorul, găsea treptele una după alta şi, Înainte de-a înălţa capul, păşea cu băgare de seamă, ca nu cumva, călcînd grc~it, să cadă şi să se lovească. Zăbovind supărător de mult, au urcat În fel ul acesta pînă sus. Odată ajuns acolo, gîdele l-a bă tur pe umăr pe tovarăşul său, dîndu-i astfel de ştire că, În sfîrşit, au ajuns. De ce se mai înălţase o dată călcîiul osînditului ? Pipăia în nădejdea că va mai afla o treaptă, dar cînd a Înţeles că dru^ mul se sfîrşea acolo, ceva s-a frînt parcă într-însul. Piciorul în^ doit a coborît din nou, Încet şi fără

vlagă, vădind prin mişcarea

Hi4

aceasta, ath de simplă, întreaga lui amărăciune şi nădejdile zădărnicite de faptul că scara nu era fără sfîrşit şi că ajunsese la capătul ei. între timp, gîdele a aruncat, cu meşteşugită În^ demînare, capetele frînghiilor împerecheate pe braţul de sus al spînzurătorii, le-a înfăşurat bine în jurul lui şi le-a legat trainic printr-un nod dublu. Era o adevărată desfătare a ochi^ lor să vezi cît de desăvîrşit cunoştea această treabă şi cît de îndemînatic era. Apoi, aidoma unei fiare care pîndeşte cu pri^ vire ageră, fără a mai pierde timpul. i-a repezit osînditului un brînci zdravăn, cu genunchiul, În rărunchi. Tresărind speriat, acesta s-a clătinat ca o boccea în gol. întreg mecanismul a func^ ţionat deodată, la moment, zbilţul s-a întins, trupul s-a scutu^ r:it de cîteva ori, s-a lungit vizibil. picioarele au zvîcnit. pă- rînd parcă a lepăda cizmele. Apoi, totul a înlemnit. într-un tîrziu, cadavrul a început a se legăna În aer, Într-un du- te vino uşor, iar cîrligul de care era aninat părea a fi un deget mare şi negru, care se joacă distrat şi-l cîntăreşte ca pe-un crîmpei de lanţ.

Stînd pe treapta sa, călăul continua să ţină frînghia înfă- şurată pe braţ. Corpul negru <;are pendula În aer nu era r:ici acum cu totul slobod : cea de-a treia frînghie continua să-l ţină pe osîndit legat de iscusitul călău.

Calitatea de protagonist absolut al ·ultimei faze a opera^ ţiei îi era consacrată lui. Spectatorii l-au urmărit aruncînd cu aceeaşi siguranţă o frînghie pe care a petrecut- o pe după coatele spînzuratului, şi apoi, făcîndu-şi sprinten vînt cu funia, l-a cu^ prins Într-9 îmbrăţişare parcă, şi-a rămas aşa, spînzurînd de el cu toată greutatea. Era în fapta ·aceasta un act de mărinimie şi siguranţă, în acelaşi timp, cieoarece În felul acesta asfixia era desăvîrşită. Grupul voluminos al celor doi oameni, al celui viu şi al mortului, pendulau greoi În aer. Apoî, călăul a Întins pi^ cioarele şi, ţinîndu-l mai departe îmbrăţişat pe spînzurat, a prins cu îndemînare capătul scării cu picioarele şi a început să coboare pe îndelete, gustînd din plin admiraţia pe care-o stîrnise.

Şi, o dată cu aceasta, serbarea a luat sfîrşit.

Stăpînit fiind şi el de patima neistovită a mulţimii din jurul său, Sgur6s urmărea cu ochii larg deschişi tot ceea ce se

Întîmplase, de la început pînă la capăt. înapoia sa, toţi' aceia. care se adunaseră în strunga uşii au plecat abia tîrîndu-şi pi- cioarele. Nu s-au mai auzit decît două-trei suspine, ca un pllns înăbuşit. îşi dăduse seama încă mai dinainte că erau cunoscuţii şi rudele osînditului.

- Dumnezeu să-l ierte ! au spus dînşii.

Dînd să-i privească, şi-au înturnat feţele palide într-altă parte. Cîţiva dintre ei lăcrimau. Bărbatul cel uriaş îşi scosese scufia roşie şi bătea cruci cu mînă tremurătoare. Un tînăr ne^ cunoscut, cu o bărbuţă blondă, ca a mortului, şedea îngenun^ cheat pe podea, În mijlocul prăvăliei, şi se ruga cu ochii În^ chişi şi cu mîinile Împreunate pe piept :

- Tatăl nostru carele eşti în ceruri ...

În acdaşi timp, se produse o mişcare dinlăuntru, toţi cei din preajma lui Sgur6s se dădură la o parte şi un bătrîn înalt şi Încovoiat, cu barba albă, veni grăbit din fundul prăvăliei spre uşă, împingînd înaintea sa un băieţaş de vreo opt ani~ori. Băiatul e·ra galben ca ceara. Bătrînul s-a oprit în prag şi, ridi^ cînd mîna dreaptă, i-a arătat copilului corpul care atîrna În zbilţ şi i-a spus cu glas hotărît şi puternic :

- *Vspomni !*

Înmărmurit, copilul privea mortul cu ochii larg deschişi.

Uimit, Sgur6s s-a Întors către vecinul său, un tînăr ciolănos, care părea a fi cu totul străin de cei dinăuntru, de vreme ce ochii săi nu se umeziseră .de fel.

- Aiştia-s tatăl şi feciorul spînzuratului, îi şopti ei la ureche, ghicind Întrebarea care-i şedea pe buze.

- Ce i-a spus bătrînul băiatului ? l-a Întrebat Sgur6s.

- *Vspomni I* Asta vrea să îmemne „Adu-ţi aminte!", În limba lor.

Capitolul VI

CERŞETOR

Amiaza l-a ajuns pe Sgur6s stînd cu coatele rezemate pe o masă, În aceeaşi· prăvălie. în faţa lui se aflau două talere goale şi o ceaşcă golită pe jumătate. Prin fereastra deschisă, În spa^ tele său, se vedeau ogoarele nem~rginite,

spînzurătoarea şi mul^ ţimea care roia în jurul ei examinînd-o cu de-amănuntul. Se foiau încoace şi încolo, dădeau tîrcoale platformei de piatră, d'.scau gura ca n~şte cotarie care adastă dinaintea măce1ării1or .-:u capul înălţat, cu botul pe jum~tate căscat şi cu un zîmbet tîmp întipărit pe figură. Erau ţărani în trecere prin ora~ şi tîrgoveţi care se prefăceau că au picat întîmplător pe-acolo ; mai erau şi femei, gospodine cu frica lui Dumnezeu, şi slujnice trîndave, şi fete din popor, care rîdeau cît le ţinea gura şi făceau fel de fel de mofturi. Copiii, plevuşcă de toată mîna, ţo- păiau înfierbîntaţi şi se distrau scoţînd limba la mort, maimu^ ţărindu-se şi strîmbîndu-se a compătimire, chipurile, ~au aruncînd cu pietre În el. Atrase de misterioasa chemare a foa^ mei şi necutezînd încă să se apropie, cîteva ciori nervoase şi nerăbdătoare descriau cercuri largi în jurul spînzurătorii. Soa^ rele blond, înălţat sus acum, zîmbea festiv şi inocent, aruncînd o umbră violacee şi retezînd umbra spînzurătorii deasupra ca^ petelor mulţimii.

înlăuntrul drciumii se arătaseră alte chipuri. Cunoscuţii şi rudele mortului plecaseră, făcînd loc muşteriilor sosiţi pentru masa prînzului. Nu erau prea mulţi, vreo cinci-şase ţărani şi muncitori, care mîncau retraşi, muţi şi cu melancolia aceea ~e- veră a muncitorului. Stînd cu spatele la tejghea, prăvăliaşul uriaş, păros şi cu braţele vînjoase număra cîştigul crîşmei. Stăpînit de-o tulburare şi o amărăciune nelămurita, Sgur6s îl privea distrat, cu gîndurile pribegite În alte tărîmuri.

Stînd tot la masa aceasta, mai adint.auri, auzise din gura hangiului povestea spînzuratului. Era simplă. Dincolo de Ianitsa, înspre munţii Maini, *se* află castelul unui cavaler franc. Pornindu-se către oraş, sau la vînătoare, poate, gentilomul trecuse printr-un sat locuit de slavi pentru a-şi mai omorî plictiseala. Nu mai era tînăr şi nici printre fruntaşii Principa^ tului nu se prenumăra, dar ocîrmuirea îl ţinea în cinste mare, deoarece castelul său se afla la hotarul dinspre Mitzithra şi veghea ca o garnizoană Împotriva grecilor veşnic puşi pe vicle^ şuguri. Aşadar, tn.cind francul destul de adeseori prin Ianitsa, a văzut o codană micuţă şi cu obrajii rumeni robotind în grădina de legume de dinapoia gardului. Cum a zărit-o, i-a şi dat inima brînci, şi n-ar *fi* fost mare lucru s-o capete, n-avea decît să

întindă mîna, dar, ca un adevărat cavaler franc ce se afla, a luat-o mai Întîi cu binişorul. A trecut o dată pe-acolo, apoi încă o dată, i-a zîmbit, şi-a oprit calul lîngă gard şi, ce mai calea-valea, drumurile sale prin lanitsa se îndeseau pe zi ce trecea, iar modesta Împotrivire a fetei îi înteţea patima din ce În ce mai înverşunat. Văzînd, in cek din urmă, că galante^ ria care sucește atît de uşor minţile franţuştelor nu ameţeşte de fel cele şaptesprezece primăveri ale slavei, s-a hotărît să termine odată cu trebuşoara aceasta. Şi iac-aşa, Într-o noapte *f5* ră lună, trei oameni de la castel au Înşfăcat-o pt! micuţă şi i-au adus-o. -- - -

După două zile, cind i-au dat drumul acasă, era gaibmă ca turta de ceară, avea părul răvăşit, iar in ochii ei, la:-g deschişi, îngheţase o spaimă mută. N-a răspuns la nici una dintre Între^ bările tatălui şi a rămas rece şi fără 5uflet la îmbrăţişările şi bocetele maicii sale. Apoi a căzut la pat şi s-a luptat cu moartea trei zile şi trei nopţi bătute pe muchie. În sfîrşit, după ce s-a mai Întremat, a început să lucreze iarăşi, calmă şi 1ăbdătoare, în grădina de legume. Noaptea, însă, tn.sărea În somn şi ţipa ca nebunii, sau urla ca un animal înjunghiat.

După şapte luni a născut un copil mort.

Tot cam la vremea aceea, preotul satului, care se porniie, de-a călare, pe catîrul său, către oraş, a găsit la ceas de noapte, către revărsatul zorilor, un om mort Într-o mică văgăună. Păsările de pradă îi sfîşiaseră obrazul cu ghearele, dar îmbrăcămintea îl arăta a fi franc. Castelanul din apropiere dispăruse de trei zik ; oamenii săi l-au recunoscut de cum au văzut cadavrul. ·

Şi cum francii, care îl coplcş~au cu sporită cinstire pe cas^ telanul lor ce priveghea hotarul, retează din rădăcină mugu^ rele oricărei Înc.ercări de răzmeriţă, l-au prins pe tatăl ucigaşu- lui şi, drept pildă, l-au înălţat în furci la Kalamata.

Sgur6s rămăsese cufundat în gînduri, iar mintea lui, care lucra mecanic, se străduia să afle o legătură între ceea ce se întîmplase şi nălucirile amintirilor sale. îşi amintea, ca într-un vis, de prinţes:i pe o.are-o văzuse pentn: întîia oară În patria sa, revăzînd-o scăldată în lumina lunii şi în sud, în munţii Mezareei ; îi cerceta obrazuJ grav şi dulce, cu gura strînsă de-o amărăciune plină de nobleţe şi, fără a se intoarce, simţea umbra vînătă a spînzurătorii, proiectată de soarele nămiezii pe pă- mînt, crescînd şi alungindu-se în spatele său, şi se întreba in ce chip Sf: întîlnesc şi ce legătură există

Între prinţesa din vis şi spînzurătoarea amiezii aceleia atît de crude ~ Cum e cu pu^ tinţă ca în numele şi din voinţa ei, aşadar, să se săvîrşească asemenea fapte nelegiuite ? Şi tulburarea, şi amărăciunea cu^ prindeau sufletul copilăresc al lui Sgur6s, care nădăjduia, În taină, că dînsa nu cunoaşte isprăvile oamenilor săi. Oare n-ar săvîrşi o faptă de laudă dacă, folosind acest admirabil prilej, ar alerga s-o caute pentru a-i deschide ochii nebănuitori ?

- Ai căzut pe gînduri ? auzi glasul neplă1;:ut şi uscat al crîşmarului~

Părăsise tejgheaua şi, ştcrgînd11-şi degetele butucănoase cu o zdreanţă, se reîntorsese lîngJ'. masa lui Sguros.

- Te-or fi cercînd grijile, ai ?

Sgur6s i-a răspuns afirmativ, printr-un semn vag.

Kalamatiotul s-a aşezat pe scaun şi s-a sprijinit Într-o palmă pe masă,_ iar cu cealaltă pe genunchi.

· De unde e.şti.?

Sînt străin.

- Nu eşti din Morias?

- Nu.

Invăţase acum să ascundă adevărul şi să fie bănuitor, şi acest lucru îl făcea nu pentru că aşa i-ar fi plăcut, dar aşa i se spusese să facă, găsind de multe ori că astfel e mai bine. Prăvăliaşul acesta părea a fi un oin cinstit ; bi~ecunoscuta lui dorinţă de :i-şi deschide inima simţea lucrul acesta.

- Şi cum se face c-ajumeşi pe-aici ?

Năucit, Încercă să născocească ceva, dar minciuna nu-l şedea la îndemînă, aşa că-i răspunse cu multă greutate :

Sînt În trecere ; mă duc la o mănăstire ...

- La o mănăstire? ... Vrei să te călugăreşti?

- Nu ... am o rudă ... e· călugăr şi mă duc să-l ,;ăd.

- E la vreo mănăstire din mijlocul ţării ? Pe-alea din apropiere le cun'osc pe toate pe degete.

- Da, da ... e mai la mijloc.

Au tăcut. Crîşniarul se uita la dînsul şi zîmbea ; se purta cu oarecare gingăşie, ca şi cînd ar fi avut a face cu un copil.

- Rămîi mai multe zile la Kalan1ata ?

- Da, aşa mă gîndesc.

Şi iar ·au tăcut. Curiozit2tea prăvăliaşului era de pnsos ş1 se vedea limpede că-i punea fel de fel de întrc.bări numai de dragul fochegării unei convorbiri.

- Ai găsit vreun han la care să tragi ?

Tînărul .a tresărit brusc. Ce-i drept, la lucrul acesta 111c1 nu se gîndise, şi de bună seamă că trebuia sa stea undeva. A socotit. la repezeală bănuţii pe care-i mai avea şi şi-a dat seama că nu-i mai rămăseseră prea mulţi.

- Nu, n-am găsit, făcu el năucit.

- Şi nici n-ai să găseşti prea uşor. La noi, la Kalamata, c-o îmbulzeală îndrăcită, forfotesc o mulţime de negustori şi de marinari., şi-o puzderie de oşteni şi de popi !

- Cum să fac?

- Păi, aş putea să-ţi dau şi eu o mină de ajutor, spuse kalamatiotul după ce se gîndi puţin. Hai cu mine !

Şi, spunînd ~uvintele ac-::stea, se ridică.

- Stai, să-ţi plătesc mîncarea mai Întîi.

- Las-că te găsim noi ; o să stai la doi paşi de-aici.

Crîşmarul rîse cu un gest larg. Era primul om binevoitor pe care-l întîlnise Sguros în drumul său ; comportarea li.Ii avea un fel de noblețe parcă. A lu:;it-o Înainte, spre fundul prăvăliei, şi, după ce-a deschis o uşiţă, a coborît două trepte. Se aflau Într-o curte mare, pardosită cu lespezi de piatră şi bătută de soarele amiezii. Jur Împrejur se înghesuiau în neorînduială o mulţime de case, care mai mari, care mai m~runte, vechi cele mai multe dintre ele şi cu zidurile spoite pestriţ. Semăna cu o mică pi;iţă Închisă. Odăile. se amestecau anapoda şi, pe alocurea, dă rîmă tu rile rostogolite la pămîn t zăgăzuiau trecerea. Cîteva găini ciuguleau în noroi şi plcscăiau În zoaie. În dreapta se afla o deschidere mare, care d!ldea spre ogoare.

Casa În care-l dusese cîrciumarul pe Sguros era îngustă şi Înghesuită Între două case mai mari. Avea o singură odaie, mare, la p:irter, şi alta mai mică, În dreptul podului.

- Hei, Pelaghie ! Băiatul ăsta-i de-al nostru, îi spu~c ka^ lamatiotul băbuţei care-i urma. O să ,stea-11 odaia asta de colea şi tu o să-i p_orţi de grijă, mă auzi ?

Au căzut la învoială şi asupra chiriei ; nu era prea mare ; perpirele [13] pe care le mai avea la centură i-ar fi ajuns pentru a locui acolo timp de cincisprezece zile şi pentru a mînca, alături, la bucătărie. Hm ! Banii Biancăi !. .. De unde-ar fi pu^ tut să ştie îndrăgostita genoveză atît de trufaşă şi de geloasă în ce scop avea să-i folosească darul iubitul ei !. ..

13 Monedă bizantină.

- Ai ceva lucruri *de* cărat ? întrebă cîrciumarul.

Nu, nu avea.

- Bine. Eu mă-ntorc în prăvălie.

Şi dădu să plece, dar Sguros îl opri În prag, îi prinse mîna Într-a sa şi îi spuse :

- Să fii sănătos ! Eşti un om tare cumsecade !

- la cată-ţi de treabă! Sîntem datori să dăm o mma de ajutor vecinului nostru, că doar aşa a spus şi Hristos.

Cum te cheamă ? ·

Pandelis.

Pe mine mă cheamă Nikiforos şi sînt din Nauplion.

Amintindu-şi că mai adineauri îi spusese cu totul altceva, cîrciumarul l-a privit mirat, dar n-a zis nimic. îndreptăţea, pasă-mi-te, rezerva străinului. A dat conde5cendent din cap şi a ieşit .

. Bătrîi:iica, o fărîn_1ă de. om, 1;1s:_ată. ca ᴀun P?smag, s-a ~itat pnn odaie, a dere.t1cat i.n pnpa ş1, mtrebmdu-l claca nu cumva avea nevoie de ceva, a ieşit afară. Nu era gălăgioasă, era zgîrcită h vorbă şi discretă. Lucrul acesta îi convenea. Inima i s-a încălzit şi s-a eliberat de strînsoare. Şi-a privit odaia, a zîmbit patului sărăcăcios, lăzii hîrbuite şi celor două scaune. îi plăcea tot ce vedea Şi, pentru prima oară de cînd se înstrăinase de casă, se simţea într-un mediu prietenesc. Singura fereastră a odăii dădf.a către curtea cea mare. S-a aplecat şi, vrînd să se sprijine de pervaz, a simţit ceva tare îmboldindu-l în coşul pieptului. Era sulul în care *se* afla me^ sajul lui Sguromallis ! Ah, da, schimbase drumul... S-a dus pe copcă ! Nu i-a fost credincios guvernatorului militar : mare^ şalului Nicolao Santomeri, la Andravida ... Unde naiba o mai fi şi Andravida asta ? Te pomeneşti că-i tare departe, dar, chiar dacă n-ar fi prea departe ... Nu, nu futea pleca din Kala^ mata ... Sguromallis îi trimitea mesaju acesta lui Santomeri, şi el nu putea înţelegf.. ce legături ar fi putut exista Între evghe^ nitul grec de la Mitzithras şi francul din AndraYida. Tînărul intuia ceva ciudat şi întunecat în toate acestea, ceva care nu i se părea prea cinstit. Prin urmare, trebuia să poarte cu dînsul mesajul acesta dubios fără a şti nici măcar ce cuprinde ... A băgat mîna în sîn, a apucat sulul şi l-a tras afară. „Două picături de sînge ... " Asta-i acum ! Ce \i-

ar putea spune lJ.11 mesaj necitit şi rîvnit ? n sucea Între degete şi ii privea din toate părţile. Nimic ! Pare a fi un me:saj ca oricare altul. Bula roşie a guvernatorului militar atîrna de-o panglică neagră. Sînge închegat ... A examinat-o atent. Sus avea un cap de leu, iată şi efigia de pe piatra inelului lui ~guromallis. S-o rupă ... s'â n-o rupL. Nu se putea hot.ărî. Oare va pricepe ceva dac~ o va citi ? Ce ştie el despre politica Morias-ului *t ..•* Cine-ar fi putut s-o citească şi să-l lumineze ? Ce-ar fi dacă s-ar sfătui cu noul său prieten, cu cîrciumarul ? I s-a părut c-ar fi prea în pripă, prea copilăreşte:. Ah ! Ce bine ar fi fost dacă atît de iscusitul Ilarion s-ar fi aflat aici.!. .. Cu toate acestea, trebuia să ia o hotărîre ; nu-i va mai da mesajul lui Santomeri şi, chiar dacă i l-ar da, ar fi prea tîrziu. Atunci ? Un gînd îi străfulgeră mintea. Inima începu să-i bată năvalnic şi tiÎmplele i *se* um^ flară. Cum de nu se gîndise la lucrul acesta pînă acum ? Stre^ cură tocul cilindric prin deschizătura gulerului, se repezi să-şi ia tambîrul pe care-l aruncase pe cufăr şi, după ce ieşi din odaie, se năpusti val-vîrtej pe scări în jos şi dădu să se îndrepte spre grajd, dar, cînd se gîn'di mai bine, renunţă şi plecă pe jos.

Întrebînd din om În om, a aflat cu uşurinţă drumul spre cetate. Mergea înfierbintat, cu paşi mari. Şi-a adus aminte d:! poarta de fier zăvorîtă, dar hptul nu l-a fJ.cut să şovăie. De bună scamă că acum, cînd se va prezenta drept curier, ii vor deschide.

Lumina năm iezii începea să p:ileasră şi nori mari şi Întune^ caţi, de vată murdară parcă, st: buluceau pe cer. Un gînd ne^ prevăzut l-a făcut să curme marşul întins. Iată, prin urmare, cît de uşor ar fi putut ajunge în faţa ei ! A bătut atît ainar de calc, a pătimit necazuri, a nădăjduit, s-a zbătut în bra_ţele deznădejdii, a suferit, şi acum i se părea atît de simplu incît ar fi putut spune că merge la o treabă uşoară, la notarul N auplion-ului, spre pildă ! Nu mai avea de sărit decît peste ultimul prag pentru a duce la îndeplinire marele său vis, iar acum, cînd el se apropia de împlinire, cu totul pe neprevăzute, începea să-şi dea seama că toate peregrinările sale n-au avut alt ţel decît acela de a-l aduce la poarta acestei cetăţi.

Cînd se pornise la drum, cu gîndul de-a _ajunge la

Mitzi^ thras şi la ruda sa, Sgurom.illis, se minţise pe sine şi îşi dăde.i seama abia acum că plecase la chemarea acestei femei necunos^ cute şi că năluca ei l-a urmărit În tot îndelungul drumului.

Tainic, simţea în gură gustul nedesluşit al amărăciunii amestecate cu o neobişnuită descurajare. Genunchii i s-au în^ muiat şi avînrul eroic care-i tulburase sufletul s-a spulberat. Minunata aşteptare se istovise, iar miezul visului său rămăsese la fel de necunoscut. Totuşi, în faţa porţii cetăţii, inima îi bătea puternic in piept şi sîngde îi n~vălea rn iuţeală În vine. Poarta era deschisă.

O .mulţime de cerşetori, bărbaţi şi femei, adăstau chirciţi pe ambele laturi ale drumului. În interiorul cetăţii drumul urca domol, făcea un colţ la stînga şi, În cele din urmă, scăpa ve^ derii. La dreapta se afla zidul drumului de cenrură, iar sus, pe crestele lui, patrulau străjile înarmate. Mai de departe, din adîncuri, se auzeau cîinii lătrund.

Văzînd că nu-l împiedică nimeni să intre, a înaintat. Tre^ cînd pe sub galerie, s-a încrucişat cu un sergent care cobora călare ; un pedestraş cu scut îl urma îndeaproape. Şi-au con^ tinuat drumul fără a-l băga în seamă. Odată ajuns la colţul străzii; a înţeles, cu uimire, că nu ajunsese încă la cetatea pro^ priu-zisă. Porticul dintîi nu îngăduia decît intrarea în prima parte a zidurilor cetăţii. La stînga se ridica un alt zid mai înalt şi, pentru a putea intra înăunrru, trebuia să treci de-o poartă cu grilă de fier, să coteşti. la dreapta, să urci o scară, căreia nu-i vedeai decît primek- trepte, restul dispărînd înapoia zidurilor groase.

Acolo sus, deasupra capului său, trăia o altă lume, o lume îndepărtată şi ferecată cu străşnicie, care ducea un trai ne^ cunoscut şi pe care o vegheau, veşnic treji, o haită de cîini săl-băticiţi. Şi, fără de veste, dorinţele stîrnite din nou, nerăbdarea şi zbuciumul i-au năvălit În inimă.

- Ehei ! Încotro ?

întorcîndu-se, a zărit un individ nespus de Înalt şi Înarmat cu o suli_ţă ; îi cuprinsese braţul cu degete.le de fier ale zalelor sale Împletite ca năvodul şi îl privea mirat. După o clipă de zăpăceală şi-a adus aminte de explicaţia sosirii sale.

- Sînt curier.

- Din partea cui ?

A stat şi s-a gîndit.

- Din partea nobilului Sguromallis.

- Sguromallis ? Hm ... Sguromallis, făcu francul, pronunţînd cu greutate numele, nu-l cunosc !

Sgur6s s-a mirat, dar nu şi-a pierdut nădejdea.

Am de predat un mesaj.

- Cui?

- Prinţesei.

Eliberîndu-i braţul, francul l-a pnv1t îndelung, În tăceri!.

- Olala ! Galerano ! strigă ci unui ms care adăsta pn~vind foişorul.

Galcrano s-a Întors nepisător şi a făcut doi-tn.i paşi către ei, dar celălalt i-a ieşit înainte, şi acum şuşoteau Între ei, de^ parte de Sguros.

- îi vei preda şambelanului mesajul, spuse Galerano, apropiindu-se de tînăr. Urmează-mă !

Şi, după ce spuse acestea, porni Înainte, spre poarta cu grile metalice,

- Nu. Mesajul pe care-l aduc eu nu va ajunge decît În mîinile prinţesei. Am primit porunca de a nu-l preda altcuiva decît ei. -

Galerano s-a oprit şi s-a Întors, cercetîndu-l bănuitor.

- De ce?

- Uite-aşa.

Francul a rămas o clipă pe gînduri.

- Unde-i mesajul?

- Îl port aici.

- Şi nu vrei să-l predai şambelanului ?

- Nu.

Fără de veste, francul izbucni Într-un hohot de rîs gros.

- Olala ! Ce grecotei viclean ! Şi, curmîndu-şi brusc rîsul; îi spuse Împingîndu-l de umeri : Haide, hai, ia-o din loc, că doamna noastră nu miluieşte cerşetori astăzi !. ..

Năucit şi fără a pricepe dintru început despre ce e vorba, s-a lăsat Împins către poartă. Acolo, însă, s-a oprit brusc şi s-a Întors. Cum ? ! L-au luat drept cerşetor !. .. Sîngele i s-a urcat la cap, ameţindu-l.

- Cerşetor, eu ?• .• strigă el. Drept cme mă luaţi, tică- loşilor ?

Dar n-a apucat să termine : l-au Împins zdravăn

amîndoi şi au coborît lăncile ameninţător În faţa lui. Jur Împrejur, bu^ lucul cerşetorilor hohotea în rîs, cu gurile ştirbe. S-a Întors, a privit roată şi cînd s-a văzut înconjurat de toată lepra asta, s-a ruşinat. Năpădit de emoţie, a plecat capul, şi-a muşcat buza pînă la sînge, s-a retras îndîrjit şi a rupt-o la fugă devale. Simţind că-i creşte un nod în gît, şi-a încleştat dinţii pentru a-şi înghiţi plînsul.

„Cerşetor ... la poarta ei !. .. "

Capitolul V/l

AŞTEPTAREA

Atunci a Înţeles că lucrurile nu erau chiar atît de simple cum nădăjduise el ; potrivit firii sale, alunecă de la o extre^ mitate la cealaltă ; descurajării zămislite de neprevăzutul final al călătoriei sale i-a luat locul neîncrederea şi roadele ei.

în cele din urmă Înţelese că femeia aceasta, care acum cîteva ore se risipea ca o părere în ceţurile visului, îi devenise În mod inexplicabil nespus de apropiată şi de dragă, datorită faptului că o purtase atîţia ani de-a rîndul În gîndurile sale. Era prietena şi alintul inimii sale pustiite, simţea că nu poate fi decît a lui, ca o soră dreaptă şi nedespărţită a sufletului său, la fel de sfîntă ca Îngerul său ocrotitor ; În adîncurile tăinuite ale fiinţei sale se cristalizase cu timpul convingerea nezdruncinată că se cunoşteau dintotdeauna, că se Înţelegeau fără cuvinte, că un jurămînt reciproc şi neştiut le unea făp- turile„. Şi-acum ... acum îl izgonea, prefăcîndu-se a nu-l cu^ noaşte şi răpindu-i în chip grosolan, cu degete reci şi indife^ rente, cununa de flori a tainicei lor cununii ! Lumea toată i s-a părut a fi deodată deşartă şi fără noimă. Cuprins de-o deznădejde oarbă, îşi dădea încă o dată seama că fiinţa lui a fost înşelată, că toată lumea care-l înconjura îl înşela şi nu pierdea prilejul de a-l umili. Batjocura îl prinsese În mrejele ei usturătoare încă din anii copilăriei ; În patria sa simţise ironia şi muşcăturile perfide ale compatrioţilor săi, pe drumul către Mitzithras le simţise pe acelea ale străinilor şi ale lui Sguro^ mallis, iar

acum ele se făceau simţite şi aici. Astupîndu-şi ure^ chile, auzi totuşi rîsul ştirb al cerşetorilor crescînd batjocoritor în jurul său. Imaginea propriei sale făpturi împresurată de ver^ mina străzii, în faţa porţii cetăţii, i se părea simbolică. O undă grea, de mînie, se înălţa în inima lui încrîncenată şi răzvrătită, şi-o sete cumplită de distrugere îl cuprindea frenetic.

Alerga grăbit să se închidă, ca fiara În capcană, În odăiţa sa de la mansardă. Acum era şi ea la fel de dezgustătoare şi de străină, la fel de lipsită de căldură şi de tihnă ca tot ceea ce-l înconjura, cu toate că mai înainte îi zîmbise îmbietoare. Sarcasmul diabolic al cerşetorilor se tîra pretutindeni în urma lui, îl pîndea din toate colţurile, iar duhoarea lui, scîrboasă şi molipsitoare, răzbea prin crăpături, răsuflînd şuierător. Care mai de care, toată lumea se străduia să-l murdărească, toţi îl pîndeau pentru a-l împroşca cu noroi. Întreaga creaţie este o mocirlă imensă şi pestilenţială în care te cufunzi din ce în ce mai adînc, cu fiecare pas pe care-l faci !

Nu mai departe decît dinapoia acestui zid, vîntul îl lea^ gănă pe omul acela spînzurat ; giulgiul amăgitor al înserării care coboară nu-i va dărui odihna şi nici nu-l va apăra de corbi, de corbii care zboară prerutindeni, pe cerul Întregii Creaţii, croncănind şi duhnind miasma împuţită din ciocurile negre. Un nobil deoache un biet trandafir m ostreţele gardului şi, neputîndu-l mirosi fără a se înţepa, îl striveşte sub copitele calului său. O femeie gingaşă, cu chip de madonă şi. sini reci, de marmură, înaltă, cit ai clipi, spînzurători negre, cu un simplu gest al mîinii sale înmănuşate. Jur Împrejur, prostimea calică hohoteşte, Întinde chiolhanul dement şi ţopăie nesăţioasă, stîr^ nită de izul mortăciunii care-i gîdilă mirosul. Corbii bat din aripi ~i croncănesc, iar norodul se desfată ţopăind. Deasupra, cerul s-a pătat şi el, în tării se rostogolesc nori uriaşi şi zbîr^ liţi, ca fumurile otrăvite ale capcanelor care clocotesc sub^ teran ...

Pradă acestor gînduri, a stat ferecat în odaia lui cîteva zile în şir, retrăgînd şi ascunzînd cu hotărîre mîna pe care-o întinsese lumii o clipă doar, atunci cînd prinsese o brumă de curaj. Inima i s-a Însingurat şi s-a închis În sine mai straşnic ca înainte. Nu mai ieşea din odăiţa lui decît pentru mîncare, sau de dragul himerelor nocturne, pe care le

căuta departe, În locurile nelocuite. Neînduplecata sa mîndrie fusese rănită, şi rana îl frigea şi îl durea. Nu-i mai dădea inima brînci să se înnădească la vorbă, ca înainte, nici cu Pandelis, cîrciumarul. Işi apleca ursuz capul asupra farfuriei şi îi răspundea fără bunăvoinţă, prin mormăieli îndîrjite. lotre timp, iarna ajunsese şi pe aceste meleaguri meridionale ale Morias-ului. Cîrnpiile erau pustii, vînturile măturau drumurile, iar furtunile izbucneau pc neaşteptate în timpul nopţii. Uneori, ploaia, care nu mai con^ tenea cît era ziua de mare, le ţinea hangul pînă În zorii zilei . .los, la parter, Pelaghia aprinsese focul în cămin, iar el o auzea robotind, liniştită şi stăruitoare, tîrîndu-şi picioan le bătrîne de ici-colo. Într-una din seri l-a poftit să vină la dînsa, să se încălzească. A refuzat. U rcîndu-se În odăiţa lui, s-a simţit atît de părăsit încît şi-a amintit fără să vrea de invitaţia ei. S-a luptat îndelung cu propria-i mizantropie şi, cuprins în cele din urmă de gîndul că nu e altceYa decît un hoit inutil, ostil şi dăunător oamenilor, s-a hotărît să se ducă. A ieşit din odăiţa lui şi, coborînd ruşinat scara întunecată, s-a îndreptat cu paşi uşori spre încăperea de jos. O căldură plăcută l-a în^ tîmpinat chiar În prag. Focul ardea molcom în vatră şi un miros uşor, de răşină, îmbălsăma aerul. A intrat. Jur Împrejur totul era curat şi în bună rînduială, totul strălucea de curăţenie şi ceva nedefinit, asemănător liniştii şi mirosurilor caracteris^ tice bisericilor, busuiocului şi mierii de curînd stoarsă din fa^ guri de ceară, binecuvînta atmosfera. Bătrînica adormise în jilţul ei, în faţa căminului. A Înaintat în tăcere şi s-a aşezat. A adăstat astfel privind focul şi asrnltînd ploaia, fără a se clinti din loc. De atunci a continuat să se ducă acolo şi, În cele din urmă, s-a obişnuit, găsind justificarea În faptul că Pelaghia era binevoitoare, discretă şi zgîrcită la vcrbă. O auzea umblînd, tăc.ută, În jurul său, ca şi c.înd ar fi frînt uşurel un vreasc pe care vîntul de seară îl purta~e cu sine. După ce-şi deretica gospodăria şi punea fiecare lucruşor la locul lui, se aşeza cuminte în jilţul ei şi, Întrebîndu-l cu naivitate dacă nu cumva doreşte ceva, adăsta privind flacăra focului cu ochii săi lăcrimoşi. În clipele acelea avea . impresia că timpul merge înapoi şi că se află, dimpreună cu doica sa, În patrie, lîngă căminul din vremea copilăriei. O tihnă binecuvîntată cobora tiptil, ogoindu-i inima. Intr-o zi, cam p~ la sorocul

prînzului, pe cînd se afla în cîrciuma lui Pandelis şi minca, urechea sa a desluşit, alături de dînsul, ~îteva vorbe care i-au trezit atenJia. Se aflau acolo Cîţiva kalamatioţi ţinînd de sărăcimea din par^ tea de jos a oraşului care flecăreau sorbindu-şi vinul În tihnă.

- Frîncul a curăţat Epirul:

- Care vra să zică i-a făcut hatîrul lui kir Nikiforos !

- Halal prinţesă ! Umblă vorba cum că ea l-ar fi Îndemnat pe messer Floran să-i dea o mînă de ajutor unchiului ei, despotul.

- Bag mîna-n foc că numai di:! dragul ei a făcut-o ! spuse sentenţios un ins înalt, cu ochiul legat şi cu capul prelung şi uscăţiv.

Cuvintde sale tăioase nu admiteau contradiqia şi omul nostru 1ş1 filtra, superior, fîrtaţii din privire. După aceea tÎr~oveţii n-au mai spus mm1c despre taraşenia aceasta, au schimbat vorba, dar cuvintele lor şi-au creat drum În mintea lui Sguros. Surprins de cele auzite, căuta să dea de capătul firului şi să-l Înnădească cu ceea ce aflase pînă atunci, pentru a trage unele concluzii. „Frîncul este În Epir. .. Unchiul prin^ ţesei... de dragul ei„." În zestrea puţinelor sale cunoştinţe asupra stării treburilor din Morias îşi făceau loc cîteva ele^ mf nte cu oractere comune. Se vede treaba că Între timp se schimbase ceva, se întîmplaseră lucruri pe care el nu le aflase încă„. „Ce-o fi cu mesajul lui Sguromallis ?.„ Nu care cumva era vreo legătură Între toate Întîmplările acestea ?. .. " Gîndu^ rile acestea l-au tulburat .. Peste puţin timp oamenii din partea d~ jos a cetăţii au plecat, şi cei cioi slavi, bătr~nul Petros şi Fedor, au intrat în prăvălie. De cînd cu spînzurătoarea, ve^ neau adeseori pe-acolo. Sgur6s îi văzuse de mai multe ori. Aveau prieteşug cu Pandelis Zervoheris şi, ori de cîte ori coborau la oraş, făceau ce făceau şi descălecau şi la cîrciumă.

. Spînzuratul nu se mai afla În furcă ; în ultimele zile îl cio^ pÎrţÎseră păsările şi începuse să miroasă greu, aşa că francii au coborît hoitul şi l-a11 aruncat într-o viroagă dinafara oraşului. Tatăl şi fratele lui l-au luat de-acolo şi l-au Îngropat la la^ nitsa. Aşadar, cei doi ianitsioţi veneau Întotdeauna să-şi lase tîrguielile la cîrciuma lui Zervoheris şi se Înapoiau pentru a se odihni şi a le lua cu ei. Ori de cite ori trebuiau să vină, tre^ ceau pe la ogoarele unde fusese

înălţată spînzurătoarea omului lor ; n-au schimbat drumul nici cînd hoitul atîrna În zbilţ, la hatîrul vîntului, care-l bălăbănea de ici-colo. Adăstau cîteva clipe doar, şi-l priveau în tăcere. În timpul acela trupul bătrî- nului se înălţa drept şi obrazul îi încremenea ; ochii fratelui se Împîcleau, supţi parcă şi mai afund În orbitele întunecate, şi-o scînteie verde se aprindea În fundul lor. Fedor pleca mai departe şi intra În prăvălie cu capul plecat şi cu fruntea bom^ bată repezită Înainte, ca şi cînd ar fi vrut să Împungă pe ci^ neva. În ziua aceea l-au luat pe Pandelis deoparte şi au prins a şopti ceva Între ei. Chipurile lor erau întunecate, iar buzele li se mişcau Încetişor. Numai Petros, după obiceiul său, îşi în^ drepta trunchiul, înălţa capul cu barba albă şi spumoasă şi îi privea pe muşteriii dimprejur cu ochi senini. După plecarea lor în sat, Zervoheris a venit şi, proptindu-şi mîinile de masa lui Sgur6s, l-a Întrebat într-o doară : ,,Ce mai nou ? " Dar se vedea cale de-o poştă că gîndurile îi umblau într-altă parte şi că privirile îi erau distrate.

Nici Sgur6s n-avea chef de vorbă ; de cîteva zile îl rodea o grijă împovărătoare. I se isprăveau banii şi aflarea chipului În care va ieşi din impasul acesta îi măcina creierul. Ar fi trebuit să plece, dar la un asemenea deznodămînt nu voia nici măcar să se gîndească ; nu primise soluţia aceasta nici în primele clipe ale marii sale disperări, darămite acum ! Ceva nelămurit şi în^ tunecat îl ţintuia În locul acesta.

Amarnică ursită ! Unde, unde s-ar fi putut duce ? În pa^ tria lui ? Nici vorbă ! Era proscris. În olaturile Marelui ducat al Delarosilor nu i-ar mai fi putut c.:ălca piciorul nici În ruptul capului : pentru ei nu mai era altceva decît un răzvrătit, omul care a săvîrşit atacul nocturn, împreună cu piraţii lui Deliuria. Atît. ..

Zervoheris s-a aşezat gre~i pe-un scaun şi şi-a şters dege~ tele cu o otreapă.

- Iar au ieşit oamenii În crîng, spuse d răsuflînd greu. Pe măsură ce înaintăm În iarnă se-nteţeşte şi foametea ...

Sgur6s nu i-a răspuns ; gîndurile sale se Întorceau stăruitor la necazurile lui.

- De cînd cu plecarea prinţului în Epir, continuă cîrciu^ marul, ţara-i din nou neocrotită. Guvernatorul îi despoaie pe ţărani, nu alta ...

Discuţia pe care-o purtaseră kalamatictii la masa vecină i-a revenit brusc În minte lui Nikiforos. Povestea începea să-i stîrnească interesul.

-_ Şi zici că prinţul a plecat, într-adevăr, În Epir?

Zervoheris a deschis ochii mari.

_:__ Da' pe ce lume trăieşti tu, măi, ţÎncule ? făcu el, la fel de mirat cum fusese odinioară Ilarion pe drumul Sfintei Moni. Nu ştii că messer Floran se războieşte cu oştile lui kir Andro^ nic Paleologu! din Epir ?

Nu ! Nu ştia nimic.

- Se luptă ? Dar de c~ şi de cînd ?

Zervoheris trebui să-i explice cît mai limpede cu putinţă toate lucrurile acestea. I-a vorbit despre marea adunare care fusese convocată la Curtea din Andravida, despre solii arhon^ telui Nikiforos şi despre hotărîrea prinţului ; i-a lămurit ge^ nealogia prinţesei, care era numai pe jumătate francă ; după maică-sa, Anna Anghelina, era grecoaiE:ă. Convorbirile purtate de nobil: tntre clinşll curgeau ath de amănunţit, de sigure şi de convingătoare de pe buzele de harap ale lui Zervoheris încît ai fi putut jura că participase la toate consiliile de taină care avuseseră loc. Imaginaţia sa nesatisfăcută umfla şi înzorzona totul cu ,apripi şi cu pene strălucitoare.

Sgur6s asculta în tăcere, dar atenţia lui nu era cu desăvîrşire ostatică retoricii crîşmarului. Se vede treaba că în amintirea lui se pritocea ceva tulbure, care îşi găsea, în sfîrşit, forma şi sensul abia acum.

Fără de veste, a izbit cu pumnul în masă şi a răcnit înverşunat:

- Asta-i pricina !

Zervoheris l-a privit uimit.

- Care?

- „Frîncul urcă !. .. " spuse Sgur6s ca pentru sine şi ducînd mîna la frunte .

... Da, da, aşa era... Acum deslueşea tîlcul vorbelor rostite de curier, înainte de a-şi da sufletul la hanul acela din maha^ laua de jos a Mitzithrei. „Frîncul urcă ... " Prinţul se îndrepta către Epir. .. asta înseamnă că cel ce fusese ucis mişeleşte era emisarul Împăratului şi se ducea la mai-marele cetăţii. Trebuie să fie cu ochii-o patru !. ..

Curios din cale-afară, Zervoheris s-a aplecat peste masă pentru a culege explicaţia de pe buzele lui Sgur6s. Zadarnică nădejde ! Lăsîndu-l cu desăvîrşire încurcat şi mort de curio^

zitate, flăcăul s-a ridicat grăbit şi a ieşit afară. Nu mai putea ·sta locului cu nici un preţ, se rupsese parcă un zăgaz, şi gri^ jile cele noi se rostogoleau în mintea lui ca un ghem care creşte necontenit.

„Frîncii sînt în război cu grecii, armata împăratului îi trimite vestea mai-marelui Mitzithrei, dar emisarul cade ucis mişeleşte de-o mînă necunoscută. La cîteva ore numai după săvîrşirea crimei, Sguromallis, guvernatorul militar al Mitzi^ threi, îi trimite în taină şi oarecum straniu un mesaj pecetluit lui Santomeri, mareşalul frîncilor. Prin urmare ..... prin ur^ mare, Sguromallis ... Hristoase !..; "

Zorea cu paşi mari către ieşirea măturată de crivăţul în^ gheţat, vorbind tare, de unul singur, şi· gesticulînd mînios.

„ ... Sguromallis e trădătorul ortodoxismului !. .. "

S-a oprit cuprinzîndu-şi capul, care era gata-gata să-i plesnească, cu mîinile. Sguromallis, propria lui rudă, sînge din ;;·ngeie mamei ~ale, ii Însirdriase tocmai pe el cu traflsmite^ rea mesajului acesta care nu putea fi citit !. .. Ce să facă ? Să-i rupă sigiliul ? S-a trîntit jos, sub un copac scheletic, şi, bă- gînd mîna tremurătoare prin deschizătura cămăşii, a înşfă- cat sulul şi l-a scos afară. Blestemată povară ! O poartă în sîn de-un cîrd de săptămîni, i-a brăzdat pieptul zile şi nopţi în şir, fără întrerupere ! A strîns spasmodic, cu degetele înco^ voiate ca nişte căngi, husa de piele neagră şi a boţit-o, tortu^ rînd-o parcă. Ce va afla dacă va deschide tocul acela? Va în^ ţelege oare ce trebuie să facă ? Ar mai avea timp ? Amenin^ ţarea lui Sguromallis i-a răsunat ·încă o dată în urechi : „Oriunde te vei duce şi oriunde te vei ascunde, nu vei scăpa de osînda mea ... " Acum îi părea cu totul ştearsă şi îndepărtată. Se afla doar de atît amar de timp aici şi, iată, nu i se în^ tîmplase nimic ! Nu, aceasta nu era decît porunca rudei vi^ clene, o ameninţare care nu l-ar fi putut Împiedica cu nimic, nici măcar pe-un copil nevîrstnic. La hanul din Mezareea prinsese din zbor, ce-i drept, cuvintele unor străini care păreau a-l urmări, dar şi aceştia i-au pierdut urma. Cine ştie pe unde-or mai fi acum ?. .. De bună seamă că au pierdut orice nădejde şi au părăsit vînatul. Prin urmare, mesajul e aici, şi el n-ar avea de făcut decît o singură mişcare pentru a rupe sigiliul.

Mîna care strîngea tocul de piele s-a deschis dintr-o dată. Un gînd nou se strecură în talazul zbuciumat al minţii

sale, î.nmuindu-i nervii. Dar cu nădejdile sale, cu ultimul mijloc care-i şedea la îndemînă, cum rămînea? Nu chibzuise că toc^ mai În chipul acesta va afla drumul către prinţesă ? Cum s-ar mai putea apropia de dînsa şi ce i-ar mai putea spune, dacă n-ar mai avea mesajul ? Indignarea, mînia şi uluiala care-l cuprinsese cînd fusese umilit la poarta cetăţii se risipiseră în cursul celor cîteva săptămîni care trecuseră de-atunci. O moli^ ciune şovăielnică şi un fel de piroteală îi alintau din nou in!ma. lnsinuîndu-se în reveriile sale din ceasurile mute ale singurătăţii, duioşia vechii idile îl prinse din nou În mrejele sale, alintîndu-l şi îmbătîndu-l uşor.

Nu, nu ! Era prea tîrziu şi, cine ştie, poate că era şi za^ darnic şi primejdios să mai deschidă mesajul !. .. Nu, nu-i era 'teamă, dar şi acţiunile şi justificările pe care le căuta îi Între^ ţineau deopotrivă nădejdea că nu călătorise în zadar, că nu pătimise .fără scop.

S-a ridicat şi a plecat mai departe ; mergea la voia În^ tîmplării, fără a şti unde va ajunge. Privea jur împrejur cu ochi goi, ca de sticlă, fără .t vedea nimic. Dincolo de amărăciunea şi revolta sa, În ad.încurile nepătrunse ale sufletului său se ascundea o mîndrie, înrădăcinată parcă în sîngele său, care nu-i era cunoscută nici lui însuşi. întotdeauna a avut miste^ rioasa convingere că adîncul necunoscut, al zilei de mîine, as^ cunde ceva mare şi minunat pentru el.

A umblat astfel pînă cînd amurgul a cedat locul serii. Vîn^ tul iernii şuiera, luînd În răspăr Întreaga suprafaţă a cîmpiei, iar norii uriaşi se petreceau grăbiţi pe sub ceruri, se destrămau în forme pocite şi se învîrtejeau pe vîrfurile munţilor. S-a aşe- zat jos, şi-a şters obrajii transpiraţi şi înăspriţi de praf, apoi s-a ridicat şi a pornit din nou. În faptul serii a ajuns la mşre dărîmături, aflate undeva, pe nişte coaste oable. Picioarele îi erau grele şi oboseala îi slăbise Încheieturile ; căta Împrejur şi nu ştia unde se află. Ceva asemănător somnului îi Îngreuia pleoapele. S-a rezemat cu spatele de nişte bolovani şi a închis ochii. Şi, cum şedea aşa, l-a încercat subit senzaţia omului care nu e singur, pe care-l priveşte cineva. A deschis ochii mari şi a Întors capul. A văzut o umbră dreaptă stînd alături de el, în lumina scăzută a amurgului. A Încercat să se ridice, dar picioarele ii atîrnau grele ca plumbul. Străinul îl privea drept în ochi ; privirile sale Întunecate şi afunde nu lăsau să li se vadă

lumina, dar buzele subţiri mijeau a zîmbet.

- Ce faci aici ? l-a Întrebat cu accent straniu.

Atunci l-a recunoscut. Era Fedor.

- facă... stau şi eu„. i-a răspuns Încurcat, neştiind cum să se justifice şi Înţepat parcă pe neaşteptate de-o senzaţie ase^ mănătoare ruşinii.

- încotro mi te-ai pornit la vremea asta ? îl întrebă slavul privindu-l cercetător ; glasul său era grav şi tulbure.

- Nicăieri ... umblam şi eu aşa, la voia Întîmplării ...

Ochii ianitsiotului îl cercetau de sus şi era limpede că citea cu uşurinţă pe obrazul lui.

- Eşti frînt de oboseală !

·- Da' de unde ! făcu el cu vioiciune şi dădu să se ridice, dar nu putu face decît cu greutate lucrul acesta.

Mîna lui Fedor l-a prins de subsuoară şi l-a săltat *cu* o putere de fier În picioare.

- Acum trebuie să mă înapoiez ! spuse Sgur6s grăbit, chipurile.

- La ora asta ? Kalamata e departe şi cată de nu-mi intra o dată cu Înserarea Între zidurile ei.

- Da' de ce?

- Fiindcă frîncii au să cadă la bănuială.

Sgur6s l-a privit mirat în ochi ; s-au privit amfodoi.

- Ce-ar putea să bănuiască ? l-a Întrebat încet, fără a Înţelege, dar ianitsiotul a pornit Înainte şi În locul oricărui răspuns i-a spus :

- Hai cu mine. Satu-i colea.

L-a urmat, a plecat după dînsul, fără să ştie de ce ; poate pentru că nu avea nimic mai bun de făcut. Au mers pe-un drumeag şi apoi au luat-o pe-o potecă. În curînd, Sgur6s a zărit casele ţărăneşti albind Înaintea lor. La sosirea lor Înnop^ tase de-a binelea. Cîteva focuri se aprinseseră În vetre, şi prin uşile Întredeschise zăreai În trecere, cam preţ de-o clipită, fuioarele de fum şi simţeai mirosul iute al lemnului. Mirozna mîncărurilor calde, ale bălegarului şi ale vegetaţiei pluteau În aer. Pe dinapoia gardurilor lătrau răzleţ Cîţiva cîini.

Au mers, În tăcere, cu capetele plecate, pînă la un gard scund, durat din bolovani de piatră şi focununat cu crengi uscate şi ţepoase. Înapoia gardului se Întindea grădina cu

por^ tocali, mandarini şi nerantze [14]. Casa mid şi clădită din cărămizi se vedea mai în fund, pe jumătate acoperită de pomi. Fedor a Împins poarta de scînduri şi au intrat În grădină. Luna răsărise deasupra munţilor, dar norii zdrenţuiţi îi Întunecau lumina. De undeva din apropiere se auzea un cîntec singuratic, cîntat intr-o limbă străină de-o voce gravă şi bătrînească, parcă. Era un cîntec de jale, monoton, care părea a veni dintr-o ţară îndepărtată şi nostalgică.

La Început, strălucirea focului l-a orbit pe Sgur6s. Căminul răspîndea lumină şi troznea cu o bucurie triumfătoare. N-a putut distinge nimic altceva decît o odaie mare, tencuită şi cu cîteva bîrne groase În loc de tavan, deasupra cărora se vedeau scîndui:ile acoperişului. Înainte de-a scăpa în sus, fumul se vă- lurea În volute leneşe ; o umbră mare s-a înălţat subit în faţa focului, ascunzîndu-l vederii. Tînărul a holbat ochii ; bătrînul Petros şedea înaintea sa cu chipul luminat de-un zîmbet larg.

- Bun venit, stăpîne ! i-a spus grav.

Nu se arăta uimit de sosirea lui ; ai fi spus că-l aştepta.

- Binecuvîntează, Doamne ! a răspuns el uşurat.

A . băgat de seamă că o femeie îmbrăcată În negru şedea lîngă cămin, cu doi micuţi alăturea. S-a ridicat, fîstîcită oare^ cum, şi şi-a potrivit rochia. Mimţii s-au ascuns În spatele ei.

- Vino Încoa' ! i-a spus Fedor, punînd un scaun lingă foc şi, arădndu-i-o pe femeia care se ridicase, a adăugat ~ră a o privi : E nevasta fratelui meu.

Sgur6s a vrut să zimbească, dar zîrnbetul i-a îngheţat pe buze. „Nevasta spînzuratului !" se gîndi el. A privit-o fugar şi şi-a dat seama că era încă tînără şi frumoasă. Dogoarea fo^ cului nu reuşea să-i rumenească obrajii palizi. S-au aşezat În jurul focului - Sgur6s pe scaun, Fedor pe jos, iar bătrinul într-un jilţ hîrbuit.

- Ce mai face Zervoheris ? l-a Întrebat Petros pe tînăr, ţintuindu-l cu privirile sale senine drept În albul ochilor.

- Bine, ce să facă ; trudeşte într-una în crîşmă.

- E om de ispravă, a spus bătrînul, în.ălţînd sprîncenele ·stufoase.

Cel mai micuţ dintre cei doi copii trăgea stăruitor de fusta maică-şi, care se retrăsese mai la o parte şi şedea în picioare,

14 Fruct mediteraneean asemănător portocalei.

cu spatele rezemat de perete. Se vede treaba că sosirea străinului îl tulburase din cale-afară, de vreme ce se străduia să se ascundă cu totul la spatele maică-şi. Dînsa i-a spus ceva În limba ei şi a prins a rîde încetişor. Cînd rîdea, faţa ei răvă- şită se lumina dintr-o dată şi părea că întinereşte.

- Varia ! a strigat dînsa către încăperea vecină.

Fedor îşi îmbrăţişase genunchii şi privea urcuşul flăcărilor ; două scîntei învăpăiate sticleau În adîncul ochilor săi înfundaţi.

- Acu-i prima oară cînd vii la Ianitsa ?

- Da, prima.

Bătrînul a vorbit despre sat, despre consătenii săi şi despre binefacerile locului. Toamna scoteau poame bogate şi uscau smochine la soare. Nu trăiau prea multe familii în satul acela, dar se înţelegeau bine. Nu-şi pizmuia nimeni vecinul, pentru că Dumnezeu i-a dat, din Întîmplare, ceva mai mult clecît altora. Erau oameni saraci, care ştiau că năduşeala îndulceşte pîinea, şi dragostea ogoieşte durerea.

- Tu de unde eşti ? l-a Întrebat el În ·cele din urmă.

- Din N auplion.

- Din Nauplion spui?

Bătrînul şi-a încruntat sprîncenele, străduindu-se să-şi amintească ; auzise vorbindu-se cîte ceva dei;pre locul acesta.

- Ii pe-aici cumva, prin Morias ?

Fedor, care tăcea chitic şi privea stăruitor focul, se foia neliniştit.

- Adu mîncarea ! a strigat către femeie cu vocea lui groasă.

Petros a curmat discuţia. Un băiat a deschis uşa şi a in^ trat înăuntru ; s-a aşezat lîngă cămin şi a început să arunce vreascuri peste flăcări. Privea cum le prinde focul şi cum se încovoaie. Pe străin nu l-a Învrednicit decît cu o singură pri^ vire, după care şi-a continuat nepăsător jocul. Sgur6s l-a re^ cunoscut, cu toate că nu-l mai văzuse de atunci - era băiatul lui Sergiu.

Nici unul dintre dînşii n-a scos o vorbă despre spînzurat. Tăcerea aceasta îl scotea pe Sgur6s dintr-o situaţie grea şi parcă-parcă îl chinuia, în acelaşi timp. Nici el n-ar fi putut spune care dintre cele două simţăminte era mai

puternic în sufletul său. Simţea că umbra celui răpus pe nedrept plutea prin încăperea aceea, îl simţea ca şi cînd ar fi trăit încă. Şi Între timp ... A prins a vorbi şi dînsul despre patria lui, stîn^ gaci şi neînchegat, ca omul nedeprins cu povestitul. II ascul^ tau muţi, cătînd În foc. Numai Petros Întorcea din cînd În dnd capul şi îşi ţintuia privirile asupra lui. Sgur6s n-avea prea multe de spus, dar vorbea numai pentru a nu arăta dis^ preţ şi pentru a nu îndreptăţi nerăbdarea vădită de Fedor la întrebarea indiscretă, chipurile, pusă de tatăl său.

- Haide, vino odată ! i-a spus Fedor cu vocea lui tristă şi nevoit poruncitoare.

Cei trei bărbaţi s-au aşezat, iar femeia a rămas în picioare. Copiii se adunaseră ciotcă lîngă cămin.

Unde-i Varia? a Întrebat nevasta lui Fedor.

- Varia! a mai strigat ea o dată către încăperea vecină.

- Să vină să ia copiii, şi tu să stai la masă cu noi.

Uşa care dădea către cealaltă odaie s-a deschis şi o fată cu o covată în care aburea mîncarea a intrat în odaie.

l-iai, Var;a, v{no-ncoace ! l-a spus f.'eclor cu un gias ma~ blind de data aceasta.

Fata a aşezat covata pe masă şi l-a privit pe Sgur6s cu simplitate. Să tot fi avut vreo şaptesprezece-optsprezece ani, era de statură potrivită, avea faţa rotundă şi obrajii înfloriţi ; deasupra umerilor obrajilor proeminenţi se despicau, sclipind, ochii mari şi cenuşii.

Lui Sgur6s i-a revenit în minte povestea lui Zervoheris. Aceasta era fiica celui spînzurat, fata pe care-o răpise fran^ cul... A rămas uluit. Hristoase, Dumnezeule ! Era de-abia o copilă !. .. I-a privit În grabă capul descoperit, cu părul de-un blond-castaniu, cu cărare la mijloc şi cu cele două cozi groase care-l înconjurau ca o cwiună. Şi parcă îl îmbrăţişau. Mai^ că-sa s-a aşezat la masă, iar ea s-a dus lîngă cămin să ia copiii. în acest timp, Petros s-a ridicat în picioare ; toţi ceilalţi, dim^ preună cu Sgur6s l-au imitat. Varia a rămas şi ea în picioare, ceva mai la o parte, cu cei mici. Astfel au ascultat cu toţii răgăciunea pe care bătrînul a rostit-o cu voce tare ; şi s-au închinat. După asta, Varia a plecat cu copiii, iar ceilalţi au început să mănînce.

Fata nu s-a mai arătat decît mult mai tîrziu, după ce dînşii se ridicaseră de la masă şi se aşezaseră din nou În faţa

căminului. A intrat împingîndu-i de la spate pe cei trei copii, pe care i-a dus lîngă bătrîn pentru a-i săruta mîna. Petros le-a făcut semnul crucii pe frunte şi le-a urat noapte bună. Mai^ că-sa, care strînsese masa Între timp, aducea aşternuturi pentru a-l pregăti de culcare pe Sgur6s.

- Am devenit o povară pentru voi, spuse el rîzînd fami^ liarizat şi simţindu-se acolo în largul său, ca şi cînd ar fi fost o cunoştinţă veche.

- Străinul e trimis de Dumnezeu, spmc Petros Încruntîn^ du-şi sprîncenele.

I-au rînduit aşternutul lîngă vatră şi au plecat rînd pe rînd, mai Întîi mama, apoi bătrînul şi, În cele din urmă, Fedor. Pînă în clipa în care au rămas numai ei doi, fratele lui Sergiu s-a plimbat de colo pînă colo prin faţa căminului, pipăindu-şi nervos barba blondă şi scurtă cu degetele. Simţind că ar vrea să-i spună ceva, dar că se zbate În milui ezitării, Sgur6s l-a aşteptat ; În cele din urmă l-a zărit întorcîndu-se brusc, plecînd posomorît către uşă şi urîndu-i noapte bună fără a-l privi.

Rămînînd singur, a mai zăbovit puţin, privind distrat focul şi gîndindu-se rînd pe rînd la fiecare dintre noii săi cunoscuţi Apoi s-a culcat şi tăcerea adîncă s-a aşternut pretutindeni. Din^ lăuntrul casei nu se auzea nici m.ăcar fîşîitul unei aripi. Mo^ leşit de căldura blîndă a focului şi de tihna dulce a casei, a aţipit. Treptat, urechea i s-a obişnuit cu zgomotele uşoare ale nopţii, distingînd rînd pe rînd şi murmurul apelor, şi hîrjoana vîntului, care zburătăcea frunzele arborilor. Toropeala uşoară a somnului îl cuprinsese În mrejele sale ; apoi, trezit fără de veste de-o amintire care-i revenise violent În minte, deschise ochii mari : Zervoheris îi spusese că fata ţipa şi se zbătea zbu^ ciumată În timpul nopţii din pricina viselor urîte care-i tul^ burau somnul. Groaznic lucru! Te pomeneşti că tocmai asupra acestui lucru voise Fedor să-i atragă atenţia În ultimele clipe de şovăială. Se vede treaba că nu se putuse hotărî, amuţit fiind de ruşine.

Mila adîncă şi o duioşie caldă, un sentiment rar Încercat În viaţa lui, i-au Înmuiat inima lui Sgur6s. Şi, Încet-Încet, Începu să se gîndească la Varia, la obrazul ei plin de gingăşie, la părul ei blond-castaniu şi cu coadele strînse În

jurul capului. Şi-a amintit de zîmberul copilăresc al buzelor sale şi a surîs.

Cînd s-a trezit era ziuă.

A sărit sprinten din aşternut. Dormisē adînc, mai multe ceasuri în şir, şi uitase atît truda zilei trecute, cît şi sentimentul ~cela greu care-l descumpănea. Inima îi zburda uşoară şi plină de voioşie. Ceva din vechiul său eu, boarea matinală care-l răcorea în anii capilăriei, În patrie, îi alinta fruntea şi îi În^ senina gîndurile şi acum. Tot ceea ce îl înconjura i se părea nespus de simplu şi de uşor ; îi trecuse şi febra răului, care-l torturase cu o zi Înainte. Şi-a dezmorţit oasele, Întinzîndu-se voluptuos ; vlaga îi furnica încheieturile. A deschis uşa larg şi a respirat cu nesaţ aerul dimineţii ; mirosea a pădure şi a pămînt reavăn. A zîmbit zilei care venea.

Plecat pe sapă, Fedor plivea în grădină.

- Bună dimineaţa ! i-a strigat vesel şi prieteneşte. ·

Văzîndu-l, slavul a lăsat sapa şi s-a apropiat de el. Hm ! Ce ciudat ! Ochii săi, veşnic Întunecaţi, păreau a se fi luminat, iar pe buzele sale subţiri se statornicise o cută de amărăciune.

Ai dormit bine ? l-a Întrebat el.

Ca pruncul în leagăn.

- Varia ! strigă ianitsiotuL

Fata s-a ivit la colţul casei, unde aştepta parcă să fie che^ mată. Cozile sale bogate şi grele, lăsate pe spate acum, coborau pînă mai jos de mijloc. Cu pieptănătura aceasta matinală şi îmbrăcată cu rochia aceea uşoară şi de culoare deschisă, părea şi mai mică, aproape o fetiţă. I-a zîmbit larg şi fără nazuri lui Sgur6s şi l-a Întrebat :

- Vrei să-ţi aduc apă să te speli ?

A plecat şi s-a reîntors cu o cană de cedru şi *r.u* un ştergar nou-nouţ aruncat pe braţul gol. I-a turnat să se spele lîngă groapa de la rădăcina unui lămîi. Fedor se aşezase pe ultima treaptă a scării de b intrare şi îşi ascuţea cuţitul.

- O să coborîm împreună la oraş, i-a strigat el lui Sgur6s. Iau şi catîrul cu mine. Poţi să-ncaleci, dacă vrei.

- Ba nu, am să merg pe jos, îi răspunse el, scuturîndu-se de apa pe care i-o turnase pe cap.

- Te-am stropit ? o Întrebă pe Varia rîzînd.

- Nu, m-ai răcorit un pic.

Aμ rîs amîndoi. Picioarele ei desculţe, albe şi strălucind de

curăţenie se stropiseră.

Să fi fost adevărat? N-o auzise strigînd niciodată În noap^ tea aceea. De ce oare ? Dormise atît de greu încît nu auzise, sau o trimiseseră să se culce altundeva ?

- Bunică-tu nu-i aici ? a Întrebat-o el pentm a motiva privirile cercetătoare pe care i le arunca.

- A plecat de cu noapte la vie.

S-a şters cu prosopul, care mirosea a levănţică, şi şi-a dat părul castaniu şi cîrlionţat peste cap, cu degetele.

Prin cămaşa albă şi deschisă la gît i se vedea pieptul.

- la aminte să nu-ţi cadă jos! spuse Varia, arătînd cu degetul spre pieptul său dezvelit.

Punînd mîna pentru a vedea despre ce este vorba, a dat de. sulul mesajului. Pentru o clipă doar i s-a Înnourat fruntea.

- Aa, nu-i nimic, i-a răspuns nepăsător.

Aşezaţi pe treptele scării de sub bolta cu viţă de vie, Fedor şi Sgur6s mîncau brînză proaspătă şi pîine din făină de grîu, pe care Varia le adusese din bucătărie. După aceu au pus tar^ hatul pe catîr şi s-au gătit de drum. Şi, În timp ce se opriseră dincolo de gard pentru a aşeza mai bine încărcătura catî^ rului, mama a apărut pe neaşteptate de după colţul casei, a dat buzna către dînşii, şi fără a scoate un cuvînt$_1$ a căzut În genunchi dinaintea Îui Sgur6s, i-a prins m~na, i-a s~rutat-o şi şi-a lipit fruntea de ea.

- De ce ? făcu el, retrăgîndu-şi mîna, uluit şi fără glas. Fedor căta Într-altă parte. Pleoapele Variei erau coborÎte.

Hai să mergem, spuse aspru Fedor.

Au pornit.

- Drum bun ! le-a urat Varia.

După ce-au străbătut satul în tăcere, au 1eş1t la drumul mare şi, În timp ce coborau spre cîmp, Fedor i-a spus tova^ răşului său, fără să-l privească şi chinuindu-şi Într-una barba cu degetele :

Să n-o iei drept nebună.

Pe cine ? se miră Sgur6s.

Pe Olga.

A Înţeles că era vorba de cumnata sa.

- Nici prin gînd nu mi-a trecut aşa ceva !

- N-o să uite niciodată noaptea pe care a1 petrecut-o la

noi ! spuse Fedor. Deh, e mamă.

Nu înţelegea nimic. Slavul a rîs scrîşnit.

- De-acu Înainte-ai să fii Îngerul ei păzitor. :\şa e ea.

- Dar de ce ? Pentru ce ?

Fedor privea departe, peste cîmp:

- E pentru întîia oară, după patru luni, cînd Varia nu s-a mai tulburat în somn, a rostit glasul Întunecat. Pe5emne c-o fi ieşit demonul din trupul ei.

Sgur6s rămase uimit şi, cum tovarăşul său nu mai deschise gura În tot restul drumului, avu tot timpul să se gîndească, pe îndelete, la tot ce se petrecuse În ajun. Dar cînd privirile sale au prins a cerceta zidurile înalte ale cetăţii, gîndurile i s-au abătut pe alt făgaş. A uitat şi de Ianitsa, şi de slavii cei ospitalieri, şi de Varia. Nu şi-a mai amintit de dînşii nici În ziua aceea, nici În următoarele. în timpul care se petre~·use . pînă atunci părea că inima lui se îmbăiase Într-un izvor H- cător de minuni şi se scuturase de Întunericul şi de spaimele ei vrăjite. Reconfortată acum, vechea lui mîndrie se trezea din nou, mai viguroasă ca Înainte, făcîndu-l să-şi Îna !~e capul. Cît de ingrată este inima omenească !

Iarna în.ainta de sîrg. Aşezat la o masă din cîrcium:l. Sgur6s îşi risipea zilele de unul singur, sau stînd la taclale şi ascultînd noutăţile lui Zervoheris. Războiul din Epir se ter^ minase. Prinţul se Întorsese la Andravida, coborîse cîteva zile la Kalama.ta şi plecase din nou. Prinţesa nu l-a unnat, reţi- nută chipurile de cetatea aceasta a părinţilor săi, care, după cum se spunea, îi era nespus de dragă.

Sgur6s bătea drumurile, căscînd gura acolo unde vedea că se adună mai multă lume şi omorîndu-şi timpul cu boscarii şi cu măscăricii pribegi, În trecere prin Kalamata. Banii Biancăi şi ai doicii sale se topiseră de mult şi, pentru a mai avea din ce trăi şi a-şi prelungi şederea acolo, a trebuit să vîndă calul. Nu ştia cum o să se mai descurce de-aci Înainte. De deznădejde nici vorbă nu putea fi : nu-i dădeau ghies la aşa ceva nici încăpăţînarea, nici mîndria sa. Pe măsură ce trecea vremea, felul acesta de-a trăi devenea din ce În ce mai Împovărător, iar inactivitatea precum şi lipsa oricărui scop îi mîhneau inima. Acel „ceva", mare şi minunat, pe care l-a aşteptat Întotdeauna În viaţă, nu venea. Nu, nu venea ... PI! seară'., cînd Întunericul

Începea să'. se lase, se apropia de îm^ prejurimile cetăţii, se plimba Încoace şi Încolo, la picioarele zidului foişoarelor, şi adă'.sta îndelung 5i cu urechile la pîndă dinaintea porţilor de fier. Stelele clipeau pe cerul înalt, iar dinspre zidul enonn şi mohorît al Pendadactilului răzbea o boare rece şi plină de spaime. Umflat de apele ultimelor ploi, milui cuprindea atît cetatea, cit şi oraşul Într-o îmbrăţişare largă'., şi apoi se călătorea către mare, murmurînd încet. Mi^ rosul jilav al pămîntului reavăn, al plantelor, precum şi boarea sărată'. a mării urcau în văzduh. în timpul acesta îşi amintea, destul de des şi cu sufletul plin de durere, de dragul său fugar, de Astritis, de libertatea întraripată pe care-o gustase împreună cu el şi de cavalcadele lor nebuneşti pe cîmpiile patriei. De bună seamă că mîndrul şi frumosul său cal se afla şi acum dincolo de zidurile înalte ale cetăţii. Nădăjduind că odată şi odată va auzi cunoscutul nechezat, Sgur6s se plimba agale pe lingă stînci, ascultînd atent zvonurile vînrului de noapte. Dacă l-ar mai avea şi acum pe Astritis, s-ar simţi mai puternic, iar inima nu i-ar fi atît de Insingurată.

Pierdutul său prieten fusese mai norocos decît dînsul, pur^ tase dulcea povară a femeii din vis. II vedea cu ochii minţii îndepărtîndu-se liniştit, cu gîtul arcuit şi purtînd preţioa~a povară În şa, pe cîmpul jilăvit de ploaie şi luminat de lună al Mesareei. Işi amintea, cu durere, de întîmplarea aceasta şi îl invidia ; ba, uneori, în unele clipe de pripită mî'nie, calul c~l minunat îi apărea În minte ca un prieten care l-a trădat.

O dată cu scurgerea t1mpuiu~, pioile au prins a se r~d, iar nopţile a se scutura şi îndulci. în serile cu lună cobora pe ţărm şi se Întindea pe nisip, cu faţa În sus şi cu mîinile îm^ preunate sub cap. Răsuflarea mării se înălţa încărcată cu miresme de iasomie şi de micşunele, i,ar romaniţele aurii şi sfioase spuzeau ogoarele În faptul dimineţii.

Miresmele lui april umpleau atmosfera.

Capitolul V ll l

VISUL CARE LIMPEZEŞTE LUCRURILE

N-a spus niciodată că drumul v1eţ11 s-a curmat.

De vreme îndelungată, de luni de zile În şir, tot ceea ce îl Înconjura părea amorţit, monoton şi de neîndurat ; toate zilele erau la fel. Umbla alandala şi înnădea vorba cu Zervo^ heris fără nici o noimă. Încetul cu Încetul, învăţase să poarte grija necazurilor altora şi să asculte durerile şi răfuielile fa^ miliale ale crîşmarului. Zervoheris avea un frate mai mare, fierar de meserie, pe care-l chema Timoteu, bărbat vestit În toată Kalamata pentru forţa· sa trupească. Timoteu înhăţa ditamai ranga de fier cu o singură mînă, arunca barosul În aer şi îl prindea de coadă fără ca braţul să i se îndoaie. Pan^ delis era nespus de mîndru de fratele său şi, cu toate că nu-şi vorbeau de doi ani bătuţi pe muchie, era foarte măgulit dacă-l Întrebai ceva despre fierar. Zîzania încăpuse Între dînşii după moartea tatălui lor, din pricina unei· moşteniri. În serile de iarnă toată golănimea Kalamatei se aduna la taclale la fie^ răria de pe malul rîului, unde îşi mărturiseau necazurile, sau înnădeau firul poveştilor şi al istorioarelor. Pe vremuri se ducea şi Pandelis pe-acolo, lua şi dînsul parte la clăcile acelea şi era printre cei dintîi care se înhăma la discuţiile ce se în^ cingeau. Acum se supărase şi dăduse bir cu fugiţii. „Nu-i mai calc pragul fierarului cîte zile-oi mai avea !" spunea dînsul, dar era cu ochi şi cu sprînccne că rezerva aceasta îl ustura al naibii.

Aşadar, cam în felul acesta se petrecea acum viaţa lui Sguros. Se părea că demonul batjocoritor al destinului îl u_rsise v to~mai pe. e), care v~s3;.se at Îtea isprăvi . vîtejeşt~, să-şi urasca viaţa hps1ta de lupta m chip tembel, dm han m han şi din cîrciumă în cîrciumă. Cutreierase de-o mie de ori ma^ halalele tîrgoveţilor înstăriţi din Kalamata, care se înghesuiau sfioase în jurul cetăţi!, precum şi pe acele ale sărăcimii de pe malul rîului Nedu. Primăvara se apropia pe nesimţite. În^ tr-una din zile, în timp ce hoinărea pe uliţele murdare al;! sărăcimii, inima prinse a-i bate puternic. S-a oprit locului. Ochiul său zărise, cam cît ai bate douăzeci de paşi Înainte, un om care sta locului şi-l privea din faţa unui zid văruit.

Infăţişarea străinului n-avea nimic neliniştitor şi nici de bănuit nu dădea. Era Înalt şi voinic, purta o tunică cenuşie, lungă pînă la genunchi, ciorapi galbeni, strînşi pe picior, care urcau pînă la coapse,' şi-o manta neagră, aruncată pe umeri, care-i

atîrna pe spate. Capul, cu părul negru şi creţ, era des^ coperit şi o barbă neagră şi despicată În două îi acoperea bărbia. După înfăţişare şi îmbrăcăminte părea vreun tîrgoveţ grec sau vreun oştean neînarmat, iar atitudinea sa liniştită l-ar fi lăsat nepăsător pe oricare alt trecător înafară de Sgur6s. Ochii negri şi lucioşi ai străinului l-au pus pe gînduri pe tînăr. Unde mai văzuse el privirea asta? Prin mintea sa tulburată s-au perindat în grabă toate amintirile... Hainele acestea... mantaua... îi erau necunoscute, desigur, dar înăl- ţimea şi statura lui îi aminteau de ceva nespus de trist, care zăcea în beciurile memoriei sale ! Cît despre privire... ei bine, despre aceasta nu mai încăpea nici o îndoială : o mai văzuse undeva şi îşi amintea că-l cercetase şi la vremea aceea, ţintuindu-l tot atît de stăruitor ca şi acum. Se simţea ruşinat de şovăiala aceasta, stîrnită deodată, pe care străinul o ob^ servase, desigur. Sguros a pornit de-a dreptul spre el. Im^ prejurimile erau pustii. Undeva, în depărtare, suna toaca de vecernie. În timp ce tînărul se apropia încet, străinul s-a răsucit brusc pe călcîie şi a pierit În răspîntia drumului cu o repeziciune uimitoare.

Intîmplarea aceasta n-avea, desigur, darul de a-l linişti pe tînăr. Arzînd de curiozitate şi cuprins de-o revoltă mută, care-i biciuia nervii, a Întins pasul şi, ajungînd la colţ, s-a năpustit Înainte, pentru a vedea unde se ducea omul cu man· taua neagră. Plin de uimire, l-a văzut hăt-departe, la o distanţă apreciabilă. Ai fi zis că nu păşeşte ca toţi oamenii. În ciuda înălţimii sale, călca zvelt şi nespus de uşor, plecîn- du-se Îna~nte, cu agilitatea unei şopîrle, la fiecare pas p~ care-l făcea. Poalele mantiei sale fîlfîiau în urmă ca nişte aripi fwnurii, lăsînd impresia că nu Înaintează, ci că zboară in rasul pămîntului. Sgur6s s-a repezit pe urmele lui. Gonind pe uliţele şerpuitoare, I-a pierdut şi l-a regăsit tot de atîtea ori din privire. Gîfîind, vedea cu deznădejde cum Înserarea coboară În jur, Întunecînd uliţele. Mînat irezistibil Înainte, Ie străbătea, totuşi, cu ochii larg deschişi, ţintuiţi pe steagul negru care gonea Înaintea lui şi înafara căruia nu mai zărea nimic altceva împrejur.

lmpiedicîndu-se de nişte grămezi de gunoi, poticnindu- se şi călcînd în băltoace, înainta stăruitor şi fanatic, dar celălalt se îndepărta mereu, aidoma unei păsări sau unei umbre, pe care, ca şi cînd ai trăi un coşmar, n-o poţi ajunge din urmă cu nici un preţ. S-au fugărit în felul acesta pînă În clipa În care

străinul s-a oprit deodată În faţa unei porţi boltite. Man^ tia i s-a Învolburat brusc, căzînd apoi În cute fumurii. Mîna necunoscutului a prins cu repeziciune zăvorul, l-a tras, a des^ chis poarta şi a pătruns înăuntru. Poarta s-a Închis cu zgo^ mot În urma lui. Vrînd să-l ajungă mai repede, Sg12r6s a în^ tins pasul, dar un fulger i-a săgetat deodată prin minte. Mîna aceea hotărîtă care înhaţă ca şi cînd ar răpi, braţu] puternic şi mantia lungă şi neagră care fîlfîie şi-apoi cade În cute grele, ca o mantie călugărească... A tresărit înfiorat. Da ! El e ! Călugărul de la hanul din Mitzithras !. .. Ucigaşul curierului ! El e ! Sgur6s a încremenit uluit cîteva clipe. Intuise mai de mult, instinctiv, că rasa aceea nu era altceva decît o deghi^ zare. Se vede treaba că acest călugăr ... este unealta vreunui potentat, poate chiar a lui Sguromallis ! Emisarul Paleologu^ lui căzuse mort. .. Afurisită Încurcătură ! Acum, .însă, n-avea timp s-o descîlcească, trebuia să-l ajungă ! Da, asta trebuia să facă, să-l ajungă cît mai degrabă ! A ajuns la poartă din cîteva salturi şi, convingîndu-se printr-un gest mecanic că sabia se află la locul ei, a Înşfăcat zăvorul, l-a răsucit, a des^ chis şi... a Încremenit locului, mut şi cu gura căscată de uimire. Poarta aceea, clădită la mijlocul unui zid lung, nu dădea nicăieri ! înapoia ei nu se afla decît un loc viran, ceva mai departe cîteva ogoare, ulişe şi vreo două-trei hardughii, care ajungeau pînă la rîu. Avea siguranţa că de data aceasta îi pierduse urma pentru totdeauna. Lăsînd mîna, care ţinea încă zăvorul, să cadă moale în jos, s-a sprijinit cu umărul de rama porţii şi a rămas locului, privind posomorît În pămînt. Primejdia de care se temuse, chiar de cînd se pornise pe dru^ mul Kalamatei - de care se amăgise cu gîndul că reuşise să scape - îl ajunsese din urmă : prezenţa sa era cunoscută aici. Un gînd nou, abia iscat în mintea sa, a limpezit dintr-o dată totul. Unul dintre cele două glasuri pe care le-a auzit din spatele zidului hanului de la Mesareea era chiar al acestui demon, al falsului călugăr, care-i întinsese acolo o cursă noc^ turnă ; tot al lui era şi calul pe care pusese mîna. Prin urmare, de-aci înainte avea să înc.eapă lupta cea mare, bătălia pe viaţă şi pe moarte cu omul acesta, de care - simţea lucrul acesta în afundurile fiinţei sale - nu se putea descoto^ rosi în drumul său. Da, da, acum îşi dădea limpede seama că atît

lîncezeala care-l măcinase în ultima vreme, cît şi depri^ marea îşi aveau rădăcinile înfipte În aşteptarea aceasta ne^ guroasă. Da, da, intuise că pasărea cu aripa cernită era de vină. Ghicise că se va mai Întoarce o dată ! Şi-a înălţat pri^ virile şi· a căutat Împrejur. înnoptase. Într-un tîrziu, a reluat, descurajat, calea Întoarcerii ; a tăiat prin Împrejurimile cu^ noscute şi, odată ajuns în cîrciuma lui Zervoheris, s-a aşezat la masa lui obişnuită. A lăsat capul să-i alunece greu În jos, iar ochii săi priveau mecanic şi distrat mîna care se odihnea în voie pe masă, fără a avea prilejul să aqioneze. Nu, moar^ tea nu-l speria de fel, dar gîndul că nu va ajunge să trăiască de ajuns pentru a vedea Întruchiparea marelui miracol, că viaţa sa de pînă acum va rămîne fără scop şi fără nici o noimă şi că nu va afla mijlocul de a zăvorî gura acelora care l-au înşelat atît de amarnic, îl rănea profund.

După ce şi-a terminat treburile, Pandelis a venit fără zăbavă lîngă masa lui şi şi-a sprijinit pumnii pe masă, aşa cum făcea Întotdeauna cînd îl vedea dus pe gînduri. Atitu^ dinea capricioasă pe care tînărul o lua adeseori faţă de dînsul cînd n-avea chef de vorbă nu-i tăiase pofta de el. Dacă apucai să-i fii drag lui Zervoheris, nu te mai puteai deslipi uşor de dînsul. Era aidoma cîinilor acelora mari şi buni cărora tu le dai cu piciorul, iar ei ţi-l ling.

- Iar te-au năpădit grijile ?

De data aceasta dispoziţia lui Sgur6s se schimbase.

- Stai jos, îl îndemnă el arătîndu-i scaunul gol.

Zervoheris s-a aşezat, ştergîndu-şi mai întîi degetele cu nelipsitul său ştergar înflorat.

După cîteva clipe de tăcere, Sguros i-a spus fără mei o introducere:

- Trebuie să-ţi spun şi ţie unele lucruri.

Şi începu să-i povestească, din fir-a-păr, chipul În care se desfăşurase viaţa sa pînă În ziua aceea; i-a povestit despre anii copilăriei, despre obîrşia şi faima neamului său, despre năzuinţele şi ambiţiile sale, despre năluca trecătoare a prin^ ţesei, precum şi despre episodul cu Kafuris, care s-a Încheiat cu fuga sa la Mitzithras. Toate Întîmplările acestea s-au pe^ rindat, viu colorate, în povestirea sa bogată şi încîlcită. !n seara aceea dorea să simtă Înţelegerea şi interesul cuiva alături de sine şi mai dorea, pasă-mi-te, ca amintirea lui să nu se piardă cu totul, dacă s-ar prăpădi cumva pe neaşteptate. Crîşmc:tr din tată-n fiu,

Pandelis Zervoheris, om cu o fan^ tezie fabuloasă, era predestinat să nu iasă niciodată din obscuritatea anonimatului În care se zbătea gloata ţinutului şi timpului său. Povestirea lui Sguros era cea mai fermecătoare istorie pe care-o auziseră urechile sale năpădite de păr, iar impresia încercată era din cale-afară de neobişnuită. Uluit şi incapabil de-a mai rosti vreun cuvînt, îl privea pe tînărul nostru cu gura întredeschisă şi cu sprîncenele Încruntate. Cu^ riozitatea nesăţioasă, emoţia plină de duioşie, uimirea cople^ şitoare şi extazul Îl stăpîneau deopotrivă. Nu şi-a putut re^ căpăta calmul decît cu foarte mare greutate.

- Care vra să zică mi-eşti pui de arhonte, şi mie nu mi-ai suflat nici o vorbuliţă despre tărăşenia asta ! spuse el tremurînd şi strîngînd mîna tînărului În palmele sale.

În glasul său se Împleteau, abia văzute, undele spaimei şi ale stimei.

- Am bănuit eu ceva! ... Şi zici că sfîntul Toader, ocro^ titorul tău, ţi-i brodat pe cămaşă ? Ia să-l văd ! Sfîntă Fecioară! ...

Cu ochii strălucitori şi larg deschişi, a Întins mîna şi a prins a pipăi evlavios, cu vîrful degetelor, broderia arătată de tînăr. Sguros a gustat din plin bucuria acelei clipe. Inima lui curată aşteptase ani de-a rîndul ca admiraţia cuiva să se reverse, În sfîrşit, şi asupra sa, iar acum, fără s-o mărturisească, ea era inundată de-un val de bucurie şi recunoştinţă.

Prins În mrejele entuziasmului, a uitat ca prin minune atît amărăciunile trecutului, cit şi presimţirile negre şi neca~ zurile zilei de mîine.

- Nu te teme, îi spuse el vioi, ca şi cînd de data aceasta el era acela care consola, şi nu acela ce trebuia consolat, nu fac parte dintre cei ce depun armele cu una, cu două ! Aa ! Am să-mi vînd scump pielea ! Să-ţi intre bine în cap lucrul ăsta. Iar nemernicul cela, iscoadă sau ucigaş, care-ar cuteza să-mi ţină calea ·cu primejdie, n-are decît să vină, l-aştept ! spuse el plin de sine, umflîndu-şi pieptul ca un leu.

- Hm ! izbucni şi Zervoheris, scrîşnind cumplit din dinţi. N-are decît să vină !

Lui Sgur6s i-a fost foarte greu să se descotorosească de Zervoheris În seara aceea ; crîşmarul l-a Însoţit În odaia lui, s-a aşezat pe singurul scaun existent şi a continuat să vor^

bească îndîrjit, chiar şi după ce tînărul aţipise doborît de oboseală. ·

- Da' acu ce-o să facem ? întrebă În cele din urmă cîr^ ciumarul, punîndu-şi mîinile în şold şi considerînd totul ca o chestiune care-l privea personal.

- Dacă vor reuşi să mă doboare, spuse tînărul deschi^ zînd pentru o clipă ochii somnoroşi, vei avea tu grijă să-mi iei mesajul din sîn şi i-l duci prinţesei. Ai să-i povesteşti ce ţi-am spus, şi-ai să-i ...

- Nu! a mugit Zervoheris, izbind năpraznic cu pumnul În perete. Aşa ce'va n-o să se-ntîmple nici chiar dacă dracu Însuşi o lua hotărîrea asta. Numai tu ai să-i Împărtăşeşti prinţesei ce scrie în mesaj ! Ţi-o spun eu, Zervoheris !

Şi, zicînd acestea, s-a ridicat. Podeaua şubredă a scrîşnit sub paşii săi. Fără a-i ura noapte bună, a ieşit scăpărînd de mînie, a zăvorît bine uşa şi a coborît greoi scara.

Zîmbind fericit, Sgur6s a suflat în opaiţ şi a adormit. A doua zi de dimineaţă, pe cînd cobora În curte pentru a se spăla, s-a Împiedicat de-o matahală lungită în faţa uşii. Vă- zînd-o, s-a aplecat mirat şi... l-a recunoscut pe cîrciumar.

- Dar ce-ai făcut aici ? l-a Întrebat Încurcat.

- Am dormit.

Temîndu-se că ucigaşii ar putea veni chiar în noaptea aceea, se culcase În pragul casei !

Zorile abia mijeau, dar dimineaţa aceea călduţă de apri^ lie vestea că ziua va fi frumoasă. Cuprins de-o rară bună dispoziţie'. Sgur6s a plecat de acasă şi s-a îndreptat spre cîmp. Abia reuşise să se descotorosească de crîşmar. Zervoheris îşi propusese, încă din noaptea trecută, să-l urmărească pretu- tindeni, oriunde s-ar fi dus. „Nu, irn, nu i-ar fi lăsat să-l înjunghie cu nici un preţ !" Tînărul, însă, îşi regăsise şi vechea nepăsare, şi optimismul. În timpul nop\ii avusese un vis f ru^ mos, care-l fermecase. Se făcea că era călare pe-un cal roşu şi cobora panta dulce a unui colnic. Mai devale, nu prea de^ parte, adăsta umbra răcoroasă a unei păduri. Iată-l ajuns. Trunchiurile albe ale copacilor se mulau estompate în umbră aidoma trupurilor unor femei goale. După puţin timp i s-a părut că-l zăreşte şi pe Astritis printre ele ...

Atît a fost, dar dulcele legănat al acestei călătorii îl alinta încă.

Mergînd la voia întîmplării, s-a îndreptat spre fundul zării. Din pămîntul încălzit de soare se înălţa o boare de aer cald şi, îmbătate de lumină, cîteva păsăruici sfîşiau văzduhul străveziu, ciripindu-şi bucuria în triluri scurte, înecate în gîtlej.

Dinspre munţii din faţă se revărsau valuri de aer proaspăt, iar înapoi, la poalele dulcelui clin al uscatului, marea creş- tea strălucitoare, aidoma lamei cu luciu mat a unei săbii pe car~ un arhanghel o trăsese din teacă şi o Întinsese sub tării.

Fără vreun ţel anume, a mers necontenit, drept Înainte, vreme îndelungată. Pe pămînt mijea colţul ierbii noi şi puz^ derii de existenţe tainice şi timide se zămisleau sub tufele din umbra cărora gîzele şi guşterii se ascundeau neliniştiţi cînd simţeau apropierea omului. A făcut popas Într-un pîk de copaci din capătul unei pădurici, rare şi frumoase, care se afla pe coasta domoală a unui deal. Umbra aceea slabă picura un balsam binefăcător asupra trupului său Încins de dogoarea soarelui şi de umblet. Un gard improvizat din mărăcinişuri şi drobiţă înaltă acoperea cîmpia, oraşul şi marea. Intinzîndu-şi mădularele şi petrecîndu-şi palmele cu degetele Încopciate sub cap, s-a cukat cu voluptate şi a coborît pleoapele. Sîngele îi furnica În picioare şi, zvîcnind În gambe, cobora încetişor către căkîie şi degete. Respira greoi şi poate că şi aţipise la vremea' cînd un zgomot ciudat a răsunat asupra cîmpiei. Şi-a ridicat pleoapele mirat şi a ascultat ţinîndu-şi respiraţia. Zgo^ motul s-a repetat. Era un corn.

Răsunînd înfundat şi unduios, sunetul cornului părea că aleargă spintecînd depărtările şi că alunecă, tărăgănat şi ritmic, asupra dmpiei. Lătratul cîinilor îi ţinea isonul. Pe pămîntul pe care îşi sprijinise capul Sgur6s auzi ecoul În^ fundat al unor bubuituri <lese. J| r~cunoscut tropote de cal. Şi-a ţinut respiraţia şi a ciulit urechile. Cornurile răsunau înteţit acum, iar numer;:işii călăreţi care le purtau veneau din stînga, treceau departe, hăt, pe dinaintea lui, cădeau către fundul zării şi apoi se reîntorceau. Nu era un convoi care călătorea În mod obişnuit pe-un drum drept ; tropotele şi larma se îndepărtau şi se apropiau, se stingeau treptat şi apoi creşteau năvalnic din nou, aidoma unei şarje de cava^ lerie care descrie volte largi În largul cîmpiei. Cornurile răsunau periodic, un steag lung fîlfîia În văzduh, cîinii lătrau

frenetic.

Sgur6s s-a ridicat, Într-un cot mai Întîi, În genunchi apoi, şi, înălţîndu-se drept În picioare, a cercetat În cele din urmă întinsul semănăturilor din privire. Un alai mare galopa năvalnic pe Întinderile netede şi pustii şi se îndrepta Către dînsul, despicînd cîmpia pieziş. Judecînd după îmbrăcămintea multicoloră, după frîurile Împodobite cu nestemate şi după strigătele stranii şi guturale, Sgur6s şi-a dat seama ~ă erau franci. Inima i s-a oprit înfiorată - printre bărbaţii îmbrăcaţi în costume de vînătoare, alcătuite din tunici scurte şi toci uşoare, cu penaje pe cap, fîlfîiau şi cîteva rochii. Ti^ nărul grec urmărea cu ochi scînteietori multimea aceea care se îngrămădea, se subţia şi se alungea, rînd pe rînd, ca un trup solzos de peşte. În fruntea oştenilor a distins-o pe prin^ ţesă : era a doua sau a treia dintre călăreţi. Curtea francă ieşise la vînătoare. Şoimii îşi încleşteau ghearele încovoiate pe mîinile înmănuşate ale călăreţiior şi, din cînd În cînd, vîrful pîlcului se răsucea scurt, schimbînd direcţia, sau curma alergătura ţintuindu-se locului. Eliberaţi din lănţug, Cîţiva şoimi zburleau penele, se înălţau săgetat În văzduh şi se roteau sus, din ce În ce mai sus, pînă se pierdeau În lu^ mina orbitoare a soarelui. întregul alai adăsta imobil, cu ca^ petele înălţate ; atît cavalerii cît şi doamnele sorbeau văzduhul din privire. Strigătul ascuţit al păsării din tăriile cerului îi ademenea subit. Atunci se năpusteau iarăşi, şi tropotele sălbatice ale mulţimii de cai, lătratul cîinilor, precum şi ţipe- tele şi rîsetele alaiului zgomotos şi nesăţios ajungeau Într-un anumit loc al cîmpiei, unde victima, caldă încă, zvîcnea pe-un petic de pămînt, Înainte ca legătura cu viaţa să se rupă cu totul. Prepelicarii o dibuiseră în tufişuri şi o adul^ mecau, Întinzînd boturile lunguieţe şi tremurînd. Gloata se^ niorilor se strînsese ciotcă în jurul plăpîndei făpturi rănite şi o examina cu nesaţ, minuţios şi cu răbdare. Discuţiile haz~ Iii şi glumele subţiri şi gustate cu voluptate Împodobeau bogat scurta şi solemna scenă a· morţii. Sguros nu vedea nimic din tot ce se petrecea acolo. Io ochii lui nu se reflecta decît un singur idol : Isabeau, pe calul ei cel alb. Vioi şi netulburat, Astritis scormonea pămîntul cu copita ; capul lui inteligent se mişca Într-una, uimit şi trăgînd parcă cu urechea în ace^ laşi timp. Tînărul şedea În genunchi, cu încheieturile moi, şi privea aceste două mari iubiri ale vieţii sale - femeia şi ca^ lul - îngemănate Într-o singură mladă

acum. Inima sa zbura În urma lor. Pornind din nou, suita s-a îndepărtat, a descris un arc imens pe cîmpie şi apoi s-a îndreptat, ur^ cînd, către stînga şi s-a pierdut, săltînd în trap elegant, îna^ poia unui mic şirag de coline. După un scurt răstimp, a re^ apărut. Strigătele spontane izbucnite din nou dovedeau că şoimii fuseseră sloboziţi încă o dată. Cutremurînd pămîntul sub tropotele copitelor, francii s-au iscat dinapoia unei per^ dele de copaci şi, dînd pinteni cailor, s-au năpustit ca trăsnetul - cît pe-aci să dea peste Sgur6s, care şedea pitulat în ascunzişul său - şi au defilat fulgerător prin faţa lui. Se chircise puţin şi îşi plecase capul, pentru a nu-l zări, dar după ce i-a auzit îndepărtîndu-se, a ieşit iarăşi. Sîngele îi zvîcnl!a rapid şi clocotitor În inimă.

Locul din faţa lui nu mai era pustiu ca mai înainte, alaiul trecuse, dar o femeie călare pe cal se oprise, ca o stea ruptă din trena unei comete În faţa sa.

Sfinte Hristoase ! ! O vedea pentru - prima oară atît de aproape ! Călare pe Astritis, adăsta mîndră şi mirată parcă, la cinci paşi numai, În faţă, şi privirile ei limpezi şi sincere îl cercetau pe tînărul necunoscut răsărit fără de veste În ca^ lea ei. Mîinile mici purtau mănuşi albe, de piele. Pe pumnul ei stîng şedea o pasăre rară, un şoim alb. Ţinea capul drept, cu bărbia mică repezită Înainte, şi ochii care au strălucit ne^ liniştiţi o clipă s-au tulburat iarăşi, iar pleoapele au coborît, acoperindu-i pe jumătate. El şedea În genunchi şi o privea, incapabil să se ridice. Şi, aşa cum se înălţase din tufe, bus^ tul şi capul său răvăşit, din timpul somnului, cu buclele re^ vărsate şi pline de frunze uscate şi ţărînă, aveau, pasă-mi-te, ceva sălbatic, care în imaginaţia ei înflăcărată de femeie sin^ guratică a luat proporţiile unei tinere arătări a pădurii. Ne^ curmîndu-şi mersul, netulburat şi mulţumit de sine parcă, Astrids i-o aducea ş: mai aproape. S-a lăsat purtat~ pe âceâ^ stă nebănuită cotitură a drumului cu pleoapele coborîte. Ridicînd genunchiul cu eleganţă şr călcînd spinii În picioare, Astritis s-a oprit înaintea stăpînului său cu preţioasa povară în spinare. Odată ajuns acolo, a clătinat din cap şi a neche^ zat grav şi prieteneşte, cu reţinută bucurie. Uluit şi fără su^ flare, Sgun5s s-a ridiqt şi a făcut un pas înapoi Da, o vedea atît de aproape pentru prima oară în viaţa lui ! 1n puţinele clipe ale uimirii şi tăcerii care au urmat i s-a oferit prilejul de-a o privi nu cu gîndul netulburat, ci cu sufletul. Pînă atunci n-o văzuse decît În

iureşul fugii sau sub sclipetul tul^ bure al lunii. Fantezia sa o zămislise, fără de voie, altfel decît era în realitate, mult mai tînără, mai neîmplinită şi mai blîndă. Era mai vîrstnică decît dînsul, părea greoaie în se^ vera ei imobilitate, avea privirea distantă, şi un „ce" neome^ nesc, propriu idolilor, Îţi stîmea teama cînd o priveai. Pielea ei, albă şi luminoasă, avea luciul mat şi cald al catifelei, iar sînul ei degaja un parfum ·discret, o aromă de tămîie şi de trup de femeie care a obosit şi acum respiră uşurel. Şi, brusc, ca şi cînd frîul s-ar fi rupt, capul ei s-a aplecat pe spate. A strîns f rîul În pumni şi, Încruntînd sprîncenele, a privit roată împrejur. Luată de avîntul galopului, suita ei şi sunetele cor^ nurilor răsunau la oarecare depărtare de pîlcul acela de co^ paci ; îşi dăduseră seama din capul locului de abaterea ci din drum şi poate că o socoteau voită. Şi-a Întors faţa de la tînărul nespus de palid, care o privea sprijinindu-se cu spatde de-un copac, şi a Încercat să se îndepărteze, dar Aş^ tritis n-o mai asculta. înrădăcinat cu cele patru picioare În pămînt, îl privea şi el, drept În ochi, pe stăpînul său. Mîna cea midl şi albă a amazoanei scutura frîul, iar piciorul ele^ gant îi lovea nerăbdător coastele. În cele din urmă, degetele fine au prins a i se urca alintător pe gît, dar calul a scuturat capul pe spate, ca şi cînd ar fi spus „nu". Ochii prinţesei s-au aţintit neliniştiţi şi naivi asupra lui Sgur6s. în nedume^ rirea lor simplă lucea pentru Întiia oară o undă omenească.

Fără a-şi da seama ce face, a căzut în genunchi şi i-a spus, îmbătat şi tremurînd de emoţie:

- Iartă-mă, doamna mea ! Pînă acum nu te-am văzut, deşi am stat În picioare ; ştiu că eşti prinţesă şi, chiar dacă nu te-aş fi văzut niciodată, aş fi ghicit. .. Nu-i cere acestui vrednic cal să te poarte departe de mme ; e al meu ş1 mă iubeşte mai mult decît pe tine.

L-a privit fîstîcită şi cu gura întredeschisă.

- **Calul acesta e al** tău **? a** şoptit **dînsa În** greceşte, **cu** oarecare teamă în glas şi fără a înţelege.

- Da, e al meu. Mi l-ai luat în noaptea aceea, nu-ţi mai aminteşti ?. .. În noaptea cînd ai trecut prin cîmpia Mesareei era lună plină. Te vedeam pentru a doua oară atunci. Intîia oară te-am văzut acum Cîţiva ani, În patria mea, la Nau^ plion ...

II auzea vorbind gîfîit, cu respiraţia întretăiată, şi nu-i

l'enea să creadă ceea ce auzea. Limba greacă îi amintea de lucruri îndepărtate, de anii copilăriei, de Anna Anghelina şi de viaţa ei din surghiun. La ultimele lui cuvinte fruntea i s-a Înnourat, totuşi.

- La Nauplion? spuse ea ca pentru sine, amintindu-şi parcă ceva.

Au tăcut amîndoi. Ochii ei, care încetul cu Încetul se În^ chiseseră pe jumătate, îl priveau recăpătîndu-şi nepăsarea obişnuită.

- Nu pleca, doamna mea! strigă dînsul autoritar. M-am abătut de la drumul pe care primisem porunca să-l urmez primejduindu-mi viaţa şi am venit la Kalamata numai pen^ tru a te vedea. Am bătut la poarta cetăţii tale, dar oamenii tăi m-au izgonit. Nopţi Întregi i-am dat tîrcoale şi aşteptam fără a şti nici eu ce aşteptam. Te căutam pretutindeni, um^ blam şi te căutam şi pe ogoarele acestea, şi jos, pe ţărm, şi pe vînt, şi pe soare, necontenit. Te aşteptam, cum să-ţi spun, doamna mea, te aşteptam să vii o dată cu vîntul muntelui, sau cu răsuflările mării ! Şi acum ai venit, eşti aici şi te pri^ vesc. Dacă nu vrei să-mi ·vorbeşti, nu vorbi, dar nu pleca, nu pleca, doamna mea, nu pleca !

L-a ascultat atentă, imobilă şi cu pleoapele coborîte şi două Împurpurări uşoare îi abureau obrajii. După ce el a contenit vorba, prinţesa a alunecat uşor, cu foşnet de mătase, din şaua calului, şi cînd sandalele ei noi au atins pămîntul, i-a spus rece şi fără a-l privi :

- Da, acum Înţeleg şi eu de ce-ai venit la Kalamata, văd de ce ţineai cu tot dinadinsul să mă vezi ... Calul acesta e al tău, şi oamenii mei ţi l-au luat ... Rău au făcut ; îi voi do^ jeni. fa-l !

I-a aruncat frîul pe braţ cu mîna stîngă şi, prinzîndu-şi fusta lungă cu degetele, se pregătea să plece grabnic din de^ sişul acela.

S-a cutremurat pierdut din creştet pînă În vîrful picioare^ lor şi i-a strigat, zvîcnind înainte :

- ln numele lui Hristos, opreşte-te, doamna mea !

Se aplecă şi îl ascultă, privindu-l peste umăr. Cuvintele i s-au înecat în gît, inima îi bătea năvalnic, respiraţia îl înă- buşea ...

- Calul acesta e al tău, nu-i aşa, i-a spus dînsa cu blindă

mîndrie, ţi-a ghicit ascunzişul şi s-a răzleţit de alai ; În felul acesta m-a adus aici. Oamenii mei ne-or fi căutînd, de bună seamă.

A dat să plece din nou, dar zărindu-i din coada ochiului mîinile Întinse, ca Într-o rugă fierbinte şi mută, s-a înclinat pe jumătate şi s-a făcut că-şi aranjează rochia lungă, care se încurcase În spinii uscaţi. Purta o rochie În două culori, des^ părţite Între ele, de sus pînă jos ; jumătatea dreaptă era al^ bastră, cea stingă albă. Blazonul cu crucea neagră în formă de ancoră era brodat pe piept. O cască albă, mulată pe cap, îi acoperea părul, jumătatea frunţii şi urechile, şi se Încheia În faţă, sub bărbia mică. Două cozi de-un castaniu pur cob0- rau prin deschizăturile abil croite pînă la gît şi apoi se as^ cundeau iar sub cască. Pe creştetul capului purta aceeaşi tocă scundă şi hexagonală cu care-o văzuse prima oară la N au^ plion. Indreptîndu-şi cu multă trudă picioarele, se înălţă şi se apropie de dînsa. Lingă ea era mai înalt, prinsese lujerele unor trestii în mînă şi pe buzele sale tremura un zîmbet amar.

- Nu sînt cerşetor, doamna mea, îi spuse el cu mîndrie, şi greşeşti cînd spui că te-am cautat pentru a-mi Înapoia ca^ lul. ln ţinutul meu de baştină sînt viţă de arhonte şi încă dintre aceia din neamurile cele mai de seamă. Mă trag din Leon Sguros, arhontele N auplion-ului şi al Argos-ului, dacă ai auzit cumva de dînsul. Priveşte, pe cămaşa mea e brodat sfîntul Theodor, care, În nemărginita lui bunătate, e ocrotitorul meu. Dă-ţi osteneala să priveşti, prinţesă ! îi spuse el, desche^ indu-şi tunica la piept.

Dînsa nu ştia ce trebuie să facă mai Întîi : să se mire sau să rîdă. Emfaza lui copilărească i-a provocat o neaşteptată bună dispoziţie. S-a Întors, l-a privit, şi În ochii ei strălucea ca niciodată o expresie de voioşie tinerească. Intre timp, expresia lui s-a schimbat brusc. Ochii i s-au lărgit și, pipăindu-și nervos pieptul, a tras sulul cu mesajul lui Șguromallis din sin. De-abia atunci își amintise de el.

— Maică Precistă ! spuse el răgușit. Iată pentru ce veneam la tine !

Și, privind ametit sulul, i l-a oferit întinzînd mina, fără a se apropia mai mult. Dînsa adăsta mirată.

— Ia-l, doamna mea, ia-l ! Iți va stîrni interesul. Mi l-a încredințat guvernatorul militar al Mitzithrei, arhontele

Sguromallis. M-a amenințat cu moartea dacă-l voi deschide pe drum și mi-a spus să nu-l dau altcuiva decît mareșalului Ni- colao Santomeri. După cum vezi, nu l-am deschis, dar am preferat să ți-l predau ție. În felul acesta îți va fi mai lesne de înțeles că nu sînt cerșetor și ai să îndreptățești faptul că am cutezat să bat la poarta de fier a cetății tale.

Șovăind în continuare, a întins mîna înmănușată și, stă- pînită de-o uimire adîncă, a prins sulul de celălalt capăt, fără a atinge degetele tînărului. A rupt sigiliul, a desfășurat mesajul și, aruncînd o singură privire asupra rîndurilor, l-a cercetat pe Sguros; apoi, întorcîndu-și din nou privirile asupra pergamentului, a început să-l citească.

Din locul pe care se afla, și-a aruncat și el privirile asupra mesajului. Pe măsură ce prințesa citea, foaia se înălța treptat și capătul său se îndoia înapoi. Văzînd două pete de rugină înnegrind în colțul de sus al pergamentului, și-a amintit de cuvintele necunoscutului de la hanul din cîmpia Mesarrei. Ceea ce vedea acum nu erau altceva decît două picături de sînge uscat. S-a auzit tropotul unui cal, și-un tînăr franc, cu părul blond fluturînd în vînt și cu toca împodobită cu pene în mînă, s-a ivit pe potecă și a privit neliniștit în dreapta și în stînga. Văzînd-o pe prințesă, și-a strunit brusc calul, a sărit din șa și, trăgîndu-l de frîu, a dat stuful înalt la o parte și s-a apropiat de dînsa. Isabeau și-a înălțat privirea.

— Pe mine mă căutai, senior Jean ? l-a întrebat.

Sguros îl privea și el, cu ochii măriți, pe tînărul cavaler, în chipul copilăresc și palid l-a recunoscut pe ocrotitorul său, pe cavalerul cu crucea albastră, întîlnit pe neprevăzute în prima zi a călătoriei sale. Jean de Tournai vorbea cu Isabeau în limba franceză. Judecînd după puținele cuvinte pe care le-a rostit cu glas scoborît și cu respect, Sguros a înțeles că întreg alaiul se speriase de dispariția prințesei și se împrăștiase În iargul cîmpiei, căutînd-o. Dar ceea ce H impreslona ~n chip cu totul deosebit era faptul că tînărul senior nu părea J.-l recunoaşte de fel. Nu-i aruncase decît o singură privire, la sosirea sa, o privire inexpresivă, iar acum nu-l mai

învred^ nicea nici măcar cu atenţia s.a. ln sufletul lui Sgur6s răsăreau zorile bucuriei. Părea că cerul îi făcea un semn dăruindu-i atîtea întîlniri Într-un singur ceas. O ! Cu siguranţă că se schimbă ceva ! gîndi el, înfiorîndu-se în taină la presimţirea că marele, minunatul său vis ar putea să înceapă, în sfîrşit ...

- Poţi pleca, senior Jean ! spuse netulburată prinţesa şi, coborîndu-şi din nou privirea asupra mesajului, adăugă : Vin şi eu numaidecît.

Revenindu-şi parcă din uluială, cavalerul şi-a aruncat abia atunci privirile către Sgur6s, dar ochii săi atît de luminoşi altădată n-au răspuns nici zîmbetului de izbîndă, nici semnului imperceptibil al tînărului grec. Prin fundul lor a fîlfîit o umbră cenuşie. S-a întors brusc, a sărit pe cal şi a pornit În ga^ lop. Prinţesa Isabeau citea. Mîinile sale albe şi mici ţineau mesajul întins, ochii ei umbriţi urmăreau încet şi cu atenţie rîn^ durile. În cele din urmă, mîinile sale au alunecat în jos şi, înăl- ţînd sprîncenele, l-a privit pe Sgur6s cîteva clipe.

- Ştii ce scrie în mesajul acesta ? îl întrebă dînsa cu glas uşor tărăgănat.

- Nu, doamna mea, jur pe numele lui Dumnezeu că nu ştiu.

A privit distrată În altă parte, apoi i-a spus fără a-l privi :

- Spune că oricine va citi mesajul acesta trebuie să te ucidă.

Tînărul a înmărmurit.

- Să mă ucidă ? !

Nu i-a mai răspuns; privirile sale rătăceau asupra întin^ derii nemărginite a cîmpiei, iar vîntul uşor îi învolbura rochia. Plecîndu-şi capul, privirile lui Sgur6s au coborît asupra me^ sajului, care se răsfrînsese În mîinile prinţesei ; sub textul lung, o mînă străină scrisese oblic trei rînduri de litere roşii ; acestea reprezentau recomandarea lui Sguromallis.

ln apropiere au răsunat, fără de veste, tropote de cai ; de data aceasta nu mai era unul, erau cinci cavaleri franci. Au descălecat lîngă stufăriş şi s-au apropiat curtenitor de prinţesă. Ochii lor îl cercetau pieziş şi bănuitor pe tînărul grec.

~ Aţi venit, prieteni ? spuse cu vioiciune Isabeau, schim^ bîndu-şi brusc expresia şi zîmbindu-le Vi:sel.

- Vă aşteptăm !

Apoi, arătîndu-l pe Sgur6s cu o mînă şi strîngînd mesajul cu cealaltă, le-a spus :

- Daţi-i un cal acestui tînăr senior ; vine din Epir şi îmi aduce veşti de la unchiul ·meu, arhontrle Nikoforos. Să ur^ meze alaiul nostru. Şi-acum, înainte spre K.alamata !

A încălecat pe Astritis şi, cu capul sus, a pornit înaintea tuturor.

Capitolul I X

STRAINUL PRINŢESEI

Ameţit şi cu gîndurile nelimpezite încă, a urmat alaiul prinţesei pe drumul care străbătea cîmpia şi apoi pe uliţele Ka^ lamatei. Toate întîmplările acestea se petrecuseră atît de ra^ pid şi erau atît de neaşteptate încît erni ispitit a crede că sînt ·lipsite de orice suport logic. Se trezise strămutat deodată, parcă, Într-o lume magică şi necunos·:ută, care-l prinsese în mrejele ei ameţitoare ,şi îl purta cu sine. Nici nu băgă de seamă mulţimile care se fereau din calea alaiului prinţesei, frîngîndu-se din mijloc. Priveliştea aceasta, care poate că l-ar fi umplut de semeţie În altă Împrejurare, se desfăşura goală de orice sensuri înaintea privirilor sale. O clipă numai, în timp ce se apropiau de cetate, s-a petrecut ceva care l-a făcut să tresară, scuturat de fiori de gheaţă : o pereche de ochi Îl ţin- tuiau stăruitor prin gîrliciul drumului, de-a dreapta şi de-a stînga căruia se aliniau tîrgoveţii, care căscau gura la alai. Erau doi ochi întunecaţi şi adînci, fn taina cărora licărea, totuşi, o scînteie dură. S-au trezit p1!ntru o clipă din toro^ peala lor, şi atunci i-a recunoscut : erau ochii lui Fedor. Ce căuta acolo ? Venise din Întîmplare, desigur. Sosise de la lanitsa şi se ducea, fără doar şi poate, la Zervoheris. Alături de dînsul se afla veşnic neîncovoiatul Petros. Chica sa albă şi barba de profet reverbera metalic strălucirea soarelui de nămiezi.

Le-a surh mecanic şi stîngaci. 11 uimea faptul că bătrÎnul nu-l privea de loc, părînd că nici măcar nu-l văzuse. Fedor, însă, nu şi-a deslipit privirile de dînsul, pînă cînd Sguros n-a trecut de el. N-a răspuns salutului mut al tînărului, iar fruntea sa boltită se întunecase parcă. Sgur6s a trecut mai de^ parte, cu senzaţia să privirea aceea neomenoasă Îl însoţeşte, înfiptă ca un junghier în carne. .

Odată intrat în cetate, a fost cuprins de alte impresii. De la grajdurile dimprejur grăjdarii soseau pentru a ţine caii stăpînilor. Cîinii lătrau îndrăcit, caii nechezau, şoimarii flu^ ierau la păsări. Sprinteni, cavalerii au sărit cei dintîi din şei, şi-apoi, sprijinindu-se cu mîna înmănuşată de umărul lui Jean de Tournai, a descălecat şi prinţesa. Pentru cîteva clipe, curtea s-a umplut de larmă şi de rîsete. Tînărul grec s-a zăpăcit cu totul în hărmălaia acestei forfote ameţitoare. Atît pajii, care alergau în tot locul, cît şi grăjdarii, care duceau caii la iesle, îl îmbrînceau şi îl tîrau de ici-colo ; nimeni nu-l cunoştea şi nici nu-l învrednicea cu vreo atenţie. Cătînd-o din privire pe Isabeau în locul unde descălecase mai înainte, n-a mai văzut-o. Jur Împrejurul acestei curţi interioare se înălţau clădiri cu unul sau cu două caturi, galerii şi logii pe care se că- ţărau curpeni de viţă de vie, podeţe şi scări de marmură. Fremăta acolo o întreagă viaţă necunoscută, despărţită de res^ tul lumii prin ziduri groase, pe care nu le zăreai, dar le ghiceai înălţîndu-se jur Împrejur. Povestea îşi urma cursul. .

A făcut Cîţiva paşi înapoi şi s-a sprijinit cu spatele de-o coloană de lemn care susţinea un pridvor lung. Miroazna caldă, de carne friptă, îmbîcsea atmosfera. La diferitele ferestre, mici ~i mari, aflate jur Împrejur, s--au ivit chipuri necunoscute, de femei cele mai multe, care vorbeau şi rîdeau. Paji sprinteni, cu părul bine pieptănat, alunecînd În jurul capului, alergau de colo pînă colo şi strîngeau valtrapurile brodate de pe şei. Strîngînd zgărzile ţepoase În pumni, Îngrijitorii cîinilor tîrau ogarii neastîmpăraţi şi flămînzi la cuştile lor.

Stingher şi frînt de oboseală, s-a aşezat ca un intrus pe-o bancă. În dreapta sa se aflau treptele de marmură ale unei scări care urca spre o capelă, cu uşile şi cu ferestrele construite după tipicul francilor. Curtea devenea din ce în ce mai pustie · chipurile zîmbitoare s-au retras de la

ferestre. Răzbind îr.~ fundat, ca din adîncul beciurilor, se auzea din cînd în cînd lătratul cîinilor şi cîte-un nechezat prelung. Plăcile mari ale dalajului curţii străluceau în lumina soarelui. Neliniştit şi ruşinat, Sgur6s a rămas în adăstare, cu mîinile încrucişate pe piept. Era oaspetele sau ... ostatecul lor ·~ Lucrul acesta nu era cu totul imposibil. „Spune că oricine va citi mesajul trebuie să te ucidă ... " Cuvintele acestea îi răsuna.u necontenit în urechi. Primele cuvinte pe care i le-a spus cînd l-a văzut Întîia oară, după atîta amar de aşteptare, vorbeau despre moarte. O ! Dacă îi era scris să piară de mîna ei ... moartea va fi binevenită, dar părăsirea şi nepăsarea aceasta îi erau cu totbl nesuferite. Mai degrabă ocnaş decît neluat în seamă ! Oare de ce nu-şi în^ torsese privirile spre dînsul măcar o singură dată În tot cursul drumului ? De ce-l abandonase ca pe·-un cerşetor în curtea pustie ? Şi tocmai cînd cavalerii i-au găsit împreună, Întîia oară, insinuase că tînărul grec ar fi curierul unchiului său Ni^ kiforos şi nu le spusese nici un cuvînt despre cuprinsul mesa^ jului. De ce oare ?. .• Cuprins de-o dulce uimire, Sgur6s a sim^ ţit din nou fermecătoarea metamorfo:t:are a sufletului feme^ iesc. II compătimea, oare, pentru ceea ce apucase să-i spun~ despre el ? Să-l fi îndrăgit, oare, de la prima Întîlnire ? Mai ştii ! Dînsa îl văzuse abia atunci pentru prima oară, iar el îi purta imaginea În gînd de doi ani ! Gîndul la un asemenea pact tacit şi spontan faţă de franci îi a\inta sufletul ca un bal^ sam. Între dînşii se statornicise încă de-atunci o tainică le^ gătură. În timp ce urmărea în gînd apariţia lui în lumina or^ bitoare a curţii, simţi în preajma sa ceva care aducea cu pre^ zenţa vie a unui om. Dînd să se întoarcă, o mînă i-a atins uşor umărul. întorcîndu-se, a văzut lîngă el un cap mare cu părul roşu şi doi ochi îl priveau liniştiţi.

- Visezi, prietene, îi spuse pe greceşte necunoscutul cu glas grav şi răguşit.

Sgur6s l-a privit mirat. Era un om de statură mijlocie, dar bine legat. Capul său mare, cu părul roşcat şi neîngrijit, era prins în reţeaua unei scufe care cobora pe ceafă şi se spriji^ nea, deopotrivă, atît pe grumazul puternic, cît şi pe umerii largi. Obrazul său, pîrlit de soare, era brăzdat de crestături aspre, ca de cuţit. Purta o tunică scurtă, de-un roşu învăpăiat şi terminată cu limbi lungi, pe braţe şi pe laturi, iar

pe picioa^ rele nervoase şi arcuite, o za galbenă. Ţinînd seama de îmbrăcămintea sa, părea a fi din tagma jonglerilor ambulanţi.

- Nu, aştept, îi răspunse Sgur6s fără chef.

Tonul oarecum ostil al glasului său n-a scăpat neobservat străinului. ln ochii lui mari şi mobili a licărit o scînteie de înţelegere. După ce l-a cercetat îndelung pe tînăr, a încălecat banca scundă şi s-a aşezat liniştit alături de el.

- Stai jos, îi spuse, indicîndu-i locul de lîngă el.

- Aici?

- Da. Aici.

Sgur6s zîmbi dispreţuitor.

- Nu cred că am fost poftit aici pentru a aştepta în curte, spuse el cu oarecare enervare.

Roşcovanul nu i-a răspuns. A scos un pumn de stafide din săculeţul pe care-l purta la centură şi a început să le mestece pe îndelete.

Te pricepi la şoimi ? l-a Întrebat el.

Nu.

- Dar la cîini ?

- Nici atît.

A urmat o pauză.

- Ştii cîntece ? Cînţi la liră, sau eşti pur şi simplu cîntă- reţ sau ... jongler ?

- Asta-ţi par a fi ? Întrebă tînărul, aruncîndu-i străinului o privire ucigătoare.

- Dispreţuieşti cumva arta veseliei ? Rău faci ! Frîncii o ţin în mare cinste.

1. Şi ce-i dac-o ţin ?

. Roşcovanul n-a răspuns imediat ; nu vorbea niciodată îna^ inte de a-şi cîntări cuvintele.

- Dacă aşa stau h1crurile, n-ai să prinzi prea uşor rădăcini În locul acesta.

Sgur6s se miră.

- Rădăcini ? ! Dar cine ţi-a spus, prietene, că aş rîvni să prind rădăcini aici ?

Străinul a zîmbit din nou.

·- Mladă tînără şi plină de dor. .. spuse el ca pentru sine, cu glas dulce şi tărăgănat. Ascunde-ţi sabia.

Tînărul grec a cuprins mecanic minerul săbiei sale a

cărui măciulie răsărea de sub mantie dîndu-l de gol. '

- Stai jos, îi spuse încă o dată roşcovanul.

Obosit şi cu curiozitatea oarecum stîrnită, s-a aşezat.

- Mă vezi pe mine ? Sînt menestrel şi vin din depărtări. Am cutreierat mările şi am brăzdat lumea în lung şi-n lat. Mi-am strunit viola la curtea lui Pedro din Aragon, la a lui Carol din Neapole şi la aceea a lui Filip al Franciei. Cît des^ pre castelele care m-au găzduit În pribegiile mele ... eh ! aces^ tora nu le mai ţin războjul. Am ajuns pînă-n hotarele sara:zllni^ .Jor şi am căzut În mîinilc necredincioşilor. Trei ani bătuţi pc muchie am zăicut În temniţele Damietci. Dă-ţi osteneala să priveşti.

Şi dezbumbîndu-şi tunica, i-a arătat trei semne lungi şi ne^ gre, care-ii brăzdau pieptul păros de la un capăt la celălalt. Pielea strălucea trandafirie şi fragedă în juml lor.

- Ce-nseamnă asta ?

Străinul a rîs.

- Ghiceşte ! Sînt urmele unei arsuri ; m-au răstignit pe-o scară încinsă şi m-au însemnat.

Tînărul s-a înfiorat şi s-a retras spontan.

- După cum vezi, sînt cît se poate de bine recomandat; acesta e blazonul nobleţii noastre. Stăpînii şi-l zugrăvesc În culori smălţuite, pe scuturi, iar noi, cîntăreţii, pe trup. Hm ! De-o săptămînă mă aflu în cetatea asta şi n-am reuşit să cînt la nici una dintre petrecerile prinţesei. Ori de cît ori îi cer favoarea aceasta mă amînă.

A zîmbit din nou şi s-a ridicat privind aiurea.

Datorită chicii roşii care-i înconjura capul, chipul său aspru şi torturat de nelinişti părea mai mare, ochii săi căpătau ade^ sea o dulceaţă nebănuită, iar În glasul lui ciudat şi melodios unduiau alintări imperceptibile.

Eşti grec ? l-a întrebat Sguros.

- Da, grec, a răspuns după o scurtă ezitare.

- Cum se face că te îndeletniceşti cu jongleria ? Toţi jonglerii pe care i-am cunoscut pînă acum erau frînci.

- M-am născut În Creta, spuse vag şi după un scurt răgaz străinul, dar am plecat de timpuriu din insulă. Am călătorit luni de-a rîndul pe mare. ..

Nu şi-a încheiat şirul cuvintelor ; obişnuia să le lase sus^ pendate În gol, ca şi cum s-ar fi pierdut Într-o visare, sau

ar fi regretat că le-a rostit. De la una dintre ferestrele din față se auzea o larmă veselă, cuvinte sprințare și zvon de rîsete. Sgur6s a ciulit urechea.

- Se ospătează acolo, spuse cu amărăciune.

- Da, așa e, doamnele și stăpînii benchetuiesc în sala cea mare. Tu ai rnîncat ?

- Nu. Nu mi-e foame.

- Hai cu mine la bucătărie ; cunosc toate cotloanele tainice de pe-aici.

- Ți-am spus doar că nu vreau să mănînc.

Sgur6s a priceput tălmăcirea privirii piezișe pe care i-a aruncat-o menestrelul, dar nu i-a păsat de ea. L-a lăsat să-l privească.

- Durere ascunsă, otravă dulce !. .. a Îngînat străinul ușurel printre dinți.

- Ce tot îndrugi acolo ?

Nu i-a răspuns ; zîmbea slab.

- Vii de departe... adăugă peste puțin timp, schimbînd parcă cursul discuției.

- Nu știu.

- Vii de departe și privirile-ți sînt umede ...

S-a enervat.

- Ce vorbe-s astea ? Vorbește limpede, să te înțeleg !

... ești fecior de spiță bună și porți o cruce În inimă ...

Istovit acum, Sgur6s se ridică brusc de pe banca de piatră.

- Pînă aici! Termină odată !

- Ia bine aminte și fii cu ochii-n patru, auzi glasul roșco- vanului răsunînd liniștit în spatele său, ori n-ai băgat de seamă semnul acela? Are un semn la tîmpla dreaptă, ăsta-i semnul...

Furia l-a cuprins deodată și fără a ști de ce ; s-a Întors și l-a țintuit pe menestrel cu privirea.

Despre ce semn vorbești ? l-a Întrebat aproape fără glas.

Cată la tîmpla dreaptă și ai să-l găsești. Acolo se află Întotdeauna. .. e-un nerv micuț și vioriu. Eu l-am dibuit.

S-au privit în tăcere.

- Acesta-i un semn rău ; cine-i încearcă patul se dăruie- ște morții.

Pe dalele de piatră se auzeau apropiindu-se pași

sprinteni şi uşori şi, înainte ca Sgur6s să-şi revină, un glas fraged şi co^ pilăresc a răsunat lîngă el.

- Dumneata eşti curierul ?

Intorcîndu-se, a dat cu ochii de-un flăcăiaş, dar n-a pri^ ceput nimic ; gîndurile nu i se limpeziseră încă.

Da, da, el este, a răspuns zimbind menestrelul.

Atunci de ce nu vorbeşti ?

De-abia atunci ş~-a amintit Sgur6s de minciuna prinţesei.

- Curierul din Epir.

- Vino cu mine ; Îţi voi arăta odaia în care vei locui. După aceea te voi duce şi la ospătărie. Hai !

L-a urmat mecanic ; după ce-a traversat curtea, şi-a amin^ tit de menestrel şi s-a Întors pentru a-l mai privi o dată. Locul ocupat de dînsul pînă atunci era pustiu. Parcă-l Înghiţise lu^ mina nămiezilor vrăjite de duhuri.

Au urcat scara şi au răzbit Într-un cerdac lung. Viţa de vie şi caprifoliul cu frunzuliţe răcoroase îmbrăţişau pătimaş coloanele şi parmaclîcul de lemn. Răsuflarea aromitoare a lem^ nului de chiparos răspîndea un iz proaspăt, iar curtea pavată cu dale de piatră, precum şi clădirile desperecheate care o în^ conjurau te îndemnau a crede că te afli Într-o mănăstire. Lar^ ma şi rîsetele stăpînilor cheflii se istoviseriî, iar liniştea care devenea din ce În ce mai profundă te predispunea la visare.

A urmat paşilor sprinţari ai flăcăiaşului pînă la capătul cerdacului. Odată ajuns acolo, băieţandrul a deschis o uşă vopsită în verde. A păşit În urma lui. Era o odăiţă patrată, cu tavanul scund şi cu pereţii văruiţi. Prin uşa deschisă pătrundea lumina veselă de afară. Prin ferestruica îngustă şi Înaltă, ca o spintecătură, de pe peretele din faţă nu se vedea decît un petic de cer albastru. Zidul era neînchipuit de gros.

. „Să tot aibă vreo patru şchioape !" aprecie Sgur6s din pri^ vire.

- Aici vei locui, spuse flăcăiaşul.

Privi în jurul său ; se aflau acolo un pat de lemn cu aş-ternuturi curate, un cufăr, două scaune şi un dulap zidit În perete ; pe pervazul ferestrei era o cană cu apă.

- Dacă vrei, poţi să te speli şi să te odihneşti.

„Nu", i-a răspuns clătinînd din cap şi apoi s-a dus la fe^ restruică.

L-a cuprins ameţeala. Se afla la o înă.lţime uriaşă. Zidul era atît de gros încît nu puteai privi în jo:;. Bănuiai numai că zidul cetăţii coboară vertical, continuîndu-se stîncilor abrupte. Oraşul se afla înapoia unui colnic cu pante domoale. De-acolo de sus se vedea cîmpul desfăşurîndu-se liniştit, către răsărit, iar Într-afunduri, drept înainte, se zărea muntele înalt şi ple^ şuv care-l înconjura. Dincolo de cetate se desfăşura panglica lată a rîului.

A ~ndrziat locului, recuiegindu-se şi ascultînd. Cît de sus şi de departe se afla de viaţa şi de oamenii pe care-i cunoscuse pînă atunci ! Cîtă cale trebuise să străbată pentru a ancora aici ! Toate chipurile cunoscute defilau fugar prin faţa privi^ rilor sale : doica, Ilarion, Bianca, Kafuris, Preveduros ... Apoi, Sguromallis, soţia sa şi, În sfîrşit, Zervoheris, Petros şi micuţa Va.ria ... Ce de minuni !. .. Cît de ciudată e viaţa omului !. .. Dar gîndul său nu se oprea asupra lor, stăruia asupra ultimului cu^ noscut, căruia îi vedea capul mare şi roşu ca para focului şi îi auzea şi acum glasul cîntător : „Are un semn la tîmpla dreaptă, ăsta-i semnul... cine-i încearcă patul se dăruieşte morţii ... "

Neînţeleasă şi ciudată Întîmplare ! Nu trecuseră decît Cî^ teva ore de cînd o Întîlnise pentru prima oară, şi de atunci a şi auzit vorbindu-se de două ori despre moarte !

- Vino odată ! Am treabă ! răsună glasul băieţandrului În urma sa.

Uitase cu desăvîrşire <le <lînsul.

- Ce vrei de la mine ?

- Vreau să te <luc la bucătărie ; altfel te rataceşt1 sigur.

Ar fi vrut să-l refuze, dar un gînd nou îl opri - s-ar pu^ tea ca acolo să-l reîntîlnească pe roşcovan. Ciudata dorinţă de a-l revedea îl cuprinsese fără de veste.

Bucătăria se afla la subsol. Au străbătut încă o dată curtea, au coborît pe nişte trepte întunecoase, scobite în grosimea zi^ dului. Acolo mirosea a pămînt, a umezeală şi a mucegai. Era o galerie scundă, care se prelungea la infinit, parcă, în adîn^ cime. Două ferestre înguste o luminau dintr-o latură. Aburii bucătăriei şi fumul vetrei Întunecau şi mai abitir caverna aceasta cernită, iar focul aprins în cămin arunca lumini ju^ căuşe şi învăpăiate pe pereţii nevăruiţi.

Sgur6s îşi muşcă buzele.

„Bucătăria slugilor !" reflectă cu amărăciune.

Dacă panorama acestei hardughii era jalnică, 1111ma oa^ menilor de ispravă cuibăriţi Într-Însa te captiva şi te înveselea cu optimismul şi cu cîntecele zămislite din duhul balercii. Frînturi de cîntece încîlcite, răguşite şi tărăgănate răsunau ana^ poda din toate ungherele Întunecate ale subsolului durat în piatră. Flăcările şerpui to are le ţineau hangul, psalmodic şi fără ritm. Băieţandrul l-a privit nepăsător şi în cele din urmă a plecat. Corvoada .lui se mîntuise. Auzind un cîntec grecesc, Sgur6s a sÎmţÎt că-i rev~ne curajul. „Ţin-te bine, ş:-a spus Îrt gînd, te afli printre ai tăi !" *Se* pregătea să *se* aşeze undeva, la voia întîmplării. Masa cea mare, la care mîncau slugile cele mai mărunte ale cetăţii, fusese strînsă. Nu mai rămăseseră decît Întîrziaţii, beţivanii pătimaşi şi cei care n-aveau o slujbă bine definită. Şedeau cuibăriţi prin colţuri, În preajma butoaie^ lor mari, Înşirate în lungul zidului, discutau cu voce scăzută, beau pe-ndelete şi cîntau încetişor. Văzîndu-l pe noul venit apropiindu-se, unii dintre ei au tăcut, iar alţii au coborît glasul.

- Sînt de-un sînge cu voi, fraţilor, le spuse Sgur6s. Nu vă stingheriţi.

L-au privit miraţi. Mărunta experienţă cîştigată În uhima parte a vieţii sale îl schimbase întrucîtva, nu mai semăna de fel cu trufaşul singuratic din N auplion ; sufletul torturat în^ vătase să caute omenia şi era însetat de prietenie.

- Stai şi tu colea ! l-a îmbiat şovăind un copil, un ucenic de şoimar, făcîndu-i loc pe banca îngustă.

S-a aşezat.

- Cu ce treburi pe-aici ? l-a întrebat, rupînd tăcerea stîn^ jenitoare, un cioban oarecare, cu un ţăpoi de barbă rebelă, care coborîse În zori de la iernatec.

A vrut să-i răspundă, dar un grăjdar care şedea alături de dînsul a sărit şi i-a luat-o înainte.

- Aista-i arhontele cel tînăr, pe care l-a adus doamna cu suita ei, spuse el cu o bunăvoinţă indiferentă. Nu-i aşa că eu ţi-am ţinut calul să descaleci ? l-a Întrebat pe Sgur6s, Întor^ cîndu-se către el.

- Da, da, a răspuns acesta, fără a-şi aminti ceva despre asemenea Întîmplare.

- Umblă vorba cum c-ai fi curier, făcu o slujnică piep^

toasă şi cu mînecile suflecate, care şedea în picioare.

Ochii i se rostogoleau umezi şi puşi pe harţă.

Da, sînt curier ...

Şi de unde, mă rog ?

Din Epir.

Aha ! Am fost şi eu În Epir. .. răsări un glas cavernos dintr-un ungher Întunecat.

Privind într-acolo, Sgur6s zări un călugăr franc, cu man^ tia roasă, cu chipul cadaveric şi cu nasul gros şi învăpăiat.

- Asta Înseamnă că-n :Epir se atlă un vÎnat maî acătării ! conchise şoimarul cel tinerel.

Toţi cei dimprejur prinseră a rîde, dar călugărul franc rămase dur şi imperturbabil.

- Ajută, Maica Domnului ! blagoslovi cu glas puternic şi sfidător un monah grec şi, înălţînd bardaca, prinse a bea ca şi cînd ar fi oficiat un rit solemn.

Treptat, discuţia s-a închegat şi a înclinat către olaturile Epirului ; călugărul franc i-a amintit că războiul se terminase acolo, dar Sgur6s nu mai auzea nimic ; privea nerăbdător uşa prin care nădăjduia că-l va vedea intrînd pe menestrelul cel roşcovan. Se gîndi că n-ar fi rău dacă l-ar întreba pe cineva despre dînsul, dar se răzgîndi - nu ştia cum îl chc:amă.

- Da' tu nu bei, măi, frate ? îl ispiti călugărul grec, îm^ pungîndu-i umărul.

- N-am mîncat.

- Cum, eşti flămînd? sări slujnica, luînd-o repejor la picior. Pune ceva de mîncare pentru tînărul arhonte ! îi spuse ea femeii care mesteca în oalele de pe vatră.

- ... Ajută, Maica Domnului !. .. blagoslovea stereotip călugărul grec, bînd de istov. Şi zici c-ai de gînd să rămîi ai::i, în cetate ? -

- Aşa ziceam.

- Bun gînd, da' cată să fii cu ochii-n patru faţă cu călu:. gării frînci, că-s tare fătarnici ...

- Hm!

- Cată la mine, iaca, eu nu-l învrednicesc nici c-o privire măcar pe cel de colo.

Tînărul prinse curaj şi se hotărî.

- Spune-mi, rogu-te, eşti de mai multă vreme pe-aici ?

- De trei zile şi trei nopţi.

- Atunci de bună seamă că-l cunoşti pe menestrelul cela roşcovan şi cu veşmîntul roşu.

Călugărul l-a privit fără a pricepe.

L-ai văzut?

Pe cine?

Pe cel despre care-ţi spusei acuma.

Ce rosturi învîrteŞte ?

E menestrel, cîntăreţ ...

- Izbăveşte-ne pe noi <le cel viclean ! Eu nu mă prind în cîrd cu de-alde dumnealui !. ..

Purtînd farfuriile aburinde, slujnica a venit şi le-a pus dinaintea lui Sgur6s.

- Nu cumva pofteşti o reţină 1, flăcăule ?

- Mi-i totuna.

-- Hei, Ipatia, adu oleacă de reţină din beci pentru tînărul arhonte !

- Cînd cineva te întreabă despre vin, să nu spui mc1-odată „mi-i totuna" ... zise dogmatic călugănl. Prepelicarul se cunoaşte după urechi, omul după vinaţ. Spune-mi ce bei, şi eu ţi-oi spune cine-mi eşti !. .. Dumnezeu îi ÎI".lparte pe oameni după inima lor şi după... dar eşti prea crud şi habar n-ai de aşa ceva ; cu timpul ai să-nveţi şi tu că vinul bun tealintă cu-o moarte uşoară !

Şi Încheind şiragul sentinţelor sale, se intinse de-a sîrgul ş1 înhăţă un ţîr bine Înmuiat În oţet din blidul lui Sgur6s.

Roşcovanul nu se arăta de fel şi de nicăieri ; l-a întrebat şi pe cioban despre el, dar mocofanul nici n-a priceput ce l-a Întrebat. Ca om al cetăţii ce se afla, şoimarul ar fi putut să-l cunoască, dar acum luase şi el o tamburină şi cînta încet :

Marea, talazul m-au stropit
Cu doruri şi venin dospit! ...

- Asupră-ţi să cadă păcatul, Varvară ! oftă din rărunchi grăjdarul, prinzînd din fugă mijlocul unei femei care trecea pe lîngă el.

- Ia-ţi labele spurcate de pe mine, ant~::ristule ! răcni dîn.

· sa, dînd să-l lovească cu dosul palmei, dar mîna îi devie şi-l plesni În plin obraz pe călugărul franc.

Omul sfînt căzu, pe masă, cu faţa in sus şi prinse a sforăi

de-a sîrgul, fără alte preliminarii.

- „Valurile mării ... " psalmodia nepăsător, Încet şi fîrnîit, confratele său, călugărul grec.

1n aceeaşi clipă, un bărbat cît o namilă şi Învelit ca un sălbatic în piei şi blănuri de oaie, păşi solemn şi greoi înlăuntru.

- Oh !. .. oh !. .. Uite-l pe Kiril ! strigad extaziate femeile. Loc ! Faceţi-i loc lui Kiril !

• Vin specific i;recesc, la prepararea căruia *se* foloseşte răşina de brad.

Bărbaţii au făcut mutre acre, dar s-au supus : ursarul s-a apropiat de masa la care mînca Sgur6s şi, izbind-o cumplit cu pumnul, privi gloata din jurul său, cu un aer de superioritate.

- Acuşi o să facă ceva ! Să ştii că cloceşte ceva ! şuşotiră femeile, moarte de curiozitate.

. El însă privi Împrejur, cu o privire căreia aroganţa îi dăduse o expresie tîmpă şi, văzîndu-l pe călugărul franc odihnind pe masă, se proţăpi cu nădejde pe picioarele zdrav~ne, înşfăcă funia care încingea mijlocul adormitului, îl înălţă cu o singură mînă şi-l lăsă să cadă, bufnind, pe plăcile de piatră.

Femeile au ţîşnit îndîrjite, dar sforăielile celui trecut În lumea somnului au continuat, necurmîndu-şi firul.

- Cine-i acest Kiril ? l-a Întrebat Sguros pe călugărul co^ religionar, care strălucea de mulţumire.

- Cu toate că are o-ndeletnicire bicisnică, e-un chip tare simandicos: paşte porcii cetăţii.

- Ah ! Te pomeneşti că ne-aduce vreo veste nouă ! sus^ pină Varvara cu jind şi se apropie de grup cu mîinile Încru^ cişate.

Sălbăticiunea s-a urnit din loc şi, aruncînd bîta groasă ca o măciucă pe care-o purta cu dînsul, s-a aşezat jos, cu dosul Întors, dispreţuitor, către ceilalţi.

- Iaca, picai şi eu tocmai de colo, din Arcadia, răcni el, după un scurt răgaz, ca şi cînd ar fi vorbit singur. Acolo a-n^ verzit stejarul şi-un pirat de la Aragon, unul de-I cheamă Deliuria, s-a iţit În apele noastre. ..

Sgur6s a scăpat lingura din mînă.

Capitolul X

CELE DOUĂ VlILEHARDOUINE

Intr-una dintre ultimele zile ale lui martie, ş1 anume în dimineaţa unei duminici, tihna oraşului a fost tulburată de zvonul unei larme neobişnuite. Pe uliţa mare ciripeau lăutele, răsunau tropotele copitelor, sunau clopotele şi tot văzduhul vibra lil zgomotul unui cortegiu vesel În marş. Crezînd că trece nunta unor bogătani, neguţătorii, trecătorii, au dat buzna de pe u}iţeie inguste pentru a se desfăta privind. Nu era niCÎ d nuntă. în Kalamata intrase un impunător cortegiu cu hamurile cailor muiate în aur şi cu catîrii împodobiţi cu clopoţei de ar^ gint. Căpetenia acestui cortegiu se îndrepta fără ocol spre ce^ tate. Doi heralzi zvelţi, cu trupurile turnate în aramă şi pur^ tînd trompete lungi de bronz, care scînteiau în bătaia soarelui, mergeau călare În fruntea alaiului. Atît tîrgoveţii Kalamatei şi copiii desculţi ai străzii, cît şi sărăcimea şi cerşetorii zdren^ ţăroşi îl cătau din privire pe stăpînul acestui strălucitor cor^ tegiu, dar acesta nu era prea lesne de descoperit din capul lo^ cului. Trei saltimbanci, îmbrăcaţi în straie bălţate şi încălăraţi pe catîri Împodobiţi cu clopoţei, mergeau În spatele heralzilor. Ei erau aceia care cîntau din lăute şi din violă, sprijinind in^ strumentele În partea stîngă a pieptului şi mînînd arcuşul cu dreapta. în urma lor veneau cinci scutieri călări şi îmbrăcaţi ţipător, în uniforme verzi, brodate cu lei de aur, iar după dînşii un nesfîrşit şirag de catîri, fără călăreţi, Împovăraţi din cale-afară cu tarhaturi acoperite de huse confecţionate din ţe- sături. După ce animalele cu spinările încărcate au trecut, şi-au făcut apariţia zece cavaleri cumpliţi, îmbrăcaţi În zale din creş- tetul capului pînă-n vîrful unghiilor. în mîna dreaptă strîn^ geau suliţa, iar chipurile lor Încruntate se iveau, aidoma unor măşti, din glugile de zale ale armurilor. Impresia aspră pro^ dusă de dînşii era îndată îndulcită de graţia plină de gingăşie şi prospeţime pe care-o împrăştiau cei opt paji balai, încălecaţi pe catîri albi. îmbrăcămintea bicoloră pe care-o purta,u era alcătuită din tunici albastre, scurte pînă la şold, şi din pantaloni albi, mulaţi pe picior, care făceau ca trupurile lor zvelte şi

copilăreşti să pară şi mai suple. Ajuns la punctul acesta, era lesne de ghicit cine putea să fie personajul care sosea la Kala^ mata În cqipul acesta atît de pompos. În urma pajilor, la mij^ locul cortegiului, urmat pînă hăt-departe de-o mulţime de fe^ mei tinere, de cavaleri, de scutieri, şi de valeţi încălăraţi pe catîri albi, se afla o femeiuşcă micuţă, durdulie şi trandafirie, albă şi dulce ca un copilaş, cu chipul surîzător şi strălucitor. înainta scoţînd mici ţipete de nelinişte şi mişcîndu-se capri^ cios în şa. în ochişorii ei nespus de negri şi jucăuşi, care cătau cu neastîmpăr jur împrejur, scînteiau rînd pe rînd şi admiraţia simplistă, şi viclenia neruşinată, şi spaima copilărească. Era tînără - să tot fi avut douăzeci şi şapte sau douăzeci şi opt de ani. Cei doi paji, care mergeau pe jos, Î! l dreapta şi În stîn-

ga ei, veghind ca nu care cumva să cadă din şa, înălţau capul din cînd în cînd, arătîndu-şi chipurile surîzătoare. Un ecle^ ziast burduhănos, cu un chip la fel de vesel ca al stăpînei sale, mergea în urmă, iar după el venea un călăreţ încălărat pe-un cal negru, lucios. Acesta purta flamura cu armele nobiliare ale stăpînei, care flutura în bătaia soarelui şi În vînt. Privind alaiul, locuitorii Kalamatei au recunoscut-o pe Margarita de Villehardouin, stăpîna Akovei.

- Sfinte Dumnezeule, ce locuri sucite ! exclamă dînsa ci^ ripind flecar şi pripit, cu vorba ei puţin peltică. Porneşti la drum pe timp friguros şi soseşti o dată cu văpaia pojarului. La Matagrifo suflă crivăţul, la Andravida te bate ploia, la Mesareea ninge, iar la Kalamata te înăbuşe căldura ! la priviţi, am transpirat toată ! Curînd-curînd, baldachinul cel roşu va să-şi reverse boiaua peste mine, şi-am să semăn cu o sfeclă roşie !. .. Galeran ! Hei, Galeran ... Ba nu !. .. Tu eşti, Roland ? Vino mai aproape, băiatule, să vezi şi w ! Aşa ! Descopciază-mi ma"ntia şi ia-mi-o de pe umeri ! Vezi că s-a încurcat chinga şeii şi-o să mă tăvălească pe jos !

Pajul din stînga s-a înălţat pe vîrfurile picioarelor, din mers, i-a ajutat baronesei să dezbrace mantia, a aruncat-o pe umăr şi, pentru că doamna din Akova nu tolera decît chipuri zîmbitoare în jurul său, a surîs dulce şi stereotip. Conducătorul cortegiului, care ajunsese dinaintea porţii de fier a cetăţii, şi-a contenit drumul. Trîrnbiţele au răsunat, lanţurile şi lacătele dinlăuntrul cetăţii au prins a scîrţîi, porţile grele s-au deschis larg şi strălucitul alai ecvestru a pătruns tropotind în galeria umedă. ·

Vizita nu era aşteptată. Străjerii de pe ziduri, care au dat cel dintîi semnal despre sosirea alaiului celor din cetate, au stîrnit o zarvă nemaipomenită. Grăjdarii alergau înnebuniţi, cîinii lătrau toţi deodată, iar scutierii, care se îngrămădeau în^ tru Întîmpinarea oaspeţilor, se ciocneau între dînşii. În cîteva clipite, curtea cea mare şi căptuşită cu lespezi de piatră a fost ticsită de-o mulţime de oameni şi dobitoace din cale-afară de zgomotoasă. Impovăraţi de daruri, îndărătnicii catîri ai doam^ nei din Akova băteau din copite, neîngăduind trecerea cu nici un chip. Pentru ca bogata şi stălucitoarea ei sosire să producă o impresie cît mai neobişnuită, baroneasa îi plasase în capul, iar nu la sfîrşitul coloanei, şi acum, atît curtea cît şi drumul cu

trepte şi galerii, care scurta drumul către adevăratul castel,

:!18

era Înţesat, iar cavalerii ariergărzii, scutierii şi valeţii lor se străduiau să treacă, făcînd o larmă de nedescris. Margaritei îi cam plăcea să ia ochii. Vestea aceasta a aflat-o pe Isabeau În iatacul ei ; abia se întorsese de la biserică, şi femeile sale o ajutau să-şi schimbe îmbrăcămintea. Deşi era surprinsă, nu manifest a nici o emoţie deosebită. Ochii săi stăruiau miraţi asupra Y olandei din Bourguignon, care sosise tocmai pentru a primi darurile. Obrazul prinţesei nu trăda niciodată emo^ ţiile mari şi neaşteptate care-o stăpîneau.

- A sosit sora măriei-tale, doamna mea, stăpîna din Ma^ tagrifo ! repetă trandafiria Yolanda cu glăsciorul stins.

- Ah, despre asta era vorba ... spuse impasibilă prinţesa, fără a-şi Încheia şirul vorbei. Să vină !

Şi, spunînd acestea, a aplecat capul pe spate, lăsînd părul castaniu să i se prefire slobod pe umeri În jos. Femeile s-au grăbit a-l ridica şi a-l Împleti cu degetele. Iatacul se afla la catul superior al castelului, şi cele două ferestre împerecheate şi suspendate pe rnnsole priveau În gol. Prin hîrtia ceruită, o lumină aurie şi blîndă se filtra În interioru] iatacului.

- Deschideţi fereastra ! porunci Isabeau.

Au deschis una din ferestre. şi boarea primăvăratică a di^ mineţii a pătruns înlăuntru, adiind în cosiţele prinţesei. Nările sale fildeşii şi tremurînd În taină au sorbit-o voluptuos, pe În^ delete. Privind prin fereastra deschisă. nu vedeai decît o fîsie îngustă de cer smălţuit, dar puteai adulmeca şi suflul primăverii. şi tainica chemare a cîmpiei, şi îndepărtatele miresme ale mării.

- Gata, doamna mea !

Şi-a privit capul proaspăt pieptănat şi din dreapta şi din stînga în placa de argint a micii oglinzi şi apoi s-a înclinat pentru a-l vedea şi de sus. O cărare dreaptă, trasă pe mijloc, îi despărţea În două părul moale, care se aranja strîns pe fru^ mosul său cap, lăsînd două şuviţe fragede şi budate, În cior^ chini, să coboare, Încadrîndu-i chipul de la tîmplc pînă la gîtul palid.

- Bine, răspunse ea inexpresiv şi cu indiferenţă, lăsînd mîna care purta oglinda să-i alunece în poală. .

În clipa aceea uşa s-a deschis şi Margarita a pătruns ca o furtună înăuntru.

- Oh ! Ce negrăită fericire mi-a fost dat să trăiesc ! Te

revăd, în sfîrşit, şi te strîng în braţele mele, răutăcioaso ! c1-

ripi dînsa, gîfÎind şi îmbrăţişînd-o pe sora ei. Ce frumuseţe, Dumnezeule, ce frumuseţe ! Lasă-mă să te admir ! Oh ! Draga şi scumpa mea, dar eşti frumoasă ca un vis, ca un vis de nebu^ nie ! Leită, poleită !solda !. .. Şi, plecîndu-se la urechea prinţe- sei, o întrebă confidenţial : Nu cumva ţi-ai găsit şi un Tris^ tan ? Apoi, Înecîndu-se Într-un rîs nestăvilit şi, pe jumătate În glumă, pe jumătate În serios, adăugă : Haide, hai, nu mai ciu^ liţi urechile, neruşinatelor ! bruftuindu-le, pe jumătate În glumă, pe jumăitate în serios, pe femeile care zîmbeau condes^ cendent împrejur. Dar stai locului o clipă, stai un pic să te ad^ mir şi eu ! Pieptănătura asta-i cu totul nouă ! E nemaipome^ nită ! Nu~i aşa c-ai să le înveţi şi pe femeile mele să mi-o facă ? Nu, nu, să nu-mi spui nimic, ştiu bine c-ai să le-11.veţi. Alt. minteri să ştii c-am să fiu geloas,ă ! Uff !. .. Daţi-mi un jilţ, că m-am deşălat cu totul de-atîta oboseală. Ce vă zgîiţi aşa la mine? Da' caraghioase mai sînteţi cum staţi aşa, cu mîinile spînzurate-n jos !

Şi, spunînd acestea, s-a lăsat În jil~, f rîngîndu-se de mij^ loc, cu toată greutatea trupului său, ş1 a Început să-şi răcorească obrazul încins cu palmele.

- Fie că binecuvîntat loc mai e şi Kalamata asta, noro^ coaso ! Te fericesc că stai aici. Matagrifo cela-i de-a dreptul înfiorător ! Pustietate şi plictis, cimitir, nu alta ! Nu mi se potriveşte de fel. Ştii şi tu că eu nu pot trăi aşa ... Şi-apoi, ce mai calea-valea, pe domnul şi stăpînul meu parcă ni·ci nu l-aş mai avea. Se dă dus cu zilele şi cu săptămînile la vînătoril.:: lui ! Nici că-i pasă de mine ; nu-i zboară gîndul decît la iepuri, la potîrnichi şi la căprioare. Spune şi tu dacă nu-s grozav de nefericită. Uff ! Călătoria asta m-a buimăcit cu totul. Dar şi sihăstria aia. Brr ! Ce mi-am zis, ia hai să mai răsuflu şi eu un pic ; am să cobor pînă la Andravida, şi-apoi am să mă îndrept spre Estiva. Se spune că drumeţia deschide inimile. Tu ce crezi ?. .. Da' spune şi tu ceva ! Lasă deoparte muţenia asta veşnid !

Ce-i drept, prinţesa Isabcau nu Încercase În nici un chip s-o întrerupă pe sora sa· în tot decursul acestei avalanşe. Prea puţin vorbăreaţă din fire, socotea, mai cu seamă acum, că lu^ crul acesta n-avea nici o noimă. Margarita, dimpotrivă, făcea parte dintre oamenii aceia despre care se ştie că vorbesc îna^ inte de-a gîndi. Intr-un tîrziu, Isabeau s-a mărginit să-şi con^ cedieze femeile prin semne. Rînd pc rînd, acestea au plecat

2:10

fără zgomot şi au închis uşa În urma lor. Margarita, care le urmărise plecarea, neliniştită oarecum, şi-a schimbat expresia, redevenind expansivă. Fizionomia sa era nespus de mobilă în^ totdeauna.

- În sfîrşit, iată-ne şi . singure, ca două surioare adevărate ! spuse ea mieros, dar chipul sever al prinţesei Isabeau îi curmă elanul.

- Şi-acum spune-mi, rosti imperturbabilă prinţesa, cărui fapt datorăm, Margarita, bucuria de-a te vedea la Kalamata ?

Stăpîna din Akova se fîstîci ; dînd să zîmbească, s-a înro^ şit, a transpirat, a pălit şi, În cele din urmă, a izbucnit Într-un rîs forţat şi sincopat, ca o tuse seacă.

Frumoasă primire-mi mai faci, n-am ce zice! se tîngui dînsa.

Venirea ta atît de neaşteptată m-a tulburat, dar ştii bine că mă bucur ori de cîte ori te văd ...

Nu i-a spus decît atît, şi stăpîna Akovei a trebuit să se mulţumească doar cu căldura acestui compliment convenţional. Cunoscînd-o foarte bine pe Isabeau, n-a mai insistat ; strădania sa, însă, se ducea pe apa sîmbetei şi, odată ajunsă la punc^ tul acesta, vizita sa se angaja pe-un drum diferit de acela pc care-l urmase la sosire.

- Bine, fie şi-aşa cum spui tu, suspină ea înduioşător, cu o mină făţarnic Întristată. Mie, ca soră mai mică, nu-mi rămîne altceva de făcut decît să-ţi urmez poveţele ...

Şi au tăcut amîndouă. De jos, din curte, răzbea larma ani^ malelor şi a soţilor de călătorie ai baronesei. Un hulub iscat din albastrul cerului a poposit o clipă pe pervazul ferestrei, după care şi-a reluat zborul.

- N-am să rămîn prea multă vreme aici, spuse sfioasă Margarita.

- De ce nu ? M-aş bucura sincer oridt ai întîrzia în ce^ tat~. Casa mea e şi casa ta. Amîndouă ne-am născut aici, Mar^ ganta.

- Ce-i drept, aici ne-am născut ! suspină nostalgic baro^ neasa, pe care, între noi fie zis, nostalgiile n-o încercau niciodată şi pentru nimic. ·

- Şi-acum, mă voi Îngriji să te instalez cît mai bine, spuse lsabeau ridicîndu-se sprintenă.

- Chiar tu ? ! Cum se poate una ca asta ? Asta-i treaba şamhelanului tău.

- Da, dar prefer să te Îngrijesc singură, zîmbi Isabeau pentru prima oară şi cu oarecare duioşie.

Deschise uşa, o chemă pe Yolanda şi o instrui pe şoptite. Femeile sale adăstau, Împreună cu acelea ale baronesei, În anti^ cameră şi, cum şedeau mute în faţa ei, Isabeau le-a cercetat pe fiecare în parte; Ochii ei albaştri şi indiferenţi au poposit lu^ minoşi şi cu netulburată atenţie pe fiecare chip În parte. După aceea s-a înapoiat în iatac, lăsînd uşa deschisă în urma sa. Deşi se plînsese. că se simte extenuată, Margarita şedea în picioare în faţa ferestrei şi privea afară. Isabeau, care-o ,cunoştea ca pe-un cal breaz, se străduia să nu-şi dea pe faţă senzaţia de stînjeneală, nedumerirea vagă şi furia pe care i-o provoca fle^ căreala ei.

- Vrei să te odihneşti şi să te schimbi În încăperile tale ?

- Desigur, scumpa mea, spuse baroneasa, prinzînd ocazia din zbor. hi mulţumesc

Pe buzele prinţesei Isabeau mijea un zîmbet invizibil.

- Haidem, sînt alături de iatacele mele, îi spuse ea, şi deschizînd ea însăşi uşa, le-a făcut semn femeilor de Încredere ale baronesei să-şi urmeze stăpîna.

Indinîndu-se În faţa ei, acestea au plecaţ una cîte una. După ce uşa s-a închis, Isabeau a ghicit că În clipa aceea Mar^ garita răsufla adînc, bucurîndu-se de vremelnica ei eliberare.

Cînd a reapărut din încăperile sale, stăpîna Akovei era schimbată cu totul ; schimbase şi rochia, şi coafura, şi o undă de voioşie şi lipsa de griji strălucea pe chipul ei. Si-a îmbrăţişat sora şi a sărutat-o pe amîndoi obrajii. Era foarte expan^ sivă întotdeauna. Braţ la braţ, au coborît Împreună În sala cea mare de jos, făcîndu-şi apariţia În faţa curtenilor adunaţi acolo. Doica le urma, plină de admiraţie. O dată cu scurgerea timpu^ lui, persoana ei dobîndise ceva din prestigiul unei regine^ mame ; de la petrecerea din viaţă a Annei Anghelina Com^ nena, convingerea că păşeşte pe urmele acesteia se înrădăcinase În conştiinţa ei şi era vai şi-amar de acela care-ar fi cutezat să-i conteste acest titlu. Toţi cavalerii, Împrăştiaţi În sala cea mare, au părăsit tablele de şah şi zarurile, grăbindu-se care mai de care să se ridice şi să se încline adînc în fata celor două Ville^ hardouine. Treptat, Înserarea cobora, şi slujitorii sîrguiau să aprindă focul În căminul cel mare. La izbucnirea celor dintîi flăcări

ale focului, Margarita a tresărit şi ea, amintindu-şi, parcă, de ceva nespus de îndepărtat.

- Am impresia, spuse dtnsa aplecîndu-se către Isabeau, care şedea În jilţul alăturat, că-l revăd pe părintele nostru plimbîndu-se de colo-colo pe pardoseala de piatră şi pe mama torcînd lîngă cămin ...

Isabeau nu-i răspunse. Şedea cu bărbia sprijinită În pumni şi privea flăcările care se învîlvorau trosnind.

- la priveşte, spuse Margarita cu glas înviorat, superin^ tendentul vine să-şi prezinte omagiile sale.

- Superintendentul ? spuse prinţesa, privindu-şi mirată sora. Chi•ar aşa-i, surioară, iată-l pe Saint-Omer !

Şi, spunîndu-i acestea, îi arătă un tînăr care-şi deschidea drumul către cele două doamne, dîndu-i în lături pe cavaleri. Privirilor Margaritei nu i-au scăpat uşoara tresărire a prinţe- sei Isabeau.

- Cum se face, apucă să spună cu glas şoptit prinţesa, că Saint-Omer se află la Kalamata ?

- Nu ţi-am spus ? la te uită cum îmi zboară gîndurile ! Pun rămăşag că am uitat, dar stai să-ţi spun ... desigur ... supe^ rintendentul a sosit împreună cu mine.

Isabeau n-a mai apucat să spună nimic. Nicolas de Saint^ Omer îşi descheiase mantia şi se înclina dinaintea sa. Nu avea mai mult de douăzeci şi doi sau douăzeci şi trei de ani ; sta^ tura sa înaltă era dezavantajată de capul enorm şi alungit şi de trăsăturile nefiresc de simetrice ale chipului său. Fizionomia aceasta glacială, cu privirile fixe şi gura marmoreană şi crispată, avea ceva statuar. Amintea de arhanghelii pictaţi pe iconosta^ sele tuturor bisericilor greceşti.

îngenunchind pe-un singur picior, a cuprins mîna prinţesei şi a atins-o cu buzele sale reci. Apoi s-a ridicat imediat şi a privit-o ţintă în ochi.

- Inchin doamnei mele atît salutul stăpînului meu, cît şi pe acela al vasalului său. Prinţul regretă că n-a putut-o vedea pe înălţimea-voastră înaintea plecării sale către Neapole, rosti el grav.

- Prinţul a plocat ?

- Desigur! Nici despre asta nu ţi-am spus nimic! ex- clamă Margarita, înecîndu-se Într-un rîs fals. Inchipuie-ţi ! S-a dus şi pace !. .. Unde naiba-mi zboară minţile !

Privirile prinţesei Isabeau s-au adumbrit.

- Bine, rosti rece şi întorcîndu-şi capul. Fiţi bine venit la Kalamata, monseniore de Saint-Omer. ..

Si seara aceasta neobişnuită, care ie reunea după atÎţia anÎ in căminul părintesc pe cele două fiice ale lui Guillaume de Villehardouin, s-a irosit, neînsufleţită, în sala de recepţii a cas^ telului. Părea că firul vieţii s-a curmat ireparabil şi că În încăperea aceasta, luminată acum de hîrjoana roşietică şi neastîm^ părată a flăcărilor şi de candelabrele suspendate, pribegeau nişte umbre care se petreceau deodată cu fantomele, fără a reuşi să se întruchipeze. ·

La ora cinei rîsul cristalin al Margaritei răsuna discordant şi toţi cei de faţă resimţeau prezenţa severă şi rezervată a prinţesei.

Recepţia care a urmat a fost de scurtă durată.

Maestrul de ceremonii s-a apropiat de prinţesă, care po^ runcise să i se aşeze jilţul lîngă cămin, şi a Întrebat-o şovăitor dacă nu i-ar plăcea cumva să-l asculte pe-un anume menestrel. Era unul dintre cei mai iscusiţi în arta sa şi adăsta de mult timp favoarea aceasta.

- Ah ! Da ! Să-l ascultăm ! se rugă jinduitoare Margarita.

Atît cavalerii cît şi doamnele o priveau îngrijoraţi pe prin^ ţesă. Viaţa lor era atît de cenuşie şi atît de plictisitoare ! Pri^ virile vigilente ale lui Saint-Omer stăruiau asupra sa. L-a văzut şi, îndreptîndu-şi mîndră bustul, a spus tăios :

- Nu, seara aceasta nu e potrivită pentru asemenea pe^ treceri ; sora noastră e obosită de drum şi trebuie să se odihnească.

Şi, spunînd acestea, a silit-o pe Margarita să tacă, cu o privire imperativă, s-a ridicat brusc şi, luînd-o blînd dar ho^ tărît de braţ, a tras-o afară, după dînsa, pe scara întunecată.

Doica le-a urmat, mîndră şi cu capul drept.

Cele două surori n-au mai scos un cuvînt pînă au ajuns în încăperile lor. Pajii săriră Înaintea lor, ridicînd cît mai sus făcliile aprinse. Scara SCÎrţiia sub paşii uşori ai prinţesei şi ai baronesei. Isabeau slobozi mîna surorii sale şi, ridicînd cu două ·degete rochia largă şi foşnitoare, Începu să urce cea dintîi scara. Păşind cu paşi mici şi săltăreţi, de vrăbiuţa, şi

gîfîind, Margarita privea zidurile roşii din laturile scării, galeriile de^ şarte şi odăile pustii prin care treceau.

Cei doi făclieri s-au oprit la uşa prinţesei şi, cum doica dispăruse mai dinainte în camera ei, Isabeau a deschis singură uşa şi, poftind-o înăuntru pe sora ei, a închis-o din nou. Un sfeşnic cu două braţe ardea lîngă pat, răspîndind o lumină

uleioasă În Încăpere. Fermecată de duhul florilor, răsuflarea nopţii de primăvară răzbea răcoroasă prin fereastra deschisă.

- Hristoase ! Ce frig mi-e ! se înfioră Margarita, strîn^ gîndu-şi mantila pe trup.

Fără a rosti vreun cuvînt, Isabeau a închis fereastra, a aruncat mantia pe pat şi, făcîndu-i semn surorii sale s-o imite, s-a aşezat pe-un cufăr. Baroneasa s-a supus.

- Şi-acum, spune ce ai de spus ! îi porunci prinţesa sec şi fără nici o altă introducere.

- Ce să spun?

- In ce scop te-a trimis aici ?

- Cine ? se miră, chipurile, stăpîna Akovei, holbînd ochii.

Isabeau a zîmbit glacial.

- Prinţul Floran.

Simulînd o uluitoare surpriză, Margarita şi-a deschis larg braţele, dar privirile prinţesei Isabeau au silit-o să le coboare pe-ale ei, cuminţită şi neliniştită.

- Ce ciudată eşti tu, Isabeau ! Mi-am dat seama că vizita mea nu-ti face plăcere chiar de azi-dimineaţă ...

- Pentru cc te-a trimis la Kalamata? Întrebă încă o dată, insistent şi energic, prinţesa.

Margarita a priceput îndată că orice ·prefăcătorie e sortită eşecului, dar cum viclenia ei nu depunea armele decît atunci cînd era silită s-o facă, nu părăsea cîmpul de luptă şi nici nu capitula, ci făcea loc unei indignări violente. Incăpăţînarea sălbatică a lui Guillaume de Villehardouin se metamorfozase di^ ferit În fiicele sale.

- Ei bine, spuse Margarita, înălţîndu-şi 'trupul, cu pieptul fraged de porumbiţă, dacă ţii cu tot dinadinsul să afli, n-ai decît. Află că stăpînul tău te-aşteaptă de-atîta amar de vreme la Andravida, iar ţie nici prin gînd nu-şi trece că e de datoria ta să te duci lîngă dînsul.

- Eu? Eu să mă duc? Nu cumva am plecat singură şi din proprie iniţiativă la Kalamata ? S-a oprit cîteva clipe, pen^ tru a-şi stăpînii nervii, de care nu se lăsa niciodată dominată, a respirat adînc şi a adăugat liniştită : Ştii prea bine cum stau lucrurile, scumpa mea soră. Prinţul însuşi m-a trimis aici înainte de-a pleca la război. Eu n-am făcut altceva decît să-l ascult. Asta e tot.

- Ştiu foarte bine ! Şi dacă te interesează cumva, află că sînt mai bine informată chiar decît tine. Nu-i adevărat,

oare,

Ci după ce s-a Înapoiat d~n război a venit să te vadă ? După aceea s-a reîntors la Andravida, iar tu ai rămas pe loc. Ce mo^ tive aveai să rămîi aici ?

Ce motive l-au determinat pe el să mă trimită aici ?

- Asta n-o mai ştiu, se prefăcu Margarita, coborînd pri^ virile, dar am o încredere nezdruncinată în prinţul Floran.

Isabeau şi-a îndreptat bustul şi, timp de cîteva clipe, n-a mai rostit nici un cuvînt, dar ochii ei glaciali o ţintuiau pe soră-sa, care-i evita privirea. O cută de dispreţ îi străbuia în colţul buzelor.

- Şi ce-mi porunceşte acum, prin gura ta, prinţul ? o în^ trebă ea cu amară şi imperceptibilă ironie.

- Prinţul nu-ţi porunceşte, Isabeau, prinţul te respectă sincer, şi eu, care l-am văzut, îţi pot spune că a plecat foarte amărît către Neapole.

- Sînt dezolată, scumpa mea soră, şi de aceea îţi voi cere sfatul, ca una care l-ai văzut la plecare, as~pra conduitei pe care trebuie s-o adopt În asemenea împrejurare.

Nedumerirea a chinuit-o pentru cîteva clipe pe Margarita, dar înlocuind-o *cu* indignarea de care se folosise mai adineauri pentru a-i reuşi viclenia, şi-a înălţat brusc privirile şi, ţin- tuind-o pe Isabeau drept în ochi, îi spuse *cu* curaj :

- Predă-i superintendentului de Saint-Omer mesajul lui Sguromallis, guvernatorul militar al Mitzithrei.

Isabeau a rămas imobilă ; deprinsese de multă vreme marea virtute de-a nu trăda uimirile sufletului în momentele critice ale vieţii sale. O paloare cadaverică îi invadase obrazul.

- A ... spuse ea, despre mesajul acela era vorba. ..

Margarita a privit-o în tăcere. Acum, cînd orgoliul său era satisfăcut, o umbră de compătimire i-a îmblînzit privirile. Baroneasa o iubea din toată inima pe sora ei. A întins molatec mîna şi, cuprinzînd-o pe-a ei, i-a spus Încet şi neliniştită :

- Ce înseamnă povestea asta *cu* mesajul, Isabeau?

Prinţesa nu i-a răspuns. Privirile ei liniştite căutau În altă parte.

- Isabeau, scumpa mea surioară ... de ce nu vrei să-mi spui?

Sora .cea mare şi-a întors privirea către Margarita.

- Nu ştiu, spuse ea pierdută în gînduri, nici eu nu ştiu prea bine .. .

Şi ... ce-o să se-ntîmple acum ?

Isabeau a înălţat din umeri. Margarita i-a strîns mîinile nervoasă.

- Saint-Omer aşteaptă. Pentru asta a venit aici şi nu va pleca pînă cînd nu-i vei preda mesajul. Şi dacă ai să i-l dai ...

A încheiat şiragul vorbelor suspinînd din greu.

- Ce se va Întîmpla dacă i-l voi preda ? a Întrebat-o Isabeau cu sclipire neaşteptată în priviri.

- Da.că i-l vei preda, spuse Margarita cuprinsă de pa^ nică, ei bine, atunci bănuiala e întemeiată. Mărturisind că l-ai ţinut aici,· cînd încă ar mai fi putut să fie de folos în luptă, confirmi pîra îndreptată împotriva ta în faţa lui messer Floran.

- Ce pîră?

- Dumnezeule, se cutremură Margarita, pîra că eşti m cîrdăşie cu grecii din Mitzithras !. .. II cunoşti prea bine pe stă- pînul tău ; e bănuitor şi nu uită nici o clipă că, deşi sîntem fiicele tatălui nostru, purtăm totuşi sîngele Annei Anghelina În vinele noastre !

Au tăcut. Şedeau strînse una Într-alta, pe sipetul acela vechi, din timpul tatălui lor, respirînd la unison - Isabeau dreaptă, Margarita chircită.

- Dar de ce, de ce nu i-ai trimis mesajul acela superinten^ dentului?

- Nu ştiu, adăugă după un scurt răgaz. Bîjbîind parcă În pr.opria sa conştiinţă, adăugă dusă pe gînduri : Cred că de mila ...

- Milă ? Ce fel de milă şi de cine ?

Prinţesa s-a Întors către soră-sa, a privit-o cu ochii omului care se trezeşte după un vis îndepărtat şi a Început să-i poves^ tească, cu glas *sec* şi incolor, episodul petrecut la vînătoarea aceea, în timpul căreia se Întîlnise atît de ciudat cu grecul ne^ cunoscut.

Margarita asculta moţăind, cu umerii împovăraţi de grijă : ~i!llirea pe care-o Încerca faţă de asemenea Întîmplare îi sfîşia mima.

Singurul lucru pe care nu-l înţelegea şi nu-l admitea În toată povestea asta era atitudinea surorii sale.

- Şi omul acesta se află aici ? Se mai află şi acum aici ? întrebă ea vioi, îndată ce Isabeau a terminat de vorbit.

- Da. .. trebuie să fie pe undeva prin cetate ; nu l-am mai văzut de-atunci ... spuse dînsa, ca şi cînd ultimele cuvinte i s-ar fi părut ei însăşi ciudate. Am dat poruncă să· fie reţinut aici pînă cînd lucrurile se vor lămuri, adăugă ea drept justi· ficare şi, neputînd rezista privirilor mirate ale Margaritei, lăsă ochii În jos pentru prima oară.

Ce-i drept, faptul că-l reţinuse pe curier În cetatea ei putea fi tălmăcit ca un act de cuminţenie. Dar, Între timp, Întreprin^ sese ceva pentru a lămuri problema mesajului ? Il Înştiinţase pe superintendent, destinatarul firesc ? Purtase grija -dezlegării motivelor tainice datorită cărora a Întîrziat atîta ?. ..

-:-- Ah ! De ce, de ce-ai făcut asta, Isabeau ? se tÎnguia ba^ roneasa, frîngîndu-şi mîinile şi .privind-o drept În ochi. Cine-l va putea convinge acum pe messer Floran că te-a nedreptăţit ? N-ai priceput, surioară dragă, că, la sorocul plecării sale la război, te-a trimis la Kalamata pentru a te Încerca ? Iată că fapta ta îi justifică atitudinea.

- Numai pentru a mă În.:erca m-a trimis aici ? strigă Tsabeau, sărind ca friptă.

Ochii ei, larg deschişi, pipăiau aerul, cătîndu-şi parcă amin^ tirile risipite. Prin urmare, numai pentru asta o rugase prinţul atît de stăruitor să vină la Kalamata ! Asta era pricina zîm^ betului acela atît de ciudat care-i cresta buza. De bună seamă că o. Împresurase cu iscoade. Dovada cea mai grăitoare era faptul că nici nu trecuseră zece zile de cînd grecul îi predase mesajul, că Saint-Omer fusese înştiinţat şi se şi prezentase la Kalamata pentru a-l lua !

- Da. .. acum văd şi eu ... spuse ea încetişor şi Îngîndurată.

Oricît de impetuoasă ar fi fost furtuna care-l stîrnea, nu exterioriza niciodată zbuciumul care-i sfîşia inima.

- Şi acum? Ce se va Întîmpla acum? întrebă· Margarita oftînd.

Isabeau nu ştia, nu mai ştia nimic. Justificările şi regretele erau străine firii sale. Avea senzaţia că valul acela moale, al inerţiei şi al fatalismului, o cuprinde încetişor şi o poartă cu sme.

- li voi preda mesajul, spuse ea simplu. De altminteri, nici n-ar mai trebui ... Grecii din Mitzithras nu l-au primit.

- Grecii din Mitzithras nu l-au primit ? !

- Desigur. Sguromallis îi trimitea lui Saint-Omer chiar mesajul prin care Paleologu} poruncea Mitzithrei să atace Prin^ cipatul prin vicleşug. Se vede treaba că Sguromallis, care este omul de încredere al prinţului, l-a interceptat înainte ca el să fi ajuns la destinaţie. În partea cea mai de sus a mesajului se află două picături de sînge. Sguromallis îl trirnitea superinten^ dentului, scriind cu mîna sa recomandarea de a-l ucide pe emisar.

- Ah!

Margarita şi-a plecat capul şi a căzut pe gînduri. Tene^ broasă poveste ! Se strădui să-i deşire urzelile, rînd pe rînd, dar firele ei se încîlceau din ce În ce mai rău, şi ea stăruia, luînd-o din nou de la început.

- Şi de ce nu l-ai omorît pe emisarul acela, scumpa mea soră ?

Să-l omor ? ! exclamă Isabeau trăgîndu-se înapoi. Desigur.

Margarita ! Nu-ţi dai seama ce spui ?

De ce nu?

Prinţesa căta pierdută la sora ei, la chipul ei bucălat şi trandafiriu, ca de copil, la pieptul delicat şi îmbietor, la mînu^ ţele cu unghii lucioase, ca de păpuşă.

Oh, da, desigur că unghişoarelor ăstora nu le lipseau cu^ rajul de-a sfîşia lucid şi fără a altera cîtuşi de puţin surîsul acela scandalos de viclean al acestei doamne. Da, da, asta era T\fargari ta !. ..

- Desigur, îngînă Isabeau învinsă, poate că ar fi trebuit s-o fac. .. de bună seamă că aşa ai fi procedat şi tu, nu-i aşa? ...

- Mai· întrebi? Nu încape nici o îndoială că aşa aş fi procedat!

Prinţesa a plecat ·capul, cu privirile stinse.

- E-atît de tînăr !

Deodată, baroneasa a tresărit.

- Tînăr ? făcu ea. Cam Cîţi ani să aibă. ?

- Nici nu ştiu ce să-ţi spun ... e-un copilandru atît de crud!

- Ah !„. Atunci ... atunci se schimbă lucrurile. Spune-mi, scumpă surioară, se rugă Margarita, plecîndu-se la urechea P.rin^ ţesei, foarte tulburată şi cu ochii scînteietori, spune-mi, e bine făcut ? Are un trup frumos ?. ..

Nu ştiu, îi răspunse Isabeau mîhnită şi ferindu-se de

dînsa.

Stai un pic, stai că nu merge-aşa, mie trebuie să-mi spui totul şi, las-pe mine, că le aranjez eu pe toate. Acest Saint^ Omer e destul de nătîng ; mă pricep eu să-l abat în apele

22g noastre. Nu te teme! Aşadar, mi-l vei arăta şi mie pe Întem^ niţatul tău, nu-i aşa ?

- Dar nu-i întemniţat de fel, spuse Isabeau ridicîndu-se.

- Cum ? Nu-i întemniţat ? L-ai lăsat În libertate ? Aa„. păi atunci ... Ah, ah, Isabeau, Isabeau ! strigă Margarita, izbuc^ nind în hohote de rîs. Asta-i nemaipomenit, un tînăr care a fost trimis la tine pentru a fi executat se plimbă slobod şi nestin^ gherit prin cetate. Ah, nu, asemenea lucruri nu mi-s pe plac, nu-mi plac de fel ! Ascultă nu cumva mi te-ai schimbat de cînd nu te-am văzut ?

Doamna Akovei rîdea dezlănţuită, tăvălindu-şi trupul mic şi durduliu pe pernele şi pe cearşafurile patului părăsit de prin^ ţesă. Paradoxala răsturnare a situaţiei, care părea atît de dra^ matică la Început, precum şi eliberarea sa din rolul de media^ tor, atît de nepotrivit firii sale, o entuziasma pe baroneasă, nespus de încîntată acum de neaşteptatul noroc care-o deter^ minase să vină la Kalamata.

- E tîrziu, spuse sec prinţesa.

Se opri În faţa ferestrei şi respiră precipitat şi cu nerăb-dare aerul nopţii de primăvară. Şi fără a se Întoarce, îi ură scurt noapte bună.

Rîsul baronesei se curmă brusc ; se ridică, supusă, deschise uşa iatacului său şi, oprindu-se în prag, o privi pe lsabeau, care continua să stea cu spatele la dînsa. Uimirea s-a ivit din nou pe chipul ei, dar rîsul a fost mai puternic şi, reizbucnind În hohote, şi-a acoperit gura cu palmele, ca un copil obraznic, iar pentru a nu mai fi dojenită o dată, Închise uşurel uşa.

Capitolul XI

ENIGME

După două zile, superintendentul Saint-Omer părăsea tri^ umfător Kalamata, ducînd o dată cu dînsul mesajul lui Sguro^ mallis, nefolositor la vremea aceea. Baroneasa îşi respectase cu^ vîntul : dăduse superintendentului toate explicaţiile necesare din proprie iniţiativă. Ii spusese că mesajul ajunsese În mîinile surorii sale cînd era deja prea tîrziu şi că, orice s-ar fi întîm- plat, acesta nu-şi îndeplinise scopul nefast, de îndată ce nu ajunsese în mîinile mai-marelui cetăţii, ci într-acelea ale lui Sguromallis. Apreciind că e lipsit de orice valoare practică, prinţesa l-a păstrat, aşteptînd cel dintîi prilej pentru a i-l preda superintendentului Principatului.

O nedumerire stăruia, totuşi, În mintea lui Saint-Omer : de ce-a ajuns mesajul atît de tîrziu În mîinile francilor ? Astfel stînd lucrurile, a cerut să-l vadă personal pe emisar. I l-au adus. Interogatoriul a fost de scurtă durată, iar explicaţiile furnizate de Sgur6s socotite ca satisfăcătoare : luat drept un şarlatan, a fost izgonit de la poarta cetăţii şi, prin urmare, împiedicat să se prezinte prinţesei. Cei doi străjeri de gardă în ziua prezentării sale şi-au reamintit amănunţit incidentul şi l-au confirmat.

- Dar pentru ce i-ai predat mesajul prinţesei, şi nu mie ? l-a Întrebat superintendentul, privindu-l ameninţător.

- Călătoresc pentru prima oară prin ţinuturile domniilor^ voastre, răspunse tînărul, şi nu ştiam dacă înălţimea-voastră se află la Andravida sau la Kalamata. Pe drum am aflat că prinţesa se află la Kalamata şi m-am gîndit că şi înălţimea-voastră trebuie să vă aflaţi tot aici, Împreună cu Curtea.

Saint-Omer a schiţat o uşoară grimasă de supărare : nu-i convenea ca un biet sărăntoc din popor să capete. cîştig de cauză în dauna sa. Egoismului său nu-i mai şedea la îndemînă decît un singur refugiu : îndeplinirea sfatului lui Sguromallis !

- Omul acesta trebuie executat fără Întîrziere, rosti el plecîndu-se la urechea baronesei, prezentă la scena aceasta.

- Nici o grijă, nobile superintendent, îi răspunse ea, fără a-şi dezlipi privirile de pe faţa lui Sgur6s, omul va fi executat.

După săvîrşirea tuturor acestor formalităţi, Saint-Omer a plecat liniştit la Andravida.

Io cursul aceleiaşi seri, Sgur6s îl căuta stăruitor pe Koki^ notrihis. Io urma neprietenoasei lor convorbiri, petrecută

la sorocul sosirii dintîi a tînărului În cetate, menestrelul reuşise să-i cîştige treptat simpatia. Se Întîlneau seara de obicei, cînd totul se molcomea în jurul lor, în vreun colţişor tihnit al curţii sau pe drumul de centură din jurul zidurilor cetăţii. Aşezaţi pe treptele scării bisericii sau la colţul vreunui foişor, tăinuiau îndelung şi pe îndelete despre cele trecute şi viitoare, despre olaturile îndepărtate, despre stăpînitoarea cetăţii şi despre ur^ sita oamenilor, sau despre viaţă şi moarte. În seara aceea Sgur6s îl căuta anume p:n~ru. a vorbi .c~ d~nsul ~e~pre }noa.rte_; Că lucrul acesta se va savirşi, nu mai mcapea mei o mdmala acum. Cu toate că nu auzise ultimele cuvinte spuse de către superintendent baronesei, lucrul acesta era limpede În mintea lui, pentru simplul fapt că Saint-Omer îl chemase la ?însu~. Intîrzierea care dăinuise pînă în ziua aceea se datora pnnţesei. Acum cînd Saint-Omer cunoştea ticăloasa dispoziţie a lui Sguro:nallis, tot ceea ce scrisese el acolo trebuia plătit ...

Sîngele îi clocotea ca o sfîrlează În vine, şi năvala lui con^ tenea la fel de subit. Prin urmare, ruda sa îl vindea francilor pentru te miri ce răsplată ticăloasă !. ..

Şi cînd te gîndeşti că acum cîteva luni numai l-a avut pe Sguromallis la cheremul său, a stat Închis cîteva ceasuri În aceeaşi cameră cu el, la Mitzithras ! Cu cîtă mulţumire. i-ar fi repezit junghierul între coaste, dacă ar fi ştiut atunci tot ceea ce ştia acum ! Atunci, însă, nu ştia nimic, era încă naiv şi ne^ ştiutor, îl privea pe trădător cu gura căscată de admiraţie, jinduindu-i şi ocrotirea, şi dragostea, deopotrivă. Pe unde naiba o hoinări Kokinotrihis astă-seară ? De bună seamă că l-o fi înghiţit hulpavul clonţ al nopţii Întunecate ! Sgur6s se plimba îndîrjit de colo pînă colo, urca treptele pridvoarelor, cobora în beciuri, bîjbîia în beznele curţii şi pe sub streşinile zidurilor, dar nu-l afla nicăieri. II căuta împătimit, nesocotind pînă şi riscul de-a fi observat şi vîrît În lanţuri. Gînduri pline de răzvrătire îi clocoteau în minte. N-ar fi oare mai bine să se strecoare furişat în grajduri, să-l fure pe Astritis şi să se dea dus cît mai degrabă ? Nu. Aşa ceva nu era cu putinţă, poarta de fier era zăvorîtă cu străşnicie. Dacă şi-ar da drumul În jos, pe-o frînghie legată de zid, şi-ar fugi, ocrotit de Întunericul nopţii ? Străjile l-ar observa, de bună seamă. Să aştepte zorile şi să plece atunci, amestecîndu-se cu ţăranii,care se perindau pe-acolo cărînd

recolta încărcată pe animale.

Nu. Toate planurile acestea sînt şi cutezătoare, şi nătînge, şi, mai presus de orice, l-ar îndepărta de dînsa, de singura fe^ meie pe care a visat-o în viaţa lui. Dar dacă ... dacă ar alerga la dînsa şi i-ar vorbi, dacă i-ar mărturisi întreagă deznădejdea şi zbuciumul său ? Nici gîndul acesta nu era mai cuminte decît cele de mai înainte, dar avea farmecul precumpănitor de a-l readuce lîngă dînsa, mai aproape ca oricînd, şi născocea o sumedenie de argumente pentru a-şi găsi curajul. La urma urmelor, e o prinţesă, şi are mai multă putere dedt zece :superintendenţi vîrîţi Într-o desagă. Iar pînă la urmă ar fi .aflat prilejul de a-i explica limpede şi pe de-a-ntregul gre^ şita tălmăcire a situaţiei sale, care-i face viaţa de nesuferit şi îl izgoneşte de pretutindeni, ca pe-o făptură a iadului.

Da, da, de bună seamă că aşa trebuie să facă ! Va alerga la prinţesă, va Îngenunchea la picioarele ei şi îi va spune răspicat : „Nu ! Nu vin să cerşesc îndurarea şi nici compătimirea .ta. Bărbaţii nu caută niciodată ocrotirea femeilor ; nu-ţi cer .decît să mă asculţi, să mă judeci singură, şi dacă vei chibzui· .că trebuie să mor, ucide-mă !"

- Ehei, după cîte mi se pare mie, zbilţul spînzurătorii nu prea pare a fi îmbrăţişarea de dragul căreia tînjeşte grumazul tău, flăcăule !... hîrîi batjocoritor un glas răguşit la picioa^ rele sale.

Furat de gînduri, uitase de sine şi monologase cu glas tare. A rămas ţintuit locului, Înmărmurit. Făptura care se cuibărise pe treptele bisericii îi era cunoscută, totuşi. Slavă bunului Dum^ nezeu ! Era Kokinotrihis !

- Unde mi-ai fost pînă acum ? Te-am căutat peste tot ! spuse el uşurat şi aşezîndu-se alături de dînsul.

- Am avut niscai treburi ... răspunse vag menestrelul, ne^ terminîndu-şi explicaţiile, aşa cum îi era obiceiul.

Şedeau alături, lipiţi unul de altul şi îmbrăţişîndu-şi fluie^ rele picioarelor. Luna urcase jumătatea treptelor văzduhului, dar colţul lor rămînea înmormîntat În desimile umbrei. De alături, dinspre grajduri, răzbea arar nechezatul vreunui cal, care tresărea În somn şi izbea înfundat aşternutul oe fîn, de pe podină, cu copita.

Nerăbdător şi cu glasul întretăiat, Sgur6s i-a povestit me^ nestrelului toate întîmplările petrecute În decursul zilei aceleia. Glasul i se poticnea din pricina bătăilor pripite ale inimii care îi înăbuşeau gîtlejul. Netulburat şi tolănit pe placul

inimii sale, Kokinotrihis îl asculta răbdător.

- Apăi, toate istorioarele astea, pe care mi le-ai dumicat tu pîn-acum, mi-s la îndemînă, spus~ dînsul la capătul po~ vestirii.

- Le ştiai ? De unde le-ai aflat ?

- Vezi bine că le ştiu, iar cît priveşte norocul tău, află că acesta nu-i chiar atît de hain 'um îp închipui mătăluţ~, flă- căule.

În decursul convorbiriior purtate împ1eună, Sgur6s îşi dăduse seama că Kokinotrihis cunoştea o seamă de lucruri care nu şedeau la îndemîna celorlalţi. Deşi petrecuse atîtea zile acolo, tînărul nu reuşise să afle cum şi de unde îşi culegea me^ nestrelul informaţiile. -Singurul lucru pe care-l băgase de seamă era faptul că nu izbutea să-l întîlnească decît foarte ararebri în cursul zilei.

- Nu pricep ce vrei să spui, îi răspunse el, Înciudat de şi- retenia şi nepăsarea stăinului, dar presimt că Încurcătura asta se va termina cît de curînd.

- Fii cu ochii-n patru şi nu te pripi, spuse menestrelul şi, prinzînd mîna lui Sgur6s, adăugă rîzînd : Soarta e mai Înţe- leaptă decît tine, şi decît mine.

Urmărind urcuşul lunii neîmplinite pe cer, au mai întîrziat unul lîngă altul şi fără a vorbi încă un scurt răgaz de timp. Cerul acelei nopţi de început de primăvară era cristalin şi rece, iar aerul îţi gîdila nările cu miros de fîn umed.

Sgur6s se ridică pripit.

- Noapte bună.

Neprimind nici un răspuns, se îndreptă posomorît spre odă- iţa lui şi, în timp ce urca scara, se gîndea cu amărăciune că nici omul acesta, despre care credea că va fi singurul ce-i va împărtăşi durerea, nu se arătase a· fi înduioşat cîtuşi de puţin. După cum se vede treaba, îi era scris să se petreacă nejelit de nimeni. Şi, pentru prima oară de-atîta potop de zile, îşi aminti de sărmanul Zervoheris.

„Ah ! Ăha ştiu şi eu că-i un om !" Şi inima i se Încălzi, cu^ prinsă de-un dor ascuns. Ziua următoare nu i se întîmplă, totuşi, nimic neobişnuit. Adăsta Împlinirea fatalităţii, mirat şi dezo^ rientat de Întîrzierea ei. Neştiind nici el de ce, Înmormîntă hotărîrea de-a se înfăţişa prinţesei - poate că la aceasta con^ tribuise şi convorbirea sa cu Kokinotrihis -

iar gîndurile care se legau de eventualitatea fugii sale se răceau din ce În ce mai mult. La sorocul ce1ei de-a treia nopţi de la plecarea lui Saint^ Omer l-a regăsit pe menestrel stînd pe treptele bisericii, dar n-a mai pomenit nimic de lucrurile acelea. Sgur6s le ocolea din mîndrie, celălalt părea că a uitat cu desăvîrşire incidentul acela. În cea de-a patra noapte, însă, i s-a Întîmplat ceva ciudat : abia scăpase din bezna scării şi păşise în pridvor, cînd un zgo^ mot de paşi, venind de jos, din curtea pustie, i-a răsunat în urechi. Era un mers vioi, bărbătesc. S-a aplecat să vadă. Din^ tr-un început n-a desluşit nimic. Se vede treaba că omul înainta pe sub arcadele vreunui pridvor sau la picioarele zidurilor care-i înghiţeau umbra. S-a ivit brusc În lumina lunii chiar lîngă parmalîcul lîngă care se afla Sgur6s. Nu era singur. Acelaşi paj, care-l însoţise şi pe Sgur6s În odaia lui, cînd venise pentru întîia oară în cetate, îl conducea şi pe acesta, păşind uşurel. S-au oprit o clipă şi au şopocăit cîteva cuvinte. După aceea, pajul a vîrît ceva În cingătoare şi i-a mulţumit pentru moneda primită, desigur, iar bărbatul s-a înfăşurat în mantia sa şi, în^ tinzînd pasul, a păşit În curte. Văzînd mantia aceea fîlfîind moale şi vălurit în aerul nopţii, Sgur6s, s-a cutremurat şi s-a agăţat de bară, să nu cadă : bărbatul care se îndepărta cu paşi neauziţi şi mărunţi, de pasăre de pradă, în curtea scăldată în razele lunii, nu era altcineva decît călugărul mincinos de la Mitzithras. Iscoada lui Sguromallis ! Tînărul a rămas buimăcit. Nereuşind să scape din mrejele buimăcelii, care-l ţintuise locu^ lui, decît după ce necunoscutul se mistuise în cotlonul scării săpate în zid, tînărul rămase neclintit. Părăsea cetatea, aşadar ! Dar sosise !„. Sosise, totuşi„. Şi să-i fi descoperit refugiul, oare?. ..

O nouă cută, necunoscută şi mtunecată, a istone1 mesaju^ lui, ale cărui urzeli se înmădulau automat Într-o singură mînă invizibilă, se Înscria cu litere limpezi, pe fila mare şi albicioasă a Curţii : omul acesta îl înjunghiase pe curier şi furase mesa^ jul, Împotriva voinţei lui Sguromallis. Urmărindu-l pe nepotul guvernatorului militar al Mitzithrei, i-a pierdut urmele pe neaş- teptate şi, regăsindu-i-le la Kalamata, l-a înştiinţat fără Întîr^ ziere pe Saint-Omer ; după cum se vede limpede, se afla într-o statornică legătură şi Înţelegere cu francii de-aci.

închis în odaia sa, Sgur6s a prefirat o bună parte din noapte toate întîmplările acestea. Saint-Omer plecase, dar ucigaşul venise, totuşi, în cetate şi se Întîlnise cu cineva În ziua aceea. Acel cineva nu putea fi decît vrăjmaşul lui Sgur6s. Dar cine, cine-ar putea fi ? Să fie Însăşi prinţesa ? Cît de amarnic ar fi ! Sau, mai ştii, s-ar putea să fie şi sora ei, baroneasa, care îl pri^ vise atît de stăruitor în timpul cercetării sale de către supe^ rintendent !„.

Somnul l-a ajuns aproape de ivirea zorilor ; în dimineaţa următoare s-a trezit tîrziu. După atîta zbucium, se obişnuise, parcă, cu această stare de lucruri şi inima sa nu se mai tulbura atît de mult. Tinereţea lui izbucnea dintr-afundurl, din ce În ce mai puternică. S-a trezit odihnit şi proaspăt şi, cum i se Întîmpla de obicei, în cursul dimineţii a întîmpinat neliniştile nopţii trecute cu un sentiment de dispreţ.

„la naiba, n-am să mă las răpus de-o femeiuşcă şi nici de scăfîrlia seacă a superintendentului ! Zece frînci Într-o covată n-au preţul minţii unui singur grec !" S-a întins ca un prepelicar tînăr, şi-a dezmorţit picioarele şi a rîs de unul singur. Işi sim^ ţea trupul puternic, dar mlădios, totuşi, ca oţelul bine călit. S-a apropiat de fereastră şi a sorbit aerul tare, de primăvară,· adînc, pînă în fundul pieptului. Lîncezeala asta silită îl apăsa ca o boală a sufletului. Ar fi vrut să alerge, să-şi dezmorţească încheieturile, să se joace cu săgeţile şi să se avînte pe marginea prăpăstiei primejdiei. Uneori, cînd îl Împresurau nostalgiile, îşi amintea de clipele cînd fusese fugărit, la Nauplion, din pri^ cina acuzării de răzvrătire, care planase asupra sa. Ah, da, atunci, numai atunci, cînd gîfîise şi sorbise aerul cu nesaţ, gus^ tase aievea din substanţa vieţii ! Coborî sprinten şi uşurel În curte şi, în străfundul fiinţei sale, nu-i părea rău că devenise o figură cunoscută, că-l urmăreau, că-l ţineau sub popreală şi nici măcar că-l condamnaseră la moarte ! Şoimarii instruiau păsările În curte. Ţineau În mîini nişte prăjini lungi, la capătul cărora erau legate cîrpe roşii, reprezentînd păsările, şi le vîn^ turau ca pe nişte praştii. Şoimii, care îşi luaseră zborul de pe pumnul lor, spintecau văzduhul sulițînd în tării, desenau cîteva volte şi, în cele din urmă, picau năpăstuit, ca pietrele, asupra momelii roşii. Clopoţeii legaţi de picioarele lor subţiri se mişcau necontenit, iar clinchetele lor cristaline, care se rostogoleau în jos, sau se stingeau În

înălţimi, răsunau pretutindeni, în aerul diafan al dimineţii. A trecut semeţ printre şoimari şi printre slujnicele care cărau apă de la fîntînă. I s-a părut că apariţia lui stîrneşte atenţia şi, bucuros de faima aceasta vremelnică, şi-a îndreptat şi mai abitir trupul ; plin de ifose, a dat o raită pe lingă zidurile curţilor interioare, prin cerdacuri şi prin locurile cele mai bine bătute de lumina soarelui. Aşezările sluji^ torilor mărunţi erau destul de numeroase şi îi stătea la îndemînă să le cutreiere pe toate după bunul său plac. În încăperile des^ tinate cavalerilor, scutierilor, femeilor şi, În sfîrşit, ale prin^ ţesei nu-i era îngăduit să pătrundă. Pe acestea le cerceta de departe, şi le rîvnea Întotdeauna. Faptul se petrecea pe înserat, cînd curtea cea mare rămînea pustie și amorul său propriu nu era expus nici unei primejdii. La ora aceea inima sa putea visa în voie. La prinz s-a aflat din nou, împreună cu slugile cunoscute, la bucătărie : grăjdarul se hîrjonea cu Varvara, iar că-lugărul franc bea, plin de demnitate, în cotlonul său. Tot acolo se aflau și comesenii aflați în trecere, care primeneau necontenit micul norod al cetății. La intrarea sa au amuțit cu toții și l-au privit pe furiș.

Situația aceasta l-a impresionat. Se părea că intervenise ceva nou, care-l privea direct și îi rămînea necunoscut. Rămase uimit. Varvara, care-l întîmpina întotdeauna nespus de binevoitoare, i-a adus mîncarea privindu-l neliniștită.

încetul cu încetul, discuțiile s-au reînnădit în jurul lui. Cîțiva arcași, aflați în dreapta sa, glumeau în gura mare și beau cu nesaț. Puseseră rămășag că unul dintre dînșii, care se cocoșea că va bea un coif plin cu vin. Au răsturnat coiful argintat cu gura în sus, au deșertat două bardace cu vin în golul lui și, în cele din urmă, i l-au dat. El și-a vîrît capul într-însul și a prins a bea cu înghițituri mari. însoțitorii săi izbeau cu pumnul în masă și se prăpădeau de ris.

Șoimarul cel tînăr a intrat înăuntru și s-a îndreptat spre locul unde se aflau tovarășii săi.

— Ați aflat ultima veste ! strigă el cu glas puternic. De- liuria a ancorat în apele Arcadiei.

Se vede treaba că cineva i-o fi făcut vreun semn de undeva, deoarece și-a curmat vorba imediat. După aceea

i-a privit năucit pe toți mai întîi, apoi numai pe Sguros ; în cele din urmă, s-a așezat și a început să vorbească și el cu glas scoborît. Lui Sguros i s-a părut că unii dintre șoimari îl privesc pe furiș și se prefac a fi nepăsători imediat ce privirile lui se îndreaptă către ei.

Fără voia lui, atenția începu să i se risipească, iar gîn- durile i se întorceau la primele cuvinte ale tînărului șoimar. Deliuria își făcea din nou apariția !... Nu care cumva apariția asta periodică a piratului aragonez în viața lui avea ceva din semnificația ciudată a unui semn prevestitor ? Impresia pe care i-o lăsase chipul lui Kokinotrihis în ziua cînd s-au întîlnit pentru prima oară i-a revenit în gînd fără să știe cum.

,,...N-ai băgat de seamă că are un semn ? ...are un semn la tîmpla stingă..."

Vorbele neîmplinite ale lui Kokinotrihis i-au reapărut, ce-i drept, în minte de mai multe ori În ziua aceea, dar cc putea el şti ? Oamenii de teapa lui sînt ciudaţi şi cam şarlatani. Ori de cîte ori îl mai Întrebase despre lucrul acesta, refuzase să-i dea vreo explicaţie mai acătării. Se mărginea să zîmbească şi să privească aiurea.

Ameţeala aceea uşoară şi somnolenţa care te cuprinde de obicei după mîncarea şi băutura prînzului îi tulbura mintea. Zgomotoasele hohote de rîs ale soldaţilor, taifasul molcom ca un zumzet de albine al şoimarilor, precum şi rîsetele şi cînte^ cele celorlalţi răzbeau vag, ca dinapoia unei cortine groase, la urechile sale. Varvara se aşezase lîngă cămin, pe un scăunel, iar lpatia şedea pe vine, alături de dînsa. Călugănil grec adăsta cu coatele sprijinite de masă şi vorbea repezindu-şi gîtul di! găină înainte : „Cercetaţi Apocalipsul, fiii mei, cercetaţi-l, din năsipuri fostu-s-au ridicat o hiară cumplită, o hiară a mării, carele hojma se-nălţau şi cinci părechi de coarne şi capete aşijderi şăpte-aveau. Cununi tot zece, în coarne hiara aveau şi preste şăpte ţeste blestemate această hiară-aveau ... "

- Sfinte Dumnezeule, mă trec răcorile! exclamă Varvara, frecîndu-şi braţele groase.

· - Ce-nseamnă cele zece coarne? întrebă lpatia căscînd gura.

Da, da, nu mai încăpea nici o îndoială că-l priveau. Din

cînd în cînd simţea, fără voia sa, că privirile lor îl Împung ca acele de jur împrejur. Şi-a îndreptat trupul şi a privit cu seve^ ritate asupra lor. Văzîndu-le capetele plecîndu-se, i-a trecut prin gînd, o clipă doar, să ceară explicaţii, dar chibzuind că ar fi nedemn de el, s-a răzgîndit şi, după ce şi-a terminat masa în tăcere, s-a ridicat posomorît şi a ieşit afară. Străbătînd os^ pătăria, a avut încă o dată impresia că toate convorbirile se întrerupseseră şi că privirile tuturor îl urmăreau. De data aceasta traversă curtea, pierdut În gînduri, dar cu acelaşi mers lent şi studiat impunător. în clipa. cînd dădea să cotească pen^ tru a se urca în odaia sa s-a oprit, împiedicat parcă de ceva ne^ văzut. S-a întors cu un sentiment de vagă nemulţumire şi a privit uimit în jurul său. De sus, din ceardacul aşezărilor senio^ riale, îl urmăreau stăruitor doi ochi. Privirile sale s-au încru^ cişat cu acelea ale străinului. Era Jean de Tournai.

Nu-l mai văzuse din ziua aceea, cînd venise s-o ia pe prin^ ţesă din crîng. Fizionomiile celorlalţi seniori îi deveniseră trep^ tat familiare, chiar dacă numele lor îi rămăseseră necunoscute. Ii vedea aproape zilnic încălecînd şi părăsind cetatea. urmati de scutierii lor. hîrjonindu-se şi forfotind prin curte, în zilele Însorite, sau jucînd şah, glumind şi rîzînd În pridvoare. Unii dintre ei, vînători fanatici, îşi instruiau singuri şoimii în curte. Pe el nu-l văzuse niciodată printre dînşii şi se Întrebase, destul de adeseori, dacă se mai află În Kalamata şi cu ce rosturi anume. Grăjdarii îi spuseseră că da. Şi, în sfîrşit, iată că i se arăta şi cavalerul cu crucea albastră ! De data aceasta nu purta armura, ci o tunică lungă, cenuşie şi cu vîrste late şi vişinii. Părul blond i se odihnea pe umeri. Mijlocul său era Încins cu o centură, şi În locul săbiei purta o pungă simplă de piele. înfă- ţişarea lui avea, ca Întotdeauna, un aer auster, hieratic.

S-au privit un scurt răgaz de timp, fără a se mişca nici unul, nici celălalt. Ochii cavalerului erau albaştri şi neîndu^ plecati, iar angelica regularitate a chipului său suferise o schim^ bare imperceptibilă. Expresia lui era dură şi o tentă violacee îi umbrea neplăcut rădăcina nasului.

Maşinal, Sgur6s a înclinat uşurel capul şi, înălţînd dreapta la inimă, a schiţat o vagă plecăciune. Reînălţîndu-şi capul, a

băgat de seamă că seniorul adăsta la fel de neclintit ca mai înainte. Prin urmare, nici nu catadicsise să răspundă salutului său. Supărat, tînărul grec a trecut mai departe şi a pătruns sub arcada scării. Privirile cavalerului, însă, păreau că-l urmăresc, 5tăruind asupra sa chiar şi după ce intrase În odaie.

Şi iată că În ·aceeaşi seară, În timp ce urca, să se culce, la ora tîrzie la care lua sfîrşit obişnuita sa Întîlnire cu Kokino^ trihis, s-a simţit nespus de surprins că-l opreşte cineva în cori^ dorul Întunecat. O mînă moale o cuprinsese pe-a sa şi o răsuflare caldă îi învăluia obrazul.

- Cine eşti ? a Întrebat surprins şi amenin ţător.

Fără a i se răspunde nimic, a fost tras de mînă, uşor, pe un drum diferit de al său. I se părea că a sosit sfîrşitul lumii. Luna nu răsărise încă. înaintînd prin bezna deasă, îşi dădu seama că urcau nişte trepte, că treceau prin încăperi goale şi coborau. În cele din urmă, s-au oprit undeva. A rămas nemişcat, În aştep- tare. în tot răstimpul acestui drum, şi-a dat seama că ghidul său nu putea fi decît o femeie, care, socotind după atingerile mîinii sale, era tînără. Mii de presupuneri, care de care mai uluitoare, se învolburau în mintea sa tulburată de uimire. Bănuielile din^ tîi l-au umplut de nelinişte : „E ultima mea seară, reflectă el. Recomandarea lui Sguromallis Începe să se Împlinească !" Şi, apoi, în timp ce-şi coi:itinua drumul, i-<1; veni~ prin _min~e c~ francii nu aveau nevoie de tot ceremomalul asta m1stenos ş1 ciudat pentru a se descotorisi de el. Er:u stăpîni d<?a; ; îi_ ~u_:- teau face tot ce doreau şi, ca atare, osmda putea f1 1mplm1ta la lumina zilei. Atunci ... atunci ce noimă avea întîmplarea asta atît de neprevăzută ? Un gînd sau, poate, o dorinţă tainică i-a luminat o clipă mintea, stingîndu-se de îndată în el Însăşi ... Nu, nu, aşa ceva nu era cu putinţă ... ar fi fost neînchipuit de frumos!. ..

„Ajunsese la capătul sau, cel puţin, la una dintre etapele călătoriei sale ? se Întreba dînsul, cu inima torturată de neli^ nişte şi cu respiraţia gîtuită. Cine?. .. Cine-ar fi putut şti? ... "

După ce a auzit paşii ghidului său răsunînd ceva mai de^ parte ; a adăstat ascultînd. Seniorii se culcaseră, de bună seamă ; în timp ce se rîntorcea de la Întîlnirea sa cu

Kokinotrihis obser^ vase că ferestrele sălii celei mari erau Întunecate, ceea ce însemna că sindrofia din seara aceea luase sfîrşit. Şi-atunci .. . cine-l poftea, la ora asta, la o întîlnire învăluită în taină ?. . .

Simţindu-se cuprins iarăşi de mîna aceea, tresări. Nu auzise de loc paşii care se reapropiaseră de dînsul. A urmat, totuşi, acestei chemări. Au mai făcut Cîţiva paşi şi s-au oprit. O uşă s-a întredeschis şi lumina slabă a unei lămpi de priveghi a răzbit prin crăpătura ei. Aceleaşi mîini l-au Împins uşor înăuntru, şi-apoi uşa s-a Închis din nou în urma sa. A privit jur Împrejur cu o curiozitate nesăţioasă. Se afla Într-o încăpere de mărime potrivită şi destul de sobră. Două aplice, dispuse diagonal, lu^ minau pereţii văruiţi şi plăcile colorate ale pardoselii. Pe pe^ retele dimpotrivă era aninată o panoplie mare şi grea, Împodo^ bită cu vestigiile epocii trecute : un coif şi o secure, un scut şi o spadă, un buzdugan şi o lance. Pe dalaj erau Împrăştiate, după obiceiul francilor, plante aromate, proaspăt tăiate, care emanau nostalgie, boarea răcoroasă a cîmpului, înăbuşită de suflul cald al aplicelor şi de vaporii de undelemn ars. O femeie tînără, dreaptă şi rigidă, ca un idol, şedea pe-un jilţ de lemn negru şi Împodobit cu sculpturi, aşezat sub panoplie.

Uluit, Sguros a deschis ochii larg, nevenindu-i a crede că tot ceea ce vedea era adevărat. între timp, dîndu-şi seama că trebuie să-şi scuze cit mai de grabă întîrzierea, îngenunche cu un singur picior şi se închină stăpînei din Akova.

— Vino mai aproape, bădăranule ! rosti poruncitor glasul baronesei în limba greacă.

S-a scuturat, lovit cu varga, parcă. „Bădăran, eu ?“

— Iertare, doamna mea, dar nu sînt bădăran, îi spuse el ri- dicîndu-se şi abia stăpînindu-şi mînia. Mă trag din viţă nobilă, sînt vlăstarul uneia dintre familiile cele mai de frunte ale Mo- rias-ului. Sînt un Sgurds, doamna mea, nu ştiu dacă domnia- voastră a auzit cumva de numele acesta, dar eu sînt un Sguros !

Şi aruncînd mantia, şi-a dezbumbat tunica, descoperind locul unde se afla brodat sfîntul Theodor.

Baroneasa îl privi tăcută. O cută aspră i se săpase între sprîncene.

— Eşti frînc sau grec ?

— Grec, doamna mea.

— Atunci tot bădăran rămîi ! răspunse tăios doamna Akovei.

Privirea i s-a întunecat, dar scrîșnetul dinților i-a măcinat mînia.

— Sînt din același neam cu mama dumneavoastră, doamnă ! răsună sec răspunsul lui.

Baroneasa s-a tulburat.

— Ești îndărătnic ! exclamă ea reținută, dar mînuța-i albă și grăsuță se crispase pe capul de leu cu care se termina maneta jilțului.

Privirea i se îmblînzise. Tulburată și mută, l-a cercetat cîteva clipe pe tînărul flăcău, al cărui trup, turnat în bronz parcă, era nespus de frumos. Privirile-i umede au tresărit.

— Mă gîndesc, spuse ea într-un tîrziu că poate nici prin gînd nu-ți trece norocul care te așteaptă...

— Norocul, doamna mea ? Eu îmi clădesc singur norocul, cu aceste două mîini ale mele.

Și, spunînd acestea, ridică brațele, întinzîndu-le sub ochii ei.

Ah ! purtarea aceasta era cu totul de neîngăduit ! Baronesei i s-a urcat sîngele la cap și ochii îi fulgerau, dar brațele lui,
braţele goale pînă la umăr, erau atît de frumoase„. atît de frumoase!

- Nu vei mai ieşi niciodată din cetatea asta ! spuse dînsa, dîndu-şi seama că glasul ei dădea cuvintelor un sens diferit de voinţa sa. Niciodată, mă auzi ? spuse încă o dată.

- Nici eu nu doresc altceva, doamnă, decît Împlinirea vor^ belor tale.

Ce dinţi albi avea ! Dinţii lui erau albi, albi şi lucioşi, ca miezul dezghiocat al migdalelor !

- Nu-ţi mai rămîne decît puţin, foarte puţin timp de trăit ! îi spuse ea pripit, cu vocea aspră şi strîngîndu-şi pumnii cu îndărătnicie.

O privea uluit, dar nemişcat şi fără a păli.

- Ştiam... ştiam lucrul acesta... rosti el În cele din urmă, cu glas abia şoptit şi plecînd gînditor capul.

Sumbra recomandare a lui Sguromallis îi revenise În

gînd.

- Ştiai, spui ? Ştiai şi nu cazi În genunchi, nu plîngi şi nu implori îndurare pentru viaţa ta ? Nu ? Socoţi, desigur, că vei găsi Întotdeauna un vicleşug pentru a-i amăgi pe frînci, nu-i aşa ? Ghicisem eu ! Ei, hai, spune, nu-ţi mai făureşti norocul cu mîinile tale ? Parcă aşa te lăudai. Crezi cumva că vei scăpa şi din mîinile noastre tot aşa cum ai scăpat dintr-ale lui Sguro^ mallis ? Spune !

Glasul i se înteţi brusc şi ochii îi străluceau duri. Dar, ca şi cum izbucnirea asta involuntară o speriase şi pe ea, s-a oprit brusc, iar privirile sale s-au îndreptat, pe deasupra lui Sgur6s, spre uşă. Tînărului nu i-a scăpat din vedere faptul acesta. În ciuda zăpăcelii pe care-o Încercase la auzul numelui guvernatorului militar şi a indignării pe care i-o provoca des^ tăinuirea aceasta, care confirma cîrdăşia rudei sale cu francii, spaima baronesei îl mira. Se temea de ceva ? însemna, oare, că intervenţia ei din seara asta nu era legală ? Chipul În care a fost chemat şi adus în faţa ei îi reveni În minte. Nu semăna de fel cu procedeele folosite fată de cei osîndiţi. Toate aceste consideraţii i-au străfulgerat prin minte lui Sgur6s, tocmai atît cît i-a trebuit baronesei pentru a-şi reveni din spaima ei. îi rămăsese, totuşi, destulă prezenţă de spirit să nu întoarcă şi el capul spre uşă, astfel că baroneasa, care-l privea bănuitoare acum, n-a putut citi nimic deosebit pe chipul său. „Nu, gîndi dînsa, spaima ei nu se exteriorizase, aşadar ... "

- Eşti şi Încăpăţîn:1t, şi înfumurat, îi spuse autoritar şi cu răceală, iar tinereţea ta c crudă şi lipsită de înţelepciune. Dacă ai şti ce te aşteaptă, n-ai mai vorbi aşa. Dar nu-i nimic te iert. Iată, Îţi ofer inelul meu să-l săruţi pentru împăcare. '

Şi, spunînd acestea, îi Întinse mîna strînsă în mîneca de mătase pînă la Încheietură.

Şovăind,- fără nici o urmă de regret sau de slugărnicie, s-a aplecat şi a sărutat piatra mare a inelului. În felul acesta Mar^ garita din Akova i-a văzut părul castaniu, des şi buclat.'

- Ce copil fără minte eşti ! suspină, ea, zîmbind cu răsuflarea tăia tă .

. Urmă o p~uză. Plantele risipite pe pardoseală împrăştiau nmesme ameţitoare, iar izul dulceag al aplicelor îmbîcsea aerul.

- Ţi-i dragă viaţa, Sguros ? întrebă baroneasa, pierdută În

gînduri.

- Viaţa, doamna mea ? Cui nu-i e dragă viaţa ?

- Atunci ... ţi-i dragă, deci ... rosti dînsa, fără a-şi încheia cuvintele şi, suspinînd încet, îndepărtă mantia ca şi cum i-ar fi fost cald.

- Doamna mea, spuse Sguros hotărît, nu sînt emisarul lui Sguromallis, după cum nu-s nici bădăran ... Vei avea oare bu^ nătatea să asculţi cine sînt ?

A încuviinţat cu un semn obosit şi pierdută În reveria ei. I-a vorbit atunci despre patria şi despre nenorocul său, despre blestemata sa rudenie cu guvernatorul militar al Mitzithrei şi despre schimbarea drumului său, care l-a adus la Kalamata. Ii vorbea nădăjduind în taină că-i va împărtăşi prinţesei tot ceea ce spunea dînsul acum, astfel că vorbele lui nu se vor risipi În vînt, iar femeia iubită îi va auzi încă o dată numele.

- Prin urmare, spuse gînditoare Margarita, ţi-ai schimbat cu bună ştiinţă drumul pentru a ajunge la Kalamata, dar nu l-ai căutat cu tot dinadinsul pe superintendent, nu-i aşa ?

- Da, l-am schimbat, răspunse roşind şi coborînd privirile. De acum înainte nu-i mai putea mărturisi nimic În plus. Nu l-a mai întrebat. Ghicise totul şi nu-i păsa prea mult. Aşa era Margarita.

- Ascultă, îi spuse dînsa, lăsîndu-şi privirea să rătăcească tulbure asupra lui, eu îţi vreau binele. Nu vreau să te amăgesc spunîndu-ţi că norocul care te aşteaptă e demn de invidiat, dar nu te amărî. Vom vedea ce rămîne de făcut. S-ar putea să fac ceva pentru tine, dacă voi socoti că e drept aşa. Vino din nou înaintea plecării mele din Kalamata„.

II privea încă, fără a-l concedia, cu oarecare dojană În priviri. Nădăjduise că e mai cutezător şi mai avîntat, dar îl găsea, îndurerată, lipsit de experienţă faţă de femei. Nu pri^ cepuse, vai, nu înţelesese nimic, nimic„.

- Sgur6s spuneai că te numeşti ? mai întrebă ea o dată, tulburată, mai mult pentru .a spune ceva decît pentru a primi un răspuns şi, întinzînd mîna, îi atinse părul cu vîrful dege^ telor. Cîţi ani ai ?

- Douăzeci şi trei, doamna mea.

- Ai un păr frumos ! şopti ea cu un zîmbet, iritată, dar, ca şi

cum ar fi auzit ceva, îşi îndreptă bustul în aceeaşi clipă şi îşi plecă urechea.

Tînărul rămase neclintit, Parcă auzea şi el un pas uşor apropiindu-se dincolo de uşă.

- Du-te ! Pleacă imediat !... îi spuse baroneasa, ridicîn^ du-se Înspăimîntată şi nespus de palidă.

N-a mai apucat să-i spună nimic. Uşa din spate se des^ chisese. Ochii Margaritei s-au deschis larg. S-a Întors şi el şi s-a clătinat, cu privirile tulburate şi lovit parcă pe neaşteptate În coşul pieptului. N-a recunoscut de la început chipul fe^ meiesc care se afla În cadrul uşii.

Era înaltă, de-o înălţime regală, iar chipul alb Încremenise Într-o imobilitate marmoreană. Pe sub pleoapele grele, ter^ minate cu gene lungi, privirea sa se fixase În ochii baronesei. N-a spus nimic. N-a făcut nici un gest. Prezenţa ei avea ceva impunător şi uimitor. Simţindu-se tras cu discreţie de mînă, a făcut cîţiva p~i înapoi şi, uluit, s-a trezit din nou În în^ tuneric. Ca de atîtea alte ori În viaţa lui, cortina căzuse şi de data aceasta, răpind imaginea ei privirilor sale ! Grabnic şi fără a şopti un singur cuvinţel, ghidul necunoscut l-a tîrît prin încăperile cetăţii, stăpînite de duhul nopţii, şi l-a readus În pridvorul de unde plecase. Rămăsese singur.„ Luna de abia răsărea, reflectînd o lumină gălbuie şi cadaverică pe ziduri şi pe lespezile pardoselii. Într-un tîrziu, şi-a reluat drumul către chilia sa pustie, ducînd cu sine durerea grea a rănilor redeschise.

.C apitolul X 11

VJNT DE PRIMA VARĂ

1n urma lui cele două surori ramasesera smgure. Isabeau nu vorbea. Adăsta imobilă, cu capul ridicat, cu bărbia-i mi^ cuţă Împinsă uşor Înainte, privind-o pe Margarita cu ochii pe jumătate acoperiţi de pleoapele grele. Trupul îi încremenise Într-o atitudine severă, dar privirea ei adumbrită şi vagă de^ venea mai intensă şi parcă mai apăsătoare sub umbra umedă a genelor.

Baroneasa se străduia să afle o ieşire din impasul, greu de suportat, al capcanei În care căzuse şi se zbătea neputincioasă. La Început s-a agitat neliniştită, apoi s-a arătat

indignată. O umbră maliţioasă îi învineţea fruntea albă şi bombată, de prunc. Prinţesa n-a rostit nici un cuvînt. S-a întors şi s-a în^ dreptat spre uşa pe care intrase.

- Isabeau ! a strigat doamna Akovei. Unde te duci, Isa^ beau ? a adăugat ea, cu ochii mici _şi vicleni plini de licărul jucăuş al rîsului. Stai o clipă !

Prinţesa s-a oprit, fără a se întoarce cu faţa spre dînsa.

- De ce nu-mi vorbeşti, scumpă surioară ? strigă baroneasa rîzînd şi apropiindu-se de dînsa. Ce te-a apucat ? Regreţi faptul că am acceptat să ascult rugămintea acestui bădăran ? Îţi voi mărturisi tot adevărul : mi-a fost milă de el ! Era atît de spe^ riat ! N-a avut curajul să-ţi cadă la picioare, cerînd îndurare pentru viaţa lui şi m-a rugat pe mine să intervin ! Vina lui nu-mi pare atît de mare şi ... În sfîrşit, nu ţi-am încălcat în nici un fel drepturile. .. socoteam numai ... că, ştiu şi eu, poate că, dacă te-aş ruga la rîndu-mi, te vei îndupleca şi-l vei ierta ...

Aici s-a oprit. Era îndeajuns de vicleană pentru a-l justi^ fica numai pe vinovat. S-a oprit, aşadar, recăpătîndu-şi tonul netulburat şi demnitatea.

- .ln sfîrşit, procedează cum crezi de cuviinţă. Părerea mea ţi-e cunoscută doar, spînzurătoarea rămîne singurul leac pentru unul ca el. Da, da, era mai bine să se întîmple aşa. Scu^ zele dau de bănuit Întotdeauna ; trădarea, niciodată !

Prinţesa a auzit, dar n-a spus nimic nici de data asta ; s-a oprit în prag şi, spunîndu-i cu glas moale, în contrast cu cornportarea glacială de pînă atunci : „Noapte bună, Margarita !" a plecat.

A doua zi, către prînz, Yolanda, care se afla în preajma prinţesei, laolaltă cu celelalte femei, şi-a curmat cîntecul şi a întrebat-o :

- Doamna mea, e adevărat oare că înălţimea-sa baro^ neasa pleacă ?

Neştiind nimic despre aşa ceva, Isabeau nu i-a răspuns.

Dar ţie cine ţi-a dat de veste, limbuto ? o dojeni doica.

- Eu ... eu nu ştiu nimic !. .. Aşa spuneau femeile.

- Şi tu, şi ele sînteţi nişte palavragioaice ! i-o trînti doica de la obraz, cu glasul ei gros şi tremurător. Nu .ştiţi altceva decît să vă iscodiţi stăpînele !

În clipa aceea şambelanul a pătruns înăuntru şi a între^ bat-o pe prinţesă dacă nu e dispusă să-l primească pe

cavalerul de Tournai.

- Bucuros.

Vag tulburate, femeile s-au aplecat asupra lucrului lor. Apariţia prinţului bălai le strecura Întotdeauna un tainic şi dulce fior În inimă. Il vedeau atît de rar ! Contrariu celorlalţi cavaleri, el nu se prezenta decît foarte arareori la Curte şi nici o doamnă nu se putea lăuda că a auzit vreun compliment din gura lui. Se vorbea că e cast, că nu poate fi deocheat şi, cine şt.i e,. se . zı vonea că ar fi făgăduit - nimeni nu ştia nici unde, m· ei· cm·'. ...

A intrat îmbră<:at la fel de simplu cum obişnuia Întot^ deauna, Într-o tunică, de-un violet pălit. Nu purta podoabe de aur şi nu avea nici un şoim pe mînă.

- V-aţi amintit prin urmare şi de mine, nobile Jean ! spuse prinţesa zîmbind.

Sosirea lui îi aducea Întotdeauna bucuria zorilor proaspete. În prezenţa lui cochetăria ei feminină, atît de bine înmormîn^ tată, renăştea şi îi făcea plăcere să-l tachineze. Era în ati^ tudinea asta ceva izvorît din conştiinţa lipsei oricărui risc, sau din reacţia instinctivă a sufletului femeiesc, care riposta răcelii manifestate de dînsul faţă de femei. Sau ... din impulsul unui vag şi tainic presentiment care-i spunea că numai dînsa face excepţie de la acest canon ...

- Rămîn veşnic dreptcredinciosul cavaler al manei-voas^ tre, răspunse Jean de Tournai cu privirea plecată.

Frumosul lui chip era mai grav decît oricînd În ziua aceea.

- Staţi lîngă mine, Jean.

A rămas în picioare, fără a da urmare invitaţiei.

- Curios ! S-ar spune că aveţi a-mi spune ceva nespus de serios, zise prinţesa privindu-l cercetător. ,

Şi pentru că nu i-a dat nici un răspuns, le-a făcut semn femeilor să părăsească încăperea. Singură doica a rămas acolo, de formă, dar şi dînsa s-a retras, adăstînd Între cele două fe^ restre din fundul sălii.

- Vă ascult, cavalere.

- Doamnă, începu Jean de Tournai, nu ştiu dacă vestea pe care mă grăbesc să v-o aduc la cunoştinţă e pentru măria-voastră atît de dureroasă cît e pentru mine. Credeţi-mă Însă că v-o aduc Înroşind vechiul ~i cinstitul nume ci~ Tournai. Această veste îmi aminteşte de-un stigmat şi nu-mi voi recăpăta liniştea decît în ceasul În care cerul mă va Învrednici, În sfîrşit, să-l spăl.

- Mă neliniştiţi, bunul meu Jean !

- Neliniştiţi-vă, doamnă, continuă tînărul senior, înăl- tîndu-şi privirile şi cătînd drept În ochii prinţesei. Curios ar fi dacă aţi rămîne nepăsătoare... Un vrăjmaş neînduplecat al măriei-voastre, o creatură pornită din infern, piratul pe care consider c-ar fi nedemn să-l mai numesc reapare În viaţa domniei-voastre.
.

- Aa ! exclamă Isabeau coborînd privirea.

O paloare uşoară îi tulbură chipul, nu de spaimă, iar Tour^ nai, care ştia foarte bine lucrul acesta adăsta înainte-i pri^ vind-o tăcut. Ochii săi la fel de senini, cum îi fusese şi glasul pînă mai adineauri, căpătară un luciu rece.

- Sînteţi sigur ? Întrebă prinţesa cu un glas slab, căruia se strădui să-i imprime un ton indiferent. Am mai auzit vor^ bindu-se şi altă dată despre apariţia lui În mările noastre, dar se pare că n-a fost altceva decît un joc al închipuirii ...

Aţi mai auzit ? Cînd aţi mai auzit ?

- Nu e prea mult de-atunci.

- Nu-i vorba de nici o Închipuire aici, zîmbi amar tînărul senior, demonul acesta a mai apărut o dată, a dispărut apoi şi iată-l răsărind din nou acum. Asupra acestei realităţi nu mai încape nici o îndoială : se aţine pe-aici prin apropiere.

- Cred că va pleca iarăşi„.

- Nu, de data aceasta nu va mai pleca. A aruncat ancora în apele Arkadiei.

- Şi de ce vă temeţi, Jean ? De vreun asalt, poate ?

- Dacă n-ar fi vorba decît despre atît. ..

- Atunci despre ce-ar putea fi vorba? Întrebă prinţesa cu o candoare demnă de admirat.

- Nu ! De data aceasta nu va mai pleca ! strigă tînărul, strîngînd atît de nervos mînerul săbiei încît i se albiră dege^ tele. Pe sfîntul Cornelius, nu va mai fugi !

- Ei, hai, nu vă neliniştiţi, rîse Isabeau cu indiferenţă simulată, vă comportaţi ca un copil.

- Ca un copil, spuneţi? exclamă cavalerul. Numele de Tournai îndură umilinţe, viaţa mea a devenit un calvar, şi măria-voastră mă socoteşte drept un copil ?!. .. Pe sfînta mea inimă, nu merit această osîndă, doamnă !

Şi, spunînd acestea, şi-a sprijinit capul în piept şi a

rămas astfel împovărat de-o îndărătnică şi răzvrătită umilinţă.

- Dar spuneţi-mi odată, întrebă prinţesa zîmbind vi^ clean, care sînt motivele care vă determină să-l urîţi cu atîta înverşunare pe amiralul aragonez ?

Nici dacă l-ar fi pălmuit peste obraji, n-ar fi pălit atît de tare. Ochii i s-au holbat halucinaţi şi o paloare cadaverică i-a inundat chipul. Nu te-ai fi aşteptat niciodată ca figura aceasta atît de blîndă în aparenţă să poată ascunde patimi atît de violente şi să se arate capabilă de atîta înverşunare.

- Ce motive mă determină? Mă întrebaţi ce motive mă determină? spuse el pierdut. Aveţi oare darul de-a uita atît de repede, doamnă ?

- Ah ! Numai despre treaba asta era vorba ... şopti Isa^ beau coborînd involuntar glasul. Reveniţi-vă în fire, bunul meu Jean, şi cugetaţi la rece. Dacă s-a săvîrşit vreo jignire la nemea aceea, aceasta mă privea numai pe mine ...

- O doamnă nu poate fi jignită, chiar dacă e prinţesă, ripostă întunecat cavalerul. Onoarea însoţitorului dumnea^ voastră, însă, a primit rănile Îl)' plin piept, şi însoţitorul acela eram eu.

Privirea atentă şi liniştită a prinţesei Isabeau urmărea toate reaqiile neliniştei care luminau chipul tînărului vasal, dar s-a prefăcut încă o dată a fi străină de cauză.

"--- Prin urmare, âceasta eta pricina. .. murmurll ca pentru sine, chipurile.

Cît ai-clipi, Jean şi-a ridicat privirea, s-a uitat la prinţesă, şi apoi a căutat din nou în jos. Ocheada aceasta dădea în vileag noua şi profunda sa tulburare. Prinţesa zîmbi enigmatic.

- Dacă astfel stau lucrurile, totul e bine şi la locul lor, cavalere, şi nimeni nu vă va împiedica să vă răzbunaţi aşa cum veţi crede de cuvinţă. Fiţi pe pace !

- Nu despre răzbunare e vorba aici ! strigă dînsul cu^ prins de-o cumplită tulburare. Răzbunarea e un păcat ce nu mi-i pe măsură. Pedeapsa o cer !

- Fie şi pedeapsa, dacă aceasta vi-i pe plac.

Au tăcut amîndoi. Z.buciumul suferinţei descreştea cu mare cazină şi încetul cu încetul, în pieptul nobilului Jean ; cînd se simţi ceva mai liniştit, sfîrşi prin a spune :

- Un ultim cuvînt, doamnă. După cum ştie de bună seamă şi

domnia-voastră, demonul acesta are obiceiul să-şi trimită iscoadele în locurile pe care are de gînd să le prade. Trimişii aceştia ai lui nu fac altceva decît să-i pregătească isprăvile.

- Prin urmare ...

- Prin urmare, una dintre iscoadele acestea se află şi În cetatea Kalamata.

- Aici ? Întrebă prinţesa uimită.

- Aici, şi nu de ieri, de alaltăieri, ci de mai multă vreme. Bănuiala aceasta mă rodea mai mult, dar se vede treaba că mie mi-e scris să rămîn orb ori de dte ori umbra Destinului se Întinde asupra mea.

- Nu vă mai Înţeleg, cavalere. Cuvintele domniei-voastre îmi par a fi curate enigme.

- Pe care le voi dezlega neîntîrziat. Mi s-a Întîmplat a fi Într-unul din hanurile acelea de munte din Mesareea în toamna anului trecut, pe cînd mă Întorceam din pelerinaj. Acolo m-am Întîlnit cu un grec necunoscut, urmărit la vre^ mea aceea de oamenii guvernatorul Nauplion-ului ca unul care era bănuit, chipurile, a se afla În legătură cu oamenii lui Deliuria. În chiar seara aceea, s-a stîrnit o încăierare În ospă- tăria hanului În care ne aflam atît eu şi dînsul, cît şi trimişii guvernatorului. Trebuie să recunosc din capul locului că, deşi tînăr, grecul era foarte inimos şi iscusit. în ciuda faptului că era rănit şi cu totul neajutorat, i-a ~nfruntat cu îndîrjire pe urmăritorii frînci. Văzînd cum stau lucrurile, l-am salvat. În aceiaşi noapte mi-a istorisit chiar el o poveste În aşa fel ticluită încît dînsul părea a fi un nedreptăţit. Tot atunci a jurat că n-avea nici un fel de relaţii cu Deliuria. Am făcut prostia de al crede.

- Nu văd ce legătură au toate acestea cu prezentul...

- Au, doamnă, au, pentru că tînărul acela se află acum aici, în cetatea aceasta.

- De necrezut ! Cum se face că eu un ştiu nimic despre aşa ceva?

- Tocmai aici e punctul nevralgic ... el se află aici cu con· simţămîntul domniei-voastre. Domnia-voastră l-a invitat aici.

- Eu?!

- Da. Nu vă amintiţi de emisarul care s-a apropiat de

măria-voastră Într-o zi de vînătoare, în timp ce vă aflaţi pe cîmp?

- O! exclamă prinţesa coborînd pleoapele. Prin urmare, despre el e vorba. De-abia acum mi-am amintit.

- Omul acesta, pe care acum îl cunoaşte şi domnia-voas^ tră, este iscoada lui Deliuria, doamnă.

Prinţesa a tăcut, l-a privit pe cavaler, a cătat în jos, s-a gîndit ce s-a gîndit şi, în cele din urmă, a izbucnit în rîs.

- Rîdeţi ? şopti buimăcit Jean de Tournai.

Un val de rîs, în strălucirea căruia plutea ceva uşor, lu^ mmos şi lipsit de griji, ca un porumbel alb, izvorîse din mima ei, se răsfira În triluri nereţinute şi clipocea neîn^ trerupt, în acorduri argintii.

- Rîdeţi ? repetă cavalerul revoltat.

- Rîd, bunul meu Jean, cum să nu rîd, cînd flăcăul acesta, despre care-mi vorbiţi, e un ghinionist care se află pe punctul de a căpăta, În Închipuirea noastră, a tuturor, pro^ porţiile unui demon infernal. Eu, ca una care am vorbit cea dintîi cu dînsul, mi-am dat seama că nu e altceva decît un copil lipsit de experienţă şi însufleţit de-o imaginaţie înflăcărată. Unii îl consideră spionul grecilor, alţii drept trădător, superintendentul jură că a fost în stare să-l îmbrobodească pînă şi pe Sguromallis, iar acum mi-l prezentaţi, nici mai mult, nici mai puţin, decît ca pe iscoada lui Deliuria ! Ce să cred mai Întîi şi cum să leg toate lucrurile acestea la un loc ? Te pomeneşti că nu-i nimic din toate acestea ?

- Doamnă, răspunse grav şi după o scurtă gîndire ca^ valerul, după părerea mea, dacă îmi îngăduiţi libertatea de-a v-o spune, lucrurile acestea nu se exclud de fel. Cel dintîi care i-a acordat încredere grecului am fost eu, aşa că Încrederea domniei-voastre de acum nu mă uimeşte de loc. Mi-am format o părere pe care am supus-o judecăţii domniei-voastre cu tot respectul pe care vi-l datorez şi nu voi persevera Întru con^ vingerea domniilor-voastre, dar îl voi urmări pe omul acesta. Cînd voi avea mai multe dovezi grăind despre vinovăţia sa, dovezi de neclintit, vă voi căuta din nou ; atunci veţi fi li^ beră a hotărî. Eu Însă, şi nu socotiţi aceasta dfept nesupunere, îmi voi urma drumul meu. Cu Deliuria am o răfuială mai veche. Este o datorie de onoare, şi acum, cînd tatăl meu a îmbătrînit şi s-a retras,

am sfînta datorie de-a păstra nepătat blazonul nostru, sau de-a muri.

încheindu-şi În felul acesta cuvintele, a Îngenunchiat, a sărutat poalele rochiei prinţesei şi, la fel de palid ca pînă atunci şi cu privirile coborîte, s-a retras. Odată ajuns în pragul uşii. s-a mai înclinat o dată şi a părăsit sala.

Prinţesa a rămas singură. Zîmbetul amuzat şi lipsit de griji care dăinuise pe buzele sale În timp ce tînărul cavaler vorbea a pălit ca prin farmec. Părea că o mască a căzut şi că o figură tragică iese la iveală din spatele ei. Urechea ei ur^ mărea mecanic paşii care se îndepărtau, ducînd o dată cu ei un „ce" insezisabil cu care n-avea să se mai întîlnească nici^ odată.

S-a scuturat absentă şi distrată şi a pnv1t jur Împrejur, ispitită de-o tainică nelinişte. Ah ! da, din fericire nu era sin^ gură : doica adăsta moţăind Între cele două ferestre din jundul sălii. Bătînd uşurel din aripi, un porumbel a poposit pe pervazul ferestrei, a privit înlăuntrul Încăperii cu ochii săi roşii şi perfect rotunzi şi, după cc s-a mai rotit de cîteva ori, şi-a reluat zborul.

Prinţesa a suspinat din greu.

- Doică ! strigă dînsa, şi glasul i se păru şi ei ciudat ş1 paradoxal, iscat parcă dintr-un coşmar.

Toropită de moţăială, doica a tresărit şi s-a ridicat cu greutate.

- Ce-i cu tine, sufleţelul meu ?

- Nimic, doică ... nimic, şopti Isabeau, apăsîndu-şi pieptul cu mîinile.

După aceea s-a ridicat cu vioiciune, s-a dus de-a dreptul la fereastră, s-a sprijinit cu mîinile de pervaz şi a privit afară.

Departe-hăt argintea marea ; avea o strălucire compactă şi dură, ca de oţel. Isabeau a încremenit acolo, pierdută În gînduri. Işi simţea răsuflarea scurtă, gîffiitoare, inima îi era ·tulburată. Marea, aşadar, marea îi ţinea încă o dată calea ... Oare de-acolo se va ivi acel ceva necunoscut pe care-l aş-tepta? ... Adăsta acolo nerăbdătoare şi prinsă în mrejele spai^ mei. Ce zbucium tainic ! Ce zbucium !. ..

- Doreşti ceva ? a răsunat în spatele ei vocea groasă a doicii.

A tresărit speriată, ca prinsă de unda unui fior de ghiaţă.

Cheamă femeile ! spuse grăbit.

- Eu nu-ţi pot fi de folos ?

- Ţi-am spus să chemi femeile !

Le-a chemat. Numai după ce toate femeile s-au adunat în jurul ei şi după ce s-au aşezat, foşnind din rochii, pe sca^ unele lor şi au început să lucreze, prinţesa s-a simţit parcă ceva mai liniştită. Şi-a plecat trupul pe spătarul jilţului, a respirat profund şi s-a cufundat îri reverie.

Margarita n-a plecat nici a doua zi şi nici În următoarea. Dorind să-şi arate supărarea, evitase timp de două zile orice întîlnire cu sora sa. Isabeau o cunoştea bine. De teamă ca nu cumva să ocupe locul vinovatului, Margarita zorea să se aşeze pe jilţul celui supărat. Ştirea că ar pleca, chipurile, o răspîn- dise ea însăşi şi, îndemnîndu-şi femeile să trăncănească despre aşa-zisa ei plecare, adăsta chitic ecoul impresiilor stîrnite : cine s-a bucurat, cine a lăcrimat etc.

Nu, nu, stăpînei Akovei nu-i convenea de fel să se ur^ nească din loc tocmai acum. Nici vorbă despre aşa ceva !

Isabeau zîmbea condescendent, aşa cum zîmbea de obicei ori de cîte ori îşi amintea de baroneasă. Faptele şi vorbele surorii mai tinere n-aveau nici un preţ în faţa ei. Da, astfel şedeau lucrurile, dar, de cîteva zile, În undele acestei zile picura un strop tulbure de otravă. Margarita îşi asumase, vremelnic şi efemer, ce-i drept, atribuţii pe care nu le avea ; uzurpase, nici mai mult, nici mai puţin, prerogativele prin- ţesei ! Acesta trebuia să fie, desigur, izvorul nemulţumirii care-o măcina pe Isabeau ... Ce altceva ?. .. Nu, nu, pe dînsa n-au Împresionat-o prea mult nici puterea şi nici prerogativele sale ... Pe acestea le încredinţase, rînd pe rînd fie diferiţilor guvernatori, fie lui Florentin, dar Margaritei niciodată. Ar fi fost prea de tot. Să-şi ocupe fiecare locul ce i se cuvine. Atît

În cursul serii, cînd cele două surori s-au reîntîlnit, În văzul Întregii Curţi, în sala de recepţii a castelului, nici una dintre ele n-a rostit vreun cuvînt În legătură cu incidentul din 'noaptea trecută, nici una dintre ele n-a cerut vreo În^ tîlnire sau vreo explicaţie Între patru ochi În camerele lor. Acum îşi petreceau serile făcîndu-şi apariţia Într-o desăvîrşită armonie la seratele din sala cea mare a castelului, sau În came^ rele lor. Aveau gusturi contrarii. Baronesei îi plăceau sindro^ fiile vesele În compania nobililor şi a cavalerilor, glumele, anecdotele scandaloase şi pline de subînţeles. Juca şah cu ca^ pelanul cetăţii sau cu cavalerii, devenea fanatică, asemenea bărbaţilor, se Înverşuna

încăpăţînată, ca un flăcău rău năravit, şi uneori se mînia şi înjura ca un soldăţoi. Prinţesa o privea şi se amuza, cu un zîmbet ocwtitor, dar şi cu o im^ perceptibilă undă de dispreţ pe buze. De altminteri, gîndurile prinţesei zburau într-altă parte acum. De cîtva timp, nici ea nu ştia de cînd, o nelinişte tainică mocnea în pieptul ei. Se trezea foarte devreme, cu impresia imprecisă că o striga cineva în somn. Deschidea ochii larg, privea Împrejur, înălţa capul şi asculta încordată. Nimic ! Capul îi recădea, cu un suspin, În perne, şi adăsta nemişcată, fără a cuteza să mişte mîna sau piciorul. În timpul serii cădea în prada unei tulburări stranii, sîngele îi clocotea În vine ; inima i se zbătea mai-mai să-i spargă pieptul şi o nelinişte tainică îi invada tot trupul. În asemenea momente i se tăia respiraţia, gîfîia şi avt!a senzaţia că se sufocă. Uneori, lucrul acesta se Întîmpla la diferite ore din zi, şi atunci_ se ridica pe neaşteptate de pe locul ei şi se plimba agitată prin iatac, cu ochii înfundaţi În orbite şi cu nervii su^ rescitaţi. Femeile ei de încredere o vedeau pălind uşor, ridi^ cîndu-se brusc, ca şi cînd ar fi auzit un zgomot În aer, şi cer^ cetîndu-le cu o privire ciudată pe fiecare În parte, ca pe nişte necunoscute. Adeseori, în mijlocul unei asemenea crize, le iz^ gonea pe toate şi poruncea să fie lăsată singură. Se ~înia pînă şi pe doica ei, pe care n-o repezise niciodată pînă atunci şi pe care-o respecta ca pe propria sa mamă. Femeile ei de încredere îi auzeau pentru prima -oară glasul acesta, şi cum lucrul nu li se mai întîmplase niciodată odinioară, se zăpăceau de-a binelea şi aveau impresia că aud un glas străin, nu pe acela al stă- pînei lor.

ln restul clipelor ei de linişte, prinţesa încremenea În jilţ, privind fix aerul şi podelele, sau căutînd undeva dincolo de fe^ restre. Nu manifestase niciodată vreo înclinare către desfătări, şi asta le întrista profund pe nobilele doamne de la Curtea ei, mai mult sau mai puţin obligate să-i respecte gusturile. Părea că inima ei n-ar fi tînjit niciodată de dorul unui turnir, al vreunei vînători sau al cîntecului unui menestrel. Uneori, îşi disputa în silă o partidă de şah cu vreun nobil sau cu şambe- lanul său, dar şi atunci ţinuta ei era la fel de sobră şi de gravă, iar chipul său, deşi nu devenea sever, rămînea la fel de ne^ pătruns. În jurul ei· se ajunsese discret la convingerea că este o fiinţă mizantropă şi lipsită de suflet. Şi, ce-i drept nu făcuse niciodată şi nimănui concesia

vreunei destăinuiri.

Acum, cînd vremea bună se statornicise, îi plăcea să co^ boare, fie dimineaţa, fie În amurg, Într-un fel de grădină pitită În dosul apartamentelor senioriale. Era un colţişor de dimen^ siuni mici, un patrat de Cîţiva paşi, limitat de zidul exterior al cetăţii. Din pricina pămîntului stîncos, nu creşteau decît cîteva flori şi ierburi cu totul banale. Acolo se refugia prinţesa şi adăsta pe-o bancă, aşezată sub un rodiu ; n-o însoţea decît doica ei, nu rîvnea şi nici un îngăduia compania femeilor sale în locul acela.

Şedeau amîndouă acolo şi vorbeau din cînd În cînd despre trecut, despre amintirile lor comune, ori despre timpurile cînd Guillaumc de Villehardouin era încă în viaţă şi despre viaţa din Cetatea Oului sau de la Curtea din Neapole. De altmin^ teri, doica era aceea care vorbea cel mai adeseori ; stăpînită de fanatica manie a bătrînilor, nu-şi amintea şi nu considera că e frumos decît ceea ce aparţine trecutului. Cît despre Isabeau, care auzea sau părea că aude, zîmbea absent şi dusă pe gîn^ duri. Nici incursiunea asta În trecut nu părea a fi prea amu^ zantă. O suporta din condescendenţă, ca să n-o mîhnească pe doică. Orbita indiferenţei pe care gravita fiinţa ei era nespus de largă.

În această'. uhimă perioadă de timp, se stinsese pînă şi zÎil'.1- betul, care părea a fi ultima mărturie a prezenţei sale în viaţă. Cu ochii larg deschişi şi strălucitori, prinţesa ţintuia un punct nevăzut, aflat undeva pe pămîntul năpădit de iarbă. Trupul ei, frînt din mijloc, nu mai vădea nepăsarea plină de distinqie de odinioară. Un gînd stăruitor o tîra În urma lui. Pe chipul ei stăruia înverşunata şi necurmata strădanie de a asculta şi de a-şi aminti ceva, dorinţa de a fugi dincolo de viaţa de pînă atunci, de a-i pricepe sensul necunoscut şi de a se crampona chiar de el, cu rîvna de a-i tălmăci tainele şi de a căpăta, în felul acesta, un sfat. ..

Şi cum şederile sale în fundacul acela deveneau din ce În ce mai lungi, Într-o bună zi şambelanul său a fost nevoit să apară acolo, deoarece trebuia s-o vadă. îi aducea veşti din partea prinţului, care trebuia să se întoarcă peste puţin timp. Altceva nu ţi-a mai spus ? l-a întrebat Isabeau, cu-l prinsă de-o nelinişte subită.

Nimic altceva, doamnă.

N-a spus să mă reîntorc la Andravida ?

A răsuflat uşurată.

- Nu, doamnă. Bine, messer Kolineto, Îţi mulţumesc ! i-a spus ea cu o nebănuită căldură şi cu o· undă de gratitudine în glas.

Şi, ca semn că e cu osebire mulţumită, i-a întins mîna să i-o sărute.

În timp ce şambelanul se pregătea să iasă, doica l-a oprit şi i-a şoptit cîteva cuvinte cu glas coborît, la ureche. Isabeau nu le-a acordat nici o importanţă ; se cufundase din nou În obişnuita ei toropeală.

Intre timp, însă, urechea ei a Înregistrat mecanic ultimele cuvinte ale doicii :

- Şi, dacă nici acest ultim leac nu-i va ajuta cu nimic, aduceţi preotul grec să-l spovedească. Oricum ar fi, nu mai are nici o scăpare.

Părîndu-i ciudat ceea ce auzea, a Întrebat-o *cu* interes scăzut:

- De cine e vorba ?

- Despre grecul acela tinerel, care din voia măriei-voastre' se află în cetate, îi explică oarecum şovăielnic messer Koli^ neto.

Grecul acela, spui ...

Mirat, şambelanul a zărit-o pălind.

- Da, doamnă, continuă el, e bolnav de cîteva zile.

Chipul prinţesei a pălit ca ceara albă cînd îngheaţă.

- E bolnav de cîteva zile şi nu-mi spuneţi nimic decit abia acum ? îi spuse, peste puţin timp, tremurînd şi stăpînita de-o mînie reţinută.

- Doamnă, răspunse bătrînul zăpăcindu-se, gîndind că nu trebuie s-o deranjez pe măria-voastră... am Întrebat-o pe doică... dînsa cunoaşte doar cărţile de leac ...

Deodată, mînia prinţesei a izbucnit impetuos :

- În cetatea aceasta a mea se petrec aşadar şi lucrun despre care eu nu ştiu nimic, şi mai sînt şi cîte unii care se văd îndreptăţiţi să-mi judece faptele şi, în mod întîmplător poate, sau dintr-o ciudăţenie nejustificată, dau fel de fel de porunci. Aşa ceva e de neconceput. Să le intre bine în cap că nu voi Îngădui niciodată şi nimănui asemenea stări de lucruri !

Izbucnirea ei era atît de neaşteptată şi de inexplicabilă încît bătrînul se pierdu cu totul. N-o mai văzuse niciodată În starea asta pe doamna sa. Doica însăşi încremenise mută, cu gura ştirbă Întredeschisă şi cu chipul răvăşit.

- Zici că e bolnav, şi Încă de mai multe zile, nu-i aşa ? strigă Isabeau. Aş vrea să ştiu dacă v-aţi Învrednicit să che^ maţi un doctor şi dac-aţi aflat măcar ce are. Toată lumea se vede stăpînă în cetatea mea ? Cam astea-s noutăţile pe care mi-a fost dat să le aflu astăzi ! Cine-l îngrijeşte pe bolnav ?

- Un menestrel, prieten cu dînsul, explică şambelanul tremurînd.

- Un menestrel! ... Un şarlatan, deci. Frumos, n-am ce zice ! Îţi mulţumesc, messer Kolineto, Îţi mulţumesc !

- Doamna mea ... îngăimă bătrînul zdrobit.

- Doică ! Dă fuga chiar acum şi cercetează-l pe bolnav. Pune-i la dispoziţie tot ce doreşte, adu-i un doctor din Ka^ lamata şi-apoi grăbeşte-te şi vino să-mi spui tot ce-ai aflat ! Da, buna mea stăpînă.

- Grăbeşte-te!

Şi, spunînd acestea, le-a indicat celor doi bătrîni poarta pe care se ieşea din grădină.

Au plecat.

Rămasă singură, furia prinţesei şi-a pierdut din inten^

sitate. Coapsele o dureau ca În urma unui mare efort. Şi-a lăsat mîinile să-i alunece în voie, pc bancă, şi-a plecat trupul pe spate şi s-a sprijinit cu capul de zid.

Era ceasul fierbinte al după-amiezii. Culorile cerului se accentuau În tării şi zvonul unui clopot răsuna în depărtare. Simţeai că soarele scapătă într-asfinţit şi că se lasă înserarea. Imprejmuirea strîmtă care mărginea grădina - drept În faţă se afla un zid roşu, iar de jur împrejur ziduri albe şi uscate - păstra încă ceva din căldura soarelui de amiază, pe care acum o elibera însoţită de-un iz amar. Isabeau respira încet şi greu. O boare abia simţită, ceva asemănător unei adieri stîrnite de-un fîlfîit uşor de aripă, a alunecat din înaltul foişorului, clătinînd discret frunzele rodiului şi primenind aerul în jurul capului prinţesei. Respiraţia i s-a uşurat şi nările trandafirii au sorbit cu nesaţ preţioasa răcoare.

- E vremea lui april, şopti Isabeau abia auzit, ca pentru sine, de parcă aerul i-ar fi şoptit cuvintele la ureche.

Şi ochii ei, care nu priveau nicăieri, s-au îndreptat înainte şi au prins a zîmbi cu o duioşie simplă, aşa cum zimbesc ochii care Întîlnesc figura angelică a unui copilaş.

Capitolul X/li

CHEMAREA LIBERTATII

Suflînd greu şi gîfîind grăbită, doica a străbătut odăi, a urcat scări, a trecut prin coridoare, prin pridvoare şi prin cămări şi, în cele din urmă, a ajuns şi în faţa uşii verzi a odăii lui Sgur6s. Vrînd să o ajungă şi să o conducă, messer Kolineto zorea cu paşi mici şi repezi, după dînsa.

- Pe-aici, doică ... la dreapta ... şi acum la stînga ... drept drept-nainte... drept !. .. Uite colo ... · acea-i uşa !. ..

- Uff !. .. Da'multe, multe zile-ţi mai trebuie ca să mi-o arăţi !

Cu inconsecvenţa oportunistă o omului deprins să slujească toanele celor mai puternici, doica abandona alianţa sa cu şam- bel anul şi trecea de partea fetei ei de sutlet. l)rlvîrea ei sca• părînd de mînie şi mutra acră pe care-o afişa

contribuiau elocvent la evidenţierea indignării şi a protestului său plin de noblețe. Au deschis uşa şi au intrat înăuntru deodată. Odaia era mieă, iar ferestra deschisă din faţă decupa o bucată din cerul înserat. Jur împrejur, totul era cufundat Într-o ceaţă deasă. Doica a rămas orbită.

- Unde-i flădul ?

În cadrul luminos al ferestrei s-a iscat o umbră care s-a ferit Într-o parte. Şambelanul i l-a arătat în pat. Ochii doicii, care urmăriseră umbra, s-au Întors asupra bolnavului. Prin urmare, în odaia asta se aflau doi oameni. Unul, cel care şedea în picioare şi avea părul şi barba ca para focului, părea să tot aibă vreo patruzeci de ani ; celălalt, aflat în pat, era un flăcăuaş palid, căruia de abia-i mijeau tuleiele.

- Maică Precistă ! Frumos băiat!

S-a apropiat de pat şi s-a aplecat către bolnavul care a deschis ochii ca trezit dintr-un somn greu. Chipul lui avea paloarea fildeşului, buzele arse de febră descopereau un şirag de dinţi albi şi umezi.

- Ia dă-mi mîna ta, sufleţelul maichii, dă-mi mînuţa ta de aur!

S-a aşezat pe pat, i-a luat mîna şi i-a pipăit-o. Era umedă de transpiraţie şi fierbinte. S-a aplecat asupra lui şi i-a cercetat ochii - erau împîcliţi de un fel de ceaţă. Respira slab şi abia auzit. Bolnavul părea a se Întoarce de undeva de de^ parte şi se arăta uimit de ivirea acestor chipuri străine, pe care le vedea plecîndu-se asupra lui. Deodată, ghicind parcă ceva, a dat să se ridice în cot.

- Nu, nu, nu, nu ! Nu, nu te ridica! Stai culcat! Stai culcat !... Eşti transpirat şi-o să te prindă umezeala serii. Mişcă, messer Kolineto, nu-mi sta ţeapăn ca un dulap, închide fereastra şi dă fuguţa şi adu-mi două femei aici ! Flăcăul are nevoie de îngrijire.

Şi în timp ce şambelanul ostenea de sîrg întru îndeplinirea poruncilor doicii, ea i-a "âezbumbat cămaşa ş1 l-a p1pa1t pieptul. Mîinile ei aveau o îndemînare şi o repeziciune care vădeau experienţa. În cele din urmă, s-a aplecat asupra obrazului său şi i-a cercetat stăruitor othii. I s-a părut că e cu genele Întoarse.

- N-ai 111m1c, sufleţelul meu, să nu te temi, că n-ai nimic. Eu am să-ţi descînt şi-am să-ţi pritocesc şi-un leac, aşa c-ai să mi te faci bine tare repejor. Aşa, drăguţule, numai tu să-mi fii cuminte, să-mi stai în pat şi să mi te fereşti de ume^ zelile dimineţii şi-ale serii. Talisman ai ? Aşa ... Să-l porţi la

tine, auzi tu ?

După ce turui pe nerăsuflate toate acestea, scoase un bob de tămîie din punguţa care-i spînzura de mijloc şi porunci femeilor, care veniseră grabnic, o dată cu şambelanul, să-i aducă o cană cu apă neîncepută şi un cărbune aprins. Apoi aprinse tămîia, făcu semnul crucii asupra apei şi rosti descîn^ tecul, stînd în picioare :

- *Pifi, spitzius, filius, vilus, mitus,* pe ei să-i rugăm. Să stăm drept şi cu frica lui Dumnezeu. Amin ! Sfinte, sfinte, ajută sfinte-al lui Dumnezeu, ajută robul tău... cum te cheamă, sufleţelule ?

- ... Nikiforos. ..

- Robului lui Dumnezeu Nikiforos !

După acestea, l-a stropit pe bolnav cu agheasma pe care o avea la îndemînă, i-a uns pleoapele, o jumătate din sprînceană şi tîmplele.

- Diseară să-mi aduceţi la mine în odaie teriac, smochine uscate şi oţet, auziţi voi ? Mîine de dimineaţă, Înainte· de cîn^ tatul cocoşului, bolnavul trebuie să bea din doctoria aceasta !

În odaie mirosea greu a tămîie şi, ori de cîte ori se deschi^ dea uşa, mirosul răcoros al iasomiei din pridvor pătrundea înăuntru. Sguros credea că halucinaţiile febrei continuă şi că plu^ teşte în necunoscut, aidoma unei plăsmuiri de dincolo de moarte.

Satisfăcută, doica şi-a îndreptat trupul ; făcuse tot ce tre^ buia şi se bucura pentru cîteva clipe de puterile pe care i le con^ fereau metafizicele ei virtuţi : poruncise oamenilor şi demonilor. După ce-a mai săvîrşit cîteva trebuşoare mărunte, l-a acoperit bine pe bolnav, le-a poruncit femeilor să-i ardă plante aromate În odaie şi i-a urat noapte bună. Dreaptă şi triumfătoare, apă- răsit odaia, urmată de mica ei suită alcătuită din messer Koli^ neto şi cefo două femei. Ameţit încă, Sguros privea cu ochi mari fantasticul alai care ieşea din odaia lui şi, dacă n-ar fi fost mi^ rosul de tămîie care mai stăruia În aer, ar fi crezut că totul n-a fost decît un vis. Şi-a Întors mirat ochii către Kokinotrihis. Me^ nestrelul, care şezuse retras Într-un col,t în tot timpul acesta, s-a dezlipit de zid şi s-a aşezat iarăşi pe scaunul de lingă pat. Un zîmbet mut, de negrăită mulţumire, brăzda chipul său de ţap.

- Am auzit rostindu-se niscai descîntece pe-aici, spuse el cu un glas răguşit şi clătinînd neîncrezător din cap. Eh,

ce să mai vorbim de-a surda, descîntecele astea n-aduc nici un folos ...

Bolnavul a suspinat.

- Farmecelor care te leagă pe tine, rîse Kokinotrihis, nu li-i teamă nici de buruienile de leac şi nici de vrăji.

Intr-adevăr, neaşteptata îmbolnăvire a lui Sgur6s era cu totul inexplicabilă. Din seara aceea în care se aflase, fără a înţe- lege cum, În faţa doamnei Akovei şi o văzuse pe Isabeau apă- rînd ca o nălucire Înaintea ochilor, ceva asemănător unui deochi îi toropise trupul. Vlăguit, .ca după o boală îndelungată şi fur^ nicat de dureri ascuţite la încheieturi, se Întorsese În odaia lui şi se culcase, dar, văzînd că somnul Întîrzia a-i îmbia genele, părăsise patul, deschisese fereastra şi adăstase, lîngă ea, respi^ rînd aerul nopţii şi ascultînd zvonul îndepărtat al cîmpiei şi arcuşul greierilor.

Trecuseră astfel ceasuri de-a rîndul, şi somnul tot.nu-I În^ cercase. Se culcase din nou şi rămăsese nemişcat, cu ochii des^ chişi. Aşa îl aflaseră zorile.

Nu, nu, niciodată nu i se mai Întîmplase să nu poată dormi toată noaptea şi n-ar fi putut spune ce se petrecuse cu el de data aceasta. Se afla sub cîrma unui simţămînt ciudat, complex şi nelimpezit încă. O dulceaţă molatecă îi Înmuia inima şi i se părea că s-ar putea să cadă În orice clipă şi să leşine. Inima i se transformase Într-o lacrimă de sînge, fierbinte· şi grea. Cînd îşi uita de sine, o infinită şi dulce beatitudine îl Împresura În mrejele sale calde, ca un val fierbinte care~l lua şi-l purta cu el departe, departe de tot. O dată cu trezirea din starea aceasta, un instinct puternic, maladiv şi Întunecat, precum şi o spaimă necunoscută pînă atunci puneau stăpînire pe el, lăsîndu-l a în^ ţelege că toate frămîntările şi tulburările acestea nu mai au ni^ mic din vechile şi copilăreştile amăgiri ale fanteziei sale. Gîn^ durile nu i se mai lăsau ademenite de ispitele viselor de viteji~. Răbda şi suferea în tăcere. O umbră mare şi gravă îl Împresura de pretutindeni şi o frică nelămurită i se strecura în inimă. În^ cerca atunci impresia cu totul neobişnuită că ceva nemaiîntîlnit îl adăsta şi îi aţinea calea, aidoma freamătului surd al pădurii pe care drumeţul pribeag îl aude stîrnindu-se din afundurile \'ăzduhului şi răsfoind frunzişul ca un semn prevestitor de furtună.

Un singur lucru rămînea limpede pentru dînsul :

oriunde şi oridnd s-ar fi Întors, ochii săi nu vedeau altceva decît un chip de femeie. O zărea plutind în aer, profilîndu-se pe un fondal în^ tunecat, aşa cum se ivesc stelele pe· bolta cerească. Chipul ei Îl ţintuia extatic, ore Întregi, de-a rîndul. Şi cîad privirile acelea grave îl cercetau din înălţime, îl Îneca zbuciumul şi se străduia să dea şi el un semn de via\ă, să răspundă privirii aceleia Înste^ late şi plină de tîlcuiri ascunse.

Au trecut astfel şi-a doua, şi-a treia, şi cea de-a patra zi ; În cea de-a cincea n-a mai putut coborî, iar În ziua următoare, cînd Kokinotrihis, carf· era neliniştit de absenţa sa, i-a bătut în uşă, l-a găsit Întins pe saltea, cu buzele fripte de febră, cu pleoapele căzînd grele pe ochi şi cu obrajii păliţi, aşa cum îl găsise şi doica prinţesei lsabeau după alte trei zile.

Da' ce-i cu tine, flăcăule ?

- Nici eu nu ştiu. Sînt cam bolnav, i-a răspun~ mîhnit tî^ nărul.

Într-adevăr, nu ştia nici ci ce arc. „S-ar putea să fie vreo tul^ burare a sîngelui sau, mai ştii, vreun deochi ... " gîndea el.

Ochiul experimentat al menestrelului îl cerceta cu stăruitoare băgare de seamă.

- Hm ! ... hm ! mormăia el în barbă. Acum ştiu şi eu că mieşti fogat fedeleş, şi de mîini şi de picioare !

- M-au legat? ... Spui drept ?. .. ·Să-mi fi făcut farmece ?. ..

- Cam aşa ceva, rîse sarcastic Kokinotrihis. Asta-i bună ! Uite c-a ghicit şi el !

- Şi-acum ... ce-o să se-ntîmple cu mine ? întrebă el speriat.

Kokinotrihis a înălţat din umeri şi nu i-a răspuns nimic, după cum îi era obiceiul. Inima lui nu trăda niciodată nici cea mai mică urmă de duioşie. S-a aşezat, însă, alături de patul bol^ navului, l-a îngrijit, i-a ţinut de urît şi a continuat să vină la dînsul în fiecare zi.

Discutau liniştit şi pe îndelete despre mări şi despre corăbii, despre marinari şi despre tărîmuri străine şi îndepărtate. Kokinotrihis ştia o sumedenie, dar nu le povestea bucuros ni^ ciodată. Trebuia să-i smulgi cuvintele cu cleştele şi destul de adeseori îi părea rău şi te lăsa baltă În mjilocul discuţiei.

- Trăiesc oare fiarele în mare ?

- Trăiesc.
- Dar Gorgonele ?
-Nu.
- Cum, nu trăiesc?
- Am spus o dată că nu trăiesc.

La naiba ! Uite, aşa-ţi strică 'afurisitul ăsta tot cheful cî^ t.eodată ! Ce-ar fi pierdut dacă i-ar fi spus că Gorgonele trăiesc aievea În mare ? Kokinotrihis ştia o sumedenie de lucruri, dar nu voia să-ţi spună şi pace ! Tocmai pentru că ghicea că lucrul acesta ţi-ar face o plăcere deosebită, nu ~punea ! Bleste^ mată suceală, zău aşa ! Te despuia de orice închipuire ispiti^ toare. Şi totuşi, alături de dînsul, gîndurile îţi prindeau aripi destul de adeseori, fără a părea că el ţintuieşte anume lucrul acesta, sau că doreşte să te amăgească. Nu rostea decît un sin^ gur cuvînt, dar era de-ajuns atît ... Şi apoi, dad apuci să-mi treci de vîrful capului, În preajma căruia vîntul pi~cător al mării trage îndrăcit, te pălește cu străşnicie şi-ţi dă hrinci .•. Ei da, de-aici înainte te avintai În haos şi fantezia începea să te tragă de păr.

- Acolo unde soarele picură aur topit?
- Chiar aşa, aur topit. ..
- În tărîmurile cu curmali ~ ...

Oamenii din cetate au aflat de boala puiului de grec ne^ cunoscut abia la două zile după ce acesta căzuse la pat şi, ne^ maivăzîndu-l pe nicăieri, au venit la dînsul. La Început a venit numai pajul cel tînăr, după dînsul au mai venit şi doi scutieri şi, în cele din urmă, şambelanul în persoană. Francii îi arătau că se interesează de sănătatea lui, trimiţîndu-i pînă şi leacuri. Cînd i-au adus pentru prima oară să bea o fiertură caldă de buruieni, bolnavul a pălit, zgîlţîit de fiori.

- Cine mi-a trimis-o ? a Întrebat pe nerăsuflate.
- Messer Kolineto.

Mîinile i-au căzut ca secerate şi n-a mai rostit decît un „Ah !" lipsit de vlagă. Atît1 .

Kokinotrihis i-a luat cana din mîini înainte de-a apuca să bea, s-a dus la fereastră şi a Început s-o privească în lumină şi s-o agite.

- La ce te uiţi ?

Menestrelul nu i-a răspuns, şi-a continuat cercetarea ş1 În cele din urmă i-a dat-o, spunîndu-i :

Poţi s-o bei, n-are otravă.

Otravă zici ?!

Kokinotrihis schiţă un gest de indiferenţă.

- Uiţi că superintendentul te-a pus pe lista osîndiţilor ?

Ceva s-a rupt în inima lui Sgur6s. Nu, nu era ceea ce îşi închipuise el...

Leacurile doicii au venit tocmai la momentul potrivit. Des^ cîntecul şi doctoria pe care i-a trimis-o n-au întîrziat a-şi arăta roadele. ln noaptea aceea a dormit bine şi a transpirat, iar a doua zi de dimineaţă, dnd s-a trezit, s-a simţit mai bine. Şi-a reamintit tot ce se petrecuse În ajun. Cînd a rămas numai cu Kokinotrihis, i-a cuprins tulburat mîna şi l-a Întrebat, arătînd din privire spre uşa pe care micul afai abia ieşise :

- Kokinotrihis, tu o cunoşti pe femeia asta ?
- Ocunosc.
- E doica ei?
- Da, a prinţesei.
- Prin urmare.; ..

. Glasul uscat şi rece al lui Kokinotrihis i-a curmat elanul lui Sgur6s:

- Ce-i cu tine?
- Nimic ... a şoptit el.

A doua zi, menestrelul i-a spus smgur, în limba lui enigmatică:

- Cine leagă, dezleagă ...

Şi a rîs sarcastic.

Sgur6s a crezut că desluşeşte, pentru prima oară, tîlcul vor^ belor sale.

După plecarea lui Kokinotrihis, s-a dat jos din pat şi ;i încercat să wnble prin odaie. încheieturile îi erau amorţite şi grele. Prima răsuflare, plină de aer proaspăt, i-a pătruns În măruntaie ca un balsam răcoritor. S-a sprijinit de zidul gros şi ;i privit nesă_ţios afară. Inserarea se lăsa aşteptată, reverber·aţiile trandafirii şi aurii ale crepusculului inundau cerul, intensificîn^ du-şi din ce În ce mai mult învăpăierile. Flăcările uriaşe cu^ prinseseră orizontul de jur împrejur. De jos se auzeau murmu^ rele liniştite şi înfundate ale unei discuţii monotone. Se auzeau două glasuri femeieşti. Şi-a ascuţit instinctiv auzul şi inima i-a zvîcnit subit.

Unul dintre glasurile acelea ii era cunoscut.

„Blestemat mai e ~i zidul ăsta gros de trei palme ! Nu-i chip să priveşti la picioarele lui. Dacă te-ai urî pe pervazul forestrei, te-ai culca pe pîntece şi ţi-ai scoate capul În afară, ai vedea tot." .Jos şi puţin către dreapta se vedea un mic patrat, un fel de curticica. În care se află un rodiu. O

femeie vîrstnică sta În faţa pomului, turcind şi vorbind cu cineva. Un al doilea glas, tot de femeie şi acela, dar mai tineresc, îi răspundea din cînd În cînd. Faţa persoanei care vorbea nu se vedea di: loc, frunzişul copacului o acoperea În Întregime, şi se părea că În^ suşi rodiul, căruia frunzele moi şi fragede i-au crescut deodata cu primăvara, îi răspundea în chip miraculos fe;neii aceleia în vîrstă.

De atunci a îndrăgit beteşugul acesta, care-l ţinea legat în scumpa lui odăiţă. Aştepta cu nerăbdare ceasul cînd cele două femei urmau să revină în curticică, şi aşteptarea aceasta, se^ mănată cu nelinişti şi bătăi de inimă, dădea sensuri nci şi ple^ nitudine atît Întregii zile, cît şi nopţii. Aşa stînd lucrurile, se temea ca nu cumva Kokinotrihis să-şi facă apariţia la o oră ne^ potrivită, să-i încurce rosturile şi să-l surprindă aplecat re ferestruică. A Început să zăvorească uşa, să devină şiret şi ner^ ,·os. Privirile nespus de experimentate ale menestrelului îl de^ ranjau. Începu să devină ipocrit şi să-l amăgească pe prietenul atît de preţuit pînă atunci. Glasul vrăjit răsuna cu regularitate, în fiecare zi, pe înserate, în grădiniţă. Transportat şi cu sufle^ tul la gură, se repezea la ferestruică, întindea gîtul, se a plen în afară, cu riscul de-a se prăbuşi în prăpastie, şi se străduia să privească jos, nădăjduind că va reuşi să vadă măcar un colţ de rochie. Glasul avea locul său, pe vreo bancă aflată la rădăcina rodiului pesemne, şi, după cum se vedea treaba, nu-l schimba niciodată. Uneori îşi supunea fiinţa unui martiriu crud şi totuşi nespus de dulce, se rezema cu spatele de peretele său, închidea ochii şi asculta tot ce se vorbea acolo, fără să se mai aplece în afară. Glasul ajungea pînă la dînsul ca murmurul dulce al unei muzici îndepărt;;,te, aerul îl purta pe aripile sale, ca pe-o melo^ die fără cuvinte, car~-i trezea năluciri halucinante. Inima ome^ nească ştie să găsească Întotdeauna sadica voluptate de a-şi pro^ voca durerea.

Se Întreba destul de adeseori cît timp va mai putea adăsta În cetatea asta şi dacă vremea cînd se va Întoarce şi roata no^ rocului său va mai veni vreodată. Nu ştia nici de ce l-au dat uitării şi nici cum .fusese Îmnormîntată întîmplarea aceea cu mesajul lui Sguromallis. îi cruţau viaţa sau nu era vorba decît, pur şi simplu, de-o amînare ? Dadl aşa stăteau lucrurile, care era oare sorgÎlntea comportării lor ? Şi dacă ar Încerca să plece, de capul lui bunăoară, [1]1-ar împiedica sau i-ar da bună pace ? Nu cumva

era şi el unul dintre acei osîndiţi care aşteaptă, fără a şti cînd va sosi sorocul cernitei sale sloboziri ?! Imaginea spînzurătorii în care se bălăbănea hoitul lui Sergiu stăruia în memoria sa, insoţită de aceeaşi .iimire care-l stăpînise şi odini^ oară : cine dictase osînda aceea? ... Işi amintea de pîlcul acela de copaci şi de mîna înmănuşată care strîngea f rîul lui Astritis ...

Doica a mai venit o dată să vadă cum se simte. De cînd aflase că starea bolnavului merge spre bine, zelul său se mai domolise. A intrat cu o demnitate regală, urmată de-o femeie din suită şi n-a zăbovit decît cîteva clipe. Privirea lui tulbu^ rată a măgulit-o afară din cale. Nici prin gînd nu-i trecea că ochii lui alintau, plini de admira_ţie, făptura care adăsta În fie^ care seară în grădină şi avea darul să vorbească cu rodiul foş- nitor. Şi, în timp ce dînsa se pregătea să iasă, el s-a apropiat dintr-un singur salt de dînsa şi a oprit-o.

- Doamnă ! Spune-mi, rogu-te, adevărat că eşti gre^ coaică ? Aşa mi s-a spus !

- Da. Sînt grecoaică, i-a răspuns surprinsă.

A privit-o şi mai stăruitor, a vrut să-i mai spună ceva, dar n-a mai suflat nici un cuvînt. După cîteva clipe de zadarnică aşteptare, doica a ieşit, zăpăcită, din odaie.

- Bietul băiat, îi spuse dînsa femeii din suită, În timp ce străbătea coridorul, se vede treaba că n-a rămas Întreg de-a bi^ nelea. Boala cumplită care l-a mistuit i-o fi atins creierul, şi acum nu mai e-n toate minţile !

De acolo a coborît direct în grădiniţă şi l-a comunicat prinţesei noutăţile.

-- Emisarul grec merge spre mai bine ; s-a ridicat În p1c10are.

- Care emisar ? a Întrebat-o indiferentă Isabeau.

- Tînărul acela pe care m-ai trimis să~I văd acum cîteva zile, buna mea stăpînă.

- Aa. .. răspunse apatică prinţesa, fără a da vreo 1mpar^ tanţă faptului.

Contrariată, doica s-a aşezat la locul ei, şi-a reluat fusul şi, spre a vădi supărarea pentru zadarnica ei osteneală, n-a mai deschis gura toată seara.

Obosită parcă de stearpa ei şedere în cetatea Kalamatei, doamna Akovei a declarat în cele din urmă că ar intenţiona să plece. Terminase de cules tot ceea ce era mai bun, toate plăcerile pe care i le putea e>feri viaţa de-acolo. Se

săturase, poate, şi pe ·cuviincioasa anticameră pe care i-o impusese sora ei.

- Şi cînd are de gînd să plece ? Întrebă fără interes Isabeau.

- Poimîine dimineaţă, doamnă, a informat-o messer Ko^ lineto.

A poftit-o pe doică la dînsa şi i-a dat instrucţiuni În leşătură cu darurile pe care trebuia să i le ofere baronesei. Să m^ carce cinci catîri cu smochine uscate, din ultima recoltl, cu alune, cu migdale şi cu stafide şi să-i învelească şaua cu o cu^ vertură ne>uă, ţesută de femeile din cetate. Să adauge un buto^ iaş cu esenţă de trandafiri - să nu uite să-i stropească îmbelşu- gat prăjiturile care-i plac atît de mult cu asemenea esenţă şi să-i mai pregătească parfumul pentru sîn.

În timp ce doica se pregătea să plece, şambelanul, care aştepta de mult prilejul de a-i vorbi, îşi luă inima În dinţi şi spuse :

- Doamnă, Curtea se va aduna mîine seară în sala de recepţii pentru a-şi lua cuvenitul rămas-bun.

- Da.

- Va avea loc o recepţie *cu* totul neobişnuită.-.

- Bine, messer Kolineto ! Aştept.

- Şi cum măria-ve>astră nu e străină de simpatia baronesei faţă de menestrcli ...

- îi simpatizează, aşadar ...

- Dacă măria-voastră ar Îngădui acelui menestrel care se află de atîta vreme în cetate şi :lşteaptă ...

Isabeau reflectă o clipă şi, înăţţînd din umeri, răspunse :

- Fie şi-aşa.

Ca şi cînd i s-ar fi luat o piatră de pe inimă, Kolineto a ieşit cu mersul lui mărunt şi unduios.

- Aşa, bravo, scumpa mea ! exclamă doica înveselită. Tare-mi mai place să vă văd iubindu-vă ca atunci cînd eraţi micuţe!

Isabeau schiţă un gest de lehamite, iar doicii îi îngheţa vorba în gură şi, simţindu-se ofensată pentru ·a doua oară, îşi înălţă capul şi părăsi grădiniţa plină de demnitate.

Isabeau ridică ochii şi privi distrată vegetaţia săracă dim^ prejur şi zidurile care se înălţau jur Împrejur, Încercînd zadar^ nic să afle o rîvnă primăvăratică În anemica ei grădiniţă. în stînga se afla un gard mic, care îi dădea impresia falsă că din^ colo de el se află un cîmp autentic.

Aoolo, însă, se ridica pînă Ia cer încă un zid roşcat, care acoperea imaginea lumii exte^ rioare. Aşa era şi viaţa ei !

îndoindu-şi gîtul alb şi frumos, plecă din nou capul şi rămase aşa, privindu-şi mîinile mici, frumoase şi neîncercate de muncă. Lăsate în voie pe şorţ, păreau a fi doi porumbei albi, care-şi Întind aripile deodată cu înserarea. Oare ce aşteaptă atît de stăruitor ?!. ..

A tresărit surprinsă. Din stînga, alături de clînsa, s-a auzit un sCîrţlit neobişnuit. Inainte de-a apuca să prindă de veste şi a privi acolo, şi-a dat seama că cineva a sărit gardul şi a pătruns în grădiniţa ei. S-a întors şi l-a văzut. Şedea în picioare, pe iarba grasă ; chipul său era din cale-afară de palid.

- Cine eşti ? l-a Întrebat surprinsă şi intuind că nu tre^ buie să-l recunoască.

Nu i-a răspuns imediat ; şedea şi o privea cu ochii mari, scăldaţi În undele extazului, fascinat de chipul ei şi uitîndu-şi cu totul de orice. Au adăstat astfel faţă În faţă, privindu-se în tăcere, preJ de cîteva clipe.

- Doamna mea, izbucni brusc tînărul, precipitîndu-se la picioarele ei nu pentru a îngenunchea, ci doar pentru că ale sale nu-l mai puteau susţine, nu mai m-am putut stăpîni, cu niciv U,? preţ. Ucide-mă, clacă vrei, dar nu mai sînt în stare să hotarasc ...

Era zdrobit şi de nerecunoscut ; avea părul răvăşit, ochii înfundaţi în orbite, obrajii supţi. O paloare de moarte se revărsa şi îi inunda chipul. ,

Între timp, dînsa şi-a înălţat bustul şi şi-a recăpătiat stăpînirea de sine.

- Nu te cunosc ! i-a răspuns rece, dar, dindu-şi seama că glasul îi sună fals, teama că s-a trădat a cuprins-o brusc.

- Sînt emisarul lui Sguromallis, pe care oamenii tăi l-au osîndit la moarte, doamna mea.

Uluiţi, ochii ei adăstară o clipă asupra lui. Exista aievea oare atîta naivitate ? Un zîmbet imperceptibil, uşor de ascuns, îi înflori chipul.

- Da, parcă mi-amintesc ceva ... rosti cu şiretenie.

- Adevărat ? O !. .. Îţi mulţumesc, cloamna mea !

S-a înclinat şi, prinzîncl marginea cca mai de jos a poale^ lor rochiei, a sărutat-o.

- Spune-mi, ce vrei acuma ?

- Să-ţi fie milă de chinill meu, să mă ucizi sau să ma izgoneşti !

Se temea că nu-şi va mai putea reţine zîmbetul ; îndărătnicia acestui gînd copilăresc îi înveselea inima.

- Dar pentru ce? Te-ai săturat de viaţă ? .

- Da ! exclamă el înflăcărat. M-am săturat, asta nu mai e viaţă!

Un gînd întunecat îi trecu pe dinaintea ochilor. Îl cercetă stăruitor şi-şi îndreptă trupul.

- înţeleg. Te chinuieşte teama viitorului tău. Ţi-e teamă de moarte ...

- Nu ! ripostă el, sărind în picioare. Cine ţi-a spus aşa ceva despre mine ? Să vină şi s-o repete aici, în faţa mea !

Tinerească lui emfază era atît de savuroasă încît prinţesei îi era cu neputinţă să-şi mai ascundă zîmbetul.

- Bine, bine, îi spuse ea, spre a-l domoli, dar lucrul acesta mi se pare ciudat, totuşi ...

- Pentru că nu ştii nimic, doamna mea, din pricina asta ţi se pare ciudat. Pentru că nici nu bănuieşti durerea fără leac pe care dragostea pentru tine o sădeşte în sufletul meu !...

A rămas înmărmurită. Nu ! Pe sufletul ilustrului său părinte, Villehardouin, nu se aşteptase la una ca asta ! O spusese atît de spontan şi de simplu ! De necrezut ! Chiar şi atunci cînd cineva îţi destăinuieşte dragostea pentru o altă femeie, manifestă mai multă şovăială. O tulburare profundă i-a zdruncinat calmul. Să se supere ? Să rîdă ? Să se simtă ofen^ sată ? Ce-ar trebui să facă ? Nu, nu, la aşa ceva nu se aştep- tase ! Ce trebuie să facă ?

- Eşti nebun ! îi spuse pe nerăsuflate.

- Da, ştiu şi eu că sînt, dar sînt nebun din pricina ta ! Crezi oare că n-am gîndit la fel ca tine ? NoP.ti de-a rîndul îmi torturez biata minte, întrebîndu-mă : „Ce rîvneşti, nefe^ rici.tule, spune-mi, ce cauţi ? Ţinteşti ca luna să-şi oprească cursul şi să-şi întoarcă drumul ? Nu, asta nu *se* poate, şi nici în firea naturii nu-i. Rîvneşti ca steaua de pe cer să cadă În mîna ta, dar aşa ceva nu-i cu putinţă, nu-i !" Sînt mmciuni, doamrta Ittea, o ştiu : dar iată că rtu pot face altfel, şi vma este a mea, numai a mea ...

Adăsta ascultîndu-l ; ceva nervos şi nestăpînit ii răscolea viscerele, nu ştia nici ea prea bine ce anume, rîsul sau plînsul ?. .. Inima îi bătea vijelios, gata să-i sfarme coşul pieptului. Nici^ odată, niciodată nu i se Întttmplase ceva asemănător, şi era ne^ spus de speriată.

- încetează ! ... Opreşte-te ! şopti ea, privind neliniştită către poartă.

- Să Încetez? Nu te-am jignit, oare? Nu, nu, dar dacă am făcut-o, totuşi, spune-mi-o !. .. Ştiu şi eu, voi, frîncii, aveţi alte idei ; dispreţuiţi poporul şi-l umiliţi pe omul simplu. Dar dacă astfel stau lucrurile, află că nu sînt un muritor de rînd, doamna mea, sînt un Sguros, un Sguros autentic ... priveşte aici!

Şi Încă o dată în viaţa lui, l-a descoperit demonstrativ pe sfîntul Theodor, pe care-l avea brodat pe cămaşă.

- Nu, nu te dispreţuiesc, îi spuse slab acum, stăpînită de-un fior adînc şi cu ochii privind aiurea. Nu te dispre^ tm'e sc .' „.

- Oh ! Şti[1]am ! Ştiam că tu trebuie să fii altfel ! strigă tî^ nărul şi, îngenunchind ca scos din minţi, voi să-i îmbrăţişeze picioarele.

Dar fiorul care o cutremura s-a accentuat, privirile adum^ brite i s-au Întunecat, iar mina îngheţată l-a împins mai de^ parte.

- Pleacă !„. pleacă ! i-a spus, aiurînd deznădăjduită.

- Mă izgoneşti! Dar unde, unde să mă duc? Tu eşti aerul şi soarele meu ! Unde m-aş putea duce? Trimite-mă la spîn^ zurătoare mai degrabă decît să mă alungi. În felul acesta totul se va sfîrşi şi nu vei avea nici o vină, de vreme ce cu ţî--o cer. Iubeam viaţa şi îmi făuream puzderii de vise, dar mi le-ai luat pe toate şi m-ai lăsat stingher şi pustiu. Ce sînt acum ? Nimic ! Mă tîrăsc bolnav în cetatea ta ca un schilod dezgustător ... Crezi că mai pot îndura ? Alungă-mă, dacă vrei, trimite-mă m mormmt

Din ce în ce mai obosită şi mai slabă, îi Împingea capul plecat la o parte, cu degetele sprijinite în părul moale, des şi cald. Uitînd totul pentru o clipă, ochii ei plecaţi priveau capul tînăr, cu ceafa fragedă, pe care se arcuia o buclă mică. O re^ laxare dulce, de fericire şi de durere totdeodată, i s-a revărsat În inimă.

- Copil nebun ... şopti dînsa ca pentru sine, cu un ztmbet amar înflorit în colţul buzelor, simţindu-se acum mai liniştită şi mai stăpînă pe sine.

El şi-a înălţat capul şi-a privit-o uimit.

- Priveşte-mă cu atenţie, i-a spus Isabeau cu glas duios, sînt bătrînă acum, ..

Atîta a apucat să-i spună, pentru că înapoia porţii s-a au^ zit clanţa scrîşnind.

- Hai, du-te acum!

S-a ridicat sprinten şi, aruncîndu-i încă o pnv1re, a lăsat poalele rochiei să-i cadă din mînă şi a sărit gardul. In aceeaşi clipă a intrat şi doica. Atît a fost. Numai atît. Un fulger efemer de primăvară. Dar ~lecînd, în taină, pe acelaşi drum pe care îl străbătuse şi la some, ducea o dată cu dînsul miraco^ lul făpturii ei. Ochii săi larg deschişi păstrau strălucirea orbi^ toare a clipei ...

Pentru a ajunge în grădiniţă, urmase un drum complicat ; clădirile cetăţii erau încurcate, circulaţia nu era îngăduită de^ cît pe anumite căi, şi se străduia să regăsească aceleaşi dru^ muri, aceleaşi coridoare, chinuindu-şi mintea spre a le recu^ noaşte acum, cind străbătea drumul în sens invers. S-a rătăcit prin subsoluri, galerii, scări. A alergat de multe ori pentru a le regăsi şi tot de atîtea ori a trebuit să se reîntoarcă. Mergea împins de-o forţă oarbă şi nu avea nici calmul, nici prudenţa de a-şi Însemna vreun reper în gînd. Îl cuprinsese un fel de ame^ ţeală neobişnuită, se împiedica de pietre vrăjmaşe, de uşi zăvorîte şi de colţurile zidurilor, fără a se gîndi prea mult dacă ceea ce face e cuminte.

Nu se vedea ţipenie nicăieri. Se părea că această parte a cetăţii e cu totul nelocuită. Trecînd pe lîngă zidul de piatră cenuşie şi cioplită al unor m~tgazii imense, sau al jimiţelor a<lînci, care se înălţa pînă sub acoperişul Înnegrit de fum şi nu se putea vedea în întregime din pricina pînzelor de păianjeni suspendate în aer, s-a Împiedicat de stive, de buşteni de foc, de lăzi grele, ferecate cu baloturi de fier, de chiupuri pentru unt^ delemn şi de saci. Bîjbîind pentru a afla zidul, a dat de-o uşă de scîndură. A ridicat zăvorul şi a ieşit. După ce-a urcat o scară, s-a trezit Într-un loc necunoscut, pe-un pridvor lung şi acoperit, din care se vedea curtea cea mare a cetăţii. înserase.

Privind În jos, a desluşit dteva umbre care forfoteau în lumina tulbure a serii. Erau ultimii grăjdari care duceau apă animalelor din grajduri, cîţiva şoimari pierde-vară şi o sluj^ nid. Privită de aici, curtea avea o configuraţie &.~osebită. Pînă acum n-o văzuse decît din pridvorul său. Cătîndu-l din pri^ vire, l-a aflat la dreapta şi ceva mai jos, dar nu găs~a nici o modalitate de-a ajun~e la el. Privită la un moment dat, În^ treaga imagine s-a reflectat inversată În mintea sa şi s-a lumi^ nat. Tulburat, şi-a dat seama că se află pe terasa gentilomilor şi a dat să plece cît mai repede de-acolo.

S-a Întors cu intenţia să coboare pe aceeaşi scară oe care urcase, dar l-a oprit ceva nevăzut. O dată cu adierea aerului de seară, un zgomot uşor ajungea la urechile sale. S-a oprit uluit, ascultînd atent, cu chipul plecat. Era o melodie abia au^ zită şi îndepărtată. De unde venea?

A privit în jurul său, fără a reuşi să înţeleagă ceva. În curte a izbucnit deodată o flacără mare, tremurătoare, care a aruncat o vîlvătaie portocalie pe pereţi. Pesemne că dăduseră foc la ceva. Se auzeau rîsetele grăjdarilor şi mirosea îmbietor a mîncare caldă şi· a fum de leinn ars. Melodia uşoară, ru iz l opular, ritma straniu, ca un nedesluşit mesaj venit din altă ume, În atmosfera înconjurătoare. 'fînărul şi-a ridicat privi^ rile spre cerul învăluit din ce în ce mai mult În vălurile Întune^ ricului. Parcă dotau stelele. Era o melodie liturgică, psalmn^ dia unei religii necunoscute, cîntată fără cuvinte, murmurată. Şi 'atunci şi-a amintit.

în hanul acela de munte din Mesareea ... Într-una din nop^ ţile toamnei trecute ... da, da, auzise şi atunci o voce necunos^ cută psalmodiind îndărătul unei uşi ... tot aşa o auzise şi atunciJ. . Noaptea e:ra pe sfîrşite şi afară mijeau pîclele tulburi ale zo^ rilor. în mintea sa reînvia, ca şi atunci, imaginea unui cavaler tînăr, cu părul moale şi blond, cu ochii închişi ... Ce Dumne^ zeu îndepărtat invoca oare litania aceasta atît de răscolîtor cfureroa~ă ? O mîhnire sfîşietoare îi picura În suflet. Ea nu vestea· zorile unei nădejdi înviorătoare şi nici perspectiva unei fericiri viitoare, ci jalea care însoţea conştiinţa irosirii unei vieti. ce n~avea·'să se mai întoarcă nicicînd.

Un fior crfocen îl străbătu din creştet pÎilă-n vîrful · ptcioa^ relOr pe tînărul' grec. S-a înfăşurat În mantie, a sărit treptel~ scării şi, numai după ce-a ajuns ios în curte, a respirat cu oare^ care uşurare. S-a îndreptat ginditor către odaia lui. Să fi tre^ cut oare o umbră asupra fericirii ~le. întunecîndu-i. întreaga suăltici.re ~L-.

lntrînd, a simţit instinctiv prezenţa cu1V'a în odaie. S-a oprit neliniştit, fără să ştie nici el de ce.

- Cine e aici ~ a Întrebat posomorit.

- Vino încoa', i-a răspuns Kokinotrihis cu glas răguşit şi indiferent.

A respirat uşurat şi a Închis uşa în urma lui. Camera era înecată în beznă, dar prin fereastra deschisă se vedea ecrul care Începuse să se lumineze ; luna neîmplinită poleia

pervazul de piatră al ferestrei.

S-a aşezat pe pat şi a adăstat astfel, fără ca nici unul dintre ei să rostească vreun cuvînt, o bună bucată de vreme. De sus, de deasupra lor, cineva a început un cîntcc monoton : era o melodie simplă şi melancolică, pe care-o puteai asculta destul de adeseori, ore de-a rîndul, În timpul serii sau în orele de pri^ veghi, din timpul nopţii. O cînta straja cocoţată, ca o pasăre singuratică, pe cel mai Înalt foişor al cetăţii.

- l\i mai aduci aminte, Kokinotrihis, Întrebă Sgur6s cu glas coborît, ce mi-ai spus dndva ? Ziceai că are un semn la tîmplă ...

N-a primit nici un răspuns.

- Prin urmare e adevărat, Kokinotrihis, nu-i aşa ?

- Adevărat ...

Urmă o pauză.

- Să fie un semn aducător de moarte ?

- De moarte, da. ..

Au tăcut amîndoi. Găitanui unduios al cîntecului fără de Început şi fără de sfîrşit se despletea, pîlpîind stins În văzduh.

- Cred că am văzut-o pentru prima oară acum doi ani, Într-o dimineaţă, cînd porţile cetăţii nu se deschisescră încă. Călărea pe-un cal alb şi purta o mantie largă şi verde ca apele mării ... în urma ei călăreau numai Cîţiva oameni Înarmaţi ...

Au tăcut iarăşi. Cu ochii larg deschişi, Sgur6s urmărea în Întuneric desfăşurarea acelei scene de neuitat, în gînd. A sus^ pinat din greu.

- Cum se va termina oare toată povestea asta ?

O toropeală copleşitoare, iscată fără pricină, îi fereca în^ cheieturile mădularelor, i se părea că se scufundă Într-o mocirlă fără fund, ale cărei ape negre şi stătute îl trăgeau stăruitor În întuneric, înghiţindu-l parcă. Imaginea obsedantă i-a revenit în gînd.

„„.Zorile îi împunpurau obrazul, dar pleoapele ei erau co^ borîte şi un semn amar îi Încerca col~ul buzelor. .. "

Kokinotrihis adăsta, imobil şi insensibil, pe scaunul mare, urmărind urcuşul lunii, care poleia cerul cu argint.

- Corabia ancorase În gura golfului, spuse el Într-un tîrziu.

- Corabie, zici?. ..

- Da, corabia amiralului. Piraţii o capturaseră şi pe ea, şi pe călăreţii care-o însoţeau, cu trei zile mai înainte, În timp ce trecea pe ţărmul Arkadiei. Atunci n-a mai apucat să ajungă la Kalamata ...

Tulburat de cuvintele acestea, Sgur6s răsuflă dezordonat ; mîna lui transpirată Înşfăcă nervos braţul menestrelului.

- Spui drept ? Deliuria deci ...

- A lăsat-o acolo, în gura portului, înafara zidurilor Nau- plion-ului ; nici el nu era În stare să spună de ce-a lăsat-o li^ beră ... Atunci i s-au zdruncinat puterile, pentru Întîia oară, după cum se pare. De slobozit a slobozit-o, ce-i drept, dar cînd au prins a-l Încerca părerile de rău, era prea tîrziu ...

- Şi l-au încercat ?

- Da, l-au Încercat. Au trecut doi ani de-atunci, şi sufletul lui osîndit cutreieră mările, se avîntă în larguri şi se Întoarce înapoi, navigînd Încoace şi încolo, În lungul ţărmurilor Mo^ rias-ului. Ochiul său de vultur scormoneşte neîncetat uscatul şi, deznădăjduit, În cele din urmă ridică ancora şi ... se Întoarce iarăşi. De acum înainte aceasta-i e ursita. Chipul său e brăzdat de cute, şi barba i-a albit cu totul. Şi acesta-i totuşi amiralul care a spulberat flota lui Filip cel îndrăzneţ !. ..

Au tăcut.

- Dar oamenii, călăreţii ei, nu l-au înfruntat ?

- L-au înfruntat, vezi bine, dar piraţii erau cu mult mai numeroşi ; sîngele a curs în valuri. Jean de Tournai a căzut cel <lin urmă de pe cal.

Transpiraţia a îngheţat pe fruntea lui Sgur6s.

A ! Era şi el cu ...

- El era comandantul escortei.

- Care vra să zică, Deliuria tînjeşte necurmat <le dorul ei, spuse tînărul Într-un tîrziu, cu glasul coborît.

- Tînjesc amîndoi, flăcăuaşule. Nu numai el, ci şi Ville^ hardouina l-adastă neîntrerupt de ani şi ani de zile.

Un fior puternic i-a zgîlţîit spinarea lui Sgur6s.

- L-adastă, zici ?

- Da, dar îi e şi frică totdeodată ; da, l-adastă şi se teme În acelaşi timp ! Acestea-s tainele iubirii ...

Cîntecul străjii se înalţă, se domoleşte treptat şi, dînd să se

avînte iarăşi, se prăbuşeşte ca o pasăre cu aripile frînte. Noaptea călduţă cobora agale, negurile se îndeseau jur Împre^ jur, iar tăcerile se aşterneau încet-Încet ca o brumă.

Palma lată a lui Kokinotrihis a coborît, apăsînd zdravăn umărul tînărului.

- Vino-ţi În fire ! i-a spus menestrelul cu ton schimbat. Te afunzi Într-o mocirlă care ameninţă să te înghită cu totul. Haide, pune-te pe picioare şi să plecăm !

Sgur6s a ridicat privirea şi s-a uitat la el ca hipnotizat.

- Să plecăm, zici... unde să plecăm ?

- Departe, cît mai departe. Drumurile mării-s slobode şt fără de capăt, ai să te convingi şi tu.

- Ah !. .. suspină tînărul, proptindu-şi barba În piept.

Ochii i se Împăienjeniseră şi totul părea tulbure În jurul său.

- Intr-o bună zi ai să vii, sînt sigur de asta, îi spuse me^ nestrelul. Inima ta va fi mai cuprinzătoare atunci şi nu te vei mai simţi legat În nici un fel de locurile acestea. Aşa se va Întîmpla, pentru că te-ai născut spre a trăi slobod.

Tînărul zîmbi cu amărăciune.

- Da, da, aşa se va Întîmpla, ascultă ce-ţi spun eu ! stărui grav glasul răguşit al lui Kokinotrihis. Ai să vii singur.

Capitolul XIV

O SERATA A FRANCILOR

Isabeau visase În noaptea aceea, iar a doua zi de dimineaţă buzele ei străluceau perlate parcă de tainica dulceaţă a visu^ lui. Se făcea că şedea rezemată de-un cerdac plin de flori, pe: pereţii şi pe grilajul căruia se Împleteau curpeni de iederă şi se· căţărau vesele iasomia şi caprifoiul. Şi iată că jos, În grădina· jilavă încă de roua dimineţii, călcînd pe iarba grasă parcă~ a[1] prins a se auzi un pas înfundat şi moale. S-a aplecat peste balustradă şi l-a văzut : era el, venea o dată cu zorile, zîm^ bind şi Întinzîndu-i mîinile. Părul i s-a despletit şi a alunecat În valuri pînă jos la pămînt. Cerdacul n-avea nici o scară şi:, neavînd cum să urce sus, striinul i-a. GUpr..ins părul În mînă. şÂi dînsa s-a temut ca greutatea lui o Va trage Jos. Dar el n~a tras-o jos, nu, şedea numai şi privea drept în ochii ei, cu o in^ finită tristeţe. La fel de adînc îndurerată îl privea şi dînsa. Imobili şi

muţi, au adăstat îndelung în locul acela, uniţi numai prin fluviul spumos şi fierbinte al părului ei.

Asta a fost totul, numai atît. Nu-şi amintea ce s-a mai în^ tîmplat după aceea şi nici pe unde au mai rătăcit Întunecatele meandre ale somnului, pentru a ră'.llbi iarăşi către urcuşurile zilei. Era o zi frumoasă, aerul strălucea ca smălţuit În patra^ tul ferestrei deschise din dreapta, iar lumina soarelui răzbea prin hîrtia ceruită a celorlalte ferestre închise. Era pentru prima oară, după un potop de zile, cînd lsabeau se trezea liniştită. Intrînd la dînsa, doica a aflat-o zîmbind. Un puf fraged îi acoperea şi-i îndulcea obrazul. Făcîndu-i semn măicu- ţei ei de suflet să se apropie, a silit-o să se aşeze pe pat şi a îmbrăţişat-o înflăcărat, cu braţele goale şi încinse încă de căldura somnului. Obrazul i s-a lipit al·intător şi înfiorat de-o tainică fericire de sînul ei bătrîn, la fel ca odinioară, cînd era fetiţă.

- Oh !. .. doică, doică ... mi-au făcut farmece !. .. se tîngui dînsa, ascunzîndu-şi obrazul la sînul ei. Să ştii că mi-au făcut farmece! ...

- Doamne, Isuse Hristoase ! exclamă neliniştită măicuţa ei de suflet. Ce tot spui acolo, sufleţelul meu ?

Ea însă nu mai auzea, ci, răpită de vedeniile nopţii, şoptea ca-n vis, cu o dulce deznădejde :

- Mi-au făcut farmece, doică ...

Dat fiind că a doua zi urma să plece şi că era mai mică de ani, aproape de ora prînzului doamna Akovei se hotărî să se ducă la sora ei. În timp ce se apropia, a auzit frînturile unui cîntec înapoia uşilor. Faptul i s-a părut curios. S-a oprit să asculte. Femeile prinţesei cîntau, desigur, vreunul dintre cînte^ cele acelea care se cîntă În timpul clăcilor petrecute În jurul războiului de ţesut. Iată ce-a auzit doamna Akovei :

Oh ! preafrumoasa Yolanda,
cu gîtul dalb, din cale-afară, *cosea de*
sîrg un baldachin şi *suspina cu* jale-amară! ...

Doamna Akovei era nespus de uimită : din prima zi a so^ i:irii sale şi pînă astăzi nu le auzise niciodată cîntînd pe fame- ile surorii sale ! Cum se f~cea ci tocmai ast~zi dntau ? Se 1n~ tîmplase oare ceva pe care ea nu-l aflase ? Scandalizată, a mai aşteptat puţin şi apoi a deschis uşa brusc. Femeile din casă şedeau Într-adevăr cu capetele plecate asupra lucrului şi torceau. Ceva asemănător zîmbetului le

lumina chipurile. Prinţesa a Întors liniştită capul, a văzut-o pe sora ei şi i-a zîm^ bit copilăreşte.

- Ce bine-mi pare că te văd, surioară dragă! Hai, vino şi stai aici lîngă mine !

Femeile s-au ridicat şi cîntecul s-a stins pe buzele lor. Dîndu-şi seama, fără de veste, că se simte străină În locul acela, Margarita a înaintat stîngace, în tăcerea discordantă.

- N-am să stau prea mult, spuse ea, scuzîndu-se şi roşind, ca şi cînd greşise cu ceva.

- Vei sta atît cît vei pofti !

I-au adus un jilţ şi s-a aşezat. Obrăjorii i se Împurpuraseră şi o pojghiţă subţire de transpiraţie îi scălda fruntea proemi^ nentă.

- Am venit să-ţi mulţumesc. pentru darurile tale, scumpa mea soră, spuse dînsa căutîndu-şi cuvintele. Am venit pentru a-mi exprima dragostea faţă de mărinimia ta.

lsabeau zîmbea. Ochii ei albaştri căutau spre fereastră, spre vasul cu busuioc, spre dmpul de april, spre marea adîncă şi spre ceru1 satinat.

- Ce vreme frumoasă-i afară, Margarita ! spuse dînsa.

- Da, e într-adevăr frumos, răspunse baroneasa buimăcită.

Foindu-se şi străduindu-se să găsească ceva de spus, s-a re^ aşezat pe jilţul său, dar nici În felul acesta n-a reuşit să arti^ culeze vreun cuvînt. Totul era nou şi straniu În jurul său. A privit-o furiş pe sora ei şi a rămas uimită. Ce mult Întinerise, Isabeau !

Care vra să zică mîine pleci ! spuse prinţesa.

- Da, mîine plec.

- Vei avea parte de-o călătorie frumoasă.

Prin urmare, găsea că totul e frumos. Ochii negn ca măslina ai baronesei scînteiară.

- Voi trece şi prin Andravida. Ce doreşti să-i spun stăpînului tău ?

O paloare bruscă s-a revărsat pe obrajii prinţesei, dar a în^ trebat neclintită, doar cu glasul schimbat :

- Prinţul meu nu e plecat la Neapole ?

- Ba da, dar se va întoarce. Probabil că se va ~napoia chiar înaintea sosirii mele acolo. Îl voi aştepta, în orice caz, pentru a-i vorbi despre interesele mele, despre fiefurile Mata^ grifului şi despre privilegiile călugărilor. Ştii şi tu doar ... Încurcăturile interminabile ...

Isabeau continua să privească afară ; privirea ei devenise stăruitoare şi aspră.

- Nu-i spune nimic, făcu ea.

Au mai discutat cîtva timp despre lucruri mărunte, iar cînd baroneasa s-a ridicat, în cele din urmă, pentru a pleca, prinţesa îşi recăpătase şi culoarea, şi zîmbetul. Părea că nou^ raşii nu mai urcau pe vîrf ul pe care se aflau acum, iar dînsa ţinea capul sus, mai sus decît oricînd, şi acolo, sus, cerul era neclintit şi senin.

Cînd a rămas singură, numai cu femeile sale, a chemat-o pe doică şi i-a spus :

- Dă-i de ştire lui messer Leonardo, cancelarul meu, că-l iau pe tînărul grec, pe care l-ai însănătoşit mai zilele trecute, ca paj, În slujba mea, chiar de astăzi. Să-şi ia de îndată postul În primire, iar diseară să se prezinte la serată.

Glasul ei era liniştit, dar categoric.

- Mă mir şi eu ce~i cu tine, buna mea stăpînă, cuteza sa spună doica Între timp. Grecul acesta nu-i un senior din Francia şi s-ar putea ca treaba aceasta să-i jignească pe genti^ lomii tăi ...

- Doică!

- Facă-se voia ta, doamna mea.

Chipul prinţesei Isabeau s-a Înseninat şi duritatea efemeră care-o cuprinsese s-a risipit, cedînd locul zîmbetului plin de candori de mai Înainte.

- Cum spuneai că-l cheamă pe emisar?

- Sguros, copila mea, Nikiforos Sguros, şi e de datoria mea să-ţi spun adevărul : e nobil şi se trage dintr-o familie foarte preţuită de noi, localnicii.

- Da, Sguros, Nikiforos Sguros ! repetă prinţesa, frămîntînd una după alta silabele În gură.

După aceasta se Întoarse către femeile sale şi le pofti să reînceapă cîntecul.

. Cea dnitiîi reîncepu tînăra aceea naivă şi blîndă, din Bour^ gmgnon:

Preafrumoasa Yolanda,
Cu gîtul dalb din cale-afară,
Cosea de zor un baldachin Şi *suspina cu* jale-amară.
De ce suspini, tu, hulubiţă,
Stînd singură *pe creanga rece?*
Pe cîmpul verde nu-l vezi oare
Pe cavalerul care trece ?„.

Fetele repetau refrenul Într-un singur glas :

Pe cîmpul verde nu-l vezi oare Pe cavalerul care trece ?.„

Spune-mi, Yolanda, tu ai iubit vreodată, draga mea ?

Fetele au ridicat capetele toate deodată şi-au privit-o in^ voluntar pe prinţesă ; atunci o auzeau vorbind de dragoste pentru prima oară ! Ochii lor exprimau o uimire adîncă.

- Doamna mea, răspunse fistîcită fata din Bourguignon, cu obrazul învăpăiat ca macul, există cineva care să nu fi iubit pe lumea aceasta ?

Prinţesa zîmbi palid. Ochii ei s-au îndreptat, după obiceiul său, spre fereastră, privind tufe le dese de busuioc.

- Atunci, de bună seamă că eşti fericită, spuse visătoare.

- Ah ! Dragostea este un chin nespus de plăcut, adăugă ea sfioasă. O dulce alintare, doamna mea.

Şi tăcură din nou. Fetele s-au aplecat iarăşi asupra lucru^ lui şi au prins a răsuci gînditoare fusele.

- Cînd ai iubit, Yolanda ? întrebă Isabeau, după un scurt răstimp. ,

- Numai o dată sau de două ori, doamna mea.

Un hohot de rîs a izbucnit jur împrejur şi apoi au tăcut cu toatele, muşcîndu-şi buzele discret.

- Atunci n-ai iubit cu adevărat, Yolanda.

Fata din Bourguignon a deschis ochii mari : aşa ceva nu i se mai spusese niciodată pînă atunci !

- Omul nu iubeşte decît o singură dată, Yolanda. Cel puţin, aşa gîndesc eu ...

Dar... de fiecare dată are farmecul ei, doamna **mea** !

Hohotele de rîs au izbucnit din nou.

- Numai o singură dată, a spus serioasă prinţesa.

Fetele au tăcut. Fusele au prins să se învîrtească îndemî^ natec mai departe.

- Uneori, adăugă prinţesa Într-un tîrziu, uneori se în^ tîmplă să treci de pragurile vieţii fără a fi iubit. Da, fără a întîlni adevărata dragoste ... Atuncea duci durerea o dată cu tine ...

lntrînd în iatacul prinţesei, cam pe la vremea prînzului, doica a aflat-o încercînd rochii. Două lăzi mari şi un dulap în _P,erete erau ticsite cu rochii de mătase, de hermine şi de caufea, care străluceau În mii de culori, iar stachetul de

lîngă pat se Încovoiase sub povara altora, rînduite pe el. Trei fete Îngenuncheate În jurul doamnei lor o ajutau. Cea de-a patra şedea ailături, În picioare, purtînd pe braţe rochiile încă neîncercate. Doica s-a speriat : n-o mai văzuse niciodată pe fata ei de suflet atît de preocupată de propria-i frumuseţe ! Se Îngrijea, ce-i drept, să fie Întotdeauna mai presus decît restul doamnelor de la Curte, îi plăceau lucrurile rare şi scumpe, dar chiar şi În aceasta se vădea profunda ei indife^ renţă. Părea că se îmbracă numai de formă, mintea ei nefiind niciodată, aşa cum era a celorlalte doamne, sclava acestei preo^ cupări. Rochiile, nestematele şi giuvaericalele, pe care le purta cu un fel de silă imperceptibilă, făceau ca noblețea ei să apară cu o sporită autenticitate şi eleganţă.

De data aceasta, o scînteie copilărească sclipea în ochii ei albaştri, şi văpaia caldă a unui dor ascuns îi Împurpura obrajii. Acum Încerca o mantilă cu trena lungă, brocată cu fir auriu, bătînd în verde, cusută de-un neîntrecut croitor grec, nespus de iscusit în broderiile ,cu fir de aur.

- Vino, doică, vino încoace, îi spuse ea nerăbdătoare, şi ajută-mă să aleg !

- Pentru turnir te pregăteşci, scumpa mea, sau pentru nuntă ? Nu ştiu, zău, ce-i cu tine.

- Da' de unde, pentru diseară mă pregătesc ! zise Isa:beau, şi rîsul ei ţlşni cu o feciorelnică prospeţime. Trebuie s-o ono^ răm pe sora noastră, baroneasa.

Doica s-a aşezat şi şi-a spus părerea ; a rostit-o cu un ton plin de importanţă şi studiat, ca una care· lua Întotdeauna foarte în serios puterile cu care era învestită. În ziua aceea, însă, s-a contrazis degrabă cu fiica ei de suflet, care avea gus- turi foarte dificile. Astfel stînd lucrurile, doica s-a încăpăţînat şi ea şi s-a retras Într-un colţ, alungindu-şi chipul apoplectic. Indurerată de inconştienta răutate şi rîvnind s-o pedepsească pe Isabeau, şi-a amintit tocmai atunci cum c-ar avea să-i spună ceva.

- Inchipuie-ţi, grecul acela, emisarul...

- Ce-i cu. el ? ~iripi glasul prinţesei, care tocmai se aplecase pentru a-şt aran1a fusta.

- Refuză demnitatea pe care i-ai acordat-o.

Isabeau rămase aplecată şi, cu toate că În poz1ţ1a asta sîngele înflorea pe chipul său, obrajii i-au pălit.

- Aa... răspunse simplu, Într-un tîrziu, îndreptîndu-şi mijlocul.

Doica ei, care Între timp uitase răzbunarea, îi dădu . În vileag uimirea stîrnită de această ciudăţenie.

- Eu cred, aşa-mi spune mintea mea, că-i aiurit cu totul. Ştii ce i-a spus lui messer Leonardo, care l-a poftit la dînsul ? „Eu am venit aici pentru moarte, nu de dragul demnităţilor !" Poftim ! Avea un chip grozav de Întunecat.

Degetele lungi ale prinţesei Isabeau se jucau cu panglica din jurul mijlocului, de care era aninată punguţa brodată. în^ tinsă brusc, panglica s-a rupt.

- N-are decît să facă cum pofteşte, rosti Isabeau cu un glas incolor.

- Dar nici messer Leonardo nu i-a făcut pe plac. Atît mai lipsea ! I-a spus că n-are dreptul...

- Ba nu, strigă înăbuşit prinţesa. Să nu-l silească ! Nu vreau!

- Ce tot spui, scumpa mea ! Atunci n-are decît să piară, nerecunoscătorul ! Ori îşi Închipuie cumva că-i de capul lui ? Voinţa ta-i poruncă !

- Nu. Am spus !

- Bine, bine. Messer Leonardo Însă i-.1 dat să În~cleagă că unui mocofan nu-i este Îngăduit niciodată să spună „n~", cînd porunceşte stăpînul. Aşa că ţicnitul ăsta o să te slujească chiar din astă seară, de la serată.

Dîndu-le la o parte pe fete, Isabeau s-a aşezat în jilţ.

- Ori messer Leonardo n-a Înţeles porunca trimisă de mine, ori tu, doică, nu i-ai explicat cum trebuie ...

- Ei, poftim, tot eu sînt de vină şi-acum ! se aprinse la rîndul ei doica, ridicîndu-se.

Chipul prinţesei era aspru şi de nepătruns.

- Nu striga, îi spuse pe-un ton liniştit şi glacial.

Doica s-a stăpînit, dar de răl11as În iatac n-a 111ai putut rămîne, aşa că a ieşit afară. îi venea să plesnească <le ciudă, nu alta. N-o mai Înţelegea de foi, dar de fel, pe fata ei de suflet !

Cancelarul impusese voinţa princiară. Pe sub seară, la ora cînd se aprindeau făcliile, Sgur6s a intrat pentru prima dată În sala de recepţii a palatului, o dată cu pajii care-i suprave^ gheau pe slujitorii ce orînduiau masa. Era o încăpere vastă, cu podeaua de sc'Îndură albă şi cu plafonul durat din lemn de culoare închisă, sculptat. În timpul zilei primea lumina prin^ tr-un şir de ferestre largi, aflate pe latura care dădea spre mare. Pe acolo se vedea acum cerul, care se Întuneca din ce În ce mai mult. Prin colţuri se înălţa umbra cenuşiu-albăstrie a fumului uşor. Aprinseseră trei

lampadare şi atît zidurile văruite, căminul enorm şi stins, cît şi pervazurile ferestrelor tre^ murau o clipă în lumina lor gălbuie.

Dimensiunile îmensei săli sporeau fantastic, marginile ei erau învăluite în umbră, iar plafonul nici nu se mai zărea. Chiar În mijloc şi de-a lungul sălii, din podea, se înălţa o plat^ formă cu patru trepte. Acolo urma să stea cei mai de frunte gentilomi. O grilă, strunjită cu gingăşie, şi-un şirag de coloane Înalte, Împreunate prin graţioase arcuri de lemn, sculptate cu fineţe, despărţeau platforma marilor seniori de sala de jos. Blazonul Villehardouinilor veghea greoi deasupra căminului. Pe pereţi erau aninate panoplii mari şi greoaie, de pe timpuri, pe care se aflau scuturi enorme, suliţe nespus de lungi, spade înspăimîntătoare şi coifuri destinate turnirelor, sau luptei, care arătau ca nişte cranii de fier cu orbitele negre.

La intrarea slujitoarelor, atît masa cea mare, de pe plat^ formă, cît şi cele aflate pe cele două laturi ale sălii, erau orîn^ duite. Ele au înaintat, şerpuind în jurul sălii şi Împrăştiind pe jos crenguţele verzi pe care le aveau în paneraşele purtate pe braţe. Erau tot felul de plante proaspete şi mirositoare, tăiate de pe colinele Nedului, lămîiţă, mlăzi de salcie şi plop, şi levănţică. Păşeau printre ei, cu picioarele lor albe şi desculţe, Împrăştiind crengile moi cu graţia cu care se plimbă porumbeii prin livadă. După ce şi-au Împlinit slujba, au plecat în tăcere. Atunci au ~nceput s~ Între cavalerîi. Aceştia erâu vioi şi veseli, iar Cîţiva dintre dînşii, gălăgioşi cu ostentaţie. O dată cu veni^ rea primăverii, lepădaseră mantiile, şi-acum trupurile lor, bine exersate, se mulau sub hainele strînse pe talie. S-au adunat gru^ puri-grupuri şi, aşternîndu-şi şalurile, s-au aşezat pe jilţuri şi pe bănci. Adunaţi roată, ceilalţi urmăreau din picioare jocurile, încheiau rămăşaguri, rîdeau şi îi amăgeau pe jucători, sau tăifă- suiau nepăsători. Sgur6s a distins printre dînşii pe Cîţiva care-i erau cunoscuţi mai dinainte, sau pe care-i cunoscuse de puţină vreme. Capelanul, un bărbat Înalt, cu figură marţiailă şi cu chipul brăzdat de cute, care aminteau mai degrabă de lovitu^ rile de sabie de pe chipul unui războinic decît de privaţiunile ascetice, juca îndîrjit cu comandantul Sonteron, izbind violent piesele pe masa bălţată. De vîrstă mijlocie, gros şi ţuguiat, ca un poloboc săltat

pe picioare, comandantul şedea cu picioa^ rele îndepărtate, .cu pumnul stîng proptit în şold, cu bustul cambrat şi cu ceafa dreaptă, şi ndea zgomotos, cu obrajii bucălaţi, roşii şi lucioşi şi cu buzele sîngerii. Rîsul lui năvalnic şi clocotitor izbucnea neîntrerupt, umplînd sala şi dominînd celelalte glasuri ca un sforăit drăcesc.

- Spada face ferfeniţă sutana ! Ferfeniţeşte sutana, praf o face, nu alta ! răcnea el de zor pentru a-l îndîrji pe adversar.

Stropi mari de transpiraţie prinseseră a brobona tonsura rotundă a capelanului, iar obrajii săi căpătau încetul cu înce^ tul o tentă verzuie.

Comandantul gărzilor Kalamatei, însă, corcitul Ghizi, arbora încă barba ascuţită, vestigiu al îndepărtatei sale stirpe greceşti, juca şi dînsul un joc asemănător, dar juca mai ponde^ rat, mai pe potriva răspunderilor sale politice. Ridica încet mîna grăsulie, lua cu o mişcare indiferentă cloşca cu pui a da^ mei şi o aşeza hotărît într-un alt patrat, numai după o ma^ tură şi îndelung chibzuită gîndire. Partenerul său, un cavaler necunoscut lui Sgur6s, urmărea jocul cu o expresie ostentativ indiferentă şi cu privirile ţintuite şoimăreşte.

Flamandul Engelbert ,de Linderkerke domina adunarea tinerilor prin uriaşa lui înălţime şi cu prestigiul celui ce se ştia compatriotul prinţului. Linderkerke îşi înălţa arogant capul cu nasul încîrligat şi cu buzele subţiri şi incolore, care zimbeau dispreţuitor În gol. Aidoma tuturor celor care 1m1tau manie^ rele cavalerilor eleganţi, şedea la rîndu-i cu pumnii proptiţi În şolduri. Rîvnind să-şi consolideze po~iţia, destul de şubredă În mijlocul acestor aristocraţi franci, Bartolomeu Ghizi, sfriji^ tul şi pizmăreţul fecior al comandantului gărzilor, îl urmărea neliniştit, îl spiona pieziş şi îi maimuţărea, cu Întreaga nepăsare de care era capabil, nu numai atitudinile semeţe, dar pmă şi glasul.

- Se zice că toţi cavalerii care au somnul uşor şi populat de vise Înţeleg glasul păsărilor, spuse el la un moment dat, pen^ tru a arăta cum c-ar avea şi el, vezi Doamne, „păreri".

După o scurtă pauză, hohotele de rîs bubuiră În urma vor^ belor sale: flamandul îşi redresă bustul şi comentă completiv :

- Intr-adevăr, cam aşa grăiesc şi romanele trubadurilor,

adăugă el, fără a-l Învrednici cu vreo privire şi abordînd zîm^ betul său dispreţuitor.

Bartolomeu păli, de parcă şi-ar fi supt singur sîngele din vme.

La aceste hohote de rîs, comandan~ul gărzilor, a cărui ureche era veşnic trează la tot ce se spunea în jurul său, s-a întors, a văzut tot ce se petrece, dar, sfătuit de tactul său imperturbabil, a tăcut chitic şi a mai mutat un pion al jocului de dame.

Sosirea baronesei aducea un suflu nou în mijlocul adunării. Tinerii cavaleri, Îmţ_>răştiaţi În toată sala, s-au adunat În jurul ei, iar jucătorii de vustă mijlocie au dat să se ridice în picioare, simulînd abandonarea partidelor. Doamna Akovei le-a făcut semn vioaie să continue jocul. ·

- Nu, nu, vă rog, rosti ea cu un glăscior ascuţit, eu voi sta într-un colţişor, fără a stînjeni pe cineva !

Apoi, luîndu-şi o mină de modestie şi inocenţă, se cuibări cu graţii de pisică în jilţul de Jîngă dminul stins. Roiul tine^ rilor gentilomi se învîrtea cu o curtenitoare îngrijorare În ju^ rul ei.

- De ce-o fi indispusă doamna Margarita ? Nu cumva o fi visat urît azi-noapte? ...

Mai îndrăzneţi, fericiţii beneficiari ai mărinimiei sale cu^ tezau să strecoare Înţepături echivoce:

- De vină nu-i decît călătoria de mîine, regretul că părăseşte pustia cetate a Kalamatei şi, mai ştii, remuşcările pentru durerea pe care-o lasă În urma ei !...

Gîfiind măgulită, baroneasa îşi etala candoarea, simulînd o supărare de copil răzgîiat. Obrajii i se împurpuraseră, iar ochişorii Îi scînteiau neastîmpăraţi, nepăsători sau grei de ade^ menitoare ispite.

În jurul ei se foiau atît de mulţi bărbaţi încît, sfinte Dum^ nezeule, simţea că nu mai poate, că nu mai poate !. ..

Intre timp, privirile ei pierdute în visul tulbure al ameţelii îl căutau pe Sgur6s. Nu-şi credea ochilor ! încercările sale de a-l vedea, printre trupurile paladinilor care o Împresurau, n-au reuşit, şi atunci a Început să-şi facă vînt cu mîna, făcînd nervoasă semn să se descongestioneze cercul :

- U ff ! Ce cald e !

Cavalerii s-au dat în lături, iar privirile ei au săgetat dis^ tanţa goală a sălii, ţintuindu-l pe tînărul grec, care stătea nemişcat lingă perete.

În aceeaşi clipă, grelele batante ale uşii s-au deschis larg, cancelarul şi-a făcut apariţia şi toţi cei ce şedeau jos s-au ridicatl În picioare. Torţele roşii au strălucit În Întunericul coridorului. Patru f;Lclieri Înaintau purtînd pe sus flacăra un^ duioasă. Tot murmurul din sală a amuţit. Călcînd pe crengile de verdeaţă mirositoare, prinţesa Isabeau a trecut, foşnind u_şor din mătăsuri, printre făclierii postaţi în dreapta şi în stînga uşii şi a Înaintat Într-o tăcere profundă.

Purta o pelerină lungă, croită din mătase de Estiva, de-un albastru-palid, grizat şi cu irizări de curcubeu. Braţele ei, lungi şi subţiri, ieşeau din despicăturile largi, practicate la umerii hitonului şi se lipeau de rochia fină, diafană aproape şi de culoarea lămîii. Capa lungă, de catifea intens albastră, avea un guler spumos, de hermină albă ca zăpada, care-i dezmierda ca un caliciu gîtul de ivoriu. În mîna stingă ţinea cordeliera care-i susţinea capa grea pe umeri. Blazonul ei, brodat în negru şi aur, ondula, o dată cu faldurile rochiei, pe coapsa stîngă. Urmată de-un lung şirag de doamne, a Înaintat drept spre estradă, a urcat treptele şi s-a aşezat pe jilţul cel mai înalt, care se afla în faţa ei. Un zîmbet discret, aproape deznădăjduit, îi flutura pe buze. O cască albă se mula strîns pe capul înălţat, fără semeţie. Încadrat de prelungirile căştii care-i îm^ brăţişau bărbia mică, chipul său prelung şi liniştit se desena clar, sub coroana de aur, scundă şi octogonală.

În cele dintîi clipe ale apariţiei sale, gentilomii au amuţit, vrăjiţi. Nu-şi aminteau s-o mai fi văzut vreodată atît de proas^ pătă, de drăguţă şi atît de oficială, totuşi, pe prinţesa lor. Pri^ virea ei albastră şi limpede aluneca uşor asupra lor, trupul drept, cu mîinile sprijinite pe braţele jilţului, păstra o demni^ tate autentic regească. Tăcea şi zîmbea uşor.

Tăcerea desăvîrşită şi aplicele cu făclii Înalte, fixate sub armoarii le sculptate în zid, confere au stăpînei din Mori as frumuseţea hieratică a unui idol.

- Pe sfîntul Cornelius, doamna mea, spuse contabilul rupînd cel dintîi tăcerea pioasă, cu curajul pe care i-l Îngăduia demnitatea şi originea sa, stau înaintea măriei-voastre ca în faţa statuii Sfintei Fecioare ! Nici regatul Castiliei nu se poate lăuda cu o doamnă atît de frumoasă !

- II compătimesc din toată inima pe vărul meu, prinţul, care În seara aceasta nu-şi poate dezmierda privirile admirîn^ du-vă ! spuse Linderkerke înclinîndu-se.

Isabeau l-a privit pe flamand şi, descifrînd viclenia

care flutura imperceptibil pe buzele lui incolore, i-a răspuns cu glasul ei calm şi alintător :

- Privirile vărului nostru preţuiesc tot atît cît acelea ale stăpînului nostru. Astfel stînd lucrurile, cel de al doilea dobîn^ deşte tot ceea ce vede cel dintîi.

Linderkerke s-a retras, muşcîndu-şi discret buzele subţiri. Prinţesa s-a Întors către sora ei, care şedea alături şi zîmbea fals, şi pe care-o uitaseră cu toţii acuma. Desenînd un semicerc la mică depărtare de jilţul princiar, tinerii cavaleri discutau, cu glas coborît, Între dînşii şi o priveau discret pe prinţesă. Gîndul că se hotărîse s-o cinstească pe baroneasa care pleca a doua zi le stîrnise admiraţia.

La celălalt capăt al sălii, Sgur6s, ale cărui sprîncene se În^ cruntaseră la apariţia dintîi a făclierilor, Sgur6s, al cărui suflet Încercase toată noaptea torturile provocate de destăinuirile lui Kokinotrihis, acelaşi Sgur6s care respinsese cu o în^ dărătnicie plină de mînie favoarea princiară, Înregistra acum şi scăderea treptată a ritmului năvalnic al inimii sale, şi muşcătura neaşteptată a geloziei, precum şi durerea arzătoare de-a fi respins o fericire îngăduită altora ...

Sunetul trompetelor care răsunau la uşi l-au trezit din toropeală. A văzut-o pe prinţesă ridicîndu-se, Înaintînd cîţiva paşi şi oprindu-se În faţa mesei. Pajii i-au tras jilţul aproape de masă, iar dînsa s-a reaşezat, avînd-o pe sora ei în dreapta. Comandantul se afla În stînga sa, cancelarul de partea cea^ laltă ; ceilalţi cavaleri şi doamnele au ocupat restul scaunelor. Cele trei mese au fost grabnic înconjurate de grupuri vesele, scutierii şi pajii aduceau bolurile mici, pline cu apă de tranda^ firi, în care gentilomii urmau să-şi înmoaie degetele.

El adăsta, străin şi inutil, lipit de zid şi cu mîinile atîrnînd inerte pe lîngă corp.

- Azi de dimineaţă l-am văzut pe şoimarul măriei-voastre ţinînd pe pumn un şoim de o rasă nespus de rară ! i se adresă Sonteron, cu gura plină, Margaritei. Pe sfîntul Umberto, ase^ menea şoimi sînt cam greu de văzut În zilele noastre !

- Şoimul acesta e un dar, răspunse baroneasa roşind cochet, şi acum, la plecare, îl i:iu cu mine ca mărturie a celei mai frumoase amintiri din călătoria aceasta.

Şi, spunînd cuvintele acestea, s-a uitat pe furiş la sora sa, să vadă dacă Înregistrase Înţepătura. Prinţesa îşi înmuia tocmai degetele În apa de trandafiri, cu acelaşi zîmbet inefabil pe buze.

- I-am admirat umerii laţi, continuă comandantul, picioa^ rele zdravene şi ochiul rotund şi pătrunzător. Pe legea mea că mi-a fost teamă să mă apropii de el. Pun rămăşag că pasărea aceasta vine tocmai din Islanda ...

- Din Orient, corectă baroneasa.

- Chiar aşa am vrut să spun şi eu, din Islanda, sau din Orient. În timpurile străbune ale marilor vitejii numai noi, .căpeteniile, ne pricepeam să aducem asemenea şoimi.

- Voi ruga pe măria-voastră să-mi acorde graţia de a primi şi din partea mea un mic dar, care reprezintă o com^ pletare indispensabilă pentru acest şoim de preţ, spuse Lin^ derkerke. O pereche de clopoţei de aur, cu clinchetul pur ca de cristal, pe care i-am adus de la Milano.

- Atunci va trebui să acceptaţi şi din partea mea o scu^ fiţă de piele albă, cu muchiile Împodobite cu mărgăritare şi cu o egretă- din pene de pasărea paradisului ! spuse Ghizi, tatăl.

În culmea bucuriei, stăpîna Akovei îşi izbi mînuţele albe una de alta.

- Ah! Încep să regret că plec din Kalamata. Nici prin gînd nu-mi trecea că sînt atît de iubită aici !

Linderkerke a întrebat-o dacă se duce direct la Matagrifo.

- Nici gînd ! exclamă dînsa, strîmbînd din năsuc. Mata^ grifo e un loc de doliu. Ori de cîte ori mă aflu acolo sus, am Impresia că mă urmăreşte sufletul nef"erldtei Margarita de Ney. Se caţără ,ca o cucuvea de foişoarele castelului şi ţipă toată noaptea.

Cavalerii din apropiere şi-au lungit o clipă gîturile, pentru a vădi că participă la durerea baronesei. Se vede treaba că Margarita de Ney reolama şi de dincolo de viaţă partea ei de baronie, de care Villehardouin o deposedase în beneficiul fiicei sale mai mici. Luat de valul discuţiei, comandantul, care era un vînător pătimaş, discuta cu glas tare despre şoimi şi despre dini cu capelanul şi cu Kolineto. înhăţase cu ambele mîini o halcă de friptură de pe taler şi se străduia s-o cio^ pîrţească.

- Se spune că la Înapoierea sa din Neapole, stăpînul nos^ tru, prinţul, va organiza un turnir nemaipomenit, spuse un tînăr cavaler cu nasul roşcat şi părul lucios din pricina uleiului de dafin pe care-l folosea din belşug.

- Cînd? Cînd va avea loc? întrebă baroneasa cu un oftat. Va fi primul turnir la care voi asista, după o aşteptare de cinci ani în acest jalnic Morias !

- Jalnic, spuneţi ? rîse pe jumătate Linderkerke.

- Domniei-voastre prea puţin îi pasă, senior Engelbert. Aţi cutreierat lumea-n lung şi-n lat şi v-aţi înfruptat din toate bu^ curiile ei. Noi, însă ...

- Se spune că seniorul Linderkerke e nespus de iscusit şi puternic în turniruri, spuse cavalerul răuit, cu un zîmbet dul^ ceag şi linguşitor.

Recunoscînd cu toţii incontestabilele temeiuri ale acestei faime, l-au întrebat care fusese, după părerea sa, cel mai izbutit dintre turnirurile la care participase.

- Turnirul care s-a desfăşurat la Verighen, lingă Colonia, 5puse dînsul, înălţîndu-şi chipul smead. Ducele de Brabant şi contele de Luxemburg îşi disputau suzeranitatea asupra ducatu^ lui de Limburg. Datorită fatpului că regina-mamă a Franţei, Maria, văduva lui Filip cel îndrăzneţ, se afla de faţă, cei mai iluştl"i cavaleri ai regamlui s-au grăbit să participe, de dragul ei. În spatele ducelui se aliniau o mie cinci sute de suliţe din F1an'1ra şi din Brabant.

- Ce frumos ! exclamă, rămînînd ca un gură-cască, Barto^ lomeu Ghizi.

- Contele de Luxemburg nu era însoţit decît de o mie trei sute de suliţe, astfel că două sute de cavaleri din Brabant au fost ncvoi\i să se retragă îndureraţi din Întrecere, pentru ca ambele tabere să fie în f clul acesta de forţe egale ...

- Domnia-voastră aţi fost printre cei care-au rămas, nu-i aşa, senior J.inderkerke ? se mai înfipse o dată Bartolomeu în discuţie.

Flamandul l-a ţintuit cu privirile sale de gheaţă ; ceilahi au zîmbit.

- Şi-atunci, atunci cum a fost ? întrebă baroneasa nesă-ţioasă.

- Ziua aceea era într-adevăr frumoasă, continuă flaman^ dul. Scările se ciocneau una după aha Între ele, pămîntul se

cutremura, iar jur împrejurul nostru văzduhul vuia de clin^ chetele oţelurilor care se izbeau unele de altele. în largul cîm^ pului nemărginit nu se zăreau decît caii fără călăreti, care alergau prin norii de praf şi prin ceaţă, fulgerele săbiilor care se învîrteau ca moriştile, ale coifurilor cu penaje multicolore, ale tunicilor de mătase şi ale steagurilor bifurcate, care străluceau în bătaia soarelui.

înfierbîntat de povestirea aceasta, comandantul a izbit cu pumnul în masă, răcnind cît îl ţineau puterile :

- După asta am să vă povestesc şi eu ceva despre cru^ ciade !„.

L-au silit să tacă şi cu toţii şi-au aţintit din nou privirile lacome asupra flamandului :

- Mai departe ! Spune mai departe !

Acesta s-a oprit pentru a savura impresia produsă şi a inspirat, cu nările tremurătoare ale nasului său coroiat, aerul îmbibat de miroazna fripturilor şi a iasomiei.

- Aşadar, soarele era încă sus, cînd cinci sute de cavaleri zăceau morţi pe cîmpul de luptă. Dar, cînd contele de Luxem^ burg şi deodată cu dînsul şi cei trei fraţi ai săi au fost ucişi, şi-o sumedenie dintre cavalerii lor căzuseră deja în mîinile noastre, tabăra lui Luxemburg şi-a recunoscut înfrîngerea.

Şi, spunînd acestea, a ridicat cupa şi a tras o gură de vin.

- Frumoase timpuri ! Acestea erau, cu-adevărat, timpurile bărbaţilor viteji ! Ducele de Brabant a cîştigat Luxemburgul, dar a dat-o pe fiica sa de soţie fiului contelui ucis. Iată ce În^ seamnă cavalerismul !

- Ca în romane ! exclamă extaziată baroneasa.

- Ceva mai mult decît În romane, doamnă, spuse flamandul cu un surîs dispreţuitor. Trubadurii nu sînt altceva decît nişte şarlatani insolenţi, care-şi ticluiesc stihurile numai sub pri^ veghiul beţiei. Cu-adevărat nobilă nu-i decît cariera armelor!

Nu, nu, Margarita iubea şi romanele, şi pe trubaduri ! N-a ridicat nici o obiecţie asupra acestei chestiuni, dar îi iubea pe trubaduri pentru că ştiau să iubească ca nimeni alţii şi pentru că unii dintre ei avuseseră fermecătoarea gingăşie de-a se În^ drăgosti de femei pe care nu le văzuseră niciodată !

- Asta-i curată nebunie ! pufni în rîs comandantul.

- Te poţi îmbăta cumva de vinul pe care nu l-ai băut ?

- Da, .da, Geoffroy Rontel, de pildă, a iubit-o pe prinţesa de Tripoli, iar Rambo d'Orange pe contesa Irghel.

Un cavaler de vîrstă mijlocie, cu buclele de pe tîmple negre ca pana corbului, spuse :

- Numai trubadurii de viţă nobilă sînt demni de luat În seamă!

- Da, pe-aceştia îi admitea şi comandantul Thibaud din K~mbania, de pildă ! Şi castelanul Kusierle, şi Blondell, spuse prinţesa.

Erau primele cuvinte pe care le rostea cu glas tare În seara aceea. Au amuţit cu toţii o clipă şi au privit-o uluiţi. Cum, oare, prinţesa apăra latura frumoasă a vieţii ? La aşa ceva nu se aşteptau !

- Da, gingaşul Blondell, adăugă dînsa cu un zîmbet dulce. Ce importanţă are faptul că era sau că nu era nobil ? îmi place să mă gîndesc la chipul în care cutreiera lumea cu lăuta lui, cum cînta pe sub zidurile necunoscute, sau înapoia porţilor de fier ale vreunei închisori, în nădejdea că odată şi odată va auzi glasul regescului său stăpîn, Richard Inimă de Leu ...

- Incidentul acesta nu c autentic, rosti dur un glas nou. E-o născocire !

Toate privirile s-au Întors către capătul mesei, unde se vedea chipul palid al lui Jean de Tournai. Pleoapele lui erau coborîte şi o umbră imperceptibilă poposise pe fruntea lui.

- Cum, sînteţi aici, bunul meu Jean, se miră veselă prin^ ţesa Isabeau, şi staţi atît de departe de mine ?

- Să mă ierte măria-voastră, am ve.nit printre cei din urmă şi n-am mai găsit decît aici un loc liber.

L-a poftit alături de dînsa ; Cîţiva cavaleri prevenitori s-au grăbit să-şi ofere jilţul fiului lui Geoffroy, legendarul patriarh al kalavriţilor. El a refuzat stăruitor, dar, în cele din urmă, a fost nevoit să se supună. Pauza care survenise involuntar - ca întotdeauna cînd apărea gentilomul Jean - se sfîrşise. Pajii aduceau neîncetat chiupuri mari cu vin aromitor de Hios, de Cipru şi de Malvoisier, convivii din jurul mesei cinsteau de zor, obrajii se înviorau, ochii scăpărau scîntei, larma discuţi- ilor creştea jur împrejur.

- Oare nici azi nu vă veţi călca făgăduiala, bunul meu Jean, întrebă zîmbind prinţesa, pentru a închina În sănătatea surorii noastre Margarita care pleacă ?

- Măria-voastră ştie, răspunse tînărul gentilom, cu privi^ rile plecate, că aici nu e vorba de-o simplă făgăduială, ci de-un jurămînt. Pentru mine vinul e sîngele Domnului şi nu-l gust decît cu prilejul sfintei Împărtăşanii.

Margarita şi-a Întors nervoasă capul şi a început să vor^ bească cu vecinul ei. Privirile sale, scînteind viclean Împrejur, l-au zărit încă o dată pe Sgur6s, care şedea în picioare, În fundul sălii. ·

- Vă mai amintiţi, seniore, îl întrebă ea cu glas tare pe interlocutorul său, povestea Împăratului Robert şi a dragostei sale?

Omul a holbat ochii mirat.

- împăratul Robert iubise cu patimă, aşadar, pe cineva mai prejos decît el, pe domnişoara de Neville ! Exigenţele in^ tereselor statului, însă, îi impuneau Împăratului căsătoria cu o prinţesă greacă, cu Eudoxia Lascaris, fiica împăratului Nicheii. Dragostea îl orbeşte pe om În asemenea măsură încît nici rugă- minţile, nici forţa nu mai folosesc la nimic. Am să vă povestesc acum sfîrşitul ei. Văzînd, deci, baronii că nu pot realiza nimir cu duhul blîndeţei, au prins-o pe Neville, i-au tăiat nasul şi urechile şi, prinzînd-o şi pe maică-sa, au aruncat-o În Bosfor ...

- Dreaptă osîndă ! observă nătîng cavalerul după o clipă de gîndire.

- Staţi să vedeţi ce s-a Întîmplat după asta. Speriat, îm^ păratul Robert a plecat la Roma. Papa Grigore l-a sfătuit să se liniştească şi să se înapoieze la Bizanţ. Sfînta Fecioară. însă. nu-şi coboară bucuroasă sabia decît asupra capului celui

păcătos. Aşa stînd lucrurile, Robert s-a oprit la jumătatea drumului, în cetatea unchiului nostru, răposatul Geoffroy de Villehardouin, unde şi-a lăsat şi viaţa, şi dragostea, şi tronul.

- Intîmplarea e plină de tîlcuri, spuse grav cavalerul, care nu pricepuse o iotă din toată povestirea.

- Desigur, e plină de învăţăminte, confirmă cu glas tare Margarita.

Masa se apropia de sfîrşit. Se aduseseră fructe exotice, smochine, nuci şi stafide ; comandantul ţinea încă bardaca plină ochi cu vin În palma lui uriaşă.

Inclinîndu-şi uşor capul către prinţesă, Jean de Tournai şoptea aproape fără a mişca buzele :

- Baronul Geoffr oy d'Onua ne trimite vorbă că Deliuria a ancorat la Zongolo.

Zîmbetul nu s-a stins pe buzele prinţesei. Numele acesta nu mai trezea nici un ecou În sufletul ei.

- Şi-atunci ? Întrebă dînsa liniştită.

- Blestematul acesta are curajul să-şi debarce oamenii şi să se aprovizioneze de acolo cu apă şi cu merindele necesare corăbiilor şi marinarilor săi.

- Dacă baronul consideră că întîmplările acestea sînt pri^ mejdioase, n-are decît să le Împiedice, observă Isabeau.

- Primejdioase doar ? Aici e vorba de-o provocare, de-o jignire, doamnă !

- Un motiv În plus, aşadar, dacă e vorba şi de jignire, răspunse prinţesa cu glasul ei dulce.

Gentilomul Jean adăstă, tăcut şi Încruntat, un scurt răstimp.

- În noaptea aceasta voi pleca însoţ_it de zece oameni de-ai mei la Zongolo.

În faţa lor se produse o mişcare de scaune şi şambelanul se ridică în picioare.

- Ingăduiţi, doamnă, ca, de dragul baronesei, al prinţesei Margarita, precum şi de dragul Întregii adunări prezente aici, menestrelul acela, care aşteaptă de-atîta vreme, să cînte îna^ intea măriei-voastre ?

Isabeau încuviinţă printr-un semn al mîinii. Un zumzet viu, de satisfaqie, s-a înălţat jur împrejur. Jilţurile s-au

mişcat, cei ce nu vedeau prea bine au făcut schimb de locuri, alţii s-au ridicat, rămînînd cu cotul sprijinit de jilţul doamnei lor. Intr-un cuvînt, splendida adunare a încremenit în această nouă dispo^ ziţie, plină de reverie şi aşteptare.

Kokinotrihis a apărut în locul gol al sălii şi a prins a îna^ inta imperturbabil, cu viola la subsuoară şi cu arcuşul în mină.

Imbrăcase pentru acest prilej hainele sale cele mai noi şi mai bune, o tunică lungă, pînă la gambe, de culoare castanie, şi un şal crestat, de-un roşu învăpăiat. O beretă frigiană, de aceeaşi culoare şi cu vîrful tuflit, moale, Într-o parte, îi aco^ perea capul cu părul roşu ca para focului. Imediat ce a ajuns În mijlocul sălii, s-a descoperit cu un respect plin de demni^ tate, a urcat măreţ treptele platformei, s-a înclinat profund dinaintea prinţesei, mai moderat În dreapta şi în stînga, şi a ocupat, În cele din urmă, scaunul scund, instalat pentru dînsul în spaţiul dintre cele trei mese.

Era limpede că avea obiceiul de a cînta la Întruniri ofi^ ciale. Comportarea lui reţinută şi dezinvoltă totodată, calmul vădit cu care-şi acorda viola, precum şi modul În care ţinea ar^ cuşul În mina dreaptă, îl indicau pe omul care nu ignoră res^ pectul pe care-l datorează artei sale, deşi se ştia aşteptat de gentilomi. A adăstat puţin, pînă cînd şi ultimele şoapte ale discuţiilor rostite cu glas coborît au încetat, apoi s-a ridicat În picioare şi, înălţîndu-şi capul mare, a Întrebat :

- Ce preferă să asculte prealuminata prinţesă a Ahaiei ? Rîvneşte odele lui Carol Magnul, al marelui Împărat, care a adus sfintele moaşte din ţara necredincioşilor şi le-a depus la mănăstirea sfîntului Dionis ? O îmbie cîntecul lui Zirar, din Viana, sau crîncena luptă a viteazului Rolland, care a încru^ cişat şi sabia şi suliţa cu nu mai puţin iscusitul Olivier, preţ de-o zi, fără ca victoria să încline de partea vreunuia dintre ei ? Doreşte cîntecul lui Aimeri, cel ce-a răpit-o pe Narbona, sau preferă, poate, vreo romanţă grăind de dragoste, cum ar fi aceea a lui Tristan şi a !soldei, a lui Lancelot cel îndrăgit de regina Ginoveza, a castelanului Krisi, a Flamingiei sau a Galeracului ? Oricare ar fi

alegerea măriei-voastre, gătiţi sîn^ tem a i-o Împlini, şi am mai avea, spre a vă fi pe plac, de Îngînat şi o poveste veselă, dintre acelea care Împing inima spre desfătarea rîsului, cum ar fi, spre pildă, păţania lui Wil^ helm cu şoimul, aceea a celor trei menestreli gheboşi, sau aceea a tăranului care a Cîştigat Paradisul. Oricare i-ar fi alegerea, măria-sa, doamna Morias-ului, nu va încerca regretul.

Tsabeau schiţă un semn de indiferenţă. Zîmbetul de in^ dulgentă răbdare nu dispăruse de pe buzele sale.

Deşi se afla la celălalt capăt al sălii, Sgur6s şedea faţă În faţă cu dînsa şi se gîndea involuntar că astăzi nu păruse a-l fi văzut nici pentru o clipă măcar, că privirile ei n-au poposit asupra lui şi că nu i-a oferit În nici un fel pretextul de-a se apropia de dînsa. Rămînea la fel de străin şi de inutil, ca şi cum nu l-ar fi chemat acolo decît pentru a-l umili.

Aceea care a ales cîn tecul a fost doamna Akovei - o po^ veste veselă de dragoste. Kokinotrihis s-a aşezat şi, alegîndu-şi cu gravitate poziţia, a sprijinit viola pe genunchiul drept şi a lăsat arcuşul să lunece pe strune. Glasul său niţeluş cam aspru, de bas, prinse a urca treptat, cîştigînd imperceptibil În Întin^ dere şi rezolvînd iscusit dificultăţile melodice ale cîntecului.

Afară era noapte, o noapte senină de april, pe cerul căreia urca luna În crai-nou. Busuiocul involt mirosea dulce în vaze, iasomia îşi despletea mlăzile asupra balcoanelor, sufletele flo^ rilor neînflorite zburau În văzduh. Răsuflarea răcoroasă a nopţii, aidoma aburului unui trup abia ieşit din baie, pătrundea prin cadrul uşii mari, care era larg deschisă. Curtea cu dalele albe părea vrăjită sub razele lunii, iar În interior, În faţa căminului din fundul sălii adînci, prin_ţesa călătorea pierdută În gînduri, cu cotul sprijinit de jilţ, cu capul susţinut în palme. ..

Cînd menestrelul şi-a Încheiat cîntecul dintîi, tot doamna Akovei l-a ales şi pe cel de-al doilea, pe al treilea însă l-au ales glasurile înălţate Într-un singur vuiet ale gentilomilor. Era un cîntec mai lung, din ciclul Regelui Arthur al Bretaniei şi al Cavalerilor Mesei Rotunde, aşa că lui Kokinotrihis i-a fost adusă o bardacă mare, plină cu vin profiriu. A băut-o înăl- ţÎnd:..o Întru Închinare şi ;:i depus-o alături de dînsul, pe podea. Un paj a zorit de sîrg 5ă i-o umple iarăşi.

- Cîntă-ne ceva despre marele Galeoto ! porunci comandantul, ştergîndu-şi gura lată cu dosul palmei.

- Si despre messer Govain !

- Şi despre Lancelot !

Glasurile s-au înălţat şi-au amuţit, ca un stol de porumbei care-şi iau zborul pentru o clipă, şi-apoi revin pe pămînt. Ko^ kinotrihis şi-a aruncat, cu un gest regal, şalul pe umăr, şi apoi, privind împrejurul său, i-a zărit adăstîndu-l muţi. Din făcliile înjumătăţite picurau lacrimi mari. Acrul devenea din ce În ce mai greu şi mai dens, ca o pîclă în care se plămădeau respi^ raţiile tuturor, şfara cărnurilor fripte, a căror răsucire în fri^ gare întîrzia, arzîndu-le, aceea a lumînărilor, a sînurilor feme^ ieşti şi a crengilor verzi şi mirositoare, călcate în picioare. Adierea răcoroasă a nopţii se oprea în prag, fără a reuşi să răzbească înlăuntru. Acolo s-a dus şi Sgur6s s-o caute. S-a rezemat de uşorul uşii şi o respira cu nesaţ. Capul greu îi vuia, genunchii i se frîngeau de oboseală.

Rumoarea din interior i-a vestit sfîrşitul cîntecului. Gen^ tilomii tîrau iarăşi jilţurile, îşi schimbau poziţiile şi discutau cu aprindere. !ntorcîndu-se, l-a zărit pe Kokinotrihis stînd În picioare şi golind o nouă bardacă de vin profiriu. După aceea a depus-o jos şi a rămas În picioare, arătînd că adastă acum dispoziţia prinţesei.

Isabeau discuta cu sora ei, cu capul plecat pe umăr.

- Din ce ţinuturi eşti, menestrelule ? l-a Întrebat coman^ dantul.

- Din Aragon, seniore, i-a răspuns Kokinotrihis, privind-o fix pe prinţesă.

Isabeau a rămas neclintită, ca şi cînd şi-ar fi reţinut răsuflarea pentru o clipă.

- Din Aragon ? Şi ştii atît de bine limba frîncă ?

- M-am născut în Creta şi-am fost dus de mic în Aragon, dar de crescut am crescut în Francia, şi-n timp ce mă aflam în cruciadă ...

- Cum, ai fost şi În cruciadă ? strigă comandantul, des^ chizîndu-şi larg braţele. A, păi atunci îmi eşti prieten, prieten de inimă ! Vino să stăm de vorbă despre frumoşii ani ai vite^ jiei şi ai tinereţii !

Şi zicînd acestea, i-a mai Întins lui Kokinotrihis o bardacă plină şi, Închinînd-o pe-a sa, a băut-o pe nerăsuflate. Înainte de-a reuşi să bea din nou, întrebările au Început să cadă ca ploaia. Gentilomii îl Întrebau pe Kokinotrihis despre Aragon, despre cetăţile, despre stăpînii săi şi despre toanele lor. Co^ mandantul s-a năpustit în mulţime, strigînd sus şi tare că el nu vrea să vorbească decît despre cruciadă, numai despre cru^ ciadă ! Nu-l asculta nimeni. Influenţa vinului ştersese urmele consideraţiei pe care i-o datorau. În ciuda acestei purtări, cal^ mul menestrelului rămînea neclintit. Răspundea tuturor, la fel de repede şi de abil, iar privirile lui îi dominau mîndre şi ironice. Le-a înflăcărat imaginaţia vorbindu-le despre frumoa^ sele săbii de Cordoba, despre junghierele de Saragossa şi de Toledo. Pe doamne le-a ameţit descriindu-le cu o ştrengărească dibăcie mătăsurile Valenciei şi ale Ahmeriei şi ţesăturile de bumbac ale Grenadei. După o nouă bardacă de vin, le-a vor^ bit şi despre femeile din Aragon, iar bărbaţii, Întărîtaţi ca nişte flăcăuaşi imberbi, îi ascultau povestirile despre fecioarele care se juruiau sfîntului Anton şi-i coborau icoana În fîntînă, spunîndu-i : „Acolo ai să zaci pînă cînd m-oi logodi". ln cele din urmă, l-au rugat să le cînte şi-un cîntec din Aragon, iar el le-a cîntat unul pe care-l cîntă fetele. Iar fetele ! Toate urîtele din lume s-au adunat Într-o seară în jurul sfîntului Anton, În^ trebîndu-l dacă natura a zămislit cumva altele mai frumoase ca ele !

Toţi cavalerii hohoteau, doamna Akovei rîdea spasmodic, cotcodăcind cu capul plecat pe spătarul jilţului. Nimeni nu şi-ar fi închipuit că astăzi zidurile cetăţii vor fi zguduite de-o asemenea petrecere. Trăiască Întru mulţi ani iscusitul menestrel !

Dar ceasurile erau înaintate şi, aranjîndu-şi capa pe umeri şi încheind, cu degetele ei albe, cordeliera pe piept, Isabeau se pregătea să se ridice. Dar Kokinotrihis a văzut şi a Întins mîna.

- Nu voi mai cînta decît un cîntec vechi din Aragon la sindrofia voastră, distinşii mei gentilomi şi doamnelor, şi cu aceasta voi încheia !

Au Încuviinţat zgomotos, şi-au reluat locurile şi au aşteptat docili să-l mai asculte o dată. Kokinotrihis, care

între timp îi cucerise cu totul, nu se mai grăbea. A băut pe îndelete vinul care-i mai rămăsese În cană, şi-a reluat locul pe tabu^ retul său singuratic şi, rezemîndu-şi viola pe genunchi, a apro^ piat arcuşul. Strunele violei nu prevesteau un cîntec vesel, nici vreun dans sprinţar. Glasul a u!"mat calm şi grav. Era o me^ lodie simplă, înfricoşătoare aproape, cu ritmul imperceptibil, care grăia despre un basm ; legenda vorbea despre un pirat, mîndria mărilor şi spaima ţărmurilor, care, asaltînd într-o bună zi, cu totul pe neaşteptate, ţărmurile unei ţări îndepărtate, a luat În captivitate o prinţesă.

La acest episod al luării În captivitate se afla cîntecul lui Kokinotrihis, cînd s-a petrecut ceva cu totul neobişnuit : gen^ tilomii, care-şi aruncaseră cîteva priviri deconcertate între ei, l-au văzut pe Jean de Tournai înălţîndu-se, palid ca moartea şi fremătînd de mînie, dinaintea străinului, arătîndu-l cu mîna întinsă şi strigînd înverşunat :

- La arme, gentilomi ai Franciei ! Omul acesta e un trădător şi v-a insultat !

Aşa a spus. Şi, în acelaşi timp, a coborît plin de mînie mîna, a înşfăcat viola şi a trîntit-o de pămînt. Instrumentul s-a sfă- rîmat, scoţînd un suspin a<lînc. Dar nici menestrelul nu era ne^ pregătit şi, întinzîndu-se ca elasticul, se redresă cu o repezi^ ciune uimitoare şi prăvăli taburetul pe care şezuse pînă atunci la picioarele cavalerului. Toţi gentilomii s-au ridicat ca un singur trup. Cît ai clipi din ochi, s-a stîrnit o hărmălaie şi o harababură de nedescris ; glasurile se înălţau ameninţătoare, jilţurile se prăvăleau pe jos, farfuriile se spărgeau de podele, înjurăturile şi sudalmele răsunau la tot pasul. Doamnele ţipau speriate. Tulburate de mişcarea aerului provocată de dezor^ dine, flăcările torţelor prinseră a se Învîlvora dintr-o dată, zgîlţîind parcă zidurile pe care umbrele lor se învălmăşeau anapoda.

- E-un pirat ! E unealta lui Deliuria ! răcnea din răsputeri gentilomul Jean. Puneţi mîna pe el !

S-au năpustit cu toţii asupra lui. Kokinotrihis dispăruse în Învălmăşeală. L-au revăzut, uimiţi, stînd cocoţat, În picioare, pe pervazul unei ferestre. Frînt din mijloc, cu braţul stîng în^ făşurat în mantie şi ridicat în dreptul pieptului, ca un scut, adăsta atent şi crispat ca un animal care-şi fixează duşmanul. Cu o mişcare fulgerătoare, a tras de la centură ceva

care-i strălucea în mîna dreaptă.

îmbrăcaţi cu veşmintele potrivite seratei, cavalerii nu aveau arme a~upra lor. Intre timp, Jean se năpusti la una dintre pa^ nopliile aninate pe zid şi smulse cu amîndouă mîinile o sabie grea de pe timpuri. Ceilalţi l-au imitat cît ai clipi din ochi. Cinci, zece săbii uriaşe - cine mai ştie cîte ? - au prins a străluci În lumina neliniştită a făcliilor. înnebunite de spaimă, doamnele se îmbulzeau către uşi. Prinţesa rămăsese singură înapoia mesei, aşezată În jilţul său de lîngă cămin.

- La moarte !. .. La moarte !. .. strigau gentilomii.

Dreapta lui Kokinotrihis a alunecat înapoi şi a zvîcnit re^ pezită cu forţă înainte. Şuierînd în gol, ca o pasăre de oţel, lama prelungă a junghiemlui a zburat prin aer, ţintuind piciorul unui franc pe pddeaua de scîndură. Cavalerul a mugit. prăbuşindu-se. Ceilalţi s-au revărsat spre fereastră, răcnind sălbatic.

În aceeaşi clipă, Kokinotrihis, care-şi îndreptase trupul din şale pentru o clipă, repezi o năprasnică lovitură de picior În fereastră, o făcu ţăndări şi se retrase pe marginea exterioară a pervazului. Chipul său mare, cu gura strîmbată de-un z>nbet batjocoritor, şi părul său, ca para focului, a strălucit o clipă doar pe fundalul albastru-intens al nopţii şi apoi a dispărut.

1-au căutat plecîndu-se asupra ferestrei şi pipăind cu pri^ virile abisul şi stîncile luminate de lună, dar n-au văzut nimic. Se părea că cel care sărise nu era om, ci nălucă, şi că pierise Înghitit de negurile nopţii.

Capitolul XV

HIERO, DESPIER TA TE ! [15]

Sgur6s se înapoia îngîndurat şi de unul singur În odaia sa. Deşi ciudate, toate întîmplările petrecute în seara aceea nu i se păreau a fi de fel imprevizibile ; ci dimpotrivă, erau tocmai pe măsura unora presimţiri mai vechi şi mai

15 Treieşte-te, spadă l (lb. span.)

agrăitoare de pri^ mejdii. Acum totul era de-o limpezime desăvîrşită. Nu ascul^ tase el, oare, ultimul cîntec al lui Kokinotrihis chiar mai amă- nunţit şi mai despuiat de fabuloasa lui haină cu o seară înainte ?

Acum doi ani, În timp ce se îndrepta spre Kalamata, ur^ mînd lungul ţărmului Ahaiei, Isabeau căzuse În mîinile pira^ ţilor aragonezi. Tournai n-a putut uita nici o clipă umilinţa aceea. Kokinotrihis era iscoada lui Deliuria, făcea parte din echipajul său şi cine ştie dacă nu era chiar omul de încredere al amiralului ! Ce scopuri l-au adus la Kalamata, de ce-a pătruns În cetate şi pentru ce a iscodit atîta vreme ? Aici începea să cadă umbra, dar nu atît de deasă încît să nu mai poţi des^ luşi nimic. Inseşi cuvintele menestrelului adună concluziile ca un năvod : din clipa În care a lăsat-o să-i alunece printre de- gete, Deliuria cutreieră mările, ca un suflet osîndit, căutînd-o neîncetat pe prinţesă. Nici dînsa, vai !, nu l-a uitat, ci-l adastă în taină. Şi iată că s-a iscat şi zvonul cum că aragonezul s-ar fi arătat în apele Arkadiei ; cîteva zile În urmă a auzit vor^ bindu-se şi în ospătăria de jos ceva în legătură cu aceasta. Presimţind, se vede treaba, că sorocul fugii sale se apropie, Kok :notrihis îl poftise, într-o clipă de profundă sinceritate, chiar pe el, pe Sgur6s, să meargă cu dînsul, să se avînte În largul mărilor. E cu desăvîrşire sigur că menestrelul venise la Kalamata ca prevestitor al piratului. Ce misiune avea? Nu se ştie. S-ar prea putea ca acest simplu semn de viaţă să aibă semnificaţia adîncă a unei logodne sau a unei amintiri din partea lui Deliuria.

Convins că În noaptea aceasta nu va putea dormi, Sgur6s a Întrat în odaia lui, dar n-a zăvorît uşa. O mulţime de sen^ timente contradictorii îi tulburau sufletul. Hm ! şi el cutezase să se apropie de banca de sub rodiu cu riscul vieţii sale, nădăjduind, nebuneşte, că va reuşi s-o învăluie pe prinţesă, măcar pentru o clipă, cu flacăra dragostei sale !. .. Io timpul acela, gîndul ei călătorea în altă parte. .. faptul că nu-l omorîse se datora uitării, iar tămăduirea sa, milei ... Gîndul ei zbura de^ parte, dincolo de largul mării, unde adastă piratul, bărbatul puternic şi încărcat de glorie. Pe el îl socoteşte demn de dînsa. El, grecul, nu-i decît „bădăranul", „servitorul" ei !. ..

S-a Întins pe pat cu faţa la perete. Luna priveghea În

per^ vazul ferestrei, tămîind ca un abur aerul odăii întunecate. A făcut bine că i-a refuzat ocrotirea. Nu, nu mai voia să pri^ mească nici o favoare din mîna ei, pe care-o făgăduise altuia. Nu coborîse în tainica grădiniţă a rodiului pentru a culege resturile d~ la masa altuia. N-avea decît să-şi ţină mărinimia pentru alţii. El era un „arhonte" !

Prinţesa nu-l învrednicise nici cu o privire măcar în seara aceea. Nici nu l-a băgat în seamă ! Şedea în jilţul ei cel înalt, plină de importanţă, cu o prestanţă regească. O amărăciune veninoasă i se strecura în inimă şi n-avea cui să i se destăinuiască. Era scris pesemne ca în seara asta să lipsească şi Ko^ kinotrihis, prietenul său. Niciodată nu s-a simţit atît de singur. Odăiţa era aceeaşi, vremea era la fel ca ieri, dar prietenul plecase, şi-l stăpînea nostalgia adîncă şi durerosul regret că nu urmase invitaţia menestrelului.

Ar fi trebuit să plece ! Ah, ce bine-ar fi fost dacă ar fi plecat cu el ! Cît de bine şi cît de mîngîietoare trebuie să fie viaţa acolo, pe marea nemărginită, şi dt de bărbătească şi fre^ mătătoare e viaţa de pirat !. ..

.S -a sculat din pat şi s-a dus la fereastră ; nările i s-au dilatat, adulmecînd, în aerul nopţii, boarea îndepărtată a mării. De acolo de sus o vedea desfăşurîndu-se, liniştită şi mută, prin pîclele nopţii cu lună. Ea e regatul celuilalt, al blestematului, care-o spintecă necontenit cu etrava corăbiei sale !. ..

Tot într-acolo se îndrepta şi Kokinotrihis acum, pentru a-l găsi pe norocosul navigator, pe bărbatul acesta atît de urît, care s-a ivit atît de neaşteptat în viaţa ta, cînd pentru a-ţi schimba ursita, cînd pentru a te despuia de visul tău !

Sguros a plecat de la fereastră la o oră tîrzie din noapte. Obosite de îndelunga cercetare a mării îndepărtate şi slăbite de lumina lunii, privirile sale bîjbîiau orbeşte în întunericul dens din odaie. Avînd ciudata senzaţie că cineva se află în spatele lui, a întors capul, dar n-a desluşit nimic. Urechea sa, însă, a sezisat nechezatul cailor din curte şi tropotul copi^ telor potcovite care izbeau nerăbdătoare lespezile de piatră.

„Cine-o fi plecînd din cetate la ora asta ?"

Dar iată că urechea lui simte totuşi ceva plutind În aer, ceva asemănător unui foşnet şi prezenţei nevăzute a unei su^ flări omeneşti ! Intunericul ascunde În tainica sa căldură tul^ burarea aceea insezisabilă, care-ţi dezvăluie prezenţa făpturii omeneşti. Fără a distinge nimic cu ochii, a căpătat deodată convingerea că cineva a intrat în odaie.

- Cine-i acolo ? strigă dînsul cu un glas uscat şi amenin^ ţător, pentru a-l descoperi pe străin.

După asta l-a auzit mişcîndu-se şi i s-a părut că-l ve<le.

- Nu vă speriaţi, rosti calm un glas străin, În limba greacă, sînt eu, cavalerul de Tournai.

Sguros a rămas înmărmurit : la orice s-ar fi aşteptat, numai la asta nu ! La început a crezut că se înşeală şi că uri duh al nopţii a pătruns în odaia lui, dar, o dată cu dezmeticirea sa din uluiala bănuielilor dintîi, faptul nu i s-a mai părut atît de neverosimil, şi-un val de1 dulce fericire şi o emoţie inexplicabilă i-a inundat sufletul. L-a Întrebat în neştire :

- Să aprind opaiţul, seniore ?

~ Nu, a răspuns ferm glasul, c mai bine aşa.

S-a oprit, adăstînd mirat. Tăcerea a Întîrziat incertă, sus^ pendară în aer, timp de cîteva clipe. În cele din urmă, cava^ lerul a început să vorbească.

- V-am întîlnit pentru prima oară acum cîteva luni, În^ tr-un han din Mesareea. Eraţi urmărit de oştenii guverna^ torului N auplion-ului, dar aţi scăpat de primejdie. Cei ce vă urmăreau susţineau că sînteţi un rebel, cîrdăşit cu aragonezul, şi că aţi sprijinit un asalt al piraţilor. Am crezut. Domnia^ voastră însă aţi negat, în aceeaşi noapte. Atunci v-am crezut pe domnia-voastră.

Aici a tăcut.

Impresionat, Sgur6s a vrut să-i vorbească despre mărinimia lui şi despre faptul că se simţea dator faţă de dînsul, care îl ocrotise şi devenise salvatorul său. De luni de zile purta po^ vara recunoştinţei În inima lui, dar nu i se dăduse niciodată îngăduinţa de-a o mărturisi. L-au ţinut la distanţă, prefăcîn- du-se a nu-l cunoaşte ...

Ghicind parcă gîndurile tînărului şi intenţionînd să-l pună la încercare, cavalerul pară scurt şi ferm :

- A trecut o bună bucată de vreme de-atunci şi v-am re^ găsit aici, în cetatea Kalamatei, împovărat de-o nouă

acuzaţie. Susţinînd că sînteţi un om primejdios pentru frînci, guvernato^ rul militar al Mitzithrei a pus la cale nimicirea domniei-voas^ tre ...

- V-o jur pe Dumnezeul meu, seniore ...

- Nu lua numele Domnului Dumnezeul qostru în deşert ! se făcu auzit brusc şi cu demnitate glasul cavalerului.

- M-au nedreptăţit, totuşi! Cum să-i explic măriei-tale? ...

- M-am convins. Interesele lui Sguromallis nu-mi stîrnesc curiozitatea, iar Principatul are destule forţe pentru a le apăra pe-ale sale. Credeam că tot Deliuria v-a trimis şi aici ...

- Pe mine?!

- Da. Nu e nevoie să spuneţi nimic. Acum ştiu că v-am nedreptăţit încă o dată. Bănuind un nevinovat, am greşit de două ori. Adevăratul vinovat s-a descoperit singur astăzi. Gre^ şind drumul, bănuielile mele s-au dovedit cu totul nesăbuite. Nu-i cunosc numele, dar trimisul aragonezului a scăpat, şi acum aleargă, desigur, să-şi regăsească stăpînul. De data aceasta, însă, cutezanţa sa nu mai răm~ne nepedepsită. Fr~ncii au de lichidat o socoteală mai veche cu aragonezii.

A tăcut, suspinînd adînc. .

- Peste cîteva clipe plec În Întîmpinarea lui Deliuria. Nu ştiu dacă mă voi reîntoarce de-acolo, de pe ţărm, şi de aceea am venit să vă văd. Am venit să vă cer iertare.

- Iertare?!

- Nu mi-o acordaţi?

Sgur6s rămase cu desăvîrşire mut.

- Nu mi-o acordaţi nici dacă vă asigur că altfel nu-m1 va fi uşor să mor? spuse de Tournai.

Glasul lui era hotărît şi calm, dar În undele sale cele mai adînci părea că tremura plînsul.

- Mie, seniore, îmi cereţi iertare ? Pentru care păcat ?

- V-am nedreptăţit de două ori !

Sgur6s nu mai pricepea nimic.

- Şi-apoi ...

Simţind cu certitudine că intenţionează să spună ceva, n-a mai continuat. Umbra sa încremenise în Întuneric, dar cîteva reflexe metalice clipeau vag. Sgur6s Înţelese că era

înarmat.

- N-am timp de pierdut. Caii îşi rod zăbalele în curte, spuse cavalerul. Imi acordaţi iertarea, da sau nu ?

Inima lui l-a impresionat deodată pe Sgur6s şi un gînd care ab_ia. începuse a se înfiripa a crescut În mintea lui şi a prins anp1.

- Iertare ? Ţi-o. voi da, îi răspunse el tulburat, dar va trebui să mă iei cu tine ! Da, da, mă vei lua ! Spuneai că ai de lichidat o socoteală mai veche cu aragonezii. Ei bine, am şi eu o socoteală cu ei ! Nu mă Întreba ce, după cum nu te Întreb nici eu. Tu îmi vei da un cal, un cal mai mult în suita ta, iar eu, sabia mea. Iat-o ! într-o seară oarecare m-ai văzut jucînd-o în palmă şi, după cum cred, cu destulă îndemînare. Ştiu s-o mînuiesc. Te-ai convins, nu-i aşa ?

Cavalerul nu i-a răspuns pe loc ; propunerea sosise cu totul pe neaşteptate şi prea impetuos pentru a putea fi cîntă- rită şi, cine ştie, poate că în mintea lui se mai zbăteau şi alte gînduri, necunoscute.

- Aşa ceva nu mi-a trecut prin gînd, spuse el Într-un tîrziu, ca şi cum ar fi vorbit cu sine însuşi. Aşa ceva nu mi-a trecut prin gînd ...

- Ei şi, ce-i cu asta ? Îţi dau eu ideea, acum. Ia-mă cu tine, seniore, nu mai şovăi atît, şi-ai să te convingi că preţu- iesc şi eu ceva !

Tournai rămase totuşi nehotărît preţ de cîteva clipe.

- Ştii că s-ar putea ca unul dintre noi să nu se mai în^ toarcă?

- Ştiu. Mă socoti fricos şi-mi spui lucrul acesta crezînd c-am să mă sperii. Şi-apoi, de unde ştii că nu m-am prins şi eu cu-n jurămînt de moarte ?

Cavalerul a schiţat involuntar un gest de mirare în Întu^ neric şi apoi, înălţînd mîna dreaptă, a atins pieptul lui Sgur6s cu mănuşa împletită din sîrmă de oţel.

- Crezi În Dumnezeul cel adevărat ? l-a Întrebat cu glas răguşit.

- Sînt creştin.

Tînărul a auzit zalele mişcîndu-se cu un zgomot metalic. Mina lui, strînsă în mănuşa reoe de oţel, i-a cuprins mîna dreaptă, i-a ridicat-o şi a aşezat-o pe bucata de metal gros.

- Jură!

Pumnul lui Sgur6s a cuprins pe dibuite mînerul în formă de cruce al săbiei france.

- Jură, spuse cu voce gravă cavalerul, că Întîmpini de bunăvoie moartea.

- Jur pe sufletul *meu]*

Şi, spunînd acestea, a văzut ochii albaştri ai cavalerului ţintuindu-l stăruitor. Mîna-i grea de metal i-a cuprins ceafa, l-a tras către sine, şi buzele lui, reci şi tremurătoare, le-au atins pe ale sale. Era atît de uluit încît n-a Înapoiat sărutul. Uşa s-a deschis brusc şi lumina lunii i-a Întunecat privirea.

- Haidem ! spuse francul luînd-o Înainte.

Tînărul a înşfăcat sabia din cuiul bătut în perete şi l-a urmat. Tournai înainta cu paşi mari pe pridvorul lung. Coiful său scînteia În reflexele umede-albăstrii. Înarmaţi, aidoma cavalerului, din creştet pînă-n tălpi, Cîţiva scutieri şi sergenţi îşi completau pregătirile, potrivind harnaşamentele şi adăpînd animalele. Gentilomul Jean a poruncit să i se dea grecului unul dintre cai.

Şi pentru că ceilalţi îl priveau miraţi, s-a dus singur la grajd, i-a chemat pe grăjdari şi le-a cerut să facă lumină. Tre^ zite de lumina torţelor, animalele se mişcau neliniştite. Astritis l-a mirosit de departe şi a nechezat încetişor de cîteva ori. Nu-l revedea pentru întîia oară. În ceasurile pierdute În cetate, Sgur6s se dusese adeseori să-l vadă, să-l mîngîie, să se Îngri^ jească de hrana lui şi să-i înveţe pe grăjdari cum să-l îngri^ jească. Acum a dat să-l scoată afară, dar În ultima clipă a şovăit. Ochiul rotund al animalului îl privea duios şi plin de bunătate. „Nu, s-a gîndit Sgur6s, cel puţin tu să trăieşti !" Şi, Întinzînd mîna, a tras un alt cal, cu trupul mic şi cu picioarele lungi şi vînjoase. L-a scos În curte, a pus şaua pe el şi a în^ călecat. Cavalerul şi suita sa se aflau în scări. Împreună cu Sgur6s erau unsprezece. Au pornit muţi şi au ieşit din cetate.

Luna ajunsese În tăriile văzduhului. Oraşul dormea prins În mrejele nopţii cu lună. Armele zornăiau, izbindu-se de zidu^ rile văruite. Coborînd, ca un lung pîrîiaş de oţel, printre casele mute, au răzbit În cîmp deschis. Uliţa principală mergea către Nisi, lăsînd În dreapta ei şi la distanţă marea. Au pornit-o în lungul ei, înăbuşind tropotul cailor care înaintau moderat. Tour^ nai călărea un armăsar alb ca

spuma laptelui, Împlătoşat, cu o botniţă ascuţită ca o frigare şi cu două foi late de oţel pe crupă. Scutierul venea În urmă, cu flamura bifurcată desfăşurată. S~u- ros 'călărea pe calul său sprinten, fa o mică distanţă, În StÎnga cavalerului. Călăreţ şi cal, cei doi erau singurii care se aflau neprotejaţi, aproape goi, în suita aceea. Tînărul purta aceeaşi tunică uzată de pîslă galbenă şi sabia scurtă, aninată la şold. Răscolit de adierile vîntului de noapte, părul castaniu îi flu^ tura în voie.

Au călătorit astfel toată noaptea.

Luna apusese de mult. ln timp ce treceau pe lîngă o colibă de paie din dreapta drumului, au auzit cîntecul cocoşului. Gen^ tilomul Jean a înălţat mîna, făcîndu-le semn să se oprească. Venind de departe, hăt, dinaintea lor şi crescîncJ. treptat, răsuflarea răcoroasă şi binefăcătoare a vîntului a prins a se face simţită, aducînd mireasma îndepărtată a mării pe aripile sale străvezii.

Băroaţii au descălecat anevoie pe pămîntul umed şi au prins a cerceta caii, a le pune platoşele în rînduială şi a le strînge chingile. Cavalerul a intrat În colibă.

Era prepeleacul sărăcăcios al unui ţăran, sortit supraveghe^ rii livezilor dimprejur. Ţăranul, bărbat înalt şi vînjos, În jur de cincizeci de ani, cu chipul brăzdat de viaţa de munte, aidoma stîncilor roase de scurgerea şuvoaielor de apă, se şi ridicase în coate, pe saltea. Nu s-a pierdut cu firea văzîndu-l pe gentilom intrînd pe neaşteptate şi nici faţă cu suita sa înarmată pînă-n dinţi, care adăsta afară. S-a înclinat netulburat şi a pus pe tăcute singurul lui scaun şi-o strachină cu lapte cald, muls de la caprele lui, la dispoziţia cavalerului. Sergenţii şi-au priponit caii şi s-au aşezat pe bolovanii de stîncă din jurul colibei. în spate, zările începeau să se împurpureze. După ce şi-a legat calul de-un gard din apropiere, Sgur6s s-a aşezat mai la o parte şi a rămas pe gînduri. Nimic din atitudinea şi hotărîrea cava^ lerului nu i se păreau neînţelese 'din punct de vedere logic. Umi^ linţa, oricît de veche ar fi fost ea, nu era ceva care putea fi uitat vreodată de un cavaler franc ; cu atît mai vîrtos, deci, umilinţa îndurată În faţa unei femei. Tournai fusese umilit, cu Cîţiva ani În urmă, În faţa unei asemenea

femei ! Faptul că fusese luată prizonieră chiar din mîinile lui - În timp ce el purtase răspunderea securităţii ei - constituia o jignire de moarte. Astfel stînd lucrurile, situaţia existentă, între franc şi aragonez, nu putea fi rezolvată decît prin moarte. De data aceasta era limpede că, fie Tournai, fie Deliuria va cădea în luptă. Altă dezlegare nu exista, şi Sgur6s tălmăcise o atare ho^ tărîre În privirea rece a cavalerului. Privirea aceasta, atît de trufaşă, ca a tuturor francilor, nu semăna, totuşi, cu cele cunos^ cute de el pînă atunci. La hanul din Mesareea, mai întîi, şi-apoi în seara aceasta, pentru a doua oară, descoperise În adîncurile ei tenebroase, sclipirea vagă a unei blîndeţi şi a unei lumini ne^ cunoscute. Avea o uitătură limpede şi luminoasă, şi după cum În apa cea mai străvezie nu se oglindeşte doar cerul, ci şi stihiile adîncimilor, tot astfel se reflectau în ochii gentilomului Jean şi recea lumină a lunii, străină de orice plăsmuire. Ochii aceştia erau În stare să se scalde în unda umedă a compătimirii, să se tulbure în contemplaţia mută a gingăşiei, sau să se mistuie În adîncurile visării. Două buze reci atinseseră buzele lui Sgur6s în camera aceea întunecată din cetate. Amintindu-şi de lucrul acesta, un fior abia simţit l-a furnicat pe spinare. Straniu sărut ! Să fi fost pecetluirea prieteniei sau Însemnul sfintei duşmănii ? Inima sa tînjea, pentru a nu ştiu cîta oară, de dorul prieteniei şi al înfrăţirii cu inima enigmatică a tînărului franc. Şi tot pentru a nu ştiu cîta oară, o mînă nevăzută şi de gheaţă se strecura între ele, zădărnicindu-le. Şi pentru că răcoarea zorilor cădea grea pe umerii lui şi îi umezea, s-a ridicat şi s-a strecurat tiptil pe uşa deschisă a colibei. în întunericul dinlăuntru nu se vedea nimic altceva înafara unei umbre vineţii. S-a apropiat de parcă n-ar fi văzut-o. Cavalerul şedea neclintit, pe singurul scaun existent, cu coatele sprijinite pe genunchi şi cu obrajii ascunşi în căuşul palmelor. îşi scosese coiful, şi părul revărsat pe mîini sugera deznădejdea. Dormea iepureşte, cugeta sau rostea vreo rugăciune În gînd ?

Era limpede că nu se opriseră aici decît pentru odihna

cailor. Cînd s-a luminat de-a binelea de ziuă, cavalerul l-a chemat pe scutierul său şi i-a dat cîteva instruqiuni. Întovărăşit de alţi doi oameni, acesta urma să coboare Înaintea lor pentru o recu^ noaştere, la Zongolo. Trebuiau să adune informaţii cît mai şi^ gure cu putinţă asupra locului unde ancoraseră aragonezii, asupra foqelor de care dispuneau şi a locului de unde se apro^ vizionau cu apă. După ce acestea ar fi fost săvîrşite, urma să se înfăţişeze baronului Arkadiei, gentilomul Geoffroy d'Onua, şi să-i comunice sosirea cavatlerului Jean de Tournai, care venise, dimpreună cu oamenii săi, de la Kalamata, tocmai pentru a se bate cu piraţii. Numeroşi alţi gentilomi urmau să mai sosească de la Kalamata. Dacă gentilomul va aprecia că lucrul e bine chibzuit. îşi poate uni forţele cu acelea ale sale. Altminteri, vor porni singuri. Aşa să-i spună, şi să-i mai dea să înţeleagă ho^ tărîrea nestrămutată a cavalerului de-a nu da înapoi pînă nu izbîndeşte. Scutierul a ales doi sergenţi, a încălecat şi a plecat de îndată Împreună cu dînşii.

Aproape de amiază, o călărime deasă răzbea de sîrg, apro^ piindu-se pe drumul Kalamatei.

Trupul ei prelung, de şarpe cu solzi de oţel, unduia pe cărarea de munte, vălurindu-se molatec la cotiturile drumului. Un nor de aburi îl însoţea meteoric pe toată lungimea.

Cele dintîi raze ale soarelui străluceau ca o ploaie mă-runtă printre lănci. Flamurile de mătase fluturau ca un stol magic de păsări din capul unei procesiuni. Căpeteniile s-au oprit în faţa colibei, Împinse din urmă de gloata celor ce so^ seau, îngroşîndu-se şi revărsîndu-se pe laturile drumului. Cei aflaţi în frunte au descălecat ; Între dînşii se aflau şi baronul Halantritsei, Guy de Tremughi, Împreună cu ginerele său şi Gheorghe Ghizi, castelanul Kalamatei. Gentilomul Jean le-a ieşit Întru Întîmpinare. După ce-au schimbat cîteva cuvinte, rostite cu voce scăzută, Întrerupte şi acestea de nechezatul şi tropăitul caifor, baronul Halantritsei a dat poruncă de descă- lecare întregii armate. Trompetele prinseră a răsuna prelung ; pornind din capul coloanei, mugetul lor răzbea pînă departe, hăt, în coada şiragului de călăreţi. După cîteva clipe numai, priveliştea pustie a căpătat viaţă. Rupînd ordinea de marş, atît cavalerii franci, cît şi scutierii lor şi sergenţii s-au

împrăş- tiat jur Împrejur, şi-au legat caii sub copacii mărunţi, au des^ cărcat scuturile grele şi, înfigînd prăjinile flamurilor În pă- mînt, s-au culcat pe sub tufani.

Sgur6s pierduse cu desăvîrşire nădejdea de-a se mai putea apropia de tînărul cavaler în mulţimea care-i Împresurase. Francii îl priveau miraţi cînd trecea pe lîngă ei, întrebîndu-se ce căuta străinul acesta, atît de sărăcăcios echipat şi neînar^ mat, printre ei. Urechile sale au prins cîteva frînturi de discuţii.

- Cine-i ăs~?

- Nu-i cumva vreo călăuză ?

Credeau că e vreun om de prin părţile locului, plătit anume pentru a-i conduce pe urmăritorii franci pe drumeaguri tai^ nice. Privirile pe care i le aruncau din mers ·nu păreau de fel prietenoase, duşmănia şi bănuiala putînd fi lesne deslușite în^ tr-Însele. Francii erau cu desăvîrşire neîncrezători faţă de greci. Împins de firescul instinct social al fiecărui om, a în^ cercat să se apropie de cîteva ori, fără vreun gînd anume, de altfel, de cîte unul dintre grupurile lor, dar discuţiile pur^ tate Între dînşii conteneau brusc la apariţia lui. Le văzuse chipurile înnourîndu-se, ori de cîte ori străbătuse careul pe care armata îmbrăcată În zale şi cu chivăra îndesată pe cap îl lăsase gol În mijlocul ei.

S-a terminat ! înfrăţirea nu putea începa cu nici un preţ Între dînşii şi el. Erau de neam străin, aparţineau altei lumi şi aveau şi altă credinţă !

Indreptîndu-şi trupul din mijloc, a trîntit semeţ tocul săbiei goale de coapsă şi a trecut mai departe.

Ziua, care se arătase frumoasă În zori, a început a se strica. Vîntul prinse a sufla sub tării, un nor uriaş a acoperit soarele, şi alţii, un Întreg ciopor de nori flocoşi, răsăriţi de pe vîrfu^ rile munţilor, au acoperit cerul. însorita privelişte a cîmpu^ lui înconjurător s-a posomorît, ca şi cînd sîngele i-ar fi secat dintr-o dată. În pîclele mate, francii răsăreau în pilcuri risi^ pite ici-colo, stînd În picioare şi ascuţindu-şi săbiile, lustruin^ du-şi coifurile sau curăţind de sîrg scuturile împestriţate cu blazoane de smalţ. Zvonul taberei se înălţa, tulbure şi încîkit, ca un ghem de glasuri aspre şi de clinchete metalice, de ne^ chezat de cai şi de zgomote seci, de arme izbite de pămînt.

Scutierul şi cei doi sergenţi s-au Înapoiat În amurg ; după ce a sărit de pe calul său, a intrat în colibă şi n-a mai iesit de-acolo decît după o bună bucată de timp. La vremea dnd a prins a răsuna trompeta, Întreaga tabără, care-şi luase cor^ turile cu dînsa, se gătea tocmai de odihna somnului. Două-trei umbre nelămurite, care discutau Între ele, s-au iscat la vreo doi-trei pa.şi de uşa colibei de paie. Trompeta a răsunat încă o dată, alta i-a răspuns din depărtare. Bărbaţii au sărit În picioare şi au prins a căta În Întuneric cu privirile oarecum neliniştite. După un scurt răstimp, au prins a desluşi lovi^ turile de copită ale unor cai care se apropiau şi au zărit un grup [1]de călăreţi profilîndu-se În umbrele înserării. Aceştia au descălecat dinaintea colibei şi s-au alăturat gentilomilor care adăstau acolo. Umbrele înalte ale căpeteniilor îmbrăcate în fier au stăruit preţ de cîteva clipe În preajma uşii, şi-apoi s-au mistuit înlăuntrul colibei, În care s-a aprins ca o steluţă licărul tremurător al unui mic opaiţ mărunt.

Petrecîndu-şi frîul calului pe după braţ, Sgur6s se culcase lîngă rădăcina unui tufan. Din pricina oboselii, pleoapele îi cădeau grele ca plumbul ; nu dormise de alaltăieri seara şi nu pusese În gură decît un coltucel de pîine de orz şi un drob de brînză albă, cu care coreligionarul său, ţăranul, îl ospătase, pe furiş, în dosul colibei. Detaşamentul de aprovizionare, pe care francii îl trimiseseră în satele din apropiere, se înapoiase aducînd cu dînsul carnea vitelor jertfite. Aşternînd pete de lumină pe mantia vînătă a nopţii, focurile se aprindeau unul cîte unul, jur Împrejur. Chipurile aspre ale războinicilor se profilau vag, ca un abur, în lumina lor portocalie şi strălucitoare. Le-a urmărit, un timp, apariţia aeriană şi imaterială mişcîndu-se În tăcere şi destrămîndu-se treptat. Apoi, n-a mai văzut nimic.

Auzind glasul trompetei, a tresărit În somn şi s-a înălţat în genunchi. Era noapte încă ; jur împrejur, în bezna adîncă, se vînzolea înverşunat un Întreg norod de umbre şi de ma^ tahale greoaie şi confuze. A ascultat zvoana glasurilor răgu- şite, tusea şi sudalmele şi, chibzuind după stele, a înţeles că se apropie revărsatul zorilor. În cele din urmă s-a trezit şi el şi, sculîndu-se În picioare, a mîngîiat calul pe ceafă. Dată fiind bezna deasă care mai stăruia, francii zgîndăreau jeraticul din vetre, străduindu-se să aţîţe o flacără cit de plăpîndă. Bîjbîind în întuneric, au

reușit totuși să pună șeile pe cai, să strîngă chingile și să încalece. Poruncile răzlețe și rostite cu glas puternic i-au dezmeticit de-a binelea și, aburcați în șei, adăstau cu toții gata de drum.

încălărat pe calul său, adăsta și el, încercînd să se orienteze cu ajutorul întinsului mării, în întunericul nopții. Ce se va mai întîmpla de acum înainte ? N-avea de unde să știe ! Clipele i se păreau lungi cît veacurile, iar gîndul că va rămîne rătăcit și necunoscut, în mijlocul acestei mulțimi ferecate în zale, i se părea de neîndurat. Țintind să se apropie de coliba din care trebuia să iasă cavalerul Jean, a împintenat calul înainte, dar, dînd peste franci și auzindu-le bruftuiala, s-a oprit. Apoi, urnindu-se deodată, toată gloata aceea s-a rostogolit înainte. în liniștea dimineții, zgomotul copitelor a prins a se înteți necontenit, aidoma mării care se retrage măturînd prundișul țărmului. Muți și fără a se zări între dînșii, au înaintat astfel o bucată de vreme, pînă cînd bezna a început să se destrame și o strălucire metalică, alb-albăstruie, a prins a se revărsa jur împrejur. Cerul se lumina în urma lor. Continuînd să înainteze, conturîndu-se din ce în ce mai mult, căpătînd formă, volum și culoare, au coborît clinul larg al unei costișe. Ziua care se trezea se vestea posomorită.

S-au oprit. Un șirag de pomișori firavi și scheletici închideau orizontul. Locul era neted, o cîmpie mică. Francii își desfășurau rîndurile între laturile ei, întinzîndu-se pe-un front larg și foarte puțin adînc. L-a căutat pe cavaler din privire, dar era foarte,greu să-l distingă în mulțimea aceea de panoplii. Dînd roată, atît pe dinaintea și prin spatele, cît și pe laturile coloanei, l-a descoperit, în sfîrșit, în flancul drept, sub flamura lui. S-a apropiat, mergînd și el laolaltă cu oamenii lui. înălțîndu-și capul printre umerii celor dinaintea sa, putea să privească devale pe clinul povimișului și chiar mai departe. Adulmecînd mirosul mării, a înțeles că se aflau față în față cu țărmul. Neținînd seama de înjurăturile lor, a reușit să-și croiască drum printre sergenți și să se avînte devale, în largul cîmpiei. Auzind vînzoala oamenilor săi, Toumai s-a întors chiar în aceeași clipă și și-a ațintit, preț de-o clipita, privirile

asupra lui. Sergenţii au amuţit.

Forfota pedestraşilor ~narmaţi s-a iscat dinapoia tufişurilor deodată cu creşterea treptată a lwninii zilei. Acolo erau ambuscaţi arcaşii franci. Trupurile lor plecate şi capetele care iscodeau cu încordată băgare de seamă vădeau că urmăresc ceva. „Trebuie să fie cel dintîi val al dispozitivului franc ! gîndi Sgur6s. Acum ce se va Întîmpla ? Ce se va întîmpla ?" se întreba el, ca unul care, necunoscînd şartul luptelor, intuia că toate lucrurile acestea nu semănau de fel cu ceea ce îşi închipuise el. Oamenii aceia de jos păreau că pîndesc o sălbăticiune. în timpul acesta, te simţeai stăpînit de-un zbucium În care se vînzoleau deopotrivă ceva nelămurit şi amenin^ ţător, mila, ruşinea şi rîvna. Cerând să descopere vînatul din privire, s-a mirat că nu-i poate da de urmă. În dreapta sa se afla un rîu cu malurile accidentate acoperite cu vegetaţie.·

Aruncîndu-şi Încă o dată privirile asupra arcaşilor, i-a văzut, plin de uimire, sărind ca loviti de streche din locurile lor, strunind arcurile şi slobozindu-şi săgeţile lungi. O puz^ derie de şuierături biciuiau aerul, una după alta. Mugetul sălbatic al unei trompete, şi apoi al altor cîtorva, a răsunat În acelaşi timp dincolo de stufărişul malurilor. Urechea lui Sgur6s a desluşit larma unor strigăte îndepărtate. N-a mai avut timp să se gîndească la nimic - greoaia formaţie de luptă a călăreţilor s-a pus în mişcare şi, deodată cu ei, s-a pomiti şi dînsul. Arcaşii dinaintea lor dispăruseră ca prin farmec. Tot atunci l-a văzut şi pe Jean de Tournai coborînd lancea sa cea lungă şi, deodată cu aceasta, pieptul şiragului frontal s-a înţesat, de la un capăt la celălalt, din pricina lăncilor ţepoase, coborîte pentru lovitura celei dintîi şarje. Şi, o dată cu acestea, goana cailor se înteţea, se înteţea ne^ contenit.

Sgur6s nu mai auzea nimic altceva Înafara asurzitoarelor bătăi ale inimii sale. Fără a-şi mai da seama ce face, a prins mînerul săbiei şi a tras-o din teacă. Şi-apoi, valul din spate l-a împresurat, l-a înhăţat parcă, şi l-a luat cu dînsul.

Sloboziţi brusc, caii s-au năpustit devale, zburînd ca vîn^ tul şi tropotind ca tunetul în haosul unui uragan dezlănţuit. Şiragul cel lung s-a desfăşurat răzleţit, măturînd cîmpia ca o coasă, flamurile, irezistibil atrase Înainte, s-

au Împrăştiat fîlfîind şi şfichiuind aerul, iar vuietul unduitor al trîmbiţe- lor a prins a străbate văzduhul.

tmbătaţi de iureşul ameţitor al năvalei, au prins a chiui din răsputeri „Monzua şi sfinte Dionisie !", a urla şi a-şi îm^ pintena caii. „Monzua şi sfinte Dionisie !" înghiţit parcă de gurile căscate cu îndirjire, pămîntul se prăvălea nebuneşte devale, se rotea, şuiera şi, învîrtejindu-se Într-un imens puhoi alb, dispărea cu totul !

S-au năpustit pieptiş şi orbeşte asupra stufului, l-au călcat În picioare, ca pe-un gard de vreascuri, de la un capăt la celălalt, au trecut în zbor peste pietrele vadului, au spart încă un zid de trestii şi, luînd dealul pieptiş, au răzbit la înălţime. Dintr-o fulgerătură a privirii, i-a· zărit iscîndu-se de^ odată înaintea lui. Aragonezii erau faţă În faţă cu dînşii, înălţaţi drept pe caii lor înzăuaţi şi neclintiţi, ca un zid de oţel. Jur Împrejur, Întreg văzduhul răsuna de şuieratul me^ talic al săgeţilor invizibile. Ţintuiţi năprasnic de săgeţi, în plin avînt, cei dintîi franci s-au prăbuşit, cal şi călăreţ, ca un ghem la pămînt. „Monzua şi sfinte Dionisie !" stri~au ne^ buneşte cei din urma lor, acoperind răcnetele răniţilor *cu* strigătele lor de luptă. Ploaia săgeţilor curgea necontenit, brăzdînd văzduhul cu dîre argintii. Cei răniţi se rostogoleau pe jos, caii căzuţi băteau aerul cu picioarele, beţele flamurilor se izbeau de pămînt, iar cei care veneau din urmă săreau pe deasupra lor şi alergau, alergau necontenit, cu privirile uscate, ţintuite stăruitor asupra liniei din faţa lor, care îi aştepta. Şi, În sfîrşit, au aj'Uns ! Căzînd ca trăsnetul, o zguduitură infer·^ nală a zgîlţîit şi cîmpia şi marea. Ţîşnind *cu* viteza oarbă a pietrei scăpată din praştie, francii s-au năpustit asupra ara^ gonezilor cu toată greutatea. Armele n-au mai apucat să in^ tervină. Lăncile s-au frînt ca firele de paie, zburînd În ţăn- dări prin aer. Oţel cu oţel, cal cu cal, trup cu trup, s-au ciocnit unul de altul şi, zvîcnind descumpăniţi de şocul izbi^ turii, s-au prăbuşit la pămînt, amestecînd laolaltă metale, oameni şi animale. Cei sosiţi din urmă se avîntau din zbor În grămada aceea, În care sîngele clocotea laolaltă cu pămîntul. Săbiile se încurcau şi se ciocneau înverşunat, sfărîmau coifuri şi capete, şuierau şi coseau, sau picau ca barda, lovind În plin. În iureşul acesta clocotitor de mînie, bărbaţii plini de vigoare căpătau, subit, stupida expresie a sperietorilor, deschideau braţele, fără noimă, dădeau capetele

rănite pe spate, şi-apoi se prăbuşeau la pămînt. cu ochiul tulburat de moarte.

Sgur6s nu scăpa din vedere flamura lui Tournai. Dezavan^ tajos înzăuat pentru o asemenea ciocnire, el avea, În schimb, preţioasa libertate şi uşurinţă a mişcărilor. Mutată rînd pe rînd cînd în mîna dreaptă, cînd în cea stîngă, sabia lui cea scurtă forfeca În neştire, urcînd şi coborînd, şi neîntîmplîn^ du-i-se să lovească în gol decît foarte arareori. În scurtul răgaz al ocheadelor fugare, zărea cînd prăjina vreunei lănci înălţîndu-se ameninţător asupra pieptului sau coastelor calu^ lui său, cînd coifuri turtite, cu curelele rupte, rostogolindu-se cît colo, cînd zale plesnite, din urzeala cărora inelele de fier zburau jur împrejur. Calul său se mişca anevoie pe-un teren accidentat şi năpădit de oameni şi animale. Pe jos şi pe sub pîntecele animalelor era o viermuială fierbinte de mîini şi de trupuri înălţînd degete răşchirate şi obrazuri vinete, care, încercînd să se ridice, răzbeau, o clipă doar, la lumină, şi-apoi se scufundau din nou, sorbite parcă Într-afunduri. Tot ceea ce-l Înconjura se învălmăşea şi se încîlcea, se învăpăia şi se stingea rînd pe rînd, înaintea ochilor săi. În urechi îi vuiau deopotrivă şi zgomotele luptei, şi clocotul propriului sînge. Nările sale dilatate respirau repede şi cu o sete nepotolită aerul dens, iar dinţii încleştaţi îi stîmeau instincte asemănătoare foamei jivinelor. Au luptat În felul acesta pînă cînd soarele s-a înălţat în tării, luminînd cerul Înnourat pe de-a-n^ tregul.

Incetul cu Încetul, masele compacte se răreau şi se destrămau, împrăştiindu-se pe cîmp, în pilcuri răzleţite, ici-colo, continuînd lupta cu ură sporită şi în<:ăierîndu-se Într-o învăl- măşeală fără formă, aidoma unei dihănii cu nenumărate pi^ cioare de cai şi capete omeneşti, cu solzi de oţel şi egrete cu pene. Pe pieptul lat şi stufos al cîmpului zăceau împrăştiate pretutindeni imense grămezi amorfe de trupuri de oameni şi de animale, măcelăriţi În crîncena încleştare a luptei. Vuie^ tul imens răzbea departe, hăt, pînă sub povîmişurile mun^ ţilor şi către marea nesfîrşită, întunecată şi încreţită, care-şi rostologea ritmic valurile, unul după altul, către ţărmuri, murmurîndu-şi, cu o linişte nostalgică, cîntecul melodios şi monoton.

Victoria înclina către aragonezi. Luptînd fără Întreruperr. din zorii zilei, francii se împuţinau văzînd cu ochii şi se răz- leţeau În pîlcuri, aidoma ţeiurilor de stîncă pe Întinsul cîm- piei. Optzeci de scutieri şi şase cavaleri căzuseră încă de pe-acum în mîinile duşmanului şi puteau fi văzuţi străbătînd, plini de jale, cîmpul de luptă şi îndreptîndu- se către vasele piratereşti care adăstau ancorate ceva mai departe. Intre timp, cîteva vase piratereşti, ticsite cu oameni înarmaţi, se desprindeau din noianul corăbiilor, ancorate în mijlocul lima^ nului, Într-o nezdruncinată imobilitate şi vîsleau către ţărm. înainte de-a acosta, aragonezii îşi împingeau caii în apa mică, săreau în şei şi, scoţÎnd strigăte sălbatice, se aruncau m luptă, pîlc după pilc, ca un nor de lăcuste. Gîteva pîlcuri de franci, demoralizate şi deznădăjduite de deznodămîntul luptei, dăduseră bir cu fugiţii, zorind de sîrg către locurile de unde porniseră ; flamurile din mijlocul lor şi penajele coifurilor crăpate fîlfîiau jalnic.

Toumai rămăsese singur În vălmăşagul de trupuri prăbuşite şi năclăite într-o mocirlă de sînge şi de pămînt. Calul său, istovit, păşea anevoie peste răniţii care gemeau şi peste cadavre. Atîrnînd vlăguită, mîna sa dreaptă strîngea încă lan^ cea, din vîrfu l căreia picura sîngele îngroşat al rănilor sale. Faţa cavalerului era vînătă, ochii săi aveau un luciu tulbure. Intre timp, scutierul său, al cărui cal fusese ucis, găsise un altul, lipsit de călăreţ, şi acum zorea să se alăture stăpînului său, purtînd dreaptă lancea pe care flutura flamura. Cu totul neputincioşi, cavalerul şi scutierul înaintară, ca două fantome, în cercul strîrnt al liniştii care se aşternuse împrejur.

Toumai a tresărit subit. Privind către stînga, spre ţărm, ochiul său lipsit de expresie, care În mod obişnuit cerceta cîmpul de luptă spre a căuta Jocul În care însoţitorii săi aveau cea mai mare nevoie de el, pentru a le putea da degrabă o mînă de ajutor, a zărit un grup compact de aragonezi care înaintau în tropot. Erau adunaţi În jurul unei flamuri Înalte, viu colorate, În tonuri stacojii şi aurii, care flutura semeţ în aer. În mijlocul pîlcului a deosebit un călăreţ cu armură de oţel strălucitor şi cu coiful şi pieptarul atît de lucioase încît părea că nu mai au

sclipetul argintiu al metalului, ci că însăşi lumea înconjurătoare se reflectă În apele lor. Se apro^ piau greu şi ritmic, părînd că pămîntul se cutremură aievea sub paşii lor. Tînărul cavaler a smucit nervos frîul calului său şi a încremenit locului. Ochiul său tulbure a scînteiat brusc. S-a înălţat în scările şeii şi a ridicat capul, săgetînd depărtarea. Mirat, scutierul s-a oprit şi el, privindu-şi neli^ niştit stăpînul şi neÎnţelegînd ce l-a apucat să se oprească în locul acela plin de primejdii. Aragonezii se apropiau ; Între ei şi cei doi franci nu se mai afla decît un spaţiu mic, pre^ sărat cu cadavre omeneşti. Scutierul şi-a rotit privirile dispe^ rat, cătînd vreun ajutor primprejur. Ştia, din păcate, că oa^ menii lui Tournai căzuseră, semănînd cîmpul cu trupurile lor. Departe, extenuaţi de istovul zvîrcolirilor zadarnice, în dreapta şi în stînga lor, uitimii franci riscau o ultimă Împo^ trivire, prăvălindu-se din şei în vălmăşagul unui potop de lănci vrăjmaşe sau căzînd prizonieri. Palid, dar hotărît, scu^ tierul şi-a Înturnat privirile către stăpînul său şi a strîns În podul palmei coada buzduganului sferic şi ţepos. Tournai şi-a Întors subit capul : .

- Flamura mea ! strigă el. înalţă flamura mea !

Glasul lui avea ceva sfîşietor. Unnînd poruncii sale, scu^ tierul a înălţat lancea, flamura bifurcată s-a desfăcut şi culo^ rile blazonului Tournai-ilor a fluturat în vînt.

Cavalerul şi-a cumpănit lancea la subsuoară şi, strîngînd scutul triunghiular la piept, a strigat cu glas puternic :

- Seniore Deliuria ! Te salut, seniore Deliuria !

Aşa a strigat şi apoi, Împungînd pîntecul calului cu pin^ tenii, au ţîşnit ca un singur trup, drept Înainte, ca vîntul.

Aragonezii au încremenit, uluiţi, În faţa lor. Coborînd lancea, cavalerul franc s-a năpustit fulgerător asupra arago^ nezilor, cu toată greutatea trupului, aidoma unei stînci dez^ rădăcinate din munte, care se rostogoleşte vuind la vale. Izbindu-se năprasnic de scuturi, lăncile lor au trosnit ca vreascurile şi, preţ de-o clipită, cai şi călăreţi s-au contopit parcă într-un singur bloc. Purtînd încă scutul plesnit ·îO mină, Deliuria s-a clătinat în scări şi s-a prăbuşit la pămînt. Totul s-a petrecut fulgerător. Uluiţi, aragonezii s-au ferit instinctiv în lături, iar caii li s-au bulucit speriaţi şi s-au răzleţit, pur^ tîndu-i departe. I-au stăpînit, smucind sălbatic

frîiele şi răcnind ca turbaţii. Se împrăştiaseră, îndepărtîndu-se radiar de locul pe care se înfruntaseră cei doi gentilomi şi lărgind ast^ fel o golişte rotundă, în jurul căreia se înălţau picioarele dinainte ale animalelor cabrate. Adăstau acolo, privindu-şi cu ochi holbaţi stăpînul, care zăcea nemişcat la pămînt. Era pierdut ! În tot răstimpul în care ci se străduiseră să-şi stru- nească fugarii, Deliuria nu dăduse nici un semn de viaţa. Acum şedeau chibzuind în sinea lor că totul s-a sfîrşit pentru dînşii.

Atunci ceva asemănător unui vînt arzător şi sălbatic le-a înfierbîntat minţile. Lipsit de lance, francul se oprise lîngă amiral şi îi aştepta, netulburat, cu sabia în mînă. Scutierul s-a apropiat supus şi s-a oprit dinapoia iui cu flamura înăl- ţată ca întotdeauna. Dar, năvălind În galop şi cu lancea cobo^ rîtă, primul vrăjmaş se şi năpustise asupra lor. Aidoma ste^ lelor căzătoare În miezul unei nopţi de primăvară, ceilalţi au năvălit şi ei, unii după alţii, tîrînd o dată cu dînşii scăpărările de oţel ale armelor şi armurilor.

- *Hiero, despierta te!* strigară îmbătaţi şi cu dinţii în^ cleştaţi.

„Trezeşte-te, spadă !" Era ,strigătul lor de luptă.

Tournai a ridicat sabia şi după ce a lovit năprasnic, de două, trei ori, s-a Împleticit, s-a clătinat şi În cele din urmă s- a scufundat în valul acesta care-l împresura de pretutin^ deni. Calul său a îngenuncheat şi s-a prăbuşit, cu pîntecul spintecat. Asemenea catargului unei corăbii care se scufundă, flamura sa a mai fluturat clătinîndu-se de cîteva ori pe deasu^ pra celor încleştaţi În ciocnirea aceasta năprasnică, apoi s-a înclinat şi, În cele din urmă, a pierit cu totul. Făcuseră roată În jurul cercului unde se prăbuşise tînărul, răscolind şi Îm^ pungînd de sîrg şi înverşunat cu lăncile lungi înlăuntrul lui. El îngenunchease înapoia marelui său scut triunghiular, aşe- zat În aşa fel încît numai capul îi răzbea deasupra, îngăduin- du-i să lupte şi să respingă loviturile piezişe cu sabia. Repe^ zite mînios, zvîcnind şi săltînd, lăncile se năpusteau asupra sa, împungîndu-l din toate părţile. Armătura sa de zale, însă, continua să reziste. înnebuniţi şi cu ochii holbaţi, caii ca^ brau bătînd aerul cu picioarele dinainte, chiar deasupra capului său.

Palid şi cu buzele strînse, a luptat În felul acesta o

bună bucată de vreme. Pe chipul său împietrit, pe care nu mai tresărea nici un muşchi, se aşternuse o linişte ciudată, un calm marmorean. Sticlind luminoasă în umbră, privirea sa alerga sprintenă de colo-colo, parînd primejdia la jumătatea drumu^ lui şi interceptînd-o din nou la revenirea ei. Scutierul zăcea nemişcat Înaintea lui. O şuviţă subţire de sînge Închegat şer- puia de pe buza-i vînătă, brăzdîndu-i chipul supt. Asupra lor, În peticul de teren care se cetluia ca gura unei fîntîni, săbiile se tncrucişau vertiginos, şuierau şi *se* muşcau muchie În muchie, sunînd sec şi metalic. Respirau scurt şi gîfîit. Ca^ valerul îl vedea pe stăpînul cel mare apropiindu-se Încet şi adumbrind ultimul petic de cer care se îngusta tot mai mult asupra capului său.

În aceeaşi clipă, simţi ceva viu şi cald mişcîndu-se alături şi lipindu-se de coasta lui. Nu prididi să se uite, dar i se păru că o făptură omenească răsărise ca din pămînt lîngă dînsul. O mînă străină, purtînd o sabie scurtă, se ridică deodată cu a sa, lovind răzbit şi repede şi lărgind strîmtoarea ţepoasă. Un cal se prăbuşi cu pîntecul străpuns, tîrîndu-l şi pe călăreţ În cădere. Părea că duşmanii s-au fîstîcit. îmbărbătat, se avîntă şi dînsul cu mîna mai ageră acum, rotindu-şi larg sabia ca pc-o morişcă, slobozind strînsoarea care era gata-gata să-i înăbuşe. Furînd involuntar din coada ochiului, îl văzu pe gre^ cul acela ciudat, care-l urmase de la Kalamata, îngenuncheat frăţeşte lîngă dînsul !

Răzbind din ceruri parcă, un strigăt puternic şi poruncitor răsună de undeva din apropiem Săbii.le oare roiau În jurul lor s-au rărit, cercu.I morţii s-a desferecat. Capul cavalerului a căzut, sprijinit cu bărbia În piept, mîna care purta sabia a alunecat, grea ca plumbul, pe pămînt. A simţit, ca prin vis, îmbrăţişarea bruscă a unui braţ puternic, care-l prinsese în strînsoarea sa pentru a-l sprijini. Era tînărul grec, care se ridicase pentru a-l susţine, şi acum, pe tovarăşul său de luptă.

Printre duşmanii care se dădeau năuciţi În lături Înainta un chip nou. Era un războinic masiv, echipat cu o armură strălucitoare, care se apropia cu pas măsurat. Aragonezii s-au oprit uimiţi şi au plecat lăncile la pămînt cu un respect

plin de evlavie. Războinicul acela s-a oprit înaintea celor doi ca^ valeri, care luptaseră pînă În ultimele clipe. Era descoperit ; briza marină îi flutura uşor părul alb şi creţ.

Văzîndu-l, Tournai şi-a proptit picioarele În pămînt, cu o voinţă îndîrjită.

- N-ai murit, senior Deliuria, şi, după cum se vede, m-ai învins încă o dată.

Străinul a tăcut. Nobilele trăsături ale chipului său vădeau o linişte meditativă, melancolică. Cei trei bărbaţi, cel cu părul alb, cel cu părul bălai şi cel cu părul castaniu, s-au privit în tăcere. Apoi, francul şi-a rotit privirile pe cîmpul mtins şi tăcut, pe care zăceau cadavrele oamenilor săi, şi apoi, reînturnîndu-le asupra aragonezului, a cuprins În mînă lama însîngerată a săbiei sale şi i-a Întins-o, fără a rosti nici un cuvînt.

Partea a treia

Capitolul I

SALUTUL VISULUI

Vestea prăpădului a ajuns la Kalamata pe înserate. Doi din^ tre francii învinşi, un cavaler şi un scutier, arătînd a naufra^ giaţi, au apărut dinaintea porţii de fier cu veşmintele zdren^ ţuite şi cu pieptarele şi armele pline de noroi. Scutierul purta încă un coif turtit de lovituri ; cavalerul nu mai avea coif, iar părul său transpirat era răvăşit. Caii lor, de împrumut - caii proprii fuseseră măcelăriţi pe cîmpul de luptă - şedeau cu capetele plecate În pămînt şi cu buzele pline de clăbuci şi de spumă, care se adunau şi picurau dimpreună jos, pe pămînt.

La ora aceea, prinţesa se afla În iatacul ei. Şedea lingă fe^ reastră pe-o banchetă, privea marea îndepărtată şi mirosea dis^ trată răsuflarea busuiocului.

Jos, oraşul se cufundase În reculegerea orelor de seară. T~aca vecerniei încetase de mult. Şambelanul intră tulburat şi, muşcîndu-şi buzele, îi anunţă că unul dintre cavalerii de la Zongolo cere să i se înfăţişeze. Ochii s~i, toropiti de veşnica lor visare, au prins a străluci ; nu aflase dedt În dimineaţa aceea numele luptătorilor care plecaseră Într-o aqiune atît de îndrăzneaţă.

- Să pofte ască chiar acum ! îi porunci dînsa şambelanului.

Văzîndu-l pe luptător intrînd atît de nedumerit, de sfios şi atît de zdrobit, inima a prins a i se zbate puternic şi s-a oprit, cutremurată de la început de viziunea uriaşei catastrofe.

- Vorbiţi, cavalere ! spuse ea, cu buzele palide şi cu răsuflarea tăiată.

Bărbatul şedea stingher la colţul zidului ati~s de umbra înserării. Şi-a desfăcut braţele, apoi le-a lăsat să cadă, fără o vorbă şi copleşit de-o deznădejde mută. Adăsta cu capul plecat. Privirea sa ruşinată s-a ridicat, a privit-o fugar şi a coborît din nou.

- Am fost învinşi, doamnă, a r"ostit el în cele din urmă.

Şi i-a povestit în cîteva cuvinte, scăpate cu mare cazină, şi acestea, din gîtlejul său sugrumat de emoţie, ciocnirea cu ara^ gonezii, înfrîngerea francilor şi triumful lui Deliuria.

I-a spus cîte ceva şi despre copleşitoarea putere a vrăjma- şului, despre poziţia avantajoasă a acestuia şi despre vitejia vasalilor ei. Dar ea nu mai auzea nimic din toate acestea. Pri^ virea sa tulburată rătăcea asupra orizontului crepuscular, iar În gîndurile ei se isca cîmpul larg presărat cu trupuri omeneşti, *cu* flamuri zdrenţuite şi scuturi sfărîmate. Un voinic tînăr şi fără arme zăcea În mijlocul cîmpului, cu faţa în sus, cu pletele castanii răsfirate ca razele În jurul capului. O şuviţă subţire de sînge cald se revărsa din coasta lui ...

-- Şi au murit cu toţii ... chiar toţi ? Întrebă ea cu buzele prinse de-un tremur uşor.

Dorinţa tainică de-a justifica plecarea sa de pe cîmpul de luptă şi de-a nu fi acuzat că a făcut-o de f,ică dădea aripi imaginaţiei cavalerului, care exagera catastrofa.

- Toţi, doamnă, toţi, afară de numita slugă pe care măria-voastră o vede acum, de scutierul său şi de încă puţini, foarte puţini supravieţuitori care vin În urma mea la Kalamata.

A adăstat ascultîndu-i lacomă cuvintele şi aşteptînd conti^ nuarea povestirii, dar, văzînd că s-a oprit, s-a hotărît să-l în^ trebe dînsa despre numele cîtorva care-i venea în gînd, la voia Întîmplării.

- Dar cutare ?. .. Ce ştii despre cutare?. ..

Răspunsul suna stereotip şi implacabil :

- Mort.

- Mort. ..

A privit din nou afară, fără a rosti vreun cuvînt. Ceva

nelămurit pînă acum s-a fărîmiţat şi s-a risipit fără zgomot, ca cenuşa, În sufletul ei. Se simţea despuiată, jefuită încă o dată de veşmîntul acela de puf care începuse să-i încălzească încet^ Încet fiinţa. Vechea albeaţă a marmorei a strălucit Îngheţată În pnvxrea ei.

- Bine ... a spus dînsa aspru şi apăsat, nu mai doresc nimic altceva de la domnia-voastră.

Şi i-a făcut semn să se retragă.

A doua zi au mai sosit şi alţi luptători ; erau mai mulţi decît s-ar fi aşteptat cineva să mai vină după relatările primului venit. Curtea cetăţii se însufleţise de nechezatul cailor şi de neîntreruptul du-te-vino al călăreţilor care descălecau şi al scu^ tierilor care ajutau stăpînilor să-şi scoată armurile sau ajutau răniţilor să urce treptele pavilionului gentilomilor. Căpătînd şi ele de lucru, doamnele de la Curte alergau toată ziua de ici colo, foarte ocupate cu spălarea rănilor cu vin, cu confeqio^ narea feşelor şi cu schimbarea pansamentelor. Întoarcerea în număr atît de mare a Învinşilor căpătă un neaşteptat şi nemărturisit aspect sărbătoresc. Pofta de viaţă s-a trezit din piro^ teala care-o cuprinsese, viaţa şi-a schimbat şi ritmul, şi în^ făţişarea.

Hotărîrea prinţesei de a ridica Curtea şi de a pleca la An^ dravida a căzut pe neaşteptate asupra acestei înviorări, tulbu^ rată de zbuciumul tainic la gîndul că Deliuria era, totuşi, Învingător şi că marea devenise mai ameninţătoare şi mai pri^ mejdioasă acum, cînd uscatul pierduse cîţiva dintre cei mai vrednici apărători ai săi. La început au înlemnit cu toţii, neve^ nindu-le a crede, apoi au căutat o explicaţie şi, în cele din urmă, au ajuns la concluzia că Principatul se află În mare pri^ mejdie şi că prinţesa se grăbeşte să ajungă sub aripa ocroti^ toare a soţului său.

- Bine, bine, dar prinţul nu s-a Înapoiat de la Neapole.

- Au trimis oameni să-l aducă înapoi.

Concluziile cele mai logice şi mai ades auzite au căpătat deodată preţul şi greutatea informaţiei confidenţiale.

- Vine prinţul !... O să vină prinţul ! O mare primejdie ne poate veni dinspre mare !. ..

Ca una care se afla cel mai adeseori În preajma prinţesei, doicii îi venea nespus de greu să dea crezare zvonurilor. În ajunul plecării către Andravida, a găsit-o pe

Isabeau stînd sin^ gură, ca de obicei, În iatacul său.

- Dar de ce stai să mi te veştejeşti aici, sufleţelul meu ? De ce nu cobori În grădiniţa ta, să iei o gură de aer curat ?

Isabeau, care părea liniştită, liniştită şi indiferentă, a făcut un semn golit <le orice sens.

- lmi place mai mult aici.

- Aşa o fi, dar la ora asta mai-nainte vreme te duceai ÎR fiecare seară acolo.

Prinţesa a ridicat mîna cu oarecare nerăbdare şi apoi a lăsat-o să recadă, ca şi cîn~ ar fi vrut să spună ceva, dar s-a răz- gîndit.

- Hai, scumpa mea, hai să mergem !

Gîtul ei alb şi lung s-a Întors puţin şi capul i s-a înclinat uşor pe umăr.

- Nu, doică, a răspuns Încet, nu vreau să mai stau sub rodiul acela. Şi apoi a adăugat, după o scurtă pauză : Doică ...

Ce-i, scumpa mea ?

- Spune-mi, doică, e adevărat ce spune semnul acesta ?

- Care semn ? tresări doica tulburată.

- Semnul acesta, pe care-I am pe tîmplă. Uite-l aici ...

:;ii spunînd acestea, a atins capătul sprîncenei stîngi cu de^ getele. Doica a sărit ca friptă.

- Ce-nseamnă asta ? Cine ţi-a băgat neroziile astea-n cap ?

- Nu, nu ; ştiu şi eu, ştii şi tu, doică, semnul acesta spune adevărul. Mie nu mi-e scris să mă bucur niciodată de ce mi-e drag. ..

Aşa îi spusese cu Cîţiva ani în urmă„ pe cînd se afla În Ceta^ tea Oului, lîngă Neapole, cerşetoarea bătrînă, care cerşea la poarta de fier. Din ziua aceea n-a mai văzut-o, dispăruse ca şi cum venise dintr-o ţară îndepărtată şi necunoscută anume pentru a-i spune lucrul acesta. La numai cîteva zile a murit Filip d' Anjou.

- Bine, dar pe răposatul tău bărbat dintîi ... încercă bă- trina, nevoită să-şi amintească.

- Ştiu, nu-l luasem din dragoste, dar a murit, şi Într-un fel oarecare n-a murit, ţine seamă de asta. El a murit, dar eu nu m-am bucurat de nuntă şi mi-am petrecut cei mai frumoşi ani ca o văduvă fotemniţată, ca o sclavă chiar.

Doica amuţi. O auzea pe fiica sa de suflet vorbind prima oară cu durere şi cu oarecare gingăşie despre sine însăşi. A privit-o uluită, de parcă atunci o vedea pentru prima dată.

- Hai, e timpul să ne pregătim de drum! spuse Isabeau, simulînd graba şi curmînd tăcerea deodată, ca şi cum ar fi regretat faptul că se trădase.

Au plecat a doua zi În zori. Au plecat, şi lungul lor corte^ giu răsfirat În rîuri cuprindea toată · Curtea, alcătuită din doamne elegante, gentilomi şi scutieri înarmaţi, sergenţi şi paji.

Caii şi catîrii s-au scurs tropăind vreme îndelungată pe stră~ zile Kalamatei. Cît de deosebit era cortegiul acesta faţă de ~uita doamnei din Akova ~ Nici urmă de trompete, de rîsete şi de taclale voioase. Mergeau tăcuţi şi duşi pe gînduri. Un corp de sergenţi mergea în avangardă, urmat de Cîţiva cavaleri, după care veneau prinţesa cu capelanul şambelanul şi doica sa, cu femeile şi cu pajii, cu catîrii Împovăraţi de bagaje şi, în sfîrşit, cu un ale corp de sergenţi În ariergardă.

Locuitorii Kalamatei au văzut flamura prinţesei îndepărtîndu-se fără a fîlfîi în aerul calm de primăvară, ci spînzurînd inertă şi jalnică, pe lance.

Toată călătoria a fost tăcută şi întunecată. Pe măsură ce se apropiau de ţărm, mîhnirea sporea ; bărbaţii deveneau nervoşi şi neliniştea femeilor a început să devină vădită. Cînd s-a ivit dunga de-un albastru-închis a mării, privirile s-au sălbăticit şi s-au îndreptat bănuitoare asupra ei. Strîngînd lăncile În pum^ nii înmănuşaţi în zale, sergenţii au înaintat cu prudenţă, iar femeile şi-au ţinut animalele mai În urmă. Cît cuprincieai cu (•chiul, marea părea cu desăvîrşire pustie. Urmărind panglica iărmului, şi-au continuat drumul În grabă şi cu privirile aţin- tite tot timpul asupra mării. Prinţesa părea, ca de obicei, cea mai calmă dintre femei. Privirea ei că ta drept înainte, fără a vedea nimic ; ochii săi erau tulburi - numai indiferenţă şi ne^ păsare apatică. Şi totuşi, împungea şi ea în mod mecanic pîn^ tecul calului cu călcîiul, pentru a merge mai repede. O grabă ciudată, nestîrnită de teamă. ci de altă pricină, pusese stăpî- nire pe dînsa. Isabeau pleca din Kalamata cuprinsă de-o neli^ nişte stranie, din dorinţa de-a fugi şi d!!-a ajunge undeva, fără a şti nici unde şi nici de ce anume.

Nu s-a oprit la Andravida. A coborît, împreună cu întreaga Curte, pînă la Klarenza şi, odată ajunşi acolc, au coborît din şa. Pe chipul ei tăbăcit, parcă, Între timp de aerul puternic al cîmpului şi al mării, se aşternuse o duritate nouă. A descălecat În oraşul ei drag şi a adunat în grabă Întreaga Curte În jurul sau. Prinţul nu er:i de faţă şi ca atare dînsa era silită să se ocupe de treburile Principatului .şi, cu precădere, de înfrîngerea de la Zongolo. Voia să capete rapoarte

amănunţite şi precise,

pentru a putea evalua propoqiile dezastrului şi a hotărî Ci rămîne de făcut.

Deliuria nu se îndepărtase încă de apele Ahaiei, se aţinea pe undeva aproape de ţărm. Lucrul acesta l-au raportat îna^ intea întregii Curţi cei ce priveghează şi-i văzuseră corăbiile navigfod în grup ; falnica lui corabie roşie naviga în mijlocul lor. Aragonezii cărau prizonierii franci, pe Gheorghi Ghizi şi pe Jean de Tournai, şase cavaleri şi optzeci de scutieri, pe co^ vertele şi în cambuzele corăbiilor lor.

- Şase cavaleri şi optzeci de scutieri ! nrigă Isabeau, sărind În picioare şi încleştîndu-şi degetele pe braţele jilţului său. Mie nu mi s-a spus nimic despre prizonieri !

O tăcere penibilă se aşternuse asupra Întregii Curţi. De-abia a!u~ci se făc7a. bilanţul ; pînă În clipa aceea nimeni nu ştiuse mm1c cu prec1z1e.

După ce şi-a repezit privirea mîniată În dreapta şi În stînga sa, s-a aşezat iarăşi. Fruntea ei devenise şi mai dură acum, dar o lumină nouă îi însenina privirile. A luat hotărîrea pe loc. Amiralul ei a fost trimis să-l întîlnească pe Deliuria, oriunde s-ar afla, şi să-l poftească la o Întrevedere cu dînsa. Asta avea de făcut. Îl va aştepta acolo.

Apoi, fără nici o altă discuţie, a concediat Curtea.

Sprijinindu-se de fereastra sălii boltite a pavilionului ei, adăstă o zi, două înapoierea amiralului. Privirile ei rătăceau în fiecare zi pe marea atît de blîndă În cursul dimineţii, tulburată şi violetă la nămiezi şi albicioasă în faptul serii, iar ochiul ei, vioi şi scînteietor la Început, se tulbura cuprins de-un dor nos^ talgic. Atunci îşi amintea involuntar, de alte dăţi, nenumărate, cînd adăstînd tot astfel, dar În alte locuri şi pe alte ţărmuri, privise nemărginitul mării, cu trupul toropit parcă de-un nar^ cotic. În dimineaţa_ celei de-a treia zi, 0 corabie străină a pătruns În port, alene şi În tăcere. Prinţesa s-a ridicat şi a dat roată iatacului de două-trei ori ; inima îi bătea mai-mai să-i spargă pieptul, mîinile îi îngheţaseră şi respiraţia i se tăiase. Pînă şi-a chemat femeile s-o îmbrace a trecut o bună bucată de timp. După aceea s-a dus în sală, s-a aşezat În jilţul ei, cu măţeţia care-o caracteriza şi a aşteptat. Trimişii lui Deliuria erau doi cavaleri aragonezi. Au intrat cu pas trufaş, surneţin- du-şi trupurile înarmate şi

Împingîndu-şi cu . aroganţă bărbia Înainte. Dind cu ochii de doamna Morias-ului chiar în mijlocul sălii, s-au oprit. Un sentiment de uimire le flutura În priyiri.

Ahandonînd mersul apăsat, s-au apropiat păşind Încet şi cu oarecare ezitare. Stăpînul lor îi trimitea s-o salute pc prinţesă din partea lui şi să primească poruncile ei. .

Isabeau i-a ascultat fără a clipi, apoi le-a spus cu glils limpede : b"l" 1 . d . l . . l . l limp ede N : o b" l" 1 1 cava 1 e n . d uceţ1 st"a p'm u l m vostru, vi t eazu l ami ra l al Siciliei, salutul nostru şi spuneţi-i că ne rugăm lui Dumnezeu să-l dăruiască cu o viaţă lungă şi plină de glorie. Dorim a ne Întîlni chiar astăzi cu el, pentru a studia Împreună conditiile amîndurora, În vederea înapoierii oamenilor noştri. Vom ieşi, împreună cu conetabilul Principatului nostru şi cu căpeteniile Ahaiei, pentru a-l Întîmpina pe amiral înafara zidurilor scum^ pului nostru oraş Klarenza. Locul unde-l vom aştepta se nu^ meşte Kalo Potami şi se află În fata turnului castelului. Fie ca mandatul nostru să-l afle pe viteazul amiral, sănătos şi în bună dispoziţie.

Aşa a grăit, şi aceasta Însemna că nici măcar mîna unei femei nu va deschide, de bunăvoie, porţile Klarenzei, În faţa piratului. Gentilomii aragonezi au ascultat Înştiinţarea, s-au mclinat profund şi, mergînd de-a-ndaratelea, au părăsit sala şi s-au dus ~ă-l Întîlnească pe stăpînul lor.

Înconjurată de-un pîlc de paji şi urmată de lungul şirag al căpeteniilor Principatului, În faptul serii, prinţesa Ahaici a ieşit din Klarenza călare pe calul său. Flamura Villehardoui^ nilor, cu cîmpul auriu şi crucea neagră, În formă de ancoră, o urmărea din apropiere, fluturînd molatec şi cu o nobilă măreţie În adierea brizei marine.

Strălucind În armura sa proaspăt lustruită, conetabilul călărea la trap pe calul său negru şi lucios ca pana corbului. Ba^ ronii şi stegarii, cavalerii, scutierii şi sergentii Îşi potriveau pasul greoi al c.ailor lor cu mersul sprinten al calului alb, ca^ re-şi purta cu eleganţă doamna În spinare.

Ca un adevărat cavaler ce se afla, Deliuria aştepta la locul Întîlnirii. Zărind-o pe prinţesă, a descălecat. şi-a scos coiful şi a rămas cu el În mină. Părul sur, cu firul aspru şi ondulat, ii cădea pe ceafă, dezgolindu-i fruntea înaltă şi bronzată de vînturile mării. îndoind genunchiul, a înălţat pînă la înălţimea umărului drept mîna prinţesei şi a sărutat-o. Apoi s-

a ridicat, privind-o ţintă În ochi. Era un bărbat aproape de crepusculul vieţii, şi În privirea lui severă şi profundă ceva pîlpîia încet, asemănător prelllQturei lacrimi a bătrîneţii. În l!ITlbra turnului erau aşternute, anume pentru dînşii, covoare rare. Piratul a condus-o pînă acolo, ţinînd-o de mînă. S-au aşezat. Francii şi aragonezii s-au aşezat cu distinqie pe-o latură unii, pe-a doua ceil:ilţi, ca nişte duşmani ce se aflau. Retrăgîndu-se puţin, au prins a vorbi discret Între dînşii, observîndu-i de departe pe cei doi stăpîni, aruncÎnd priviri piezişe de la un grup la altul, sau privind, chipurile cu nepăsare, ţărmul, marea şi corăbiile ancorate în port. ·

- Buna mea doamnă, spuse Deliuria, nu vin să cer bunăvoinţa domniei-voastre ca duşman şi n-aş suporta gÎndul să mă consideraţi învingător. (Aici s-a oprit, a aşteptat răspunsul ei şi, văzînd că acesta nu vine, a suspinat imperceptibil.) Vin ca învins.

A ridicat din nou ochii şi a privit-o. Şedea nemişcată, cu gîtul alb foarte drept. cu bărbia mică repezită, după obiceiul ei, înainte şi cu privirile umbrite de genele lungi şi mătăsoase. Privirea aceasta părea că l-ar fi ţintuit în piept, şi el gemea Încet. Într-adevăr, prinţesa era aceea care avea alura învingătorului, iar el pe-a celui învins.

- Mai vin, adăugă Deliura, ca un vechi cunoscut ...

Privirea ei s-a adumbrit brusc.

- Sînteţi cavaler, pare-mi-se, nobile amiral. Glasul ei era grav. aspru. Un glas hotărît.

- O spuneţi şi o cred, doamnă.

- Aceasta Înseamnă că nu ne-am cunoscut niciodată, se--niore amiral.

A privit-o tulburat. Un fel de rictus dureros îi flutura în colţul buzei ; a plecat capul şi a suspinat adînc, în tăcere.

- Aştept poruncile domniei-voastre, spuse el îmblînzit.

Venind din largul mării, briza sprintară, ca un flăcăuaş, se juca În părul creţ şi cu luciu metalic al piratului. Briza avea mirosul mării dintr-amurg.

- Vorbiti-mi despre regatul Siciliei. despre regatul Ara^ gonului, despre călătoriile 5i războaiele voastre, spuse Isabeau zîmbind. Sînt dornică să aflu noutăţi din lumea largă.

Dorind să schiţeze un gest, a Întiris mîinile, dar n-a reuşit, şi acestea i-au dzut stîngace pe genunchi. I-a vorbit despre

ce i-a cerut. despre Alfons, regele Aragonului, şi despre diferen^ dele sale cu regele Franciei, despre Filip de Languedoc, despre Sicilia, despre Neapole şi despre Iberia.

- Seniore cavaler, i-a spus, după ce l-a ascultat prevenitoare la Început, aveti oameni de-ai noştri pc corăbiile voastre.

- Aşa e, doamnă, vi-i vom restitui.

- Cu ce preţ ? Doresc să ştiu preţu) răscumpărării.

L-a privit din nou. ln ochii lui licărea o ameninţare.

- Scumpul nostru oraş, Klarenza, va plăti bucuros răscumpărarea, deoarece ne iubeşte, spuse Isabeau, înfruntîndu-i nedescumpănită privirea. Noi respectăm tradiţiile cavalereşti şi n-am uitat că învingătorul nu restituie prizonierii cîştigaţi În luptă dreaptă fără răscumpărare.

Privirea lui era aspră. l-a ţintuit ochii, gura, pe urmă au coborît spre mînă.

- Preţul răscumpărării este hotărît. Şi arătînd cu degetul, adăugă : Daţi-mi mănuşa voastră.

I sa beau zîmbi dulce.

- Regret, nobile amiral. dar nu ne-a\i învins Într-un tur^ nir, ci În luptă, şi eu n-am două mănuşi.

Deliuria tresări. Era prea mult ! Din cale-afară de mult !. Se burzului. ca o fiară Întărîtată, inspiră adînc, înălţă capul şi, strîngînd buzele, ceru cu glas tare o sumă fabuloasă, zdrobi^ toare.

Isabeau nici nu clipi.

- Prea bine. nobile amiral, îi răspunse cu simplitate şi re^ semnată, vom plăti suma pe care-o cereţi.

Rîsul lui Deliuria a contenit ; ceva asemănător unei transpi^ ratii de gheată îi amonise fruntea. Ridicînd braţul, a şters-o maşinal. cu c!osul palmei, şi a rămas adăstînd în tăcere.

- Vom plăti chiar astăzi suma aceasta, continuă netulbu^ rată Isabe:iu, iar domnia-voastră. ca unul ce sînteţi pe drept cuvînt un adevărat cavaler, veţi desfăşura pînzele şi veţi părăsi apele Ahaiei.

L-a privit şi i-a zîmbit copilăreşte, cu o infinită dulceaţă. Privirile ei, ve5nic străine, căpătaseră o expresie de caldă uma^ nitate ; părea că o mută armonie, asemănătoare liniş\ii care învăluie m:1rt':l În crepuscul, se revărsase În ochii săi. Apoi, mîna ei moale şi caldă s-a ridicat cu o naivă simplitate şi a poposit, ezitînd parcă, pe pumnul lui cel aspru. Deliuria a

~uspinat adînc şi s-a înclinat s-o sărute.

Jsabeau s-a ridicat cea dintîi şi i-a spus :

- Nu ne vom mai vedea niciodată, nobile amiral.

S-a ridicat o dată cu dînsa ; trupul său păEea vlăguit, ca şi cum o puzderie de ani ar fi trecut peste el În cîteva clipe.

- Da. .. spuse cu amărăciune piratul. Acum simt şi eu că sînt bătrîn.

Au urmat cîteva clipe de tăcere.

- Şi mie mi-ar plăcea nespus de mult să mai fiu tînără ! spuse lsabeau, rîzînd înveselită şi făcînd totdeodată semn În^ soţitorilor săi să se apropie.

Ddiuria a predat prizonierii fără zăbavă. Nevătămaţi şi înarmaţi, i-a adus din corăbiile sale şi i-a aliniat pe toţi În faţa doamnei lor. Privirile ei i-au cercetat pe toţi, de la un capăt la celălalt, şi-apoi s-au mai Întors încă o dată asupra lor. După aceasta, murmură răguşit, ca pentru sine :

- Nu lipseşte nimeni.

- Sînt un om cinstit, doamnă! spuse Deliuria.

- Desigur, nu m-am îndoit nici o clipă, dar am vorbit ca pentru mine. Vai, cît de mulţi au murit!

Şi, spunînd acestea, chipul ei păli ca un crin. Intinse mina şi se sprijini de doică.

Luîndu-l de mină pe Jean de Tournai, Deliuria l-a adus înaintea ei şi i-a spus :

- Doamnă prinţesă, vi-l prezint pe acest cavaler ca pe unul dintre cei mai vrednici din lume şi dintre toţi cei pe care i-am cunoscut În numeroasele războaie pe care le-am purtat în viaţa mea. Vă asigur că ne-a culcat la pămînt, pe mine şi pe calul meu, În acelaşi timp, cu o singură lovitură de lance, şi cu atîta străşnicie încît m-ar fi ucis, dacă oamenii mei nu m-ar fi ajutat. Socot faptul acesta ca o mare cinste pentru mine, deoarece, rege sau prinţ, oricine ar trebui să se bucure că a primit o lovitură de lance de la un asemenea cavaler. Dacă ar dori să se căsătorească, n-aş mai cere nici o răscumpărare pen^ tru dînsul, ci l-aş lua cu mine, în Sicilia, şi i-aş da-o de soţie pe fiica mea.

· Ne~pus de palid şi strîngînd cu Încăpăţinare buzele sale bine desenate, gentilomul Jean a salutat-o pe prinţesă, înclinîndu-se profund şi fără a rosti un singur cuvînt.

La fel de mută şi cu privirile stinse, l-a privit, la rîndul ei, ca şi cînd n-ar fi simţit şi n-ar fi auzit nimic. Ceva asemănător unei întrebări nerostite, sau unei dureri, i se urca În ~Ît, umflîndu-i-l şi neîngăduind limbii să îl întruchipeze în cuvinte.

Unul dte unul, Dcliuria i-a adus pe toţi prizonierii dina^ intea doamnei Morias-ului şi i-a predat lui Tournai, ca unuia a cărui valoare şi vitejie o preţuise atît de mult. După acestea, s-a înclinat în faţa prinţesei şi s-a retras, urmat la distanţă respectabilă de suita sa. .

ISabeau l-a urmărit cum se îndepărtează, înalt şi drept, dar cu capul plecat uşor înainte. Mersul său era sigur, dar greoi şi legănat, ca al tuturor marinarilor. Briza adia molatic şi leneş În părul lui cărunt.

După acestea, prinţesa s-a înapoiat în oraşul său şi a ordo^ nat închiderea porţilor. La înapoiere n-a vorbit decît cu Tour^ nai şi numai cîteva cuvinte :

- Mîine îmi veţi povesti lupta, nu-i aşa, seniore Jean ?

- Nu, doamnă, mîine nu voi mai fi aici.·

- Unde plecaţi ?

- La Kalavritsa. Bătrinul meu tată mă aşteaptă în cetatea noastră. Aşteaptă întoarcerea mea pentru a putea muri ...

Apoi s-a făcut linişte. Caii lor înaintau ca În vis unul lingă altul.

- Nu vreţi să mai rămîneţi la Curtea mea ? îl întrebă Isa^ beau fără a-l privi.

- Nu. Sînt ghinionist şi v-aş aduce nenorocul. Dar voi mai coborî din Kalavritsa, voi coborî dacă vă veţi afla la vreo strîmtoare. Atunci sabia mea, năpăstuită de soartă, va reintra În slujba voastră. Şi, privind undeva în depărtări, adăugă : Iai mîna care-o poartă va fi fericită s-o strîngă, pînă la ultimul spa9m, Întru slava .domniei-tale.

Au zăvorît porţile Klarenzei şi i-au chemat pe notabilii ora^ ~ului. Nu i-a primit chiar prinţesa, n-avea puterea să le încre^ dinţeze ea însăşi cernitul mandat. I-au poftit numai şi le-au spus cît trebuie să aducă pentru răscumpărare. Dînşii au ascul^ tat osînda, amărîţi şi tăcuţi, apoi s-au retras lăcrimînd şi cu capetele plecate. După ce-au coborît şi s-au împrăştiat prin oraş, casele şi-au închis obloanele ferestrelor ; înlăuntrul lor a izbucnit plînsul.

Isabeau i-a poruncit conetabilului să se îngrijească

personal de aprovizionarea corăbiilor aragoneze. După aceea i-a înmînat şambelanului o casetă de aur, iscusit lucrată de un artist local^ nic şi plină de juvaericale, şi i-a poruncit să ia o corabie, să se ducă la Deliuria şi să i-o predea, spunîndu-i : „Amintiri şi daruri de la doamna Morias-ului".

Apoi, fără a îngădui aprinderel tortt;lor, s-a aşezat dina: poia ferestrei iatacului b0ltit şi a privit indelung oraşul ş1 marea.

Oraşul era mut, ca mort, iar marea lîncezea, liniştită. ln jos, pe străzi. nu se mai auzeau ca în alte seri j0cul copiilor. Răsuflarea mării aducea, pînă acolo, sus, un iz jilav, şi dînsa îi vedea parcă aievea pe tîrgoveţii dinapoia ferestrelor ferecate, care adunau, înlăcrimaţi şi cu buzele tremurînde, tot ce aveau şi nu aveau, toată agoniseala anilor de trudă, pentru a plăti tributul răscumpărării piratului.

li vedea parei aievea, şi inima îi sîngera, frîntă de jale. O sfîrşeală copleşitoare îi înmuia încheieturile, ţintuind-o în jilţul negru şi sculptat. întunericul potopise iatacul, dar cerul mai păstra o lumină mată şi albicioasă. După un răgaz de timp destul de îndelungat, cerul s-a Împurpurat, a strălucit În văpăi ·şi apoi s-a stins treptat. Sus în tării a prins a clipi o stea la început, şi apoi, ceva mai tîrziu, încă una. Le privea, pierdută În gînduri, cu ochii uscaţi şi încinşi de febră. Simţea o apăsare pe piept, respira greu şi chinuit, iar mîinile, care adăstau mola^ tic pe braţele jilţului, prinseră a tremura, şi spaima i s-a stre^ curat În inimă. A coborît privirile ~i le-a privit profilul alb, proiectat pe umbrele înserării. După Cîţiva ani vor tremura lă fel ca acum şi, o dată cu bătrîneţea, se va petrece şi viaţa ...

Sfîşiind liniştea mută, ceva asemănător unui ţipăt de femeie răsună de jos, din oraş. Era ţipătul acela care nu răsună decît atunci cînd secera Morţii fulgeră asupra unei case. Ochii prin^ ţesei s-au lărgit. Bocetele oraşului au Împresurat-o, înălţîndu-se ca un vuiet prevestitor de rele. Ridicînd braţele, şi-a astupat urechile şi şi-a acoperit ochii cu palmele, ochii pe dinaintea cărora defilau puzderie de năluciri. Vedea o cîmpie semănată *LU* cadavre, În mijlocul căreia zăcea un flăcău cu părul casta^ niu, vedea şi marea desfăşurîndu-şi nemărginirile sub cerul crepuscular ~i o corabie care aluneca uşor, către orizont, cu velele desfăşurate, ca nişte pescăruşi ; mai vedea şi un călăreţ, un călăreţ care pornea, o

dată rn revărsatul zorilor, şi mergea, mergea într-una, micşorîndu-se din ce în ce şi mistuindu-se pe-un drum lung·. nesfîrşit de iung, pierdut în măgurile munţi- lor din fund, în negurile unor munţi cu piscuri cutezătoare.

Le-a văzut pe toate, le-a sorbit licoarea amară, picătură cu picătură, pînă la ultimul strop, şi acum pocalul gol îşi căsca deşertăciunea sub privirile ei. Era gol, dar trebuia să se umple iarăşi, deoarece nmrn: nu e mai greu de petrecut decît o sete neistovită. Atunci *se* desferecă tainicele izvoare ale restriştilor uitate, şi aghia7.ma caldă prinde a susura. A simţit ciudatul lichid şiroindu-i pe mîini, pe pleoape, pe ochi. S-a speriat. Şi-a retras palmele, care se umeziseră, de pe faţă şi le-a pipăit tul- -burată. Atinse lichidul acesta zămislit de ochii ei şi îl mîngîie cu o uimire adîncă şi tremurînd de emoţie.

Prin urmare - oh ! ce minune ! - tainicele izvoare nu erau cu desăvîrşire secate şi legăturile ei de rudenie cu oamenii nu erau rupte pentru totdeauna !... -

Fără a-i mai păsa de ceva şi fără a mai şovăi o clipă, şi-a ascuns obrajii În palme şi a dat frîu liber deznădejdii care-o cuprinsese. De-abia acum, cînd durerea ei se îngemăna cu durerea altor oameni şi cu jalea adîncă a întregului oraş, îşi afla alintul şi inima ei. întunericul urca necontenit, se învîrtoşa şi creştea aidoma plînsetului zguduit de sughiţuri.

Prinţesa lsabeau, care nu mai plînsese din copilărie, plîngea acum pentru Întîia oară.

Capitolul //

COPILUL CARE VINE

Prinwl Florentin a fost înştiinţat la Neapole, unde se afla la vremea :iceea, despre înfrîngerea de la Zongolo şi despre Întrevederea prinţesei cu Deliuria. Fără a mai zăbovi o clipă, s-a îmbarcat şi a pornit spre Ahaia. II aşteptau din oră În oră să sosească. Deoarece prinţesa, care manifestase o energie atît. de neaşteptată În timpul sosirii sale de la Klarenza, lăsase totul Jn plata Domnului, tot atît de surprinzător, şi trăia retrasă În iatacul ei. Principatul era

condus de un bail ne^ oficial, de Nicolas de S.aint-Omer. Vechea ei mizantropic sporise, şi acum nu mai voia să primească pe nimeni, nici măcar pe baronii care soseau de la îndepărtatele lor castele din munţi spre a-i prezenta omagiile şi a o pune la curent cu treburile privitoare la fiefurile Morias-ului. Un fel de ne^ orînduială domnea pretutindeni : baronii se ciondăneau iarăşi cu mănăstirile, tagmele bisericeşti îşi sumeţeau capetele, moşiile cîtorva boiernaşi fuseseră căkate şi date în pradă, iar norodul cel neştiutor, singurul care n-avea nici În clin nici În mînecă cu gîkevile acestea, plătea bir din greu, cu sudoarea frunţii lui, cu lipsurile, cu pîinea şi nu arareori chiar cu sîngele lui.

În ciuda neistovitei sale dorinţi de a lua hotărîri şi de a-şi impune neîntîrziat voinţa, bailul, În vîrstă de numai douăzeci de ani, era silit să amine lucrul acesta pînă la sosirea prinţului. De altminteri, gîndul său era absorbit, cu fiecare zi care trecea, de o chestiune foarte scumpă inimii lui. Vene^ rabilul conetabil Sonteron se topea văzînd cu ochii ; bătrîneţile care-l asediau necruţător urcau În salturi primejdioase, măci- nîndu-i trupul masiv. Şi, lucru de necrezut, faptul că se apropia ceasul cînd va cădea şi el devenea din ce În ce mai evident. Prumoasa Gulierma, fiica contelui Kefalonieni, asista nepăsă- toare la prăbuşirea soţului său : nu-i iertase nici o clipă În^ spăimîntătoarea diferenţă de vîrstă care-i despărţea ! Moartea lui era pentru dînsa ceva tot atît de firesc şi de inexorabil ca săvîrşirea din viaţă a unui străbun ; nu simţise niciodată tovă- răşia lui. Inima ei trufaşă, însă, nu se lăsa atît de lesne ademe^ nită nici de tinereţea şi nici de prematura glorie a lui Saint^ Omer, ci socotea că el îi revenea legitim, ca o recompensă demnă şi înnoitoare, precum şi ca o perpetuare a neistovitei ambiţii care-i topea inima. Dragostea lor era cunoscută, accep^ tată şi consfinţită la Curte. Depăşise de multă vreme faza scan^ dalului. Văzîndu-i atît de potriviţi ca vîrstă, cît şi ca ambiţie şi forţă, toată lumea îi accepta şi ca logodnici şi, aidoma iminentei morţi a conetabilului, nunta lor apărea în aceeaşi imagine ca o festivitate unică şi cu semnificaţii identice.

Acum, dnd teama de pirat se îndepărtase, Curtea începuse iarăşi să-şi petreacă timpul ·cu grijile acestea atît de plăcute. Adăstau, deci, nerăbdători Întoarcerea printului şi, o dată cu aceasta, reluarea vechiului cur~ al vierii *cit>* CurtC'. cu atît de rîvnitele ei vînători, cu turnirurile şi

petrecerile faţă de care prinţesa manifesta o sporită antipatie.

Dînsa se însingura în iatacul ei, condamnîndu-i şi pe ceilalţi la o inerţie şi la o viaţă monotonă şi searbădă, de parcă un doliu regal s-ar fi abătut asupra Principatului. Nu ·era de fel plăcut să trăieşti alături de dînsa, dar ei prea. puţin îi păsa de murmurele care şipoteau în jur, sau, cine ştie, nici nu le bănuia, poate. Intîrzia fodelung În jilţul ei singuratic de lîngă fereastră, contemplînd marea eternă. Gîndurile sale căpătaseră contururi definitive şi limpezi ; acum nu le mai tulbura nici pudoarea ei înnăscută, nici simţu] datoriei. Acum, cînd iubitul ei era mort, nu se mai temea să-l readucă viu În mintea ei, să-i vorbească şi să-i mărturisească durerea neştiută. Teama aceasta tainică se risipise o dată cu motivele care-o provocau. Clipele în care îi mîngîia, în gînd, părul buclat şi mătăsos, lăsîndu-l să ghicească dragostea pe care i-o purta numai prin cîteva cuvinte şi un surîs, erau nespus de dulci, o eAloţie tinerească îi răscolea pieptul, iar inima ei cădea În prada unei dulci beatitudini. Împins de necugetatele elanuri ale tinereţii, el o îmbrăţişa şi o strîngea cu putere la pieptul său. Un val de miresme se înălţa jur Împrejur, respiraţia i se tăia, pleoapele îi acopereau ochii şi, fără a se mai gîndi la ceva, se abandona fără împotrivire, cuprinsă de-o dorinţă plină de spaime şi de voluptate. Da, aşa era şi firesc, şi frumos să fie. Întregind, în vis, frîntura episodului Început În seara aceea, pe banca de sub rodiu, retrăia de mii de ori, în fiecare zi, scena, şi de fiecare dată era parcă mai nouă şi mai plină de prospe^ ţime. Pudoarea n-o mai împiedica să-l recheme În gînd. Moartea purificase dorinţa, şi amintirea voinicului se statornicise În su^ fletul ei la fel de sfîntă ca datoria faţă de-un mort.

În dimineaţa unei zile adăsta, ca de obicei, În locul ei din^ totdeauna, privirile sale alunecau indiferente de-a lungul ţăr- mului, urmărind distrată corăbiile, care încărcau şi descărcau mărfuri. O puzderie pestriţă forfotea necontenit pe ţărm, înde^ letnicindu-se cu tot felul de treburi ; se aflau acolo tîrgoveţi cu pălării ţuguiate, hamali desculţi, marinari cu pantaloni suflecaţi pe glezne şi pescari care călăfătuiau bărcile sau cîrpeau năvoadele Întinse la soare. Doi călugări au ieşit grăbiţi din clădirea mare şi greoaie ca o cetate a Trapezei

Peruzzi [1].

Privirile sale au alunecat, obosite, mai departe, preferînd să urmărească doi pescăruşi care descriau volute largi În gol. Ast^ fel, privirile sale au căzut catre intrarea portului, unde au văzut trei corăbii cu steaguri multicolore intrînd În golf. Şi deodată o tulburare bruscă i s-a revărsat în sînge. Şi-a ridicat ochii plini de zbucium asupra corăbiilor care veneau ; le-a cercetat ner^ voasă şi chipul ei a devenit dur şi sălbatic. Nu cumva sosise prinţul ? Dorind să vadă dacă cele trei corăbii fuseseră obser-

• Trapeza *Peruzzi* - numele unei cunoscute blncl din vremea aceea.

Vate şi dacă sosirea sdrnise vreo mişcare, a catat din nou Spte ţărm. Nimic nou nu se Întîmplase acolo, toată lumea îşi vedea de treabă În ritmul obişnuit. S-a liniştit puţin şi a răsuflat adînc. Navele se apropiau din ce în ce mai mult şi, slavă Domnului, genoveze fiind, era limpede că prinţul nu se putea afla pe nici una din ele !

De-abia acum, cînd era cu desăvîrşire sigură de lucrul acesta, şi-a dat seama cît de mult se speriase. Parcă i se luase o lespede enormă qe pe piept ! A respirat adînc şi precipitat ; inima îi mai zvîcnea speriată În piept. O umbră a alunecat pe dinaintea ţărmului, imaginea acestuia s-a împîclit, capul i s-a plecat pe umăr şi a suspinat abia auzit.

Doica ei, intrată chiar în clipa aceea, a început să ţipe : prinţesa leşinase ! Sosind În grabă, femeile au luat-o pe braţe, au aşezat-o În pat şi i-au friqionat tîmplele şi pleoapele cu apă de trandafiri. Respirînd greu, a deschis ochii ; privirile sale erau absente şi tulburi. Fără a Înţelege nimic din ceea ce se Întîmpla, a privit În jurul ei, şi apoi a rămas mută şi nemiş- cată, ca înnebunită. O înfiorare zguduitoare o străbătea, rosto^ golindu-i-se de-a lungul şirii spinării.

Din ziua aceea n-a mai stat la fereastra care dădea spre ţărm ; prefera alta acum, mai mică, aflată Înapoia iatacului. şi cătînd către curtea interioară. De acolo, priveliştea era mo^ notonă şi plicticoasă. Ziduri înalte şi groase se înălţau jur Împrejur; sus se zărea un petic de cer, iar jos, viaţa stereotipă a palatului ; şoimarii care fluierau dresîndu-şi şoimii, grăjdarii care adăpau caii, scutierii care puneau sau luau şeile de pe cai, izul amar al finului care urca pînă sus, roata fîntînii care scîr^ ţîia ritmic, şi în coborîş, şi în urcuş,

prepelicarii care schieunau în cuşti ... Zarva scădea în intensitate o dată cu înserarea. Li. nişte netulburată învăluia cerul Întunecat, iar luna rotundă. galbenă şi enormă urca Încet, ca fantomele care apar În coş- mare. ..

Pe măsură ce vremea trecea, zbuciumul ei sporea. Oriunde s-ar fi aflat prinţul, trebuia să ajungă odată şi-odată şi aici, şi atunci cursul vieţii s-ar schimba vrînd-nevrînd. Gîndul acesta o speria, fiindcă se simţea copleşită de oboseală. Avea ame^ ţeli efemere şi o trîmbă de fum, subţire ca o ţesătură cu urzeala rară şi stîrnită din vălmăşagul unor flăcări nevăzute, o Împre^ sura în locul unde şedea, apatică şi neputincioasă. Un dezgust profund faţă de tot ceea ce încolţea în capul celorlalţi oameni cu privire 1.i vîaţă pusese stăpînire pe g~ndurile sale ; respirt^ gea mîncarea care i se aducea, îi era greaţă de privelıştea slu^ gilor care mestecau În timp ce-şi vedeau de treburi prin curte şi, la gîndul că şi ei stătuseră la masă cu puţin mai Înainte, o dezgustau şi gentilomii care traversau curtea. Un fel de pa^ nică violentă o stăpînea din cînd în cînd ; atunci începea să ţipe şi o chema pe doică să vină cit mai degrabă alături de dînsa. Mama adoptivă alerga cu sufletul la gură şi cu ochii holbaţi.

- Ce-i cu tine, comoara mea ?

Dar Isabeau, care Între timp prinsese a-şi reveni 111 fire, îşi redresa buscul, încrunta sprîncenele şi o mustra cu glas uscat şi dur. Ce-o apucase pe doică ? Cine a poftit-o acolo? Pumnii săi, însă, se încleştau cu atîta străşnicie încît unghiile tranda^ firii se înfigeau adînc în fructul fraged al mîinilor.

Privind pe fereastră Într-una din seri, a zărit În curte ceva care i-a oprit bătăile inimii. Ţinîndu-şi respiraţia, s-a aplecat uşor pe pervazul ferestrei şi şi-a Întins gîtul pentru a vedea mai bine. Un tremur puternic a pus stăpînire pe dînsa, iar buzele i-au îngheţat şi au pălit. Un grăjdar se căznea să adape un cal alb, la fîntînă ; animalul ferea capul şi îl scutura cu încăpăţînare, refuzînd să-şi Înmoaie buzele În jgheab. Privind atentă, Isabeau a observat că apa era tulbure şi că mîndrului animal îi era greaţă să bea de acolo de unde se adăpaseră şi alte animale ale cetăţii. Grăjdarul s-a înfuriat cît ai clipi şi, strîngînd cureaua în mîna dreaptă, s-a apropiat sprinten şi i-a croit cîteva lovituri repezi peste picioare.

Animalul a încremenit uluit la început, apoi a înălţat capul, a înţepoşat urechile şi fulgerul cumplit al mîniei a

scăpărat în ochii lui rotunzi. Era limpede şi lesne de înţeles că nu e obiş- nuit cu un asemenea tratament. Zadarnic se căznea grăjdarul să se mai apropie de el : înălţat pe picioarele dinapoi, bătea năprasnic aerul cu copitele, se zbătea cutremurîndu-se şi zbîr^ lindu-şi coama scurtă şi tare.

Prinţesa, care urmărea cu nespusă atenţie scena, a sco' un ţipăt. Doică !..... amintirea apăruse subit în mintea ei ; recu^ noscuse calul... Doică !. .. se afla la Kalamata, Într-o zi de vî^ nătoare ... Doică !. .. Doică !. .. da, da, nu mai încăpea nici o în^ doială acum, era calul lui, calul care-i era atîc de drag, care-o purtase În crîngul acela, în care-l Întîlnise pentru prima oară.

Dar doica nu venea, zăbovea din pricina păţaniilor ei de mai deunăzi. Prinţesa a sărit În picioare şi, dînd fuga s-o che^ me, s-a izbit de dînsa în uşă, căci între timp ajunsese şi ea acolo.

- Ce-nseamnă asta, doică, te chem şi nu-mi răspunzi ?. ..

Văzînd chipul de nerecunoscut al scumpei sale copile, mama adoptivă s-a speriat.

- Sfinte Isuse Hristoase şi Maica Domnului, ce-i cu tine, scumpa mea ? Ce s-a-ntîmplat ?. .•

Isabeau a Înşfăcat-o de braţ şi a tîrît-o la fereastră.

- Îl vezi ? Spune-mi dacă-l vezi pe călăul acela, pe-acela cu blana ...

- Îl văd, scumpa mea, cum să nu-l văd, e-un grăjdar, da' nu mă mai strînge aşa, că mă doare !. ..

- Uită-te bine, doică, uită-te la el, ca să-l recunoşti ! Hai ! L-ai văzut ?. .. Atunci, ce mai stai ? Du-te chiar acum şi porun.., ceşte să pună mîna pe dînsul şi să-i croiască patruzeci de lovi^ turi ! Patruzeci, auzi tu ? Să-i spună că sînt din porunca mea !

Doica a rămas locului, amuţită de uimire. N-o mai văzuse niciodată asDf el şi nici ordonînd pedepse n-o auzise vreodată !

- Du-te odată ! Ce te uiţi aşa .Ja mine ? adăugă dînsa, izbind podeaua cu piciorul şi cu ochii scăpărînd de mînie.

Buimăcită cu totul, doica a dat să plece, dar, odată ajunsă în prag, şi-a înturnat privirile, presimţind parcă ceva. N-a mai reuşit decît s-o prindă în braţe. Prinţesa se prăbuşise, gal^ benă ca lămîia. Au readus-o în simţiri cu mare greutate şi, după asta, cînd a rămas din nou singură, numai cu doica ei, În patul înalt şi larg, se Înserase. N-au aprins candelabrele ; ardea numai

candela din faţa vechii icoane a Maicii Dom^ ~ului, o ~mintire de la Anna Anghelina. Iatacul era cufundat m umbra.

Isabeau şi-a Întins mîna palidă şi a cuprins-o pe cea veştejită a doicii, fără a-şi întoarce ochii către dînsa. Ochii ei pri^ veau absenţi pologul de atlaz roşu al patului.

- Mi-e frică, doică ... i s-a auzit glasul şoptit.

Maica adoptivă s-a aplecat neliniştită asupra ei.

- Taci !. .. Nu vorbi !... Mi-e frică! ... Mi-e frică! ...

Au adăstat astfel, mute şi ţinîndu-şi respiraţia, vreme în^ delungată.

- Spune-mi, doică, se auzi într-un tîrziu glasul prinţesei, un mort poate face să rodească pîntecele unei femei ?

- Doamne, !suse Hristoase ! se cruci doica înfiorîndu-se.

- ~u, nu! _Treb0e să-mi răspunzi!

Au tacut ammdoua.

- Va fi un copil nefericit ... şopti Isabeau ca pentru sme, după un scur.t răgaz.

Doica o privea înnebunită. „Ce tot spune ea acolo, sfîntă Fecioară ? Nu cumva şi-o fi pierdut minţile ?"

- Da, da, va fi un copil nefericit, nefericit ! şoptea din umbră glasul uşor cîntat al prinţesei Isabeau.

- C11 tot spui tu acolo, scumpa mea ?

Ochii care străluceau În Întuneric s-au Întors şi au privit-o miraţi pe doică.

Prin urmare, nu ştii nimic, doică !

- Ce să ştiu, sufleţelul meu ?

- . Oh, da, nid tu nu ştii, nu ştii nimic ... spuse dînsa. Şi după puţin timp adăugă: Voi deveni mamă, doică ...

Bătrîna doică era cît pe-aci să scoată un ţipăt, un strigăt de bucurie, dar, fără a şti nici dînsa de ce şi-a astupat gura cu palmele, i-a spus, cu glas înecat :

- Vai de mine şi de sufletul meu, de-abia acu-mi spui ?

- Sst ! Taci !. .. Nu-i tulbura somnul !. ..

Curioasă, doica şi-a plecat urechea pentru a afla cum şi de cînd. În bătrînele sale viscere mijea nerăbdătoare o dragoste nouă şi plină de dor, care îi făcea pieptul să clocotească de· bucurie.

- A, da, îmi amintesc„. la Kalamata ... acum două

luni ... Era prin martie„. După ce războiul s-a terminat, stăpînul, prinţul, a venit acolo pentru cîteva zile ... Atunci ...

Mîna prinţesei lsabeau o strîngea tare pe-a doicii.

- Taci!

A ascultat supusă, dar fără a înţelege de ce.

- Iaca tac. Linişteşte-te, că tac.

N-a mai întrebat-o nimic. A privegheat-o pe fata ei de suflet, În lumina pilpîitoare a candelei, ascultîndu-i respiraţia neregulată, pînă cînd zbuciumul acesteia s-a liniştit şi şi-a re^ căpătat ritmul obişnuit. Atunci, s-a ridicat fără zgomot, a tras pudelele patului şi a plecat în vîrful picioarelor.

După două zile, prinţul a sosit de la Neapole. Vestea Îm^ bucurătoare l-a întîmpinat chiar la debarcader, şi numai el ştie cît a pătimit pe uscat datorită faptului că numărul acelora **care voiau sa l-o** spună **primii** şi să-i **prezinte** felicitările **era** nespus de mare. I-a ascultat fără a clipi şi fără a-şi clinti sprÎn^ cenele, părînd mulţumit numai şi, vîrîndu-şi· mîna În punga brodată, a împărţit monedele cu generozitate. Ajuns la poarta cetăţii, a descălecat cu zveltă eleganţă de pe cal şi a urcat treptele cu paşi sprinteni.

Inconjurată de femeile ei, în haine de sărbătoare, prinţesa Îl aştepta în curtea interioară, îmbrăcată şi dînsa cu mantia sa cea mai bună, aceea fumurie şi cu garnitură de hermină în jurul gîtului.

Zimbea, dar chipul îi era puţin cam palid şi ochii oarecum obosiţi. Faptul acesta însă era atît de potrivit cu starea în care se afla, încît toată lumea îl înregistră cu bunăvoinţă. Inain^ tînd Cîţiva paşi Întru Întimpinarea prinţului, mersul ei trăda o uşoară descump,ănire, ceva nesigur şi şovăitor. Femeia aceasta, atît de inaccesibila, avea, din cînd În cînd şi fără voia ei, cev.i pueril în ţinuta şi în gesturile sale, care-i dădea un farmec nespus.

L-a salutat smerită pe prinţ, şi acesta a sărutat-o pe frunte. După aceea, tinînd-o prevenitor de mînă, au urcat împreună în încăperile lor. Zumzetul roiului de gentilomi şi de doamne s-a stins în urma lor.

Prinţul Florentin readucea de la Neapole cutezanţa,

figura sa agreabilă şi ochii săi strălucind de optimism, readucea ceva luminos, proaspăt şi senin, care făcea ca chipul să-i strălucească neîncetat. Scînteietoarea şi neastîmpărata lui privire nu pierduse nimic din obişnuita-i agerime. Avea acelaşi rîs pu^ ternic, zgomotos şi senin, care· se curma neaşteptat, lăsînd o impresie de nedumerire şi de jenă În urma lui.

În primele zile, Isabeau s-a comportat cu blîndeţe şi oare. cum neliniştită faţă de dînsul ; timpul pe care îl petreceau Îm^ preună era înveninat şi mai greu de suportat ca înainte, din pricina cuvintelor dure, care şi-ar fi putut lua zborul. in fie^ care clipă, de pe buzele lui. Dar de la sosirea şi pînă la ple^ carea sa, el nu spunea nimic deplasat. Şi-atunci, o dată cu răsuflarea de uşurare pe care .o lăsa să-i scape, Isabeau simţea şi ghimpele unei vagi exasperări, ca şi cînd el ar fi amînat, anume, dintr-o nespusă răutate şi pentru a o chinui sistematic şi calculat, hainul reproş aşteptat de dînsa.

Altminteri, comportarea lui era neschimbată şi, poate, s-ar putea spune, ceva mai curtenitoare ca înainte.

A sfătuit-o să se odihnească, să nu-şi mai facă nici un fel de griji şi să-şi păstrae buna dispoziţie, a poruncit să fie cît mai atent in,grijită şi a pus doi dintre propriii săi scutieri În slujba ei. Grijile acestea erau chinuitor de neplăcute pentru dînsa ; fiecare gest al lui se reflecta, fără motive, ca o jig^ nire nejustificată În conştiinţa ei, iar politeţea lui, de-o sin^ ceritate formală, o înstrăina În loc s-o apropie de dînsul. Astfel, vara a trecut şi iată că au trecut şi pragurile toamnei. Acum Isabeau îşi simţea· trupul greu, Încătuşat în lanţuri. Noua viaţă care se dezvolta pe îndelete în viscerele sale se transformase Încetul cu-ncetul Într-o fiinţă vie, care respira şi îşi spunea cuvîntul după felul său de a fi. Gîndurile .îi zbu^ rau involuntar către plămada aceea moale, caldă şi Îtm1fleţită de rîvnă, care bîjbîia în Întunericul viscerelor pentru a găsi dru^ . mul către lumină. Sensibilitatea sa era încercată de gingaşe şi neaşteptate speranţe, care-i picurau În inimă preţiosul bal^ sam al sentimentului că de acum înainte nu mai e singură, că a creat şi că poartă în dînsa un tovarăş şi o consolare pe viaţă. Destul de ades.!ori căldura aceasta interioară răzbea şi În exterior, În lumea Însufleţită şi neînsufleţită a oamenilor şi a

lucrurilor. Lacrimile bu~uriei mute se rostogoleau din ochii prinţesei Isabeau În locul În care adăsta visînd. Inima e1 creştea, se lărgea. Se arăta binevoitoare cu toată lumea, era gata să-l ierte pînă şi pe prinţ, şi se ambiţiona să-l simtă, să-l apropie de dînsa, ca pe-un prieten credincios. ca pe-un ocro^ titor, căruia să-i poată vorbi deschis, să-l audă vorbindu-i cu aceeaşi bunătate şi să-i dăruiască cu mărinimie inima ei sin^ guratică.

Dînsul, însă, răspundea cu extremă politeţe invitaţiei sale, dar, înapoia zîmbetului de prevenitoare şi delicată atenţie cu care-o Înconjura, inima îi rămînea Întotdeauna la fel de ferecată, şi caldele efluvii ale duioşiei sale, care se revărsase pentru a-l îmbrăţişa, se retrăgeau clocotind în matca subte^ rană, necunoscută şi Întunecată.

O dată cu Întoarcerea de la Neapole, prinţul s-a trezit înconjurat de mii de griji. După ce i-a mulţumit călduros superintendentului pentru dibăcia cu care aqionase În multi^ plele probleme ale Principatului, a soluţionat rapid şi cate^ goric, cu obişnuita-i fermitate, tot ce rămăsese de rezolvat. A convocat Curtea vasalilor şi Ie-a dat să Înţeleagă, fără în- conjur, că intenţionează să le îngrădească lăcomia cu once preţ. Arătîndu-se, ca oricare alt politician abil, deosebit de cucernic, s-a interesat de aşa manieră de neînţelegerile biseri^ ceşti şi mănăstireşti, încît să poată rămîne indiferent fără a i se lua în nume de rău atitudinea adoptată faţă de miezul pro^ blemelor. Papa Nicolae al IV-iea murise, iar conclavul se În^ trunea de luni şi luni de zile fără a putea rezolva problema succesiunii. O oarecare nesiguranţă domnea din această pri^ cină În problemele primordiale ale bisericii. Nehotărîrea ccn^ clavului reflecta slăbiciunea acestuia faţă de toate organismele ·dependente de Sfîntul Scaun, fapt care le îngăduia rivalilor să devină cutezători. Ştiind că agenţii tuturor tronurilor apu^ sene forfotesc Într-un neîntrerupt du-te-vino la Rom;i, exer^ citînd o tainică influenţă asupra conştiinţei cardinalilor Întru sprijinirea candidatului lor, prinţul Ahaiei evita orice aqi^ une provocatoare faţă de biserică. Socotea că, procedînd ast^ fel, înţelepciunea sa nu-l va expune pe stăpînul său Carol, regele Neapolului, nemulţumirii nici unui potentat al zilei şi se mulţumea pentru moment cu faptul că-i surprinsese pe

ecleziaşri şi că le cunoştea slăbiciunea. Asnfel st:înd lucrurile, se manifesta extrem de afabil faţă de reprezentanţii ei, dar tărăgăna rezolvarea problemelor.

Atenţia lui s-a aplecat precumpănitor asupra situaţiei in^ terne a ţării, care se Înrăutăţise îngrijorător. Recolta se anunţa slabă în anul acela şi ici-<:olo ,delegaţiile tîrgoveţilor se înfăţi-şaseră conducătorilor cu jalbe care deplîngeau tratamentul aplicat oamenilor din popor. Vrînd să prevină prin teroare fermentul oricăror răzmeriţe, conducătorii îi împinseseră la răscoală pe unii dintre locuitorii de la munte ; ţăranii asupriţi luau calea codrului, drumurile publice nu mai prezentau nici o siguranţă, neguţătorii se plîngeau că nu se mai încumetă să pornească la drum, activitatea porturilor scădea, negoţul cu ţările dinafară descreştea, făcînd ca încasarea taxelor să scadă în chip primejdios. În felul acesta, sergenţii, care coborîseră spre a da o mînă de ajutor la strîngerea birurilor, au fost întimpinaţi cu sara În mîini de sărăcimea din două sate. Au căzut cîte cinci-şase victime de fiecare parte. Necunoscînd altă tactică, baronii au spînzurat, drept pildă, vreo zece nevi^ novaţi, pescuiţi la voia întîmplării.

Cam acestea erau grijile care-l reţineau pe Florentin de^ parte de iatacul prinţesei, deşi era lesne de văzut că interesul pe care i-l purta treştea cu fiecare zi care trecea şi o dată cu dezvoltarea copilului pe care-l hrănea În măruntaiele ei. Chipul său nu era niciodată mai luminos ca atunci cînd grăbea, cu pas sprinten, pentru a o vedea. Spre a-i abate gîndu^ rile de la nemărturisita melancolie care-o apăsa, se apleca, zîmbea optimist şi îi spunea cuvinte pline de haz. Dar ceva nevăzut se rupea fără de veste Între ei şi rămîneau muţi amîndoi, nemaigăsind nimic altceva de spus. Atunci, fără a-şi pierde zîmbetul, care devenea din ce în ce mai dur, îi săruta mîna neînsufleţită şi pleca, simţind că prelungirea prezenţei sale acolo ar fi stîn~ace.

Prinţul Florennn nu fusese stîngaci niciodată în viaţa sa, şi aceasta îl ţinuse,. poate, la distanţă de ceilalţi oameni.

În clipele acelea, privirile ei se Întorceau către largul cîmpului, pe care începuseră a-şi face mendrele vînturile toamnei. Privea absentă frunzele care căddeau din copaci,

pi^ curînd neîntr~rupt pe pămînt,' privea cerul, pe care se petre^ ceau norii mari şi umflaţi, şi marea, care se Întuneca brusc, străbătută de înfiorarea efemeră a umbrelor unor aripi gigan^ tice. Zbuciumul ei neliniştit ajungea pînă la iatacul pustiu, umplîndu-l cu mirosul greu al ţărmului. Aerul devenea greu, respiraţia se scurta, şi ceva galben, ca reflexul unei lumi de dincolo de mormînt, plutea În aer, aidoma jalnicei solii a unei vieţi fără orizont, fără afe qiune şi fără durere.

Urmărind tainica zămislire a măruntaielor sale, ascul^ tînd-o şi purtînd-o, Isabeau se complăcea, aidoma plantelor, într-o stare de inerţie totală. Ltnnea gîndurilor sale se restrîn^ gea din ce în ce mai mult, şi ceva asemănător unei somno^ lenţe îi adormea minţile şi i le cufunda Într-un abis de fulgi pufoşi. Acum nu mai visa, nu se mai speria şi Însăşi aI11inti^ rea pieritului flăcău se estompa ca nălucirea unui vis pe care somnul n-o va mai reînvia niciodată, pe care ai văzut-o cîndva, dar care s-a risipit, lăsînd puful moale al aripii sale În inima ta.

Fiica lui Florentin şi a prinţesei Isabeau s-a născut la 30 noiembrie. Doica ei, care a alergat Într-un suflet să-i anunţe prinţului îmbucurătoarea ştire, l-a aflat pe acesta În curtea interioară, unde încerca un cal nou. Văzînd-o, a Înţele5 scopul sosirii sale, dar nu s-a grăbit s~ descalece, ci, dînd frîul slo^ bod calului, a făcut intenţionat Încă un tur, şi-apoi, mîngîind coama calului cu palma, a aruncat f rîul scutierului şi a sărit graţios şi fără urmă de grabă din şa. Mişcările sale atît de studiate întotdeauna şi înfăţişarea sa cu totul lipsită de griji au deconcertat-o pe doica noastră, care se apropiase de dîn^ sul, gîfîind din cale-afară.

Simţind că se discută confidenţial, cavalerii s-au retras cu distinsă discreţie.

- Cu ce prilej, doică ? Întrebă in cele din urmă prinţul, întorcînd capul peste umăr şi descheindu-şi mănuşa.

- Toate urările noastre de bine, stăpîne prinţ ! Să trăiască Întru mulţi ani fiica măriei-voastre !

Chipul lui Florentin s-a aplecat asupra mănuşii, care părea că se lasă greu scoasă de pe mînă, aşa că doica nu i-a văzut expresia. Nu i-a văzut-o nici doica, nici altcineva. între

timp, scăpînd din strînsoarea mănuşii, mîna s-a scufundat În pungă şi, scoţînd un pumn de monede de acolo. le-a îndesat în căuşul palmei doicii. Dacă ar fi judecat după numărul lor, s-ar fi putut crede că bucuria prinţului e Într-adevăr foarte mare. Totuşi, el n-a manifestat-o. Şi-a înălţat capul şi, zim^ bind, le-a făcut gentilomilor semn să se apropie şi le-a comu^ nicat cu glasul său rece :

- Cu voia lui Dumnezeu, astăzi am dobîndit o fată. Vestea poate fi comunicată tuturor.

Şi, după ce a primit felicitările gentilomilor, a urcat în iatacul prinţesei.

Pironindu-şi privirea În urma lui, doica a încremenit, ne^ ştiind nici ea de *ce.* Puţin mai înainte, cînd sălta, gîfîind de sîrg, pentru a-i aduce vestea, încerca deodată cu bucuria şi o nelinişte nelămurită. Privind încăperea prin care trecuse prin^ ţtil, deşartă acum, şi-a amintit involuntar de-o altă imagine, de acum treizeci-patruzeci de ani. Răposatul Guillaume de Villehardouin şedea mîhnit Într-unul din foişoarele Kal:i^ matei şi privea oraşul alb, care dormea fără vise, În noaptea cu lună. ·În noaptea aceea i se născuse şi lui un copil şi era, vai !, fată. Nu cumva moştenise şi Isabeau meteahna Annei Anghelina, mama ei, de-a aduce numai fete pe lume ?

Capitolul I 11

tlNTEC DE IARNi\

În anul acela iatna a căzut năprasnică. Vînturile reci măturau cîmpul, alungînd orice lumină de pe cer şi toate um^ brele de pe pămînt. Ziua se trezea palidă şi fără nici un strop de sînge, ca după un somn torturat de vise rele. Speriate, păsările călătoare au plecat înainte de vreme în căutarea soarelui.

Vuietul mocnit, care se înălţa jur Împrejur din gurile flă- mînzilor, s-a lăţit, ca o spaimă, asupra Întregului cuprins al ţării. Gentilomii, care călătoreau sau se Întorceau de la vînă- toate o dată cu scăpătatul soarelui, Întîlneau În drumul lor nişte arătări asemănătoare unor schelete verzi-cenuşii, prema^ tur năpădite de mucegai, pe care nu le puteai numi oameni

şi pe care pămîntul le lepăda pe marginea mormîntului. Se tîrau, în zdrenţe, prin şanţuri, agăţîndu-se cu degetele, spasmodic încovoiate, de marginea drumului, căscînd gurile negre şi că- tînd în pămînt cu ochi sticloşi, morţi şi întunecaţi. Sărăcimea era înfometată. Aidoma şacalilor, care ies pe măsură ce co^ boară seara, părăseau colibele şi satele, din hogeacurile cărora nu vedeai înălţîndu-se nici un foişor de fum, şi aţineau calea trecătorilor. Nu cerşeau : mîinile lor scheletice nu păreau a mai avea nici măcar puterea de-a Întinde palma. Nu rosteau nici un cuvînt, priveau numai, dar ochii lor ficşi şi galeşi aveau o căutătură stranie, pe care-o simţeai înfigîndu-ţi-se În spate, chiar şi atunci cînd n-o vedeai. La auzul zvonului de cai care se apropia, înălţau anevoie capetele grele şi, lungind gîturile uscate şi subţiri ca vrejurile, aşteptau cu răsuflarea tăiată trecerea cortegiului, la sosirea căruia se prăbuşeau ca un morman de oase şi adăstau muţi, ca loviţi de trăsnet, cu dinţii la pămînt. .

T recînd pe lîngă dînşii, îi auzeai adeseori srnţînd nişte su^ nete ciudate şi tremurătoare, ca un cîntec. Cuvintele nu se distingeau, limba lor uscată şi arsă de friguri se vînzolea În Încîlceala melodiei. Cîntecul lor tărăgăna slab pe cîmpul pus^ tiu, asupra căruia cădea seara, se destrăma, se Învolbura ca fumul şi se mistuia În depărtări, părînd cu toate acestea că n-a anrnţit cu desăvîrşire. Aveai impresia că-l luai cu tine, ca-ţ1 **vîjîia necontenit În urechi** şi că, statornicindu-şi săla- şul În făptura ta, te va urmări ca o stafie.

Ca mînaţi de iele, în cetate au prins a se arăta oameni cu chipul ca turta de ceară ; nu erau în stare să spună ce anume îi adusese acolo, dar În ochii lor licărea sdipetul rece al groa^ zei cercate de cei ce şi-au încrucişat drum~.1rile cu sinistrele alaiuri ale morţilor prefăcuţi în strigoi.

Luînd măsuri grabnice, prinţul a dat poruncă gentilomi^ lor să deschidă magaziile şi să distribuie grîu, untdelemn şi porumb sărăcimii de pe domeniilor lor. Dînd însuşi pildă, a poruncit ca o cincime din recolta cetăţilor aflate sub di^ recta sa stăpînire să fie împărţită săracilor. Guvernatorii au primit În taină porunca de-a se trece cu vederea, pe cît îngăduiau împrejurările, răscoalele sclavilor şi de-a nu se aplica, În nici un caz, pedepsele capitale, cum ar fi fost osînda cu moartea, schingiuirile şi biciuirea pînă la desăvîrşita istovire. Şi, plin de înţelepciune, in cele din urmă i-a sfătuit şi

pe ·pa^ latinii săi să nu se mai arate prin sate din cale-afară împo^ dobiţi cu catifele, cu mătăsuri şi hermine, sau cu alte po^ doabe, care ar stîrni, oricum, instinctele prădalnice ale flă- mînzilor, ar prilejui tîlhăria şi ar stîrni înverşunarea.

Toate măsurile acestea, plăcute lui Dumnezeu, n-au avut însă darul de-a contribui prea mult la tămăduirea răului. Foametea sporise În intensitate, şi toate milosteniile s-au eva^ porat ca picătura de apă scăpată pe fierul încins ; atunci, guvernatorii au aplicat programul filantropic după îndemnul inimii şi pe măsura conştiinţei fiecăruia dintre ei. Cît priveşte pedepsele, îndemnurile prinţului puteau fi lesne urmate, de^ oarece înfometaţii nu mai aveau puterea de-a se răscula. Sin^ gurul neajuns pe care-l mai puteau provoca era acela de a muri ca turmele, de a rămîne neîngropaţi şi, cînd cîinii şi păsările cerului nu mai pridideau să-i mănînce, atît de mulţi erau, de a infesta annosfera cu miasmele morţii şi cu molime scîrbavnice. Pentru a se întîlni cît mai puţin cu putinţă cu morbul care plute; În atmosferă, oamenii cetăţilor s-au re^ tras în ghio;icea ocrotitoare a zidurilor groase, statornicind o barieră de netrecut Între locuitorii fortăreţelor şi flămînzii din munţi sau de pe cîmpie. În felul acesta, cîntecul strigoilor a încetat de-a mai răzbi pînă la urechile celor vii. Pretutin^ deni .şi-a ţesut mrejele un fel de linişte macabră, ale unui calm care, chiar dacă nu semăna cu cel vesel, de odinioară, odihnea totuşi urechea şi lăsa conştiinţa să doarmă ne^ tulburată.

Ca de atîtea alte ori, prinţul a dat măsura realelor sale virtuţi <le domnitor şi stăpîn şi În această stare de lucruri : era singurul care nu se temea să păstreze legătura cu osîndiţii aceştia. însoţit de-o mică escortă alcătuită din trei scutieri, dintr-unul sau doi călugări din Klarenza şi dintr-un şoimar localnic, cutreiera călare atît satele din apropiere, cît şi pe cele mai îndepărtate. Pătrundea În cocioabe, Împărţea tot ceea ce avea de Împărţit şi îi încuraja pe sărmani cu cuvinte de mîngîiere şi cu făgăduieli. Obişnuita lui cutezanţă şi opti^ mismul nu-l părăsiseră nici acum. Se afla, de altminteri, În floarea vîrstei şi îi plăcea gluma şi ironia, armele şi băutura. În anturajul lui se afla Întotdeauna cineva care, cu sau fără voia lui, era ţinta tuturor ironiilor. Prinţul Începea Înţepă- turile, iar ceilalţi le continuau, pentru a-i fi pe plac. Atunci

Florentin izbucnea în hohote de rîs puternice, dar puţin cam reci. Fără a o mărturisi, soţii săi îl găseau puţin cam trist.

Mergînd pe-o cărare care ocolea, şerpuind, plaiurile munţilor, l-a poftit pe unul dintre călugării care însoţeau escorta şi i-a cerut să-i spună citate latineşti care lăudau vinul şi pe chef^ lii. Măgulit, călugărul a luat chestiunea În serios şi a prins a cotrobăi În lada cu amintirile lecturilor sale bisericeşti. Cîteva fpicături grele au 'ăzut pe mîinile lui Florentin care strîngeau rîul. Scutierii, rămaşi mai În urmă, şi-au zorit caii.

- Mi se pare mie, frate, sau ţi-ai şi acoperit capul cu gluga?

- Chiar aşa-i, stăpîne.

- Martirii, după cite-mi amintesc, nu prea se spenau de ploaie, de vînt sau de zăpadă.

Omul nostru rămase cu gura căscată.

- Slăvite prinţ, făcu el şovăind, Dumnezeu nu-i alege la voia întîmplării pe cei ce vor primi luminoas-a cunună de martir. ...

Şi cine, rogu-te, îi alege pe cei aleşi ?

- Atotputemic;ul, firește ...

- Aceasta înseamnă că cei ali!şi sînt copleşiţi de păcate din cale-afară de grele.

- De ce, dacă-mi îngăduie măria-voastră?

- Pentru că timpul rău e sortit martirilor, iar huzurul celorlalţi, ceea ce ar însemna că nu cei dintîi sînt aleşii, ci cei de pc urmă, cum ai fi dumneata, să spunem.

Călugărul s-a fîstîcit şi n-a mai apucat să-şi înnădească răspunsul. Cerul coborîse de mult, jur împrejur mirosea a pămînt încins şi nicăieri, pe cîmp sau pe munte, nu se zărea nici urmă de copac sau de colibă.

Furtuna a izbucnit biciuitoare.

Adunată În jurul prinţului, escorta a mers vreme îndelun^ gată, simţind ploaia rece, de ianuarie, şiroindu-i pe umeri, pe braţe şi pe coaste, strecurîndu-i-se pe gît şi alunecîndu-i pe spi^ nare. Ha-inele lăbărţate li se lipeau pe corp. Mergeau În tăcere, zgribuliţi şi stăpîniţi de mîhnirea pe care ţi-o strecoară în su^ flet mînia stihiilor şi teama instinctivă faţă de cele ce aveau să urmeze. Singur .prinţu] îşi păstrase buna dispoziţie, vorbea şi rîdea În hohote, de unul singur, fără a primi nici un

răspuns de la nimeni. N-au găsit nici un adăpost, nici un copac scor^ buros măcar unde să-şi pună capul la adăpost, decît seara, tîrziu. În coliba ţărănească în care intraseră ardea un foc să- ră-căcios ; butucii erau umezi, pîrîiau şi mai mult afumau decît încălzeau. Au adormit care cum au putut şi pe unde au apucat, Înainte de-a fi izbutit să se usuce. În tot cursul nopţii l-au auzit pe prinţ vorbind cu o neobişnuită vioiciune, de unul singur. A doua zi de dimineaţă, cînd l-Qu trezit din somn, l-au aflat zgîlţîit de friguri, clănţănind din dinţi şi cu obrajii încinşi de febră. L-au readus În cetate pe-o lectică improvizată din crengi. Doctorului, chemat pentru a-l vedea, nu i-a fost greu să precizeze diagnosticul : pneumonia era cît se poate de evidentă.

În chipul acesta a Început boala prinţului, care a stîrnit Îngrijorare pe întreg cuprinsul Principatului. În cursul *pri^* melor zile, răul era deosebit de puternic. Răsuflarea anevo^ ioasă scăpa şuierînd din gura bolnavului, ochii săi rămîneau veşnic închişi, iar obrajii îi ardeau ca para focului. Zăcea rn^ fundat Într-o somnolenţă profundă, părînd a nu auzi şi nici a simţi ceea ce se petrece în jurul· său. Adeseori îl auzeau deli^ rînd, dar cuvintele pe care le rostea atunci nu erau Înţelese de cei din jurul său ; erau denumiri cu o rezonanţă străină, pe care le auzeau pentru prima oară. Alteori dădea porunci unor to^ varăşi invizibili, sau se certa cu dînşii pentru unele răfuieli necunoscute, privind Împărţirea unor domenii sau teritorii despre care nu auzise nimeni niciodată. Vărul său, Engelbert de Linderkerke, care se afla lîngă patul bolnavului Într-una din serile acestea, a fost nevoit să le explice cum că denumi^ rile pe care le auzeau erau de origină flamandă, amintiri agră- ind despre îndepărtata sa patrie, care se învălmăşeau în mintea sa în timpul coşmarului.

Inteţind focul în căminul cel mare, care Înnegrise zidul lin^ gîndu-l ani de zile În şir, Încă de pe vremea lui Guillaume de Villehardouin, atît prinţesa cît şi curtenii cei mai apropiaţi îl privegheau pe prinţ, adăstînd în tăcere în preajma lui ~a~1 vorbind pe şoptite. Lemnele trosneau în foc, reflexele bruşte şi efemere ale flăcărilor umbreau fizionomiile grave ale tuturor celor dimprejur, iar ploaia şi vîntul izbeau în ferestre. De afară, de dincolo de perdelele ploii, care cădea În averse, răz- bea urletul singuratic al unui cîine speriat. La răsuflarea mol^ cuţă a focului, mobila de lemn pîrîia din încheieturi, stîrnind

trosnete neaşteptate. Mirosul răşinii încinse picura În cămin deodată cu izul înecăcios al umezelii grinzilor Înnegrite ale plafonului şi cu răsuflarea greoaie a bolnavului, îmbîcseau şi învîrtoşau atmosfera, toropeau pleoapele şi amăgeau somnul în chip viclean. Numai Isabeau nu aţipea; cx:hii săi, cufun^ daţi În orbite şi istoviţi de canonul naşterii, încercaţi de somn şi goi de vise, Întîrziau îndelung asupra flăcărilor cu o strălucire sălbatică ascunsă În adîncul pupilei. Adăsta nemişcaită, simţind tot ce se petrece în jurul său, Înregistrînd şi somnul agitat al comandantului, şi calambururile lui Saint-Omer, care se oprise Înapoia spătarului jilţului Guliermei şi, aplecat uşor asupra părului ei, îi şoptea ceva imperceptibil la ureche. Simţea şi neastîmpărul ochilor negri ai Orsiniei, care străluceau nesăţioşi şi neliniştiţi la auzul respiraţiei care-i mîngîia urechea. Pe jumătate adormit, capelanul îşi prefira încă mătăniile, bol^ borosind Într-o latinească încîlcită. Profilul prinţului, cu ochii închişi şi cu o nouă şi solemnă severitate statornicită pe frun^ tea lucie şi pe buzele subţiri, se desena limpede şi neînsufleţit parcă pe mătasea vişinie şi grea a pologului patului.

II vedea şi pe el, fără a-l privi. De iubit nu l-a iubit nici^ odată ; cîndva, doar, la început, îi măgulise orgoliul. Atît. Cu toate astea, era un bărbat frumos şi rîvnit. Acum era tatăl co^ pilului ei, al copilului care dormea ca un heruvim în leagănul din ia~ac. Era tatăl copilului ei, dar faptul acesta nu i-l făcea mai drag, ci numai sfînt. Prefăcîndu-se că aranjează părul lipit pe tîmpla stîngă, degetele ei atingeaw timid pieliţa diafană, sub care strălucea cruciuliţa viorie ; un tremur uşor îi înfiora pie^ lea, şi ochii i se umpleau de spaime, alteori se rulburau şi ur^ măreau, stăruitor şi neliniştiţi, flăcările, pipăindu-le parcă. Dacă bărbatul acesta va pleca de lîngă dînsa, buzele sale fe^ recate vor duce o dată cu ele un mare semn de întrebare.

Era nevoită totuşi să nu se lase în voia acestei somnolenţe, care-i inunda sufletul şi îi odihnea spiritul, scăldîndu-l parcă într-o baie călduţă. Acum, cînd Florentin lipsea de la îndato^ ririle sale, dînsa trebuia să-l înlocuiască, să poarte grija trebu^ rilor Principatului, să-i primească pe vasalii ce soseau din în^ depărtatele lor castele, pentru a da seama de modul în care chibzuiau a rezolva diferite probleme.

Şedea adeseori în sala cea mare, sub pologul de

mătase pe care era brodat blazonul său, şi prezida adunările Curţii ba^ ronilor franci ai Ahaiei ; asculta discursuri şi era obligată să le dea, la rîndul ei, răspunsurile cuvenite. Nu-şi pierduse vechea alură regească, ştia să-şi poarte încă trupul drept cu o pres^ tanţă plină de solemnitate. Sub pleoapele ochilor săi se strecu^ rase o umbr,ă şi, obosiţi cum erau la vremea aceea, nu mai se asemănau ochilor de nestemate, neomeneşti şi reci, ai unui idol. Privirea lor devenise mai profundă şi mai contemplativă, mult mai omenească şi mai plină de durere acum.

Şi iată că într-o seară a fost introdusă în sala cea mare de^ legaţia unor neguţători din ţări străine, veneţieni se pare, care îşi desfăceau mărfurile În Morias. Confraţii lor din Veneţia îi împuterniciseră să protesteze şi să se intereseze care erau pri^ cinile pentru care numeroase comenzi, încredinţate de dînşii ne^ guţătorilor din Ahaia, nu ajungeau la destinaţie, întlrziau ne^ justificat, sau - faptul era dovedit - nu părăsiseră niciodată Klârenza. Dacă această comportare se va perpetua, să afle Principatul ~ foarte paşnica democraţie va suspenda orice relaţii neguţătoreşti cu Morias-ul, şi nu se ştie, zău, cine va pa" guh.J •••

lsabeau le asculta netulburată protestele ; privirea ei indi^ ferentă examina îmbrăcămintea elegantă a legaţil"r, inelele pe . care le purtau pe degete şi chipurile trufaşe şi dispreţuitoare. Cei mai mulţi dintre dînşii erau vîrstnici şi purtau bărbi ar^ gintii şi parfumate, revărsate în valuri pe piepturile lor. Unii dintre dînşii erau mai tineri, cu bărbi negre, bine tăiate, şi cu ochi strălucitori şi cupizi.

De pe jilţul său, înălţat pe-o estradă cu trei trepte, ii vedea pe toţi stînd înşiraţi dinainte-i, privind-o, şi asculta cu^ vintele starostelui lor, care vorbea cu glas puternic şi arogant.

După ce veneţianul şi-a Încheiat cuvîntarea, o tăcere apă-sătoare s-a aşternut În sala cea mare. Afară vremuia iarăşi, şi degetele ploii horboteau pe hîrtiile ceruite din ferestre. Atît străinii cît şi palatinii şi-au îndreptat privirile întrebătoare către prinţesă. Nedîndu-şi seama, parcă, de faptul că-i venise rîndul să-şi spună cuvîntul, a mai adăstat zăbovind un răstimp ; În cele din urmă, s-a ridicat liniştită.

- Cinstiţi gentilomi, grăi dînsa abia mişdndu-şi buzele, am ascultat cu inima deschisă plîngerile voastre şi ne Întris^ tăm de pagubele pricinuite vouă şi confraţilor voştri. De pa^

gubele acestea, Însă, nu sînt vinovaţi oamenii noştri. Să vă fe^ rească Dumnezeu de păcatul de-a nedreptăţi pe nevinovaţi. Şi, de îndată ce ne-a venit rîndul, am vrea să vă întrebăm şi noi de ştiţi ori ba pe ce olat aţi debarcat. Vă aflaţi pe-un pămînt năpăstuit, bîntuit de luni de ·zile de foamete şi· de moarte. Pe-un pămînt de două ori Încercat, deoarece el, care era atît de binecuvîntat odinioară, n-a rodit acum nici măcar atîta grîu dt ar trebui pentru a hrăni un pui. Ieşiţi pe drumuri şi cercetaţi norodul nostru, care-şi dă duhul prin şanţuri, scor^ monind cu unghiile ogoarele care au secat şi nu mai au roade pentru a-i îndestula. Casele lor sînt reci, fumul nu se mai înalţă din acoperişurile lor ; vîntul şi ploaia îi bat cît e ziua de mare, iar noaptea îi îngheaţă oriunde i-ar afla căzuţi ...

În felul acesta a vorbit, fără a ridica de fel glasul, fără a vădi vreo emoţie sau vreun gînd ascuns. A descris fidel şi plină de demnitate imaginea funebră pe care-o ghicea crescînd În ju^ rul său, înafara zidurilor groase ale cetăţii. Ochii săi obosiţi alunecau pe deasupra capetelor neguţătorilor. Şi, deodată, s-au oprit undeva, s-au statornicit acolo· şi au tresărit. Afară, fur^ tuna s-a dezlănţuit ca trăsnetul.

Deasupra grinzilor Înnegrite, pe acoperişul Înalt al sălii, au prins a se înteţi răpăielile ploii, care turna cu găleata, şi, înso^ ţită fiind de vuietul furtunii, stăruia În urechile tuturor şi aco^ perea cu totul glasul prinţesei. Ochii ei rămăseseră aţintiţi asupra unuia dintre neguţătorii cei mai îndepărtaţi, aflat în urmă de tot, pe ultimul rînd. Ceva asemănător unui nod i s-a urcat în gît, în:lbuşind-o. ·

Veneţienii au mai aşteptat puţin, să contenească zgomotul, pentru a asculta cele ce mai urmau, dar treaba Începea să se tărăgăneze. Prinţesa şi-a desfăcut braţele şi s-a aşezat din nou În jiltul ei cu privirile tulburate. Atunci au prins a se mişca şi dînşii, s-au privit reciproc şi au chibzuit cum că trebuie să se retragă. Şambelanului, care se afla cel mai aproape de dînşii, i-au expJi,cat că urmau să revină a doua zi. Prinţesa, Însă, a cărei privire neînsufleţită nu mai stăruia asupra neguţătorului din uhiimul rînd, le-a făcut semn să rămînă şi i-a- spus încet şambelanului :

- Noaptea aceasta-i din cale-afară de rea şi nu se cade să-i lăsăm pe oamenii aceştia străini să plece din cetate pe-un asemenea timp. Duceţi-i să se culce În iatacele oaspeţilor.

Mîine, mare e Dumnezeu, vom vedea ce mai avem de făcut.

Veneţienii s-au înclinat profund şi au prins a se retrage, tî^ rîndu-şi paşii pe dalaj. În chipul în care se retrăgeau, Cîţiva dintre cei aflaţi mai la urmă au răsărit În primul plan, În aşa fel încît prinţesei i-a fost cu putinţă să-l revadă mai clar de data aceasta pe neguţătorul care-i atrăsese aten\ia adineauri. Era tînăr, cu barba moale şi cu ochii căprui şi limpezi. Privirea lui, însă, nu semăna cu aceea pe care crezuse că o văzuse mai Îna^ inte. O tocă mică de culoare verde îi acoperea părul buclat. .. Nu. Chipul acesta îi era necunoscut, străin !

Văzîndu-i îndepărtîndu-se şi părăsind sala pe uşa cea mare din faţa sa, a suspinat din adîncul pieptului, uşurîndu-se. Sfî'ntă Fecioară !. .. Cum se poate înşela omul uneori !. .. Să fie cu putinţă, oare, să vezi fantomele ... umbrele morţilor la lu^ mina zilei ? !. ..

În seara aceea ploioasă noaptea căzuse repede, mai repede decît în ajun. Retrasă în iatacul ei, prinţesa dezbrăca rochia de ceremonii şi şedea gînditoare, În faţa căminului aprins. Acolo a ajuns-o Întunericul.

Adăsta fără să grăiască ; obosise de aşteptare, femeile sale se retraseseră, cu chipuri de mironosiţe şi alunecînd ca um^ brele, În încăperile lor, unde lămpile se şi aprinseseră, iar dîn^ sele şedeau vesele la taclale, cîntau şi căscau ~ura. În iatacul prinţesei nu mai rămăsese dedt doica sa, care adormise şi dînsa În jilţ, legănată de trosnetele lemnelor din foc şi de dulcea piro^ teală a căldurii. Scîncetul unui copil izbucnea din cînd În cînd din miţui de lîngă patul mare, şi apoi se liniştea din nou. Mica prinţesă l\fah6 dormea În leagănul ei sculptat. O tulburare ciu- dată cuprinsese mima prinţesei lsabcau În seara aceea. O li^ nişte grea, de moarte se aşternuse timp de- un an Întreg asupra amintirilor tre-eutului, ale căror furtuni se domoliseră treptat^ treptat, pînă la cea din urmă rafală, stingîndu-se parcă pentru totdeauna. Inima ei se liniştise, împăcată cu apatia aceea ase^ mănătoare amorţelilor din timpul somnului. O dragoste păti- maşă şi fanatică, pentru fiica ei doar, creştea fremătînd în inima ei, stîrnindu-i o teamă întunecată În faţa necunoscut:.ilui şi dorinţa de-a o ocroti de-un duşman invizibil. Şi iată că acum o întreagă lume, înmormîntată sub cenuşă, se nălucea cu totul pe neaşteptate ! Ciudată spaimă ! Aducea mai degrabă cu rămăşiţele unui vis pe care l-ai avut în timpul nopţii, dar te urmăreşte şi dimineaţa după ce te-ai trezi·t,

multiplidndu-şi senzatiile aidoma cercurilor concentrice.

Mah6 a scîncit în somn ; doica a tresărit speriată şi, repe^ zind maşinal mîna, a lovit leagănul, pornindu-i umbletul, şi a bolborosit pe jumătate adormită un cîntec de leagăn grecesc :

> *Dormi, zori de zi, dormi,* luncă nouă, Şi-adormi şi *tu,* steluţa *mea, Adormi,* să crească *fericirea* flăcăului *Ce te-o urma ! ...*

Plînsul a încetat ; vîntul şi ploaia zgîlţîiau obloanele. Stăpînită de-o frică inexplicabilă, Isabeau se ghemuise adînc În jilţ. Seara, tîrziu, s-a dus să stea lîngă bolnav, dar nu pentru prea multă vreme. Prinţul fusese ceva mai liniştit în ziua aceea. Engelbert de Linderkerke se afla la căpătîiul său, discutînd discret despre ceva cu dînsul. îndată ce a intrat prinţesa, au curmat discuţia. Florentin trecuse primejdia cu uşurinţă. Con^ stituţia lui de fier luptase turbat, timp de-o lună Întrea~ă, apoi Începuse să-i meargă mai bine şi nu se alesese decît cu o tuse seacă. Febra nu-l mai încerca decît pe înserate. „Semn bun", aviza plin de importanţă' medicul, care nu era cel mai puţin uimit, în sinea lui, de miraculoasa salvare.

- Nu te-ai culcat încă, doamnă ? Întrebă mirat prinţul, surprins de apariţia prinţesei Isabeau.

Chipul lui avea un aer vesel şi, temîndu-se ca nu cumva mirarea să-i fie greşit interpretată, adăugă, schimbînd vorba :

- Stăm de vorbă cu vărul nostru despre unele întîmplări petrecute mai de multă vreme în patria noastră. începem să cam ~mbătrînim dumnealui şi cu mine şi, după cum a1 auzit, poate, ramoliţii dau în mintea copiilor.

După aceste cuvinte, izbucni într-un rîs puternic, zăvorît de tuse.

Astăzi glumise, fusese bine dispus, îl împunsese pe vărul său şi-l Întrebase cîte ceva despre diferiţi palatini. După ce Isabeau se ridică să plece, mai spuse :

- Mă înfrupt Întotdeauna din ce-i mai bun, doamnă ; fap^ tul acesta mă consolează, deoarece În chipul acesta îţi voi pro^ voca mai puţine griji în viitor. Iţi mai datorez mărturisirea că tovărăşia domniei-tale îmi e nespus de preţioasă Întotdeauna şi că n-aş suporta gîndul că te obosesc. Iar dacă dispoziţia În care te afli nu înclină către aceasta, nu constrînge persoana domniei-tale să-mi ţină companie. Aş fi

un mizerabil dacă aş pretinde contrariul.

Isaheau s-a retras mîhnită, neştiind dacă trebuia să ia cuvin^ tele prinţului drept curtenie, sau protest, ironie, ori imputare. Mereu aceeaşi îndoială, aceeaşi enigmă care-o obosea atît de mult sufleteşte. Astăzi, Însă, era prea puţin înclinată s-o dez^ lege.

Urmîndu-i pe cei doi slujitori care-o preced-au cu făcliile aprinse, s-a Înapoiat grabnic În iatacul său. S-a întors înfiorată de frig, pentru că ploaia care căzuse neîntrerupt umezise toată atmosfera şi, cum Mah6 dormea liniştită, s-a dezbrăcat şi ea şi s-a culcat, fără a trage perdeaua pologului : se temea să nu rămînă atît de repede în Întuneric.

Candela ardea, clipind, în faţa vechii icoane a Annei Com^ nena. La lumina ei, iatacul se umplea rînd pe rînd cu umbn mate şi jucăuşe, care încremeneau o dată cu clipirile ei.

Afară vîntul se mai potolise. iar ploaia cădea răzbit şi aşezat.

Isabeau s-a lăsat inconştient în voia gîndurilor. Pe dinaintea ochilor săi, ţintuiţi asupra flăcării plăpînde a candelei ca asupra unei stele îndepărtate, prindeau a se înfiripa frînturi de ima^ gini şi năluci din trecutul vieţii 'ale. Fără să vrea, îşi depănă amintirile şi-un semn de Întrebare apăsător, tiranic şi Însetat, stăruia Înapoia fruntii sale. Ce cunoscuse ea din viaţă pînă acum ? De ce a trăit? Se temea să răspundă : ştia că n-are nimic de spus.

Asupra acestor gînduri a furat-o somnul, pasă-mi-te, de^ oarece se trezi brusc, scuturată de-un fior ; deschizînd ochii, avu impresia· că dormise o veşmc1e. „De ce se trezise ?" se Întreba rotindu-şi privirea în iatacul gol. Nimic ! Mah6 plînsese în somn, dar acum se liniştiie şi dormea somn fără vise. Ploaia contenise. Iatacul se micşorase parcă deodată în jurul său şi, presimţind că în felul acesta îşi va potoli frica, închise ochii să nu-l mai vadă. N-a zăbovit astfel decît cîteva clipe, deoarece simţea că va trebui neapărat să-i redeschidă. Imediat ce-i des^ chise, băgă de seamă că draperia uşii se mişcă. O gheară de fier i s-a înfipt în inimă, respiraţia i s-a tăiat, sîngele i s-a scurs din obraz şi a îngheţat de spaimă. Mută şi cu ochii dilataţi de groază, a văzut o umbră mare profilîndu-se În lumina slabă a candelei ; nu mai încăpea nici o îndoială că o fiinţă omenească se strecura pe .furiş

În iatac. Era un bărbat. N-a mai apucat să scoată ţipătul care zvîcnea în gîtlejul sugrumat. Omul s-a oprit În faţa draperiei, care acum căzuse din nou, şi căta Împrejur pentru a se orienta. Apoi a înaintat uşor, cătînd patul din pri^ vire. Incapabilă să scoată un ţipăt, îl vedea apropiindu-se din ce în ce mai mult. Picioarele îi erau legate parcă cu ceva care le împiedica să se mişte. Nu-l vedea limpede, dar nici el n-o putea desluşi 'În umbra patului, În care şedea ghemuită. O man^ tie lungă îi cădea în falduri de la umeri pînă la glezne. Din pricina luminii candelei, care-i bătea în spate, chipul său ră- mînea Înecat în umbră. Intt-un tîrziu, s-a apropiat încet şi ho^ tărît, mărindu-se într-una ca Într-un coşmar. Strigătul, care nu reuşise să scape din gîtul sugrumat de emoţie al prinţesei Isa^ beau a răsunat brusc în iatac, slobozit de o altă gură, o gură de copil. ·

Speriată de-un vis, Mah6 se trezise. Bărbatul s-a oprit brusc, ţintuit parcă în locul unde se afla, şi, Întorcînd capul, a văzut leagănul, pe care nu-l Qbservase mai dinainte. A rămas nemişcat, pentru o clipă numai. Mah6 plîngea cu sughiţuri în micul ei leagăn. Străinul a făcut un pas Într-acolo, s-a aple^ cat de la distanţă şi a privit. Lumina candelei i-a desenat pro^ filul cu un creion de aur şi Isabeau l-a recunoscut : neguţătorul veneţian ! Acesta i-a fost gîndul dintîi şi, În acelaşi timp, a sim_ţit că ceva se rupe În ea ; partă şi ochii săi au reconstitui11 un alt chip ; un chip cunoscut i-a reapărut brusc în amintire. „Doamne atotputernic ! Chipul acesta tineresc, părul lung, buclat, ochiul limpede şi vioi! ... " A tresărit, zgîlţîită de-un fior puternic. Se reîntorc oare morţii în viaţă ?

O durere sfîşietoare sluţea acum fizionomia bărbatului care privea copilul ; ridicîr.du-se, a Întors capul şi a privit, pe rînd, patul şi leagănul. Fruntea i se încreţise şi o durere copleşitoare îi crispase obrazul. Barba lui, pe care lumina candelei o poleia cu aur şi o lăsa, rînd pe rînd, în întuneric, a tremurat din pri^ cina unui suspin înăbuşit. S-a întors scurt, cu tot trupul, către uşă, şi, străbătî1~d sprinten ia!acul, a dat draperia la o parte şi a dispărut. Treptat-treptat, Maho a readormit. .

A doua zi de dimineaţă se trezi impresionată, fără a-şi putea da seama dacă scena pe care-o văzuse În timpul nopţii se petrecuse aievea sau nu fusese decît un coşmar. Numai

cînd s-a reaşezat în jilţu) din sala cea mare şi negustorii veneţieni au fost introduşi din nou, a căpătat certitudinea că fusese adevărat : oricît şi-ar fi purtat privirile, ochii săi nu-l mai vedeau nicăieri pe tînărul cu barba mică şi cu părul buclat !

La prînz şambelanul i-a raportat lipsa unui cal din grajd; era unul din caii ei, cel alb. Un om străin se înfăţişase unui:i dintre grăjdari, În zori de zi, şi, spunîndu-i cine este, i-a cerut calul ; cunoscut fiindu-i încă din timpul şedt:rii sale la Kala^ l]lata şi văzînd că şi animalul l-a primit cu neobişnuite semne de bucurie, i l-a dat. Dînsul l-a luat şi a plecat imediat ce s-au deschis porţile ct:tăţii,

- Am poruncit să-l biciuiască pe grăjdar, adăugă şambe- lanul, dîndu-şi osteneala să se justifice.

- Nu, nu trebuia ! strigă prinţesa răguşit, albă ca pînza şi frîngîndu-şi mîinile şi degetele tremurătoare. Străinul a luat calul cu Îngăduinţa mea. Trebuia să plece cît mai degrabă !

Şi, după ce-a vorbit În chipul acesta, s-a urcat în iatac şi, luîndu-şi copila în braţe şi dînd frîu slobod privirilor să alerge, prin fereastra deschisă, spre ţărm şi pe nemărginirile mării, şi-a plîns amarnic şi potolit tinereţile pit:rdute.

Capitolul IV

A DOUA DESCOPERIRE A LUMII

Străinul plecase la ceasul cînd începea cîntecul cocoşului.

Cîmpia era pustie. Norii care-şi cernuseră ploaia în tot îndelungul noptii încremeniseră, prelunJ:i şi imobili, ca morţi,

pe cerul Întunecat. Jur Împrejur, însă, canafurile lor se destră- maseră sub poalele orizontului şi o lumină albastră aluneca pieziş pe sub ele, plutind pe deasupra pămîntului şi făcîndu-şi simţită umezeala. fo.~reg cîmpul era o mlaştină mare şi neagră. Cîteva fascicole de lumină răzbeau pe-alocuri, reflectîndu-se În luciul pămîntului mustind. de apă. Scheletele fantomatice ale cîtorva copaci, risipiţi ici-colo în lumina argintie, schiţau semne bizare cu ramurile lor descărnate. Străinul galopa, ple^ cat pe gîtul calului şi cu privirile aţintite drept înaintea sa, înghiţea drumul fără a-l V:! dea prea bine şi simţind din cînd În cînd în obraji înţepăturile

f me şi umede ale stropilor de ploaie din noaptea trecută, care mai adăstau plutind în atmos^ feră. Vînzoleala vîntului îi şuiera pe la urechi şi îi dădea părul pe spate. Manti<i biciuia acrul ca o flamură În urma umerilor săi, şi el gonea, gonea mereu, fără a încetini ritmul şi a schimba direcţia, ca o săgeată izbucnită din arcul încordat şi care înainta întins, vibrînd în beţia vitezei.

Intre timp, lumina sporea şi ziua începea să crească. Pe cîmpul uniform mai Înainte prindeau a se isca imagini răzleţe ; ici o colibă, ceva mai departe cîteva tufişuri şi hăt În^ colo un satj Deşi auzea răsuflarea din ce În ce mai gîfîitoare a calului, călăreţul nu-şi curma fuga. Ochii săi neînduplecaţi săgetau depărtările fără abatere, căpătaseră parcă strălucirea unei furii pline de spaime. Sărind gardurile cc picioarele în^ tinse şi avîntîndu-se peste mormane de dărîmături, calul său a trecut ca YÎntul prin cel dintîi sat şi, numai după ce-a trecut de case şi a răzbit iarăşi la cîmp deschis, cavalerul şi-a amin^ tit parcă de ceva. Şi-a Întors capul plecat şi a aruncat o pri^ vire spre satul care dispărea la orizont.

Nu zărise nici un om trecînd pe drum, nu auzise nici un glas şi totuşi se luminase de-a binelea de ziuă şi, după cum se ştie, ţăranii se trezesc devreme ! Cu toate că mirarea stăruia încă În mintea sa, a căutat din nou înainte, stăpînit de impresia că străbătuse un tărîm mort, bîntuit de pîrjolul prădalnic al piraţilor. Cîteva imagini imprecise, pe care privirea lui le fu^ rase din zbor, îi reînviau în amintire. O clipă doar a avut impresia că sare peste un trup încins de-a curmezişul drumu^ lui. Apoi, şi-a abătut privirea spre un măslin uscat, zărind parcă o momîie ţeapănă şi încotoşmănată în zdrenţe, care aducea a trup omenesc. Ciudate locuri ! Simţind un fior rece fumicîndu-i lungul spinării, călăreţul s-a Întrebat buimăcit dacă locul prin care trecuse era realmente un sat sau numai nălucirea fanteziei sale. Galopînd întins mai departe, înălţă dreapta şi făcu semnul crucii într-ascuns.

Treptat, norii se retrăgeau de pe cer şi lumina zilei, care pînă acum se Întindea leşioasă şi rece, ca sclipetul fierului, se dilua treptat în undele unui abur trandafiriu. Călăr~ul şi-a contenit goana şi a mîngîiat gîtul Încordat al calului. La atin^ gerea cărnii calde şi vii a animalului, privirile călăreţului s-au îmblînzit parcă şi un gingaş şi spontan

sentiment de solidari^ tate s-a înfiripat Între dînşii. Adăsta cu trupul drept acum ; scăpat din struna încordării care-l stăpînise în timpul fugii, capul său se Întorcea în voie În dreapta şi-n stînga, iar ochii săi căutau În largul cîmpului, însufleţit de alintul zgîrcit al soare^ lui de iarnă.

Pe sprînceana noroioasă a unui şanţ începuse a se mişca ceva care încerca să se ridice ; un cap omenesc răzbea în sus, unduind, ca acela al şarpelui, pe g!Îtul slab, alb şi lung. Pri^ vind mai cu luare-aminte, călăreţul a desluşit o ţeastă jwnulită, doi ochi Întunecaţi, prăbuşiţi în orbite, şi o gură strîmbă, zîm^ bind sinistru şi dezgolindu-şi dinţii aidoma unei hîrci de mort. Omul, care părea că zace lungit pe pîntec, oa tresărit de cîteva ori, vrînd parcă să-l cheme pi! călăreţ, dar, cuprins de-un su^ ghiţ nefiresc, s-a prăbuşit, ca lovit de trăsnet, cu faţa în jos. Călăreţul şi-a strunit calul, a descălecat şi, trăgîndu-l de f rîu, a urcat şanţul. Ţăranul zăcea cu obrajii înfundaţi În noroi şi cu degetele răşchirate înfipte în pămînt. Trupul, neverosimil de lung, era acoperit *cu* nişte bulendre zdrenţuite şi bălţar.e, lrin rupturile cărora i se vedeau coatele şi coastele, iar din oc în loc, spinarea. Străinul s-a grăbit a-l Întoarce cu faţa În sus. Prinzîndu-l cu mîinile, s-a cutremurat, pentru că, întîlnind trupul gol, degetele i-au pătruns printre oase ! Trecătorul şi-a dat atunci seama că omul acela nu mai era decît un schelet. ~e~os şi neliniş~it, a pip~it ~na Jnţepenită care zăcea pe lmga corp, a prms-o de mche1etura, s-a aplecat peste f:1;ţa desfigurată de foame şi de noroi şi şi-a culcat urechea pe piep^ tul scofîlcit. Apoi, s-a ridicat Încet. Ochii săi, care cutreieraseră neputincioşi largul cîmpului, căpătaseră o strălucire de groază : i se părea că, de pretutindeni, cît cuprindeai cu ochii, ele jur împrejur, răzbeşte un suflu de gheaţă, o răsuflare îndepărtată, iscată din lumea de dincolo de mormînt. Cuvintele pe care le auzise cu o zi înainte În sala cea mare a cetăţii îi reveneau în auz ~ „Ştiţi ori ba pe ce olat aţi debarcat ? Vă aflaţi pe-un pămînt năpăstuit, bîntuit de luni de zile de foamete şi de moarte. .. "

Hristoase ! Pe tot cuprinsul acestui cîmp fraged mii de vieţi cu răsuflarea Întretăiată şi *cu* privirile tulburi se luptă cu moartea ! Soarele hain al lui februar nu va putea să încălzească niciodată trupurile acestea descărnate şi răpuse, Încetul cu încetul, de cumplitul îngheţ al foametei !

S-a aplecat şi, ridicînd cadavrul, care devenise necrezut de greu, l-a luat În spinare, vrînd să-l ducă În sat. Văzîndu-l îm^ povărat în felul acesta, calul l-a Întîmpinat cu vădită nemul^ ţumire. Pe străin n-a· putut să-l stăpînească decît cu mare greutate, pînă a reuşit să-i lege, provizoriu, cu ajutorul a două curele, cadavrul pe crupă. După aceea a sărit şi el În şa şi a pornit. Cele dintîi case ale unui sat se vedeau hăt, la o depărtare de cinci-şase bătăi de săgeată. Acolo s-a oprit şi a descălecat dinaintea bisericii, sub o salcie bătrînă. Vreo trei-patru nenorociţi, descărnaţi şi cu totul supţi de vlagă, care abia se mai ţineau pe picioare, s-au apropiat muţi de dînsul şi l-au Încercuit, Întinzînd mîna sau privind insistent cum pogoară mortul din şa şi-l aşază cu băgare de seamă pe laviţa din naos. După aceea şi-a tras nervos punga de la brîu şi, aruncîndu-le un pumn de bani, a constatat cu mirare că numai unul dintre dînşii s-a aplecat, cu mare cazină, să culeagă două torneze. Cei^ lalţi adăst-iu neclintiţi.

- la spuneţi-mi, cine-mi dă o mînă de ajutor să cărăm mortul ăsta la cimitir ? i-a Întrebat.

Nu i-au răspuns, şi nici din loc nu s-au clintit.

- Satul ăsta n-are preot? a Întrebat mînios.

S-au mărginit să-l privească.

- Lua-v-ar dracu să vă ia! Voi n-ave_ţi nici un pic de inimă, măi, scîrnăviilor ? Mortul ăsta-i vreunul dintre-ai voş- tri, fără doar şi poate, l-am găsit pe cîmp. Cine-i cunoaşte neamurile să facă bine să le cheme-ncoace ! Hai !

- Un dumicat de pîine, stăpîne, iertaţi fie-ţi morţii ... şopti, tremurînd ca un cîine rare iese din apă rece, unul dintre <linşii.

Avea un glas cavernos şi stins.

S-a oprit năucit şi i-a privit pe toţi, unul cîte unul. Păstrau încă înfăţişare omenească, dar feţele lor aminteau ani^ malele. Din pricina ochilor, oare, în care nu mai sclipea mei urmă de cuget omenesc, sau dintr-a gurii lăbărţate nesaţ10s şi cu buzele ridicate ca Într-un rînjct de fiară ? Un fel de spaimă, <le groază profundă l-au făcut pc străin să pălească.

- Unde-i preotul ? a Întrebat tulburat.

Ţăranul care-i ceruse pîine îl privi c ÎtYa timp, ca ş1 cum n-ar fi priceput prea bine cuvintele.

A murit, îi răspunse În cele din urmă.

Dar groparul ?

A murit„.

Cum, şi el?

O fărîmă de pîine, stăpîne„.

N-am. Sînt drumeţ. Il cunoşti pc mort? Da, răspumc apatic şi fări a-l privi ţăranul.

Urneşte-te odată şi cheamă-i neamurile ! 'fi-oi da mat apoi şi cu ce-oi putea.

Au murit.

- I-au murit şi neamurile ?

- O fărîmă de pîine, stăpîne.,.

- La naiba ! scăpă fără voia lui străinul şi, lovindu-şi piciorul cu frîul calului, pc care-l ţinea În mînă după obiceiul călăreţilor, privi nedumerit 'În jurul său, cătînd parcă un om În stare să-l lămurească.

Aproape toţi cei care se aflaseră pînă mai adineauri acolo dispăruseră ca umbrele.

- Dar cu ăsta ce facem acum, hai ? făcu el, vorbind de unul singur, parcă, despre mort.

- Lasă-l jos„.

Fulgcrîndu-l <lin privire pe ţăranul care nu părea a înţelege nicicum sensul privirii sale, ochiul străinului sticli a mînie:

- Ce tot S?ui, sc·Îrnă'vie ? Aşa-i arun::aţi voi pe morţi În satul vostru ?

Ţăranul n-a răspuns nimic, i-a făcut semn numai să-l ur^ meze, şi-apoi a luat-o înainte, mergînd lipit de zidul bisericii. Trăgîndu-şi calul de frîu, călăreţul îl urmă. La colţul altarului, ţăr.urnl s-a oprit şi s-a sprijinit de zid, să nu cadă. Străinul n-a mai apucat să se aprnpie. Adierea vîntului stîrnise o duhoare greţoasă jur Împrejur. S-a oprit ameţit. Şi-apoi a mai făcut În neştire cîţiva paşi şovăielnici alături de ţăran.

în dosul altarului se afla un loc inţelenit, cinci-şase chipa^ roşi şi cîteva cruci de lemn. A Înţeles. Ţăranul însă ridicase mîna şt 11 arăta ceva, A privit şi el Într-acolo. Nenumărate momîi lunguieţe, înfăşurate În pînză, ca nişte viermi uriaşi, putrezeau pc Încetul, aruncate unele peste altele, la voia În^ tîmplării, pe pămîntul accidentat. Zgîlţîit de-un fior puternic şi cu gîtle jul sugrumat de un nod, străinul ghici despre ce era vorba : erau morţii satului ! Nimănui nu-i mai păsa de dînşii, nimeni nu se m_ai ostenea să-i Îngroape, ci, potrivit obiceiului, îi cărau acolo şi apoi îi părăseau, la

suprafaţa pămîntului, de^ oarece mîinilc celor încă În viaţă nu mai aveau putere să sape. Pîlcuri de ciori, mai mici sau mai mari, şedeau cu ghearele Încovoiate înfipte in giulgiurile zdrenţuite şi ciuguleau ne^ întrerupt din cadavrele goale, bătînd cu voluptuoasă [1]lăcomie clin aripile vinete.

Altceva n-a mai văzut. S-a Întors brusc, a prins orbeşte coama calului şi, sărind În şa, a pornit Într-un galop de1.lăn-ţuit. Nările sale care, În aceeaşi zi, sorbiseră cu nesaţ aerul pur al cîmpului nu puteau scăpa de duhoarea aceea pesti^ lenţială.

Amiaza l-a ajuns din urmă Într-un loc inospitalier, lipsit de orice săl.:iş omenesc. A descălecat alături de-o ruină şi s-a aşe- 7at pc pietrele umede şi reci. Buzele calului cereau În rasul pă- mîntului, cătînd zadarnic hrana. Foamea începuse să-l împungă şi pe călăreţ. S-a urcat pe zidui năruit şi a privit orizontul jur împrejur. Era pustiu. Socotind că la acel soroc al anului Înserarea cade devreme, s-a apropiat de cal, l-a mîngîiat pe gît cu un zîmbet amar, de compătimire, justificînd parcă toată cazna la care-l supunea, şi a încălecat. în cele din urmă, a ple^ cat dînd din cap cu o resemnare plină de mîhnire. Spre seară s-au apropiat de satele de munte. Părăsise drumul care urma lungul ţărmului şi, apucînd-o pe valea unui rîu, răzbea în sus, către inima ţării.

Nu părea un prea bun cunoscător al locurilor J Informaţiile j'.fe care le avea asupra drumului păreau destul de vagi, deoarece înălţa Într-una capul şi căta cercetător împrejur. între timp, apucase să amurgească. Umbra grea a muntelui care se înălţa la dreapta sa se lăsa asupra văii, şi boarea umedă a Înserării Începuse a înmiresma aerul jilav. Departe, hăt, la o subsuoară tainică a muntelui, au răsunat talărlgile unei turme şi lătratul gros al unui zăvod. O dată cu aceasta, inima sa prinse curaj parcă şi, strîngînd frîul în pumn, îşi îndemnă calul la deal. O pîclă viorie învăluia muntele din faţă. Formele se estompau, detaliile priveliştii se mistuiau În Întuneric. Fiorul nedorit al sentimentului pustietăţii, care-l stăpîneşte pe drwneţul pornit din depărtare încă din moşi-strămoşi, l-a mspăimîntat şi pe dînsul. Se aflau, cu osebire, la vremea înserării şi a vecerniei. Privi nedumerit împrejur şi adulmecă aerul, care prinsese izul amărui al înnoptării. Şi, fără de veste, drept Înaintea lui, s-a iscat un sclipet mic, ca o steluţă de

aur, şi apoi altele.

A pornit într-acolo. Dar, aşa cum se întîmplă Întotdeauna pe munte, n-a socotit bine lungimea drumului şi s-a lăsat amăgit de poteca îngustă ca o panglică. Cînd a ajuns, era noapte de-a binelea.

Sătucul - cîtcva colibe ţărăneşti risipite sub coasta mun^ telui - părea adormit. Călăreţul a descălecat dinaintea sin^ gurei colibe luminate şi a împins uşi_ţa. Un opaiţ cu untdelemn ardea înăuntru.

Nu era decît o singură încăpere clădită din piatră. AT'lm^ cate claie peste grămadă, unul peste altul, obiectele care mărturiseau prezenţa omului şi a animalului - salteaua de paie, cîteva blănuri de oaie, un samar, secera, o pală de fin şi o albie răsturnată - s-au ivit în lumina flăcării mărunte care tre^ mura la adierea vîntuhii de noapte. Străinul a păşit pragul şi a dat să intre, dar, ca şi cînd însăşi pustietatea aceasta i-ar fi inspirat un vag respect, s-a oprit privind Împrejur.

- Ei, nu-i nimeni pe-aici ? a Întrebat el cu glas tare.

Şi intuind prezenţa cuiva lîngă sine, s-a tras în dreapta .şi a Închis uşa.

În ungherul din spatele uşii se afla un bărbat care adăsta în picioare, cu capul plecat. Cămaşa ferfeniţită descoperea, în Întregime, un piept gol şi scheletic. Părea că nu mai respiră, ci stă doar proptit cu mina dreaptă în coada unei securi strălucitoare, aidoma acelora ale tăietorilor de lemne, sprijinită de pămînt. La vederea lui, străinul înlemni şi, prins de uimirea clipelor clintii, nu mai putu Închega nici un gînd. Un lucru se vădea cu limpţzime, şi anume că necunoscutul care şedea as^ cuns În locul În care-l aflase dînsul pîndea cu gînd viclean intrarea oricărui trecător care-ar fi deschis uşa colibei.

Între timp, a văzut cum pieptul omului s-a cufundat, ca după o răsuflare adîncă, şi un geamăt înăbuşit a răzbit printre buzele sale întredeschise.

- Ce faci aici, omule ? îl întrebă străinul, neştiind nici el prea bine ce să spună.

Alunecind din mîna ţăranului, securea a căzut jos.

Într-un tîrziu, şi-a înălţat capul ; ochii săi aveau o strălu-

cire stranie.

- Cată-ţi de drum ! spuse el cu glas răguşit.

Străinul îl cerceta din priviri.

- Cată-ţi de drum ! ii mai spuse o dată ţăranul, cu un glas care vădea limpede ameninţarea.

Şi-apoi, în ciuda strădaniilor sale, se prăbuşi şi şe chirci ca un ghem la ·picioarele zidului. Capul îi căzuse pe piept.

Fără a mai zăbovi o clipită, străinul a îngenuncheat, l-a ridicat pe braţe şi l-a Întins pe salteaua putredă. S-a căznit multă vreme pînă oind a reuşit să-l readucă În simţiri. În colibă nu se afla un strop de apă ; plosca aninată în perete era uscată toacă. I-a friqionat cimplele cu degetele, i-a suflat în faţă şi i-a strigat la ureche. Leşinatul şi-a recăpătat cu mare greutate respiraţia şi, mai înainte de-a deschide ochii, a şoptit numele unei femei :

- Maria ...

Un geamăt profund i-a săltat pieptul şi, rostind încă o dată „Maria", a ridicat pleoapele. Avea ochii înceţoşaţi şi pierduţi. ·

- Sprijină-te cu capul aici ! îi spuse cu blîndeţe străinul, Împingînd genunchiul sub capul omului.

El, însă, nu părea a Înţelege ; ochii îi alunecau încetişor, de ici-colo, căţînd parcă ceva înlăuntrul colibei, iar chipul lui zbîrcit şi tremurător vădea zbuciumul care-l tortura.

- Copiii... şopti abia auzit. Copiii... în seara asta n-am îndestulat copiii, Maria ...

Apoi pleoapele i-au alunecat pestie ochi şi un geamăt i-a înecat glasul. Străinul a privit uimit împrejur, pentru a vedea ce suflet căutau cuvintele astiea. Un leagăn grosolan Întocmit adăsta gol Într-un ungher. Pe obrajii scofîlci_ţi ai ţăranului şiroiau două pîciiaişe de lacrimi.

Acum totul era nespus de limpede. Cu mîinile, care tre^ murau fără voia sa, a sprijinit atent capul omului pe salteaua de paie şi-apoi s-a ridicat în picioare. Nu, lsuse Hristoase, nu ! Nu mai putea îndura aşa ceva! Incleştîndu-şi pumnii, măbătea revoltat coliba În lung şi-n lat, nemaiştiind ce să facă. Vîntul de munte se hîrjonea buiac În crengile uscate ale aco^ perişului şi, răzbind de departe, urletul unui cîine se' tîra pe vale, prevestind apropierea furişată a lui Charon.

Cutreierînd coliba pustie în cruciş şi în curmeziş, străinul

nu şi~a mai dat seama cît timp i-a trebuit pentru a se reculege. Picioarele sale erau istovite, ca după un marş îndelungat. S-a aşezat alături de săteanul lungit pe saltea şi s-a sprijinit cu capul de perete. Cînd a redeschis ochii, vîntul bătea înverşu- nat. S-a înfiorat şi a sărit în picioare ca fript ... dar calul său intrase În colibă şi şedea În preajma sa, privindu-l liniştit. Prin uşa rămasă întredeschisă, străinul privi cerul spuzit de stele. Alături de dînsul, salteaua de paie era goală.

Ducîndu-se pînă În prag, a observat că întunericul stăruia. Dar văzduhul mirosea puternic a revărsat de zori. S-a întors în colibă şi a prins a-şi găti calul de plecare. l-a buciumat coastele pentru a-l încălzi, a strîns chinga şeii şi, luînd o pală de fîn dintr-un ungher, i-a dat să mănînce. În inima străinu1ui tremura neliniştea vagă stîrnită de neprevăzutul care pluteşte În aer.

A mai zăbovit o fărîmă de timp, să se lumineze mai bine, şi apoi, scoţîndu-şi calul afară, a întîrziat, înainte de-a încăleca, pentru a cerea Împrejurimile din vedere. Ţipenie ! Atît versantul muntelui, cît şi valea rămineau la fel de mute ca pînă atunci ; nici una dintre colibele dimprejur nu păreau a fi locuite. Sus, pe creştetul muntelui, care urca pieptiş, se înălţa un castel franc cu silueta cenuşie înfiptă în craniul de stîncă. Turnurile sale rotunde, de la colţurile zidurilor, îşi înălţau cu arogantă semeţie cununa de piatră a crenelurilor dinţate.

Pe cerul alburiu al revărsatului de zori se roteau cîteva ciori negre.

Străinul a încălecat şi a plecat. Muntele era învăluit în pîcle trandafirii. Ramurile castanilor se despleteau deasupra capului său şi un izvor pitulat pe undeva susura Încetişor. Ri^ dicînd ochii, a mai zărit o , dată fortăreaţa cenuşie, cu dinţii crenelurilor rînjind către înălţimi, şi mai sus, deasupra ei, ce^ rul nespus de adînc, pe care soarele îndepărtat începuse a-l lumina. O tăcere îngheţată, ca tăcerile morţii, Împresura mun^ tele de pretutindeni. Infiorat, călăreţul s-a înfăşurat în mantie şi a pătruns În văioaga umbroasă.

Capitolul V

Ploaia biciuitoare cădea fără întrerupere.

În fierăria din mahalaua de jos a Kalamatci Cîţiva oameni zăvorîseră uşa pc dinăuntru şi adăstau, stînd pe jos, În jurul vetrei aprinse. Deşi nu erau prea mulţi, nu-i puteai număra dintr-o privire. Chipurile lor străluceau din cînd în dnd În lumina roşietică a flăcărilor din vatră, tremurînd amăgitor, cînd luminate, cînd Înecate În întunericul Înconjurător.

Afar;\ era noapte, şi apa ca.re gîlgîia În jgheaburi acoperise şanţurile cu totul. Părea că apa s-ar fi înălţat de trei staturi <le om deasupra acoperişului şi toţi cei care se aflau înlăuntrul fierăriei rămîneau scufund~ţi în adîncuri. Zgomotul apelor care năboiau din toate părţile se înmădula Într-un vuiet ne^ întrerupt, care se înălţa din matca rîului umflat.

Un ucenic gol pînă la brîu lucra fierul. Se agăţa de lanţul Coalelor În urcuş şi, chircind picioarele ca un rac de mare, cobora <lin nou la pămînt, sărind drept În picioare. Dinaintea unei nicovale, un bărbat cu spatele patrat, care acoperea scli^ petul flăcării cu lăţimea lui, sălta pumnul strîns pe baros şi-a- poi îl prăvălea în jos greu şi cu un sunet sec şi năprasnic. Fierul piuia ca trilurile privighetorilor sub loviturile ciocanu^ lui. Din cînd în cînd, scîntcile zbucneau radiar, înstelîn<l bezna Încinsă.

Vuietul apelor s-a curmat brusc, ca şi cum acoperişul s-ar fi surpat şi cataractele cerului s~ar fi revărsat înlăuntru. Uşa s-a deschis şi s-a reînchis imediat, zgomotul ploii mînatc de furtuna îndepărtată a reizbucnit, iar chipurile tuturor, care se întorseseră maşinal Într-acolo, s-au Întors iarăşi şi priveau mohorîte lupta .focului cu fierul. Ochii lor strălucitori şi ne^ mişcaţi reflectau sfios flăcările. Noul venit, bărbat În jurul vîrstei de patruzeci de ani, s-a oprit lingă uşă şi, scuturîndu-sc de apă ca un cîinc care iese din rîu, s-a îndreptat, păşind rar ~i apăsat, ::ătre ceilalti şi s-a aşezat pe vine printre ci.

Lăsînd barosul jos, fierarul a cuprins mînerul sabiei pc ca^ re-o lucra cu amîndouă mîinile şi a ridicat-o deasupra flăcării ; era o sabie. francă, lungă şi lată. Inchizînd un ochi, a privit-o, cercîndu-i muchea dreaptă, de la rădăcina' lamei pînă la vîrf.

Sabia încinsă a strălucit ca paloşul unui arhanghel.

Spriji^ nind-o iarăşi pe nicovală, a reluat barosul, dar plînsul unui prunc a izbucnit dintr-un colţ, ca o neaşteptată strălucire a soarelui În tăcerea sumbră a reuniunii, şi fierarul a Întors capul ce părea a fi strîns înşurubat pe gîtul gros. Obrazul i 9e zbîrci de mulţumire.

- De ce-o fi răcnind demonu-ăsta ? O fi visat iar niscai stihii ! răzbi din ungherul năpădit de Întuneric glasul unei fe^ mei care se străduia să-l potolească pe sugar cu glas şoptit.

- Astupă-i gura, Anastasio, răcni amenințător faurul, clacă vrei să-ţi meargă bine !

- Păcat ! E păcat, Isuse Hristoase ! se tîngui femeia, trc^ murînd din toate încheieturile şi înfăşînd pruncul în zdrenţele strînse la pieptul său.

Cu toate acestea, plînsetul nu părea să Înceteze.

- Las-o mai domol, frate Nicodime ! răsări un glas de psalt lîngă picioarele fierarului şi o mînă slăbănoagă, răzbind dintr-o mînecă largă, se înălţă şi-l opri tocmai cînd se pregătea să-şi ia vînt. .

Omul cu barosul s-a oprit şi s-a Încruntat a chibzuială.

- Din glasul pruncilor Întruchipa-voi imn, continuă vo^ cea psaltului, aşa grăit-au Domnul.

O bătrînă, numai piele şi os şi cu gura suptă, se ridică de jos, se apropie de tînăra mamă şi îngenunche lîngă dînsa, În^ cercînd să readoarmă copilul împreună

- Mi-e frică, mamă, mi-e frică ! şopti tînăra femeie, strîn^ gîndu-şi odrasla la piept.

- Fă-i cruce pe pernă, Nastasie, sări bătrîna, şi unge-i buricul cu untdelemn, cu untdelemn de cel de la candelă. Sti^ hiile se aţîn În crucile nopţii, nu la vremea cînd se-aprind
fînarele, nu căta în gura lui, şi cînd dau cu nasul de mirosul untdelemnului de la icoană, o iau la sănătoasa cît ai clipi !

- Oof ! se căină cealaltă femeie, suspinînd uşor:

Barosul prinsese a cădea ritmic pe fierul încins. Focul din vatră. se Înteţise. Se părea că scurta Întrerupere a muncii, pre^ cum şi cuvintele pe care le ascultaseră pînă atunci, îi trezise din toropeala moţăielii pe toţi cei care se aflau acolo, deoarece în jurul vetrei se înfiripase un zumzet care se Întindea treptat. Făceau parte din sărăcimea mahalalei de jos a Kalamatei şi se adunau pîlcuri~pîlcuri În

fiecare seară, fie În prăvălia vreunuia dintre ei, fie În vreo magazie mare, împrăştiind astfel urîtul lungilor nopţi de iarnă.

- Asta n-are via,ţă, ascultă ce-ţi spun eu ! îi spunea călugărului, vorbind despre copil, un cizmar care şedea alături de el. Stihia vine în fiecare noapte, la miezul nopţii, şi-i suge sîngele picătură cu picătură.

- Ci taci odată, sărmane !

- Pe sufletul taichii c-aşa e ! Ce, n-ai văzut ce gălbejit e ? E străveziu ca turta de ceară şi are un semn uite~adt, cît bobul de grîu, sub urechea stîngă ; pe acolo-I sug stihiile !

Călugărul a făcut semnul crucii şi toţi cei dimprejur i-au urmat pilda.

- Da' voi aţi văzut vreodată scihii ? întrebă un croitor, holbînd ochii : era un omuleţ scund, ca o broască, şi cu faţa bucălată ca a unui prunc. Iată că eu le-am văzut !

- Ocroteşte-ne, Doamne !

- Le-am văzut cum vă văd şi mă vedeţi ! Mă aflam la noi În sat, la Kesfina. Era Într-o noapte de primăvară şi ieşi- sem s-aduc apă vitelor, la staul...

Tîrşindu-şi fundul nădragilor pe pămîntul ·bătătorit, s-au apropiat şi s-au înghesuit cu toţii în jurul lui. Umbrele lor for^ foteau pe jos, colcăind ca viermii. Un abur călduţ cu iz de răsuflări şi subsuori dospea deasupra lor.

- Se isprăvise apa, şi dobitoacele nu se mai mulcomeau. Ce să fac ? Iaca, înhăţai şi eu găleatla şi mă pornii către fîn^ tînă, care era departe, foc. Luna nu răsărise, şi locul era pustiu. Fîntîna-i în gîrliciul unei văi şi nu se vede neam din depănare, numai cînd te aprnpii bine şi ·dai cotul cărării Îţi răsare-nainte. Şi, cum vă ~puneam, mergeam şi mergeam, şi-mi bătea inima, măi, fraţilor, să mi se ~pargă, nu alta, că, de, noaptea~n pă- dure-i lucru fioros ...

- Cumt fioros! confirmă un ţăran.

- ... jur împrejur, ţipenie, pustiu şi beznă nepătrunsă ! Şi iată că mi~aud urechile un cintec care răzbea de departe, hăt, din munte ...

- O fi fost vreun duh, ori vreun vîrcolac !

- ..... Pfii ! Da' ce mai cîntec ! Al dt-l cînta nu era nm om, nici muiere. Jurai că s~au deschis cerurile şi c-auzeai în^ gerii cîntînd ! Una-i să-ţi spun eu, şi alta-i s-auzi chiar

tu ...

- Ei şi ?. .. Şi ? săriră nerăbdători cei dimprejur.

'-- Apoi, s~ mcrg-nainte m)l"temeam, să dau-napoi, aşijderi. După ce zăbovii o mulţime de vreme, iaca, mă hotărîi s-o iau înainte. Cobor în vale şi mă tupilez pc sub copaci. Fîntîna era la doi paşi, şi de-acolo de unde mă aflam auzeam şipotul apei. Dau cotul şi ... ce-mi văzură ochii ? O femeie îmbrăcată in alb şedea de-a călare pe-o stîncă şi cînta cu glas îngeresc !

-- Cum arăta ? Cum era ? întrebă fript de nerăbdare ucenicul pe jumătate gol, oprind foalele.

- Trage, mă ! urlă .fierarul.

- Trag, stăpîne, trag !

Vatra foalelor a strălucit brusc şi barosul a picat bubuind asupra fierului.

- Aoleu, că înaltă mai era, Hristoase ! Era înaltă şi-şi purta părul despletit. În mîna dreaptă ţinea un pieptene, da' ce piepte.ne, ~~r curat, nu alta„.

- Ş1 ... Ş1.„

- Eu m-am pierdut. Am scăpat găleata şi m-am aşezat jos, că nu mă mai ţineau balamalele, şi mă zgîiam la ea, cu mîinile încriucişate ...

- Da' ea?

- Ea cînta de se topea. Fîntîna noastra-l mtr-un luminiş şi, cum şedeam eu acolo, o vedeam, da' ea nu mă vedea neam.

- N-a fost stihie, că stihiile nu cîntă, a fost o sirenă, corectă ţăranul cu un ton de cunoscător.

- Şi zici că era frumoasă ? mai întrebă o dată ucenicul, fără a mai scăpa lanţul foalelor de data aceasta.

- Frumoasă, zici ? ! Sclipea locu-mprcjurul ei de-ai fi ju^ rat c-a răsărit luna, nu alta !

- Ducă-se pe pustii, că multe-nfă_ţişări îşi mai ia ca să rie ducă în ispită ! observă dogmatic călugărul.

- Şi n-ai vorbit cu ea ?

- Cum, Doamne, iartă-mă, lsuse Hristoase ! Ce tot trăncăneşti acolo, măi, nenorocitule, ce, voiai să-mi ia gura ?

- Da' de unde ! Ce, stihiile-ţi ia graiu' ?

- Dacă vă spui c-aia n-a fost stihie, n-a fost şi pace ! Tot sirenă a fost, cum vă spusei mai adineauri ! corectă încă o dată, dar înverşunat de data aceasta, ţăranul.

- Îţi ia graiu' zici ? Apăi, alea, .cum te-a simţit, te-a şi pălit,

şi dac-a apucat să te pălească, ţin-te.„

Croitorul n-a mai apucat să-şi Încheie vorba şi uşa. fierăriei s-a deschis, zdrăngănind din Încheieturi sub izbitura unei lovi- turi puternice. Strălucind ciudat şi făcÎnd o piruetă ,scurtă, o formă omenească a năvălit înăuntru, o dat;! cu ploaia şi cu vîntul. Toţi cei de faţă au încremenit, cu respiraţia tăiată. Împinsă de-0 mînă vînjoasă, uşa s-a închis la loc. Flacăra din vatra focului scăzuse, dar în semiobscuritatea fierăriei se vedea înaintînd un bărbat imbrăc.it în zale.

Era un franc. L-au recunoscut cît ai clipi şi-au sărit ca fripţi În picioare. El s-a oprit În goliştea cercului format de ei şi, proptindu-şi pumnii În urzeala de oţel de pe coapse, şi-a rotit privirea întunecată, pe sub viziera coifului, asupra sărăcimii.

- Hm !. .. făct; el cu răutate.

Apa de ploaie se scursese de pe metalul zalelor sale şi nu^ mai cămaşa galbenă, udă leoarcă şi şiroind, i se mai lipea de corp, amăgindu-l cu o proteqie iluzorie.

S-a apropiat de fierarul care se frînsese din şale, adăstînd ·mut dinainte-i, şi s-a oprit foarte aproape de el.

- Asicultă, măi, necioplitule, făcu el vorbind gros, 111 limba francilor, Împlinitu-mi-ai porunca ~

Fierarul coborîse capul şi mai jos şi nu mai sufla.

- Hei, cu tine vorbesc ! mai spuse o dată gentilomul, cu glas zguduitor.

Jurai că-i fierb pietricele În gÎtlej.

- Stăpîne ... Îngăimă fierarul, tremurînd, dar n-apucă bine să termine, şi glasul i se curmă de parcă şi-ar fi pierdut răsuflarea.

- Cum adică?

- Iodură-te, stăpîne ! Zileam că porunca-i pentru mîine seară ; că doar aşa m-am Înţeles cu scutierul măriei-tale. Şi-apoi... şi-apoi ..• de, ştiu şi eu, asta cere muncă, nu glumă ... trebuie să-i fac două umerare de fier ...

- Şi zici c-aşa v-aţi Învoit ?

Buzele i s-au lăbărţat într-un zÎmbet crud, care-i descope^ rea dinţii mari şi laţi pînă la rădăcinile gingiilor.

După asta s-a cumpănit pe picioarele crăcănate şi a răma~ cu pumnii proptiţi În şold şi cu capul pe jumătate coborît, măsurîndu-l pe coval din privire.

- Dar asta a cui este ? întrebă brusc, arătînd cu braţul întins sabia încinsă care se afla pe nicovală.

- Asta. .. păi ..• păi asta-i a unui cavaler de la Gheraki ... a trecut pe-aici şi ...

- A unui cavaler de la Gheraki ? repetă francul, cîntărindu-şi tărăgănat cuvintele.

Apoi, mai înainte ca fierarul să prindă de veste, il lovi fulgerător, cu dosul înzăuat al dreptei, În plin obraz.

Răsuflarea celor dimprejur s-a curmat. Sîngele ţişni îndată în boabe mari, brobonindu-se şi rostogolindu-se pe obrajii sărăcanului, care se şi acoperise de pete rnşii.

- Care vra să zică, gentilomul acela, de la Gheraki, are Întîievate la tine, nu-i ·aşa? lntîi cavalerul de la Gheraki ! urlă francul ca scos din mîrţţi, răsnurnînd toate uneltele şi bucăţile de fier aflate alături la picioarele fierarubi şi ale nicovalei.

Clănţănind din dinţi şi cu ochii cît cepele, sărăcanii dim^ prejur se retrăgeau speriaţi şi se înghesuiau la perete. Din pri^ cina zarvei, sugaciul se trezise iarăşi şi slobozea ţipete sălbatice. Pe chipul fierarului nu se clintise un fir de păr. După ce primise lovitura miinii înzăuate, rămăsese nenulburat, ca o stîncă, plecîndu-şi numai capuL

- Sclavi prostănaci şi puturoşi !. .. Viermilor !... urlă sălbatic gentilomul, scos din fire de calmul sărăcanului ; rostogo^ lindu-şi furios privirile Împrejur, căuta ceva pe care să-şi des^ carce mînia.

Aha ! , Văzînd vatra foalelor cu jeraticul Încins în ea, îl înşfăcă, cît ai clipi, pe fierar de păr şi, dîndu-i brînci ou cea^ laltă mînă, îl prăvăli cu obrazul peste cărbunii încinşi.

Un geamăt surd a răsunat Împrejur. In aer se înălţa un miros de sfîrîială şi de carne friptă. Fierarul se smuci înapoi, scoţînd un urlet înspăimîntJ'.tor. Unul dintre sărăcani şi-a făcut loc printre dînşii şi, dintr-un singur salt, s-a şi aflat în mijlocul lor, în picioare. Era o matahală de bărbat, cu părul negru şi cu buzele cărnoase şi roşii. S-a oprit faţă-n faţă cu francul, ou pieptul umflat, sfidător şi gata parcă să-l strivească pe cavaler cu toată greutatea trupului său.

- Potoleşte-te, pl'Iltru Dumnezeu !. .• Potoleşte-te ! şuierară jur împrejurul său sărăcanii. Fie-ţi milă de noi, Zervoheris !

Francul nu ~e Înşelase de fel asupra intenţiilor rivalului său şi, văzînd mîinile care se întindeau din umbră şi-l trăgeau înapoi, ghicise rui;ăminţile sărăcanilor. Vreo cîteva femei au prins a ţipa înăbuşit. Cavalerul înhăţase mînerul săbiei şi sta gata s-o ~ragă din teacă, dar văzînd că Zervoheris adastă

ne^ mişcat, înduplecat de rugăminţile celor din jurul său, şi-l pri^ veşte drept în ochi fără a clipi, a socotit că nu-i cu putinţă să încingă harţul cu prosti.mea: Un zîmbet dispreţuitor a fluturat pe buzele lui vinete şi, dînd drumul săbiei, şi-a rotit privirile sfidătoare asupra lor, le-a întors spatele şi s-a îndreptat către uşă.

Acolo, un bărbat străin adăsta, cu spatele lipit de uşă, privindu-l cu nişte ochi mari şi scăpărători. Străinul, elegant îmbrăcat În haine france, purta o mantie largă pe umeri şi era ud leoarcă. Se vedea cît de colo că intrase neobservat, cu puţin timp mai Înainte. Chipul sfo tineresc, cu părul buclat lipit de frunte din priicina ploii, 1precum şi barba castanie curată şi ne^ tedă, străluceau în Întuneric.

Francul a rămas mirat şi, fără a-şi exterioriza ezitarea in^ voluntară, s-a îndreptat spre uşă, dînd s-o deschidă ca şi cînd n-ar fi fost nimeni de faţă. În timp ce era cu mîna pe zăvor, însă, şi-a dat seama că cineva l-a înhă_ţat de mină şi l-a auzit pe străin spunîndu-i calm şi grav :

- Noi doi ne vom mai Întîlni într-o bună zi, cavalere de Linderkerke.

Flamandul s-a oprit, Încruntînd sprîncencle. Ce Însemna provocarea asu arogantă ? În ochii lui scăpăra o uimire răutăcioasă şi, dîndu-şi seama, În cele din urmă, de zădărnicia strădaniilor sale de a-l recunoaşte, sau de a-şi aminti ceva despre omul care-i vorbise astfel, l-a Întrebat brusc :

- Cine eşti?

Străinul s-a dat la o parte şi i-a arătat uşa :

- Pleacă!

Incruntînd sprîncenele, Linderkerke s-a oprit, totuşi, şi l-a intrebat:

- Eşti frînc şi cavaler, cel puţin, de te sumeţi a-mi vorbi astfel ?

- Sînt nobil, nu te teme ! îi răspunse străinul cu un zîmbet ciudat şi, deschizînd uşa, îi făcu semn flamandului să treacă.

După ce acesta a ieşit, a Închis uşa şi a tras în grabă zăvorul. •

Nici unul dintre cei aflaţi În fierărie n-au urmărit această scurtă scenă ; îl Înconjuraseră pe fierar, îl pipăiau şi, înălţîn- du-l de subsuori, îl ajutau să se ducă şi să se întindă pe salteaua lui. Acesta mugea ca o vită pe jumătate înjunghiată, plîngea

cu sughiţuri şi se căina jalnic, deoarece focul îi prăpădise mîi^ nile, cu care-şi acoperise obrajii ca să-i ferească, îi pîrlise părul şi, vai !, ochiul drept se căsca întunecat şi orbit pentru tot- deauna de flacăra care-i stinsese vederea deodată cu strălucirea. Cu pruncul în braţe, nevasta lui s-a apropiat şi ea, unindu-şi bocetele cu cei care-l duceau către saltea; mugea În neştire, cu pieptul dezvelit şi alăptînd copilul la sînul drept. Pruncul, care tăcuse .!'cum, sugea lacom. Singur Zervoheris rămăsese În urmă, neclintindu-se din locul pe care se aflase mai înainte. Şedea În faţa vetrei foalelor şi privea cu ochi pierduţi focul care se stingea în spuză. Salteaua se ,afla dincolo, la celălalt capăt al hardughiei lungi şi Înguste, alături de leagănul copiilor şi de cămin. Flacăra vetrei se stinsese. Icoanele daurite şi Înne^ grite de scurgerea vremii luceau în lumina pîlpîitoare a can^ delei. Toţi cei de faţă osteneau de sîrg întru ogoirea covalului, care plîngea ca un copil necăjit şi nemîngîiat, urla şi se zvîr^ colea din pricina durerilor provocate de arsuri. Era un bărbat uriaş, cu nişte mîini neînchipuit de puternice. Slabi ca vreascu^ rile, tovarăşii săi dădeau să-l potolească, dar, cînd ajungeau în faţa lui, se retrăgeau speriaţi şi prinşi de cutremur. Căzut grămadă În genunchi, călugărul îngăima de zor rugăciuni încîlcite, iar ucenicul cel pe jumăt.ite despuiat căzuse pc brînci în spa^ tele celorlalţi şi plîngea în hohote, cum plîng ştrengarii uliţelor cînd sînt bătuţi.

Flăcările roşietice ale focului, care abia mai mocnea În spuza vetrei, se Împleteau cu lumina galbenă şi pîlpîi,toare a candelei, străluceau pentru cîteva clipite, înmădulîndu-sc cu tînguielile fierarului şi cu murmurul abia şoptit al sărăcanilor, cu bocetele femeilor şi cu rugăciunile care colcăiau în hardughia aceea întunecată ca În prăpastia adînc:ă şi bîntuită de bezne a iadului îndepărtat, În care se zbat, din veac, sufletele fără odihnă şi izbăvire ale osîndiţilor.

- Auzi-I cum se vaită, Hristoase ! şuiera ucenicul în ure^ chea călugărului, tremurînd vargă, de-ai fi crezut că cineva turnase apă îngheţată *pe* dînsul.

- îndură-te şi iartă, şi ţi-oi cînta *pe* plac, şi În cîntece Înalte şi curate te ,-oi slăvi, Dumnezeul meu, de te vei pogorî la mine! ..•

- Ja ungeţi-i vătămăturile cu ulei ! Da, da, cu ulei de la candelă ! sări croitorul.

- Chiar aşa-i ! Unde mi-i capul, vai şi-amar de zilele mele ? suspină, cu glasul înecat, Anastaso, amintindu-şi de dăscăleala maică-şi cu orivire la descîntecul stihiilor care sug sîn- gele copilului. -

În cele din urmă, au reuşit, cu mare greutate, să-l mai poto^ lească pe fierar şi, încet-incet, durerile crîncene care-l încercau au mai scăzut şi _ţipetele sale s--au mai domolit. Numai arare^ ori, cînd arsurile ii Înţepau ca nişte frigări incinse, sărea de *pe* saltea, îşi vîntura mîinile şi picioarele În aer şi izbucnea din nou în urlete. Apoi se culca iarăşi docil, şi gemetele sale se tărăgănau, pierzîndu-se treptat, ca plînsetul unui copil legănat.

într-adevăr, bătrîna sa mamă se ghemuise la căpătîiul lui, îi mîngîia Încetişor părul năclăit de sudoare cu mîna ei des^ cărnată şi îl alinta, abia-abia simţit, ca adierea unui vînticcl trecător. Corpul său devenise nespus de simţitor, rănile îl fri^ geau ca nişte cărbuni Încinşi, şi ea, care ştia lucrul acesta, se apleca şi îi sufla necontenit pe obraji, să-l răcorească.

Puritînd pe spate povara anilor prea numeroşi pentru un singur om, bătrîna dăduse în mintea copiilor şi, astfel stînd lucrurile, încetul cu încetul, uitase cu desăvîrşire unde se află ; convinsă că trăieşte aievea vremurile de odinioară, în scurtă vreme începu să cînte încetişor, amăgită poate şi de poziţia în care se afla, aplecată asupra fiului său, sau amintindu-şi de ceva ·Îndepărtat.

- Ei, mamă, cc faci ? o zgîlţîi Ana~tascS. Cum Îţi mai dă inima brînci să Cînţi ?

Dar bătrîna n-o auzea ; era cu totul pierdută în lumea gîndurilor ei. lngînînd melodia, şi-a amintit şi cuvintele, şi a Început să le cînte. Era un vechi cîntec de leagăn, de pe tim^ puri, de pe vremea cînd din sinul ei mai curgea lapte.

- Nu mai conteneşte odată ? făcu iritat cizmarul, astu^ pîndu-şi urechile ca să nu mai audă mugetul fierarului.

- O să contenească, nu te teme ! spuse ucenicul. Nu-l cunoşti, e cumplit ca o fiară, dar o să contenească şi-o s-a^ doarnlă.

Şi fierarul a adormit. S-a zbătut vreme îndelungată, dar noaptea era Întîrziată şi cîntecul mamei atît de dulce !

Rînd pe rînd, cite unul sau e:îtc doi, parte dintre sărăcani s-au ridicat şi au plecat În vîrful picioarelor pe la

casele lor. Ceilalţi au rămas acolo, priveghindu-l şi grijindu-l pe obiditul lor tovarăş. CroitOt"ul dormea, cu capul sprijinit de perete şi cu gura deschisă, iar ţăranul pe jos, lungit la picioarele sale. Ceilalţi vegheau. Zervoheris rămăsese la capătul opus al har^ dughiei, unde nu răzbea lumina candelei, şi focul din vatra foiului se stinsese ; adăsta singur, stînd pe-un scaun, cu spatele Întors către locul unde se aflau ceilalţi. Şedea, masiv ş1 ll110- bil, ca cioplit În stîncă, şi privea sabia părăsită pe nicovală.

- Vai şi-amar de biet norod, sărmanul, că nu se poate slobozi nicicum ! spuse cizmarul cu amărăciune în glas, clătinîndu-şi capul.

- Mai alaltăieri, începu ucenicul, cei din cetate au coborît pînă la dărîmăturile lui Karitenitis. Auziseră cum c-acolo s~ar afla vreo cinci butoaie cu untdelemn ascunse pe sub buruieni. Au cotrobăit peste tot, le-au găsit şi le-au luat cu ei. După aceea au pus ghearele şi pe Karitenitis ; l-au bătut măr şi-apoi l-au vîrît Într-un butoi, ca să-l boteze şi să-l facă .frînc, 'C11i- purile. .

- Şi s-a făcut? a Întrebat cu glas speriat.

- Frînc nu s-a făcut, dar cînd a ieşit din butoi era pe jumătate .înecat.

- Ascultaţi-mă pe mine, săr.acul nu se poate slobozi cu nici un chip ! se tîngui din nou cizmarul.

Călugărul sfredelea întunericul cu ochii larg deschişi, plini de vedenii ; îşi îmbrăţişase picioarele cu braţele şi şedea cu chipul său alungit şi smochinit pe genunchii peste care barba lui rară lucea diafan.

- Va să vină şi vremea aceea, va să vină... Începu. el a spune, cu glas Întunecat, ca şi c:înd ar fi vorbit pentru sine, dar nu-şi mai Încheie vorba şi începu să murmure Încet, ca În delir, o litanie asemănătoare unui psalm C! Jnoscut.

Murmurul litaniei urca tremurînd uşor, ca un fir de fum aerian, îngînîndu-se cu cîntecul de leagăn al mamei fierarului.

Furtuna de afară se Înteţise şi răbufnea În rafale dese În marea aceea nemărginită şi vînătă. Umflîndu-se din depărtări, vîntul măturа largul cîmpului ca fîlfîitul unei aripi.

Palid şi cu ochii holbaţi, ucenicul se înălţă pe genunchi şi le făcu semn să asculte.

- Ce-i?

- Vine din colo, de departe ... n-auziţi ?

Nu, n-auziseră nimic. Noaptea fierbea şi se zbuciuma ca torturată de demoni, iar vuietul rîului nu mai contenea.

Ucenicul s-a aşezat iarăşi ia locul lui, dar cu urechea trează.

- S-aude ceva, ca un bucium îndepărtat, spuse el cu glas coborît.

Călugărul rămăsese neclintit ; ochii săi mari ţintuiau sta^ tornic acelaşi punct.

- Un bucium la ora asta? se miră neîncrezător cizmarul, ascultînd cu atenţie, dar fără a putea desluşi ceva în vînzoala furtunii.

- Nu ştim nici ceasul şi nici clipa ... spuse călugărul ca şi cînd ·ar fi recitat ceva şi, fiindcă ceilalţi îl priveau aşteptînd, explică fără a-i privi : Astfel răsuna-va, şi vai de cel pre care nu-l vor afla treaz !

Ochii i se învăpăiaseră şi, o dată cu febra care-l cuprin^ sese, o vînă groasă zvîcnea ritmic pe gîtul său descărnat, iar buzele livide se lărgiseră Într-un zîmbet larg, care-i dezve^ lea dinţii.

- Unde-aţi plecat, păcătoşilor ?

Cizmarul bătu cîteva cruci pripite, grabnic urmat de cei- lalţi, iar ucenicul tremura ca peştele pe uscat. ·

- Ce-o să se-audă ? întrebă el, plecîndu-se la urechea ve^ cinului său. Ce-o să se-audă ?

- Trîmbiţa, îi răspunse încet omul, trîmbiţa celei de-a doua învieri !

Zervoheris nu mai era singur lîngă vatra focului ; străinul 'Care vorbise cu cavalerul flamand în faţa uşii se apropiase fără zgomot de dînsul şi şedea În picioare dinapoia lui. Ni^ meni nu-l văzuse pînă atunci pe oaspetele necunoscut, care stătuse nemişcat într-un colţ.

A întîrziat cîteva clipe, privindu-l pe bărbatul care şedea pe scaun, şi apoi l-a bătut uşurel pe umăr. Zervoheris nici nu s-a clintit, gîndurile lui băteau departe ; atunci străinul l-a strigat pe nume.

- Ce vrei ? întrebă el fără să se întoarcă, dar, ca şi cum l-ar fi Împuns ceva, recunoscu glasul, se răsuci brusc şi-l privi pe străin.

Profilată În lumina îndepărtată, imaginea omului îmbrăcat În haine franceşti i se păru . necunoscută, dar glasul, glasul

acesta parcă-i răscolise amintirile.

- Cine eşti ? întrebă el.

- Zervoheris, spuse străinul încă o dată, întorcîndu-şi chipul astfel încît să fie luminat de candelă.

Barba lui scurtă căpătase un uşor luciu auriu.

- Oo ! oo !. .. exclamă Zervoheris buimăcit şi, ridicîndu-se într-un tîrziu de pe scaun, îşi desfăcu larg braţele păroase.

Din celălalt capăt al hardughiei se auzi din nou litania călugărului. Ceilalţi îngenuncheaseră şi se rugau.

- Ssst !. .. Taci ! şi-l trase pe Zervoheris ~n umbra adÎncă din preajma nicovalei.

- Aici ? Tu aici ?. .. Ai venit !. .. spunea Zervoheris, pier^ zînd şirul cuvintelor, din pricina bucuriei fără de seamăn care-l cuprinsese. Nici prin gînd nu-mi mai trecea să te-aştept.

- După cum vezi, am venit, încuviinţă tînărul şi, arătînd spre locul unde se aflau sărăcanii, adăugă : Am fost aici şi am văzut tot ce s-a întÎmplat.

S-au îmbrăţişat şi au rămas astfel cîteva clipe, fără a scoate un singur cuvînt.

- 11 cunoşti pe-ăla ? întrebă Zervoheris cu glasul tremu^ dnd de emoţie.

Pe cine?

~ Pe-ăl de pe saltea.

- Am văzut tot, repetă tînărul, am fost aici de la începutul Începutului.

Capul lui Zervoheris atîrna greu.

- E fratele meu, Nikiforos, spuse dînsul cu glas stins.

Au tăcut amîndoi. Litania continua, însoţită acum în şoaptă şi de alte glasuri.

- Oh ! Hristoase ! Hristoase ! gemu Zervoheris, nemai^ putîndu-se stăpîni.

Sgur6s întinse mîna spre nicovală, luă sabia părăsită şi căta braţul drept al prietenului său bîjbîind ; l-a aflat, mare şi vîn^ jos, atÎrnînd cu pumnul strîns în întuneric.

I-a desfăcut degetele şi i-a vÎrÎt mînerul săbiei În palmă. Simţind plăcuta răceală a metalului în mîna-i fierbinte, Zer^ voheris l-a privit mirat, apoi s-a luminat dintr-o dată. Pri^ virile i s-au învăpăiat. Sgur6s, care simţea strÎnsoarea nervoasă a pumnului încleştat pe spadă, a cuprins şi el mînerul acesteia şi l-au ţinut astfel, f erecîndu-l am îndoi deodată în mîinile lor.

Capitolul V I

NEUITATE şi UITATE

Sgur6s şi Zervoheris au părăsit fierăria la vremea cînd zorile se colorau Într-un albastru difuz, ca lumina din afun^ durile mării. Liniştea nezdruncinată a revărsatului zorilor nu t:ra tulburadi'. decît de vuietul rîului umflat din cale-afară, de potopul ploii care căzuse în timpul nopţii. Casele sărăcăcioase din Împrejurimi adăstau mute şi Împietrite ca Într-un oraş mort, În timp ce ei mărşăluiau singuri pe cărările mocir^ loase. După ce au urmat malul rîului, s-au îndreptat către mahalalele dinspre răsăritul oraşului, urcînd pe sub platanii Înalţi.

- Da' încotro mergem, de-am apucat-o prin părţile astea ? Întrebă Zervoheris, înălţîndu-şi capul pentru o clipă.

- La hanul la care-am descălecat ieri noapte.

Crîşmarul şi-a proptit din nou capul cu barba în piept şi a continuat a merge fără a vorbi. Suspinînd Într-una, în cele din urmă îi spuse lui Sgur6s, cu glasul sugrumat al omului ce nu mai poate răbda :

- Acu' de ... ar trebui chipurile să te poftesc la mine acasă, ştiu şi eu c-ar trebui, c-a trecut doar atîta amar de vreme de cînd nu te-arn mai văzut, dar. .. nu pot. .. nu mai mi-e cu putinţă...

Tînărul l-a privit mirat.

- Dar de ce să mă pofteşti ? îl Întrebă.

- Pentru că aşa s-ar cuveni, spuse cu convingere Zervoheris. Da' cum să te poftesc, dacă nu mai am casă ?

- Cum nu mai ai casă ?

Nu, Zervoheris nu mai avea casă. La vremea cînd nenoro^ cirea aceea de pomină se abătuse asupra locului şi treburile prinseseră a şchiopăta, cîrciuma a început să treacă şi ea prin zile grele. Moartea secerase oraşul, tîrgoveţii se zăvorîseră în casele lor, temîndu-se să nu fie sugrumaţi în uliţă de sărăcimea înflămînzită. Şi-apoi, ce mai calea-valea, nu mai aveau nici ei dichisul cuvenit petrecerilor. Pînă şi portul rămăsese pustiu ! Marinarii nu mai urcau În oraş, iar puţinele corăbii care mai ancorau la ţărm descărcau grăbite ce aveau de descărcat, încărcau dînd în brînci şi desfăşurau pînzele, zorind să

se îndepărteze de locul acesta care duhnea a mort şi să răzbească în larg, la aer curat. Şi, iac-aşa, crîşmarul vînduse şi ultimele rămăşiţe pe care le mai avea şi pus~se zăvorul pe uşile prăvăliei. Acum locuia la o rudă de-a sa, din partea de miazăzi a Kalamatei, care-l găzduia la ea. Încheind, i-a arătat prietenului său printr-un semn vag cam pe unde trăieşte ruda aceea.

Sguros se gîndea În tăcere la chipul În care se petrec vre^ murile şi la schimbările pe care le Înt1mpină omul pînă închide ochii. Acum, cînd revedea Kalamata, i se părea că n-o părăsise decît de ieri, de alaltăieri ; revedea aceleaşi uliţe, aceleaşi îm^ prejurimi cunoscute, şi-un sentiment, care pînă acum dormise iepureşte într-însul, se trezea din nou la lumina zorilor zilei de astăzi. Iar dacă ar fi închis ochii, imaginea vie a vieţii sale, cuprinsă Între sorocul plecării şi· înapoierile sale aici, ar fi reînviat aievea sub pleoape ...

S-au oprit la porţile hanului. Prin poarta deschisă se vedea curtea pietruită, grajdurile înălţate jur împrejur şi ...

Aici stai ? l-a Întrebat ,ruşinat Zervoheris.

- Da. Aici.

- Şi cum se face c-ai picat la fierfrie azi-noapte ?

- Am sosit la vreme de seară, îi răspunse, trăgîndu-l de braţ pe prietenul său, pentru a intra În han. După cum îţi spu^ neam, am picat la vreme de seară, am descălecat şi, după ce mi-am adăpostit calul aici, am plecat să te caut.

- Aa !... exclamă Zervoheris, privindu-l stăruitor. Care vra să zică, cum ai sosit, te-ai şi pornit să mă cauţi ! Ai ple^ cat pe ploaie. ..

Glasul lui răguşit tremura de emoţie.

- Am pornit, desigur ... şi-apoi ... eh, la ora aceea nici nu ploua prea tare.

- Hm !. .. bine ... m-ai căutat care vra să zică ...

- Da, te-am cătat şi ... şi iată că te-am găsit !

Pentru a-l abate de la durerea sa, Sgur6s se străduia să pară vesel şi nepăsător, dar îşi dădea şi el seama că glasul îi sună fals. Privindu-l pe furiş, Zervoheris şi-a plecat iarăşi capul.

- Şi zici c-ai fost pe-acolo ? îl întrebă el. Zici c-ai trecut pe la prăvălia mea ?

- Da, am trecut ; am întrebat şi mi-au spus unde să te caut. „la fratele lui, la fierarul", aşa mi-au spus. Lesne de

găsit, mi-au spus, doar cunosc bine Kalamata ...

Zervoheris tăcea. În timpul marii nenorociri se împăcase cu fratele său la fel de uşor cum se certaseră - nenorocirea comună îi adunase iarăşi laolaltă.

Hanul era pustiu la ora aceea ; o slujnică trezită tamnesam din somn lăsase jos găleata pe care-o ţinuse în mînă şi-şi În- tindea mădularele de mama focului. Sgur6s l-a tras pe crîşmar după sine pe scara care urca În pridvor, şi de-acolo în odaia lui.

- Nu, nu !. .. Stai, că nu merge-aşa, noi doi avem să ne spunem o mulţime de lucruri ! protestă tînărul cu vioiciune.

Odaia În care s-au aşezat nu era mare, dar, dacă priveai printre platanii uzi din faţa ferestrei, cuprindeai Întrooga pa^ noramă a oraşului alb şi vesela-i forfoteală. Incepea să se lu^ mineze de ziuă. Curînd se va înălţa şi soarele. Aerul primenit de ploaia din ajun lucea lăptos ca smalţul. .

- Nu vrei să te odihneşti ? Uite, culcă-te acolo ! îi spuse Sgur6s prietenului său, arătîndu-i patul.

- Nu ! Nu„. eu„. protestă fîstîcit Zervoheris.

Mişcările lui stîngace păreau că nu pot începea decît cu greutate În odăiţa aceea.

- Stai jos, de bună seamă că ai nevoie de odihnă.

Temîndu-se parcă să nu murdărea9Că cearşafurile curate, crîşmarul s-a aşezat pe muchea patului. Sgur6s rămăsese În picioare şi-l privea zimbind ; nu se resimţea· de fel de nesomnul de ieri noapte, era foarte bine dispus şi, fără voia lui, se gîndi iarăşi la chipul neaşteptat În care se schimbase situaţia de la prima lor întîlnire, cînd el părea a fi cel slab, iar Zervoheris cel de partea căruia înclina superioritatea. Iar acum ...

Se Întoarse la fereastră şi respiră aerul dimineţii ; era umed şi pătrunzător, iar platanii îl îmbibau cu mirosul lor.

- Ce mult te-ai schimbat ! spuse încet Zervoheris.

- Da, m-am schimbat ?

Crîşmarul nu-i răspunse ; se mărgini să-l privească pe sub sprîncene. Buzele sale roşii, de harap, atîrnau inerte, iar părul negru şi cîrlionţat i se lipise pe tîmplă. .

De undeva, de departe, sunetul unei trompete a zhucnit impetuos asupra oraşului adormit mai Întîi, şi-apoi

ecoul său destrămat şi-a purtat ultimele pîlpîiri şi înlăuntrul odăiţei.

Lui Zervoheris i s-a părut că umerii lui Sgur6s au tresărit.

- Răsare soarele, spuse maşinal tînărul, fără a privi afară către cetatea care se afla la dreapta şi atît de aproape încît, dacă s-ar fi aplecat pe fereastră, ar fi văzut-o înălţîndu-se pe deasupra caselor Kalamatei, pe mamelonul moale şi proemi^ nent al pămîntului.

- Rămîi aici ? Întrebă sfios Zervoheris.

- Aşa mă gîndeam, să ramm ; mi s-a făcut dor de-un petic <le uscat, spuse el sprijinindu-se cu spatele de pervazul ferestrei şi încrucişînd braţele pe piept.

- După cum văd, ai cam cutreierat mările.

- Da, mi-am petrecut tot timpul pe mări.

Privirile sale au scînteiat, aducînd parcă o dată cu ele strălucirea nemărginită pe care talazurile pustii se drumeţesc sub cerurile necunoscute.

-- Dar de ce mă Întrebi ?

- Ce te-am Întrebat ? se miră Zervoheris.

Urmă o mică pauză.

- Iţi. mai aminteşti de bătălia de la Zonglo?

- De la Zonglo, spui ? A trecut cam multicică vreme <le-atunci, un an, sau un an jumătate ... da, am auzit.

- Am fost şi eu acolo.

Răsărea soarele. Kalamata se împurpura, aerul era îmbibat de mirosul îndepărtat al mării. Intîi unul, apoi încă unul, clo^ potele au prins a răsuna în depărtare.

- Am fost şi eu acolo, repetă Sguros. Am plecat în timpul nopţii cu oamenii lui Tournai. Pe drum ni s-au mai alăturat şi alţii, din Arcadia şi din Halantritsa. Pînă dimineaţa crescusem cît o armată ade.vărată, dar aragonezii erau şi mai numeroşi. Frîncii s-au luptat cu Înverşunare, pînă cînd au fost cu desăvîrşire înfrînţi. N-a mai scăpat decît o mînă de oameni ; cei^ lalţi au rămas morţi pe cîmp. Pe ultimii dintre noi, aragonezii ne-au urcat pe corăbiile lor şi au desfăşurat pînzele.

Ghicind parcă mirarea care mijea pe buzele Întredeschise ale lui Zervoheris, s-a oprit.

- Credeai c-am murit şi eu ?

- Îţi pierdusem urma încă dinainte <le lupta de la Zonglo. S-a-ntîmplat Într-o dimineaţă, cînd ai pierit fără de veste.

Sguros şi-a amintit şi s-a ruşinat. Ceea ce spunea Zervo^ heris era adevărat : Într-o dimineaţă şi-a făcut pierdută urma. Iarna era pe sfîrşite, iar primăvara se apropia încetişor ; acum se împlineşte anul. J<.alamatiotul nu ştia nimic din ceea ce se întîmplase de-atunci, nu ştia nimic nici de întîlnirea pc care-o avmese pe cîmp, în timpul vînătorii, nici despre intrarea sa în cetate, nici despre ce se întîmplase din pricina mesajului lui Sguromallis şi nici despre Saiot-Omer şi Margarita de Akova, sau despre Kokinotrihis. Era cu neputinţă să le ocolească ; trebuia să-i vorbească şi lui despre ele. Astfel stiînd lucrurile, şi-a încruntat sprîncenele, îndîrjit, tot astfel cum obişnuia să facă şi pe vremuri, cînd nu era mulţumit de sine însuşi, şi s-a aşezat pe-un scaun. I-a povestit, pe scurt şi cu glas potolit, numai miezul întîmplărilor care stăruia încă În sufletul său. Despre boala şi despre patimile rodiului n-a rostit nici un cuvînt, nici un cuvînt măcar. Era unicul personaj al povestirii sale, alcătuită dintr-un lanţ cu verigile legate logic Între ele. Necesitatea de-a preda mesajul lui Sguromallis îl în^ demnase să-i vorbească prinţesei - de altminteri nu el era cel care-o solicitase, Astritis i-o adusese, Într-un ceas rău. Odată ajuns În cetate, mesajul acela blestemat l-a vîrît Într-0 seamă de încurcături : bănuielile Margaritei, cercetările lui Saint-Omer, osînda de a rămîne înk!mniţat ... Noroc că s-a pornit Tournai către Zonglo, oferindu-i şi lui prilejul de-a curma firul necazurilor. Singura lui mîngîiere în tot timpul acesta a fost Kokinotrihis. Nu-i spusese oare nimic despre Kokinotrihis lui Pandelis ?

- Nu, răspunse pierdut în gînduri fostul crîşmar.

Odată ajuns aici, glasul lui Sgur6s s-a încălzit, ceva ase^ mănător entuziasmului l-a înflăcărat.

- Oo ! Pe Kokinotrihis trebuie să-l cunoşti ca să-ţi dai seama ce fel de om este ! Aşa ... din cuvinte numai, nu-i chip.

S-a ridicat şi a rămas adăstînd lîngă fereastră, privind afară. De data aceasta semăna leit-poleit celuilalt Sgur6s, ace^ luia dinaintea plecării la Zonglo, băieţandrului cu atitudini brusce şi contradictorii, cu entuziasmele şi îndărătniciile sale, cu fantezia şi patimile sale înflăcărate. Chipul său tineresc, nepotrivit cu barba asta care-l metamorfoza, a strălucit În bă-

taia soarelui.

- L-am regăsit În corabia în care ne-au închis după bătălie. Şedea netulburat la provă, adăstîndu-mă parcă. Cînd m-a văzut intrînd laolaltă cu frîncii, nu s-a clintit din loc şi nu mi-a făcut nici un semn. îmi Îngheţase inima : credeam că nu mai vrea nici măcar să mă recunoască şi că mi-a devenit duşman ! Dar după o scurtă zăbavă, înainte de a se-nsera, s-a aşezat netulburat lîngă mine şi a prins a discuta ca şi cum n-ar fi făcut altceva decît să înnoade capetele unei discuţii întrerupte cu puţin mai înainte. Vorbea la fel ca În cetate, fără să mă privească, cu ochii rătăcind undeva, pe mare. Tîr:ziu de tot, cînd nici unul dintre noi nu-l mai putea vedea bine pe celălalt, am cutezat să-l întreb : „Ascultă, cum se face că nu te-ai vătămat cînd ai sărit pe fereastra din cetate ?" Nu mi-a răspuns. Aşa obişnuieşte el : nu vorbeşte decît atunci cînd vrea. Am rămas şi eu lîngă dînsul, la fel de tăcut, cercetînd bezna de dincolo de provă şi ascultînd zbuciumul clocotitor al mării. Corăbiile îşi desfăşuraseră pînzele şi se avîntau pieptiş pe dru^ muri necunoscute. Prinzînd oleacă de curaj, peste puţin timp am cutezat a-l întreba din nou, cu glas coborît : „Nu ţi s-a părut ciudat, Kokinotrihis, cînd m-ai văzut apărînd aici ?" „Ştiam că vei veni", mi-a răspuns el netulburat. Ştia, desigur, cum era să nu ştie ! Cîte seri asemănătoare nu petrecusem îm^ preună în cetate vorbind numai despre lucrurile acestea ! Mi-aduc aminte ca acum ce mi-a spus Într-o seară : „Drumu^ rile mării sînt largi, n-au capăt". Şi În aceeaşi seară a mai spus : „Va veni şi ziua cînd inima ta va deveni mai cuprinzătoare, şi atunci nimic nu te va mai putea reţine aici. Aşa se va în^ tîmpla şi vei veni singur„."

Zervoheris îl privea pe Sguros, ochii lui buni îl cercetau cu o mirare simplă şi tainică. Era şi nu era, totuşi, acelaşi. Vorbea singur, recitînd ceva, parcă. Chipul lui nu mai avea prospeţimea feciocelnică de altădată, strălucea ca bronzul lîngă fereastră şi se vedea limpede că e frămîntat de-un zbucium lăuntric.

- Cîteva zile mai tîrziu, după ce-am cutreierat apele Morias-ului, ne-a parvenit o veste de pe uscat. Frîncii le

ce^ reau aragonezilor restituirea ostatecilor. Pe Deliuria l-am zărit de departe ; era În corabia lui cea roşie, care naviga În faţă. l-a primit pe soli, adăstînd regeşte, sub un baldachin roşu, bro^ dat cu aur. îmbrăcat fa fel de sărăcăcios c~ Întotdeauna, Kokinotrihis şedea lîngă dînsul - era omul lui de încredere, alături de seniorii aragonezi înarmaţi. Amiralul a acceptat propunerile frîncilor, aşa că ne-am îndreptat spre Klarenza. Atunci am înţeles că-mi sunase şi mie ceasul să aleg ! Am în^ ţeles, dar nu m-am gîndit nici o clipă. Frînc nu eram, slavă Domnului, şi nimănui nu i-ar fi trecut prin minte să ceară socoteală pentru mine. Dacă voiam, puteam pleca, dacă nu, n-aveam decît să rămîn ! Astfel stînd lucrurile, am prins a căta Împrejur pentru a-l vedea pe Kokinotrihis, l-am desco^ perit stînd singuratic mai la o parte şi privind către uscat. Nu s-a întors să mă privească nici o secundă măcar şi, vl^ zîndu-l atît de sigur de mine, am simţit muşcătura vicleană a pizmei ispitindu-mi inima către uscat. Dar n-am făcut-o, inima mea ancorase în larg. I-am văzut pe frînci coborînd veseli din corăbii pe uscat, i-am zărit şi pe ceilalţi, pe-ai lor, care-i aşteptau mai încolo. La urma urmelor, pe mine nu mă aş- tepta nimeni. Era tîrziu, briza adia răcoroasă din larg, iar În cambuzele şi cabinele corăbiei marinarii cîntau Încet cîntece din patria lor. Cînd ultima barcă s-a dezlipit de coasta corăbiei pe care mă aflam şi a început să vîslească spre uscat, am înţeles că mă hotărîsem să rămîn acolo.

După aceea au venit şi frumoasele timpuri ale faptelor bărbăteşti. Rătăcise, Împreună cu piraţii, pe-o corabie care nu ancorase aproape niciodată, şi spre răsărit, şi spre apus, cu^ noscuse şi uraganul, şi timpul bun, şi munca, munca istovi^ toare, şi lupta cu stihiile, şi rarele şi preţioasele clipe de odihnă, cînd se dormea iepureşte, fără a lăsa să-i scape auzu^ lui nici măcar bîzîitul muştei.

Sgur6s îi povestea prietenului său toate Întîmplările aces^ tea, fără şir, amestecate de-a valma. Ochii îi străluceau Învăpăiaţi de febră şi, În timp ce vorbea, revedea tot ceea ce cu^ noscuse şi retrăia nesăţios şi pătimaş fiecare amănunt şi fiecare clipă pe care-o pomenea. Oh, da, cîtă vreme făcuse parte din echipaj lucrase şi pe punte, şi la cambuze, era călit, cunoscuse clipele În care valul

spumegînd se repede ca un cîine turbat să te înşface, cunoscuse şi chipul în care corabia ucigaşă pîrîie din toate încheieturile şi se dezghioacă În aer ca o nucă seacă, mai cunoscuse şi muşcătura colţilor vrăjmaşului, la acostare. Le cunoscuse pe toate. Cunoscuse şi porturile Apusului, cu fermecătoarele lor dimineţi fumurii, şi pe acelea ale Răsărin1-lui, cu veşnicele lor petreceri, În timpul cărora femeile puternic parfumate îşi contorsionează trupurile oacheşe În dansuri ne^ ruşinate, În sunetele tobelor şi ale tamburinelor. Muncise pe mare şi cu cangea, şi cu securea, se spălase cu apă sărată, gustase năduşeala trupului de femeie şi se îmbătase cu aburul sîngelui !

După plecarea lui Zervoheris, Întîrzie îndelung lingă fe^ reastră, prins În mrejele unui puhoi de amintiri, care îl fer^ mecau şi îl potopeau. În urechi îi stăruia un vuiet năprasnic, iar sîngele îi zvîcnea năvalnic în vine. O, da, trăise şi cu^ noscuse multe ; poate că şi păcătuise. Pe mări odrmuieşte o alti lege ; nu ţi-e îngăduit să ţi-o alegi şi n-ai nici măcar pri^ lejul ele-a te gîneli prea mult.

Viaţa lui se elesfăşurase pînă atunci În cercuri concentrice, care se lărgeau necontenit. lntr-o noapte, pe cînd se afla În patria lui, oamenii lui Gaff ore aruncaseră o piatră În apă, aruncaseră o piatră care stîrnise o răzmeriţă şi zgî}ţîise din temelii sacrosanta nemişcare În care trăise pînă atunci. ln noaptea aceea a simţit că-şi ia zborul. De atunci Înainte viaţa lui a fost un vîrrej. Aleargă, aleargă Într-una, mînat de fur^ tuni, Însoţit de umbre, de tărîmuri noi şi de vedenii, fără a izbuti să se oprească sau să se fixeze undeva. Totul se întîmplă aievea, ca În poveştile doicii sale, cînd năprasnicele vîrtejuri stîrnite ele furtuni îl împresurau pe prinţ, şi el se trezea, fără de veste, În mijlocul dansului ameţitor al sirenelor ; căreia dintre ele îi va smulge năframa şi o va supune ? Sgur6s simte un gol imens şi plin de tristeţe În viaţa lui zbuciumată. Nu, încă n-a atins cu degetele sale visul care pare că fuge necon^ tenit din calea lui. N-a cunoscut încă visul acela mare şi cu totul neobişnuit pe care şi-l făgăduise ...

Stîrnit de singurătate, a ieşit. în aceeaşi seară. să hoinărească, fără nici o ţintă. Se străduia, conştient la început, să cutreiere Împrejurimile pe care nu le cunoscuse atît de bine odinioară. Şi, mergînd astfel, la un moment dat a cotit pe-o uliţă şi s-a trezit Într-o piaţă care-i amintea ceva. În cea dintîi zi a sosirii sale văzuse acolo un scamator care se juca cu nişte săbii şi cu

cîtcva mingi. Şi cum o amintire atrage după sine un Întreg alai de alte amintiri, simţi nevoia morbidă să revadă maidanul unde fusese soînzurat Sergiu. Cu o n:iapte înainte, cînd se dusese la Zervoheris, ploua, era o beznă de nepătruns şi nu deslușise nimic. Porni aşadar Într-acolo şi, o dată cu aceasta, o nouă dorinţă se aprinse În inima sa - aceea de a-l regăsi pe Fedor ! Da, da, trebuie să-l regăsească ! Are atîta nevoie de el acum ! Gîndul acesta trezea un ecou necunoscut În el, ceva asemănător unei solutii pentru o problemă Întu^ necată, care-l chinuia. Între timp, dorinţa aceasta creştea şi se înviora treptat. Cum Dumnezeu nu se gîndise mai de mult ? Fedor era omul de care avea nevoie ! Cînd l-a cunoscut Întîia oară, nu se potriveau de fel, n-aveau nimic comun. Singuraticul ţăran din lanitsa continua a constitui o enigmă pentru dînsul. iar sufletul lui posomorît era de nepătruns. Acum, însă. acum se schimbase ceva, şi-un sentiment straniu de uşurare şi rnîndrie creştea În el, o dată cu conştiinţa că s-a maturizat, că ? ărb~u~,I a înlăturat copilul şi a prins hotărît cîrma iniţiativei m mma !

Trecînd pe uliţa mare, şi-a amintit deodată că În locul acela chiar îl văzuse pentru ultima oară pe ianitsiot şi pe tatăl său. Trecuse o bună bucată de vreme de-atunci ; era în ziua cînd se alăturase suitei prinţesei Isabeau şi se îndrepta spre cetatea În care avea să rămînă. Slavul îl privise Întunecat, cu o ui^ mire mută şi plină de dispreţ ; îi revede şi-acum privirea apăsătoare răzbind din adîncul ochilor şi ţintuindu-l stăruitor şi insuportabil. În ziua aceea Sgur6s fusese rănit adînc, fusese umilit şi-l copleşise ruşinea ... Ce voiau să spună privirile sla^ vului ? „Te-ai vîndut frîncilor, eşti un trădător !" Da, îl so^ cotise trădător, tot astfel după cum ci însuşi gîndise odinioară despre ruda sa, Sguromallis. La naiba ! Doar n-o fi vrut să spună că are trădarea în sînge ! Cum de uitase atît de repede ruşinea aceea ? Cum naiba se lepădase atît de uşor de ea, în cetate ? Da, da, acolo îl împresuraseră fără de veste un noian de impresii noi, de impresii şi de ceva cu totul deosebit şi ne^ spus de ademenitor şi de nebănuit.

Şi, cum umbla de unul singur, făcu un gest de minie şi se bătu deznădăjduit cu pumnul pe şold. Se prostise În aşa hal Încît devenise victima şi jucăria lor ? T răsni-i-ar fulgerele şi tunetele iadului ! Şi-au dat seama că-i crud şi necopt la minte şi l-au

batjocorit cum le-a plăcut ! Dumnezeu ştie cite rîsete şi chicote înfundate or mai fi izbucnit În urma lui, cînd În^ torcea spatele ! Parcă auzea şi acum rîsul ascutit al doamnei Akovei, şoaptele şi ghionturile furişate ale slujnicelor şi ale tuturor rnuieruştilor din cetate, care-şi băteau joc de el ! N-avea cum să-şi ră·scumpere sîngele batjocorit !

S-a oprit dinaintea uşii care închidea odinioară crîşma lui Zervoheris şi s-a aşezat pe scara de piatră. Inaintea lui se desfăşura, imens şi pustiu, maidanul cu pămîntul roşcat răscolit încă de ploaie. Acolo nu mai era înălţată nici o spînzu^ rătoare, dar imaginea ei de neuitat stăruia În mintea lui, o ve<lea şi acum, aievea parcă ; o vedea înălţîndu-se în acelaşi loc, pe colnicul Înalt şi negru şi ţinînd, ca Într-un cîrlig de undiţă, cadavrul greu care atîrnă de funia încordată ... Mul^ ţimea s-a Împrăştiat, dar ciorile bat din aripi, dînd tîrcoale pradei. Croncănitul lor răsună însoţit de chiotele înfundate şi nerăbdătoare ale femeilor. Departe, hăt, încolo, cîmpul pustiu şi ras, parcă, cu o seceră tăioa5ă se desfăşoară de la Kalamata pînă sub poalele munţilor şi de-acolo înapoi pînă la Klarentza. Satele zac moarte, ţăranii au pierit prin şanţuri ca viermii. Un cimitir Întreg se revarsă, lepădînd morţii pe buzele mormintelor căscate. Ciorile sînt prezente pretutindeni, croncănesc netulbu^ rate, în lung şi-n latul Morias-ului. „ ... Ştiţi oare în ce olat aţi debarcat?. .. Vă aflaţi pe-un pămînt năpăstuit de luni de zile în şir de foamete şi de moarte. .. "

La naiba ! Oare femeia asta îşi dădea seama ce spune, în timp ce-şi rezema mîinile moi, ca ale sfintei Fecioare, pe jilţul ei sculptat ? Ştia oare, sau grăise doar cîteva cuvinte stereotipe, fără nici o semnificaţie pentru dînsa ? Călcase ţara cu pi(:iorul, văzuse şi îşi dăduse seama ea Însăşi ? Intrebatu-s-a vreodată, Hristoase, cine -era vinovat de toate acestea ? A privegheat vreodată, spovedindu-şi conştiinţa? ...

Soarele scăpăta Într-asfinţit, iar clopotele prinseseră a răsuna din nou. Intr-un tîrziu, s-a ridicat şi a privit încă o ~ată jur Împrejur. Nu va uita niciodată, cite zile va trăi, locul acesta bîntuit de stihii şi de umbre năpăstuite !

Norii vineţii s-au adunat către apus, înăbuşind soarele ; crepusculul învăpăiat tivea cu sînge norii înghesuiţi. Fără a prinde de veste cum, şi-a amintit de odăiţa sa din curtea de peste drum şi de bătrînica Pelaghia, şi dorinţa de-a o revedea

a tresărit În inima lui. Era tăcută şi uscată ca un vreasc pe care îl mîna vîntul ! Da, da, îi aducea aminte de doica sa. A Împins poarta de scînduri şi a intrat.

Curtea era pustie, găinile nu mai scormoneau în noroi. Um^ blînd În vîrfurile picioarelor şi cu inima strînsă de emoţie, s-a apropiat de căsuţa îngustă şi a atins clanţa. Era zăvorîtă, iar fereastra - Închisă. Nimic ! Acolo nu mai trăia nimeni. De acum Înainte, bătrîna nu va mai adăsta În fiecare seară În colţul ei cu miros de levănţică şi tămîie !. .. Nu, de bună seamă că nu va mai sta şi ... poate. .. poate că acelaşi lucru s-a întîmplat şi jos, la Nauplion, cu doica sa !... Secera a fulgerat peste tot, de-a lungul şi de-a latul Morias-ului ! Şi sus, sub tării, cutreieră ciorile biruitoare. ..

Surprins de neaşteptata slăbiciune care-l cuprinsese, şi-a înăbuşit suspinul şi a ieşit degrabă în stradă, cu inima grea şi cu gîtlejul sugrumat de-un nod. În clipa aceea a simţit, totuşi, cum ceva nou şi luminos creşte într-Însul, încălzindu-i fiinţa ; pustietatea căpătase şi sens, şi însufleţire, iar golul din inima lui se umplea.

În urechi parcă-i răsuna năvalnic un cîntec de luptă, zămislit Într-afund, În viscerele pămîntului.

Capitolul V II

„VĂ ADUC INVIEREA !"

Febra nu-i scăzuse mei seara, t1rzm. A Împins uşor uşa fierăriei şi, dînd să intre, a auzit, plin de uimire, bătăile barosu^ lui pe nicovală, dinapoia căreia se afla fierarul, stînd bine proptit pe picioare şi acoperind vatra forjei cu spatele-i patrat. Sgur6s credea că-l va găsi încîrligat de durere, oot pe salteaua pe care-l lăsase În ajun, şi, În loc de asta, se afla pe picioare, aşa cum îl văzuse prima oară. ! nălţa barosul cu dreapta şi apoi îl prăvălea voiniceşte pe fierul încins. Uimit, Sgur6s s-a apro^ piat să-l privească cu luare-aminte, ca şi cum nu i-ar fi venit a crede ochilor. El era, de asta nu mai încăpea nici o îndoială, dar avea ochiul legat cu o faşă îngustă şi murdară, strînsă curmeziş În jurul capului.

A cătat Împrejur. Zervoheris nu se afla acolo ; pesemne că nu venise încă. Astfel stînd lucrurile, s-a gîndit să-l aştepte acolo, dar văzîndu-i pe toţi cei de faţă că-l privesc uimiţi, a priceput că nu atît chipul cît îmbrăcămintea sa îi uimea. Gîn^ dul că l-ar fi putut lua drept frînc l-a umplut de ruşine.

- Pandelis nu-i aici ? întrebă el tare, în limba greacă, pen^ tru a scoate în evidenţă adevărata sa situaţie.

Rostise înadins doar numele de botez al lui Zervoheris, sprf a le da să înţeleagă că se află în relaţii foarte strînse cu dînsul.

Nu i-au răspuns cu prea multă bunăvoinţă. Şedeau pe jos, la fel ca în ziua precedentă, şi-l priveau din umbră, tăcuţi şi nemişcaţi.

- Apoi, dacă-i aşa, am să-l aştept şi eu aici ! spuse dînsul şi se aşeză jos, printre dînşii.

I-a simţit retrăgîndu-se neîncrezători. Rosteau cuvintele în şoaptă, temîndu-se parcă să mai vorbească acum, cînd el era de faţă. Urechea lui a prins totuşi un cuvînt rostit ceva mai departe de el : „Trădător" ! Cuvîntul i s-a părut nespus de greu. Trădător, deci. Il socoteau trădător ! În memoria lui s-a iscat, cît ai clipi, detestabila figură a lui Sguromallis, cel cu-adevărat vîndut francilor, şi gîndul de a protesta s-a în^ firipat spontan În mintea lui, dar, În aceeaşi clipă, s-a deschis uşa şi Zervoheris a pătruns înăuntru.

Văzîndu-l acolo, crîşmarul s-a îmbujorat de-o bucurie strălucitoare. S-a aşezat lîngă el şi i-a petrecut braţul pe după umeri, ca şi cînd ar fi vrut să-l îmbrăţişeze. Nu mai semăna de fel cu cel din ajun. Pîclele gîndurilor şi uluiala stîmită de revederea lui, după atîta amar de vreme, se risipiseră ; adevăratul şi veselul Zervoheris reînviase deodată cu duioşia manife st a tă odinioară faţă de flăcăul din Nauplion.

- Semăn eu cumva cu unul care s-a vîndut frîncilor ? îl întrebă Sgur6s cu glas tare şi rîzînd, pentru a fi auzit şi de ceilalţi.

- Tu, vîndut frîncilor ? De ce mă rog ?

- Intrebam şi eu aşa, Într-o doară ...

Zervoheris n-a priceput din capul locului. Cînd nu Înţelegea ceva, era grozav de indispus şi se descumpănea cu totul, iar chipul său, cuprins de panică, Împietrea. Privind zăpăcit şi cerînd ajutor, parcă, în cele din urmă a Înţeles despre

ce e vorba.

- Cine a rostit una ca asta ? întrebă el mîniat.

- Nimeni, am Întrebat şi eu aşa ...

Zervoheris a mai privit o dată, dar amenințător de data aceasta, în jilrul său - nu care cumva cutezase careva să-i jignească prietenul ? Simţindu-i privirea iscoditoare plutind asupra lor, sărăcanii, cuprinşi de spaimă, prinseră a-şi coborî unul cîte unul capetele în pămînt.

- Ascultă, spuse Sgur6s, prinzîndu-l de braţul păros, mie mi se pare că hainele astea pe care le port pe mine mă fac aidoma frîncilor sau iscoadelor lor, aşa că m-am hotărît să mă descotorosesc de ele. Nu ştii cumva pe cineva care-ar vrea să le capete?

- Ce rost are să le vinzi ? spuse crîşmarul zăpăcit. Astea-s haine scumpe !

- Ba am să le-arunc cît colo. Asta am să fac !

Şi, spunînd acestea, Sgur6s îşi scoase mantia de pe umeri. dezbrăcă vestonul de catifea şi, făcîndu-le ghem, le aruncă Într-un colţ. Rămas în cămaşă, a respirat adînc şi uşurat, lncă
chn ziua În care că1case d~n nou pe pămîntul Moriasului, d;n port, de la K.larenza, i se părea că poartă pe dînsul povara asta a sclaviei. Pe cămaşa lui se ivi chipul brodat al sfîntului Theodor.

- Da, da, tu eşti vlăstar de viţă nobilă ! şopti Zervoheris, ţintuindu-şi cu evlavie privirile extatice pe ecusonul familiei sale. Te tragi dintr-un neam mare !. ..

- Ba nu! exclamă Sgur6s, ridicîndu-se în picioare. Nu sînt nimic, sînt grec ca voi toţi şi vă aduc Învierea !

Vorbise tare şi ;răspicat, şi toţi cei de faţă s-au Întors către dînsul pentru a-l privi.

Fierarul lăsase barosul pe nicovală, ucenicul părăsise foalel~, iar Anastas6 se înălţase pe genunchi, lîngă leagăn.

Ca unul care se afla alături şi trăsese cu urechea, după cu^ viosul obicei monahicesc, călugărul auzise despre ce era vorba de la bun Început şi, punîndu-şi mîna streaşină ochilor, l-a cercetat pe palicar preţ de-o clipită. Pentru fantezia sa exal^ tată, tînărul acesta, care se înălţase pe neaşteptate în văpaia vetrei, nu putea fi altcineva decît însăşi sfîntul Gheorghe !

Neliniştiţi oarecum, sărăcanii îl priveau buimăciţi. Zervo^ heris şi-a dat seama că se aflau În faţa unui moment greu.

Fraţilor, spuse el indicîndu~l pe Sgur6s cu ascunsă seme^ ţie chipurile şi trăgîndu-l de braţ aproape de sine; acesta-i un palicar cum nu s-a mai pomenit! E mladă de nobil din Nau^ plion şi tovarăşul meu de suflet ! la priviţi-mi cît de mîndru-i brodat, binecuvîntat fie-i numele, sfîntul Theodor pe cămaşa lui ! Sgur6s îl cheamă, Nikiforos, după botez, şi se trage din v i ţa c. e, a mare a Sgur6şilor, de care veţi fi auzit, bag seamă, şi· VOI· '• •••

- Ba nu ! Nu sînt nimic din tot ce-ai spus ! protestă tînărul, cu toate că înţelegea mîhnirea pe care i-o pricinuia lui Zervoheris.

Acesta, însă, nu părea a fi băgat de seamă, ci îl arăta tuturor, şi-i poftea, unul cîte unul, să-l cunoască ş1 e1.

- Acesta-i Sava, ţăran de la Nisi, şi acesta-i Artemis, croi^ torul de la Kesfina ... Măi, tu, ăl de colo, întoarnă-ţi capul în^ coace, să-l vadă şi puiul de nobil pe Serafim, cizmarul d.in Vlirisi ! Cît despre Ghedeon, monahul, monahul acesta de colea, l-ai fost văzut la mănăstirea ce poartă hramul celor patruzeci de sfinţi. S-a pomenit bolind la Kalamata, şi aceasta-i pricina de-I zăreşti pe-aici. Peste cîteva zile s-o pomi la drum.

Şi-apoi, rînd pe rind, Zervoheris i-a numit şi pe cei care se aflau la urmă, lîngă zidul înnegrit de funingine şi de umbră. Să rot fi fost vreo doisprezece sau cincisprezece inşi, obidiţi cu toţii, trudnici cu braţele în oraş, ori ţărani de pe ogoare, oa^ meni din popor, fără chip şi fără faimă, ci doar cu un act de botez drept semn.

Cobonnd pleoapele şi cu totul sfios, Zervoheris s-a întors În cele din urmă şi către fierar :

- Acesta-i Timoteu, cavalul şi fratele meu cel mare, spuse el cu glas reţinut. •

Omul cu barosul nu s-a Întors : a pălit numai fierul pe care-l meşterea pe nicovală cu străşnicie şi a mormăit ceva, încleştînd fălcile puternice. Apoi, încrucişîndu-şi braţele pe coada barosu- 1u i pus în picioare, l-a privit fix pe Sgur6s cu singurul lui ochi.

- Eu sînt Timoteu cel chior ! Asta sînt !

După aceea, atît Sgur6s cît şi Zervoheris s-au aşezat din nou jos. În acest- timp, Anastas6 se tîrîse În patru labe, ca un cîine care muşcă pe furiş, aproape de locul unde căzuseră hainele frînceşti ale tînărului şi, despăturindu-le cu

repeziciune, prinse a le cerceta şi a le pipăi. Degetele ei tremurătoare alunecau cu voluptate pe catifeaua moale, privirea îi era inundată de-un neţărmurit extaz şi admiraţie. .

- Hei, da' ce faci tu acolo, noră, ai ? Ia spune-mi, ce faci ? Întrebă la un moment dat bătrîna, care se trezise Între timp.

Tînăra femeie a tresărit şi a pălit.

- Pentru numele lui Dumnezeu, exclamă ea cu glas su^ grumat, mă nenoroceşti, mamă!

Şi privirea ei tîmpă se îndreptă spre fierar, pentru a-şi da seama dacă acesta nu auzise cumva Întrebarea bătrînei.

- E drept, îl întrebă încetişor Zervoheris pe Sgur6s, că te bate gîndul să-ţi schimbi hainele ?

- Le-am şi schimbat ! Priveşte-mă ! Acum sînt slobod ca pasărea văzduhului.

- Cum aşa, Nikiforos ?

- Uite-aşa, fiindcă nu vreau să mai fiu rob !

Crîşmarul n-a înţeles nici de data aceasta ce-a vrut dînsul să s.pună şi adăsta cu privirile încremenite şi pline de nedu^ menre.

- Apoi rob e numai norodul, spuse el gînditor, nu şi ar^ hontele.

Tot rob e şi-acel ce s-a vîndut ...

Şi, în timp ce vorbea, privea vatra forjei, cu privirile pier^ dute într-o visare profundă. Urmă o scurtă pauză.

- Da' cum se face că ţi-a dat mîna să te îmbraci asa ? Te-ai îmbogăţit cumva ?

- Da, m-am îmbogăţit. La Veneţia, unde am debarcat eu, te îmbogăţeşti uşor, cînd vrei ...

Nu şi-a încheiat vorba ; îl cuprinseseră iarăşi nostalgiile. După puţin adăugă : ·

- Am vrut să mă reîntorc· la Morias necunoscut ; aveam motivele mele şi de aceea mi-am schimbat portul. Un grup de ·neguţători care se porneau către Ahaia mi-a uşurat călătoria ; m-am amestecat şi eu cu dînşii, am debarcat şi, În felul acesta, am ajuns la Klarenza ...

În acest timp, printre umerii lor s-a ivit un cap, şi doi ochi rotunzi, de gură-cască, au prins a străluci.

- Şi zici că Veneţia asta-i o ţară mare ? se auzi glasul muieratic al croitorului. Umblă vorba cum că pe-acolo aştern uliţele cu argint, cu frunze de argint, cică, cum poleim noi icoanele!

- Baliverne ! răspunse mînios Sgur6s.

Omuleţul s-a chircit uimit, şi-un zîmbet servil a licărit, cît a1 clipi, în ochii lui.

- Bine, bine. Fie după cum ţi-e placul ! Spusei şi eu ce-auzii de la alţii ...

Sgur6s l-a privit îndîrjit.

- Nu ! Să-mi faci bine să nu mai spui niciodată ce-ai auzit de la alţii ! izbucni el, cuprins de-o ciudată mflăcărare. Fii om dintr-o bucată, cum e tot norodul, nu robul farfa^ ralelor !

Toţi cei dimprejur au amuţit şi-au prins a căta cu uimire la noul venit. Ciudat om şi, ce-i drept, supărăcios nevoie mare ! Ce naiba o fi avînd de ţipă Într-una, şi cum pot fi tălmăcite cuvintele pe care le-a rostit despre „Înviere" şi „robie" ?

Cînd s-au ridicat cu toţii să plece, Ghedeon călugărul l-a oprit pe Zervoheris mai la urmă. .

- E-adevărat că-l cunoşti mai de mult ? îl întrebă în taină ş1 arătîndu-i-l cu degetul pe tînăr.

- Sigur că-i adevărat ! rosti cu înfumurare cîrciumarul.

- Si zici c-a mai călcat şi altă dată prin ţinuturile noastre?

- Bine-nteles c-a mai fost şi altă dată pe-aici. Pe vremea

aceea a locuit la mine, la han.

ZS•

Ţinîndu-şi trupul plecat, călugărul a mormăit ceva În barbă.

- Ce tot bolboroseşti acolo, călugăre ?

- Nu, nu ! Ala-i altul, nu-i ăsta despre care spui tu ! ... Ştiu eu ce ştiu ... şopti Ghedeon, holbînd ochii ca şi cînd ar fi văzut năluci. Şi-apoi, trăgîndu-l pe Zervoheris aproape de dînsul cu mîna tremurătoare şi nervoasă, adăugă : Asta-i altul, ascultă ce-ţi spun eu ... d„, da, e altul !

Crîşmarul l-a măsurat dispreţuitor din priviri şi, slobo^ zindu-şi braţul din strînsoarea degetelor sale încîrligate, zori să-l ajungă pe Sgur6s din urmă. Pe Ghedeon mi-l cunoştea dumnealui cum îşi cunoştea buzunarele şi ca atare nu se cuve^ nea a-l Învrednici cu atenţie. Sărăcanii credeau despre dînsul c-ar fi sfînt şi c-ar avea harul lui Dumnezeu ; el însă ştia că nu-i altceva decît un nerod şi-atîta tot.

Sgur6s a venit şi În seara următoare la casa fierarului şi de-atunci n-a mai lipsit niciodată. Sărăcanii îl ţineau, fără voia lor, ce-i drept, la distanţa dictată de neîncredere sau de res^ pect, dar dînsul se simţea uşurat şi plin de Încredere în mijlo^ cul lor, Erau oameni simpli, cu mintea înceată şi pe jumăta~e adormită. Nu ştiau nimic din tot ce se petrecea În lumea mare, iar cunoştinţele se zbăteau În cercul strîmt al îndelet^ nicirii lor de fiecare zi. Inima le era, totuşi, Însetată de tot ce le era necunoscut. Sufletele lor se deschideau larg, aidoma uriaşelor plante' de pe fundul mărilor, care se mişcă Încet, la cea mai slabă unduire a apelor. Inimile le erau tainic încli^ nate către tot ce le era necunoscut, chinuite de dorinţa de-a se îmbăta de admiraţie şi extaz.

Adăstînd, cu capul şi cu spatele rezemat de peretele un^ gherului din care se retrăsese, îi privise adeseori stînd ghemuiţi şi imobili pe jos şi privind ore întregi focul vetrei. Prin mintea lui se perindau atunci amintirile luminoase şi fugare ale oa^ menilor pe care-i cunoscuse pe mare, ale ortacilor săi de pira^ terie, marinari cu ochi neastîmpăraţi şi scăpărînd de inteli^ genţă, cu trupuri viguroase şi bronzate. Nu ştia nici el care era noima. acestei comparaţii, dar deosebirea dintre oamenii de aici şi cei de aiurea, cauzele care stîrneau această deose^ bire,

precum şi aflarea mijloacelor care-ar putea scoate la lumină sufletele acestea îi stîrneau o chinuitoare nedumerire şi îi aprindeau focul mocnit al durerii În inimă.

Sosise vara ; o dată cu aceasta se îmbunătăţise şi vremea, şi îi plăcea acum să cutreiere străzile pustii ale or;aşului, în serile cu lună, sau să stea pe-o piatră aflată sub platanii de pe malul rîului. Vechea sa dragoste pentru singurătate nu se isto^ viş cu totul, dar la vremea aceasta nu mai era vorba de-o re^ tragere mizantropică, sau de-o sălbătăcire provocată de pizmă, ci de-o nelinişte, de-o dorinţă plină de rîvnă, care se revărsa ·şi creştea ameninţător În inima sa. În clipele acelea îi răsărea În minte chipul aspru al lui Kokinotrihis, cu capul lui de demon şi cu chica aceea învăpăiată. Inima lui nutrea pentru el o duioşie tainică, În undele căreia se Împletea un vag sentiment de teamă. Invia În mintea lui ca un îndrumător, ca un dascăl şi ca un inspirator. Prea bine nu-l cunoscuse niciodată pe Kokinotrihis ; adîncurile sufletului său păreau că ascund veşnic cîte ceva În umbra tăcerilor îndărătnice, a privirilor pierdute undeva aiurea, sau a cuvintelor rostite pe jumătate. Austera sa existenţă rămînea nedescifrată, ca o literă ferecată de şapte ori, dar plină de Înţelesuri cu neputintă de tălmăcit. Nu, nu, de bună seamă că nu-l cunoştea şi nici nu-l cunoscuse vreodată cu-adevărat pe Kokinotrihis, dar tainicele forţe ale sufletului său îl chemau, totuşi, În ceasurile acelea de singurătate.

Stăvilarele care zăgăzuiau clocotul conştiinţei sale s-au sfărîmat într-o seară de primăvară timpurie. Noaptea era li^ niştită şi răcoroasă, iar luna, care răsărise Într-un tîrziu În crai nou, alinta nepăsătoare platanii. Undeva, departe, broaştele privegheau pe apele lacurilor. A coborît zorit spre grajd şi, după ce l-a dezlegat pe Astritis, a tras zăvorul porţii, a ieşit pe uliţă şi, trăgînd calul în urma lui, a sărit În şa.

la sosirea lui Sguros, lanitsa părea adormită. S-a oprit dinaintea casei lui Fedor şi a descălecat. înlăuntrul casei nu licărea nici o lumină. Şi cu toate că pe drum l-a chinuit gîndul că vine tîrziu, la o oră nepotrivită, nu s-a putut hotărî să bată calea întoarsă. Cînd îl cuprindea furia, era incapabil să se stăpînească ; aşa i se Întîmpla întotdeauna. Aşadar, l-a le^ gat pe Astritis de uşorul porţii şi, Împingînd portiţa, a păşit şovăind, pe vîrfuri, în bostană. Casa era cu desăvîrşire li^ niştită. S-a oprit şi a privit-o, adăstînd Încremenit de frig, În lumina verzuie a lunii. Amintirile palide ale primei sale sosiri acolo prindeau viaţă în mintea lui ; revedea

ungherul luminat de flăcări, chipul profe tic al lui Petros, o revedea şi pe văduva spînzuratului, şi pe copilaşii ei, şi pe Varia ... Da, Varia o chema, şi purta cozi groase împletite în jurul capului !

Mergînd tiptil, ca un hoţ, a dat roată bostanei, cu respi^ raţia tăiată. Nu cuteza să bată la uşă, dar nici să plece nu-i dădea inima brînci. Privea casa din toate părţile, o cerceta maşinal şi, În acelaşi timp, mintea lui plăsmuia în neştire ima^ gini după imagini, care se risipeau apoi una după alta. Era cuprins deopotrivă şi de-o tulburare ciudată, şi de-o inexpli^ cabilă duioşie. Iată, aici, dinapoia acestor ziduri, doarme res^ pirînd uşor, ca o pasăre, o copilă simplă. Cineva îi spusese că fusese ademenită şi pîngărită. Dar nimic din tot ce e mai bun În lume nu ţi-o poate reda mai pură ca amintirile. Are chipul rotund, ochii cu pleoapele coborîte privesc sfioşi, şi cozile îm^ pletite îi înconjoară capul. O cheamă Varia ...

La zgomotul unor paşi în apropiere a rămas ţintuit locului. Cineva s-a apropiat, a trecut de dînsul şi a strigat aspru :

- Cine-i acolo ?

A recunoscut glasul lui Fedor.

- Eu, răspunse cu gîtlejul sugrumat. Apoi adăugă sfios : Sgur6s.

- Cine ? se mai auzi o dată glasul după o pauză infimă.

Făcînd doi paşi, s-a apropiat mai bine de dînsul.

- Eu sînt, Sgur6s. Nu-ţi mai aduci aminte de mine, Fedor?

Ianitsiotul şedea nemişcat, lîngă uşa casei, şi-l privea cu găvanele Întunecate ale ochilor săi, fără a-i răspunde. Din pricina luminii, pasă-mi-te, ori din alte motive necunoscute, trupul ianitsiotului îi părea oarecum gheboşat acum, iar po^ meţii obrajilor răsăreau şi mai proeminenţi pe obrajii scofîl^ ciţi. Venea din spatele casei, cu o sapă şi o lopată în mină.

- Ce vrei ? îl întrebă acesta cu acelaşi ton ostil.

Sgur6s nu se aştepta să-l regăsească altfel decît neînduple^ cat, dar acum simţea că ceva s-a rupt, totuşi, În el, descum^ pănindu-l. Trebuia să se străduiască din răsputeri pentru a-i putea răspunde.

- Vreau să stau de vorbă cu tine, Fedor ...

Dar acesta nu părea înclinat a-l asculta şi a zăbovit pînă cînd s-a hotărît. În cele din urmă, a Împins uşa.

- Hai ! îi răspunse ursuz şi păşi înaintea lui înăuntru.

Încăperea În care se afla vatra era cufundată În Întuneric, ianitsiotul însă umbla cu o uşurinţă şi o siguranţă de parcă În interiorul ei ar fi fost lumină ; a deschis un dulap, l-a Închis la loc şi, cătînd ceva, parcă, a intrat într-altă odaie, pentru o clipă doar şi, reîntorcîndu-se cu un opaiţ aprins, l-a pus pe corlata vetrei şi a rămas, adăstînd În picioare, alături.

- Ce vrei să-mi spui ? l-a întrebat, cătînd aiurea.

Oh ! avea multe, foarte multe lucruri să-i spună, dar iată că acum, cînd se aflau faţă-n faţă, nu mai ştia de unde să în^ ceapă. Şedea cu fruntea plecată şi cu pieptul umflat şi se trudea să prindă capătul de fir al gîndurilor sale încîlcite.

- Uite ce-i, izbucni el În cele din urmă, nu mai pot în^ dura gîndul că mă socoţi o coadă de topor ; de-aceea am venit. Ştiu că mă iei drept iscoadă ... lntr-o zi, m-ai văzut intrînd în cetate călare pe-un cal de-al frîncilor. E mult de atunci. Da, da, erai cu tatăl tău şi mai ţin minte şi-acum cum mă priveai, şi-am tălmăcit şi graiul privirilor tale. Mă duceam să predau mesajul... Din pricina asta m-am abătut de la treburile mele. Nu-ţi mai aminteşti de mesajul lui Sguromallis ? Parcă-ţi spu^ sesem ceva despre el. Trebuia să-l predau cu orice preţ şi ... cum era să fac ? Noroc c-am picat în mîinile lor, m-am trezit nas În nas cu dînşii, colo, pe cîmp. Iacă-aşa m-am luat cu dînşii, şi m-am ferecat în cetate, şi-au slobozit poruncă nezdruncinată să nu-mi dea drumul pînă nu mărturisesc tot. Superintenden^ tul mă încurca în iţele lui, stăpîna Akovei mă împresura cu capcane, şi cite altele multe ; măcar de-aş avea timp să ţî le-nşir pe toate de-a fir-a-păr ! În sfîrşit, după cîteva luni de zile, am reuşit să scap ; m-am luat după urmele unui cavaler : Tournai îl cheamă. II cunoşti cumva ? E un flăcău ciudat şi neprihănit, pare-mi-se. Şi, cum îţi spuneam, într-o bună noapte prind prilejul şi plec cu el la Zonglo. Acolo se aflau corăbiile lui Deliuria ; erau adăpostite în port.

S-a oprit să mai răsufle oleacă. Tăcerea lui Fedor îi strivea pieptul şi-l punea în mare încurcătură. Văzînd că s-a trezit înşirîndu-i justificări, ca şi lui Zervoheris, şi-a dat seama ime^ diat de situaţia În care se afla. De data aceasta, însă, era ceva cu totul deosebit:. tăcerea ianitsiotului ascundea ceva grav şi de nepătruns şi se simţea parcă despuiat Clinaintea lui.

- N-ai nimic să-mi spui ? De ce nu vorbeşti ? îl întrebă cu

glas sugrumat şi aşteptînd neliniştit răspunsul.

Ianitsiotul tăcea.

- Ascultă, izbucni el înălţînd glasul plin de mînie, de mă socoteşti cumva trădător, spune-mi-o şi nu mai zăbovesc o clipă în casa asta !

Un val de mÎnÎe i-a umf'lat pieptul pe negîndite. O ur~ stîrmta brusc împotriva slavului 1i inunda sufletul, şi dorinţa de-a i se destăinui se prefăcea Într-o otravă amară. în inima neagră· a ianitsiotului începea mai degrabă ura decît iubirea şi, cine ştie, poate că, înafara unei oarbe trufii, nu ascundea nimic altceva în tainiţele ei.

- Bine. Fie cum vrei ! Încheie brusc şi se îndreptă spre uşă, crezînd că-l va opri măcar în ultima clipă.

N-a făcut-o, însă. Sgur6s a smucit uşa şi s-a trezit afară, În noaptea răcoroasă şi luminoasă. Luna îl aştepta. A străbătut cu paşi sprinteni bostana, a deschis portiţa şi l-a dezlegat pe Astritis.

Avea sufletul tulburat şi sîngele îi clocotea în vine. înainte de-a porni, a mai Întors o dată capul, pentru a privi casa tăcută. Dormea ca Într-o vrajă, în noaptea de iarnă luminată de lună, ascunzînd cu zgîrcenie taina unei linişti infinite Înapoia ferestrelor sale. Acolo se afla copila cu cozile groase înfăşurate în jurul capului.

Capitolul Vili

.PRIMA SCtNTEIE

Vreme îndelungată, luni de zile de-a dndul, nu l-a mai văzut pe Fedor. Lui Zervoheris nu i-a suflat nici o vorbă despre drumul nocturn pe care-l făcuse la Ianitsa şi i s-a părut ciudat că nici el nu i-a pomenit nimic despre slavi. Crîşmarul părea a nu mai avea legături mai acătării cu dînşii.

Vara se petrecuse şi toamna se apropia cu paşi furişaţi.

Şi iată că într-o bună zi de octombrie clopotele Kalamatei au prins a bate vesele, încă de cu dimineaţă, devreme, şi oraşul, care nu se trezise de-a binelea din somn, s-a înviorat brusc. Tîrgoveţii au deschis ferestrele, iar sărăcimea a ieşit în pragul căscioarelor scunde, privindu-se cu mirare şi curiozitate. Vor^ bele desperecheate au

prins a zbura din gură În gură. Unul spunea că prinţul Floran ar fi cîştigat o victorie grozavă, altul că regele Neapolelui ar fi debarcat la Morias. Dar nici prinţul nu purta vreun război la vremea aceea, şi nici picioru.I. schiop al regelw nu catadicsise a călca pe pămîntul Morias-ului. În cele din urmă, oamenii din cetate, ieşiţi În oraş după treburi, au adus vestea cea adevărată. Răzbise veste din Neapole cum că prinţul Tarentului s-a căsătorit cu Thamar Comnen, fiica autocratului Artei. Acesta era adevărul ! Aşadar, Întregul Prin^ cipat sărbătorea nunta aceasta, şi Kalamata, Împreună cu el. Fiind moştenitorul Ahaiei, prinţul Tarentului era suzeranul lui Florentin. Oamenilor din norod ca unora care erau mai grei de cap, explicaţia aceasta nu le cădea la îndemînă şi, zîmbirid nătîng, cătau o dezlega.re pe potriva Înţelegerii lor, care să le justifice bucuria. Tîrgoveţii, însă, mai ageri la minte şi mai buni cunoscători ai protipendadei, nu scăpau prilejul de-a se arăta plăcuţi stăpînilor, şi tocmai de aceea deschideau feres^ trele ostentativ, îşi arătau chipurile strălucitoare de bucurie În public şi Împodobeau băncile de lîngă porţile caselor cu co^ voare multicolore.

- Cine-o mai fi şi prinţul ăsta al Tarentului ? îi Întrebau pe-alocurea sărăcanii pe cei mai luminaţi.

- E feciorul regelui Neapolelui, măi, prăpăditule.

- Păi, aşa o fi, da' noi de ce-l sărbătorim ?

~ Pentru că stăpînul nostru, prinţul, e vasalul regelui Carol. Acu ai priceput ?

Prinţii şi regii se cam încurcau, ce-i drept, În mintea lor cea puţintică, dar pentru a dovedi că au priceput despre ce era vorba, oamenii din norod zîmbeau prosteşte şi se holbau admi^ rativ la toată sărbătoarea aceasta.

Aproape de vremea prînzului, Zervoheris, care deschisese o prăvălie nouă, un birt, În mahalaua dinspre apus a oraşului, l-a văzut pe Serafim cizmarul venind grăbit şi cu faţa răvăşită.

- Ce s-a-ntîrnplat, Serafime ?

Cizmarul s-a oprit şi a cătat prevăzător Împrejur, dar văzînd că în jurul meselor nu se aflau decît greci, s-a hotărît să vorbească :

- Frîncii au găbjit vreo doi ianitsioţi slavi şi trei grw, lîngă cetate !

Da ? Şi de ce, mă rog ?

Pentru că au spus nu ştiu ce prostimii strînsă ciotcă

acolo. Cic-ar fi spus ceva de rău despre stăpîni.

- Şi cam ce răutăţi au putut să spună ?

- Habar n-am, da' cică l-ar fi înjurat pe stăpînul nostru, pe prinţul, sau l-ar fi blestemat ...

Zervoheris nu s-a prea prăpădit cu firea ; asemenea păţanii se Întîmplau destul de des.

- Da' tu ce naiba ai mai păţit ? întrebă el, văzîndu-l pe Serafim căzînd pe-o bancă, cu genunchii slăbiţi din balamale.

- Aoleo, Zervoheris, Zervoheris, dacă ai fi fost şi tu acolo şi-ai fi văzut ce-am văzut eu !. .. se căină cizmarul, prins de spasme nervoase şi cu ochii holbaţi de spaimă. Unuia din:^ tre ei îi dăduse sîngele pe gură.

L-au bătut?

- Chiar aşa-i, l-au bătut cu ciomegele, cîinii !

- Cu ciomegele, zici ?

- Da, da, l-au pocnit şi În cap, şi pe spate, şi pe piept, şi unde v:rei şi unde nu vrei, şi după aia l-au tăvălit pe }os, ·I-au călcat În picioare !

- Vai de el, nenorocitu !

Celălalt, un bătrîn cu barbă lungă, încremenise de-a bi^ nelea, şi-l privea cu ochii strălucind pe cel tînăr, fără a scoate vreo vorbuliţă.

Mina cîrciumarului, care ţinea polonicul, prinse a tremura încetişor. A acoperit oala, şi-a şters mîinile cu şorţul şi după aceea l-a dezlegat şi l-a lăsat să cadă, ca un ghem, pe scaun.

- Şi zici că unul dintre ei era tînăr, iar cel de-al doilea un bătrîn cu barbă lungă ?

- Da, aşa erau. ..

Pentru Zervoheris nu mai încăpea aproape nici o îndoială acum. I-a lăsat vorbă băiatului din prăvălie să poarte grija birtului şi a plecat. Serafim rămăsese la locul lui, cu ochii mari ţintuiţi În podele. Zervoheris a plecat În fugă, dar unde să alerge mai întîi ? Uliţele gemeau de lume, de greci şi de străini, de franci, de genovezi şi de veneţieni, care forfoteau pretutindeni, flecărind În gura mare. Duminică fiind, în Ka^ lamata se îngrămădise un potop de lume, nu alta ; se aflau acolo ţăranii care năboiseră din zori pentru a-şi vinde mărfurile sau pentru a tîrgui, călugări ortodocşi şi apuseni, şi marinari de pe corăbiile ancorate În port. Oraşul nu mai pomenise atîta amar de omenire şi de forfotă din vremea foametei.

Atmosfera se îmbîcsea din pricina prafului. zădufului şi a larmei mulţimii. Ştiind că francii pun mare preţ pe atari manifestatii şi că ţin, sus şi tare, să arăţi că iei parte la bucuriile lor, toată lumea se străduia să pară mai voioasă decît era În realitate.

Vr înd să se convingă dacă acei pe care-i înhăţaseră francii erau chiar prietenii săi şi gîndindu-se că ar putea obţine m~ele informaţii în această privinţă de la un grăjdar, consătean de-al său, Zervoheris s-a îndreptat mai Întîi către oraş. La sosirea lui acolo, poarta de fier era deschisă, dar, neîngăduin- du-i-se să pătrundă înlăuntru, s-a Întors şi a început· a-i trage de limbă pe vînzătorii de mărunţişuri şi pe cerşetorii care băteau ulițele cît e ziua de mare.

Veştile astfel adunate de dînsul se potriveau cu povestirea lui Serafim. Intr-adevăr, oştenii înarmaţi popriseră de multă vreme doi slavi din Ianitsa şi trei greci, la Cîţiva paşi de focul -acela. Cei doi ianitsioţi erau tată şi fiu şi treceau prin apropiere, îndreptîndu-se spre piaţă tocmai atunci cînd un cavaler călare pe calul său şi urmat de doi scutieri ieşeau din cetate. La strunga îngustă, Între două case, se înghesuise buluc de lume şi, cum cavalerul era grăbit zor-nevoie, s-a înălţat În scări şi a prins a răcni ; Înghesuită cum se afla, la loc strîmt, prostimea zăbovea să-i dea drum slobod, şi atunci stăpînul s-a mîniat şi a dat pinteni calului. Două-trei femei au căzut ţipînd sub copitele calului, un copilaş s-a speriat, a leşinat şi a fost călcat În picioare de mulţime. Văzînd cum stau lucru^ rile, cel mai tînăr dintre cei doi slavi a prins a crîcni ceva printre dinţi, vreo sudalmă, desigur, şi, înălţînd un pumn cărre cer, a prins calul cavalerului de frîu cu cealaltă mînă. Atîta i-a trebuit stăpînului ! Strîngînd frîul îndoit În mînă, l-a biciuit pe obraznic drept În faţă. Ameţit şi vînăt de mînie, acesta s-a dat înapoi şi a dat să tragă ceva de la brîu, dar n-a mai apucat - scutierii săriseră din şa şi-l înhăţaseră zdra^ văn În braţe. Auzind zarva care s-a stîmit, alţi oşteni, care se aflau În apropierea cetăţii, s-au năpustit asupra calicului, l-au trîntit ca pe-un miel la pămînt şi-au prins a-l lovi tur^ baţi, cu picioarele În piept, de l-a podidit sîngele pe gură. După acestea, l-au luat pe braţe, În nesimţire, l-au înhăţat şi pe bătrîn, l-au legat cu mîinile la spate şi, mai găbjind trei greci la voia întîmplării, i-au tîrît în cetate pe toţi.

Zervoheris nu mai avea nici o îndoială acum, era sigur

ca şi cînd ar fi fost el însăşi de faţă că ianitsioţii nu erau alţii decît Fedor şi moş Petros. Ce-i drept, în privinţa lui Fedor, îl păşteau temerile mai de multişor ; il vedea din ce În ce mai ~nchis În sine, cu chipul supt şi mohorÎt, cu ochii înfundaţi În orbite, şi se Întreba neliniş~t unde va ajun~e omul acesta. Fedor se învăluise Într-o ura adîncă şi se zbirlea treptat, ca un arici care îşi aşteaptă necontenit vrăjmaşul. Văzîndu-l, atît de adeseori, stînd singuratic, tăcut şi învrăjbit, gîndeai fără să vrei că mintea lui nutreşte planuri întunecate. De cînd îi spînzuraseră fratele, o schimbare vicleană se statorni^ cise pe furiş În fiinţa lui. La Început fugea de lume, era pripit şi mînios şi, oricare-ar fi fost prieteşugurile care te legaseră de dînsul mai înainte, Îţi dădeai seama că te alungă din ce în ce mai mult, cît mai departe de el. După ce-şi lichidase vechea prăvălie, Zervoheris îi pierduse urmele lui Fedor şi nu-l mai căutase nicicum, dar astăzi, cînd Serafim aruncase sămînţa primelor bănuieli, vechiul interes faţă de prietenul uitat s-a trezit pe neaşteptate. Astfel stînd lucrurile, Zervo^ heris crîşmarul, lipsit de răutate şi săritor fiind, era În stare să facă tot ce-i şedea la îndemînă pentru a-l ajuta, mai cu seamă acum, cînd păţania celor doi ianitsioţi cu francii nu era un. flecuşteţ oarecare. Dacă nu s-ar fi zbătut şi n-ar fi alergat nimeni pentru dînşii, acum, cînd treaba era caldă, atît tatăl cît şi fiul ar fi fost aruncaţi în beciurile cetăţii, şi acolo le-ar fi putrezit oasele pentru toată viaţa, aşa cum se Întîmplă Întotdeauna În asemenea Împrejurări.

Văzînd, deci, că nu izbutise să răzbească în cetate şi pri^ cepînd că nici din altă parte nu mai putea trage vreo nădejde, Zervoheris alergă Într-un suflet la popa Daniil, parohul Sfintei Sofii. Popa Daniil nu era numai un sfetnic de preţ la vreme de izbelişte, ci şi un om al cărui cuvînt cîntărea greu În talgerul cinstirii stăpînilor. N-avea nici un cin mai acătării pe treptele ierarhiei bisericii ortodoxe, nu era nici măcar arhimandrit, ci numai preot, un preot umil, care slujea bise^ ricii sărmane din mahalele de jos ale sărăcimii. În asemenea Împrejurări, Însă, i se Întîmplase destul de adeseori să părăsească fără zăbavă tihna casei sale şi, prinzîndu-şi poalele sutanei În mînă, s-o pornească pe ploaie sau pe vînt, în crucea nopţii sau cînd soarele ardea sub tării, să bată la toate uşile, să se roage, să irosească potop de vorbe, să implore şi să ameninţe chiar,

cînd era nevoie, În pofida staturii sale mi^ croscopice, Întru ocrotirea oamenilor din popor care-şi Încredinţaseră norocul mîinilor sa,le. Danii! era ultimul refugiu al omului de jos, în toate clipele sale de mare cumpănă.

De locuit locuia lîngă biserică, Într-o căsuţă scundă şi albă, durată lîngă rîu şi, pentru a ajunge acolo, Zervoheris trebuia să treacă, vrînd-nevrînd, şi prin locurile unde se afla hanul cu platani la care trăsese Sgur6s. S-a abătut, prin ur^ mare, oleacă din drum, pentru a-l vedea pe puiul de nobil, în nădejdea că-i va da şi el un sfat mai acătării în legătură cu păţania lui Fedor. Zervoheris preţuia părerea lui Sgur6s în primul rînd pentru că-l ştia un tînăr cuminte, isteţ şi cinstit şi, În al doilea rînd, pentru că era de viţă nobilă, fapt care-l impresiona În mod deosebit pe crîşmar. Intrebînd de dînsul la han, cei de-acolo i-au răspuns că habar n-aveau de nici un Sgur6s.

- Cum, nu-l cunoaşteţi ? exclamă Zervoheris cu gura căscată de uimire.

Nu, nu-l cuno_şteau, i-au ră5puns. Nici unul dintre cei care sosise sau plecase de-acclo nu purta asemenea nume.

Deşi uimit, crîşmarului i-a trecut prin minte un gînd şiret, care l-a făcut să schimbe tonul de îndată.

- De bună seamă că am greşit, mărturisi el, şi se retrase zîmbind îndatoritor.

„Hm ! reflecta dînsul În timp ce-şi continua drumul, după cum se vede treaba, puiul de nobil nu şi-a dat numele în vileag la han, pentru că se fereşte de frîncii din cetate, care-l cunosc !" Şi amintindu-şi de tot ceea ce-i povestise Sgur6s despre timpul petrecut În cetate, Încuviinţă prevăzătoarea sa atitudine. „Bine face. Dar mie de. ce nu mi-o fi spus că a pătruns În Kalamata cu un nume de Împrumut ?" Gîndul acesta de pe urmă l-a amărît oarecum pe crîşmar. Deşi tre^ cuse atîta amar de vreme, nu se dusese niciodată să-l caute pe Sgur6s la han şi rămăsese cu convingerea că puiul de nobil se prezintă pretutindeni şi făţiş cu propriul său nume.

- la te uită, monologa puţintel cam melancolic Zervo^ heris pe drum, tu te mîngîi cu gîndul că ai un prieten de inimă, şi Într-o bună zi te trezeşti tam-nesam că el n-are pic de încredere în tine !... Măi, măi, ciudată mai e şi lumea-asta !. ..

Zervoheris era mîhnit din cale-afară şi, pe deasupra, mai simţea şi colţul ascuţit al geloziei muşcîndu-i inima. înţele- sese el mai de multă vreme că Sgur6s Înnădise prieteşug ne^ obişnuit,

tainic, ar fi putut spune. De unde pînă unde mai deunăzi venea el să-l caute cînd îl încolţea singurătatea, acum treceau zile În şir fără a da ochii cu dînsul. O dată, în amurg, îl zărise de departe îndepărtîndu-se pe sub platartii de pe malul apei împreună cu Sava ţăranul ; altă dată i s-a părut că l-a văzut Într-o crîşmă străină, stînd la sfat cu trei oameni din nord, necunoscuţi de dînsul şi care, judecînd după port, păreau a fi ţărani. Şi ce s-o mai lungim, Într-9 seară, pe dnd intrase pe neaşteptate în prăvălia lui Artemis croitorul, care izvodeşte cusături cu sîrmă de aur, l-a găsit vorbind înflăcărat cu calfele şi cu Artemis ; nu ştia ce vorbise cu dînşii, dar, cum l-a văzut intrînd, Sgur6s a curmat vorba. Nu, nu, de bună seamă că întîmplările acestea nu prea erau pe placul lui Zervoheris şi, aşa cum se întîmplă Întotdeauna cînd vrei să afli o justificare convenabilă propriei tale slăbiciuni, crîşmarul chib^ zuia că toate şopocăielile acestea tainice, atît de neplăcute francilor, sînt cu deosebire primejdioase În timpurile pe care le trăim.

Se cădea, deci, spre binele lui, fireşte, şi fără a-l mîhni, să-i dea de ştire prietenului său despre primejdia care-l păştea la primul prilej.

Cam acestea erau gîndurile pe care le prefira Zervoheris În timp ce se ducea la preot şi era atît de absorbit de ele încît, uitînd unde vrea să meargă, a trecut de căsuţa albă. Dîndu-şi seama că se abătuse din drum, a bătut calea întoarsă şi l-a aflat pe preot stînd la masă şi mîncîndu-şi prînzul frugal, alcătuit din legume proaspete şi cîţiva cartofi fierţi în coajă.

Cu toate că .nu era robul burţii, părintelui Daniil îi plăceau, totuşi, bucatele şi băutura aleasă, şi dacă mijloacele sale nu-i îngăduiau să se înfrupte după placul inimii din primele, de ultima, slăvit fie Atotputernicul, nu ducea lipsă nici^ odată. În pivniţa lui se găsea Întotdeauna un poloboc, dato^ rită căruia, poate, inima sa rămînea veşnic deschisă, veselă şi de-o candoare copilărească, am putea spune, chiar şi acum, cînd păşise Într-al şaptezecilea văleat al existenţei sale. Mic de stat, slăbuţ şi sprinten, cu părul spumos şi barba înfoiată, părea, la prima vedere, un copilaş deghizat În chip ciudat În moşneag. Cunoscut sau necunoscut fiind, o dată ce-apucai să-i calci pragul, te Întîmpina cu veşnicul său zîmbet şugubăt, care aprindea scîntei în ochişorii negri ca măslina.

Gluma şi snoava, oricît de deocheate ori de piperate ar fi fost, faptul n-avea nici o importanţă, iată tot ce-i era mai drag pe lume.

Pe Zervoheris l-a primit binevoitor şi, pentru că era cu gura plină, i-a făcut semn să stea agitînd voios mîna În aer. Fuioarele soarelui primăvăratic răzbeau pieziş prin ferestre, scăldînd Într-o lumină difuză şi vaporoasă părul său alb şi bogat şi, cum şedea dinapoia mesei, cu o Învelitoare albă ca spuma laptelui, mărunţelul şi vioiul părinte Daniil semăna cu unul dintre spiriduşii aceia aerieni şi plini de candoare ai ogoarelor, care În nopţile cu lună coboară prin hogeac şi Şter- pelesc buca tele gospodarilor.

- N-am venit să stăm la taclale, părinte, îi explică mîhnit şi smerit Zervoheris, la crîşmă-i destulă treabă la vre^ mea asta, dar am lăsat-o În grija căscatului cela de băiet de suflet şi-am alergat la sfinţia-ta ...

Şi, cu sufletul la gură şi cu zgircenie de cuvinte, i-a po^ vestit părintelui Daniil păţania celor cinci fîrtaţi.

- Urîtă poveste, n-am ce zice, foarte urîtă ! observă el după ce ascultase atent, dar netulburat, Întreaga povestire.

Nu era nici prima şi, de bună seamă, nici ultima oară cînd îl cercetau pentru asemenea Întîmplări. De cînd cu foametea, în timpul căreia norodul Morias-ului se sumeţise pe-alocuri Împotriva guvernatorilor, francii erau întărîtaţi la culme.

Aşa stînd lucrurile şi-a şters buzele roşii şi umede cu şerveţelul şi a rămas vremelnic pe gînduri.

- Eu am să fac tot ce-i de cuviinţă, spuse el după aceea, dar pentru a cîştiga siguranţa reuşitei trebuie să-i ispitim mai dinainte cu ceva.

Şi privindu-l pe Zerhoveris, care adăsta În picioare, greoi, stîngaci şi cu capul cîrlionţat atîrnînd în jos, adăugă :

- Ţi-s atît de dragi oamenii aceştia despre care m1-a1 vorbit pînă acum, Zervoheris ?

- Mi-s dragi, părinte, cum să nu-mi fie ! Oare nu-i ade^ vărat că sîntem fraţi cu toţii ?

- Bun cuvînt ! Aşa te vreau ! Şi-acu ascultă şi chipul în care va să-i scăpăm. De bună seamă ai auzit şi tu că frîn^ cilor le place mai mult sau mai puţin sunetul perpirelor [1]. Boieri or fi, nu zic ba, dar au şi ei nevoi cu nemiluita, că doar hrănesc atîta potop de omenire şi trebuie să se descurce În-

• Monede bizantine.

tr-un fel oarecare. Dacă munceşte calicul, mănîncă şi el, că altcineva n-are cine-l hrăni. Indeletnicirea lor de căpetenie îi numai rezbelul, după cum bine ştii şi tu. Şi-apoi, foametea, care a bîntuit În ultima vreme, n-a adus numai năpasta şi moartea asupra norodului, ci şi o strîmtoare şi o sărăcie atît de cruntă în Întreg Morias-ul încît pînă şi nobilii se află În impas. Se cade aşadar să le sărim într-ajutor. ..

- Să-i ajutăm noi, cei săraci ? Întrebă buimac Zervoheris.

- Vorba vine, răspunse rîzînd Danii!, dar nu ne învaţă oare Însăşi Evanghelia lui Hristos să-l ajutăm pe aproapele nostru ? Apoi, dacă-i aşa, de ce i-am da la o parte pe frînci ?. .. Prin urmare, mîine, cînd mă voi înfăţişa castela^ nului - ascultă-mă pe mine, că ştiu ce spun - acesta mă va asculta cu sporită bunăvoinţă dacă va băga de seamă că-i joc În· palmă un săculeţ dolofan şi bine dichisit. Aurul, dra^ gul meu· Zervoheris, cîntă frumos şi dulce, cu ghiers de pri^ vighetoare.

Crî~marul a priceput. Se ÎntÎmplase de mai multe ori pînă acum ca francii să găbjească şi să pună la popreală cîte-un tîrgoveţ, căruia îi aruncau În cîrcă o vină mchipuită, cu scopul tainic de a-l slobozi În grabă mare, dacă rubedeniile sale se hotărau să-l răscumpere. Da, aşa era, dar francii ce^ reau atît de mult În asemenea împrejurări încît punga tîrgo^ veţilor era pusă la grea Încercare.

- Unde-o să găsim noi atîta aur ? suspină el.

- La noi În nici un caz, conveni Danii!, şi nu există decît un singur chip de a-l găsi : să-l Împrumutăm.

- De la cine, părinte ? Cine-i în stare să-l Împrumute pe calic, părinte ? .

- Apoi, eu m-am şi gîndit la ceva, dar să ştii chiar de-acu că trebuşoara asta nu-i prea uşoară.

Şi i-a explicat planul său. La Kalamata se afla de cîtva timp un neguţător străin, veneţian pare-se. Zervoheris nu avea de unde-l cunoaşte, deoarece omul acesta, despre care se spune că e nemaipomenit de bogat, nu ieşea aproape nici^ odată pe uliţă. Şedea ferecat în casa lui, care se afla sus, la poalele cetăţii, şi conducea treburile uneia dintre cele mai mari bănci din Morias cu ajutorul oamenilor săi de Încredere, care alergau necontenit, ziua şi noaptea. La el trebuiau să se ducă, dacă voiau să-i slobozească pe cei doi slavi. Dar - şi aici treaba nu era de fel uşoară - bogătanii şi ban- cherii mai cu precădere nu dau bani cu Împrumut dacă n-au suficiente garanţii, nu numai

pentnt capitalul lor, ci şi pen^ tru dobinzi. Şi dobînda pe care-o cer bancherii e mare, nespus de mare !

- Atunci ce-i de făcut ? întrebă Zervoheris, năduşind.

- Noi nu putem garanta Împrumutul, nici cu bani, nici cu mărfuri şi nici cu giuvaericale, cum fac tîrgoveţii. Dum^ nezeu ştie ce ne-ar putea cere În loc !. ..

- Şi cam ce ne-ar putea cere ?

Popa Daniil înghiţi în sec şi prinse a se scărpina în barbă.

- Asta mă Întreb şi eu, cam ce altceva? şopti el, rămînînd cu privirile aţintite asupra mesei. Cam ce altceva? ...

Între cei doi bărbaţi se statornici o tăcere grea şi apăsătoare. Un fluture alb intră prin fereastra care da spre grădina lui Danii! şi Începu să zburde sprinţar prin odaia scăldată în lumina soarelui, iar de afară se auzea scîrţîitul roţii fîntînii, pe care Bili6, sora preotului, o Învîrtea încet şi gîfîind.

- Într-adevăr, cam ce altceva ne-ar putea cere? şopti stăruitor bătrînul, mîngîindu-şi neliniştit barba argintie. În sfîrşit, vom mai vedea noi, vom mai vedea !„. spuse el ca pentru sine, schimbînd tonul.

- Nu, ·nu ! Nu trebuie să ne ducem la el. Dumnezeu ştie cît o să ne ceară ! spuse el cu vioiciune, şi cum Zervoheris îl privea Îngrijorat, adăugă : Lasă, lasă, înainte de a face altceva, tr~buie -să mă duc la frînci, să văd de Cît bani aş avea nevoie.

Şi spunînd acestea, l-a condus pe crîşmar spre uşă, îm^ pingîndu-l prieteneşte de umăr.

Zervoheris s-a oprit în prag.

- Să-i adun pe toţi, întrebă el cu sfială, ş1 să mergem Împreună la f rînci ?

Pe cine?

- Pe fîrtaţii noştri, pe poporeni.

- Ideea, ce-i drept, nu-i rea, dar nu trebuie să ne adresăm frîncilor. Nu, nu ! De cînd cu răzmeriţa ceea nu prea le place să vadă lume multă adunată la un loc ... E lesne de Înţeles. Dar, dacă va fi nevoie, ne vom duce Împreună la străinul despre care ţi-am vorbit, sau în altă parte.

Zervoheris coborî o treaptă şi se opri iar.

i01

- Dar Nicolas Mavros, spuse el Întorcîndu-se, nu ne-ar putea ajuta cu nimic la nevoie, dacă i-am cădea În

genunchi la picioare ?

Nicolas Mavros făcea parte din protipendada grecească a Kalamatei şi, aidoma Ghizilor, jurase credinţă francilor, de^ venise omul lor, iar dînşii îi învestiseră, În schimb, În slujbe şi dregătorii.

Chipul luminos a.I părintelui Danii! se întunecă.

- Nu, la Mavros nu ne putem duce, spuse el cu înversşunare. Las-că pînă deseară Îţi dau eu de ştire ! .

Crîşmarul i-a sărutat mîna şi apoi a plecat îngîndurat şi cu sufletul chinuit de-o teamă nelămurită. Ar fi vrut să ajungă în zbor, Într-o clipită, la prietenii săi, să le dea de ştire şi să-i înflăcăreze. Chipul potolit şi cu totul neobişnuit în care vedea părintele Danii! păţania celor cinci ortaci îl tulburaseră şi mai abitir în loc să-l liniştească. Se temuse şi el, ce-i drept, că Încurcătura aceasta era grozav de neplăcută şi, cine ştie ce s-ar mai putea Întîmpla, dacă prietenii săi nu se vor grăbi ! închipuirea înflăcărată a crîşmarului îi vedea pe nenorociţii aceia zvîrliţi Într-unul din beciurile adînci, din subsolurile Întunecate ale cetăţii, şi putrezind ani de zile În lanţuri, fără nici o nădejde de scăpare !

Da, aşa era, dar se afla la orele înaintate ale prînzului, şi prăvălia era singură-singurică. S-a Întors în grabă pentru a-şi Împlini toate treburile, amînînd pentru după-amiază celelalte griji ale sale. Cizmarul era tot acolo ; îl aştepta. Prăpădit, cu chipul prelung şi subţiratic, topit şi uscat de febră, şedea ghemuit pe laviţă şi privea îngrijorat către uşă. Nu-i cunoştea personal pe cei cinci prizonieri ai francilor, dar năpasta care căzuse asupra lor, precum şi scena crudă din faţa cetăţii, la care· asistase, îl impresionas.e În chip zguduitor. Serafim cizmarul era de-o sensibilitate bolnăvicioasă faţă de actele violente, nervii săi zdruncinaţi de febră se zbuciumau la cea mai mică atingere.

- Ei, ce-ai făcut ? Întrebă tremurînd, ca şi cînd s-ar fi temut de răspunsul pe care urma să i-l dea Zervoheris.

- Nimic. Acu n-am timp de vorbă, dar trebuie să te duci să-l găseşti pe prietenul meu, pe puiul de nobil, şi să-i spui că trebuie să dau ochii cu el cît mai degrabă. Auzi tu ? Şi-apoi, trebuie să mai dai o raită şi pe la toţi fîrtaţii noştri şi să-i aduni la fierărie. Pe toţi să mi-i aduci, auzitu-m-ai ? Cată de-mi găseşte cl't mai mulţi ! Într-asfinţit pic şi eu. Asta să-mi

faci tu, cizmarule, priceput-ai ? Hai ! acu i-aţi tălpăşiţa şi dă-i bătaie cît mai repede !

Recunoscînd deosebita superioritate a lui Zervoheris, ciz^ marul s-a ridicat supus şi a pornit-o zorit să îndeplinească misiunea încredinţată.

Sguros aflase de cele Întîmplate celor cinci oameni din popor la puţin timp după amiază. Cel dintîi care i-a dat de ştire a fost Sava ţăranul, pe care apucase să-l Întîlnească şi Zervoheris. La vremea prînzului Sgur6s nu fusese acasă, aşa că cizmarul l-a aşteptat zadarnic, dînd tîrcoale locului. După ce-a pierdut orice nădejde de a-l găsi pe Sgur6s, Serafim a alergat Într-un suflet la croitoria lui Artemis, la fierăria lui Timoteu, şi apoi i-a luat la rînd pe toţi ceilalţi. Vestea pe care cizmarul o purta, cu sufletul la gură, zbura din uşă în uşă, din prăvălie în prăvălie, din atelier În atelier, şi de-acolo mai departe, pe ogoare, fără să producă, firește, pretutindeni impresia fulgerătoare atit de rîvnită de Zervoheris. Asemenea intîmplări erau nespus de dese, zilnice, am putea spune, în ultima vreme, dar toţi făgăduiau, fără excepţie, că vor veni, fără doar şi poate, la fierăria lui Timoteu. Dispoziţia unuia dintre cei doi fraţi, a crîşmarului sau a fierarului, era res^ pectată întotdeauna, ca o poruncă plină de autoritate, iar solidaritatea norodului Kalamatei, fie că era vorba de vînză- torii de mărunţişuri, de meşteşugari, de truditorii cu braţele sau de ţărani, era de nezdruncinat. Astfel încît, cu puţin Înainte de căderea Întunericului, ei lăsară rînd pe rînd cioca^ nul, sula sau toporul, zăvorîră uşile şi se porniră de sîrg către Tim o teu.

La asfinţitul soarelui erau adunaţi cu toţii.

Capitolul I X

NEXUM SE DARE !

Se aflau acolo vreo cincizeci de inşi, bărbaţi căliţi cei mai mulţi dintre dînşii, vreo cîţiva bătrîni şi trei-patru mu^ ieri, dintre care două cu pruncii în braţe. Fierăria se umpluse, *dât* ei nu *se* aŞezaseră încă pe JOS, cu pidoarele încrucişate, după cum le era obiceiul. Stăteau pîlcuri-pîlcuri în picioare sau sprijinindu-se de ziduri şi vorbeau Între

dînşii cu glas coborît. Cîţiva nici nu apucaseră să-şi scoată şorţurile de lucru. Aveau mîinile murdare, ţapene şi obosite după o zi de muncă.

La asfinţitul soarelui vatra fierarului a prins a străluci, luminînd zidurile de piatră netencuite. Pe măsură ce vremea inainta, umbra se îndesa şi se îngroşa ca funinginea prin un^ ghere. Astfel stînd !1Jcrurile, s-au răzleţit pe drum să se bucure de Înt1JI1ericul nopţii, ca nişte neînvăţaţi ce erau. Între timp, cineva a slobozit părerea că n-ar fi cu neputinţă ca francii să adulmece întîlnirea lor şi, ca urmare, au prins a se reîntoarce În fierărie, au aprins o făclie, care mirosea a răşină Încin·să, apoi încă una, le-au înfipt în scobiturile zidului de piatră şi, obosiţi de atît"l aşteptare şi toropiţi de truda din cursul zilei, au Început să se aşeze, unul cîte unul, pe pămîn- tul bătătorit, să-şi cuprindă genunchii cu braţele şi să caşte plictisiţi, moţăind.

Clinchetind din săbii, din lănci şi din scuturi, caraula a trecut pe uliţă cu paşi grei şi dezordonaţi. l;'oată lumea şi-a ţinut respiraţia. Noaptea primăvăratică era călduţă şi, prin despicătura largă a uşii, se vedea luna adăstînd visătoare. Fie^ rarul a_ lepădat barosul din mînă şi a lăsat focul să se stingă Î!1. V!\tră. Francii nu trebuiau să afle că oamenii din popor priveghează acolo, înăuntrul fierăriei ; era mai bine să creadă că fierarul s-a culcat mai de cu vreme astă-seară. Dacă cineva avea de dat sau de ridicat vreo sculă comandată, n-avea decît să vină mîine, la lumina zilei.

Zervoheris a sosit mai tîrziu decît făgăduise şi, ca un adevărat arhonte al calicimii ce se afla, a sosit Întovărăşit de suita lui, adică deodată cu croitorul, cu cizmarul şi cu ţăra- nul. Odată ajuns în pragul fierăriei, a fost nevoit să părăsească instinctiv alura princiară : de-aici Începea regatul fra^ telui mai vîrstnic, al fierarului ! Aşadar a intrat stîngaci, plin de nedumerire şi privind pieziş, cu ochi neliniştiţi, către locul unde se afla Timoteu, dar fără a uita să-şi umfle pieptul, pentru a-i băga în răcori pe fîrtaţi. Vădind oarecare nervo^ zitate, s-a oprit lîngă nicovală, Într-un loc mai acătării oare^ cum şi, proptindu-şi palmele de şolduri mai Întîi, şi apoi de mijloc, a început să se foioască nerăbdător, privindu-i pe toţi oamenii aceia din norod, care se apropiaseră *)ur* Împre~ jurul său şi ~teptau tăcuţi să le spună ce avea de spus.

- Fraţilor, începu el, v-am chemat azi aici ca să vă dau o veste pe care am socotit că n-avem îngăduinţa să v-o

ascundem şi pe care mulţi dintre voi aţi şi aflat-o pînă acum. Drept grăit-am? Vestea despre care vorbeam mai adineauri e la fel de grozavă pentru noi toţi, fiindcă, ori ce s-ar spune, noi, ăştia din popor, sîntem lipsiţi de vlagă, dar, cînd ne strîn^ gem laolaltă, dobîndim mai multă virtute decît are fiecare dintre noi de unul singur. Aşa chibzuiesc eu, cu mintea mea cea proastă. Cu ce se-alege calicul care năduşeşte frînt asupra muncii lui, din zori şi pînă-n noapte ? Mare-i Atotputernicul care-l ajută să-şi îndestuleze casa, s-aprindă un buştean În vatră şi să-şi agonisească un butoiaş d(! vin Într-un ungher bun, după cum ni-i zicătoarea, şi la izbelişte, şi la bucurii, deopotrivă. Cît mi-e anul de mare, calicul, bietul, trage la roată din răsputeri, dar nici s-adune o pală de fin pentru vite n-ajunge, nici să-ncropească un pumn de grîu pentru copilaşi şi nici pentru nevasta care-l ceartă că-i nevrednic chi^ purile, nici ei, care-l jeleşte, cînd Închide ochii, ca pe unul care i-a fost sprijin, nu-i vrednic a-i lăsa te miri ce, colea ... La fel de necăjită şi neajutorată-i şi dînsa, biata, ştiut fiind că femeia fără bărbat nu preţuieşte o para chioară, şi ogorul care nu mai are braţ să poarte plugul şi să-l muncească se^ cătuieşte. Şi azi aşa, mîine aşa, copiii prind a plînge de jindui pîinii, vistavoii Înarmaţi ai frîncului dau buzna şi-ţi iau şi ce bruma sărăciei ţi-a mai rămas, şi iac-aşa pică biata omenire la obidă şi la necaz, şi biet omului, sărmanului i-ar fi mai cu priinţă dacă nici nu s-ar mai gîndi la blestemăţiile astea !. ..

S-a oprit oleacă să mai răsufle ; în timpul îndelungatei sale raite se abătuse din drum, ajunsese la o ţintă diferită de aceea către care pornise, se încurcase în iţele ei şi nu ştia cum să-i mai prindă firul. Tăcu aşadar şi adăstă privind neliniştit în jurul său, cu ochii prinşi în mrejele spaimei care-l încerca, ori de cîte ori nu-i reuşea ceva. Risipite ici-colo, două-trei mutre se hlizeau, cu gura căscată caraghios, Într-un rîs mut, alte cîteva dintre ele vădeau o uimire plină de mîhnire şi una sau două păreau a-i fi de-a dreptul duşmănoase. Lui, însă, nici prin gînd nu-i trecea să dea înapoi şi de aceea izbi cu pumnul În nicovală şi se înălţă provocator.

..:_ Păi nu, staţi că nu merge aşa ! Cine-i de altă părere n-are decît să mi-o spună ! rosti el cu glas tunător. Şi mă prind cu jurămînt Înaintea voastră că nu I-oi păli ! Spune^ ţi-mi numai, rogu-vă, dreptate avut-au oare stăpînii azi ori ba ? Atît voi să ştiu ! Frîncii au pus gheara pe om, l-au tăvălit pe

jos, i-au pus călcîiul în grumaz şi l-au zdrobit cu picioarele pe tot trupul şi oriunde-au nimerit În aşa hal încît nenorocitul a prins să scuipe sînge. Şi-apoi mi l-au tîrît În lan\ţuri şi-au mai săvîrşit şi-o seamă de blestemăţii, pe care gura mea nu mai pridideşte a vi le spune. Deodată cu el l-au înşfăcat şi pe bătrîn, pe taică-su, şi pe trei greci încă. Fereas^ că-l Dumnezeu pe om de nedreptate, că-i păcat greu şi cu osîndă ce se plăteşte şi În viaţa asta, de-o trăi, şi-n ceea de apoi. Eu unul l-am fost ispitit şi pe popa Danii!, care-i atoate^ ştiutor şi citit, dar şi el aşijderi mi-a spus că-i cu strîmbătate şi nedrept cum nu se mai află. Şi-apoi, dacă-i aşa, ce să mai spunem noi ăştila}ţii, care le sîntem fraţi, le cunoaştem dorul, şi mîine-poimîine vom pătimi la fel cu dînşii, dacă nu cumva chiar mai rău ! Ocroteşte omenirea, Dumnezeule, şi apăr-o de osîndă !. ..

Astfel a vorbit Zervoheris, şi-a mai grăit vreme îndelun^ gată, amintindu-le de pătimirile grecilor şi despre cîinoşia francilor, despre anii cei răi care s-au petrecut, despre dra^ gostea propovăduită de *Evanghelie* şi despre datoria sărmanilor de-a se ajuta Între dînşii. Vorbea fără nici o rînduială, urmînd imboldurile inimii sale vijelioase, În care clocotea mînia cumplită sau gemea năduful înăbuşit cu greutate. Ei îl ascultau curioşi, fără a pătrunde mai adînc miezul clipei de faţă, mulţi dintre ei aveau impresia că se află în faţa unei întîmplări neobişnuite care-i adunase azi aici şi adăstau, pri^ vindu-l nesăţioşi, cu gurile Întredeschise şi bucuroşi, în taină, de această neaşteptată Întrunire prietenească.

Nespus de neliniştit, el continua să le vorbească, aruncîn^ du-şi Într-una privirile nerăbdătoare către uşă. Popa Daniil nu le trimisese încă rtici o ştire, după cum le făgăduise. Ce făcuse toată după-amiaza aceea ? Nu se ştia ! La dînsul acasă nu se afla, iar Bili6 spusese că-i va da ştire cum că oamenii îl aşteaptă la fierărie În seara aceasta. „N-o fi căzut oare la învoială cu frîncii nici pînă acum ?. .. "

- După cum agrăiesc strămoşii, spuse cîrciumarul, ştergîndu-şi fruntea năduşită cu dosul palmei, a fost o vreme cînd ţara asta era slobodă. Pămîntul Morias-ului nu fusese călcat de străini, iar pe creştetele munţilor noştri nu se vedea nici urmă de cetate. Omul din norod era stăpîn pe ogorul lui, fraţilor mei, îl stropea cu năduşeala frunţii lui, ce-i drept, dar îl hrănea la rîndu-i şi pe dînsul, şi casa, şi dobitoacele lui. Pe vremea aceea Morias-ul era un loc binecuvîntat, de care se bucura şi bunul Dumnezeu ! Aşa era, dar iată

ce zile negre am apucat să trăim acum ! Frîncii înamrnţi se ridică cu rezbel, durează fortăreţe strîmte În inima oraşelor, jefuiesc satele şi-i trec prin foc şi sabie, şi-i calcă pe grumaji pe greci. După cum spun şi ei, acesta-i chipul cuceririi, şi de la vremea aceea ţara noastră nu maă cunoaşte ce-i binele. Aţi băgat oare de seamă cît de vioi e calul şi cum îi scapără ochii cînd îi slo^ bod şi cum îşi coboară capul, sărmanul, şi gîfîie, şi se pră- pădeşte, cînd îl strîngi ca-n menghină cu botniţa şi cu zăbala ? Plugar de pe cîmpie, ori muntean, pălmaş, la tîrg, scutelnic ori ba, aşijderea se întîmplă şi cu grecul, care tot prostime calică se cheamă că este : praful şi pulberea se alege din tot ce-apucă În mînă, şi nici că se poate îndestula din năduşeala trudei lui. Pita robului e-amară şi nu hrăneşte măruntaiele omului, fraţilor mei !

- Aşa a fost voia lui Dumnezeu ! spuse, suspinînd, cineva din mulţime.

Era un tîmplar cu ochii congestionaţi şi veşnic lăcrimoşi.

- Inainte de cucerire domnea În Morias un rege care avea un palat de marmură, durat colo pe vîrful muntelui din Mesareea ; cică palatul ăla ar fi avut şapte porţi de marmură şi toate şapte erau păzite de şapte draci uriaşi ...

- Cum spuseşi ? Cum spuseşi ? săriră nerăbdătoare cîteva femei, holbînd ochii şi Împingîndu-i cu coatele pe cei din jurul lor, pentru a-şi croi drum· şi a veni mai aproape.

Mîniat, pasă-mi-te, fie de faptul că-i luaseră cuvîntul din gură, fie din pricină că nu se împăca cu balivernele, Zervo^ heris a înălţat pumnul şi a prins a răcni :

- Ci mai tăceţi odată, bre, nătîngilor şi gură-cască ce-mi sînteţi ! Conteniţi cu poveş-tile ! Nici acum, cînd ni-i neamul la ananghie, n-aveţi de gînd să vă treziţi ?

Au amuţit cu toţii şi l-au privit miraţi şi oarecum res^ pectuoşi.

- Să-mi fie cu iertăciune, kir Pandelis, zise cel jignit, dar spusele acestea ale mt>le nu-s ooveşti.

- Ba-s poveşti, bre, şi cui nu-i vine-a crede, m-oi face vrednic a-i deschide ţeasta cu un burghiu, pentru a-i slobozi fumurile şi a-l lecui ! Iac-aşa !

Aşa stînd lucrurile, au amuţit şi şi-au plecat privirile În pănuFA!1t. 1 A • l · · d · 1 ieraru , care m smea ul era un statornic a mirator a forţei, a respirat adînc şi, nespus de încîntat de fratele său mai mic, a înălţat capul şi i-a privit roată, cu singurul său ochi, care strălucea triumfător.

- La ce ne-ai chemat aici astă-seară, Zervoheris ? răzbi din fundul fierăriei un glas gros. Ce vrei de la noi ? Ce anume vrei de la noi ?

- Ce vreau de la voi ? Mă mai Întrebi ce vreau ? tună el. Cine-i cel ce-a-ntrebat ? Vreau să-l văd !. ..

În timp ce se înălţa pe vîrfurile picioarelor pentru a-l dibui pe obraznic, toţi cei de faţă s-au Înghesuit, tăcînd mile, unul Într-altul.

- Iaca, eu sînt ! răspunse netulburat acelaşi glas, şl-un om crăcănat, scund, cu umerii patraţi şi cu trupul vînjos se ivi, dîndu-i la o parte pe ceilalţi pentru a răzbi înainte.

- Hm! Tu mi-erai, Marcule? spuse Zervoheris, ceva mai blînd de data aceasta. Apoi dacă-i aşa, stai c-am să-ţi spun : vreau să daţi o mină de ajutor să-i scăpăm pe cei cinci oameni ai noştri. Asta e !

- Cum să-i ajutăm ? Ce putem noi să facem ?

- Multe putem ! răcni cîrciumarul, izbind iarăşi cu pumnul În nicovala care rămînea mută.

Apoi, le-a explicat În cîteva cuvinte, la fel de încurcate ca şi pînă atunci, tot ceea ce credea părintele Daniil că e cie făcut. Un străin, un veneţian, doldora de bani, se statornicise de mai multă vreme la Kalamata. Ei bine, el ne poate da per^ pirele, toate perpirelele pe care le vor cere francii pentru răscumpărare. Era necesar, deci, să se adune laolaltă şi să se ducă să-l roage pe bancher. Veneţianul le va spune, fără doar şi poate,. că doreşte să aibă garanţii,_ să fie cu totul sigur că-şi va recăpăta banii, iar ei o vor da, o vor da fără să stea pe gînduri, pentru a-i slobozi pe fraţii lor Întemniţaţi din ghea^ rele comandantului gărzilor.

Doi dintre ei nu-s fraţii noştri, sînt slavi ... sări unul. Ce tot spui tu, măi ! Care-i netotul care-a grăit aşa ?

În locui de unde *se* auzise vocea aG:eea se produsese o fn^ ghesuială şi omul care vorbise astfel se ascunsese în spatele celorlalţi.

- Cum adică, slavii nu-s fraţi cu noi ? strigă Zervoheris mîniat. Făcut-a oare Hristos vreo deosebire Între slavi şi greci, hai ? Nu se ţoagă şi slavii lui Hristos ?

- Ba da ! Se roagă, se roagă ! încuviinţară înclinîndu-şi capul a supunere cei mai apropiaţi dintre dînŞii.

- Şi-atunci ?

- Dar dacă veneţianul o să ne ceară cine ştie ce blestemăţie?

- Şi cam ce blestemăţie-ar putea să ne ceară ?

- Păi, uite.„ dacă ne-o cere să ne vindem sufletul diavolului, ştiut fiind doar că veneţienii nu-s ortodocşi ca grecii ?

Zervoheris se afla la strîmtoare, nu pentru că ar fi admis şi el primejdia că şi-ar putea vinde sufletul - nu prea credea că asemenea lucruri se pot petrece În fiecare 'zi - ci pentru că nu ştia cum să răspundă. De aceea şedea buimăcit de în^ trebarea aceasta atît de neaşteptată. Asemenea gînd, ce-i drept, nu-i trecuse prin cap, şi acum adăsta privindu-i cu gura Între^ deschisă, se străduia să găsească ceva drept răspuns, şi neaflînd ce anume, încurcătura îi sugruma glasul şi mai abitir. Prinşi de valul acestei nedumeriri, ceilalţi începuseră să şuşotească Între dînşii, de acord fiind cu toţii că treaba aceasta era totuşi primejdioasă şi că nu merita osteneala. înnădind capetele ne^ liniştitoarei confuzii semănate de vorbitorul dintîi, Cîţiva din^ tre dînşii spuneau cum că veneţianul le-ar putea cere ceva, cel puţin, să-şi schimbe credinţa, să se lepede adică de ortodoxie şi să se lase în prada hatîrului călugărilor franci. La gîndul acesta îi cuprindea şi groaza, şi fiorul, deopotrivă, iar Zervo^ heris, care se ostenise şi nădușise atît de mult pentru a-i abate În apele sale, îi vedea scăpîndu-i şi alunecîndu-i printre degete, ca apa!

Dar tocmai cînd se petreceau toate acestea, i-a văzut pe cei aflaţi În preajma uşii dîndu-se În lături, pentru a-i face loc preotului. Danii! se apropia de dînsul, sărind cu paşi mici peste picioarele oamenilor, care şedeau pe jos şi nu apu.caseră să se ridice. A respirat a<lînc, a uşurare, iar

obrazul a prins a-i străluci de bucurie.

- Ci vin-odată ! Hai, vino ! îi strigă dînsul preotului, vînturîndu-şi braţele În aer. Vino să le spui ce sînt datori să facă!

Preotul Daniil s-a apropiat şi s-a aşezat alături de crîşmar. Pe chipul lui zîmbitor ca Întotdeauna pînă atunci s-a aşternut dintr-o dată o linişte gravă.

- De ce le vorbeşti astfel fraţilor tăi, Zervoheris ? spuse el cu asprime. Am venit să-ţi spun că nu mai e nimic de făcut.

- Cum adică, chiar nimic ?-,

Crîşmarul rămase cu gura căscată şi cu un zîmbet de dez^ aprobare fluturîndu-i pe buze.

- Da, chiar nimic. Am stat de vorbă cu comandantul gărzilor.

- Şi?

- Se cheamă că-i zadarnic să ne mai zbuciumăm. Cei cinci vor fi înălţaţi în funia spînzurătorii.

- Cum aşa?!

Toţi cei de faţă au îngheţat ; de undeva, din fundul întu^ necat al fierăriei, s-a auzit un suspin înfundat, dar atenţia tu^ turor era atît de stăruitor îndreptată asupra preo"tului încît nimănui nu i-a trecut prin gînd să se uite Într-acolo.

- Vor fi înălţaţi În furci ? Şi pentru ce, rogu-te? întrebă În şoaptă şi cu buzele ţepene Zervoheris.

- Tu ai uitat, dar iată că frîncii şi-au adus aminte că acum un an şi jumătate fratele acestui slav l-a înjunghiat pe-un ca^ valer de-al lor la Kesfina. Asta e ! Comandantului gărzilor nu-i poţi scoate din minte cu nici un preţ că slavii s-au jurat la vremea aceea să se răzbune pe frînci.

în ochii lui Zervoheris s-a făcut deodată lumină. Da ! Asta era ! Iată, deci de ce se temeau dînşii, fără ca el să-şi fi putut da seama în cursul dimineţii. Era mai mult ca sigur că Fedor se afla Într-o mare primejdie şi, deodată cu dînsul, şi Petros, şi cei trei greci. Presimţirea aceasta întunecată se cuibărise în inima lui încă de cu dimineaţă, cînd îl auzise pe cizmar adu^ cîndu-i vestea. Fără voia lui, şi-a amintit de celălalt slav, de Sergiu, şi a revăzut pentru o clipă spînzurătoarea înălţată dinaintea cîrciumii sale. Ce nenorocire ! Prin urmare, asta era ursita acestei

nefericite familii, să-şi piardă, unul cîte unul, toţi bărbaţii în gura zbilţului !

- Şi zici că nu mai au nici o scăpare ? îl întrebă cu glas înăbuşit pe preot.

- El spune că nu mai au.

Privirea tulbure şi speriată acum a lui Zervoheris s-a În^ dreptat sfioasă către preotul Danii!.

Vorbele acestea ale lui păreau că ascund ceva, ceva pe care-l simţiseră şi ceilalţi oameni, care priveau la buzele lui Daniil cu respiraţia tăiată.

- Da, spune că nu mai au, repetă el. .

Părea nervos şi obrazul stîng avea un tremur uşor lingă barbă. Zervoheris nu se mai putu stăpîni.

- Dar vorbeşte odată, părinte, pentru numele lui Hristos, vorbeşte ! izbucni el. E limpede că ne-ascunzi ceva !

Toţi se Înghesuiau În jurul lui În adăstarea răspunsului.

- Nu, nu, comandantul gărzilor nu mi-a spus că n-ar mai avea nici o scăpare, dar rîdea În hohote, ca un sălbatic, şi mi-a spus, În bătaie de joc parcă, o sumă atît de mare încît am rămas ca prostit. Apoi mi-a explicat că frîncii trec prin zile grele În ultima vreme. „Dacă slavul tău ar mai avea zile, îmi spuse el, ţi-aş spune eu cum să-l scapi, părinte, mă În^ ţelegi ... "

- Aaa !. .. exclamă Zervoheris.

- Oh ! Anticristul ! rosti şi preotul printre din.ţi.

Au amuţit cu toţii : era pentru prima oară cînd îl auzeau pe Daniil înjurîndu-i pe franci ! Pînă acum nu scăpase făţiş nici o vorbă de ocară la adresa stăpînilor. Preotul Daniil era un om liniştit şi cu judecată limpede, care ştia Întotdeauna cum t~e~1;1ie să se poarte c~ puternicii zilei pentru a-şi ocroti eno^ naşn.

Zervoheris, însă, ca unul care simţise despre ce e vorba, nu se mai putu abţine.

- Cît au cerut, părinte, cît au cerut ?

- Nu mă mai Întreba, Zervoheris, nu mă mai Întreba de-a surda, pentru că, dacă te-ai da vîndut cu totul, cu tot ce-ai al tău, şi tu, şi prietenii tăi, tot n-aţi putea plăti suma asta ! Nu, nu, nu mă mai Întreba, Zervoheris ...

Şi dădu să plece, cu o scînteie de nemărginită compătimire licărind În ochi. Cu totul buimăcit, însă, crîşmarul i-a tăiat drumul şi I-a oprit.

- Spune-ne ! Spune-ne !

S-a oprit şovăind şi i-a privit roată pe toţi.

- Nu, şopti el ca pentru sine, e şi zadarnic, ş1 nefolo^ sitor ...

- Spune-ne odată!

Şi pentru că preotul Întîrzia adăstînd, la fel de nehotărît ca pînă atunci, Zervoheris roti braţul înălţat asupra capetelor oamenilor şi strigă îndîrjit :

- Noi ăştia toţi, Cîţi sîntem de faţă, o să plătim tot ce-o fi de plătit ! Da, da, noi ăştia de-aici !

Preotul clătină din cap, cu un zîmbet amar.

. . - Nu-i cu putinţă, spuse el, nu-i cu putinţă, nicicînd şi nicicum.

- Ba se poate ! Dacă eu îţi spun că se poate, apăi să ştii că se poate!

- Nu-i cu putinţă! Nu ...

- Da' cît o fi ? Întrebă crîşmarul mirat.

- Două sute de perpire ! răspunse preotul deznădăjduit.

Cuvintele au scăpărat şi au căzut ca trăsnetul. Toţi cei de faţă s-au privit înlemniţi.

- Două sute de... perpire ?

O sumă fantastică ! Era de-ajuns să te gîndeşti la ea ca să te treacă fiorii. Două sute de perpire ! Nici un regat, dac-ar fi fost vreunul de vînzare, n-ar fi preţuit atîta !

- Oo ! gemură sărăcanii, plecîndu-şi capetele.

Cîţiva dintre cei aflaţi lingă uşă o şi deschiseseră, cu gîndul de-a pleca. Ce rost mai avea să discute ?

Zervoheris încremenise, mut, la locul său, cu spatele înco^ voiat şi cu barba proptită În piept. Gînduri tulburi şi încîlcite se înfiripau încet În mintea lui, cercînd să se Închege, zadar^ nic, Într-o cugetare. Jui;- împrejurul său creştea z'umzetul oa^ menilor, care Întorceau cuvintele preotului şi pe-o fată şi pe cealaltă, şi-şi manifestau necazul pe fată. De ce-i chemaseră în seara asta aici, ca să-i îndemne la răzmeriţă ?

- Frîncii îşi bat joc de noi ! Nici prinţul n-ar avea de unde să scoată două sute de perpire !

- Au spus aşa numai pentru a-i da preotului să înţeleagă că ceea ce ceruse el nu era cu putinţă.

- Eu zic c-ar fi mai bine să se tragă fiecare În culcuşul

lui, că dac-or afla frîncii că astă:..seară ne-am adunat cu toţii aicea, mîine au să mai puie gheara şi pe alţii !

- La urma urmelor, ce zor avea slavul cela din Ianitsa să ridice mîria ? Frîncu-i stăpîn şi n-o să ne dea nouă soco^ teală ! Face ce-i place lui, şi gata !

Acest ultim punct de vedere părea a fi cel mai cuminte chibzuit şi de aceea cei mai mulţi dintre dînşii _Păreau a se îm^ păca cu el. Şi de unde pînă mai adineauri îl priveau pe Zervo^ heris supuşi şi cu fruntea plecată, au prins a se sumeţi, înălţînd capul şi aruncîndu-i priviri mînioase.

Acesta s-a înfuriat cît ai clipi din gene ; ochii tulburi i s-au limpezit Într-o clipită şi-au prins a se roti, scăpărînd de la unul la altul. I-a văzut şi a priceput cît ai clipi ce clocesc.

- Ei ! răcni el cu voce năprasnică. Voi, ăi de colo, Încotro mi-aţi pornit-o, ha ?

Toţi cei care se buluciseră dinaintea uşii s-au oprit.

- Plecăm, Zervoheris, spuse calm şi cu voce groasă cel *cu* picioarele crăcănate.

- Plecaţi ? urlă crîşmarul, scuturîndu-se ca şi cînd l-ar fi biciuit. Plecaţi, netoţilor ? Unul să nu se mişte din loc că ... Lua-v-ar dracu să vă ia !

Şi spunînd acestea, înhăţă barosul, îl săltă ca pe-un fulg deasupra capului şi răcni :

- Cine cutează a mai face un pas, l-am şi culcat locului !

Au Încremenit buimăciti cu toţii. Dacă l-apucă nebunia cumva şi aruncă barosul În mulţime ? Femeile începură să ţipe, iar cei din primele rînduri, vrînd să se apere, au dat unul peste altul şi s-au călcat În picioare.

· - Ce-i asta, pentru numele lui Hristos ?

Aşteptînd parcă ajutorul preotului, şi-au îndreptat ochii către dînsul, dar, spre uimirea lor, l-:au văzut privindu-i netul^ burat. Stînd dinapoia fratelui său, fierarul zîmbea În tăcere, cu singurul său ochi sticlind de admiraţie : nici el nu ridicase atît de uşor barosul pînă acum !

- Plecaţi, cîinilor, strigă crîşmarul, plecaţi, ai, şi nici că vă pasă de ce s-o-ntîmpla, dar mîine dimineaţă, cînd veţi ieşi din casele voastre, să nu-mi uitaţi să v-aruncaţi privirile pe maidan, măi, să nu-mi uitaţi, c-atuncea şti.u şi eu c-o să-mi

vedeţi cinci spînzurători înalte şi cinci hoituri bălăbănindu-se În aer ! Oh ! blestemaţilor, că nici suflet, nici sînge n-aveţi ! Voi n-aveţi fraţi, n-aveţi părinţi, neveste şi copii, măi ? N-aţi bocit niciodată pe vreunul dintre-ai voştri, nu ?

- Da' ce-ai vrea tu să facem, Zervoheris? Întrebă apăsat un glas bătrînesc.

- Ce să faceţi ? Să vă rupeţi hainele de pe voi, să vă legaţi o funie de gît şi să vă duceţi în picioarele goale să vă rugaţi de ei, asta să faceţi ! Să strîngeţi tot ce-aveţi şi ce n-aveţi, toată avuţia voastră, şi s-o daţi pentru cei osîndiţi. La ce vă mai slujeşte averea, dacă nu vă puteţi bucura de ea, hai ? Azi i-au Înşfăcat pe-ăştia, mîine i-or prinde pe alţii, şi-o să vă vină şi vouă rîndul, sălbăticiunilor, şi-atunci o să vă Îm^ blînziţi şi voi, şi-o să-mi plîngeţi cu lacrimi amare, fiindcă nicicui n-o să-i pese de voi, după cum nici vouă nu vă pasă de cei de-acu !

- Şi crezi că dacă ne-om vinde avutul o să Încropim două sute de perpire ?

- Oricît de puţin aţi strînge, tot e mai mult decît nimic !

- Oricum ar fi, frîncii tot o să vă amăgească pînă la urmă, spuse cu convingere crăcănatul. O să vă ia şi perpirele, şi-or să-i şi spînzure pe Întemniţaţi. , .

- Chiar dacă i-o spînzura, tot trebuie s-o faceţi ! înseamnă că fiecare din noi şi-a împlinit datoria.

S-au cercetat cu toţii din privire, în tăcere. Nu, aşa ceva nu le era pe plac ! Cum adică, să-şi vîndă avutul, să rămînă pe drumuri şi să se ducă totul pe apa sîmbetei, fără nici un folos ? Zervoheris ăsta e nebun de legat !

Un ins de vîrstă mijlocie, uscăţiv şi cu pielea tăbăcită de munca În aer liber, i-a dat pe ceilalţi la o parte şi a ieşit dinainte.

- Da' tu ce-ai de gînd să dai, Zervoheris ? îl întrebă el.

- Eu ? Eu am să dau tot ce am, tot, tot ! Şi cîrciuma, şi straiele de pe mine, şi ţoalele din pat şi, dac-o fi nevoie, îmi dau şi sîngele !

- Că doar n-o să-ţi cumpere stăpînii sîngele ! Cînd or avea nevoie de el, ţi-l iau pe degeaba !

Din fund răsunară cîteva rîsete puternice.

- Vă bateţi jod de cele sfinte, ai ! răcni Zervoheris, tre^ murînd de indignare.

- Apăi, ce fuse de făcut se făcu, spuse solemn şi tăios

ţăranul. Popa se duse la frînci, îi rugă şi ... d-acilea-nainte, Dumnezeu cu mila !

Şi, spunînd acestea, înălţă degetul osos către cer, se În^ toarse şi dădu să plece.

- Cîinilor ! Am să vă trag În frigare, cîinilor ! strigă ca nebun Zervoheris şi, repezind11-se dintr-un singur salt În mij^ locul lor, întinse mîinile şi îi înşfăcă orbeşte pe doi dintre ei.

- Nici unul dintre voi n-o să-m1 iasa viu de-aici ! Bles· ternat să fie cine-o trece pragul ! Auzitu-m-aţi ?

- Dă~ne bună pace, Zervoheris !. ..

- Inghiţi-v-ar iadul să vă-nghită de vînzători a1 lui Hristos ce-mi sînteţi !

- Lasă-ne-n pace !

- Nici gînd, mai bine vă sugrum cu mîna mea ! spuse el şi era gata s-o şi facă.

Scos din minţi cum era, îi zgîlţîia pe cei doi pe care apucase să-i Înşface ca pe nişte trupuri fără viaţă. Albi ca varul, cu ochii măriţi de spaimă şi cu totul buimăciţi, aceştia erau cît pe-aci să-şi dea duhul.

Jur împrejur revolta se dezlănţuise şi creştea. Femeile ţi- pau, pruncii urlau cît îi ţinea gura şi două-trei glasuri bărbă- teşti ameninţau.

- Dă-te-napoi, Zervoheris !

- Prindeţi-i mîinile !

- N-ai nici un drept asupra noastră, Zervoheris !

În învălmăşeala care se stîrnise, crîşmarul era cel mai înalt şi cel mai puternic ; şedea încordat, cu mîinile desfăcute şi cu picioarele bine proptite În pămînt, gata să-şi croiască drum, călcînd În picioare puhoiul din jurul său~ Dîndu-i repede la o parte pe cei din jur, crăcănatul se apropia cu paşi mari de el. Ţăranul îl înhăţase de mîna dreaptă şi se străduia să-i descleş- teze degetele care-l strîngeau pe unul dintre cei doi calici.

- Lua-te-ar naiba să te ia, Zervoheris ! ţipară vreo cîteva femei.

- Parc-a intrat dracu-n el, nu vezi ?

- Descîntă-l !

În cele din urmă a rămas singur, istovit, gîfîind din greu şi ştergîndu-şi fruntea năduşită cu dosul palmei. Chipul

i se schimonosise Într-o strîmbătură tragică şi se părea că nu-i mai lipsea mult să-l podidească plînsul. .

Clătinîndu-se pe picioare, Într-un tîrziu, făcu doi paşi Îna^ poi ; năpădiţi de ape tulburi, ochii săi cătau În jos, cu pupilele dilatate, ca şi cînd ar fi fost încercaţi de vedenii înspăimîntă- toare. Cele cinci spînzurători se înălţau dinaintea lui, profilîn^ du-şi frînghiile negre pe cerul albastru !

Pe înfundate la început, apoi crescînd treptat, ceilalţi s-au dezlănţuit, au prins a răcni şi a-l Înconjura, strîngîndu-se ciotcă în iurul său.

~ Lua-te-ar dracii, Zervoherîs ! strigau dînşii. Ţi-ai b~gat ~n gînd să ne duci pe toţi sub spînzurătorile frîncilor !

Acum îl suduiau făţiş, îl amenînţau cu pumnii şi, lungin^ du-şi gîturile slabe, îl scuipau de-a binelea.

Vrea să ne dea vînduţi necredincioşilor !

- Să ne despoaie !

- Blestematul ăsta o să ne nenorocească !

Ca şi cînd n-ar mai fi auzit şi n-ar mai fi simţit mm1c acum, Zervoheris şedea cu ochii pironiţi în pămînt şi cu pi^ cioarele răşchirate, iar ortacii săi, ţăranul, croitorul şi cizmarul, se rugau şi se luptau din răsputeri să oprească valul calicimii care se revărsa asupra lui, cercînd să-l înece.

- Liniştiţi-vă, pentru numele lui Hristos, liniştiţi-vă, vă rog ! strigă preotul, ridicînd mîinile.

Fierarul şedea mai în urmă, alături de vatra focului, şi privea gîlceava fără ·să se amestece, cu o scînteie de admi^ raţie şi voluptuoasă curiozitate aprinsă În ochiul său mic, ca de porc.

O vînzoleală neaşteptată s-a stîrnit fără de veste înapoi, lîn~ă uşă, unde sărăcanii au prins a se împinge unii pe alţii, făcmd fără să vrea loc de trecere unui pîk de oameni nouve^ niţi, care, îndată ce-au pătruns înăuntru, şi-au croit drum cu mîinile Întinse. Erau calfe tinere, cu braţele de criţă călite de muncă, cu părul scurt şi Învîrtejat pe frunte şi cu privirea ageră. Cu mişcări puţine şi cumpănite, i-au despărţit pe cei încăieraţi şi s-au strîns ca o cunună în jurul nicovalei, cu faţa către mulţime şi ţinîndu-l pe crîşmar la adăpost dinapoia lor. Sgur6s, care sosise în fruntea lor, a înălţat mîinile, făcînd semn mulţimii să tacă.

Au tăcut. Fierăria era ticsită de oameni. Aerul era Întune^ cat şi îmbîcsit de fumul flăcărilor cu răşină. Pentru o clipită doar s-ar fi putut auzi pîlpîitul candelei aninate în faţa icoa^ nelor din celălalt capăt al fierăriei. Un prunc a dat să ţipe, dar maică-sa i-a astupat repede gura cu palma. Urcîndu-se pe banca de piatră din faţa vetrei, Sgur6s s-a înălţat cu un cap deasupra tuturor şi a privit jur Împrejur, cercetîndu-i stăruitor pe-ai săi.

- Fraţilor greci, strigă el cu glas tunător, pentru ce vă sfîşiaţi Între voi ? Frîncii stau la pîndă dincolo de uşa aceasta dărăpănată, de scînaură, aud geamătul vostru, vă adulmecă

sîngele clocotitor şi Îşi freacă palmele de bucurie. ~Înt mul^ ţumiţi fiindcă au găsit în voi înşivă pe cel mai bun ajutor al lor. Nu frîncii, ci voi înălţaţi spînzurătorile ! Voi le înălţaţi, iar lor nu le mai rămîne nici măcar să Întindă gheara să vă Înşface, deoarece le căderi singuri În palmă ! Ruşine nouă, fra^ ţilor greci, ruşine !

După ce le-a spus cuvintele acestea cu patimă, tăios şi cu glas tunător, de aramă, s-a oprit o clipă şi i-a privit sever, ţintuindu-şi privirile în ochii lor.

- De ce sînteţi atît de învrăjbiţi ? Acum cîteva clipe mă aflam aici şi ascultam vorbele fratelui nostru Zervoheris, pe care mă pot jura pe inima mea că nu le-aţi Înţeles. Nu, nu le-aţi Înţeles, dar nu sînteţi voi vinovaţi, ci el, care nu v-a vorbit cum se cuvenea, v-a suduit şi a Împlîntat şi mai adînc cuţitul În rana voastră, care sîngera şi-aşa destul de tare. Ce v-a cerut Zervoheris ? Să vă vindeţi avutul, să vă aruncaţi familiile în uliţe şi să rupeţi coltucul de pîine de la gura co^ piilor. Nu-i aşa? Rău şi cu păcat a grăit Zervoheris ! Dacă cinci dintre noi au fost păscuţi de năpastă, nu Înseamnă că trebuie să ne ducem şi noi de rîpă ! Aici ne potrivim În &'În^ duri. Dar ce trebuia să vă spună Zervoheris, oare ? Ei bme, îngăduiţi-mi mie să vă desluşesc ce-a voit el să vă spună. De ce ne chinuim noi, fraţilor, de ce sîngerăm şi pentru ce flămîn- zim ? Noi ne aflăm în ţara noastră, şi ei ne îmbrîncesc de colo-colo ; noi trăim pe pămîntul strămoşilor noştri, dar ei se poartă cu noi ca şi cmd am fi cei mai de pe urmă venetici ; noi trudim pe părnîntul nostru, ne căutăm de meşteşugurile noastre, năduşim din belşup, culegem puţin şi ne-alegem cu te miri ce ! Ce păcate am săvirşit, oare, de sîntem osîndiţi acestui iad veşnic ? De ce şi-a retras Dumnezeu mîna de pe noi ? Secat-a, oare, mama noastră glia, nu mai răsare colţul ierbii, ori ni-s ogoarele îngheţate de vîntul rece al iernii ? întunericul şi moartea domnesc de la un capăt la celălalt al Morias-ului. Asupra capetelor noastre aşijderi priveghează secera Morţii ! Iată ce-a spus Zervoheris şi rău a mai grăit, fraţilor !

S-a oprit iarăşi şi i-a privit, iar dînşii n-au spus nimic.

- Eu n-am să vă spun aceleaşi lucruri, ci am să vă cer să-mi arătaţi numai braţele voastre vînjoase şi tăbăcite, bra^ ţele care călesc fierul, care mină plugul şi care strîng ciocanul, braţele voastre cele voinicеşti, turnate parcă din aramă. Vă

întreb : ce faceţi voi cu aceste braţe, fii ai Morias-ului ? Cfn d cade noaptea şi lupul împinge viclean uşa colibei voastre, cînd se apropie de mindirul cald pc care doarme familia voastră şi adulmecă cu răsuflarea lui împuţită trupul fraged al copiilor voştri, ce faceţi voi, copii ai Morias-ului ? V-ascundeţi cape^ tele sub cearşafuri ? Bociţi în genunchi, suspinaţi şi vă tînguiţi, ori săriţi în picioare, cu vinele încordate, şi, prinzînd tăciunele aprins, vă năpustiţi asupra fiarei ?

S-a întrerupt brusc, aşteptînd un răspuns parcă, şi-apoi vorbi mai departe.

- De ce lăsaţi lupul să vă calce coliba, fraţilor greci ? De ce-i lăsaţi drum slobod, să vă molipsească copiii cu răsuflarea lui putredă ? De ce îngenuncheaţi nevolnici şi tremuraţi bicis^ nici ? Iată-l, jeraticu-i alături, şi tăciunii aprinşi vă adastă. Cînd aveţi de gînd să-l înşfăcaţi ? Care-i păcatul cel mai mare : să pîrjoleşti blana fiarei, sau să-ţi jertfeşti copiii ?

Şi-a încrucişat braţele pe piept, a cătat în ochii care-l pri^ veau halucinaţi şi a auzit cîteva răsuflări pripite.

- Fiindcă voi nu-i mai aveţi, nu-i mai aveţi pe toţi copiii voştri. Număraţi-i şi-aveţi să vă convingeţi. Fiara vi i-a ucis unul cîte unul, iar voi staţi şi-o priviţi cu braţele încrucişate. Păcat, mare păcat, norod al Morias-ului ! Aşa stînd lucrurile, tot astfel îi veţi lăsa să piară pe nedrept şi pe cei de pe urmă care v-au mai rămas.

Îl priveau cu ochii larg deschişi, cu buzele întredeschise, cu răsuflarea întretăiată şi cu gîtlejul uscat. Aceeaşi uluială, pe care-o simţiseră la Început, cînd îl văzuseră sărind pe banca de piatră şi rostind năvalnic primele cuvinte, îi cuprinsese din nou, transportîndu-i în lumea întunecată a închipuirilor amăgitoare. Li se părea că văd acolo scena din singuratica colibă de paie, că văd fiara strecurîndu-se în bezna grea şi ameninţătoare a nopţii întunecate, de iarnă. Zbuciumul clipei critice vibra uşor, ca un fir de care viaţa atîrnă primejdios, asupra prăpastiei pierzaniei, ameţind privirile, cuprinzînd gîtlejurile şi săvîrşind sinistra operă cît ai clipi din pleoape. Strunite mai-mai să ples^ nească, tainicele fibre se înfioară, se zbuciumă şi suspină abia auzit. .. O, Hristoase, milostive !...

O femeie a scos cel dintîi strigăt sfîşietor : îndură-te de noi ! Ce să facem ? Spune-ne !

Nu s-au întors s-o privească : părea că vorbise în numele tuturor. Adăstau, privindu-l stăruitor numai pe el.

A ridicat braţele şi le-a făcut semn să se liniştească. Cum^ plita îndîrjire de pe chipul său se risipise, cedînd locul unei luminoase şi senine bucurii.

- Am să vă spun, dar ceasul acesta n-a sosit încă, am să vă spun cînd va veni timpul prielnic. Pînă atunci fiţi treji, nu lăsaţi pleoapa să coboare toropită, aidoma neroadelor fecioare din *Evanghelie.* Nu uitaţi că mai presus de orice trebuie să fiţi uniţi ; să vă fie milă unul de altul şi să vă ajutaţi la vreme de ananghie. Aceasta e puterea voastră. Atîta vreme cît dege^ tele voastre vor sta despărţite, nu vor putea face nimic, dar îndată ce le veţi împreuna strîns, ele vor deveni pumn. A veţi aceeaşi soartă şi aceeaşi durere cu toţii, şi tocmai de aceea vă spun că-n piepturile voastre trebuie să bată o singură inimă, pentru că v-a născut şi vă hrăneşte aceeaşi mamă : pămîntul. Nu uitaţi, norod al Moriasului, că sînteţi fraţi şi la bucurii, şi la necazuri, şi la viaţă, şi la moarte !

Din fundul fierăriei s-a mai auzit din nou un suspin. De data aceasta s-a înfiripat un murmur, glasurile au prins a se auzi desluşit ; cei ce şedeau pe jos au tresărit speriaţi, iar SgJJ^ ros s-a înălţat pe vîrful picioarelor şi a strigat :

- Acum veniţi şi voi !

Toată mulţimea aceea, adunată acolo, care stătuse molcomă În timp ce el vorbise, a Început acum să se mişte ca un fur^ nicar ; pornind din fundul fierăriei, cîteva capete s-au stre^ curat prin strînsoarea lărgită în mulţime şi, apropiindu-se, s-au înşiruit În preajma nicovalei, În jurul căreia copca norodului, care lungise gîtul, plin de curiozitate, pentru a-i vedea pe noii^ veniţi, s-a închis imediat.

Erau familiile celor cinci întemniţaţi ; le recunoscuseră din capul locului. Femei, fete, copii şi doi-trei bătrîni. Femeile pur^ tau basmale negre pe cap. Copiii îşi lipeau speriaţi capetele palide de mamele lor ; cei mai mărişori priveau nedumeriţi şi ruşinaţi În pămînt, iar cei micuţi cătau

neliniştiţi şi fîstîciţi Împrejur. Toţi cei de faţă îi priveau şi vorbeau cu glas coborît Între dînşii.

Prinseseră semnificaţia acestei demonstraţii mai Înainte ca Sgur6s să le fi spus ceva. Imaginea vie şi dureroasă a copiilor orfani se afla înaintea lor. Sguros a ridicat braţul şi a arătat mulţimii jalnicul grup, spunînd:

- Priviţi-i !

La început n-au crezut ; au aruncat priviri furişate asupra femeilor şi copiilor, apoi şi-au Înturnat degrabă, stînjeniţi, pri^ virile în altă parte. Un sentiment asemănător ruşinii se revărsa În sufletele lor.

- Făpturile acestea sînt carne din carnea voastră şi sînge din sîngele vostru. Azi mai au fiecare dintre ei un ocrotitor pe undeva ; pînă mai ieri-alaltăieri, un tată sau un frate se mai zbătea să-i hrănească şi să-i îmbrace, să-i încălzească În timpul iernii şi să-i apere de rele. Mîine nu vor mai avea. pe nimeni. Şi zilele vor trece, vor trece şi lunile, una după alta, iarna va sosi, şi, de lingă vatra la gura căreia vă veţi încălzi mîinile, îi veţi vedea şi-i veţi auzi pe orfanii celor obidiţi rătăcind pe uliţi, pe ploaie şi pe vînt, cerşind cu glas tînguitor. Inimile voastre se vor revolta, norod al Morias-ului, dar nu veţi avea curajul să le deschideţi uşa şi să-i miluiţi cu un codru de pîine uscată, mîna vă va tremura şi inima voastră va fi nesimţitoare şi bicisnică, fiindcă ceva tainic şi spinos o va îm^ boldi Într-ascuns.

În pîlcul strîns în jurul nicovalei au izbucnit suspinele. O femeie şi-a acoperit faţa cu palmele şi a căzut În genunchi, iar doi copilaşi cu ochii căscaţi de groază i-au îmbrăţişat grumajii. Mulţimea se vînzolea de la un capăt la celălalt al fierăriei, ş.i-un zvon năprasnic se înălţă deodată, ca atunci cînd marea e răscolită de-o neaşteptată vijelie.

- Nu arunca osînda păcatului asupra capetelor noastre ! răsuQă un glas jalnic. Nu ne osîndi !

Un moşneag cu barba albă şi văluriţă a răzbit înaintea tu^ turor şi a prins a se tîngui rugător şi bătîndu-se cu pumnii În piept:

- Pe mine să mă spînzure francii În locul lor ! Pe mine !

Şi în timp ce oamenii din apropierea lui se căzneau să-l

tragă înapoi, un om de vîrstă mijlocie, şi-apoi încă unul, şi-au făcut loc în faţă şi au strigat : .

- Să plătim răscumpărarea ! Să-i plătim frîncului pentru capetele lor !

Numai atît a fost şi furtuna s-a dezlănţuit. Luptîndu-se cu coatele, pentru a se elibera din strînsoarea dimprejur, poticnin- du-se şi Împleticindu-se, se năpusteau asupra nicovalei ca peste o stîncă împresurată de năprazna valurilor spumegoase. Cei din spate înălţau braţele, răcneau şi făceau semne deznădăjduite cu atîta înverşunare încît fierăria veche şi afumată răsuna de larmă. Flăcările torţelor fîlfîiau buiace, ca nişte flamuri învăpăiate şi fremătătoare, iscînd prin sprinJara şi ameţitoarea lor hîrjoană umbre mari şi ciudate pe zidurile de piatră. Vuietul care se înălţa de pretutindeni creştea clocotitor, umplea atmo^ ·9fera· şi aidoma fumului gros, stîrnit de-un incendiu, ieşea prin încheieturile acoperişului şi se întindea pînă hăt departe, vrăjind noaptea scăldată În lumina albă şi difuză a lunii.

Buimăcit cu totul, Zervoheris adăsta cu gura întredeschisă 'Şi, alături de· dînsul, croitorul, cizmarul şi ţăranul aşijderi, stăpîniţi de frenezi~ mulţimii, îşi vînturau braţele În aer, îşi îm^ pleteau glasurile În vacarmul general, se amestecau în mulţime ~i plîngeau aidoma pruncilor. Treptat, izbucnirea aceea deznădăjduită se transformase în chip miraculos Într-un adevărat entuziasm, În care se amestecau deopotrivă şi rîsul, şi plînsul, şi răbufnirile de mînie. Chipurile scăldate În lacrimi străluceau de-o bucurie nemărginită, bărbaţii aspri îngenuncheau şi îi îm^ brăţişau pe copiii Întemniţaţilor, ridicîndu-i cît puteau de sus, cu ambele mîini, bătrînii ţopăiau veseli, ca şi cînd dansau, fetele îşi încolăceau mîinile pe grumajii străinilor. Preotul se ;amestecase În mulţimea care-l împresura de pretutindeni acum, cerindu-i de zor să-i spună cum trebuie să facă, la cine trebuie ·s~ se ducă, ce să ceară şi ce să ofe re În schimb. ·

- O să ne dăm toată agoniseala noastră, şi ce-avem şi ce n-avem, spuneau dînşii, nr dăm şi prăvăliile, şi vitele, şi plugul de pe arătură ! .

Unul dintre dînşii se ·arătă dispus a da toată agoniseala

casei sale, pe care ar fi strîns-o În toamnă, cu riscul de a-şi înflămînzi familia. Un altul oblicea să iasă la cerşit, preţ de trei luni, bătute pe muche, prin sate şi prin mănăstiri, şi să-i dea tot rodul istovului său aceluia care îl va Împrumuta acum. Ţipau cu toţii deodată, îşi storceau creierii pentru a afla chi^ pul de-a scoate bani de undeva, se străduiau să se întreacă unul pe altul În mărinimie, iar greutatea de-a se face Înţeleşi şi auziţi, în toiul larmei de nedescris, îi întărîtau şi mai mult, iar piedicile îi irita şi le aţÎţa furia. în cele din urmă, au reuşit să schiţeze, În linii foarte sumare, chipul în care ~rebuiau să se ducă la veneţianul acela. Un ţăran ursuz şi fără moştenitor, de prin părţile Mainei, care se pregătea să se călugărească, dădu ideea.

- Să ne ducem desculţi, fraţilor, spunea el, cu o cămaşă drept orice îmbrăcăminte şi cu o funie legată de gît !

Pentru a nu-l stînjeni pe bancher, s-au hotărît să nu mear^ gă la dînsul decît cinci inşi - atÎţia CÎţi erau şi cei ce urmau să moară în curînd. Au ales .solia. sfătuindu-se pe loc, Între dînşii. Unul dintre cei cinci urma să fie Zervoheris. în afară de ei, drept şef al delegaţiei, desigur, trebuia să meargă şi popa Danii!, şi Sgur6s, fără îndoială că şi Sgur6s trebuia să meargă, În calitate de reprezentant al norodului.

- Voi merge şi eu, dacă asta vă e dorinţa, consimţi el ex^ trem de tulburat.

Preotul însă rămăsese dus pe gînduri ; zîmbea binevoitor cînd îi vedea oferindu-se în felul acesta, se bucura de dragostea pe care-o manifestau, dar În adîncul fiinţei sale era ros de gîndul chinuitor, de teama că toate străduaniile acestea se vor risipi zadarnic, pentru că garanţia/ corespunzătoare acestei fan^ tastice sume de bani nu va putea fi găsită niciodată şi În nici un chip la nişte bieţi oameni din norod, săraci lipiţi pămîn- tului .

. Să le spună şi să le răneascâ entuziasmul În felul acesta ? Să nu le spună şi să-i ducă zadarnic la veneţianul acela, nu^ mai pentru a-i amărî ? Iată dilema care-l tortura În timp ce, pierdut În gînduri, Încuviinţa tot ceea ce-i spuneau, clătinînd din cap şi cu binecunoscutul său zîmbet uitat pe buze.

În orice dilemă te-ai afla, ştii de la bun început ce vei alege : ceea ce e mai pe placul inimii tale ! Aşa şi cu

părintele Daniil : s-a chinuit ce. s-a chinuit ş.i, În cele din urmă, a ales drumul cel drept, adică le-a spus lucrul acesta chiar de-acum.

Le-a spus aşadar, iar dînşii l-au ascultat, tăcuti şi gravi, dar nu atît de descurajaţi cît se temea dînsul că vor fi.

- Apăi dacă-i aşa, s-ar putea Întîmpla să ne mai ceară şi-altceva ! Dar ce anume altceva ? Ce ?

Uitau că pînă acum nu făcuseră nici o propunere demnă de luat în seamă. Nici părintele Danii! nu mai ştia ce să le spună. Schiţă un semn mut şi deznădăjduit.

- De dus ne vom duce, totuşi, spuse Sgur6s cu fermitate, şi după aceea vom mai vedea noi ce e de făcut ! Şi-apoi, adăugă ca pentru sine : La urma unnelor, poate că mai există ş1 altă cale !. ..

ln aceeaşi clipă privirile sale au poposit asupra pîlcului de femei şi copii, şi-au văzut-o pc Varia care îl privea ciudat şi dusă pe gînduri. Imediat şi-a luat ochii de pe el şi a căutat în jos. Cît de mult se schimbase Varia În răstimp de-un an şi jumătate, de cînd n-o mai văzuse ! O lăsase codană crudă, şi-acum o regăsea fată Împlinită, cu trupul femeiesc bine relie^ fat. Ca şi atunci, cozile groase îi Încununau capul ; buzele ei erau, la fel ca şi atunci, cărnoase şi fragede. 1n privirea ei, însă, se schimbase ceva, ceva care acum o făcea mai gravă şi mai coaptă. Subliniind contrastant deosebirea, băiatul fratelui şedea alături de dînsa neschimbat, ·ca şi cum n-ar mai fi cres^ cut de loc de atunci. Rătăcind pe drumurile fanteziei sale, Sgur6s rămase pe gînduri preţ de-o frîntură de secundă. Io^ dată ce aflase vestea, se îngrijise personal, chiar În după- amiaza aceleiaşi zile, să adune familiile întemniţaţilor. Aler^ gase singur pînă la Ianitsa, pentru a-i aduce de-acolo pe Varia şi pe fratele ei. De vreme ce mama lor murise anul trecut, erau orfani acum. În timp ce privea grupul celor doi copii ai lui Sergiu, gîndurile sale se înlănţuiau de la sine ... „La urma urmelor, poate că mai există şi altă cale.. mai există şi altă cale !. .. " Un sentiment puternic, plin de viaţă şi de entuziasm, creştea încet, alintîndu-i sufletul cu adierea lui răcoroasă.

Strigătele mulţimii i-au Întrerupt visarea.

- Vremea trece şi noaptea asta e noaptea lor de pe

urmă ! Să ne zorim a face cît mai grabnic tot ce e de făcut !

Şi, deodată, un fel de spaimă vecină cu panica îi cuprinse pe toţi. Înnebuniţi şi În cea mai desăvîrşită derută, au prins a grăi toţi deodată, vînturîndu-şi ameninţător braţele În aer şi acuzîndu-se unul pe altul de Întîrzierea survenită. Zadarnic se mai străduia părintele Daniil să-i mulcomească, explicîndu-le că lucrurile nu erau chiar atît de uşoare cum şi le închipuiau ei, şi că nimeni dintre dînşii nu era cu-adevărat vinovat. Nu-l mai auzea nimeni ; glasul său bătrînesc şi tărăgănat se mistuia în clocotul zarvei : ameninţarea ireparabilului îi împresura atît de cumplit încît încetaseră a-l mai asculta cu evlavioasă tăcere, de cum deschidea gura.

Cineva din mulţime, ţăranul acela necunoscut din Maini, poate, sau altcineva, făcu propunerea de-a merge desculţi, aşa cum plănuiseră mai dinainte. la bancher, să cadă în genunchi dinainte-i şi să-i spună : „Dă-ne perpirelele de care avem nevoie, şi dacă nu ţi le vom putea înapoia de a.zi într~un an de zile, noi ăştia cinci, sau oricîţi alţii dintre noi, vom fi robii tăi. Iţi vom munci moşiile, în casă, sau În oricare altă corvoadă pînă În ziua în care vei socoti că datoria-i stinsă. Noi, norodul Kalamatei, ne bucurăm de cîteva privilegii pe care frîncii le-au dat părinţilor noştri încă din vremea *con^ chistei* [1]• Sînt cuprinse în Cartea legii şi ne sînt recunoscute de rînduielile Principatului. Fie-ţi dăruite, ţi le jertfim ! Dacă pînă-ntr-un an de zile nu-ţi plătim datoria, nu vom mai fi oa^ meni slobozi, ci bunul tău, şi vei căpăta judeţ de viaţă şi de moarte asupra noastră."

Astfel a grăit acel necunoscut din mulţime, şi ceilalţi i s-au alăturat, stîrnind un vuiet puternic, care creştea de pretutin^ deni.

- Şi eu m-oi da drept rob ! Şi eu !... .

De-a surda sîrguia preotul să-i stăpînească ; nu mai ascul^ tau pe nimeni, ci, hotărîţi, nerăbdători şi zurbagii, înălţau bra^ ţele şi strigau ·Că trebuie să se pornească cît mai degrabă. Cei cinci aleşi îşi lepădaseră încă de pe-acum pieptarele, îşi descăl- ţaseră sandalele şi, ajutaţi de cei dimprejur, se găteau ca nişte miri înainte de cununie. Fierarul le-a adus un colac de frînghie pe care l-au tăiat În cinci bucăţi egale şi pe care şi le-au pe^ trecut pe după gît, lăsînd capetele să le atîrne libere pe piept pînă la

genunchi. Calfele au prins torţele în mîini şi au por^ nit.:o înainte, să lumineze drumul, iar mulţimea s-a despicat În două, lăsînd cale slobodă jălbarilor. Văzînd că orice îm^ potrivire e cu totul zadarnică, preotul a pornit-o în frunte, ţinîndu-l pe Sgur6s de braţ.

În felul acesta au străbătut poteca pe care mulţimea o lăsase slobodă, din preajma nicovalei, pînă la. uşa fierăriei : făclierii înainte, reprezentanţii norodului în urma lor şi, în sfîr^ şit, jălbarii. Din dreapta şi din stînga lor, cei care rămîneau îi priveau cu ochii tulburi, rostind cu buze tremurătoare bine^ cuvîntarea lor sau Îngînînd o rugăciune. Ţinînd copiii în urma lor, nevestele osîndiţilor la moarte i-au Însoţit pînă la uşă ; i-au însoţit suspinînd tot drumul, strîngîndu-le mîinile şi ţinîn-

' Perioada cuceririi Greciei ere cAtre franci (n.a.). du-se de poalele îmbrăcăminţii sau de capetele frînghiilor pe eare le-aveau legate de gÎ1'.

Odată ajunşi la uşă, s-au oprit, i-au lăsat să iasă singuri În stradă, iar ele au rămas tăcute În prag, privindu-i cum se duc.

Noaptea era liniştită şi călduţă, iar luna stătea într-apus. ! napoia lor, în fierăria rămasă În Întuneric, nu mai licăreau dec1t candelele de sub icoane. Aşezaţi pe jos, oamenii urmăreau cu gîndul calea lor. Vorbeau puţin, cu glas şoptit, şi se uitau cu ochii mari şi ficşi În Întuneric. Acolo adăstau şi Întoar^ Lerea, şi răspunsul lor, ascultîndu-şi bătăile infundate ale ini^ milor, care măsurau scurgerea timpului În liniştea care devenea, cu fiecare clipă care trecea, din ce În ce mai profundă.

Capitolul X

UN OM ATOTPUTERNIC

Uliţele oraşului, învăluit În umbra albastră-întunecată a lunii În scăpătat, erau pustii la ora aceea. Cu ferestrele fere^

cate, prin crăpăturile cărora nu răzbea nici măcar un găetan de lumină, casele adăstau În tihna austeră şi imobilă a mortii. Lumina jucăuşă şi roşietică a torţelor alerga pe pereţi. Speriaţi oarecum de faptul că se aflau pe uliţă la ora asta atît de ne^ obişnuită pentru dînşii, jălharii au grăbit pasul de sirg şi În tăcere, nerăbdători să ajungă C::Ît mai degrabă. Urechile ciulite prindeau din zhor cel mai neînsemnat ecou. Cîntecul singuratic al străjii, care priveghea În foişorul cetăţii, plutea asupra ca^ petelor lor. Veşni~ în fruntea lor, preotul îi conducea, prin uliţe cotite, către cartierele de sus ale oraşului. Aici se aflau case durate în două caturi, cu uşi grele, meşteşugite În fier şi cu portaluri de piatră sculptată. Pătrunseseră În cartierul tîr^ goveţilor. Inima lor tresărea, curmîndu-şi bătaia, la fiecare co^ titură : nu care cumva se afla chiar· pe-aici, la uşa ceea de 1=olo ? înălţau ochii speriaţi şi cercetau' curioşi înfăţişarea casei. Dar pr~otul îşi <;ontim1a drumul, şi ei Îl urmau, r~suflînd adînc.

în cele din urmă I-au văzut înăi\înd capul şi cercetînd zidurile dimprejur, fără a se opri din mers. Semnul acesta le-a dat de înţeles că au ajuns. După ce au mai coborît pe lîngă trei case, preotul s-a oprit dinaintea unei uşi în două laturi. Era o străveche casă boierească, clădită din piatră cenuşie. Nici unul dintre cei cinci localnici, care cunoşteau Kalamata piatră cu piatră, nu-şi aminteau s-o fi văzut deschisă vreodată. Bă- trînii din părţile locului spuneau cum c- ar fi fost clădită de-un genovez încă de pe vremea lui messir Tsefre şi că, mai tîrziu, cînd moartea bîntuise în ţară, ar fi pierit şi el şi familia lui Între zidurile ci. Din vremea aceea nu mai fusese locuită de nimeni. Locuitorii Kalamatei credeau că-i pustie şi acum, iar astăzi, cînd l-au văzut pe părintele Daniil bătînd lîngă zăvorul greu al uşii, au fost nespus de uimiţi. Cînd a sosit străinul acesta, car c: a deschis-o fără ca ei să prindă de veste ?

Preotul a fost nevoit să bată şi a doua, şi a treia oară, fără ca dinăuntru să i se dea vreun semn de viaţă. într-un tîrziu, însă, cînd oamenii noştri începuseră să-şi piardă nădejdea, sau ·să creadă că greşiseră - casa cenuşie continua să rămînă fere^ cată - un scîrtîit uşor, venind din sus, a răzbit pînă la

ure^ chile lor. Au înălţat capetele. La lumina torţelor nu se zăreau decît ferestrele bine închise. Au mai aşteptat puţin ; în timpul acesta, preotul şi S~ur6s vorbeau pe şoptite în faţa porţii.

Un mic patrat; aflat asupra uşii, s-a deschis fără zgomot şi doi ochi au strălucit În cadrul său întunecat. După ce au cercetat În dreapta şi în stînga, au văzut, în sfîrşit, pîlcul ca^ licilor.

- Eu sînt preotul Danii!, spuse preotul, citind parcă o oarecare nelinişte În ochii aceia.

- Ce doreşti ? întrebă după o scurtă pauză un glas bătrînesc de femeie.

- Să-i vorbesc stăpînului tău.

Vocea dinapoia uşii **n-a** răspuns, **dar ochii îi cercetau pc** rînd, unul cîte unul, pe toţi cei adunaţi acolo.

- Căutaţi-vă de drum, că-i vreme tîrzie.

- N-o să-l obosim prea mult pe stăpînul tău. N-avem să-i spunem decît cîteva cuvinte. ..

Dar ăştia ce vor ?

Sînt împreună cu· mine, enoriaşi de-ai mer,

Şi vor să intre şi ei înăuntru ?

- S~nt oamerii buni, muncitori. Vor să-l roage ceva pe Hăpînul tău şi după aceea vor pleca repede şi În cea mai de^ plină linişte.

Ochii i-au mai cercetat o dată pe poporeni, apoi au dis^ părut şi ferestruica s-a închis.

- Dacă ne vor deschide, spuse părintele Daniil, vom in^ tra numai noi, ăştia şapte, fără să facem zgomot. Voi, spuse el indicîndu-i pe calfe, puteţi pleca. Nu e nevoie să ne mai aşteptaţi În uliţă ; pentru Întoarcere mi-e de-ajuns lu^ mina lunii.

- Luna stă în scăpătat, spuse unul dintre făclieri, şi dru^ murile nu-s prea sigure.

- N-or fi pentru tîrgoveţi, dar oamenii din norod n-au de ce se teme ; pe hoţi nu-i ademeneşte decît punga plină. Şi pentru că tinerele calfe nu păreau a fi hotărîte să plece, părintele adăugă : Ascultaţi-mă pe mine, că ştiu ce vorbesc, stăpînului aceste} case b~iereşti nu-i place să vadă prea mult buluc de gloate m uşa Im. ·

Făclierii au aşteptat, totuşi, pînă la sosirea răspunsului stăpînului casei şi nu s-au hotărît să plece decît după ce latura

dreaptă a uşii s-a deschis pe jumătate, numai atît cît să poată trece un om, şi după ce l-au văzut intrînd pe preot, mai Întîi, urmat, pe rînd, de Sgur6s şi de cei cinci.

Muţi şi ţinîndu-şi respiraţia, poporenii au intrat În casa aceea boierească şi străină. Recomandarea preotului nu mai era necesară, deoarece un tainic respect pusese stăpînire pc inimile lor. Cei mai mulţi dintre ei intrau pentru prima oară într-o casă de tîrgoveţ bogat. Datorită faptului că lumina plăpîndă a micului opaiţ, pe care-l purta În mînă bătrîna care mergea înaintea lor, era acoperită de umbra preotului şi a lui Sgur6s, dînşii priveau speriaţi jur Împrejur fără a ve^ dea nimic. Şi-au dat seama, totuşi, că au străbătut un coridor pardosit cu piatră, au urcat o scară de lemn foarte dreaptă şi s-au oprit pe-o platformă, după care opaiţul a dispărut, şi ei au continuat a merge prin întuneric, pînă cînd o draperie s-a ridicat, în sfîrşit, lăsînd să se vadă un interior slab luminat. Au intrat cu toţii acolo.

Era o încăpere patrată, de mărime potrivită şi cu pereţii vopsiţi într-un roşu-intens. Ferestrele din faţă erau acoperite de-o draperie grea, care atîrna pînă la podeaua acoperită cu covoare lungi, cu dungi vişinii şi negre. Într-un colţ se afla im pat lat, din lemn de nuc şi cu baic:iachin, ale cărui pc'I'deie îl învăluiau în falduri largi ~i moi. Un colţ de cearşaf alb strălucea, abia zărit, între cele două perdele. Ceva mai de^ parte se afla un lampadar de bronz, de înălţimea unui stat de om, dar lumina nu venea de-acolo, ci din celălalt capăt al încăperii, de lîngă fereastră, unde se afla un pupitru spri^ jinit de pereţi. Deasupra acestui pupitru ardea o candelă mare, din sticlă rară şi scumpă, susţinută de trei lănţişoare de argint. ln jilţul cu spătarul înalt şi sculptat, din faţa pupitrului, şe- dea gheboşat un bătrîn, pe care nu-l puteai vedea decît din spate. Bătrîna cu opaiţul dispăruse. Oamenii noştri şedeau strînşi unul într-altul, iar preotul adăsta, imobil şi dînsul, ceva mai în faţă, şi-l privea pe bătrînul dinaintea sa. Sgur6s se oprise alături, puţin mai În spate. Fără a avea nici respectul, nici teama evlavioasă a celorlalţi, privirile sale erau ţintuite .de asemenea asupra stăpînului casei. O paloare imperceptibili se revărsa încetul cu încetul pe obrazul său, iar ochii i se măriseră uimiţi din cale-afară. încă de pe cînd urcase scara, fusese inexplicabil surprins de-o prezenţă invizibilă. Nările sale iritate adulmecau ceva nepipăibil, dar sensibil, asemănător mirosului acela

specific pe care-l capătă o casă locuită de oameni. La început tatona instinctiv, încercînd să afle ce anume îi trezea senzaţia aceasta. În aerul din încăpere plutea un iz de mere acre şi putrede, un miros cunoscut şi rieplăcut, pe care, În chip cu totul ciudat, nu-şi aducea aminte unde-l mai Întîlnise. Posomorit şi la fel de inconştient, se străduia să alunge gîndul acesta care începea să-l obsedeze. Izbutise chiar, cînd deodată, s-a trezit În odaia luminată de candelă. Ţinîndu-se aproape de preot, înaintase cu un pas înaintea celorlalţi. A aruneat o privire Împrejur şi a respirat adînc ; În timpul acesta spinarea bătrînului care se afla în faţa ochi^ lor lui s-a ridicat. A rămas înmărmurit .

. - După 'cum se vede, se auzi un glas tărăgănat şi rîzînd pe jumătate fals din colţul unde se afla pupitrul, în seara aceas~a !i-ai amintit şi 1e ~!îler~tul ᴀ tău prieten, preacucernice. !

Batnnul care şedea m Jilţ ş1-a mtors capul mtr-o parte ş1, În lumina aurie a candelei, Sgur6s l-a recunoscut Într-o clipită pe Matteos Kafuris !

Sîngele i-a clocotit în vine, apoi şi-a reluat brusc . cursul normal. Dintru Început nu-şi putea dezlipi privirea de pe chipul bătrînului cu barba rară, cu profilul de pasăre de prad~ şi ci.i ztmbetu1 zb~rdt pe buzele fleşc~lte. tş: am;nte:l de zîmbetul acela viclean care nu semăna cu al celorlalţi oameni, ci îi lăsa gura Întunecată şi ştirbă .pe jumătate deschisă. Preţ de-o clipită, o seamă de imagini şi d~ amintiri, precum şi suferinţele care i-au torturat prima tinereţe, s-au Învîrtejit În faţa ochilor lui Sgur6s, adumbrindu-i. După aceea, a cercetat cu sporită atenţie şi grijă în dreapta, în stînga şi de jur Împrejur şi, alunecînd fără zgomot, a făcut un pas înapoi, şi încă unul, şi s-a pitulat, cît mai nevăzut, Între cei cinci jălbari.

Preotul Danii! spusese că bancherul e veneţian. Greşise oare sau - tot ce era cu putinţă - fratele lui Andrea Gafforc, piratul, se dăduse intenţionat drept veneţian în locul acesta ? Treaba aceasta trebuia limpezită, deoarece era foarte proba^ bil ca el, Kafuris, să-şi ascundă adevărata identitate faţă de franci. La Nauplion se arătase a fi prieten, făţarnic cu sigu^ ranţă, dar pe sub ascuns le săpa mormîntul. Şi de ce a plecat din Nauplion ? Ce ţeluri urmăreşte la Kalamata ? De ce s-a statornicit aici ? Ultima amintire despre genovez, ţinînd de tot ceea ce se

ÎntÎinplase În iatacul Biancăi în noaptea aceea de pomină, a licărit slab În mintea lui Sgur6s. Şi, drace !, iată că reapare şi Bianca ! Să fie oare şi dînsa aici ?

- Messir Kafuris, spuse părintele Danii! Înaintînd în^ cet, înainte de toate iartă-ne, rogu-te, că am venit a-ţi pri^ cinui neajunsuri la o oră atît de înaintată, dar necazurile care ne-au purtat nu îngăduie zăbavă.

- Aa ! făcu genovezul, frl!cîndu-şi palmele şi furînd din coada ochiului pîkul jălbarilor, şi pe mine, cel ce nu-s vred^ nic a mă ridica pînă la luminăţia-ta, să mă ierţi. Netrebni^ cele mele picioare nu mă mai pot sluji, după cum le-ar fi datoria. Bătrîneţile şi păcatele, preacucernice !

Şi spunînd acestea, rîse chicotind înfundat, în felul său.

- Păcate ? Dumneata, care faci atîtea pomeni, vorbeşti de păcate, stăpîne ? se miră chipurile părintele Danii!, lin^ guşindu-l.

- Pomeni, zici ? Cu ce să faci binele acesta ? Pentru mi^ lostenie trebuie să ai putere, părinte, să te ţină punga, şi a mea-i cam uşurică, după cum vezi. Vai mie, sufletul îmi ră- mîne împovărat de păcate!

După ce-a spus acestea, a mai aruncat o privire popore^ nilor. Să fi fost oare vorba de-o înştiinţare ?

Preotul Daniil, însă, nu era unul dintre cei ce se sperie cu una, cu două şi, de unde la Început nu crezuse În bunele re^ zultate ale cererii adresate bancherului, acum, vrînd-nevrînd, făcea tot ce-i stătea în putere pentru a o scoate la capăt. Dacă ar fi pr~ccdat altfel, ar fi comis o trădare în dauna sărmanilor poporeni.

- Stăpîne, spuse el cu hotărîre, nu vrem să te ţinem prea mult şi nici să te obosim nu vrem, ştiind că timpul ţi-e foarte preţios, dar îi vezi pe cei de colo ? Fac parte din norodul gre^ cesc din Kalamata şi, dac-ai să te osteneşti a-i privi, ai să bagi de seamă că au venit desculţi la măria-ta şi cu ştreangul de gît, în semn de mare smerenie. Vin să ţi se Închine cu rugă- minte:i de-a le da înapoi viaţa fraţilor lor.

- Mie mi se roagă ? se miră Kafuris.

- Da, măriei-tale, pentm că - .fără a şti, ce-i drept - o ţii În mîna ta.

- Ce înseamnă toate acestea? Ce tot îndrugi acolo, pă- rinte ? exclamă Kafuris, Încruntînd sprîncenele şi

agitîndu-se iritat în jilţul său. Eu nu ţin viaţa nimănui în mîinile mele ; îmi văd **de** treburile mele şi n-am nici un fel de pretenţii de la nimeni ; alţii mă-ncolţesc cu pretenţii ! Mă cred bogat, desi^ gur, şi de aceea zoresc să vină aici şi să-mi arunce totul în spinare. „Kafuris dă aici ! Kafuris dă acolo !" Şi mie-mi tre^ buie un Kafuris ! Şi eu mă duc la fund! Toţi trag de mine, ca şi cînd numai eu aş fi vinovat de toate nenorocirile omenirii. Şi asta numai şi numai pentru că mă cred bogat. N-am făcut rău nici măcar unei muşte, dar la mine se-nghesuie toţi, care mai de care, să mă iscodească. A dat dracu-n ei, şi-acum mă frig pe mine de viu! Bogat, auzi cine-i bogat, Kafuris ! Mă pufneşte rîsul, cu toate că mai potrivit ar fi să plîng decît să rîd. *Sacramento !* [1] Ce-am făcut eu, mă rog, de mă cred atît de bogat ? M-au văzut bătînd uliţele îmbrăcat în mătăsuri şi sclipind de giuvaericale, ca tîrgove\ii voştri cei mai de frunte ? Ţin eu fel de fel de slugi şi supuşi sub cîrma poruncii mele, ca unii dintre arhonţii voştri ? N-am nici moşii, nici corăbii şi nici potop de slugi n-am! N-am nimic, nimic! Ce-or fi vrînd de la mine, nu ştiu ! Or fi vrînd să umblu desculţ pe drumuri şi să cerşesc fărîma de pîine pe care-o mănînc ? Asta **or** f~

' Expresie lnj urloasll Cn.a.).

vrînd, desigur, fiindcă au inima neagră şi n-ar face nimănui nici un bine ! Eh !. .. Ce creştini or mai fi şi-ăştia fără pic de milă !... Dar Dumnezeu e drept, vede nedreptatea şi-i ocro^ teşte pe cei slabi ! Asta o ştii, părinte ?

În fa_ţa acestei izbucniri, pc cît de bruscă şi nejustificată pe-atît de violentă, poporenii au pălit şi s-au făcut mai mici, dar popa Daniil continua a fi la fel de netulburat. Inţelcgea prea bine că nu era vorba decît despre ceva forţat şi fals, avînd drept unic scop curmarea avîntului lor. În timp ce Kafuris vorbea, el aştepta apatic şi imobil, ca unul care ştia că, ori^ cum ar sta lucrurile, trebuia să-l lase să spună tot ce avea de spus. Astfel, preotul nu şi-a continuat gîndul dccît după cc genovezul a încetat.

- Lucrurile stau În felul acesta, spuse el cu glas netulbu^ rat, ca şi cînd n-ar fi auzit nimic din tot ce Înşirase genovezul atît de furibund, azi de dimineaţă stăpînii

noştri, frîncii, i-au prins şi i-au pus În lanţuri, la popreală, drept răsculaţi chipu^ rile, pe cinci oameni de-ai noştri. Am stat de vorbă cu coman^ dantul gărzilor şi l-am rugat să-i slobozească. „Cu plăcere, mi-a spus el, dar numai dacă-mi aduceţi răscumpărarea ... "

-Hm!

- Ştiu, i-am răspuns cu, omul preţuieşte pcrpire şi nu se cuvine să-i dăruieşti viaţa fără a primi o răsplată pentru bi^ nele pe care i-l faci. Numai Dumnezeu dăruieşte viaţa fără a primi nimic în schimb~

Kafuris şi-a înălţat privirile şi l-a cercetat pe preot, pentru a vedea dacă vorbeşte serios sau dacă nu cumva îl ia în derî^ dere. Dar inima lui Daniil era de nepătruns.

- Şi ce-aş putea face eu în toate treburile astea ?

- Oare i-am spus măriei-tale sau nu i-am spus? Nu-mi amintesc prea bine ; fie-mi cu iertare, anii m-au copleşit ...

- Spune, s-aud şi cu !

- Orice bine trebuie să-şi prime.iscă dobînda, iar mila, aşijderi, răsplata trebuie să-şi primească. Nu venim În cerşit, messir Kafuris, venim să ne legăm datornici cu chezăşie, cu dreaptă şi ~are chezăşie, după cum degrabă vei vedea. Două sute de perpire merită oricum această chezăşie a noastră.

- Cîte ? exclamă Kafuris, ca şi dnd n-ar fi auzit bine şi sărind ca fript din jilţul său.

- Două sute de perpire, repetă netulburat preotul.

Genove2JUl s-a reaşezat şi a rămas astfel privindu-l pe preot ca unul care parc-ar fi înţeles, parcă n-ar fi înţeles despre ce era vorba. Năuceala lui era atît de mare îndt părea că se în^ treabă : „A înnebunit părintele sau a picat aici mort de beat?"

- Două sute.„ de perpire„. repetă şi el, izbucnind deodată Într-un hohot de rîs violent, care-i zgîlţîi ca pe-o zdreanţă trupul hodorogit.

- Ai chibzuit vreo clipă, părinte, înainte de-a spune ce-ai spus ? Două sute de perpire preţuieşte răscumpărarea unui cap regesc ! Dar ce vorbesc ? A unui cap Împărătesc ! Şi asta pen^ tru cine„. pentru cinci calici răpănoşi !„. Asta-i curată pano^ ramă ! Fie că straşnic m-ai mai făcut să rid ! Să trăieşti, părinte ! Dar ia spune-mi, chiar aşa ţi-a spus comandantul gărzilor, două sute de perpire ? Bată-te să te bată ! Dac-o mai spui o dată În scara asta, m-aleg cu un

ficat nou !

Hohotul său de rîs urca în valuri, Înecîndu-i cuvintele, dar se prefăcea că le cum1ă în mod intenţionat şi reîncepea să rîdă năvalnic. Ascuns în spatele poporenilor, Sgurc5s îl asculta cu dinţii încleştaţi. O Întreagă viaţă se rcînwrsese, parcă, cu doi ani Înapoi pentru el. Rîsul batjocoritor şi biciuitor al genove^ zului îi răsuna din nou În urechi : „Ce se intîmplă cu moşiile dumitale, arhon Sguros ? Se vede treaba că e ceva În neregulă la mijloc cu familia mamei dumitale, pasă-mi-te ..... "

- Messir Kafuris, spuse Danii! după cc lăsă să se curme cascada de rîs a genovezului, am venit să-ţi cer un Împrumut cinstit.

Glumeşti, părinte.

Vorbesc seFios, stăpînc.

Împrumut, spui ? Două sut<.' de perpire împrumut ?

Da. Două sute de perpire.

Aşa o fi, dar ia spune-mi, rogu-te, făcu Ka.furis ridi^ cîndu-se şi proptindu-şi mîinile În şolduri, dumneata ai venit să-ţi rîzi de mine, sau să mă suduieşti ? Care vra să zică, crezi şi dumneata palavrele lumii şi ale duşmanilor mei, care spun că-s putred de bogat numai ca să-mi facă rău. „ Două sute· de perpire ! Crezi într-adevăr că am două sute de perpire ? Dacă m-aş da vîndut cu totul, dacă aş vinde tot ce am, şi boarfele de toată ziua, ~i patul, şi covorul, chiar şi fata, te-ar duce mintea cum c-aş putea căpăta două sute de perlpire pe ele ? Îţi dai seama ce înseamnă două sute de perpire ?

- Nu le cerşesc, răspunse hotărît preotul. Vreau să le Îm^ prwnut. E vorba de-un Împrumut cu chezăşie.

- Ce fel de chezăşie ? A, nu, nu, Îţi baţi joc de mine, re^ pletă pripit Kafuris, regretînd parcă Întrebarea. Atît ar mai ipsi ! Cum ai ieşi în oraş şi--ai spune că mi-ai cerut două sute de perpire, toată lumea ar crede că le şi am ! Vrei să mă pierzi, de bună seamă că ţi-ai pus în gînd să mă pierzi, asta e !

- Nu va afla nimeni, messir Kafuris, mă leg cu jurămînt, dacă vrei.

- Dar comandantul gărzilor care-i va primi ?

- P.rea puţin îi pasă lui de unde i-am luat ! Pentru el e de-ajuns că s-au găsit.

- Gata! Mi-e de-ajuns ! M-ai scos din minţi, şi-acum stau şi vorbesc cu tine, ca şi cum aş avea perpirele pe care mi le ceri !

- Cînd cineva vrea cu tot dinadinsul să facă un bine, găseşte şi chipul în care să-l facă, spuse c:u glas mieros preotul, pentru a-i uşura sar.:ina. Aici e vorba de cinci suflete, messir Kafuris, gîndeşte-te ! Ai să te izbăveşti de-o sumedenie de păcate, ţi-o spun eu, ca preot~

- Să mă gîndesc ! La ce să mă gîndesc ?

Începu să măsoare încăperea, plimbîndu-se cu mîinile la spate, de colo pînă colo, prin faţa pupitrului şi bătînd necon^ tenit din palme. Se prefăcea a fi În prada unui zbucium lăuntric şi bombănea din cînd În cînd, ca şi cum ar fi vorbit cu sine Însu~i.

- lmi vîri pumnale În inimă ! spuse el în cele din urmă, aruncînd priviri pline de imputare preotului. Cînd vorbeşti despre suflete omeneşti care-ar atîrna de mine, chipurile, şi desp·re alte lucruri asemănă~oare, îmi sfîşii măruntaiele, nu alta ! La noapte nici n-am să mai pot Închide ochii ! S-a zis cu mine ! Sînt un om pierdut ! Uite în ce hal m-ai adus ! Şi ce pot să fac eu, sărmanul de mine, ce pot să fac ?

Preotul nu răspunse.

- Măcar de-ar fi fost cu putinţă să-mi dai un răgaz, să văd şi cu Cîţiva prieteni ... Ştiu ~i eu ?• .. Am C:îţiva cunoscuţi din ţara mea, poate c-ar putea face ceva. .. Cred că sînt boga_ti, dar. .. de, ştiu şi eu?. .. nu sînt prea sigur !. .. Dar ce arhonte se va pune chezaş pentiu voi ? Întrebă sec şi curmîndu-şi pre^ cipitat cuvintele.

Un arhonte ? Nu se va pune chezaş nici un arhonte.

- Atunci cine ?

Daniil răsuflă, înghiţi în sec şi, întinzînd mina, spuse arătîndu-i pe jălbari :

- Aceştia de-aici.

- Cum?!

Kafuris sări În sus, ca fript de pleasna harapnicului. L-a privit pe preot, i-a privit şi pe cei cinci jălbari care bătuseră la uşa lui şi ochii săi au prins a străluci răutăcios. ·

- Părinte, spuse el cu glas tremurat, tocmai de mine ţi-

ai găsit să-ţi baţi joc, t()(:mai de mine ?

- Nu-mi bat joc de loc, messir Kaiuris, ci mă închin 0111e^ niei tale, în numele lui Hristos, care a sîngerat pe cruce! Vrei o chezăşie ? O vei avea ! Cinci oameni din norod vin să În^ genunche în faţa ta şi să-ţi spună : „Ia-ne drept robi. Dacă preţ de un an nu-ţi Înapoiem perpirele, sîntem ai tăi, fă ce vrei cu noi, ţi-ai căpătat judeţ de viaţă şi de moarte asupra noastră !" Ce altceva mai vrei?

- Nimic nu vreau ! Nu vreau nimic ! strigă Kafuris, vin^ turîndu-şi braţele În aer. Eu n-am cerut nimic nimănui ; voi mi-aţi cerut. Aţi venit să mă despuiaţi şi să mă chinuiţi pentru două sute de perpire ! *Porca Madona!* Şi eu stau ca prostul şi-mi pierd timpul la taclale ! *Basta !* [1] Pleca_ţi din casa mea ! Afară ! Afară !

Danii! îşi îndreptă trupul, păli şi rămase neclintit pc lo^ cul său.

- Te-aude Dumnezeu, messir Kafuris ! spuse el tremu^ rînd de strădania pe care-o depunea să-şi păstreze calmul.

- Ce f acee ? ! Acuma-mi vorbeşti şi despre Dumnezeu, părinte ? Vrei să mă bagi În răcori cu focurile iadului, nu-i aşa ? Asta sînteţi voi grecii, nişte tîlhari ! Vă cunosc eu ! Aţi pătruns noaptea în casa mea ca să mă jefuiţi. Asta e !

- Ascultă, messir Kafuris, spuse blînd preotul, care re^ uşise să-şi înfrîneze mînia, eşti în drept să ţipi, să ne-arunci pe scări În jos şi chiar să ne predai comandantului gărzilor. Te afli În casa dumitale şi eşti slobod să faci ce vrei, dar nu ne lua În răspăr Înainte de-a ne asculta. Am venit să-ţi cădem În genunchi, nu să te tîlhărim, aşa cum ai spus mai adi^ neauri. Am ştiut de cînd am pornit că ceea ce. cerem e mult, dar nici ceea ce dăm nu e de aruncat. Îţi dai oare seama cc ~nseamnă să devii rob ? Să trudeşti zi şi noapte, fără odihnă, fără vreo nădejde, să nu mai ai familie, casă, viaţă, nimic, nimic, nimic ! Ai încercat vreodată să-ţi bei propria năduşeală amestecată cu lacrimi ? E-o băutură amară, messir Kafuris, cum nu se poate mai amară, şi robul nu bea altceva. Gîn^ deşte-te că robul nu ştie ce-i aia să-şi potolească setea.

- Şi ce-mi pasă mie dacă nu şi-o potoleşte ? Ce vină am eu?

- Nici una. Primeşte sudo:uea, lacrima şi sîngele pe care ţi le oferim, nu le-azvîrli !

- Astea nu preţuiesc perpire.

- Ba preţuiesc perpire ! Sudoarea, lacrimile şi sîngele laolaltă plămădite preţuiesc perpire, messir Kafuris, n-ai simţit?

Se aşternu tăcerea.

- Nu ştiu. Vorbeşti anapoda, părinte ! spuse cu năduf genovezul. Eu ce-am avut de spus v-am spus !

Şi Întorcîndu-se hotărît, se aşează în jilţul său, dîndu-le să înţeleagă că vrea să fie lăsat În pace şi că trebuie să plece.

- Prin urmare, nu.:i primeşti ca robi, spuse Daniil dez^ nădăjduit.

- Eu n-am robi, ţi-am mai spus o dată, şi nici nu vreau să am. Cartea legii nu recunoaştt' robia, nu-ţi mai bate joc de mme.

Vor fi iobagii tăi pe viaţă !

- N-am moşii şi nici arhonte nu~s !

- Tot fruptul muncii lor va fi al tău ; cu timpul se strînge mult, mult de tot.

- Ţin de norodul Principatului şi nu mă pot certa cu prinţul.

- Au privilegii strămoşeşti pe care le vor renega.

- Nu ! răspunse tăios genovezul şi, răsucindu-şi trupul strîmb cu o neaşteptată repez~ciune, se întoarse către preot.

Ochiul său vioi şi scînteietor trecu pe deasupra jălbarilor, pe care-i fulgeră dintr-o singură privire şi cu un interes tre^ zit dintr-o dată.

- Atunci... spuse preotul lăsînd mîinile să-i cadă nepu^ tincioase în jos, noi nu mai avem altceva de spus. Ne închi^ năm domniei-tale, messir Kafuris.

Şi, d~nd s~ se fnt0arc~ pentru a se retrăge, le f~cti semn poporenilor că nu mai aveau nimic de făcut.

Kafuris, însă, car~ Între timp se ridicase încet de tot, inaintă doi paşi, cu mîinile la spate, se opri în mijlocul în^ căperii şi îi cercetă din privire pe jălbari. Un zîmbet fugar îi înflori pe buze.

- De ce spuneaţi că n-aveţi nici un arhonte care să se pună drept chezaş pentru voi ? întrebă el cu glas insinuant şi d·.1lceag. Văd că se află unul printre voi„.

Poporenii s-au uitat buimăciţi unul la altul.

- Arhon Sgur6s, spuse Kafuris cu un respect ostentativ, care trăda de pe-acum batjocura, numai dumneata îi poţi ocroti. Vrei ? ·

Urmă o pauză. Adînc uimiţi, Danii! şi Zervoheris îi pri^ veau rînd pe rînd, cînd pe genovez, cînd pe Sgur6s. Cineva i-a dat pe jălbari În lături degrabă şi Sgur6s a înaintat provocator În lumină.

- O voi face, nu te teme, messir Matteo ! spuse el cu glas limpede.

Kafuris îşi pipăi barba cu mîna dreaptă şi rămase pe gîn^ duri preţ de cîteva clipe.

Dacă-i aşa„. dă-ţi osteneala să rămîi aici, spuse el liniştit şi gînditor.

Capitolul X I

tNVOIALA

Urmaţi de preot, cei cinci poporeni au ieşit fără zgomot, ca umbrele, şi c~1 capetele plecate, pe aceeaşi uşă pe care intraseră.

Draperia grea a căzut din nou, iar Sgur6s şi Kafuris au rămas faţă în faţă în încăpere.

S-au privit cîteva clipe În tăcere.

Mă bucur că te revăd, spuse genovezul ridicîndu-şi capul, cu ochii pe jumătate deschişi. Zău, să mă crezi cînd 1ᴬţ·1 spun ca- maᵛ 'b ucur!· ·N·u -ţ1! port m-ei o nᴬe-a . Ş1·ᴬm t'im p c' Sgur6s îl privea fără să-i răspundă, adăugă cu mîndrie rece : Să uităm cele trecute. M-ai nedreptăţit, te-am nedrep^ tăţit, da, da, s-ar prea putea ca şi eu să te fi nedreptăţit, aşadar sîntem chit. Şi-apoi, de ce ne-am face sîngc: rău ? De păcătuit păcătuim cu toţii În viaţă, nu-i aşa ? Fiecare dintre noi datorează iertare aproapelui său. Eu sînt slab <le inimă. Ai auzit doar ce mi-au spus calicii ăştia şi preotul ; m-am şi Înmuiat. Pot să jur că în noaptea asta n-am să pot pune pleoapă peste pleoapă. Aşa-s eu ! Uff !. ..

Sgur6s tăcea.

- Dar de ce stai În picioare? Ia te uită ! Unde mi-or fi gîndurile ? Fă-mi cinstea, tînărul meu arhonte, şi ia loc. Iată, jilţul acesta nu-ţi place?. .. Nu vrei? ... Să fii sănătos, fiecare cu gusturile sale, dar pe mine iartă-mă, rogu-te, eu am să stau, pentru că, de, eu sînt bătrîn şi nu mă mai ţin picioarele. Am mai îmbătrînit de cînd nu mai m-ai văzut. Au trecut doi ani de zile, bătuţi pe muchie. De-atunci, ai:hon Sgur6s, aah ... spuse el aşezîndu-se în jilţ, slavă Domnului !

A suspinat profund şi şi-a sprijinit mîna osoasă pe ca^ tastiful pe care-l lăsase deschis pe pupitru, iar după ce l-a mîngîiat cu un tremur voluptuos: l-a Întors dibaci pe dos, fără să-l privească. -

„Cine ştie ce-o fi scriind în el, se gîndi Sgur6s, se teme să nu care cumva să-mi arunc privirile într-însul." Şi, la fel ca odinioară, a simţit un val de dezgust crescîndu-i în gîtlej.

- Şi-acum, că sîntem singuri, spuse Kafuris pe-un alt ton, spune-mi, rogu-te, le porţi vreun interes deosebit cali^ cilor ăstora ? Nu te Întreb cum se face că eşti tovarăş cu ei şi nici de ce te afli la Kalamata. Ştiam că eşti aici... Aş putea vîrî mîna în foc că iar le coci vreo ispravă năzdrăvană frîncilor. Hi, hi, hi ...

Şi, spunînd acestea, rîse cu prefăcută bunăvoinţă şi, făcîndu-i cu ochiul, simulă şiretenia aceea naivă, care se po^ triveşte adeseori bătrînilor lipsiţi de făţărnicie.

- Nu, nu, nu te supăra, să ştii că mie-mi plac faptele vitejeşti ! Ii admir pe tinerii plini de viaţă şi cu capul dol~ dora de idei mari şi îndrăzneţe ... Pe vremea cînd ne aflam la Nauplion, mă judecai greşit, dar bîrfitorii mei m-au nedreptăţÎt şÎ atunci. Eu te-am simpatizat dintotdeauna, *cre^* de-mă. Iaca, mă jur pe sfîntul altar. ..

- Ajunge ! răcni Sgur6s. Nu vezi că tremuri din toate balamalele?

Kafuris deschise ochii mari.

- Ce-ţi Yeni, tînărul meu arhonte ?

- Ajunge, am spus ! Ştiai, zici, ci mă aflu la Kalamata. N-ar fi trebuit să mă îndoiesc, nasul tău de şacal adulmecă vita înjunghiată de departe, dar mă mir că nu i-ai asmuţit încă pe frînci asupra mea, să mă prindă. Dacă ştii că le coc ceva, după cum ai spus, ce mai stai ? Dă fuga la coman^ dantul

gărzilor, că doar Îţi cunoşti meseria ! N-ar fi pentru prima oară!

- A, nu ! Asta nu ! exclamă Kafuris cu vehemenţă şi lovind pupitrul cu mîna. Mă jigneşti, arhon Sgur6s. Fie-mi cu iertare, dar eu nu sînt trădător ! Eu nu fac altceva decît să-mi cer dreptul meu atunci cînd e călcat în picioare, dar de băut sînge numai de dragul de-a-I bea. asta nu fac. Pîn-aici, arhon Sguros, pîn-aici !

Tonul său era atît de categoric şi de dîrz încît Sguros s-a oprit, uimit, pentru o clipă. Nu care cumva îl nedrep^ tăţise ? La urma urmelor, la Nauplion avusese şi genovezul o parte de dreptate. Tînărul intra hoţeşte, în timpul nopţii, în casa lui, pentru a-i terfeli onoarea.

- Totul e în regulă, spuse el mîhnit. Te-ai răzbunat cu vîrf şi îndesat ! De alungat din locurile mele de baştină m-ai alungat, pe doică ai lăsat-o pustie, i-ai stîrnit pe frînci să mă răpună şi dacă, după tot ceea ce ţi-am spus pînă a<:um, mă mai aflu în viaţă, nu ţi-o datorez dumitale. Alt^ ceva nu mai avem a ne spune !

- Cum ? Cum ai spus ? sări Kafuris, ridicînd mîinile în sus pentru a-l opri, cînd l-a văzut îndreptîndu-se spre uşă. Dar cu Împrumutul cum rămîne ? Ai uitat de el ?

- Care împrumut ?

- împrumutul pentru cei cinci capt1v1.

Inima tînărului bătu să i se spargă în piept.

- Te-ai hotărît să-l dai ? întrebă cu răsuflarea tăiată.

- Nu ştiu, nu ştiu nimic ... spune-mi tu.

- Eu să-ţi spun dacă trebuie să-l dai sau nu ? Mă mai Întrebi ? Dar n-ai văzut că am venit aici Împreună cu cei cmc1 să Îngenunchez în faţa ta şi să-ţi sărut picioarele ? Mă

mai întrebi ? Dă-l ! Dă-l, messir Matteo, şi Dumnezeu ţi-l va înapoia înmiit! Ce altceva vrei să-ţi mai spun? Vrei o chezăşie ? Vrei să fiu robul tău ? Ia-mă, messir Matteo, nu mai sta pe gînduri ! Sînt gata să intru în slujba ta, să devin robul tău, să te bucuri din plin de umilinţa mea. Asta nu-ţi spune nimic?

Genovezul s-a înturnat şi l-a privit ; În ochii săi se aprinsese un licăr prevestitor de primejdii necunoscute, ase^ mănător unui jungher· care plutea în aer amenin ţător şi lacom de pradă.

- Nu, spuse el cu buzele strînse, în cele din urmă. Nu. Tot ce-ai spus pînă acum nu-i pe măsura ta, arhon Sguros, tu nu eşti născut să fii slugă, inima ta e nespus de mîndră ... Altceva aşteptam de la tine, adăugă el cu glas şoptit şi rămînînd pe gînduri.

- Altceva aşteptai ? Ce altceva ?

Kafuris s-a ridicat şi, împreunîndu-şi mîinile la spate, a prins a se plimba prin faţa pupitrului. După cîteva clipe de gîndire, îi spuse, ca şi cînd luase o hotărîre bruscă :

- Atunci fie, am să ţi-o spun eu, am să ţi-o spun cu riscul de a-mi vîrî capul În zbilţ, numai pentru a-ţi dovedi cîtă încredere am în tine, nu pentru altceva !

Şi, ca şi cum ar fi şovăit încă, întîrzie cîtva timp, pri^ vindu-l stăruitor pe Sguros.

- Să-i slobozeşti pe captivi cu mîna ta. Iată ce aştep- tam de la tine !

Tînărul deschise gura nespus de t11m1t.

- Cu mîna mea, spui ? Cum adică cu mîna mea ? în^ trebă, făcînd un gest nerăbdător cu mîna.

Kafuris îşi reluă plimbarea.

- Cu mîna, murmură În barbă, ca şi cum ar fi grăit singur, sau cu spada ta.

Privirile lui Sguros au avut o sclipire.

- Aa... exclamă el, atît ar trebui !„.

Se făcu liniş te. Genovezul se plimba acum atît de repede încît pulpanele halatului îi fîlfîiau în aer, iar pe chipul său se succedau fugar umbrele insezisabile ale unor gînduri în^ cîlcite.

„Hristoase ! Cum se poate să-i treacă asta prin minte ? se gîndea zbuciumat tînărul grec. Oare are Satana ăsta puterea de-a citi ca într-o carte deschisă gîndurile oamei39 nilor ? Are puterea de-a ghici cele mai tamtce gînduri, ori, cine ştie, s-ar prea _putea întîmpla ca demonica lui

viclenie să izbutească a străbate aceleaşi drumuri pe care le bătăto- reşte şi cugetul tău. E în stare să-ţi dibuiască şi să aducă la lumină, dintr-o singură aruncătură de ochi, taina cea mai preţioasă, pe care-ai chibzuit-o îndelung şi ai încălzit-o la sînul tău. Văzînd-o despuiată astfel şi neocrotită, îţi in^ gheaţă sîngele în vine, nu alta !... «Aş putea vîrî mîna în foc că iar le coci vr~o ispravă năzdrăvană frînL '"r !. .. » Oare nu bătrînul ăsta înspăimîntător era cel ce-::i s₁ ·~se lucrurile acestea ?"

- Da' de unde !... Am aruncat şi eu o vorbă. Prostii ! spuse Kafuris ca pentru a şterge impresia. Lucrul acesta nu-i nici uşor şi nici la îndemîna oricui !. ..

- Nu, nu e, şopti ameţit Sgur6s, şi-un alt gînd îi ful^ geră brusc prin minte.

Se întoarse şi-l privi cu ochii întunecaţi pe bătrîn.

„Dar dacă îmi spune lucrurile acestea - o ! ce cumplit ar fi ! - pentru a mă arunca în ghearele fiarei ? Dacă ţin- teşte să mă împingă la cutezanţă şi, în acelaşi iimp, să le dea frîncilor de ştire ? Ar fi un plan satanic şi infernal, creaţia autentică a minţii unui om de teapa lui Kafuri> ! Mai ştii ? Poate că mi-o coace încă de pe vremea cînd eram la Nauplion ?"

Şi-a încleştat pumnii şi a scrîşnit din dinţi, cu privirile înrăite. „Ooo ! Dintr-un singur salt l-aş putea înşfăca pe bătrin de gîtul ăla soios şi l-aş şterge, o dată pentru totdeauna, din viaţa mea!"

- Joci un joc urît, messir Matteo, îi spuse Sgur6s vor^ bind greu, printre dinţii încleştaţi. Vrei să mă ademeneşti în ispită.

- Nu, nu! Pe sufletul meu că nu ! Am spus şi eu o vorbă, dar acum e gata, s-a dus.

Îţi citesc gîndurile, messir Matteo. Ai să mă pierzi.

- Eu?

- Tu. N-ai uitat încă vechea dihonie.

Kafuris stătea şi îl privea, făcînd eforturi vizibile pentru a tălmăci cuvintele tînărului şi a-i ghici gîndurile.

- De ce-mi spui lucrurile aceştea, arhon Sgur6~ ? Aceasta-l răsplata încrederii md~ ? ,

- N-ai avut nici un strop de Încredere ~n mine, te cunosc eu! Vrei să mă vinzi încă o dată frîncilor !

- Oh ! exclamă bătrînul, lovindu-se cu palma peste frunte şi dîndu-se cîţiva paşi înapoi ; înţelesese acum ; prin urmare, acolo i se îndreptau gîndurile. Ai crezut că sînt în stare de-o aserpenea faptă ?· '"

Era vădit că de data aceasta nu ştia ce să mai spună şi de

aceea amuţise cu totul, chircit şi încovoiat. Să nege ? Cum l-ar putea convinge pe tînăr ? Denunţul pe care-l făcuse guvernatorului Nauplion-ului îi închidea gura.

- Dacă aşa stau lucrurile, spuse el fără vlagă în cele din urmă, adineauri ai avut dreptate : nu mai avem ce ne spune. Atît a fost.

Incovoiat şi tîrîndu-şi încet picioarele, se duse şi se reaşeză în jilţul său. Cu desăvîrşire zdrobit şi chircit, trupul său încăpea într-un pumn.

- Noapte bună, arhon Sgur6s ! spuse el cu amărăciune, fără a se întoarce.

Grecul nu se clinti însă din loc. Drept şi cu nervii încor- . daţi, îl privea fix pe bătrîn, străduindu-se să-i dezghioace gîndurile... Cumplită dilemă ! Să-i întoarcă spatele şi să plece ? Totul ar fi pierdut şi, mai presus de orice, cei cinci. Să închidă ochii şi să se avînte cutezător, înfruntînd singur tot riscul ?

Mirat şi iritat de faptul că nu-l auzea spunînd nimic, c.u toate că trecuse o bună bucată de vreme, Kafuris a Întors capul şi l-a privit cu sfiiciune. Ochii săi erau stinşi, strălucirea lor se istovise.

- Mai ai să-mi spui ceva, arhon Sguros ?

- Da, spuse energic tînărul. Vreau să te Întreb dacă vei da perpirele.

Genovezul se foia strîmtorat.

Perpirele ... sînt prea multe ... nu pot. .. n-am de und~.

Prin urmare, nu le dai !

Nu pot, arhon Sguros, nu pot !

Bine atunci. Noapte bună !

Şi spunînd acestea, se Întoarse brusc şi se îndreptă spre uşă.

- Arhon Sgur6s. ..

S-a oprit.

- Ce doreşti ?

'-'l

După ce s-a ridicat, bătrînul a Înaintat pînă În mijlocul în^ căperii şi şi-a sprijinit amîndouă mîinile În şolduri.

- Nu pleca singur, îi spuse el, ai să pieri.)i În timp cc Sgur6s îl privea fără a Întreba despre cc c vorba, adăugă : Ştiu unde te duci şi ce ai de gînd să săvîrşeşti. Tu ai de bună

seamă şi inima înflăcărată, şi sîngele docotitor, dar ascultă-mă şi pe mine, sînt mai bătrîn şi am mai multă experienţă. Treburile acestea nu se fac aşa.

Il privea drept În ochi, cîntărind primejdia care plutea în aer.

- Vrei să r@uşeşti ?

Sgur6s nu-i răspunse.

- Trebuie să găseşti un sprIJm undeva. Ei bine, sprijinul acesta am să ţi-l dau eu !

Se îndreptă către jilţul său şi îi făcu semn să se .întoarcă. Odată ajuns acolo, s-a oprit şi şi-a plecat capul gînditor.

- De azi într-o lună pe cîmpiile Andravidei va avea loc un mare turnir. Toate căpeteniile Principatului au fost poftite. Se vor Întîlni aşadar şi se vor Întrece, în lupta cu lăn('.ile, cele mai bune lănci ale Ahaiei. Timp de cîteva zile cetatea Kalama^ tei va rămîne pustie ...

Ochii lui Sgur6s străluciră:

- ... Atunci e momentul potrivit, spuse Kafuris.

- Pînă atunci cei cinci vor fi spînzuraţi.

- Nu, nu vor fi spînzuraţi ! Mîine dimineaţă, dacă noi doi, arhon Sgur6s, ne Învoim acum, cei cinci ostateci se vor afla printre voi.

- Dacă ne Învoim noi doi ?

- Da, dacă ne învoim noi doi. Oare nu-i adevărat că nui Înainte ati venit să-mi cereti un Împrumut şi să-mi oferiţi) chezăşie pentru el ? ·

- Adevărat.

- Chezăşia Însă o voi hotărî eu, nu voi, pentru că trebuie să fie o chezăşie după placul meu, Înţelegi ? Şi iată ce hotărăsc eu acum : dumneata, arhon Sgur6s, şi oamenii dumitale vă luaţi obligaţia de a .cuceri cetatea, oricare ar fi situaţia, fie că cei cinci captivi se mai află acolo sau au fost sloboziţi. Treaba asta trebuie s-o iei pe seama dumitaile.

- Cum, chiar dacă au fost sloboziţi ?

- Da, deoarece nu-i slobozesc în alte condiţii şi, dacă mă Înşeli, iartă-mă, dar îmi place să vorbesc pe şleau, negustorest„, dacă mă înşeli aşadar, îi pun pe frînci să-i prindă din nou p.! cei cinci şi să-i spînzure şi pe ei, şi pe alţii ca ei. Şi pe dumneata, tinere arhonte ...

În ce fel să te Înşel, bătrîne ?

- În legătură cu asediul cetăţii.

- Să pun stăpînire pe cetate, după ce cei cinci ostateci vor fi fost sloboziţi ?

- Trebuie s-o cucereşti, arhon Sguros, şi ai s-o cucereşti, pentru că am nevoie de cetatea aceasta.

- Aa. ..

- Da, dacă-ţi spun că am nevoie de ea, înseamnă că aşa e. N-am motive să-ţi dau explicaţii, dar. .. în definitiv de ce nu ti-aş spune? ... Vei ataca cetatea cu oamenii pe care-i ai, arhon Sgur6s, şi vei consimţi s-o păstrezi în puterea dumitale pînă în ziua în care corăbiile care poartă steagurile Genovei, ale patriei mele, vor intra în port. Acesta trebuie să fie temeiul învoielii noastre. Patria mea are nevoie de cetatea Kalamatei !

- Aşa, deci, spuse Sgur6s, rămînînd pe gînduri.

- Veneţia, continuă Kafuris, construind planuri În vînt, stăpîneşte şi Meth6ni, şi Cor6ni. Genova nu stăpîneşte nimic J a venit timpul potrivit pentru a realiza ceva ... Pentru osteneala aceasta vei fi bine plătit, arhon Sgur6s, şi dumneata, şi oamenii dumitale. ·

- Nu primesc nici o plată, bătrîne.

- Fie precum doreşti. Eu, Însă, aveam datoria să ţi-o spun. Te voi ajuta cu tot ce vei hotărî : atît cu perpire şi cu arme, tît şi cu hrană. Genovezii vor prelua Kalamata din mîinile voastre, iar compatrioţii voştri vor fi fericiţi, arhon Sgur6s. Acest pămînt va avea aur şi argint mai mult decît îi trebuie, pentru că Genova este o ţară· bogată, ale cărei galere cu treieră atît mările Răsăritului, cît şi pe acdea ale Apusului.

Pe măsură ce vorbea, chipul bătrînului, care privea în sus spre candelă, se fornină, iar pe buzele sale flutură un zîmbet voluptuos, uşor ca un abur de vis, care părea că se spirituali^ zează. Nu se mai auzea acum decît respiraţia regulată şi accele^ rată a lui Sgur6s.

Undeva, departe, În vreo curte, se auzi cîntatul unui cocoş ; era noapte tîrziu.

- Cum vor fi eliberaţi cei cinci ostateci ? Întrebă tînărul cu glas cohorît.

Genovezul păru că tresare din visarea lui.

- Mîine În zori voi preda .cu mîna mea banii c.omandantu^ lui gărzilor.

„Două sute de perpire ! gîndi Sgur6s. Sînt bani cu care s-ar putea răscumpăra un regat. Cu aceşti bani Genova cumpără Kalamata !"

Acum nu-i mai păreau de l;..>c a fi atît de mulţi. Nu, nu

erau prea mulţi ! Invidia mocnită şi neostoită a Gafforilor faţă de Veneţia găsea în chipul acesta prilejul de-a fi satisfăcută. Ce importanţă mai puteau avea sufletele celor cinci oameni din norod, cînd era vorba de certurile şi interesele unor popoare ?

- Ei, ce spui ? îl întrebă Kafuris pe Sgur6s.

- Primesc.

A răspuns fără nici o urmă de ezitare. Valul gîndurilor sale scălda alte meleaguri.

- Nu uita: de azi într-o lună !

- Nu voi uita, messir Mattcros.

Dîndu-şi deodată seama că nu mai aveau nimic a-şi spune, s-au îndreptat amîndoi spre uşă.

- Să fie Într-un ceas bun ! spuse Kafuris, ridicînd draperia.

Apoi a ieşit după Sgur6s şi, bătînd din palme, a rămas în Întuneric pînă la apariţia opaiţului bătrînei slujnice.

- Să fie Într-un ceas bun ! repetă el, lăsînd să cadă drape^ ria care-l ascunse vederilor tînărului.

Sgur6s nu şi-a regăsit limpezimea minţii decît după ce a ajuns din nou pe uliţă, În aerul cristalin al nopţii.

Acesta era Matteos Kafuris, acelaşi Matteos Kafuris pe care-l lăsase cu doi ani În urmă la Nauplion !

Acum i se părea că visează. A ridicat capul şi a mai privit o dată casa fumurie. Ferestrele erau la fel de ferecate ca mai înainte, nici o rază de lumină nu răzbea dinlăuntru şi, dacă nu s-ar fi aflat încă dinaintea uşii cu arcadă, ar fi putut crede că totul n-a fost decît un vis. Deodată i s-a părut că aude un sCîrţÎit, ca şi cînd undeva, deasupra lui, s-ar fi deschis o fereas^ tră. Zgomotul acesta uşor îi readucea În gînd ceva din trecutul său ... Bianca !. .. Tresărind speriat, mări pasul şi se îndepărtă, ca şi cînd l-ar fi alungat cineva din urmă. .

Mînat de iureşul gîndurilor, la Început a rătăcit, fără nici o ţintă precisă, pe uliţe, oprindu-se din cînd În cînd şi adunîn^ du-şi cu greutate gîndurile. „Trebuia să mă duc la fierăria lui Timoteu, îşi spunea el, de bună seamă că ei mă aşteaptă acolo. a Şi pornea iarăşi, dar la mijlocul drumului uita şi se trezea În altă parte. ln felul acesta, s-a oprit o dată dinaintea hanului său şi altă dată În apropierea cetăţii. Infuriat de faptul acesta, făcea cale întoarsă şi grăbea pasul. Fără nici o intenţie, a trecut încă o dată pe dinaintea casei lui Kafuris.

Şi, În cele din urmă, după rătăcirile acestea fără nici *a* noimă, a deschis uşa fierăriei.

Nu se Înşelase - îl aşteptau. Nu se mai aflau cu toţii acolo: alungaţi de noaptea tîrzie, oamenii se Împrăştiaseră pe la casele lor să se culce. Sub lumina candelei nu se mai aflau adunaţi decît Zervoheris, Danii!, Timoteu şi cei trei ucenici. Anastaso, mama fierarului, şi pruncii dormeau pe-un mindir.

L-au primit muţi şi cu privirile descumpănite ; se vede treaba că cei care se înapoiaseră Înaintea lui de la Kafuris le spuseseră ceva. ..

Hotărît să le destăinuie totul şi dorind să le arate că e grăbit, a rămas În picioare şi le-a spus sec :

- Mîine vor fi slobozi !

Atît. Şi pentru că-l priveau miraţi, a adăugat :

- Eu şi cu genovezul am aranjat totul. E un vechi cunoscut de-al meu, de la Nauplion.

- E veneţian, a corectat mecani·c preotul.

- Nu. E genovez.

După aceea le-a urat noapte bună şi a plecat.

Privirile lor, grele de întrebări, fără glas şi pline oarecum de-o involuntară evlavie, l-au urm::Lrit pînă la uşă.·

A doua zi, pe la p:rînz, Timc,teu l-a văzut intrînd de unul singur În atelierul său.

Ştii să faci suii ţe ?

Ştiu.

Dar .curse şi săgeţi ?

Mai Întrebi? Asta mi-i meşteşugul, doar.

Sgur6s a rămas o clipă dus pe gînduri.

- Ia spune-mi, Timoteu, cam cîte suliţe poţi să faci, dacă lucrezi necontenit timp de-o săptămînă ?

Fierarul socoti În gînd, mai Întîi.

- Păi, să tot fac vreo sută, dacă nu chiar mai multe. răspunse el Într-o doară.

- Dar curse?

- Pînă la cinci.

După ce-au întors socoteala ·pe toate părţile, Sguros conchise:

Vei face cincizeci de suliţe, cinci curse şi o sută de săgeţi.

A cui e comanda ?

A nimănui. Eu o plătesc.

Bine, răspunse Timoteu, care era greoi şi zgîrcit la vorbă, şi se apucă din nou de lucru.

- Nu sufli nici o vorbă nimănui.

Fierarul nu i-a mai răspuns - auzise, şi atît îi era de ajuns.

Sguros a plecat ; în ziua aceea nu s-a dus la clacă. Deoarece seara urmau să fie de faţă şi captivii, care fuseseră eliberaţi de cu dimineaţă, toată lumea îl aştepta acolo. Kafuris îşi respec^ tase cuvîntul.

Oamenii aşteptau, ca nişte orfani oropsiţi. Primejdia trecu^ se, fîrtaţii lor scăpaseră, comandantul străjilor era mulţumit şi, totuşi, ceva trist şi enigmatic, sezisat instinctiv şi cu ini^ mile pline de nelinişte de fiecare dintre ei părea că pluteşte în atmosferă. Nemaitrăgînd nici o speranţă că-l vor vedea pe cel pe care-l aşteptau În seara aceea, s-au ridicat şi, încă devreme fiind, s-au împrăştiat În tăcere pe la casele lor.

Sgur6s nu s-a arătat decît a doua zi, la Zervoheris. Cînd a sosit acolo, era foarte de dimineaţă ; nici n-apucaseră să deschidă bine uşa, şi crîşma era pustie. Pandelis, care tăiase lemne În curte şi acum le căra cu braţul la cuptor, l-a zărit pe tînărul arhonte intrînd preocupat în prăvălie ; fără a spune bună ziua, s-a aşezat pe-o bancă şi a rămas cu privirile ţintu- ite În gol.

Zervoheris nu i-a tulburat gîndurile, ci, În timp ce umplea cuptorul cu buşteni, îl fura din coada ochiului pe tînărul care şedea nemişcat, fără a vedea nimic din ceea ce se petrecea în jurul său. Era palid, avea ochii obosiţi şi se vedea cît de colo că nu dormise de loc. Zervoheris a suspinat şi n-a spus nimic, dar, fiind şi el cuprins de Îngrijorare, îl urmărea de sîrg şi pe furiş pe tînărul palicar, cu o privire plină de ,temere şi de duioşie.

- I-ai văzut cumva pe cei din Ianitsa .? întrebă Sgur6s Într-un tîrziu, fără a Întoarce capul.

Nu, nu i-am văzut.

- Astă-seară n-au venit şi ei o dată cu ceilalţi la fierărie ?

- Nu, n-au venit.

S-a făcut linişte. Tînărul îşi urmăn:a gîndurilc, privinJ undeva În gol.

- Nici tu nu i-ai văzut ? întrebă Zervoheris, nu atît pen^ tru a spune ceva, cît pentru a lega vorba.

NeprimiJ nici un răspuns, mai suspină o dată şi continuă să vîre de zor buşteni în cuptor.

- Se vede treaba că au plecat la Ianitsa, spuse Sguros după cîtva timp, ca pentru sine.

Zervoheris s-a ridicat şi şi-a proptit palmele în şolduri, bufnind îmbufnat şi încruntînd sprîncenele.

- Au plecat, ai ? spuse el cu glas tunător. Frumoasă is^ pravă o mai fi şi asta, n-am ce zice ! Auzi colea ; mi te-ai dus tu, ditamai arhontele, şi te-ai dat peste cap, te-ai amestecat cu calicimea, ai răcnit şi te-ai milogit, ai năduşit şi te-ai dus, În crucea nopţii, să baţi la o poartă străină şi să-ţi pui obrazul la bătaie de dragul lor, al unui nu-ştiu-cui şi nu-ştiu-cine ! Şi Dumnezeu ştie ce-oi mai fi făcut ca să-l convingi pe genovez să-ţi dea potopul acela de perpire ! Cînd mă gîndesc că tu i-ai smuls din gura morţii, cînd erau numai la un pas de ea, iar ei mi se scoală şi pleacă fără a-ţi spune-un cuvînt măcar, mă apud năbădăile, nu alta. Straşnică ispravă ! Grozav de straşnică, n-am ce zice ! Oh ! Ticăloşii ! Să nu-i mai văd în ochii mei şi nici pragul crîşmii să nu mi-l mai calce ! Asta e !

- Ba nu, spuse liniştit Sguros, tocmai de-acum Înainte trebuie să-i vedem mai des, Pandelis.

- Eu? Niciodată ! Nu vreau să-i mai văd cîte zile-oi mai avea!

- Trebuie să-i vedem. Nu-mi datorează 111m1c.

- Iaca, eu nu bag de seamă asemenea cuvinte ş1 te rog să mă ieqi că mă pui contra.

Tînărul şi-a mclinat capul ş1 ş1-a petrecut palma peste obraz.

- Fedor nu m-a iertat, spuse el răguşit.

- Să te ierte ? Pe tine să te ierte ? Şi pentru ce, mă rog ? Straşnică treabă !

Sguros nu-i răspunse nici de data· aceasta ; chipul său era răvăşit, îl rodeau griji noi, pe care prietenul său nu le cunoştea. Se ridică brusc de pe locul său şi, apropiindu-se de crîşmar, îl întrebă, privindu-l drept în ochi :

- Ascultă-mă, vrei să te prinzi cu mine Într-o treabă grea şi primejdioasă ?

Zervoheris a tăcut mai întîi.

- Cam ce fel de treabă ?

- Ii urăşti pe frînci ?

- Dacă-i urăsc, mă-ntrebi ?

S-au privit cîtva timp ochi În ochi, fără să-şi vorbească.

- Vom slobozi Kalamata, asta e ! îi spuse încet, dar limpede, Sgur6s.

Zervoheris rămase cu ochii holbaţi, fără a înţelege o iotă din tot ce auzise.

- Să nu-mi spui decît un singur cuvînt : dacă vrei să mă urmezi, sau nu. Nimic altceva. Eu am socotit că mergi cu mine. Am făcut bine ?

Şi cum cîrciumarul tot nu reuşea să înţeleagă despre ce e vorba, Sgur6s i-a desluşit planul său în cîteva cuvinte.

- A venit timpul să ne ridicăm capetele, i-a spus el la sfîrşit. Mii de oameni din norod, de aceeaşi credinţă şi la fel de nenorociţi ca noi, din întreg Morias-ul, aşteaptă izbăvirea de la noi şi, orice-ar fi, eu voi merge înainte cu cei la care am găsit înţelegerea. Mi-ar plăcea nespus de mult să fii alături de mine În ziua cea mare.

Zervoheris a deschis braţele, respiraţia i s-a tăiat şi apoi, cuprins parcă de~o senzaţie copleşitoare, începu să plîngă. În afara lacrimilor care i se rostogoleau în tăcere, pe obraji, făcîndu-i să strălucească, nici o fibră nu se mişca pe chipul său mare şi vesel.

- Care vra să zică te-ai gîndit şi la mine ! spuse el cu un suspin ca de copil. Te-ai gîndit la mine ! Fii binecuvîntat !

Astfel s-a desfăşurat iniţierea lui Zervoheris în dimineaţa aceea, în cîrcitima sa sărăcăcioasă. Lespedea grea a regretului, stîrnit de faptul că prietenul său s-a lepădat de el şi a încredin^ ţat altora gîndurile sale cele mai tainice, vădind dispreţ faţă de dînsul, i s-a luat de pe inimă. Slavă Domnului ! Sgur6s nu numai că nu se lepădase de dînsul, ci îl socotise încă dinainte tovarăşul său şi de aceea nu-i pomenise nimic despre aceasta. O amintire mai proaspătă, şi încă netălmăcită pentru dînsul, începea să se lumineze acum : în seara aceea, în care ei se în^ tîlniseră pentru prima oară în fierărie, şi Sgur6s îi pusese sabia În mînă, după orbirea lui Timoteu, şi-i cuprinsese mîinile strînse pe mîner În mîinile sale, el, Zervoheris, nu desluşise tîlcul măreţ al acelui moment. Acum însă, acum, ooh !. ... acuni toate erau limpezi şi nespus de luminoase !

- Şi cînd zici c-o să se întîmple lucrul acesta ? întrebă el nerăbdător, ca un cal sprinten căruia i s-a dat pinteni.

- Peste o lună de zile. În răstimpul acesta ... să nu scapi nici o vorbă faţă de nimeni !

Şi-au strîns mîinile cu neobişnuită căldură şi s-au despăr- ţit În pragul crîşmei, pentru că, impresionat cum era, Zer^ voheris vorbise plin de ardoare cu tmărul. Uriaşul cu părul cîrlionţat a rămas În prag, privind cu ochii înlăcrimaţi în urma

lui Sgur6s, care se îndepărta. Inima lui zbura voioasă, inundată de-o lumină nouă.

În seara următoare, pe cînd Sgur6s se Întorcea să se culce În odaia lui, cum a deschis uşa, a şi văzut, plin de mirare, că înăuntru îl aşteaptă cineva. S-a oprit, a înălţat felinarul, pe care-l luase de pe una din mesele hanului pentru a se orienta pe scară şi s-a străduit să-l. identifice pe străinul care şedea Într-un colţ. Acesta s-a ridicat stîngaci, greoi şi fără să scoată o vorbă. Era Fedor. Cuprins de oarecare tulburare, Sgur6s a intrat în odaie şi a Închis uşa în urma lui.

- Tu eşti, Fedor ? a Întrebat el cu simplitate. Bine-ai venit!

- Binecuvîntat fie Domnul ! s-a auzit glasul mohorît al ia ni tsiotul ui.

Tînărul grec a aruncat mantia pe pat, a pus felinarul pe masă, s-a aşezat şi, privindu-l pe slavul care stătea atît de amărît, cu un zîmbet prietenesc, i-a făcut semn să se aşeze şi el. Fedor s-a aşezat pe muchea scaunului, şi-a Împreunat mîi^ nile trandafirii şi, pironindu-şi privirile în podea, a Început să vorbească. Venise să-i explice lui Sgur6s că alaltăieri fusese nevoit să plece În grabă la Ianitsa, îndată după slobozirea lor din cetate, pentru că tatăl său se îmbolnăvise În închisoare şi avea nevoie de îngrijiri grabnice. Intre timp, aflase amănunţit cum a fost săvîrşită slobozirea lor, de puterea de jertfă de care dăduse dovadă norodul din Kalamata şi, mai presus de toţi, el Însuşi, Sgur6s. A trebuit să admită că de data aceasta viaţa lui şi a tatălui său au fost salvate datorită numai lui Sgur6s. Sufletul îi e sfîrtecat de durere şi-acum, şi nu trebuie să-i poarte pică dacă uneori se arată mai dur şi mai repezit,_ cum a fost rîndul trecut, în noaptea aceea cînd Sgur6s venise la Ianitsa. L-a primit rău, ce-i clrept, nu s-a purtat cum se ..:uvine să te porţi cu omul care bate la uşa casei tale. Acum îl ruga pe Sgur6s să-l ierte. E vinovat, recunoaşte lucrul acesta, şi-i pare nespus de rău. Vorbea greu, căutînd să-şi găsească cuvintele, ca omul neînvăţat să spună prea multe şi care nu rostea cu prea multă plăcere ceea ce mărturisea acum. Atitu^ dinea smerită şi tonul blajin vădeau că nu reuşise să vorbească decît cu osebită trudă. !n timp ce vorbea, chipul său era slu^ ţit de spasmele cumplite care-l torturau.

Sgur6s l-a lăsat să vorbească pînă la capăt, fără a-l în^ trerupe şi n-a dat frîu slobod mîniei sale decît după ce

ianit^ siotul a tăcut.

- Aşa te-a învăţat Zervoheris să-mi spui ? l-a întrebat el aspru şi ridicîndu-se de pe locul său.

Fedor s-a tulburat. Nu, nu-l trimisese Zervoheris, smgur voise ... adică se gîndise că ...

- Incetează odată ! porunci grecul mîniat. Nici tu nu spui ce vrei, nici eu. nu vreau să ascult ce spui ! N-am făcut nimic din tot ce am făcut pentru a te umili, Fedor, şi îmi pare tare rău că mă crezi atît de josnic încît să te ascult grăind ast^ fel. Ştiu că mă dispreţuieşti, dar află acum că nu te-am nedrep^ tăţit niciodată din pricina asta. Dacă vrei să stăm de vorbă, vino ca un adevărat bărbat, altfel n-am ce vorbi cu tine !

Fedor îşi înălţase capul şi îl privea cu o adîncă uimire în^ tipărită pe faţă.

- Astă-vară, cînd am fost la Ianitsa şi ~m stat de vorbă, Într-o seară, nu ţi-am spus adevărul, Fedor. M-am apropiat de prinţesă cu ajutorul mesajului lui Sguromallis, ce-i drept, şi ea însăşi a poruncit să fiu adus în cetate, dar nu era împo^ triva vrerii mele. Visam lucrul acesta şi mă rugam în sinea mea să se Împlinească. În seara aceea, cînd mă aflam la Ianitsa, nu puteam să-ţi spun tot ce-ţi spun acum fără ca· glasul să-mi tremure de emoţie. Dar timpul trece, ne schimbă de la lună la lună şi, în felul acesta, ceva a murit În mine, altcev,a a în^ viat, şi glasul meu şi-a cîştigat tăria. Cînd m-ai cunoscut tu, Fedor, eram grozav de îndrăgostit de prinţesă. Acesta e ade^ vărul. Crezi că e un păcat ?

Fedor nu răspunse. Chipul său avea o expresie gravă.

-- Uff ! Nu ştiu, zău, ce fel de om oi mai fi şi tu ! făcu tînărul, canonindu-şi mîinile zbuciumat. După cum văd, În străfundurile inimii tale n-a răzbit nici o rază de lumină !

Dar n-a apucat bine să-şi termine vorba, că i-a şi părut rău. S-a uitat speriat la slav, dar acesta Încremenise ca o stană de piatră.

- Acum ... s-a terminat, spuse Sguros, aşezîndu-se obosit şi fără suflare, toate înnmplările astea s-au terminat. Da. .. s-au terminat ... n-am s-o mai văd niciodată.

A înclinat capul şi a rămas o clipă dus pe gînduri, cu inima copleşită. · -

- De ce mă priveşti aşa ? strigă el brusc şi izbi cu pumnul în masă.

Într-adevăr, privirea pătrunzătoare a lui Fedor era ţintuită

asupra lui.

- Prin urmare, nu mă crezi ! strigă tînărul şi, ridicîndu-se, îl înşfăcă pe slav de haină şi prinse a-l zgîlţîi. Nu mă crezi, nu-i aşa ? Hm !. .. Nu mă crezi nici dacă-ţi spun c-o urăsc din toată inima pe femeia asta ? Nici dac-am să-ţi spun că lacrima dragostei s-a preschimbat în otravă şi-mi picură strop cu strop În inimă ? Nici dac-am să-ţi spun că mă voi ridica cu război împotriva cetătii părintelui ei şi-am s-o cuceresc, şi-am s-o iau În puterea mea ? Ce mai ai de spus ?

Fedor a ridicat netulburat braţele şi, cuprinzînd mîna lui Sguros, care-l zgîlţîi:i, i-a coborît-o Încet, cu putere şi cu răutate.

- Atunci ai să mă crezi ? Spune-mi odată ! urlă Sguros scos din minţi.

- Nu, spuse cu răceală slavul, dar am să te iert, pentru că am Înţeles că ai iubit-o mai mult decî poţi s-p urăşti.

Capitolul XII

SE INTINDE RAZMERIŢ A

Grecul şi slavul au Întîrziat o bună bucată de vreme stînd la taină În seara aceea. Cînd au isprăvit de vorbit, era prea tîrziu ca Fedor să mai poată pleca şi de aceea a rămas să doarmă în odaia lui Sgur6s. A doua zi a pornit spre Ianitsa o dată cu primul revărsat al zorilor.

Era o zi frumoasă, Însorită şi limpede, de octombrie. Vioi şi cu chipul senin, Sgur6s a coborît În curtea hanului, s-a spălat pe cap, pe păr şi pe ceafă cu apă rece şi din belş [1] 1g şi s-a Întins zîmbind la soare. El, care era Întotdeauna atît de zgîrcit la vorbă, socotit din pricina aceasta drept un înfumu^ rat, a glumit cu slujnicuţa care-i turna apă să se spele, a stro^ pit-o În obraz şi a mers pînă acolo Încît a cuprins-o de mijloc!

Păstrase voioşia aceasta exuberantă şi scînteietoare care-i cuprindea toată fiinţa din timpul cînd rătăcise pe mări, cu corăbiile piraţilor.

Ceva mai tîrziu, Artemis croitorul l-a văzut cu vădită uimire intrînd În prăvălia lui la o oră cu totul neobişnuită. I-a

cerut să-i vîndă un rînd de haine noi, gata făcute, pe măsura unui tîrgoveţ bogat. Artemis s-a fîstîcit, a holbat ochii cît cepele, a Început să cotrobăiască de zor prin toate dulapurile şi să-şi pună în mişcare toate calfele.

Costume gata făcute nu avea, pentru că, vezi Doamne, toate se făceau la comandă, dar poate că Între timp va reuşi să Încropească ceva, potrivind ce-i mai rămăsese din comen^ zile mai vechi.

- Nu-i cu putinţă, arhon, să-ţi pregătesc unul în două zile ? Numai în două zile. Atît !

- Nu. Chiar În dimineaţa asta trebuie să plec.

- Pleci Într-o călătorie

Nu i-a răspuns ; l-a zorit doar.

După ce-a Întors atelierul cu fundul În sus, a urcat şi la catul de sus - casa era a lui Artemis - unde se mai aflau o droaie de dulapuri şi, cerîndu-i ortacului de breaslă din vecinătate să-i dea tot ce an: şi-i poate da, a reuşit să-i potrivească un costum prezentabil. Era un costum verde, Împodobit cu broderii de aur.

- Ai să mi te-arăti ca un adevărat arhonte, sufleţelul meu ! Prinţ, nu altceva ! spuse în sfîrşit Artemis cu glasul lui piţigăiat şi oferindu-se să-l ajute el Însuşi să-l îmbrace.

El, însă, care în urma Întîrzierii de la croitor era şi mai grăbit, l-a rugat să i-l Împacheteze şi i.-a spus că va trece să-l ia mai tîrziu. De acolo a alergat la Serafim cizmarul, de la care a luat o pereche de cizme înalte pînă la genunchi şi legate cu şireturi Încrucisate.

- Pentru ce te pregăteşti aşa ? Pleci undeva ? l-a întrebat Îngrijorat Serafim.

- La nunta despotului ! Grăbeşte-te, că mă aşteaptă să-i pun pirostriile !

Serafim s-a mirat şi el. Nu era obişnuit să-l vadă atît de VOIOS.

- Nu mai am timp să mă duc la Zervoheris înainte de plecare, i-a spus cizmarului, dar spune-i tu din partea mea că peste patru zile ne revedem. Să nu uite ce-am vorbit cu el.

- Adică ce?

- Ştie el. Tu spune-i numai atît.

Serafim n-a mai Întrebat altceva. Ingrijorat şi plin de pre^ simţiri, după cum îi era firea, l-a urmărit din privire pe tînă- rul care se îndepărta cu paşi mari.

Intorcîndu-se la han, Sgur6s n-a îmbrăcat nici hainele,

nici cizmele pe care le cumpărase. Le-a legat strîns într-un pachet mic, a coborît la grajd, l-a înşeuat pe Astritis, a legat pachetul pe crupă şi a sărit În şa.

- Să nu care cumva să-mi dai odaia altcuiva, i-a strigat hangiului, mă-ntorc peste trei zile !

După aceea a ieşit din oraş şi s-a îndreptat către răsărit. Cînd soarele se înălţase cam de-o prăjină pe cer, ajunsese la Ianitsa.

Fedor îl aştepta În pragul casei.

- După cum văd, nu te dai bătut; te-ai ~i apucat de treabă ! spuse el, îngîndurat şi apropiindu-se de călăretul care se oprise lîngă uşă fără să descalece.

- Da. şi după cum ve7.i, cît pot de repede.

- Prin urmare mai crezi şi acu că cei din Ţara de jos vor cădea la învoială, nu-i aşa ?

De ce nu s-ar învoi ?

- Dar cu pacea, cu frîncii, cum rămîne ?

- Pacea nu se statorniceşte decît atunci cînd nu-i cu putinţă să izbucnească războiul, şi-acum timpurile s-au schimbat.

- Da, dar pînă cînd o să fie aşa ? Întrebă Fedor şi rămase din nou pe gînduri.

Sgur6s se plecă În şa şi, punînd mîna pe umărul slavului, spuse:

- Bizuie-te pe mine şi nu-ţi mai face griji de pomană. Am chibzuit totul bine. În ceea ce te priveşte, spune-mi numai dacă-mi dai vreo făgăduinţă În treaba cealaltă. Atît.

- Am să adun vreo treizeci de oameni de-aici ş1 din Kes.fina.

- De ajuns ! Tu cînd te porneşti ?

- Mîine în zori cred că am să trec dincolo de Maini, ş1 apoi am să ajung şi la Zigo ton Melighon [1].

- Chiar aşa să faci ! Acolo-s bărba\i voinici, unul ş1 unul ! Bine-ar fi să-i avem de partea noastră !

- Vom vedea.

Au adăstat cîtva timp fără să-şi vorbească. Sguros pnv1 în treacăt bostana cea mică şi casa. Prima era pustie, cealaltă - zăvorîtă. După cîtva timp Întrebă:

- Ai f rînghia în casă ?

- Da, o am.

- Ai măsurat-o bine ?

- Chiar dacă am greşit cumva, mai mult de două şchioape n-am greşit.

- Trebuie să fie tot atît de lungă cît e din înaltul foi^

şorului cetăţii pînă la picioarele zidului. Să nu uiţi treaba asta !

- Ajunge pînă la picioare, nu te teme ! Ce-i drept, am măsurat noaptea, dar se vedea bine, că bătea luna.

- Ceea *ce* mi se pare ciudat e faptul că am avut acelaşi gînd, deşi tu erai Întemniţat, iar eu slobod !

Fedor nu spuse nimic. Vorbiseră şi ieri noapte despre în^ tîmplarea aceasta, care, dacă te gîndeai mai bine, nu era chiar atît de ciudată. Nu era În firea lui Fedor ~ă spună de două ori acelaşi lucru.

Atunci să ne vedem sănătoşi ! spuse Sguros, ridicînd mîna.

Cu bine!

!n timpul celor trei zile, despre care vorbise mai înainte, n-a mai dat prin Kalamata. Ingrijorat şi cu ochii sălbăticiţi de spaimă, Serafim a început să-l aştepte chiar din dimineaţa celei de-a patra zile. Numai la lucru nu-l ducea capul pe ciz^ mar. Se aşeza pe scăunelul său, ca şi cele două calfe ale sale, care îngînau fără griji un cîntecel, trăgea nervos de aţă, o muşca, nemaiştiind să lucreze parcă, se uita urît la ajutoarele lui şi, incapabil să se stăpînească, lăsa baltă şi ciocanul, şi sula, şi cuiele de lemn, şi, sărind de pe scăunelul său, alerga către

' zi.o ton llleUehon - numele unu.t 1at : zi.o-trecltoare. uşă, scuturîndu-ş1 şorţul de lucru. Odată ajuns acolo, întindea gîtul descărnat, se înălţa pe vîrfurile picioarelor şi, punînd mîna streaşină la ochi, măsura drumul pînă sus, la colţ. Dar pe-acolo, nu treceau decît nişte străini nepăsători, şi-ati,mci se reîntorcea deznădăjduit înăuntru şi se prăbuşea pe scaun.

Cizmarul n-ar fi trebuit să aibă motive serioase de Îngri^ jorare. Sguros nu-i spusese unde se duce, dar Zervoheris, care auzi porunca puiului de nobil din gura lui, păru că intră la bănuială.

- S-a dus undeva unde-l paşte primejdia ? întrebă Se^ rafim, cînd văzu mutra crîşmarului.

- Da' de unde ! Fleacuri ... Ştiu eu unde s-a dus !

Crîşmarul nu ştia nimic, dar nu voia să se creadă că nu cunoaşte tainele prietenului său. Era o chestiune de amor-pro^ priu. Cizmarului însă, care observase norul trecător care Întu^ necase fruntea lui Zervoheris, cu isteţimea şi cu teama omului păţit, nu-i mai puteai scoate gîndul acesta

din cap. Sguros se afla în primejdie, ce mai tura-vura !

- Pandelis, ai să vii şi tu alături de noi ? întrebă el în cele din urmă cu glas coborît.

-Unde?

Cizmarul îl privea cu ochi temători şi se lupta cu sine.· neştiind dacă trebuie să-i destăinuiască totul, sau să treacă cu vederea şi vorbele pe care apucase să le rostească.

- Păi ... nu ţi-a spus ... Sguros ?

Zervoheris a înţeles despre ce era vorba.

- Tocmai mie să nu-mi spună ? !... răspunse el lăudăros, dar, amintindu-şi de severa recomandare a lui Sguros, se încurcă şi adăugă : Mda. .. dar ştii, nu prea pricep despre ce-i vorba.

- A, nimic... ştii... nimic... spuse cizmarul cu părere de rău, retrăgîndu-se ca un cîine plouat.

Cam despre acestea au discutat dînşii atunci. Zervoheris era scandalizat de faptul că Sgur6s plecase fără să-i spună unde se duce şi nici nu venise să-l vadă înainte de plecare. Lucrul acesta nu-i ieşea din minte şi, după ce chibzui în fel şi chip, ajunse la concluzia că era numaidecît nevoie să afle despre ce e vorba - nu pentru altceva cît pentru a-şi lua măsurile cuvenite În cazul că prietenul său, nechibzuit cum este, s-ar afla într-adevăr în primejdie. Da, da, numai pentru asta !

Astfel stînd lucrurile. În aceeaşi după-amiază încălecă pe măgarul său şi porni către Ianitsa. De ce, nu ştia, dar avea aproape certitudinea că, dacă există cineva care să ştie cum stau lucrurile, acesta nu poate fi altul decît Fedor. Ghicise că Sgur6s şi ianitsiotul se întîlniseră, deoarece el pregătise În^ tîlnirea. Sgur6s plecase a doua zi de dimineaţă, aşadar după discuţia pe care-o avusese cu ianitsiotul. Odată ajuns În satul slavilor, a aflat, plin de uimire, că şi Fedor a plecat încă din zori.

- Şi încotro a plecat ? o întrebă dînsul pe Varia.

- încolo, îi răspunse aceasta, arătînd vag înspre munţi.

- Era singur ?

- Singur.

S-a străduit În toate chipurile să afle ceva mai mult, dar fata nu l-a putut mulţumi ; era limpede că nu ştia nici ea.

- Nu vrei să intri În casă să-l vezi şi pe bunicul ?

Nutrind nădejdea că Petros ar putea să-i spună ceva, a intrat la el. Pe bătrîn l-a aflat stînd pe saltea, palid şi slăbit, ca

un cadavru. Copiii stăteau lîngă el fără a scoate vreo vorbă.

- Cum se mai simte? o întrebă crîşmarul pe Varia, pier^ zînd nădejdea că, În starea În care se afla, bătrînul ar putea şti ceva. ·

- Mai bine, răspunse fata zîmbind.

Zervoheris a zăbovit cît a zăbovit lîngă bătrîn, a schimbat, cu greutate, cîteva cuvinte cu dînsul, şi apoi s-a ridicat - să nu-i stingherească prea mult, chipurile.

- Am să mai viu, spuse el ca să spună ceva, şi-apoi se duse.

Seara s-a Înapoiat la Kalamata şi, pe cînd se apropia de casă, l-a zărit de departe pe băiatul său de prăvălie, care-l aştepta nerăbdător În uşă'..

- Stăpîne !... Stăpîne !. .. îi făcu semn, plin de v101cmne, roşcovanul.

- Ce e, mă?

A descălecat de pe măgar şi l-a Împins În curte ; băiatul de prăvălie se ţinea după el, vorbindu-i cu sufletul la gură. Pe sub asfinţit, cînd stăpînul era plecat de acasă, se Întîmplase ceva cu totul neobişnuit : o cucoană, curat aristocrată, nu alta, Însoţită de-o slujnică arăpoaică, venise să-l caute la prăvălie.

Pe mine, mă?

Da, pe dumneata

Ce treabă avea cu el, n-a spus. În grabă a venit, în grabă a plecat, ca şi cînd n-ar fi vrut să fie văzută. Işi acoperise chiar jumătate din chip cu un văl...

Cum era, mă, tînără, bătrînă, Între două vîrste ?

Tînără, stăpîne, tînără şi frumoasă ... Isuse Hristoase !. .. Da' cum ai văzut tu, mă, că era frumoasă, dac-avea faţa acoperită, ai ?

Roşcovanul a rămas cu gura căscată. La Început, Zervo^ heris n-a dat importanţă faptului ; cucoanele din protipen^ dadă nu obişnuiau, desigur, să calce pragul hanului, iar lui nu i se Întîmplase nicicînd să-i taie vreuna calea. Mahalaua era săracă, o mahala de pălmaşi calici. O fi greşit, pesemne. Mai tîrziu, însă, cînd Zervoheris a chibzuit mai acătării, Întîmpla^ rea a Început să-i pară cam ciudată şi l-a chemat pe băiatul de prăvălie la el. ·

- la spune-mi tu, mă, cucoana aia vorbea greceşte sau frînceşte ?

Greceşte, stăpîne.

Prin urmare, nu era de-aici, din' cetate, nu era frîncă. Da' de unde !. ..

Atunci o fi fost de prin partea locului, nevasta vreunui tîrgoveţ bogat.

- Ce tot vorbeşti matale, stăpîne, ce, nu le cunosc eu p-alea de-acilea ?

Zervoheris a rămas pe gînduri.

- Şi nu ţi-a spus dac-o să mai vie ?

- N-a spus nimic. Nu m-a Întrebat decît dacă arhon Sgur6s mănîncă acilea.

- Ce, mă? Abia acuma-mi spui? strigă Zervoheri~, sărind ca fript şi răcnind înfuriat.

- Da' ce-ţi făcui, stăpîne ?

- îmi vine să-ţi trag o scatoalcă să te las lat ! Piei din faţa mea, cotarlă !

Roşcovanul o zbughi cît ai zice pîs !

,,O cucoană din protipendadă care-l caută pe Nikiforos, gîndi îngrijorat Zervoheris. Bre, ciudat, foarte ciudat ! Mie nu mi-a spus c-ar avea niscai legături cu arhonţii din părţile astea. Nu cumva o fi vreo străină În trecere ?. .. "

Oricum ar fi judecat-o, Întîmplarea i se părea ciudată. Furat de imaginaţia sa tulbure, încerca s-o pună În legătură cu plecarea lui Sgur6s, dar, negăsind nici o explicaţie, se strădu ia să ghicească dacă era o prevestire de bine sau de rău şi, fără a-şi da seama de ce, la ce se putea aştepta cel din urmă, adică Sgur6s.

„Ar fi grozav dacă cizmarul, ăsta care se sperie şi de umbra lui, ar avea dreptate !" reflectă el, prins pe nesimţite În mrejele Întunecate ale superstiţiei.

Şi, gîndindu-se la toate acestea, crîşmarul intră În han. Era ora de aglomeraţie a cinei, mesele erau ocupate de mun^ citori şi de oşteni, de clerici şi de marinari, care mîncau făcînd o larmă de nedescris. Un praf des se înălţa spre tavan, Întu^ necînd lumina gălbuie a opaiţelor. Tusea şi cîntecele se ames^ tecau cu mirosul de prăjeală al mîncărurilor, cu zgomotul farfuriilor şi al ulcelelor izbite de tăbliile meselor. Prăvălia fierbea ca un furnicar.

- A venit ? Întrebă în taină Serafim, aplecat peste tejghea.

- Cine?

Cizmarul holbă ochii. Despre cine altcineva ar fi putut Întreba, cînd îl avea în minte numai pe Sgur6s ? Zarvoheri'>, însă, făcea pe neştiutorul numai pentru a-l îndîrji pe cizmar, care, cu toate că era Înecat pînă În gît de treburi, nu se mai gîndea decît la asta.

- Tu ce spui ? De ce-o fi întîrziind atîta ? îl întrebă pe nerăsuflate Serafim.

- Nu spun nimic ! Ce-s profet ? Dacă vrea, n-are de^ cît să vină, dacă nu„.

Şi, deşi era stăpînit de-o năbădăioasă enervare, continua a face pe nepăsătorul, tăia de zor pîinea În felii, împărţea linguri în dreapta şi-n stînga şi umplea cănile cu vin.

- Semn rău !„. Semn rău !„. mormăia Serafim cuprins dl! fiorii neliniştii.

Intrînd dimpreună cu trei dintre calfele sale pe UŞ:l din fund, Artemis s-a aşezat la o masă unde mai erau cîteva locuri libere. Se înfăţişa la fel ca Întotdeauna, vesel şi cu obrajii săi bucălaţi strălucind de voie bună. Şi-a lungit cît a putut gîtul În sus şi, ridicînd braţele, i-a făcut semn lui Zervoheris să-i dea Întîietate.

- Ho ! Că-ţi aduc chiar acu o butie de vin ! exclamă istovit crîşmarul, cu toate că Artemis era prea departe pentru a-l putea auzi. Nid n-ai intrat ca lum~a, şi-ai şi turbat !

Cizmarul şedea abă'.tut, ca o rttÎţă Înmuiată, În faţa tejghelei.

- Da' mai dă-te, bre, şi tu la o parte ! l-a Împins la un moment dat Zervoheris, trecînd în grabă. Ce mi te tot în^ curci *în* picioare ? Stai naibii Într-un colţ şi te mulcomeşte odată!

Deznădăjduit, Serafim privi jur împrejur şi, neaflînd ni^ căieri nici un loc, se duse mai de silă, mai de milă să se aşeze lîngă Artemis. Croitorul îşi vîntura mînuţele de zor şi gro^ hăia ca un g.odac, trăgînd nădejdea că Zervoheris îl va ob^ serva şi pe el. Dar, fodîrjit cum era, crîşmarul se prefăcea anume că nu-l vede. Tîrziu, şi numai după ce i-a mulţumit pe toţi ceilalţi muşterii, chibzuind că l-a perpelit de-ajuns pe croitor, s-a apropiat şi de el.

Spune-mi repede, ce-ţi poftеşte inima ? Mai întîi să beau ceva, că m-ai sleit, nu alta ! Gata ! Altceva ?

Să mănînc.

Altceva ?

Vreau mîncare şi băutură ·pentru toţi ai mei.

Nu lungi pelteaua, că m-aşteaptă şi alţii. Mai vrei ceva?

- Nu.

Zervoheris dădu să plece, dar croitorul îşi mat aminti ceva şi, vrînd să-l înhaţe de haină, căzu cu faţa peste masă.

- Stai, că mai am o poruncă pentru tine !

Inc-o poruncă ! O să plesneşti naibii de-atîta mîncare !

Asta nu-i de la mine, ci de la Sguros.

A venit?!

Da, l-am văzut pe drum.

Şi-abia acu-mi spui !

Cizmarul era gata să leşine.

- Unde-i ? Întrebă el. Să dau fuga la el !

- Stai pc loc. N-a spus deoît să i-l trimit pe Zervohe- ris. Atît.

- Acum ? Întrebă crîşmarul.

- Da, acum... adică, stai... nu ştiu, prietene... c-a trecut destulă vreme de cînd l-am văzut. Era cam-nainte de-asfinţit ...

- Inainte de-asfinţit, zici ? Ooof ! Mînca-te-ar iadul să te mănînce ! Şi de-abia acu, mă, de-abia acu-mi spui !

Artemis Începu să se dezvinovăţească, Încîlcind cuvintele. Păi, dacă el strigă de-atîta vreme şi nu-l bagă nimeni în seamă ! Ce vină are el ?

- Da' tu nu puteai să te repezi pînă la tejghea să-mi spui, mă, descreieratule ? Ce, ţi-era frică să nu-ţi pice osînza?

Clocotind de furie, cîrciumarul îşi scoase şorţul, se şterse În fugă pe mîini şi, cînd era gata să se năpustească afară, ciz^ marul vru să-l însoţească, dar el îl sili să rămînă locului şi-i spuse:

- Ai tu grijă de prăvălie, că, dacă rămîne singur roşco- vanul ăsta, e-n stare să mă despoaie !

A mai dat cîteva dispoziţii, apoi a zvîrlit şorţul şi-a plecat. .

Cînd a ajuns el la han era prea tîrziu : Sgur6s plecase de-a^ colo. „Unde s-o fi dus ? se Întreba Îngrijorat cîrciumarul. Cum să-i mai dea de ştire de cucoana care-l căutase ?" O neliniştе nelămurită dospea În cugetul său : nu ştia de ce, dar ceva îi spunea că ar fi fost mai bine dacă puiul de nobil ar fi aflat despre acest lucru. „Te pomeneşti că s-o fi dus la Timoteu !" gîndi el şi pomi în grabă spre fratele lui, dar nu-l găsi nici acolo. Trecuse pe-acolo mai devreme, dar nu şezuse decît o clipă şi plecase fără să spună dacă se mai În^ toarce în seara asta.

„Frumos ar fi fost să fi dat roată, şi-acum să se fi dus la han, la mine !" Era ultima nădejde a lui Zervoheris. Alergînd cu sufletul la gură, s-a îndreptat din nou spre prăvălia lui, unde i-a regăsit pe Artemis şi pe Serafim aşa

cum îi lăsase, aş- teptîndu-l. De îndată ce-a intrat, şi-a dat seama, după privirile lor, că nu aflaseră nimic nou. Sgur6s nu se arătase şi iată de cc : ajunsese la Kalamata cu puţin Înainte de asfinţitul soare^ lui, cam la vremea cînd îl văzuse Artemis şi, după ce lăsase legătura cu îmbrăcăminte În odaia lui, se spălase şi se piepd^ nase, şi după ce dăduse poruncă să-l hrănească pe Astritis, ieşi'~ În oraş fără să se odihnească de loc. înainte de orice altceva, trecuse pe la Timoteu şi, cerîndu-i fierarului informaţii des^ pre armele pe care le comandase cu o săptămînă în urmă, controlase sulițele, Încercase prima cursă, care era gata, şi-şi crestase unghia cu tăişul unei săgeţi, să-şi dea seama <lecă e bine ascuţită.

- Dă-i bătaie, dă-i bătaie ! îl îndemnă el pe fierar, zîm- 1.>ind prieteneşte.

După aceea l-a bătut încurajator pe umărul imens şi a plecat. Arunci îl Întîlnise şi croitorul pe drum. Acesta Închi^ sese prăvălia şi plecase cu cele trei calfe ale sale să-şi facă obişnuitul tur de seară prin cîrciumi. Sgur6s l-a oprit pentru a-i da porunca pentru Zervoheris : „Acum sînt grăbit, îi spu^ sese el, şi nu mă pot duce la el la prăvălie, dar spune-i să vină mai tîrziu să mă caute la mine În odaie". Adevărul era că voia să-l vadă pe Zervoheris cînd ar fi fost ceva mai liniştit, şi nu la acesta În cîrciumă. Aşadar, socotind că pînă îl găseşte Artemis pe crîşmar îi mai rămîne puţin timp disponibil, se îndreptă spre popa Daniil. Preotul se afla În grădiniμ lui şi . îşi îngrijea plantele. Văzîndu-l pe Sgur6s intrînd, şi-a înălţat braţele În aer.

- Binecuvîntat fie cel ce soseşte acum ! Pe unde-ai umblat, fiule ?

- Am călătorit, răspunse cu un zîmbet enigmatic tînărul.

- Unde ? În patria ta ? Cum ai reuşit să ajungi, că-i cam depărtişor pînă acolo ?

- Nu, n-am fost la Nauplion.

Uitîndu-se În jurul său, a văzut gardul scund care despăr- ţea grădina de stradă şi pe Bili6, care umbla de colo-colo, cu^ legînd fasole pentru mîncarea de-a doua zi. Copiii se jucau pe uliţă, iar glasurile lor sonore umpleau cu un ciripit ascuţit atmosfera amurgului, care cădea încetul cu încetul.

- Ar fi mai bine să mergem înăuntru, părinte, îi propuse el preotului.

- Cum ţi-i voia.

Au intrat În bucătărie ; tacîmurile pentru cina erau pre^ gătite, iar faţa de masă strălucea ca o pată luminoasă. Da^

nii! i-a făcut semn să se aşeze, dar el a rămas În picioare.

Am fost la Mitzithras, spuse el, <lupă ce răsuflă adînc. La Mitzithras ? ·

Da.

Şi îi explică : părintele Danii) cunoştea propunerea lui Kafuris ; i-o povestise chiar el, a doua zi de dimineaţă, după Întîlnirea cu genovezul. Lui Sgur6s, însă, nu-i convenea de fel lucrul acesta, adică să cucerească cetatea Kalamatei, pen^ tru ca după aceea s-o predea Genovei. Nu, nu-i convenea! Aşadar, s-a gîndit temeinic la lucrul acesta, al cărui studiu i-a chinuit mintea trei zile şi trei nopţi de-a rîndul. Dacă cetatea Kalamatei va fi elib~rată din mîna frîncilor, spuse el, ea nu va fi eliberată numai pentru cîteva ceasuri, ci pentru a ră- mîne liberă pentru totdeauna. A patra zi de dimineaţă hotărî- rea lui era luată. Va reda ortodoxiei şi cetatea, şi Kalamata. Kafuris n-are de-ît să aştepte mult şi bine.

Preotul îl privea uimit şi fără a rosti un singur cuvînt.

- Poate că mă crezi nebun, părinte Danii!, dar mai ascultă, rogu-te, şi continuarea. Planul meu era cam acesta. Ce ne desparte de Mitzithras, care este o provincie a regelui Greciei ? Pendadactilul şi Maini, Mitzithras şi noi sîntem alături, lipiţi, şi ne putem, prin urmare, uni de minune într-un ·singur trup ! Există o piedică, totuşi, şi aceasta e pacea sta^ tornicită Între greci şi prinţul nostru. Dar dacă noi, cei din Kalamata, vom îndrăzni să-i alungăm pe frînci din ţară, fără amestecul lor, ce ne-ar mai putea Împiedica să ne unim cu Mitzithras, după aceea? De bună seamă că-mi vei spune din nou despre pacea care nu le lasă grecilor mînă liberă.

- Desigur, Încuviinţă preotul printr-un semn.

Sgur6s clătină din cap, zîmbind.

- Aşa gîndeam şi eu. Aici m-am oprit. Dar iată că după multe şovăieli disperate mă bate-un gînd. Dar dacă romanii, spun eu, nu vor să ţină seama de armistiţiu ? Dacă regele An^ dronic e sătul de dragostea frîncilor ? De bună seamă că nu de plăcere, ci silit de Împrejurări se pleacă şi rabdă lucrul acesta.

- Ei, şi-atunci cum rămîne ? Cum rămîne ? Întrebă ne^ răbdător preotul Danii!, care începuse oarecum să ghicească ce va urma.

- Atunci n-am mai stat o clipă pe gînduri şi-am por^ nit-o la drum, să aflu ce vor spune cei din Mitzithras. Ca

să nu bat la ochi, am călătorit îmbrăcat ca un neguţător care cutreieră Morias-ul cătîndu-şi de treburile sale. Şi iată-mă ajuns şi la Mitzithras - nu era pentru prima dată cînd mă duceam acolo - dar acum nu mai eram crud şi lipsit de minte ca pe vremuri... De-un singur lucru mă temeam : să nu-mi dea de urmă Sguromallis şi iscoadele lui. Şi, ca să nu lungim prea mult vorba, am izbutit şi-aici, părinte. Ori sînt norocos, ori Dumnezeu mai ştie cum s-a întîmplat, dar am reuşit. De data aceasta m-am dus bine îmbrăcat, ca un tîrgoveţ şi neguţător bogat ce mă aflu şi care nu se duce decît la acela de care are nevoie, adică la căpetenia cetăţii.

- Şi ce ţi-a spus ?

Pe buzele lui Sgur6s a fluturat ·un zîmbet fugar.

- La început era şovăitor şi mă privea bănuitor. Nu pentru că nu s-ar fi învoit, ci pentru că nu ştia cu cine are a face. Dîndu-mi seama de lucrul acesta, i-am explicat, În mii de chipuri şi cuvinte, pe care numai Dumnezeu mi le-a adus pe limbă, că el n-are a se teme de nimic, de vreme ce nu va apărea de fel În ochii frîncilor.

- Noi vom săvîrşi treaba aceasta, i-am spus, înălţimea-ta, nu ştii nimic despre ea şi, chiar dacă nu ne vei da îngăduinţă, noi sînt~ hotărîţi a o duce la Împlinire. îndată ce pun stăpînire pe cetate, vă dau de ştire. Şi, spunînd acestea, mă pre^ gătii de plecare. Atunci el m-a oprit şi, spunîndu-mi că mă grăbesc prea mult, că retrage toate cuvintele spuse pînă atunci şi că e gata să-mi deschidă braţele, În numele regelui „Treceţi la fapte ! mi-a spus el emoţionat. Dumnezeu să vă ajute ! În ceea ce mă priveşte, voi face tot ce-mi e de cuviinţă ; să n-aveţi nici o grijă." Aşa ne-am Înţeles.

Daniil înălţă chipul plin de lumină şi rămase astfel. în ochii lui străluceau rînd pe rînd şi zîmbetul, şi lacrima.

- Fiul meu ! Fiul meu ! exclamă el Încet şi cuprins de emoţie. Apoi, continuă, Împreunîndu-şi mîinile : Dar cum ai să reuşeşti ? Întrebă el timid, temîndu-se parcă să nu se amăgească amarnic. Ai destulă putere În tine ?

Tînărul s-a apropiat de fereastra deschisă, prin care pătrundea aerul răcoros al toamnei îmbibat de mirosul înde^ părtat al pămîntului reavăn, de răsuflarea plantelor şi de mirosul dulc;e al lămîiţei.

- Şi dmpia, şi muntele îşi vor trimite fiii. La vremea aceasta ei se ridică cît cuprinzi cu ochii. Răzmeriţa se Întinde de pe plaiurile Ianitsei pînă sus, la Maini, şi mai

departe chiar, la Zigo ton Melinghon. (Apoi şi-a Întors capul şi l-a privit, zimbind, pe preot.) Dumneata ce spui ? Imi dai binecuvîn^ tarea?

Entuziasmat, bătrînelul şi-a deschis braţele şi '' prins a bate aerul o dată, de două ori, Într-una, ca .şi cînd s-ar fi căznit să-şi ia zborul.

- Merg şi eu cu voi ! Merg şi eu cu voi !

Capitolul X I I I

STRIGOII

Cînd Sgur6s a părăsit casa preotului, noaptea coborîse şi, aşa după cum se întîmplă uneori, după zilele foarte senine, afară era un Întuneric profund. Era noaptea tîrziu şi vîntul începuse să sufle. Timpul se schimba, venea iarna.

Tînărul s-a înfăşurat În mantie şi a mărit pasul. Dar n-a apucat să facă nici zece paşi cînd şi-a dat seamă că e urmărit de-o umbră care se apropie de el, alunecînd repede şi fără zgomot. A auzit foşnet uşor de haină femeiască, o mînă fier^ binte l-a prins de braţ şi aburul unei respiraţii calde şi repezi l-a izbit în obraz.

- Ce înseamnă asta ? întrebă el mirat.

N-a primit nici un răspuns. Mîna moale a femeii îl trăgea pe un drum diferit de acela pe care pornise dînsul. Strădindu-se să distingă chipul necunoscutei în Întuneric, n-a reuşit să pbserve decît că acesta era mai negru, parcă, decît însăşi noaptea.

„Ce-o mai fi însemnînd şi asta ? reflectă el, fără a fi cu^ prins de-o îngrijorare prea serioasă. Povestea asta seamănă cu invitaţia unei femei la o intîlnire de dragoste ... " Şi, gîndind astfel şi străduindu-se să afle care-ar fi putut fi femeia car·e-l aşteaptă, îşi aminti de-o scenă asemănătoare, petrecută În timpul cînd se afla În cetate : chemarea stăpînei din Akova. „Nu cumva o fi tot aşa ceva şi de data asta?" se întrebă el neplăcut impresionat şi încercînd instinctiv să se oprească.

- Haide, vino cu mine, îi şopti scîlciat la ureche vocea rugătoare a necunoscutei. Nu e prirnejdie, stăpîne !

Sgur6s era surprins. „Femeia asta trebuie să fie de pe alte meleaguri ; nu prea ştie grecește !" Două şiraguri de dinţi albi străluciseră În Întuneric cînd îi vorbise. „S-o urmez sau ... hm !... mai ştii... poate c-ar fi mai bine să mă

descotorosesc de dînsa ?" se Întreba el, mergînd automat În urma ei, cu gîndul hărţuit de-o nedesluşită bănuială, agrăind de-o cap^ cană care-ar fi putut pune În primejdie aqiunea proiectată ;_ lucrul acesta nu i se părea, totuşi, cu putinţă. Dacă francii ar fi prins de veste, l-ar fi întemniţat îndată, fără a se ascunde după degete. De bună seamă că persoana care-l poftea la drnsa în chipul acesta avea motive temeinice să păstreze taina asupra acestui lucru, pentru ~ă nu mai încăpea nici o îndo^ ială : umbra care-l conducea nu-l chema În scopuri personale, ci era trimisă de altcineva. Sîngele lui bărbătesc începuse să clocotească În vine, şi-o curiozitate nestăvilită îl îndemna să se ducă, să vadă şi să dezlege taina. Cînd şi-a dat seama că necunoscuta s-a oprit, se mai lupta încă cu slabele sale temeri, ca nu cumva să facă ceva pe care n-avea dreptul să-l facă, expunînd astfel aqiunea pe care-o iniţiase şi răspunderea atî^ tor suflete omeneşti unor riscuri nebănuite. Se aflau Înaintea unei uşi scunde. Scoţînd o cheie, femeia a introdus-o cu gre^ utate În broască şi, răsucind-o de cîteva ori, uşa cu o singură larură s-a deschis scÎrţÎind. Au pătruns Într-o Încăpere Întu^ necată şi strîmtă, cu iz de mucegai şi umezeală. Sgur6s s-a Împiedicat de-o scară de lemn de la primul pas pe care l-a făcut.

- Ssst ! tresări speriat şi reţinut glasul femeii, care se oprise şi trăgea cu urechea, pentru a-şi da seama dacă nu cumva fuseseră auziţi de cineva.

„Ce naiba ! se miră tînărul. Ne ascundem şi de cei care se află în aceeaşi casă cu noi?. .. " Şi, deodată i-a străfulgerat ceva prin minte, o bănuială aducătoare de lumină. „Da, da, ea trebuie să fie !" îşi spunea În gînd, În timp ce urca scara răsucită. întoarse capul şi către dreapta, şi către stînga, adul^ mecînd parcă un parfum cunoscut. Intre timp, ajunseseră la capătul scării şi mergeau bîjbîind printr-un mic coridor. Aerul dimprejur era plin de tihna aceea blîndă şi călduţă proprie încăperilor locuite. Femeia a ciocănit discret de două ori Într-o uşă ; un pas uşor s-a apropiat dinlăuntru, uşa s-a Întredeschis, luminîndu-l pe Sgur6s drept În faţă ; mirosul greu al parfumu^ lui de mosc l-a învăluit de pretutindeni, ameţindu-l. Clipind des din pleoape, a văzut-o pe Bianca stînd dreaptă dina^ intea lui, cu păru-i bogat despletit pe umeri, cu braţele goale şi cu buzele cărnoase înflorite de-un zîmbet. Cu una dintre mîini ţinea uşa, În cealaltă prefira buclele grele, care i se rostogoleau În inele pe obraji. Părea că se pregăteşte să se culce şi că a

surprins-o la o oră neobişnuită. Purta o că- maşă de noapte albă şi spumoasă, căzînd în falduri grele şi adînc răscroită la gît şi la subsuori, care, În lumina candelei aninată alături de pat, căpăta o transparenţă difuză. !ntin^ zînd distrată mîna grăsulie, pentru a-i fi sărutată de slujnica arăpoaică, a adăstat, cu privirile stăruitor aţintite asupra lui Sgur6s, pînă cînd uşa s-a închis în urma acesteia.

- O *! amore mio !* exclamă îndată ce s-au aflat singuri şi, fără nici o altă introducere sau şovăială, i-a încolăcit grumazul cu braţele goale şi şi-a sprijinit capul pe umărul lui.

înainte de a apuca să se gîndească ce trebuie să facă, a sim^ tit buzele calde şi umede lipindu-se de gura lui. Era aceeaşi Bianca, pasionata Bianca din Nauplion. Părea că timpul trecut nu se scursese aievea, că-l primea şi acum ca la una din obiş- nuitele lor Întîlniri nocturne. Era limpede că pentru dînsa nu se schimbase nimic, că nimic nu i se părea Biancăi mai firesc ca faptul că-l regăsea şi pe el la fel de neschimbat, aşa cum îl cunoscuse. Cursul vieţii rămăsese neschimbat pentru ea în ul^ timii doi ani.

- Nu ţi-a fost dor de mine, *caro mia?* îl întrebă dez^ mierdător şi fără nici o urmă de imputare în glasul nespus de grav.

Cu un gest slab, de-o infinită gingăşie, a Împins-o la mică distanţă de el şi a privit-o cu oarecare curiozitate. I se părea că e la fel ca mai înainte şi, totuşi, oarecum deosebită. Acum nu mai purta pe creştetul capului scufiţa aceea de catifea roşie, o scosese, poate, în vederea culcării. Chipul ei era fraged şi În^ florit, ochii umezi, iar arcurile negre ale sprîncenelor se În^ muiaseră Într-o dulce relaxare. Avea ciudata impresie că e mai tînără decît o ştia şi, cu toate că era de-o vîrstă cu el, la N au^ plion îi păruse mai vîrstnică şi mai impunătoare. Ceva înde^ părtat, semănînd cu duioşia aţipită şi cu voluptoasa chemare a dorinţei, s-a înfiripat În sufletul lui. A Înţeles că nu Bianca era aceea care rămăsese neschimbată, ci că el era acela ce se maturizase În acest răstimp.

- Oh ! cît de lipsit de suflet eşti ! îi spuse ea cu un zîmbet dulce. Ai ştiut că Bianca se află În acelaşi oraş cu tine, dar nici prin gînd nu ţi-a trecut să vii s-o vezi !

S-a scuzat stîngaci, străduindu-se să nu-i stîrnească ura, pe care o ştia nespus de primejdioasă. Bianca nu trebuia să bănuiască lucrul acesta pentru nimic în lume! Nu trebuia să afle...

- Dar nu e nici o săptămînă de cînd am aflat, repetă dînsul, şi-apoi, timp de trei-patru zile am fost plecat din Kala^ mata.

Şi spunînd cuvintele acestea, l-au şi cuprins regretele, de^ oarece se temea să nu-l întrebe, curioasă şi stărui toarc cum o şua, unde fusese. Dînsa, însă, asculta şi nu asculta, parcă, scu^ zele sale, cu care părea a fi mai dinainte împăcată. Era limpede că dorea să reia legătura cu orice preţ, fără a-i păsa de nimic altceva În afară de aceasta.

- Hai, vino mai aproape şi aşază-te ! Ce stai aşa ca un străin ?

Şi l-a poftit să se aşeze pe patul ei.

- Chiar aşa e,' Bianca, dar nu mi-ai spus cum se face că tu şi tatăl tău vă aflaţi la Kalamata.

Am venit de mult aici. Sînt mai bine de şase luni de-·a- tunci.

De ce-aţi plecat din Nauplion ?

Credeam că ai ghicit ; ştii bine că tata nu s-a bucurat niciodată de prea multă încredere din partea frîncilor, care-i suspectau toate mişcările... După întîmplarea din noaptea aceea, ştii care, frica lui a crescut şi mai mult. Se vede treaba că guvernatorul, care căpătase între timp unele informaţii, înce^ tase să mai creadă că Deliuria îi trimisese pe oamenii săi să săvîrşească asaltul acela şi începuse să-l bănuiască pe Gaffore şi, o dată cu dînsul, şi pe tatăl meu.

- Hm!

- În felul acesta am fost siliţi să plecăm din Nauplion. Tata nu se mai simţea în siguranţă acolo.

Şi, aplecîndu-se, l-a privit cu ochii plini de dorinţă.

- Dacă nu te-aş fi căutat eu, spuse dînsa, şi dacă n-o tri^ miteam pe slujnica mea să te-aducă, n-ai fi venit niciodată aici, nu-i aşa ?

- Ce tot vorbeşti !

- Da, da, de bună seamă că n-ai fi venit niciodată ... spuse dînsa pe gînduri cu privirile ţintuite în gol.

- Uiţi, Bianca, pasă-mi-te, că trebuia să iau unele măsuri âe prevedere şi să mă feresc de tatăl tău.

Nu i-a răspuns ; îşi urmărea gîndurile. Pieptul ei se ridica uşor, unduind supla cămaşă de noapte, de sub care răzbea o undă parfumată, care înmiresma aerul şi ameţea mintea.

- Prin urmare, ne aflăm în casa tatălui tău, nu-i aşa ?

- Desigur. Ţi-e frică ? îi răspunse ea, Întorcîndu-se şi ţintuindu-l cu priviri scăpărătoare.

Acum o recunoştea : era vechea şi trufaşa Bianca.

- Nu, ripostă el zîmbind, dar în seara asta n-am recu^ noscut-o pentru că am intrat pe altă uşă. Nu e prima oară cînd vin În casa asta.

- Ştiu.

El s-a speriat şi m acelaşi timp şi-a amintit de fereastra care scÎrţîise în noaptea cînd venise a1c1 împreună cu Daniil şi cu cei cinci jălbari.

Ştiai mai de mult, nu-i aşa ? o întrebă cu şiretenie.

- Te-am văzut de-acolo.

Şi, întinzînd mîna, a arătat undeva în odaie ; el, însă, ur^ mărind cu privirea semnul ei, n-a văzut nici vreo uşă şi nici vreo deschidere oarecare în punctul pe care i-l indicase. Nu se afla acolo decît un dulap mare încastrat În zid.

- Şi ai auzit tot ce-am vorbit?

- Da, am auzit.

Au tăcut amîndoi. Sgur6s rămăsese pe gînduri, încercînd să studieze eventualităţile care se iveau, una dte una. Ea şedea cuminte alături de el. Atunci i-a trecut prin gînd să folosească prilejul.

- Ascultă, Bianca, acum, cînd ştii tot.„ n-ai putea să-mi spui dacă tatăl tău mi-a spus adevărul ?

Ochii ei erau duri şi tăioşi.

- Ţii cu tot dinadinsul să aduci la îndeplinire tot ceea ce aţi hotărît împreună ?

- Da.„ n-am să-ţi ascund că„. sigur că ţiu.

Adăstă o clipă În tăcere, apoi îi răspume sec :

- Ţi-a vorbit sincer.

- Işi va respecta oare făgăduiala ? N-o să mă vîndă frîncilor?

- Nu.

Sgur6s a zîmbit.

- Nici dacă ar afla că În seara asta mă aflu alCI, În ia^ tacul tău ?

Aţintindu-şi privirile asupra lui, Bianca s-a ridicat încet şi i-a spus cu nespusă mîndrie :

Dacă ţi se pare că te afli în primejdie, n-ai decît să pleci.

Bianca ! Cum poţi să spui una ca asta ? Ţi-am dat vre^ odată prilejul să mă crezi fricos ?

- Şi, pentru a o îmbuna, a întins mîinile şi i le-a cuprins pe-ale ei, dar ea a rămas neclintită.

- Nu te-am chemat aici astă seară decît pentru ca să afli totul, să ştii că Bianca e mai credincioasă decît oricine priete^ nilor săi. Crezi că te-aş fi adus dacă n-aveam să-ţi ofer ceva ?

Sgur6s nu înţelegea nimic.

- De ce-mi spui lucrurile acestea ?

- Dacă ţi-ai fi amintit de mine, n-ai fi aşteptat să te caut eu ... ai fi venit singur. Da, da. .. Ştiu că inima ta nu mai simte nimic pentru mine ...

A protestat cît a putut mai energic şi mai convingător.

- Taci, i-a poruncit, şi vino Încoace !

Şi ducîndu-se la dulapul pe care i-l indicase mai Înainte, l-a deschis. Era ticsit cu haine femeieşti. Dîndu-le la o parte cu ambele braţe, i-a făcut semn să intre În deschizătura dintre rochii. A intrat ezitînd.

- Priveşte prin crăpătura asta ! i-a spus ea.

Domnea un parfum cald şi dulce de trup femeiesc. Intre scîndurile din fundul dulapului se afla o crăpătură prin care răzbea o lumină imperceptibilă şi se putea vedea în încăperea vecină. Sgur6s s-a întors, uitîndu-se mirat la Bianca.

- Priveşte ! i-a mai spus o dată.

S-a apropiat şi a privit. încăperea îi era cunoscută, cu toate că nu vedea decît o parte din ea. A deosebit o candelă şi un cap aplecat asupra unui pupitru. Matteo Kafuris se afla acolo.

- O ! exclamă el, retrăgîndu-se în grabă.

- Aşteaptă, să vezi ce urmează ...

S-a aplecat din nou asupra crăpăturii şi a privit. Urechea lui a desluşit cîteva cuvinte rostite încet şi încîlcit. Prin ur^ mare, Kafuris nu era singur.

- ... cele douăzeci de perpire împrumutate În decembrie şi cu cele treizeci din ianuarie fac cincizeci, nu-i aşa ? calcula glasul său tărăgărnt, în timp ce degetul scheletic alerga pe-un catastif deschis. Cincizeci, deci, şi cu încă douăzeci şi cinci, date În luna mai, fac şaptezeci şi cinci. Aici e notat totul, bănuţ cu bănuţ, n-ai decît să te osteneşti şi să vezi singur dacă te îndoieşti cumva. _Vezi ? Pe pagina asta e scris numele arhon^ telui dumitale. Să socotim, deci : dobînda pentru primul îm^ prumut este egală cu şase ori doisprezece, ceea ce înseamnă şaptezeci şi doi. Pentru ce-l de-al doilea, cincisprezece ori

unsprezece, adică o sută şaizeci şi cinci. Pentru cel de-al treilea, douăzeci şi cinci cu şapte şi cincizeci, adică o sută optzeci şi şapte şi cincizeci. Şi acum să adunăm. Iată, s-au făcut patru sute douăzeci şi patru şi cincizeci, fără cheltuielile mici. Am socotit exact, nu-i aşa ?

- Nu ştiu. Eu mă încurc în cifrele astea !

Sgur6s a tresărit. Al doilea glas !. .. Unde mai auzise glasul acesta?

- Nu, nu, strigă bătrînul, nu mai vorbi aşa, e ca şi cum m-ai înjura în faţă ! Te rog să socoteşti şi dumneata! Vrei s-o luăm de la Început ?

- Vreau să terminăm ! ripostă tăios glasul străin.

Sgur6s s-a aplecat şi s-a mişcat din loc, trudindu-se să-l vadă pe celălalt vorbitor, dar n-a reuşit. Nu-i auzea decît glasul gutural şi gros, care-i amintea ceva neplăcut, pe care nu-l putea preciza nici el.

- Cine-i celălalt ? a Întrebat-o cu glas coborît pe Bianca, aflată înapoia lui.

- Nu-l cunosc.

S-a aplecat din nou asupra crapaturii.

- Patru sute de perpire este o sumă ! continuă v1sator Kafuris. Şi arhon Sguromallis nu poate fi supărat din pricina mea, l-am servit atît cît a fost cu putinţă.

Sgur6s a sărit ca fript. „Arhontele Sguromallis ! O, soartă !... " Concomitent, urechea sa auzea glasul celuilalt răs- punzîndu-i sec genovezului :

- Da, dar nu-i decît un împrumut, bătrînule, din care n-ai să ieşi păgubit. Stăpînul meu are o avere ca-n basme, şi-ţi va plăti cu vîrf şi îndesat !

Pe fruntea lui Sgur6s s-au îmbulzit broboane de transpi^ raţie, iar mîna lui a căutat un sprijin pe uşa dulapului. Tre^ murînd de furie, şi-a trecut palma peste ochi. Il recunoscuse pe celălalt după glas : era ucigaşul mesagerului regelui, călugărul din Mitzithras, spionul din Mesareea !

- Ei, unde te duci ? întrebă buimăcită Bianca.

Sărise afară din dulap şi cerceta uluit zidurile dimprejur, ca şi cînd ar fi căutat o uşă sau o deschizătură prin care să poată pătrunde dincolo. Mîna i se încleştase spasmodic pe mî^ nerul pumnalului.

- Deschide-mi, Bianca, deschide odată ! o implora el scos din minţi. Trebuie să ajung dincolo ...

Unde?

Acolo!

ln odaia tatălui meu ? Ai înnebunit ?

Trebuie!

Sfîntă Fecioară ! Şi-a pierdut minţile !. ..

A trebuit să se lupte din răsputeri cu dînsul ca să-l con^ vingă şi să-i arate primejdia care-o ameninţa şi pe ea, şi ac^ ţiunea la care se .înhăma el însuşi : parcă înnebunise !

- Omul acela de dincolo e piaza-rea a vieţii mele, spunea el, holbînd ochii orbiţi de furie. Nu-mi apare înainte decît pentru a-mi aduce o veste haină. Deschide-mi, Bianca, dacă mă iubeşti !. ..

L-a îmbrăţişat şi s-a încleştat de el.

- Vrei să năruieşti totul Într-o clipită, l-a Întrebat ea, sau să asculţi ce se va mai discuta dincolo, pentru a te lămuri pe deplin?

- Da, da, ai dreptate, trebuie să ascult !

A intrat În dulap şi s-a aplecat din nou asupra deschizăturii, dar răsuflarea lui era atît de agitată încît se temea să nu se trădeze.

- Spune-mi mai bine cum o să-mi recapăt banii şi cum o să-mi primesc dobînzile ? Asta să-mi spui !

Stăpînul meu are moşii.

- Dacă are, de ce nu le vinde ? N-are decît să le vîndă.

- Vezi c-ajungi tot la vorbele mele ! Chiar asta are de gînd să facă ! Ţi-am explicat doar !

- Da, dar cînd, cînd ? Astea-s vorbe, vorbe, vorbărie goală! .

- Averile sînt la Constantinopol, bătrîne, şi pentru treaba asta trebuie să meargă el însuşi la faţa locului, dar cum s-a^ jungă, messir l-fatteo, dacă nu vrei să-l ajuţi acum, pentru ul^ tima oară?

Sgur6s a văzut chipul lui Kafuris, care se ridicase În aer şi rămăsese nemişcat şi cu ochii tulburi, aşa cum obişnuia să facă ori de cîte ori mintea lui clocea ceva.

- De două nopţi mă chinuieşti Într-una ! îi spunea el, cu^ prins de amărăciune, trimisului nevăzut. Dacă e ceva de făcut fă odată, pentru că răbdarea mea a ajuns la capăt ! Cînd so^ coteşti că poate pleca ?

- Pe mine mă Întrebi ? Imediat ce-i vei da noul îm^ prumut.

- Şi dacă, vorba vine, i l-aş da acum, ce s-ar Întîmpla ?

- Ar pleca imediat !

Kafuris a rămas din nou cu privirile În gol.

- Greu, foarte greu ! şopti el ca pentru sme, dar destul de tare pentru a auzi şi celălalt.

Era limpede că începea să cedeze.

- Hotărăşte-te, messir Matteo, pentru ca de pierdut nu vei pierde în nici un caz, ţi-o garantez eu.

- Da, dar cum, cum ?

Se vede treaba că trimisul a Înaintat cu doi-trei paşi, de^ oarece s-a auzit podeaua sCÎrţÎind.

- Bătrîne, arhontele Sguromallis îşi va plăti datoria ţării tale, îi spuse el coborînd glasul. Gîndeşte-te numai la faptul că în felul acesta vei deschide porţile Morias-ului.

- Vorbe şi iar vorbe ! De-un an de zile nu aud altceva decît cuvintele acestea.

- N-a sosit momentul prielnic, Mitzithras are o garni^ zoană puternică, şi stăpînitorii ei o au sub control. Mai sînt multe de făcut pînă cînd Sguromallis va reuşi să adune toate cheile în mîna sa.

- Astea nu-s decît \'._orbe goale, ascultă ce-ţi spun eu ! Dumneata Îţi baţi joc de mine, iar el e îndrăgostit de frînci. Vă cunosc eu ! Dacă va preda vreodată Mitzithras, o va preda frîncilor, nu mie. Ai să vezi c-aşa e.

- Te înşeli ! De la frînci nu mai are nimic de cîştigat, as^ cultă-mă pe mine.

- Şi cum va proceda pentru a fi de folos patriei mele, ai ? Pentru a ne putea Întinde pe uscat, noi, genovezii, trebuie să punem piciorul mai Întîi în Monemvasa, care e port, şi, hehe !, Monemvasa e-o cetate puternică, care rezistă.

- Ştii foarte bine că el va afla mijlocul de-a o supune.

- În Monemvasa conduc Demonoianii, o familie vitează. Nici vorbă despre aşa ceva !... Acolo nu-i nimic de făcut !. ..

Emisarul ajunsese la deznădejde, pare-se, deoarece se auzea cum îşi loveşte mîinile una de alta. însă Kafuris, indiferent, nu mai auzea nimic. El urmărea în aer întruchiparea visului său, iar chipul său căpăta o expresie de beatitudine, provocată, parcă, de-o muzică fermecătoare.

Cînd spui că va pleca ? întrebă el la un moment dat. Indată ce-i vei trimite perpirele.

Ia-le !

Pirueta era atît de bruscă şi neaşteptată ÎncÎt emisarul lui Sguromallis a amuţit, limpede fiind că se zăpăcise cu totul. Grăbit şi cu tinerească sprinteneală, genovezul s-a ridicat, ·a dispărut pentru cîteva clipe, după scurgerea cărora s-a îna^

poiat, ţinînd În mînă un săculeţ de pînză roşie. Punîndu-l pe pupitru, l-a desfăcut cu degete tremurătoare şi, vîrînd mîna Într-însul, a scos un pumn de monede de aur şi a Început să le numere.

- Iată treizeci de perpire de aur ! spuse el, Întinzîndu-le străinului.

Sgur6s n-a văzut decît două mîini păroase care se Întindeau să ia banii şi colţul vînăt al unei mantii.

- Dar să plece, spuse genovezul, retrăgînd mîinile înainte de-a preda banii, să plece numaidecît, numai cu condiţia asta i le dau ! Altfel îi voi cere să-mi Înapoieze şi banii, şi dobînda celor trei împrumuturi.

- Nu te teme, că va pleca. După două zile de la sosirea mea la Mitzithras se va îmbarca pentru Constantinopol.

Atunci Kafuris i-a dat banii. ·

- Haide, ia-le şi du-i-le ! spuse el brusc şi, întorcînd spa^ tele străinului, se reaşeză În jilţ.

S-a auzit zgomotul unor paşi care se îndepărtau şi apoi s-a făcut linişte.

- Ei, ce zici, îl întrebă Bianca pe Sgur6s, care coborîse din nou În iatac, am făcut bine că te-am chemat ?

- Da, şi-ţi mulţumesc ... îi răspunse el, Întinzîndu-i mîna distrat.

Fruntea lui, nespus de palidă, era brobonată de trans^ piraţie.

- Stai jos, îl pofti fata. De ce te-ai schimbat aşa la faţă ?

- Nu-i nimic. Am nevoie de aer proaspăt şi rece ; m-a ameţit căldura din dulap şi parfumurile tale. Voi veni să te văd mîine seară, Bianca. Acum mă ierţi, nu-i aşa ?

Şi spunîndu-i acestea, i-a zîmbit, căţînd să se justifice. Vă- zîndu-l atît de schimbat, n-a Încercat să-l mai reţină În nici un chip. După un scurt răstimp de gîndire, l-a condus pînă la capătul scării şi i-a luminat calea.

- Nu trînti uşa la ieşire şi, dacă vrei să mai vii În vreuna din serile acestea la mine, aruncă-mi cu o pietricică în f e-reastră ! Se află chiar deasupra uşii. Voi tnmtte siujnica jos şi-ţi va deschide.

- Voi veni, a asigurat-o dînsul şi, dînd să coboare, de^ odată şi-a amintit de ceva, s-a Întors şi, ca să nu rămînă nici· o umbră de îndoială primejdioasă, a luat-o În braţe şi a sărutat-o

pe gură.

- Te iubesc mai mult decît oricînd, Bianca!

- Nu-i adevărat, nu mă mai iubeşti, spuse ea cu asprime, dar nu-mi pasă. Mi-e de-ajuns că nu iubeşti pe alta.

Dus pe gînduri şi cu capul plecat, Sgur6s a coborît scara întunecoasă.

Capitolul XIV

CEASUL ROBILOR

Ultimele cuvinte ale Biancăi erau numai un avertisment, sau o ameninţare directă ? se întreba Sgur6s În timp ce se în^ torcea în camera sa. Nu putea spune că dragostea genovezei îl interesa foarte mult, dar conştiinţa noii primejdii, dezvăluite de amănuntul acesta, stîrnise o adevărată furtună În lumea gîndurilor sale.

În ziua aceea aflase o mulţime de noutăţi, şi toate îl loveau necruţător. În urma celor auzite, nu mai avea nici un temei de îndoială asupra sincerităţii lui Kafuris, dar noutatea, care În alte împrejurări i-ar fi adus linişte şi uşurare, acum, din păcate, proiecta o lumină nouă şi înspăimîntătoare asupra gran^ diosului plan al genovezului, care nu ţintea să înşface numai Kalamata, ci şi Mitzithras, şi să-i lovească, fără nici o ale^ gere, şi pe frînci, şi pe greci, drept în inimă. Cine ştie ce mai clocea În mintea sa diabolică ! Nu mai încăpea nici o îndoială că dezgustătorul bătrîn aqiona în taină pentru ţara sa şi că era un agent politic temut. Genova Întindea ghearele, peste mare, ca să înşface Morias-ul, să cucerească centrele vitale ale Răsăritului Înaintea Veneţiei, ţintind să-şi împlinească ambi^ ţiile şi să cîştige astfel măreţia şi puterea de care avea nevoie în această rivalitate de moarte.

Kafuris reuşise sa InJUge, concomitent, două vite de po^ vară la carul acestei aqiuni. Una dintre ele era Sgur6s însuşi, care trebuia să-i cîştige Kalamata, lovind drept în inimă auto^ ritatea Villehardouinilor. În felul

acesta, prinţesa s-ar fi trezit Într-o bună dimineaţă alungată pentru totdeauna din cuibul cald al cetăţii părinţilor săi. Cealaltă era Sguromallis, trădătorul care dădea lovituri mortale ortodoxiei. Oh ! Hristoase !. .. Ce semnificaţie avea Înrudirea aceasta? Şi unchiul şi nepotul se aflau pe neaşteptate În slujba Împlinirii aceleiaşi odioase aqiuni ! Nu care cumva aceasta era osînda ursitei, destinul negru şi inexorabil al familiei lor, care o Împingea, cu sau fără voia ei, la decădere prin trădare ?

Sgur6s s-a înfiorat. încă o dată în viaţa lui, şi poate În^ tr-una dintre cele mai critice situaţii, stă faţă În faţă cu ceva rece şi neomenos, fiară cu răsuflarea Îngheţată şi ochi sticloşi. E ursita lui. O priveşte înlăcrimat, plin de-o revoltă neputin^ cioasă, şi vede idolul său oglindindu-se În ochii ei holbaţi şi nepăsători. La îndurare nu te poţi aştepta din parte-i, nu-ţi stă la îndemînă decît un singur lucru : să te lupţi crîncen cu ea, s-o loveşti, răzbit, la mir, sau s-o amăgeşti. Se bucura de faptul că, Împins de presimţirile sale, îi Întinsese o capcană înainte de a-i simţi prezenţa : călătoria sa la Mitzithras şi În^ voiala cu Căpetenia îl priva de primele riscuri, dîndu-i În acelaşi timp posibilitatea de-a se elibera. Binecuvîntat fie ceasul cînd se gîndise să nu-i rămînă credincios lui Matteo Kafuris !

Acum însă nu mai era timp de pierdut, nu mai avea răgaz pentru mărunţişuri nefolositoare şi nici pentru zăbavă : ceea ce era de s~vîrşit trebuia Împlinit cît mai degrabă. Forţele În^ tunericului stăteau la pîndă. înainte aşadar cu tot sufletul şi cu părul fluturînd În vînt !

Din seara aceea Sgur6s n-a mai cunoscut odihna nici ziua, nici noaptea. Pînă la împlinirea sorocului lui Kafuris mai erau douăzeci de zile. Numai douăzeci de zile ! În timpul acesta, lumea trebuia să-şi schimbe faţa, superstiţiile trebuiau să se stingă, umbrele să se risipească, şovăielile să se dezlege, şi, în cele din urmă, trebuiau desăvîrşite toate pregătirile. După o săptămînă s-a înapoiat şi Fedor, aducînd veşti bune. Maina era gata să-i dea şase sute de bărbaţi viteji, unul şi unul, mun^ teni care nu şi-au frînt grumazul înaintea stăpînului. iar din Ianitsa puteau recruta pînă la douăzeci şi cinci de palicari. Ka^ lamata urma să dea restul, adică încă o dată pe atîta. Pe fie^ care dintre aceştia din urmă Sgur6s îi avea în minte şi îi cu^ noştea atît de bine încît, dacă ar fi ţinut cu tot dinadinsul, le-ar fi putut

scrie numele, atît cel de familie, cît şi cel de botez, pe dinafară. Toţi erau oameni dintr-o bucată.

lntr-una din serile sumbre ale lui noiembrie, Sguros se afla la Ianitsa şi, stînd împreună cu Fedor În faţa vetrei, Întoc^ meau planul amănunţit al răscoalei. Vîntul din miazăzi sufla puternic şi atmosfera era încărcată de furtuna care se apropia.

- Va trebui să fim în măsură a rezista timp de-o săptămînă, spuse Sgur6s, referindu-se la timpul ulterior cuceririi. ln răstimpul acesta ne putem pune nădejdea în magaziile cetăţii, care trebuie să fie ticsite cu bucate.

- Din Kalamata n-o să luăm nimic ?

Sgur6s socotea că nu le stă în putinţă. Prevedea asedii pu^ ternice din partea francilor.

Dar parcă spuneai că şi Kafuris ţi-a făgăduit a1utor. insistă Fedor. De ce nu vrei să-l primeşti ?

- Nu ! Nu vreau să iau nimic de la Kafuris !

Ianitsiotul nu spuse nimic, dar nu ţricepea de fel cum vin.^ tărăşenia asta. Era limpede că răsculaţii, care n-aveau de gînd să predea cetatea genovezilor, puteau exploata din plin planul lui Kafuris pînă la apariţia corăbiilor Genovei În largul mării. Pentru el era bun orice mijloc.

- Nu vreau să primesc nimic de la Kafuris ! mai strigă o dată Sgur6s, cuprins de furie. Sau singuri, sau nimic !

O mică răceală se aşternu Între dînşii. Nu era pentru prima oară cînd Sgur6s îşi dădea seama că planurile sale nu se potri^ vesc cu acelea ale slavului. Era limpede că ianitsiotul nu era împins din urmă decît de răzbunare, de setea întunecată de-a recupera sîngele pe care i-l datorau. Lui îi era indiferent tot ceea ce s-ar fi pl!trerut după căderea cetăţii şi de aceea socotea că hotărîrea lui Sgur6s era profund nejustificată şi îngreuiată de neînţelesul sentimentalism de-a preda cetatea oamenilor din Mitzithras, ai regelui, şi nu genovezilor, care păreau a fi cei mai s1gun.

- Nu gîndeşti înţelept, spuse el, luptînd pentru a-şi înăbuşi revolta, după puţin timp de gîndire. Regaliştii Mitzithrei nu vor călca pacea decît cu foarte mare greutate, şi aceasta ar în- semna să-l înşelăm pe Kafuris. Spune-mi, rogu-te, de unde vei mai căpăta ajutor ?

- De la mine.

· - 'Vo rbeşti ca un copil, Sguros !

- Regaliştii vor călca pacea ! insistă Sgur6s, văzînd că n-are

alte argumente la îndemînă. _

În timpul acela, Varia a intrat, ţinînd În braţe o legătură de frînghii, s-a apropiat de vatră şi a Început să le împletească, În tăcere, înaintea lor.

- Eşti aproape gata, Varia ! spuse Sgur6s, bucuros că poate schimba vorba.

Varia zîmbi naiv, deşertînd cîteva legături de frînghie din şoq. Era o scară împletită, scară pe care trebuia s-o pună pen^ tru a se urca pe zidul cetăţii.

- Trebuie să tragem la sorţi, pentru a vedea care va fi cel ce va urca Întîi, spuse Sguros rîzînd. Te prinzi, Fedor?

-Slavul nu i-a răspuns nici de data aceasta ; ochii săi rămî- neau la fel de întunecaţi ca şi pînă acum, înfundaţi În orbitele testei

- - Nu vrei să tragi tu la sorţi, Varia?

- Dacă ţii atîta, n-ai decît să te urci tu cel dintîi, spuse Fedor mîhnit şi fără a-l privi, dar să ştii că eu am să-l răpun pe primul frînc cu care vom da nasul acolo sus.

Aceasta era dorinţa lui de căpetenie : să-l căsăpească, cu mîna lui, pe primul ostaş franc !

- Nu-i vom răpune decît pe cei primejdioşi, propuse Sguros. Pe ceilalţi îi vom dezarma şi le vom da drumul la ai lor.

- Nici gînd ! strigă furios slavul. Ii vom trece pe toţi pe sub ascuţişul săbiei !

Propunerea lui iniţială prevedea măcelărirea Întregii garni^ zoane şi incendierea clădirilor, iar Sguros n-a reuşit decît cu mare greutate să-l convingă că incendiul nu le putea fi În nici un caz prielnic, de îndată ce erau nevoiţi, oricum s-ar desfăşura lucrurile, să reziste asediului.

Privindu-l şi astăzi pe viitorul său tovarăş de luptă, se gîndea din nou că oamenii care se Întîlnesc la aceeaşi răspîntie şi ajung să păşească împreună, deseori o pornesc de la drumuri cu totul deosebite. Acum se temea de el. I se părea că razele ~oarelui n-au strălucit niciodată În inima lui, că păsările n-au ciripit şi că florile n-au îmbobocit niciodată pentu el. În măruntaiele lui nu creştea decît buruiana otrăvită a urii ! Şi, totuşi, parcă Fedor era acela care Într-o seară îi spusese, la hanul său din Kalamata : „Dar am să te iert, pentru că am Înţeles că ai iubit-o mai mult decît poţi s-

o urăşti„." Nu trecuse prea multă vreme de atunci.

Ce metal se ascundea În străfundurile conştiinţei acestui om ? Fier sau aur? ... Nu va afla niciodată ...

Şi sorocul se apropia. Sgur6s alerga pretutindeni, din colibă În atelier, de pe cîmpie la munte, înflăcărînd sufletele, înteţind jeraticul care mocnea şi întreţinînd scînteia sfioasă care de-abia se aprindea. Sosea plin de avînt, entuziast, încurajîndu-i pe cei care şovăiau şi insuflînd optimismul prin rîs şi ,voie bună. Nu^ mărul caselor şi familiilor care-l aşteptau ca pe Mesia, pentru a-i oferi odihna de seară după goana istovitoare din timpul zilei, era considerabil. I-a văzut, destul de adeseori, ieşind În prag pentru a-l Întîmpina, agăţîndu-se d~ ferestre şi salutîndu-l nerăbdători, de departe. Adăsta cîteva clipe Împreună cu dînşii dinaintea vetrei şi le juca ţîncii pe genunchi. Vrăjite de vor^ bele lui, fetele prindeau treptat curaj şi se apropiau să-l asculte, sprijinindu-şi braţele pe speteaza jilţului său. Nu le spunea minciuni, nu le făgăduia fericiri himerice şi nici nu-i îmbăta cu opiul amăgitor al poveştilor. Le vorbea limba simplă a celei mai adînci dureri, le vorbea despre pămîntul care rodeşte pen^ tru cei ce-l muncesc, despre soarele care pîrguieşte bobul de aur, despre primăvara care readuce păsările călătoare, despre fru^ museţea vieţii, creată de Dumnezeu astfel Încît să se bucure de ea deopotrivă şi vulturul, şi gîzele. Afară sufla vîntul tăios al iernii, Astritis frămînta pămîntul cu copita, aşteptînd so^ rocul plecării către alte meleaguri, dar acolo răsărise soarele tainic al fericirii, căldura binecuvîntată şi lumina senină. Fără a fi preocupat de grija de-a o mai Împleti cu cuvinte, Înţele- gea că pe lume nu poate exista bucurie mai mare decît aceea pe care-o simte omul care Împărtăşeşte bucuria celor din jurul său. Cele douăzeci de zile se apropiau de sfîrşit şi nu mai rămîneau decît două-trei zile pînă la sosirea clipei celei mari.

Hotărîseră cu de-amănuntul locul În care se vor aduna pentru pornire, în care punct al cetăţii se va dezlănţui, şi ora la care se va porni asaltul. Sava ţăranul trebuia să-i vestească pe cei Wll M.ain.i ci era cimpul să *se* adune şi să pomească. Pre- vedeau ca m primele momente nu vor avea de ÎntÎmpînat. oprelişti de neînfrînt, dar că se puteau aştepta la ceasuri grele după aceea, cînd francii se vor înapoia în număr sporit şi în^ dîrjiţi de ura amorului-propriu jignit. Cetatea era mai greu de păstrat decît de cucerit.

Gîndindu-se că nu e cuminte să se înstrăineze încă de pe-

acum de vicleanul bătrîn, care ar .fi intrat, desigu'r, la bănuieli, În ciuda dezgustului pe care i-l provoca Întîlnirea cu el, Sgur6s se mai dusese Între timp să-l vadă pe Kafuris, de vreo două ori. L-a întîlnit, deci, la el acasă şi l-a informat, în linii mari şi destul de vagi, despre planurile lor. Faptul că genovezul nu mai vădea interesul entuziast al 'inceputului l-a surprins. Îl asculta indispus, Încuviinţa monosilabic şi pirea foarte zgîrcit cu făgăduielile. N-a vădit mai multă căldură şi interes decît o singură dată, cîn<l Sgur6s a încercat să-l <les^ coasă, În mod intenţionat. Tînărul adusese În mod abil vorba despre Sguromallis.

- După cum mi:.ai spus, frîncii nu ne vor putea lovi chiar de la început, messir Matteo, deoarece atunci se vor afla de^ parte de noi, la turnirul acela de la Andravida. Ce facem, Însă, cu regele Mitzithrei ? De unde ştii că, dorincl să-l satisfacă pe prinţ, arătîndu-i pe viu credinţa lor faţă de pacea statornicita între dînşii, nu se va năpusti asupra noastră ~

- Nu se poate ! Asta nu se poate Întîmpla, răspunsese Kafuris cu vioiciune, regaliştii nu vor lovi oamenii de ace:-aşi credinţă cu dînşii, mai cu seamă acum, cînd n-ar aveJ. ni--·i un folos de pe urma aceasta !

- Aşa e, dar nu ştiu dacă n-ai auzit şi dumneau despre un oarecare Sguromallis, guvernatorul militar, un trădător. care c unealta frîncilor şi credinciosul superintendentului.

Kafuris a rîs cu şiretenie.

- Il cunosc, arhon Sgur6s, nu te teme ! Am avut eu grIJ:l ş1 de ăsta. Sguromallis e departe acum, foarte departe !. ..

- Cum adică departe ? Se află Înafară de Mitzithras ?

- Şi încă cum ! L-am trimis tocmai la Constantinopol ! Fără a-i da explicaţii suplimentare, Kafuris se bucură o bună bucată de vreme, stăpînit de un rîs care-i zgîlţîia ume^ rii. Lui Sgur6s îi era de-ajuns şi atît. Ceea ce ghicise ascultînd în taină, din dulapul Biancăi, scena care avusese loc ln seara aceea, se confirma acum. Kafuris nu acordase cel de-al treilea Împrumut decît În scopul de a-l îndepărta pe guvernatorul militar din Morias. Pe Sgur6s nu-l mai neliniştea decît apatia manifestată de genovez în timpul cînd îi vorbea despre asaltul asupra cetăţii. Era reală ? Vădea neîncrederea, regretul, sau nu era altceva decît un joc al ipocriziei bătrînului? N-a căpătat certitudinea asupra celei

de-a doua probleme a discuţiei decît Într-una din ultimele seri, cînd se afla În iatacul Biancăi.

- Peste două zile plecăm, îi spusese fata, la turnirul din Andra vida.

- Plecaţi ? Cine pleacă ?

- Eu şi cu tata.

Sgur6s se arătă mirat.

- Prin urmare, vă duceţi şi voi la turnir.

- Da, ne vom duce ; tata a hotărît lucrul acesta de-acum cîteva zile. Acolo se va aduna toată nobilimea Principatului şi încă mulţi alţii pe deasupra, ecleziaşti, tîrgoveţi, bogătaşi şi neguţători. Tata spunea că e un prilej unic de-a se Întîlni cu o mulţime de persoane şi de a-şi rezolva interesele.

Aşadar, Kafuris voia să,-plece. Sgur6s îi cunoştea acum gin^ durile tainice. Voia să plece pentru a fi departe În ziua cînd se va produce tentativa de-a lua cetatea, pentru ca francii să nu bănuiască că ştie ceva, sau că şi-a vîrît coada Într-un fel oare^ care în această treabă urîtă. Socoti,nd că lucrurile acestea nu puteau rămîne ascunse prea multă vreme, se gîndea Sguros, Kafuris avea destule motive să se teamă. Intr-o bună zi, cora.^ biile genoveze se vor ivi în. larg ... şi atunci, la adăpost fiind, va putea da În vileag, fără a se mai teme de nimic, iţele Întregii sale maşinaţiuni.

- Prin urmare, plecaţi la turnir, nu-i aşa?

- Da, spuse Bianca, dar să nu crezi că mă duc acolo pentru plăcerea mea, *tesoro mio* [16], ci numai pentru a nu stirni bănuiala tatii, spunîndu-i că prefer să rămîn. Dacă lucrul acesta s-ar fi petrecut ca o lună înainte, crede-mă ... aş fi crăpat de ciudă dacă nu m-aş fi dus, atît de nesuferită mi se părea viaţa la Kalamata. Acum, însă, cînd eşti aici, e cu totul altceva ...

Nu şi-a mai împlinit vorba, ci s-a lăsat moale În braţele lui şi i-a cuprins gîtul cu ambele mîini. Dragostea ei nu mai era plină de ameninţări şi de spaime, ca la începuturile ei, la Nau-

16 Comoara mea (lb. ital.).

plion, ci reînflorea duioasă şi docilă acum. Ceva se copsese şi se maturizase Într-însa ; poate conştiinţa că ea este aceea care se leagă, în timp ce el rămîne indiferent, şi fatala constatare că în dragoste cel slab este cel ce iubeşte cel mai mult.

Intr-adevăr, după două zile plecară către Andravida şi pu^ ţinii franci care mai rămăseseră În cetate. înălţîndu-se În şei, heralzii vestiseră şi la Kalamata că prinţul îi poftește la ma^ rele turnir pe toţi baronii, stegarii [1] şi cavalerii care-i erau vasali.

S-au rînduit În mijlocul pieţelor şi, sunînd în cele patru vînturi din lungile lor trîmbiţe, au dat de ştire că turnirul se organiza În cinstea primei aniversări a prinţesei Mah6, care Împlinea un an de la naştere.

În cetate n-a mai rămas drept garnizoană decît comandantul străjilor şi Cîţiva oşteni. Deodată cu gentilomii mai plecau la Andravida şi o seamă de tîrgoveţi, Însoţiţi de familiile lor, clerici superiori şi neguţători, localnici şi străini, care îşi cărau mărfurile rînduite pe măgari şi catîri. Localitatea pierduse strălucirea şi fastul vieţii aristocratice, ca şi cînd un nor acoperise soarele, stingîndu-i strălucirea. Kalamata se golise brusc. Uliţele nu mai erau stăpînite decît de calicime.

Bianca şi-a luat rămas""'bun de la Sgur6s în aceeaşi noapte. Tînărul venise pentru a se încredinţa însuşi de plecarea lui Ka^ furis, fata însă, Închipuindu-şi că venise de dragul ei, era în^ nebunită de neaşteptata fericire şi, dorind să petreacă împreună cu el o noapte de dezmierdări, ţinea cu tot dinadinsul să-l re^ ţină acolo pînă a doua zi de dimineaţă. Gîndurile lui însă zbu^ rau aiurea ; era grăbit şi nerăbdător, ca pasărea care simte aerul liber. Desprinzindu-se grabnic din îmbrăţişarea ei, şi-a luat rămas--Oun, fără să mai piardă nici o clipă.

- Ai s-o faci, deci, nu-i aşa? l-a Întrebat în şoaptă cu ,glasul ei grav, în timp ce el se pregătea să coboare scara în^ tunecoasă.

- Peste trei zile, ila aceeaşi oră, i-a mărturisit el laconic.

L-a privit În tăcere, cu ochi adînci şi plini de regrete.

[1] Cavalerii care comandau trupe recrutate de pe domenWe lor şi luptau sub steag propriu.

- Ne despărţim pentru a doua oara, 11 spuse ea În cele din urmă, pierdută pe gînduri. Prima oară a fost după asaltul de la N auplion, În grădina mea, iar a doua oară acum„.

A vrut să mai spună ceva, dar S··a oprit, cu privirile adum^ brite şi, cum el se pregătea să coboare, l-a reţinut.

- Dacă ne va fi dat să nu ne revedem, spuse răguşit, aş vrea să ştiu, Nikiforos, dacă mă iubeşti şi tμ„. (înghiţi încă o dată În sec şi adăugă, În sfîrşit, ·cu multă greutate) ... un pic.

- Desigur ... a asigurat-o el distrat. De ce te îndoieşti ? Dîndu-şi seama că e grăbit, l-a lăsat să plece. Un gînd i-a trecut fulgerător prin minte. Bianca îşi lua rămas-bun de la dînsul în felul acesta, gîndindu-se că în cele *c.:* urmau să s~ înuîmple şi-ar putea afla moartea? Iată ceva la care el nu se gîndise de loc. S-a oprit singur şi a privit-o, dus pe gînduri. În clipele acelea n-ar fi vrut să-şi ia rămas-bun de la dîma pentru totdeauna, poate, cu minciuna pe buze.

- De ce-mi spui lucrurile acestea ? o întrebă, cuprins de·o nedumerire ascunsă, căutînd totodată modul de-a începe explicaţia.

Ochii ei s-au încărcat pe ne~teptate de-o melancolie amad şi de-o nemărginită tristeţe. !i vedea privirea aceasta pentru prima oară şi, deodată, i s-a făcut milă de ea.

1i dăruise tot ceea ce-i stătuse în putere, îşi trădase tatăl şi îşi aninase propria viaţă, ca pe-un talisman, de gîtul lui. O imagine dară i s-a conturat În minte : la turnirul de la Andra^ vida se vor Întîlni şi vor sta, poate, foarte aproape una de alta două femei care nu se cunosc, două femei cu dimensiuni de simboluri în viaţa lui. Una care i-a dăruit totul şi a fost înşe- lată, şi alta căreia el i-a jertfit totul, care nu i-a dat nimic În schimb, el fiind cel ce-a rămas Înşelat. Nu, nu, de bună seamă că Bianca merita, cel puţin, o minciună dezmierdătoare În schimbul dezmierdătoarei realităţii pe care n-o obţinuse niciodată.

- Rămîi sănătoasă, Bianca !...

Stăpînită de melancolii, i-a răspuns făcîndu-i un semn cu mîna goală pînă la umăr şi a rămas În capul scării, urmărin- du-l pînă l-a pierdut din priviri.

Şi iacă că a sosit vremea ! Mainioţii nu s-au ivit încă, dar trebuie să se afle pe drum. Pînă cînd să răzbească vestea la pnnţ, şi el să-şi ia suita şi să coboare la Kalamata, fraţii săi vor

avea tot timpul să sosească. Ştiut fiind că turnirul nu va dura o veşnicie, nu mai trebuia să piardă nici o clipă.

În ultimele două zile, răzvrătiţii şi-au dat seama deodată că nu _mai aveau nimic de făcut. îşi Închipuiseră că vor avea nevoie şi de acestea pentru a-şi desăvîrşi pregătirile, iar acum, constatau că ar fi putut porni răscoala mai devreme. Ceva ase^ mănător unei mîhniri dublate de minie i-a cuprins brusc, Îm^ boldindu-le sufletul, stîrnindu-le setea nerăbdătoare de acţiune. În cursul acestor două dimineţi, cizmarul devenise de nerecu^ noscut, era cu totul supt la obraji, iar ochii îi străluceau veşnic, cuprinsi de febră. Umbla ca nebunul prin prăvălie, iar seara se ducea la fierăria lui Timoteu, unde monologa şi clănţănea din dinţi ca şi cînd cineva i-ar fi turnat apă rece pe cap. Atitudi^ nea lui Serafim l-a întristat pe Zervoheris. care-şi păstra Întot^ deauna sîngele rece şi nu făcea altceva, de obicei, decît să în^ jure, Încet, printre dinţi.

- Eu zic că pe-ăsta ar trebui să-l lăsăm În plata lui. i-a spus el lui Sgur6s. Nu mi se pare a fi prea de Doamne-ajută. la te uită cum l-a cuprins bîţîiala !. ..

Sguros îl contrazise.

- Nu cunoşti oamenii, Pandelis, cizmarul acesta-i unul dintre aceia care se topesc ca ceara. De tremurat nu tremură decît flacăra.

Numai lui Artemis, croitorului, nu i-au spus nimic. El era ca un burduf gol, care nu era bun de altceva decît să-l umpli cu vin. Dintre calfele lui, au ales doi flăcăi de vreo douăzeci de ani, care s-au prins cu făgăduidla că nu vor slobozi o iotă meşterului lor. În noaptea În care s-au pornit. l-au lăsat ne Artemis zăcînd jumătate beat, jumătate treaz pe-o masă din cîrciumă şi i-au dat de ştire nevestei sale să vină să-l ia de-acolo.

tn seara aceea nu s-au mai adunat la Timoteu. Au zăvorit porţile şi au trimis nevestele şi copiii să se culce, o dată cu asfinţitul soarelui. Opaiţele s-au stins de cu vreme în orasul care încremenise în tăcere. Era o noapte rece, fără lună şi bîn^ tuită de vînturi de noiembrie. Străjerul din foişorul cetăţii nu mai cînta. Unul cite unul sau în grupuri tăcute, au pornit de la casele lor către locul de Întîlnire. cu puţin Înainte ca lampagiul să-şi Înceapă rondul obişnuit. Acum se aflau în partea **de** miazănoapte a cetăţii, dinapoia unui zid

care des^ părţea malul rîului de ruinele unei mori dărăpănate. tn în- tunericul compact nu se vedea om cu om şi nu se puteau recunoaşte Între dînşii decît după glasurile înecate şi ele acum. O cucuvaie ascunsă undeva, în dărăpănăturile acelea, ţipa ascuţit şi monoton.

Sgur6s a venit însoţit de Zervoheris, de Timoteu ~i de Daniil. Preotului îi spuseseră să aştepte rezultatul şi să nu vină la cetate decît a doua zi, pentru a se Întîlni cu dînşii, dar el prinsese a răcni, spunînd că aşa ceva nu-i cu putinţă şi că nu se învoia cu nici un preţ. Venise aşadar de astăzi, pentru a fi împreună cu ei dintru începuturile începutului. Nu avea nici un fel de arme În mîini. Ceilalţi îşi Împărţiseră între dînşii suliţele aduse de fierar mai devreme, îşi petre^ cuseră arcurile cruciş pe piept şi, potrivit instrucţiunilor pri^ mite, purtau şi cîte-un cuţit şi o secure la centură. Ţăranii n-au primit suliţe, dar aduseseră cu dînşii secerile lor cele bine ascuţite. La vremea cînd cei din Kalamata se aflau adunaţi la un loc, au picat şi ianitsioţii pe care-i conducea Fedor. Pen^ tru că veneau de departe şi drumul era greu şi stricat de ultimele ploi, un copil desculţ şi cu un felinar în mînă mergea alături de dînşii. Adunaţi roată, răsculaţii se cercetau curioşi, cercînd a se cunoaşte în lumina slabă.

- Sînteţi cu toţii aicea ? a Întrebat Fedor.

S-au numărat Între dînşii ; erau cincizeci de bărbaţi, între care se aflau şi doi bătrîni : Petros, care abia se sculase din pat, şi Daniil.

- Dar cu copilul acesta ce-i? întrebă Sgur6s.

- Cu copilul sîntem cincizeci şi unu.

Copilul era fiul lui Sergiu, al spînzuratului ; purta asupra lui legătura cu scara de frînghie şi urma să meargă împreună cu dînşii.

- Stingeţi fînarul !

După ce l-au stins, întunericul, care părea şi mai des acum, i-a înghiţit din nou. Au adăstat o clipă, fără ca vreunul dintre ei să rostească un cuvînt.

- Şi acum, cu ajutorul lui Dumnezeu, Înainte ! rosti Sgur6s.

Toţi cei de faţă prinseră a bate semnul crucii. Vîntul şuiera printre dărîmături, mătura lungul cîmpului de la un capăt la celălalt şi se zbuciuma ca marea în livezile de măslini. Asupra lor se desfăşurau nemărginitele hotare ale cerului. Au

pornit. Mergeau desculţi, în tăcere, ca un alai de umbre, pe care vîntul iernii le mina În noapte. Nu se zăreau decît petele de lumină, vag conturiate, ale bărbilor albe - cea a lui Daniil şi a slavului. Cei doi bătrîni mergeau În frunte, des^ chizînd drumul coloanei, aidoma străbunilor sfinţi şi a tai^ nicilor profeţi ai multiseculare religii.

Capitolul XV

TURNIRUL DIN AHAIA

Timpul nu era de fel prielnic serbărilor şi festivităţilor publice În aer liber. *a* dată cu Începutul toamnei, ploile ne^ întrerupte înmuiaseră pămîntul reavăn al cîmpiilor Andravi^ dei. Piciorul se scufunda sau aluneca la fiecare pas În băltoacele mari, ale căror ape musteau din pămîntul sătul de apă. Prinţul ţinea, totuşi, ca Întrecerile cu suliţa să aibă loc În luna noiembrie, şi anume la data cînd fiica lui a văzut lumina zilei. Nimeni nu mai nădăjduia că lucrurile ar putea deveni prielnice nu numai să contenească ploaia În ziua aceea, ci şi cu cel puţin trei zile Înainte, pentru ca locul să se zvînte şi caii să poată alerga în voie. Prinţul prevăzuse, ce-i drept, această ultimă eventualitate şi dăduse poruncile de cuviinţă, pentru a se transporta numeroase căruţe cu nisip de pe ţărm, care urma să fie aşternut încă din ajun pe arenă. Se Îngrijise, de asemenea, de pregătirea cît mai multor odăi de primire, atît la hanuri şi În casele tîrgoveţilor bogaţi, cît şi la mănăstirea Sfîntul Nicolae, pentru toţi gentilomii şi ceilalţi spec^ tatori, care urmau să vină la turnir din cele patru colţuri ale Morias-ului. Voia ca această sărbătoare dintîi a fiicei sale să lase o amintire de neuitat În cronicile Principatului. El Însuşi Începuse să arate mult mai bine; boala, care îl chinuise aproape toată iarna, dăduse înapoi În timpul verii, toamna se înrăutăţise subit, dar pentru o scurtă bucată de timp, iar acum se mulcomise iarăşi. Tusea contenea treptat, iar obrajii înviau şi îşi recăpătau culoarea.

Andravida nu mai văzuse de multă vreme atîta puhoi de

lume adunată laolaltă. Caravanele străinilor soseau în fiecare zi, atît de la fruntariile Principatului şi de pe crestele mun- ţîlor, cît şi de pe ţărmurile cele mai îndepărtate. Se osteniseră a sosi acolo numeroşi cavaleri, care ţineau cu tot dinadinsul să participe şi să se distingă În Întrecerile cu lancea, căpetenii rar văzute de obicei, care se arătau numai de dragul de a-i face hatîrul prinţului, şi nobilimea localnică. Străinii În tre^ cere, singuri unii, cu familiile alţii, Închiriaseră camere de locuit şi adăstau ziua aceea atît de importantă. Alături de ei se îmbulzea stratul cel mai de jos al tîrgoveţilor curioşi şi al neguţătorilor, mînaţi de ispita cîştigului, al vînzătorilor de mărunţişuri veneţieni şi genovezi, florentini şi pisani sau evrei, şi alţii, mulţi, necunoscuţi tuturor, persoane obscure din masa pestriţă a popoarelor, care forfoteau ca la răspîntii, în oraşele şi uliţele principale ale Morias-ului. încetul cu Încetul, multimea a crescut astfel încît ultimilor sosiţi nu le era prea uşor să găsească un adăpost. Tuturor acestora li se adăuga fauna dispreţuită, dar indispensabilă, a menestrelilor şi măscăricilor, care se îmbulziseră venind ca muştele din toate colţurile Principatului, pentru a se hrăni, la sărbătoarea prin^ ciară. Pentru a nu-şi irosi vremea de-a ~urda, ieşeau în pieţe imbrăcaţi În straie ţipătoare şi cîntau din lăute sau din tam^ burine, făceau fel de fel de scamatorii, dresau maimuţe, jon^ glau cu cuţite şi mingi, oprindu-i pe trecători, barînd drumu^ rile, pricinuind învălmăşeală, certuri şi dezordine. Neguţă- torii ambulanţi îşi duraseră bărăci provizorii, atît înafara oraşului, cît şi În preajma arenei turnirului, etalîndu-şi marfa În fiecare dimineaţă şi lăudînd-o cu glasuri stridente siu răguşite. Nu lipseau nici fierarii ambulanţi, veniţi din alte oraşe, care îşi instalaseră ici-colo cite-o nicovală şi o forjă, în aşteptarea gentilomilor care-ar fi avut nevoie să-şi repare armurile sau inelele sfărîmate ale cămăşilor de zale. Pe măsură ce ziua sorocită se apropia, ochii tuturor căutau îngrijoraţi către cer. Oare va ploua ? Ploile încetaseră de-o săptămînă, dar vremea continua a fi umedă şi pămîntul nu se uscase. Toţi legau norocul zilei turnirului cu acela al micii prinţese. Va ploua sau nu va ploua ? Pînă şi prinţul, care îşi dădea atît de rar gîndurile În vileag, rămînea destul de adeseori lipit de fereastră şi urmărea tăcut starea cerului. Apropiindu-se respectuoşi şi tăcuţi, cavalerii săi adăstau dinapoi, privind şi ei. lnaintea zilei sorocite, soarele a

răsărit pe neaşteptate. Arena plină ele băltoace prinse a scînteia şi, o dată cu ea, şi ochii prinţului. Toată lumea a răsuflat uşurată ; de pe pieptul tuturor căzuse parcă o lespede grea.

- Azi ar fi trebuit să înceapă turnirul ! exclamau plini de bucurie curtenii. Păcat !

- Ba nu azi, ci la .30 ! stăruia prinţul.

La .30 era ziua În care se născuse fiica sa, şi el se încăpătîna, ca şi cum ar fi pus În sinea lui un rămăşag, să afle În chipul acesta nu numai soarta micii prinţese, ci şi pe a sa. Ori^ cîtă nepăsare ar fi manifestat prinţul faţa de anturajul său, din consideraţie faţă de vechea sa reputaţie, poate, boala îi adîncise cutele grijilor pe frunte. Era tînăr încă, abia Împlinise treiuci de ani şi nu voia să moară.

„Arena se va usca pînă mîine !" socoteau unii dintre gen^ tilomi. „Mai ales dacă va sufla şi vîntul !" completau alţii.

- Nu, nu ! Nu vreau să faceţi nici un fel de pronos^ ticuri ! îi întrerupea el oarecum iritat. Stihiile-s invidioase şi le place să-i hărţuiască pe oameni !

Şi, spunînd acestea, avu un rîs care se asemăna cu tusea şi se retrase în încăperile prinţesei. Mersul îi rămăsese la fel de sprinten şi de tineresc ca odinioară.

Prinţesa se afla În iatacul său, avîndu-l pe capelan alături de sine. r.>e cîteva luni îşi Întorsese faţa către biserică, petre · cea zile Întregi în tovără~ia preoţilor, se spovedea des şi făcea danii tagmelor bisericeşti şi mănăstirilor. Dăduse dis^ poziţii să i se aducă de la Kalamata vechea icoană a mamei sale, pictată din timpuri imemoriale de-un meşter grec, şi, fără a ţine seamă de faptul că ea reprezenta simbolul cultului ortodox, se închina cu precădere dinainte-i, deşi era cu totul înnegrită, deoarece se spunea că ar fi făcătoare de minuni. Işi amintea ca prin vis, încă de pe vremea cînd era copiliţă, că se afla În iatacul Annei Anghelina, care-o adusese din Epir ca pe-un odor familial al Comnenilor.

- Se îndreaptă vremea, doamnă ! o vesti prinţul intrîn<l vesel În iatac.

Isabeau îl privea în tăcere, cu pnvuea ei tulbure şi absentă.

Florentin l-a pnv1t cu năduf pe capelan şi s-a îndreptat spre fereastră. Nu-i simpatizase niciodată pe clerici.

- Dumneata nu deschizi fereastra, doamnă ? Priveşte nu^ mai, afară-i minunea lui Dumnezeu !

Şi deschizînd el însuşi fereastra, i-a arătat cîmpul *cu* un gest larg. Ochii prinţesei îl priveau liniştiţi şi melancolici.

- Ce-ai spune, doamnă, dacă am încăleca chiar acum pe cai şi ne-am duce să facem o plimbare pînă la arenă, pentru a vedea dacă s-au terminat lucrările şi s-a uscat terenul ?

- Să mă ierte măria-ta, dar mă simt cam obosită şi aş prefera să rărnîn aici, răspunse prinţesa.

Şi-a muşcat buzele enervat. Femeia aceasta nu l-a urmat niciodată în entuziasmele sale.

- Fie după cum ţi-e placul, spuse el, străduindu-se a da un ton firesc şi indiferent glasului său. Apoi, întorcîndu-se către capelan, care adăsta respectuos în picioare, adăugă : Deşi îmi furaţi soţia, nu vă port nici cea mai mică ranchiună, deoarece ştiu că nici dumneavoastră n-o puteţi cîştiga în Întregime!

Şi rîzînd de unul singur de această poantă ambiguă, ridică' mîna prinţesei care se sprijinea uşurel pe genunchi şi, după ce-o sărută, plecă.

Arena turnirului era amenajată înafara oraşului, pe-un teren deschis, lipsit de copaci şi neted de la natură. Un singur rînd de pari ascuţiţi închideau cele patru laturi ale terenului, În formă de paralelogram lung, dar destul de larg, totuşi, peQtru a îngădui alinierea nestingherită a unui front de treizeci de călăreţi. La mijlocul laturilor lungi erau înălţate două chioşcuri acoperite, cu treptele dispuse În amfiteatru, destinate gentilomilor şi doamnelor. Intr-unul din ele, acela care avea spatele către răsărit, un podium, dispus pe primele trepte, indica locurile jilţurilor perechii princiare. Suliţe enorme, cît catargele corăbiilor, Împrejmuiau incinta, goală acum, în care urmau să fîlfîie bandierele scurte, pe care se aflau emblemele colorate ale participanţilor la Întreceri. Un podium de scîn^ duri, mai scund decît chioşcul şi cu scări dispuse tot în amfi^ tea! ru, îmbrăţişa terenul de alergare din toate laturile. În partea neacoperită urma să ocupe locuri spectatorii care nu fuseseră invitaţi şi nu erau de viţă nobilă. Intorcîndu-se, îm^ preună cu suita sa, de la vizita pe care-o făcuse la arenă, prinţul, care fusese foarte bine dispus pe tot parcursul dru^ mului, şi-a pierdut voioşia pe neaşteptate. La orizont,

departe hăt, către miazăzi, se iscaseră doi-trei norişori, infimi la în^ ceput, dar care se măreau treptat, pe măsură ce se apropiau. Nu i-a zărit numai el, ci şi ceilalţi, dar nici unul dintre ei n-a avut curajul să le semnaleze prezenţa, mei măcar cu un singur cu^ vînt. lntrerupînd discuţiile _înfiripate Între dînşii, şi-au arun^ cat privirile m altă parte, prefăcîndu-se că nu-i văd şi, astfel, s-au înapoiat în tăcere în oraş. în clipa în care descălecau, soarele a dispărut, pentru prima oară În ziua aceea, şi o adiere călduţă a prins a sufla În lungul uliţelor, răzbind pretutin^ deni şi umflîndu-le mantiile. Soarele a reapărut pentru scurt timp, şi-apoi a dispărut imediat. Fie din pricina luminii care se schimbase, fie din motive lăuntrice, chipul prinţului căpătă o paloare surprinzătoare, fapt care n-a scăpat neobservat ce^ lor din imediata lui apropiere. în aceeaşi seară, s-a pornit o ploaie violentă, care n-a contenit toată noaptea. Cataractele cerului s-au desferecat, scuturînd un potop de ape, care Îne^ cau largul cîmpului şi scufundau oraşul Într-un abis de cu^ loarea cernelii. După miezul nopţii tunetele au prins a răscoli cerul, şi trăsnete}~ s-au prăvălit din tării cu o furie oar\;ă şi năprasnică. Zgomotul acela demonic n-a pierdut din inten^ sitate decît cînd au prins a miji zorile. Ziua se vestea fumurie şi ursuză. Oraşul zăcea neînsufleţit sub giulgiul fin al ploii, care se mai potolise şi cădea În tăcere.

Ca în fiecare zi, medicul castelului a venit să-l vadă pe prinţ după ce acesta s-a trezit din somn. L-a aflat stînd singur În ialiac şi jucîndu-se distrat cu prepelicarul său fa^ vorit, un animal rar, zvelt şi cu oase fine, pe care-I întărita trăgîndu-l de urechile clăpăuge şi prefirîndu-şi mîna între maxilarele care se închideau cu o lăcomie răutăcioasă, cu^ prinzîndu-i degetele subţiratice Între ele. Văzîndu-l pe doc^ tor intrînd, prinţul a schiţat un zîmbet ironic.

- Să-mi îngăduie măria-voastră să observ, scandă dog^ matic doctorul arătînd prepelicarul, că nu numai saliva, dar şi respiraţia acestor animale e contagioasă. Aburii care ies din gura lor sînt Întotdeauna infectaţi şi, odată veniţi în con^ tact cu pielea omului, predispun la inflamaţie. Astfel stînd lucrurile şi dat fiind starea sănătăţii măriei-voastre, atît de scumpă şi firavă, eu unul nu l-aş sfătui pe prinţ să-i alinte excesiv.

Zîmbetul de pe buzele lui Florentin s-a prefăcut Într-un

rîs de batjocură muşcătoare.

- Pe vremuri, scumpul şi preaînţeleptul meu doctor; sănătatea noastră era mult mai preţioasă şi mai puţin firavă. Acestea se Întîmplau În vremea cînd luptam în slujba fami- liei de Anjou şi a ultimilor Hohenstaufeni, şi mat mainte chiar, cînd trăgeam sabia la porunca lui Rudolf Habsburgul, pentru a-l pune cu botul pe labe pe tîrgovetii din Cambrai. Aveam douăzeci de ani atunci, preaînţeleptul meu doctor, şi răsuflarea prepelicarilor nu-mi preschimba de fel sîngele clo^ cotitor În puroi. Vremurile acelea s-au petrecut însă ... da, da, s-au petrecut, şi sănătatea noastră e, precum spuneai mai adineauri, firavă, şi nu va mai fi de fel preţioasă. E bine să ştii lucrul acesta ...

Doctorul a rămas cu gura întrt!deschisă : nu-l mai auzise niciodată pînă acum pe prinţ vorbind despre trecutul său. Ceva asemănător unei spaime nelămurite îi paraliză limba bietului om. Luîndu-şi inima În dinţi, l-a consultat totuşi cu excesivă atenţie pe distinsul său pacient şi, după ce i-a cercetat pulsul, i-a prescris trei luări de sînge. În cele din urmă, mul^ ţumit fiind, i-a declarat cu un aer oficial că starea generală a sănătăţii sale se prezintă simţitor ameliorată.

Prinţul rîse tare şi sec.

- Mă bucur că o văd bine dispusă pe mana-voastră şi că starea sănătăţii măriei-voastre e prosperă ! observă docto^ rul fo. plecare.

- Greşeală ! exclamă prinţul, stîrnindu-l pe prepelicar să sară în sus şi să-i apuce mîna cu dinţii. Greşeală ! Măria- noastră e realmente bine dispusă, dar starea sănătăţii sale e rea ! Boala aceasta nu cunoaşte vindecare, domnule !

Ploaia monotonă şi stăruitoare n-a contenit decît după-amiază, dar cerul continua a fi acoperit de la un capăt la celălalt de nori compaqi. Cavalerii de la Curte făceau în gura mare pronosticuri optimiste asupra stării timpului zilei următoare, pentru a le auzi şi prinţul, dar nici unul dintre ei nu credea Într-Însele.

Seara i-a prins jucînd şah şi zaruri În sala cea mare, con^ vinşi fiind că şi a doua zi va fi la fel ca cea de astăzi. Prinţesa n-a apărut de loc În seara aceea. Au aflat că se cul^ case devreme, fără a cina. Prinţul era foarte liniştit, juca şah cu superintendentul de Saint-Omer şi mesteca distrat din

se^ minţele unei rodii tăiate în două, care se afla pe-o tavă de aur. Despre turnir n-a rostit nici o vorbă toată seara. Singur conetabilul Sonteron se plimba de 'colo pînă colo, mormăind cuvinte neînţelese printre buzele sale groase şi vinete ca ale sarazinilor. Faptul că lucrurile luau o întorsătură nefavora- bilă îl revolta şi îl umplea de o supărare care trezeau Într-În^ sul o energie de mult absentă. Frumoasa Guglierma, care În lipsa prinţesei trona printre doamne, îl urmărea cu ochii săi mari negri, migdalaţi şi încondeiaţi, în care sclipea impercep^ tibil ironia şi, poate, şi repulsia faţă de indecenta insistenţă a sotului său legitim, care continua să trăiască În ciuda fap^ tului că era inutil. Tîrziu, la vremea cînd toată lumea se pregătea de culcare, la poarta de fier a castelului au prins a răsuna trîmbiţe şi lătrături de cîini, amestecate cu nechezat de cai şi de catîri ; un vuiet puternic s-a înălţat în curtea interioară. Speriaţi pentru o clipă, au sărit cu toţii, dar, auzind tropotele, rîsetele şi ţipetele care veneau dinspre scări, au înţeles ce se întîmplase. Sosise doamna de la Akova, În^ soţită de suita ei.

înconjurată de pajii săi, pestriţ îmbrăcaţi, s-a năpustit speriată şi cu sufletul la gură în sala cea mare, strigînd :

- A avut loc turnirul? Nu, n-a avut, slavă Domnului ! Atît ar mai fi lipsit !„. Uf ! De cinci zile bat drumurile de la Akova pînă aici ! Ploaia ne-a ferecat şi la lsova, şi la Olena. Rîurile s-au revărsat din cale-afară !. .. Uf ! Cînd mă gîndesc, îmi vine să leşin şi m-apucă greaţa ! Ce staţi şi vă holbaţi la mine ? ! Aşteptaţi să-mi dau sufletul ? Daţi-mi apă de trandafiri s-o miros !„.

Neînsufleţită pard, s-a prăbuşit Într-un jilţ şi a cerut să i se desfacă şireturile de la piept. Cu excepţia Gugliermei, care socotea că e jignitor pentru o Orsini să slujească fie chiar şi unei Villehardouine, doamnele s-au precipitat În jurul ei. Plini de-o sfioasă decenţă, cavalerii s-au îndepărtat, dar Mar^ garita prinse a le vorbi atît de debordant şi. de stăruitor, Încît au fost nevoiţi să se reîntoarcă unul cîte unul lîngă dînsa. Cît ai clipi din ochi, Întreg castelul s-a trezit la viaţă. Totul părea luminos şi prosper. Turnirul n-a avut loc în ziua următoare. Furtuna contenise, dar o ploaie măruntă continua să cadă neîntrerupt.

Margarita s-a dus s-o vadă pe sora ei ; În anticameră a

găsit-o pe doică şi pe femei, care tăifăsuiau cu glas coborît. Faptul i s-a părut ciudat.

- Nu ne mai rabdă lîngă dînsa, îi explică cu o mma jignită doica ei, care se ridicase cea mai de pe urmă la intra^ rea baronesei. Nu mai stă de vorbă decît cu capelanul !

Doamna Akovei a rămas surprinsă de faptul acesta şî a prins a le privi roată pe toate. Tăcerea tuturor confirma spu^ sele doicii, iar ochii Y olandei din Bour~gnon, cea atît de veselă altădată, erau înlăcrimaţi de-a binelea acum.

- Bine ! zise baroneasa cu fermitate şi deschise ea însăşi uşa pentru a intra în iatacul surorii . sale, din care a ieşit către prînz fără a fi reuşit să-şi satisfacă irezistibila cu^ riozitate.

Isabeau părea liniştită, împăcată cu sine însăşi şi niţeluş îmbătrînită.

Inainte de-a se despărţi, diswţia alunecase asupra tur^ nirului.

Eu am ştiut că nu va avea loc, spuse prinţesa.

- Dar de unde ştiai, Maică Preacurată şi !suse Hristoase ?

- Copilul acesta n-are noroc, spuse Isabeau, zimbind dureros. A venit pe lume Într-o zodie întunecată.

Turnirul s-a desfăşurat, totuşi, dar după două zile de la aniversare. Chiar în seara ajunului ploaia contenise, iar În ziua următoare, ziua se arătase a fi, În ironie parcă, senină şi scăldată În lumina soarelui. Nici o urmă de norişor nu se mai vedea pe albastrul cerului. Pămîntul Însă mustea de apă, iar arena semăna cu o baltă. Au mai aşteptat o zi pentru a se usca, dar cînd a trecut şi asta, şi-au dat seama că pămîntul e foarte moale şi mocirlos. Către seară, heralzii au ieşit În oraş, vestind din trîmbiţe că turnirul va începe cu siguranţă, chipurile, a doua zi. Prinţul trimisese oameni să amenajeze arena cu ajutorul nisipului pe care urmau să-l aştearnă şi să-l bătătorească bine şi să facă tot ce vor mai crede ei de cuviinţă. Hotărîrea lui era de ajuns pentru ca turnirul să aibă loc. Şi a avut.

Mulţimea se grăbise, încă din faptul dimineţii, să ocupe locuri pe podiumul destinat tîrgoveţilor celor mai mărunţi şi calicimii. Veneau pîkuri-pîlcuri printre ogoai:e şi, luînd-o pie^ ziş pe uliţa largă, intrau buluc pe poarta cea mare, care se deschidea În colţul dinspre nord-vest al arenei, şi după ce încremeneau o clipă cu gurile căscate, de-o extatică

admi^ raţie, În faţa imensului podium, a chioşcurilor cu parapetele Împodobite cu covoare şi a bandierelor care fîlfîiau domol pe suliţele nespus de Înalte. se îmbulzeau, Împingîndu-se, împie^ dicîndu-se unii de alţii şi mergînd chiar şi de-a buşilea **pentru** a ocupa, pe cît le era cu putinţă, locurile cele mai bune. Soa- rele nici nu apucase să se Înalţe de-a binelea asupra munte^ lui, cînd podiumul era ticsit ca un ciorchine. Era de mirare cum de putuse Andravida cuprinde şi tăinui timp de atîta zile puhoiul acela de oameni. îmbrăcaţi sărbătoreşte cu toţii şi arzînd de nerăbdare, veniseră din oraşele şi din satele clin împrejurimi, de pe meleaguri îndepărtate şi din cast.ele, din mănăstiri, din stîne şi din schituri, pentru a-şi dezmierda şi îmbăta ochii privind. Aduseseră cu dînşii şi hrană, alcătuită din smochine uscate, casvanc coapte şi nuci. Nici nu apuca^ seră să se aşeze ca lumea, că şi începuseră a mesteca, a pălăvrăgi şi a forfoti de .colo pînă colo, de la un grup la altul. Glu^ mele curgeau gîrlă, femeile leşinau de rîs din te miri ce. În vreo cîteva locuri s-au iscat scandaluri pentru locul cel mai bun, şi oştenii însărcinaţi cu paza ordinei şi-au făcut loc, apropiindu-se Încruntaţi, pentru a-i despărţi. Pe o mare parte a ogoarelor înconjurătoare se înălţaseră corturi provizorii. printre care forfoteau telalii, trîmbiţîndu-şi marfa, cerşetorii, care se ţineau ca scaiul de spectatorii abia sosiţi, precum şi animalele celor veniţi de departe, care erau legate de parii bătuţi de curînd în pămînt sau păşteau pămîntul tuns de iarbă, scuturînd clopoţeii, nechezînd şi zbierînd laolaltă. Gentilo^ mii au Început a veni mai tîrziu, cu puţin timp înainte de vremea fixată pentru a-şi ocupa locurile în cele două chioşcuri. Pe doamnele lor, precum şi pe copii, i-au adus în lectice, pentru a nu-şi murdări rochiile lungi şi scumpe de noroi, şi le-au condus pînă la jilţuri, ţinîndu-le trena. Pe de o parte din frică, pe de alta din respect, murmurele mulţimii au contenit o dată cu sosirea lor. Incepînd de atunci, de la un capăt la celălalt al arenei nu se mai auzea decît un mur· mur uşor, asemănător zumzetului potolit al unui roi de albine.

Inălţate În sus, trîmbiţele au prins a suna ascuţit, vestind sosirea prinţilor. Răsuflarea mulţimii s-a curmat brusc. Flo^ rentin şi lsabeau au pătruns În arenă, urmaţi de un alai im^ presionant, alcătuit din dregătorii Principatului, din

doamnelt> de la Curte şi din cavalerii cu pinteni de aur, din cercul intim al prinţului, precum şi din scutierii cu emblemele casei de Haineau şi de Villehardouin.

- Ziua se vesteşte a fi nespus de frumoasă, doamnă, ob^ servă Florentin zîmbind, În timp ce-o ţinea pe Isaheau de mînă pentru a-i ajuta să se aşeze pe jilţ. Cincizeci dintre cele mai vrednice lănci ale Principatului se vor Întrece aici pen- tru a c1şt1ga onoarea victoriei din mîna dumitale. Sărbătoarea de azi ţi-e închinată numai dumitale !

- Mie, domnule ? se miră cu simplitate prin~csa.

- Aceasta e dorinţa mea. Azi te-am proclamat drept regină a frumuseţii şi a dragostei.

Fruntea prinţesei Isabeau s-a Înnourat pentru o clipă.

- N-ai procedat bine, prinţul şi stăpînul meu, spuse dînsa. Titlul acesta se acordă uneia dintre doamnele de la Curte, celei mai frumoase şi mai tinere dintre ele. Cred că nu se cuvenea a-l păstra pentru mine. Şi-apoi, ce poate fi mai frumos decît străvechiul obicei ca însuşi învingătorul h:> aleagă pe regina turnirului ?

- Crezi oare că ar putea exista vreun Învingător care să aleagă pe altcineva decît pe domnia-ta drept regină ? În^ trebă prinţul rîzînd.

Isabeau şi-a muşcat buzele şi a tăcut. Se afla încă o dată În enervanta dilemă care nu-i îngăduia a şti dacă prinţul o măgulea în mod sincer, exagerînd, după obiceiul său, compli^ mentele, sau dacă o ironiza. Prin colţul oblic şi cu grilaj din dreapta au pătruns solemn patru trîmbiţaşi şi patru he^ ralzi, aparţinînd oştirii. Tn"mbiţele lor lungi s-au înălţat şi, scînteind În lumina soarelui, au vestit deschiderea Întrecerilor. Era clipa atît de arzător rîvnită, pc care-o doreau şi o visau de-o lună de zile ; timpul neprielnic le prelungise însă aştep- tarea. Sunetele trîmbiţelor sfîşiau cu aripi de aramă vîntul rar al iernii, răzbind pînă În largul cîmpului şi În oraşul aproape gol acum. Heralzii, cu glas tunător, au proclamat natura şi condiţiile luptei. Vor avea loc întreceri cu lancea Între două tabere de cne douăzeci şi cinci de cavaleri. Lupta nu urma a se purta pînă la moarte, dar cel doborît din şa avea dreptul de-a se sluji de sabie, dacă reuşea să se ridice de la pămînt înainte de-a fi atins cu lancea de rivalul său. Cei care s-ar fi dovedit a fi cei mai destoinici dintre dînşii urmau să se lupte, pe rînd, În duel, pînă se alegea un

singur învin^ gător. Invinşii trebuiau să predea învingătorului armura şi calul, pe care le puteau răscumpăra numai cu consimţămîntul celui din urmă. Tot arnnci se statornicea şi preţul.

Apoi, trîmbiţele au sunat din nou şi heralzii s-au retras. Multimea, care amuţise pînă atunci pentru a asculta procla^ maţia, a răsuflat uşurată şi a prins deodată a se foi şi a face larmă. În tribunele ticsite de lume, ca o primăvară de flori răscolite de palele vîntului, furnica o mulţime foarte felurită.

Incă o trîmbiţă a răsunat, mai prelung şi mai grav, de data aceasta, porţile de fier ale castelului s-au deschis larg, şi din spatele lor au prins a-i răspunde altele, care s-au apro^ piat şi au răzbit În arena cailor. O dată cu aceasta, o mul^ ţime de pedestraşi şi de călăreţi au prins a Înainta, adunîn^ du-se la strunga porţii de fier şi revărsîndu-se În arenă ca un fluviu de argint, de lănci verticale şi strălucitoare, de coifuri cu penaje colorate şi de flamuri bifurcate sau patrate, brodate cu fir de aur.

„Ce înseamnă asta ?" se întrebă deconcertată şi ca pentru sine Isabeau.

Linderkerke, care se afla înclinat lîngă dînsa, a prins a-i şopti repede la ureche :

- O dorinţă a prinţului. El a cerut ca toţi vasalii Prin^ cipatului să defileze astăzi aşa cum îi vede măria-voastră, în formaţie de război.

Intr-adevăr, cei mai puternici feudali ai Morias-ului ve^ niseră la turnir însoţiţi de escorte înarmate. Ceea ce vedea acum nu era simţ_ila reprezentare personală a anumitor concu^ renţi în vederea mtrecerilor, ci o veritabilă paradă de război, o privelişte înspăimîntătoare şi ciudată, care băga În răcori mulţimea neavizată, adunată acolo.

Pentru ce ceruse Florentin lucrul acesta ? Să fi fost vorba de vreo vanitate deşartă ? De vreo paradă provocatoare sau, cine ştie, de ceva mai îndepărtat şi Întunecat, ţinînd de dn^ rinţa nostalgică de a vedea pentru ultima oară, poate, riscul şi slava care l-au Însoţit În viaţă pe omul acesta Însemnat dl! degetul necruţător al morţii ?. ..

- Pe sfîntul Iacob ! necheză conetabilul, ridicîndu-se în picioare. Armata cruciaţilor s-a prefăcut În strigoi !

Atît arena Întrecerilor, cît şi văzduhul şi cîmpul vuiau Je

larma continuă a trîmbiţelor, amestecată cu bubuitul tobelor, cu clinchetul melodios al inelelor, zalelor şi cu nechezatul cailor. Razele soarelui băteau În coifuri şi în umerare, scu^ turînd o ploaie de scîntei aurii sau argintii pe luciul ar^ murilor.

Prinţul privea neclintit şi mut, cu mîinile diafane spri^ jinite de braţele jilţului şi cu chipul său impasibil ca de ivoriu. Privea cu ochii măriţi capul coloanei, care se oprise pentru o clipă la intrarea arenei. Şi iată că mulţimea înarmată se urneşte, creşte şi se rostogoleşte încet, Într-un clocot care Începe să se reverse, lipit de rampa tribunei, cu penaJele tre^ murătoare şi cu flamurile ridicate.

Parada vasalilor începea. Hugo de Sarpini, baron de Vastitsa, în faţă, cel dintîi, călare pe-un cal negru, cu harna^ şamentul Înmuiat În aur. Opt gornişti pedeştri, purtînd in^ strumentele încolăcite, răsucite ca şerpii, Înaintau scoţînd su^ nete' de-o tonalitate barbară, grave şi diferite. Purtau tunici scurte pînă la şolduri, alcătuite din două foi de stofă de aur purpuriu, revărsate pe piept şi pe spate, şi ciorapi lungi, făcuţi dintr-o singură bucată de mătase de Estiva neagră, iri^ zînd violet şi mulîndu-se pe picior, pînă sus, la rădăcina În^ cheieturilor. Hugo de Sarpini venea În urma lor călare pe calul său strălucitor şi vînjos, tîrînd după sine un grup compact de cincizeci de cavaleri călare, de scutieri şi de ser^ genţi, îmbrăcaţi În zale. Era echipat cu o armură grea, de pe timpuri, pe potriva neamului său, unul dintre cele mai vechi ale Conchistei. Purta o cămaşă deasă de zale, iar scutul său nu era unul dintre scuturile acelea uşoare şi comode ale noii mode războinice din perioada cuceririi Greciei de către franci, ci scutul cu care venise din Franţa. Era Îngust şi Înalt, de-o statură cu dînsul şi cu mijlocul punctat de-o ţepuşă ascuţită, de otel strălucioor. Nu-l lăsase, după uzanţă, pe seama vre^ unuia dintre scutierii care-l urmau, ci îl · strîngea el însuşi cu pumnul stîng, lipit de braţ, stînd gata, parcă, să se avînte În luptă. Pe lîngă coiful scund, metalic şi cu o apărătoare pentru nas, încîrligată, cobora o glugă de zale strălucitoare, ca un acoperiş mănăstiresc, din umbra căreia îi străluceau ochii trufaşi, care priveau, sticloşi şi imobili, drept înainte.

Prins În mrejele unei vagi spaime, amestecate cu respect, norodul a amuţit.

Geof froy d'Onua, baronul Arcaidiei de Jos, era cel de-al doilea sosit. Făcînd corp comun cu calul complet Împlătoşat, semăna cu o dihanie metalică, cu o scorpie de oţel, de sta^ tura unui om. Purta un coif cilindric, retezat drept, care-i acoperea tot capul, cu două vizete înguste pentru ochi şi cu un penaj greu pe creştet. Scutul său era roşu şi tot roşie îi era şi tunica lungă, petrecută peste cămaşa de zale. Roşie era şi n:aca lată a săbiei spaniole pe care-o purta, şi valtrapul tighelit cu aur al şeii,

Insotit de-o escortă de patruzeci de cavaleri, la fel de încruntaţi şi de haini ca şi dînsul, înspăirnîntătorul gentilom a trecut înecat parcă În sînge cald.

Trecerea lui Guy de la Tremouille era însoţită de ciripitul trîmbiţelor cu timbrul dulce. Era baronul Halantritsei. Ina^ inta, elegant şi mlădios, numai zîmbet, cu capul descoperit şi coiful răsturnat pe spate, prins, după ultimul strigăt al modei, de-un lănţişor de aur. Desigur că nu căldura îl împie^ dica să-l poarte pe cap. Capul său blond şi tineresc strălucea În lumina soarelui, iar ochii săi mici şi calzi, de un albastru^ cenuşiu, căutau insistent, uneori de-a dreptul cutezători, către jilţurile În care şedeau doamnele cele tinere, şopotind tai^ nic între dînsele.

Reprezentîndu-l pe preabătrînul său părinte, echipat cu o armură argintie, Jean de Tournai a trecut, absent şi cu pri- . virea coborîtă, pe calul său alb ca neaua. Coiful său avea o cruce de aur la mijloc şi două aripioare desfăcute pe lături, ca acelea ale nemţilor. Nu şi-a ridicat pleoapa nici atunci cînd a trecut prin faţa jilţurilor princiare. Numai obrajii i s-au Împurpurat uşor. lsabeau l-a urmărit, cu privirile mîn^ gîiate de apariţia lui, pierzîndu-se Între cavalerii care-l înso^ ţeau ca o umbră ireală mistuită În aer. După baroni urmau stegarii. Aceştia erau cavaleri care aveau dreptul să ridice, să echipeze şi să Înarmeze contigente proprii sub steagurile lor despicate, brodate cu rîuri de toate culorile şi decorate cu felurite imagini de lei, sau de cruci, de turnuri, sau de stele şi de arme, sau de fiare. Toţi aceştia treceau fremătînd Într-un şirag lung, cu aerul unor păsări exotice, cu aripile grele. La fel de Îngîmfaţi treceau şi maeştrii ordinelor bise^ riceşti. Înarmaţi din

creştetul capului pînă-n tălpi, Împodo^ biţi cu aur, după tipicul luxului oriental, şi înfăşuraţi În strălucitoarele lor mantii albe, au trecut şi cavalerii naiţi şi ioa^ niţi, şi mulţi alţii, aidoma lor, cu obrajii roşcovani şi cu ocRii de-un albastru spălăcit. Făceau înconjurul arenei de alergare şi, ajungînd acolo de unde porniseră, dispăreau, În valuri ne^ curmate, Înapoia porţii ele fier. Mergînd în dezordine, ca o turmă, în cele din urmă, au defilat şi pedestraşii, cu suliţa sprijinită pe umăr şi cu un steag, mare şi drept, fluturînd în mijlocul lor. Şovăind o clipă în faţa porţii de fier, steagul lor s-a oprit şi-apoi a dispărut şi el. Heralzii au reapărut în arenă, şi trîmbiţele lor pătrunzătoare au sfîşiat văzduhul.

întreg norodul, care urmărise desfăşurarea parăzii cu sufletul la gură, a răsuflat uşurat.

Acum era rîndul turnirului.

Heralzii începuseră să strige cu glasul lor de stentori : „Str în geţi curelele ! Strîngeţi curelele !" , îndemnîndu-i În chipul acesta pe combatanţi să îmbrace echipamentul nece^ sar întrecerilor şi să strîngă curelele coifurilor. Unul cîte unul, cu viziera de fier coborîtă, se grăbeau să-şi ocupe locurile. Lăncile lor, nespus *de* lungi şi sprijinite În picioare, pe scara şeii, dîn latura dreaptă, semănau cu catargele corăbiilor. Dungi alternative şi viu colorate, cîte una roşie şi una albă, una galbenă şi alta verde, negre şi albastre, sau vinete şi vii, barau flamurile. Scutierii urmau stăpînilor, purtînd scuturile grele. Imparţiţi în două tabere, douăzeci şi cinci deoparte, douăzeci şi cinci de cealaltă, s-au adunat În cele două extre^ mităţi ale arenei. Pămîntul arenei, care era moale încă din pricina ultimei ploi, se amesteca„cu nisipul şi se lipea de co^ pitele cailor, transformîndu-se treptat În noroi. Turnirul însă trebuia să se desfăşoare, deoarece aceasta era dorinţa prin^ ţului. Taberele rivale s-au aliniat pe două rînduri, cavalerii au luat scuturile În mînă şi au coborît lăncile. Au adăstat astfel încremeniţi pentru o clipă, cu frîul strîns În pumnul stîng şi cu pintenii gata de îndemn.

Trîmbiţele s-au ridicat din nou, strălucind în bătaia soa^ relui, şi au prins a suna. Zgomotul surd al tropotelor de co^ pite, rapide şi puternice, a prins a se apropia aidoma rosto^ golirii tunetului îndepărtat. Cele doua şiraguri frontale ale ambelor tabere s-au desfăşurat în acelaşi timp şi

s-au năpustit cu o furie oarbă unul asupra celuilalt. Un bubuit uriaş ca o detunătură a sfărîmat văzduhul cristalin.

Heralzii strigau de zor : „Inainte, viteji cavaleri ! Inainte !" , iar scutierii răcneau din răsputeri numele patriei lor, pentru a-şi încuraja stăpînii.

- Henneau ! Henneau !. .. Bourgogne! ... Flandra !. .. Glo^ rie Învingătorilor !. ..

Şiragurile dintîi, care se cio01iseră Între ele, erau atît de învălmăşite la un moment dat încît oamenii şi animalele nu mai puteau fi deosebiţi unii de alţii. Lungul lor şirag semăna cu un şarpe uriaş, care zvîcnea şi izbea înfiorător, cu solzii zbîrliţi, ca Împins de demon. Lăncile lungi se izbeau una de alta, cînd în dreapta, cînd în stînga, noroiul răscolit înghiţea penajele, crupele lucioase ale cailor creşteau şi se rostogoleau ca valurile, platoşele de oţel, coifurile, mantiile şi căştile cai^ lor se amestecau, se ciocneau asurzitor şi se zvîrcoleau în^ tr-un vălmăşag tumultuos.

Şi totuşi, unii dintre dînşii, din ambele tabere, reuşiseră să-şi azvîrle adversarul din şa de la prima ciocnire şi, străpungînd rîndul, tropoteau nestingheriţi în restul terenului şi înfruntau cel de-al doilea val, care se arunca la rîndu-i În ciocnire. În timp ce aceştia se apropiau umăr la umăr, ici^ colo începuseră mcăierări izolate, generalizînd, În felul acesta, lupta pe tot terenul. Răniţii începuseră să zacă nemişcaţi la pămînt, iar scutierii alergau de colo pînă colo, strecurîndu-se m fel şi fel de chipuri pentru a ajunge la dînşii. Zvîrliţi din şa, pur şi simplu, unii dintre dînşii săreau îndîrjiţi în picioare şi, trăgînd cu îndoită turbare sabia din teacă, îşi adăstau ina^ micul, care s-ar fi ivit pe jos, s2u de-a călare, 'pentru a-l păli şi a-l doborî din şa.

- Pe sfîntul Iacob şi toţi sfinţii calendarului, bubui glasul conetabilului, ziua de azi e grozav de frumoasă !

Isabeau s-a Întors brusc şi l-a privit. Cu puţin timp îna^ inte, văzuse primii stropi de sînge ţîşnind de sub armuri şi picurînd pe nisipul arenei. Priveliştea n-o dezgusta ; era obiş- nuită din copilărie cu asemenea serbări. Astăzi, însă, apatia şi bine cunoscuta-i nepăsare nu se arătau ; ceva nou şi necu^ noscut, tulburarea inexplicabilă a unei presimţiri Întunecate, se zămislea În adîncul fiinţei sale.

- Oare cine va fi vrednic a primi cununa din mîinile măriei-voastre ? întrebă Linderkerke, plecîndu-se iarăşi la

urechea e1.

Omul acesta, ~n glasul căruia tremura ironia amestecată cu invidia, nu-i fusese niciodată simpatic.

- Tinerelui Nevele, oare? Jean Orsini? Grozav aş mai vrea să mă măsor şi eu cu Învingătorul după aceea !

Fără a-i răspunde, a coborît privirea involuntar, pînă la cununa care se afla pe-o perniţă, purtată de-un paj aflat la picioarele sale. Gîndul ei porni inconştient pe alt drum ; des^ prins de timp şi de spaţiu, Închipuia o frunte împodobită cu cununa aceasta albă a victoriei, o frunte aflată la o depăr- tare inaccesibilă şÎ necunoscută tuturor celor de faţă, dar nu şi e1.

În clipa aceea încăierarea din arenă atinsese punctul cul^ minant. Tot atunci s-a auzit zgomotul unor paşi care urcau în fugă scara tribunei şi un om a năvălit înăuntru, a trecut pe dinapoia jilţului prinţesei şi s-a aplecat la urechea prin^ ţUlui. Nici o-apucase să Înnădească două vorbe, cînd cei din anturajul lui florentin l-au văzut pe acesta ridicîndu-se brusc în picioare şi-apoi recăzînd obosit În jilţ.

Prinţesa, care urmărise scena, observă paloarea de moarte de pe chipul stăpînului său.

- Ce-i cu măria-ta ? îl întrebă ea încet, cu Îngrijorare.

Florentin nu i-a răspuns imediat ; ochii săi căutau, ca şi mai înainte, spre arenă, dar ·era limpede că nu mai vedea nimic din tot ce se Întîmpla acolo. Rămăsese cu trupul drept şi cu mîinile sprijinite de jilţul său, în poziţia severă şi ofi^ cială pe care-o lua Întotdeauna În faţa poporului.

- Veşti de la Kalamata, şopti el abia auzit şi fără a Întoarce capul. Prostimea răsculată a cucerit cetatea părin- ţilor voştri !

Capitolul XVI

CETATEA (1)

Cel care adusese vestea era un curier al căpitanului din Andrusa. Răsculaţii întîmpinaseră o rezistenţă foarte slabă În cetate. Deoarece nimeni nu-şi închipuise că un asemenea

fapt ar fi cu putinţă, numărul francilot rămaşi acolo era foarte mic. Ceea ce uluia nu era curajul, ci cutezanţa răsculaţilor de a ataca cetatea Villehardouinilor, leagănul familiei lor ! Cel care plănuise isprava aceasta chibzuise temeinic. Da, da, chibzuise totul perfect şi cu multă răutate : o singură lovitură împlîntată drept în inimă. Isprava se consumase aproape fără vărsare de sînge. Cei cincizeci escaladaseră cu repeziciune şi pe tăcute foişoarele în timpul nopţii, se năpustiseră asupra străjilor şi, după ce le doborîseră la pămînt, ur^ caseră în turn, îi legaseră pe sergenţi şi goliseră depozitul de arme. În oraş nu s-a auzît nimic. În zorii zilei, o trîmbiţă a prins a răsuna în foişor, vestindu-i pe tîrgoveţi că cetatea a fosll cucerită. La Kalamata au început să bată clopotele. La aceeaşi oră, singurul slujitor franc care apucase să se salveze, gonea înnebunit către Andravida, pentru a aduce vestea aceasta de necrezut. Peste puţin timp sosiră şi cei şase sute de mainioţi şi, o dată cu dînşii, o răbufnire entuziastă. Căpeteniile lor, patru munteni uriaşi, cu chicile netunse şi îm^ brăcaţi în sumane scurte, din blană de oaie, au declarat că se prezintă în numele regelui Greciei. Noaptea care urmase lo^ viturii se scursese într-o grabă istovitoare. Răspîndiţi în grupe mici, au cercetat rînd pe rînd clădirile, magaziile, bu^ cătăriile şi subsolurile, cu torţele aprinse, pentru a-i scoate la iveală pe francii ascunşi aiurea, în scopul de-a le juca vreun renghi. Aproape de zorii zilei, Sgur6s descoperise doi ser^ genţi, unul cu capul despicat de-o lovitură de secure, :li doilea cu o tăietură adîncă între gît şi umăr. Un examen sumar l-a condus la concluzia că ambii fusese(ă loviţi de aceea.5i mînă şi cu aceeaşi armă. Incidentul acesta i-a stricat toată dis^ poziţia. L-a cău.tat pe Fecior. lanitsiotul se afla în subsolul turnului, unde alegea arme pentru oamenii săi. Spărseseră lăzile întărite cu tablă groasă de fier, şi acum o mulţime de coifuri, de cămăşi de zale şi de săbii zăceau pe jos, ameste^ cate de-a valma cu saltele spintecate, cu căni sparte şi cu panouri de tras la ţintă. L-a bătut pe slav pe umăr şi l-a tras la o parte.

- Cine i-a omorît pe cei doi sergenţi ? l-a întrebat, făcînd eforturi pentru a păstra glasului său un ton cît mai firesc.

Care sergenţi ?

Pe cei doi de pe podeţul de lîngă biserică.

Dar bine, măi frate, se revoltă ianitgiotul, ridicînd ne^ păsător din umeri, mă faci să-mi pierd vremea numai pentru un moft ca ăsta !

Şi, fără a-l mai învrednici cu atenţia sa, şi-a văzut de treburi. Acesta, însă, l-a urmat enervat.

- Vreau să-mi spui, Fedor, repetă el trăgîndu-l aproape, trebuie să ştiu.

Celălalt îl privea în ochi ; din mirată cum fusese la în^ ceput, căutătura lui devenise haină.

~- Lasă-mă-n pace că nu ştiu ! Ti-am mai spus o dată ! ripostă el, scuturîndu-şi umărul pentru a scăpa din strînsoare,1 lui Sgur6s.

- Hei ! Voi ăia de colo, le strigă el oamenilor săi care se învălmăşeau unii într-alţii imediat ce ajungeau lingă grup, nu care cumva să-mi cuteze vreunul să ia ceva înainte de văd eu!

Era şi crud, şi tiranic.

De data aceasta Sgur6s îl întorsese din drum mai mult din pricina minciunii rostite decît spre a-l dojeni pentru felul. său de-a se purta. Era aşa cum şi-l închipuise el şi de aceea nu i-a mai spus nimie, ci, ţintuindu-l din privire doar, şi-a dat brusc seama că-l urăşte. Un alt grup se afla în bucătărie, unde Zervoheris rînduise pregătirea hranei bărbaţilor şi tăiatul lemnelor necesare aprinderii cuptoarelor ; el însuşi, dim^ preună cu încă Cîţiva inşi, controla cămările pentru a vedea ce se ascunde înlăuntrul lor şi a-şi da seama cît timp vor pu^ tea fi îndestulaţi din hrană răsculaţii.

Lui Sgur6s i s-a părut ciudat faptul că l-a aflat acolo şi pe preotul Danii!, care şedea la o masă cu o ulcică aproape plină de vin dinainte.

- Sărăcia se cere grijită, spuse preotul, răspunzînd parcă privirii aruncată de tînăr. Luptătorul viteaz îşi regăseşte în^ totdeauna voioşia după ce lupta s-a mîntuit.

Uşor cherchelit, cu ochişorii sclipind a veselie, l-a strigat pe Sgur6s care voia să treacă mai departe şi i-a făcut semn să stea şi dînsul, dar a rămas fără răspuns. Acum gîndul lui zbura în altă parte. Cuprins de febra luptei, nu reuşise să se mai gîndească la nimic în timpul nopţii. Dulcele revărsat al zorilor îl ajunsese pe drumul de centură stînd jos, istovit, cu capul descoperit şi cu spatele întors către un foişor. .Mica podişcă de lîngă biserică se căscase sub picioarele sale şi

ca^ davrele celor doi franci au apărut, zăcînd Într-un lac roşu. Ii loviseră sus şi îi aruncaseră acolo, pe podişcă. Acum min^ tea lui buimăcită s-a trezit dintr-o dată, iar creierul lui a în^ ceput să judece stăruitor. Totul era atît de deosebit de ceea ce-şi Închipuise el... de tot ceea ce-şi închipuise În timpul în care mintea lui urzise, ziua şi ncaptea, tentativa aceasta !

În timp .:e se îndepărta de bucătării, lăsînd În urmă stri^ gărele părintelui Daniil, simţise pe buze un fel de greaţă, un gust neplăcut, asemănător senzaţiei pe care-o ai după o noapte de febră, populată de delir şi de coşmarun, rn urma care1a te trezeşti cu- gura încărcată de-un gust amar. Acesta era aşadar gwnrul faptelor vitejeşti. Un gînd îi trecu fulgerător prin minte : oare pîlcurik acestea, care forfotesc zorite, cotrobăind nesăţioase cetatea, n-au ajuns şi În încăperile locuite pînă mai deunăzi de doamne ? Inima a prins a-i bate violent şi dureros. Se afla În curtea interioară, În dreapta lui erau treptele biseri^ cii, iar În faţă clădirea cu două caturi, cu terasele şi coridoarele sale. Locurile îi erau cunoscute. Amintirile dintîi i-au străfulgerat În gînd : lîngă coloana aceea din dreapta pridvorului, alături de care-l cunoscuse pe Kokinotrihis, îl văzuse Într-o zi pe Tournai nemişcat şi privindu-l stăruitor şi enigmatic ; la stînga era odăiţa care-l găzduise, plin de speran_ţe copilăreşti la Început, bolnav de dorurile inimii apoi. Niciodată n-a putut înţelege pe unde-l purtaseră în noaptea În care ajunsese în fata doamnei din Akova, dar intuise că tot pe-acolo trebuie să fie şi iatacele princiare, deoarece inima lui ghicise În atmo9feră aromeala lor călduţă.

Acum pridvorul era pus~iu şi ici-colo se vedeau cîteva uşi trîntite de perete. De undeva, însă, dintr-un loc necunoscut, se auzeau bătăile înfundate ale unui berbece de scîndură, re^ pezit asupra unei uşi sau vreunui dulap care refuza să se des^ chidă. Sîngele prinse a i se învîrteja şi a-i năvăli În creier ; a străbătut curtea tremurînd şi s-a năpustit cu paşi mari pe scara întunecată. În timp ce urca, s-a încmcişat de două ori cu cîţiva oameni care ieşeau cu braţele pline pe-o uşă şi dispăreau pe alta, Privirile sale i-au surprim din zbor şi pe alţii, care deşer- tau cuferele şi dulapurile. Era Începutul jafului. Un strigăt de femeie a răzbit dinapoia zidurilor, sfîşiind aerul. A Îngheţat. Se Întîmpla, prin urmare, şi aşa ceva ! Încotro să alerge ? Cătă în jurul său, pentru a

~hici direcţia de unde venise, dar acum nu se mai auzea nimic. Orbit de turbare, s-a năpustit la voia întîmplării intr-un iatac gol, a trecut Într-altul şi, văzînd cinci-şase oameni din norod stînd jos pe podele şi cotrobăind într-un maldăr de hăinărie, a Început să-i Împrăştie, repezind lovituri de picior şi de pumni şi urlînd ca ieşit din minţi. Ţăranii îl priveau năuciţi şi cu glasul pierit de uimire, fără a pricepe pricina care-l determină să se poarte În felul acesta. Deşi erau speriaţi, strîngeau, totuşi, ce le cădea la îndemînă şi se strecurau pe uşă, pornind în goană În altă parte, ca şi cînd cetatea ar fi luat foc. Văzînd o uşă deschisă către cori- dor, a ieşit pentru a se orienta, dar şi-a dat seama că a apucat pe-un drum greşit şi că se află În încăperile scutierilor suitei, situate lîngă fosta lui odaie. Jos, în curte, se aprinsese un foc ; din pricina zilei care începu~e a se ivi, focul nu Împrăştia decît o 1umină palidă. O mulţime de oameni necunoscuţi chicoteau şi ţopăiau ca demonii în jurul lui, în lumina difuză a zorilor, alimentîndu-l cu braţe de paie aduse din grajduri şi aruncînd în pălălăile flăcărilor saltele şi perne, îmbrăcăminte femeiască şi jilţuri sfărîmate. Oamenii din norod erau stăpîniţi de beţia distrugerii. După tensiunea luptei, sărbătorirea, ca unnare a victoriei, devenea acum de două ori mai primejdioasă. Din pivniţe şi din beciuri începuseră a se auzi, izolate şi învălui1te, strigătele de jos şi zdupăielile oamenilor beţi. Cîinii cetăţii lătrau îndîrjiţi şi se zbăteau În cuştile lor. Cuiva i-a venit nătînga inspiraţie de-a deschide porţile volierelor şoimilor. Păsările au început a zbura şi a se roti asupra cetăţii, descriind cercuri uriaşe pe sumbrul cer al zorilor de decembrie, coborînd ameţitor asupra flăcărilor şi-apoi indepărtîndu-se către orizont cu fîlfîiri largi de aripi. S-a sprijinit, descumpănit, de pălima- rul pridvorului. Era sfîrşitul !. .. Nu, pe Dumnezeu cel sfînt că nu dorise nicidnd să se Întîmple una ca asta !. .. Un gînd fără noimă i-a trecut o clipă prin minte : să scoată un strigăt, de acolo de sus, de unde se afla, pentru a-i readuce În fire şi a-i trezi. Realitatea care clocotea În jurul său, însoţită de cîn^ tecele beţivanilor şi de strălucirea din ce În ce mai intensă a flăcărilor, devenea cu fiecare cliipă care trecea mai crudă, fă- cîndu-l să vadă şi mai limpede adevăr.ul. Majoritatea acestor oameni îi erau necunoscuţi, iar puterea îi scăpase din mîini. Se vede treaba că acesta era şartul războaielor. El nu dăduse decît un

brînci uşor, care îşi urma cursul, crescînd clipă de clipă şi ducîndu-se val-vîrtej de vale. Acum rămăsese singur şi ignorat, În ungherul acela pustiu. În curte se auzea larma hohotelor de rîs ; coborînd priYirea, văzu o slujnicuţă care se hîrjonea chicotind cu un ţăran cu chica zbîrlită, care ţopăia grotesc, ca o sălbăticiune a muntelui. Alte TÎsete, tot de femei întărîtate, răzbeau din Încăperile Întunecate ale bucătăriei. în^ fierbîntată şi lacomă, fiara dezlănţuită, atît în bărbaţi, cît şi în femei, îşi juca prada Înainte de-a o devora zgomotos: În cetate nu se găseau decît puţine femei, ţinînd cu toatele de lumea de jos, a slugărimii. Pe una dintre ele, femeie de vîrstă mijlocie şi bine îmbrăcată, au descoperit-o în t'llm ; fără a-i învrednici cu vreo lămurire asupra locului fiecăreia, le-a predat o legătură de chei care atîrnau de cordonul ei. Dînşii le-au primit, prăpădindu-se de rîs şi, după ce-au Împresurat-o din toate părţile şi au condus-o <:u alai pînă la poarta cetă_ţii, au tri^ mis-o să le transmită prinţilor salutările, batjocorind-o şi fă- cîndu-i reverenţe şi bezele neruşinate. Ceva mai tîrziu, cînd a început a se lumina, au sosit şi femeile din Kalamata, care se grăbeau a le aduce de mîncare bărbaţilor lor, aflaţi printre răsculaţi, fără a bănui că ei aflaseră acolo toate bunătăţile din lume. Cîteva dintre ele s-au oprit în rnrtea interioară şi au adăstat cu palmele proptite În şolduri, privind cu mîndrie ce^ tatea cuprinsă de soţii lor. însoţit de nevastă-sa. Împovărat cu o salt.ea, imbrăcat cu un costum nepurtat şi cu trei pîini negre la subsuori, venise şi Artemis, meşterul croitor care lucra cu fir de aur. După ce i-a reproşat lui Zervoheri~ că nu l-au che^ mat şi pe dînsul la asalt, i-a declarat pe-un ton plin de impor^ tanţă că de-aci înainte va rămîne şi el acolo, pentru a Împăr- tăşi soarta \fraţilor săi.

În ac~t timp, Sgur6s se îndrepta mîhnit şi de-abia tîrîn^ du-şi paşii către apartamentele princiare. Era cuprins de-o îndoială cumplită şi se lupta cu sine însuşi, neştiind ce era mai bine să facă : să meargă înainte, sau să lase totul baltă şi să nu mai vadă, să nu mai audă de nimeni ·şi de nimic. Fiinţa lui fizică era ispitită de chemări străine raţiunii şi, astfel stînd lucrurile, s-a trezit urcînd scările care duceau în încăperile aflate deasupra sălii celei mari a castelului. A deschis uşa cu mîna tremurînd de emoţie şi a intrat. Se afla Într-o încăpere mică şi destul de sumar mobilată, în care nu se afla

decît un pat de lemn, cu baldachin, o ladă şi cîteva blănuri de oaie, întinse pe jos. Totul era neatins. Faptul acesta i-a dat curajul de a merge mai departe. Încăperile princiare erau mai mici decît îşi Închipuise. După ce trecu printr-un şir de odăi care mai păstrau parfumul feminin - acolo locuiau, pare-se, femeile şi doica - dădu Într-un coridor semiobscur. Un parfum dis^ cret de levănţică plutea în aer. A şovăit din nou, pentru ul^ tima oară. De ce venise acolo ?. .• Cine-l obligase să facă lucrul acesta? Ferecase un Întreg capitol al vieţii sale Într-un mesaj, strîns legat cu un şnur sîngeriu, cetluit cu sigiliul şi cu pecetea propriei sale fiinţe, pe care-l aruncase în afu ndurile mării. Voise să Îngroape taina pentru totdeauna ...

Nădăjduind că talazul l-a dezgropat şi că-l va putea reciti, se Întorcea acum neîndemnat de nimeni şi cerceta ţărmul în neştire, cu paşi şovăitori. Ceva străin voinţei sale, ceva bolnav şi sfios i se strecura În sînge. Deschise uşa, ridică draperia şi intră. Respira_ţia i se curmă deodată : era în iatacul ei !. ..

A cuprins totul dintr-o singură privire şi inima i-a sînge^ rat. Parul era răscolit, salteaua atîrna, aruncată pe jos, dulapu^ rile erau sparte şi un val spumos de rochii brodate se revăr:.a pe podele. Un maldăr de lenjuri zăcea lîngă o ladă deschisă. Pînă şi cartea de rugăciuni era pîngărită de petele de noroi rămase În urma picioarelor late, de ţărani. Hîrtiile ceruite de la ferestre erau plesnite şi lumina zilei de iarnă strălucea rece în spărturile lor. Împleticindu-se, a mai făcut CÎţiva paşi pe covorul murdărit cu noroi şi s-a oprit. Acesta era alvarul pe care-l visase, lucid, luni de zile ! Cît de necruţător fusese pîn^ găsit ... Aplecîndu-se în chip mecanic, Întinse mîna şi mîngîie o rochie. Mîna îi tremura. Era o rochie gro:!să, croită dintr-o stofă grea şi brodată cu aur, o rochie de ceremonie, desigur. Apoi se opri în faţa lăzii cu lenjuri şi privi îndelung, cu naivă şi copilăroasă curiozitate, ţesăturile albe şi moi, mulate pe trupul ei odinioară. Dacă le-ai fi încălzit ruţin, le-ai fi putut simţi parfumul tainic. Şi acum, acum totu era pîngărit, mîini năduşite şi păroase le-au pipăit, le-au sfîşiat şi le-au distru5. Lui nu-i mai rămînea nimic ; alţii rupseseră floarea Înaintea lui, Încă o dată.

Într-un tîrziu, s-a apropiat cu pas greu de fereastră şi s-a rezemat de ea. Cîmpul se desfăşura pustiu, iar marea

strălucea ca o pînză de argint, dar el nu le vedea;· citea, pierdut şi cu ochii absenţi, strania Întunecare din inima sa, dîndu-şi seama că de la reîntoarcerea pe pămînturile acestei femei enigmatice, năluca ei îl urmărise necontenit, vrăjindu-l cu îndepărtata ei ispită, care-i amăgea statornic simţurile.
~ Nereuşind s-o cucerească pe ea, îi cucerise cetatea. Pentru atingerea acestui scop, pornise cu avîntul şi cu violenţa Întu^ necată a siluitorului, rîvnind să ajungă la dînsa cît mai repede şi să-i schimbe viaţa. Un strop de venin s-a adunat în inima lui şi s-a concentrat aidoma unei lacrimi de răşină pe trunchiul rănit al unui molid. Nu putea uita cu nici un preţ noaptea aceea ploioasă ~i bîntuită de vînt În care, apropiindu-se de patul femeii, auzise plînsul pruncului. Se aplecase asupra lea^ gănului şi-i văzuse vag, În lumina candelei, trupuşorul frag~d mişcîndu-se speriat, de-o presimţire întunecată, care-i tulbura somnul de copil. Atunci Înţele~ese că totul s-a terminat. Tre^ cutul era mort, iar el era un străin. Cu aceeaşi furie cu care părăsise iatacul castelului din Klarenza, sărise în şaua lui As^ tritis şi, în zorile palide ale zilei, plecase. Pornise În lungul uliţei principale, cu gîndurile răşluite, şi se aşternuse în goană dezlănţuită pe cîmpul ud, minat parcă din urmă. Yn primele clipe nu mai văzuse nimic În jurul său, era orb. Apoi, con^ strîns parcă de ceva, îşi recăpătase vederea.

Drumul acela prin ţara pustiită îl adusese aici, în cetatea Villehardouinilor. ..

De dincolo de uşi s-au auzit strigăte şi tropote de paşi care se apropiau. Inima i-a bătut precipitat şi apoi s-a oprit, ca un hoţ surprins asupra faptului. Cînd s-a deschis uşa, abia apu^ case să se întoarcă şi să se sprijine de fereastră. Un pîlc de oameni, cu chipurile sălbăticite de furia distrugerii, a pătruns înăuntru. Fedor se afla În fruntea lor. Văzîndu-l acolo, s-au oprit năuci_ţi şi prinşi de tristete. Fruntea ianitsiotului s-a în^ runecat.

- Ce faci aici, frate ?

- Nimic.

A surprins privirile slavului rătăcind prin încă~ere şi cer^ cetîndu-l stăruitor. Ţinea o bardă cu coadă scurta în mînă.

- Daţi-i zor ! le porunci el oamenilor săi, cu un semn, fără a-l pierde din priviri pe Sgur6s.

Şovăind, dar cu grabă totuşi, s-au aplecat şi au prins a

aduna rufele împrăştiate, braţ după braţ. Un ianitsiot uscăţiv, înalt şi cu barba ţepoasă Înşfăcă lenjeria, o vîntură în aer şi apoi, leşinînd de rîs, o lăsă să cadă jos, ca ploaia. Imbrăcămintea cea mai intimă care îmbrăţişeu.ă trupul unei femei flutura în aer, sub privirile unor ochi de bărbaţi, şi recădea inertă pe podea.

Sgur6s îi privea mut şi cu torul deconcertat.

- Nu vă mai pierdeţi vremea, aruncaţi-le În curte, de pe pridvor! porunci Fedor.

Dar n-a apucat să-şi termine vorba, şi Sgur6s a scos un strigăt sălbatic :

- Inapoi, ticăloşilor !

S-au oprit uluiţi.

- Inapoi, hoţilor, tîlharilor !. .. Batjocoriţi tot ce-ain săvîrşit laolaltă !. ..

Glasul îi tremur.a de revoltă şi de minie.

Ianitsioţii îl priveau uimiţi. Ce păţise omul acesta? Nu cumva îşi pierduse minţile ? Plini de îngrijorare, ochii lor st Întorceau spre Fedor, cerîndu-i sfatul.

Fedor Încremenise locului, cu o cută adînc săpată pe frunte. îşi proptise pumnii În şolduri şi, proţăpindu-se pe picioarele crăcănate, În faţa lui Sguros, îl privea În tăcere şi îl cercet!a stăruitor din privire. Au trecut astfel cîteva clipe, şi apoi le-a făcut semn oamenilor săi să continue treaba începută.

Muţi şi încovoia_ţi acum, ei îşi vedeau de treabă. Aruncate claie peste grămadă, rochiile, lenjeria, panglicuţele, sandalele au fost scoase din iatac. Şi, după cc totul s-a isprăvit şi iatacul a rămas deşert de orice lucruşor care-i dădea un aer omenesc, toţi s-au retra.s În tăcere. Draperia a căzut În urma lor ~ cei doi ,au rămas singuri. Chipul lui Sguros tresărea imperceptibil, iar ochii lui dilataţi şi Întunecaţi căutau ca orbiţi. Slavul s-a apropiat încet de el.

- Ce cauţi tu printre noi ? l-a Întrebat el cu asprime. Ce scopuri urmăreşti ? Eşti un trădător !

Sgur6s s-a cutremurat, iar mîna lui a înşfăcat minerul cu^ ţitului de la brîu.

- Trage-l odată ! Ce mai stai ? spuse Fedor liniştit.

Au Întîrziat cîteva clipe, privindu-se ochi În ochi şi fără a se clinti din loc.

- Nu pentru asta am venit aici ! protestă Sgur6s în cele din urmă, cu glasul Înecat. Noi nu sîntem tîlhari !

Pe buzele palide ale slavului a fluturat un zîmbet ciudat.

- Să-ţi fie ruşine ! spuse el pe-un ton grav şi fără a răspunde acuzării. Să-ţi fie ruşine ! Şi pentru că tînărul îl privea tulburat şi şovăitor, adăugă, coborind glasul : Toate trebuiesc nimicite ! Praf şi pulbere să se-aleagă de ele, auzi tu ?

- Fedor !

- Toate ! Apoi slavul s-a aplecat la urechea lui : Tu ar fi trebuit să faci treaba asta !

L-a luat de mînă şi, trăgîndu-l liniştit după sine, au ieşit din iatac. Coridorul era pustiu. Au pătruns într-o încăpere care avea fereastră spre curtea interioară. Acolo s-au oprit.

- Uită-te ! îi spuse Fedor, arătîndu-i ceva ce se pe^ trece jos.

S-a uitat şi i-a văzut pe ianitsioţi care se apropiau unul cîte unul de foc şi aruncau povara în flăcările care prindeau viaţă şi se învolburau în sus. Din vîrfurile lor se prelingea un găetan de fum negru ; mirosul răspîndit stăruia o clipă şi apoi se mistuia în aer.

- Pe toate să le-arunci acolo ! spuse Fedor.

Ochii săi tulburi erau fixaţi asupra flăcărilor. Rămăsese aşa pierdut pe gînduri. .

A privit .şi Sgur6s. Flăcările acestea ... fumul... Ceva a tre^ sărit în el şi pe urmă s-a stins, ca un suspin. I s-a părut, o clipă doar, că vede .chipul roşu al lui Kokinotrihis încîkin^ du-se în limbile de foc.

- Ridică-te şi haidem să mergem. Tu eşti născut liber !. .. Cît de amarnică şi de plină de răni e libertatea omului !. ..

A plecat capul şi a înghiţit nodul care i se aşezase în gît. Apoi l-a ridicat iarăşi.

- Hai să mergem pe-aici, spuse Fedor.

După trei zile, Kalamata, care sărbătorea victoria fără nici o grij:i, legănîndu-se cu credinţa nătîngă că a scăpat de ame^ ninţare, a încercat prima surpriză neplăcută. Cavalerii franci şi-au făcut apariţia pe şoseaua principală, îndreptîndu-se în^ tr-acolo. Armele lor străluceau în bătaia scînteietoare a soare^ lui de dimineaţă. Ţăranii,. care i-au văzut cei dintîi, au alergat în oraş cu sufletul la gură şi au dat de veste. Uliţele s-au golit ca prin farmec, obloanele ferestrelor s-au închis şi o muţenie plină de spaime s-a aşternut pretutindeni. Cetatea a

zăvorît poarta de fier şi sulițele s-au înălțat pe foişoare. Peste puțin timp, călăreții pătrundeau În Kalamata În tropotele greoaie ale cailor.

Tîrgoveții ascunşi Înapoia ferestrelor i-au numărat ; nu erau prea mulți : vreo treizeci cu toții.

în fruntea lor mergea conetabilul, ţanţoş pe calul său negru ca pana corbului.

Au venit drept în faţa porții cetății, unde s-au oprit şi au ! i'lmat din trompetă. înălțîndu-şi capul către turnuri, un crai^ nic a prins a striga, cu mîinile făcute pîlnie la gură :

- în numele stăpînului Ahaiei şi al doamnei prinţese, care cîrmuiesc acest oraş al Kalamatei, deschideți ! Cavalerii prea^ măritului prinț nu vin ca duşmani, ci pentru a grăi cu voi. în numele stăpînului Ahaiei, seniorul conetabil aici de faţă vă povăţuieşte a nu vă teme de nimic. Deschideți !

Francii au trebuit să adaste vreme destul de îndelungată dinaintea porților de fier, pînă cînd cei din cetate s-au hotărît. Se vede treaba că se adunaseră înăuntru pentru a discuta dacă lucrul acesta era sau nu înţelept. În sfîrşit, după ce crainicul a repetat de trei ori făgăduiala conetabilului, care spunea că vine ca prieten, poarta grea s-a desferecat şi francii au intrat în cetate fără a descăleca.

Au fost conduşi În curtea interioară, unde au descălecat. Răsculații se aţineau jur Împrejur, Într-un arc larg, înarmați nu numai cu sulițele, cu cursele şi cu arcurile luate din depo^ zitul de arme al cetății, ci şi cu secerile, pe care le aduseseră cu dînşii la sosire. Deconcertați oarecum, francii căutau îm^ prejur pentru a-şi da seama cu cine anume urmau să parla^ menteze.

Ochii lor s-au oprit atunci asupra treptelor bisericii, unde se aflau aliniați rar şase bărbați, care adăstau îmbrăcați În zale france, dar cu capetele descoperite, fără coif. lntr-acolo i-au îndemnat oamenii din popor pe trimişii prinţului să se îndrepte. Sgur6s, Fedor şi patru mainioți erau cele şase căpetenii ale răscoalei.

Sonteron a înaintat cu pas hotărît în fata treptelor. Cone^ tabilul era un adevărat bărbat, un războinic care din leagăn se frecase cu viaţa de tabără. În timpul păcii şi al lipsei de aqiune se veştejea şi părea că ceva putred îi contamina sufle^ tul şi îl îmbătrînea. Ceea ce se Întîmpla acum, precum şi far^ mecul războiului, dimpotrivă, îl Întinereau.

Le-a salutat **pe cele** şase căpetenii simplu, cu o sinceritate aspră, bărbătească, şi le-a încredinţat propunerea stăpînului său. Prinţul recunoştea că răzvrătiţii i-au cucerit cu sabia În mînă frumoasa cetate, că s-au dovedit a fi dîrji în aqiune şi că l-au uimit cu îndemînarea şi îndrăzneala lor, dar că se află În imposibilitate de-a o lăsa în mîinile lor. Inainte de orice, nu era a sa ; precum ştiut era de toată lumea, Kalamata era un domeniu al Villehardouinilor, iar cetatea, zestrea părintească a doamnei sale, a prinţesei Isabeau. Dacă au pretenţii la despăgubiri pentru re~'tituirea ei, le va plăti răscumpărarea pe care cele două părţi o vor stabili de comun acord. El, conetabilul, avea mînă liberă pentru a discuta şi despre aceasta cu vitejii conducători ai răzvrătiţilor. Dacă nu rîvnesc răscumpărarea, ci preferă pămîntul, să spună care anume do^ menii, sate ori fortăreţe din Morias, aflate În stăpînirea lui, le sînt pe plac. El are toată bunăvoinţa de-a face un schimb regesc.

Aici conetabilul s-a oprit, şi-a Încordat picioarele înzăuate şi şi-a umflat pieptul lat.

... Dar să ştie norodul răzvrătit, că dacă va refuza şi se va Împotrivi propunerii, care e totdeodată şi nezdruncinata sa hotărîre, să ştie că prinţul Ahaiei nu va da înapoi de la hotărîrea sa. Va recuceri cetatea doamnei-sale, prin asediu sau prin luptă, cu sabia şi cu vărsare de sînge ! Dumnezeu şi toţi sfinţii raiului îi sînt martori. Intr-o asemenea împrejurare să nu mai adaste nimeni mila lui, căci ciorile se vor înfrupta din hoiturile lor !

Astfel a grăit conetabilul. Cei şase l-au ascultat în tăcere. Jur împrejur domnea liniştea adîncă şi amenințătoare a no^ rodului răsculat.

I-au condus pe franci În sala cea mare şi le-au spus să aştepte acolo pînă cînd căpeteniile vor chibzui Între dînşii şi vor lua o hotărîre. Cei şase s-au retras în biserică pentru a se sfătui.

Consfătuirea lor n-a durat mult. Conetabilul şi cavalerii săi, care aşteptau în picioare, în sală, pentru a demonstra astfel graba şi demnitatea lor, după puţin timp, s-au văzut chemaţi afară. Au ieşit. şi au ascultat Înaintea treptelor bisericii hotă- rîrea norodului din gura lui Sgur6s, care grăia cu glas înalt, astfel încît să fie bine auzit de toţi cei dimprejur.

- Grecii din Kalamata şi din Maina, slavii din Ianitsa,

precum şi toţi aceia din locurile învecinate, fraţi Întru robie şi asuprire, care au hotărît să cuprindă cetatea cu ajutorul lui Dumnezeu, ca unii ce sînt copiii neaoşi ai acestui pămînt, îl anunţă pe prinţ că n-au făcut aceasta pentru a primi răscumpărări. Aşa să ştie prinţul. Ei n-au furat tîlhăreşte un lucru străin, ci au luat pe drept ceea ce li se cuvine. Oameni din poporul de jos fiind, n-au datoria de a urma obiceiurile ca^ valereşti, care dau dreptul învingătorului de a-i vinde învinsu^ lui propriile sale arme. Să ştie prinţul Ahaiei că el e cel străin În locurile acestea şi că răsculaţii au cuprins cetatea în nu^ mele Împăratului Bizanţului. Aşa să ştie ! Şi, dacă socoteşte că a fost jignit şi nu vrea să recunoască dreptatea, fie, n-are decît să-şi ridice vasalii pentru război şi să vină. Martor li-i Dumnezeu şi sfînta lui *Evanghelie,* că-l vor aştepta gata de luptă pe zidurile cetăţii !

C9netabilul a ascultat răspunsul plin de uimire. Tonul său rămăsese, ce-i drept, oficial şi sever, cum se cuvenea unui rival, dar na1v1tatea copîlărească care se ascundea ~ntotdeauna În el îl făcea acum să deschidă În chip· involuntar ochii mari

Pe sfîntul Iacob ! La una ca asta nu se aşteptase ! Credea că-i va găsi pe răsculaţi şovăielnici, vicleni şi hotărîţi să ex^ ploateze situaţia, pentru a obţine, aşa cum se spune că le stă bine grecilor, o răscumpărare cît mai substanţială. Dar să re^ fuzi şi Morias-ul, şi perpirele !. .. Dacă n-ar fi auzit-o cu ure^ chile lui, n-ar fi crezut niciodată că aşa ceva ar fi cu putinţă.

După ce a adăstat în tăcere preţ de cîteva clipe, s-a întors brusc, s-a dus la calul său şi, Încălecînd, a părăsit cetatea în fruntea cavalerilor săi.

Poarta de fier s-a reînchis în urma lor.

Capitolul XVl i

CETATEA (2)

De atunci au Început să aştepte sosirea prinţului. Il aşteptau să vină, năprasnic şi necruţător, dimpreună 'CU oastea lui, sub zidurile cetăţii, să înalţe scări şi maşini de asediu şi să se

năpustească cu cavalerii săi setoşi de sînge, cu săbiile trase, pentru a-i măcelări sus pe ziduri şi În foişoare, pe luptătorii din cetate. Chipul său, cu totul necunoscut unora, vag schiţat altora, se profila amenințător la orizont, cu buzele strînse şi picurînd venin, cu ochii scăpărători şi cu tunetul turbat de mînie al glasului său.

În acelaşi timp, au început să se pregătească de apărare. Pentru ca nu cumva proviziile aflate acolo să nu fie neîndes^ tulătoare, au ticsit magaziile cu tot atîtea alimente cîte au putut să care ; au fixat străji care să privegheze ziua şi noap^ tea în foişoare şi au pregătit cazane mari,. În care urmau să topească plumbul pe care trebuia să-l reverse, de pe ziduri, asupra duşmanului. După veselia primei zile de triumf şi în^ gîrnfarea care-i stăpînise În următoarele două, un nou val de fervoare îi cuprinsese În mrejele sale.

Temîndu-se că nu vor avea timp de-ajuns, năduşeau dînd În brînci cu lucrul şi, neavînd parcă suficientă încredere În străjeri, se urcau pe turnuri şi mîncau cîmpul din privire, *ci:*

mîna streaşină la ochi, şi către miazănoapte, şi către apus, spl'e a zări apărînd reptila lungă şi strălucitoare a oştirii francilor.

Tot acolo se urca şi Sgur6s, dar el nu privea decît spre mare. Ce făcea Kafuris ? Oare trimisese veste corăbiilor ge^ noveze să se apropie ? Dacă soseau înaintea prinţului ? Afuri^ situl moşneag nu şi-ar fi retras ghearele de pe prada visată cu una, cu două. Chiar a doua zi trimisese un om de-al său În cetate pentru a-i spune lui Sgur6s că-l aşteaptă la pădurice de măslini de pe colinele din marginea cîmpului. Sgur6s l-a trimis înapoi pe străin, spunîndu-i să se înapoieze la genovez şi să-l înştiinţeze că cetatea este a grecilor şi că nici Matteo Kafuris, nici compatrioţii săi, cei lacomi de bani, n-au ce căuta acolo.

Intre timp, pregătirile se apropiau de sfîrşit, magaziile se umpluseră, străjile se schimbau necontenit, dar prinţul nu se arăta de nicăieri. Răsculaţii se priveau nedumeriţi, în tăcere, neştiind ce să mai creadă. Cîţiva dintre dînşii, mai sărăcuţi cu duhul, desigur, se grăbeau zor-nevoie să se bucure, spunînd că prinţul s-a răzgîndit, înfricoşat de relatările c~netabilului, şi c-ar fi hotărît, chipurile, stînd la sfat cu acesta, să lase

ceta^ tea în plata Domnului şi să nu se mai încurce în cine ştie ce dandana periculoasă cu vitejii care-o stăpînesc. Dar ceva care nu sosise încă tot aşteptau cei din cetate din partea norocului : garnizoana de la Mitzithras ! Trimiseseră, chiar din dimineaţa primei zile, un sol care să-i anunţe Căpeteniei că cetatea fu^ sese cucerită şi că oştenii lor pot veni pentru a o lua În primire. Dar nici solul nu se Înapoiase şi nici garnizoana nu apăruse.

Ce se întîmplase ? Atît Sgur6s, cît şi Fedor începuseră să intre la bănuială. Necrezînd în eventualitatea cuceririi Kala^ matei, Căpetenia dăduse o promisiune de Doamne-ajută, dar nu se gîndise prea serios la lucrul acesta. Acum, cînd aflase că treaba fusese săvîrşită Şi se dezmeticise de-a binelea din uluiala dintîi, şedea pasă-mi-te să chibzuiască dac~ era bine să trimită ajutor răzvrătiţilor, căkînd astfel armistiţiul. Grea treabă şi mare răspundere ! Dar dacă regele Andronic îi va cere să dea seama după aceea ? Dacă îl va acuza că l-a amestecat într-un război cu francii?. ..

Intărit În bănuielile sale de la început, Fedor îl certa pe Sgur6s. .

- Eu ţi-am spus din capul locului că grecilor din Mitzi^ thras nu le pasă de treburile noastre. Ce-am avut de Împlinit ~m implinlt şi nu mai are mei un rost să p~străm cetatea in stăpînirea noastră şi de-acu Înainte.

- Vrei să spui că nu ne mai rămîne altceva de făcut decît să plecăm, Fedor ? se nelinişti tînărul.

- Da, să plecăm, dar să nu le-o lăsăm nici f rîncilor.

- Cum adică?

Slavul zîmbi enigmatic şi veninos.

- Să nu lăsăm decît foc şi fum În urma noastră!

Era vechea lui idee fixă : să distrugă totul.

- Nu, Fedor, nu ! strigă el. Asta nu se va Întîmpla nici^ odată!

Şi, spunînd acestea, şi-a explicat punctul de vedere, încer^ cînd să găsească argumentele necesare susţinerii lui.

Părăsind cetatea, din puternici şi de temut cum erau, ar fi devenit din nou slabi. Francii ar fi căutat să se răzbune : şi, izolaţi fiind, i-ar fi urmărit în toată ţara, şi În munţi, şi i-ar fi prins pe toţi cei ce le-ar fi căzut la îndemînă. De plătit ar fi plătit mai cu osebire norodul satelor şi sărăcimea Kalamatei, şi ei n-aveau dreptul să facă lucrul acesta cu nici un preţ ! Şi-apoi,

nădejdile nu-s cu totul risipite. Căpetenia putea să ceară sfat de la Constantinopol asupra celor ce trebuia să facă. Dacă oamenii regelui vor vedea că cetatea rezistă, nu vor fi atît de proşti încît s-o abandoneze şi, vrînd-nevrînd, o vor primi. la urma urmelor, s-ar prea putea ca şi Sguromallis să-şi fi vîrît coada în toate Întîmplările astea ; s-ar prea putea în^ tîmpla ca el să nu fi plecat din Mitzithras şi să încurce lucru^ rile pentru a fi pe placul francilor. Ideea nouă care-i venise, în cele din urmă, lui Sgur6s, luminîndu-i mintea, i s-a părut a fi explicaţia unică şi firească a faptului. Inima lui s-a umplut din nou de ură faţă de ruda aceasta care l-a făcut Întotdeauna de ruşine şi, astfel stînd lucrurile, se jură să spele batjocura în sîngele apostatului.

- Nu, Fedor, nu! strigă el cu patimă. Să nu ne părăsim truda la jumătatea drumului ! Te rog, Fedor, În numele Dum^ nezeului în care credem amîndoi !

lanitsiotul n-a mai ridicat nici un fel de obieqiuni, ci şi-a înălţat umerii cu indiferenţă şi s-a îndepărtat. La urma urme^ lor, nu pusese niciodată prea mult preţ pe viaţa lui.

Şi zilele treceau una după alta, febra pregătirilor scădea, zbuciumul se potolise, dar începu să-i cuprindă pe nesimţite neliniştea În mrejele ei. Cînd vor veni francii ?. .. De ce nu mai vm ; >. . ..

Şi, iac-aşa, decembrie înainta, nopţile deveneau din ce în ce mai reci, şi străjerul tremura cuibărit pe foişorul înalt.

Focurile din curţile interioare pîlpîiau mocnit, stingîndu-se încet, noaptea Înghiţea clădirile dimprejur una cîte una, chi^ purile oamenilor care şedeau adunaţi în jurul vetrelor de je^ ratic păleau, iar ochii lor străluiau, privind fix şi duşi pe gîn^ duri, undeva în gol. Ceva ca un fel de moleşeală primejdioasă le Înţepenea încetişor încheieturile şi o deznădejde surdă le ucidea voioşia. începuseră să se gîndească la Crăciunul care se apropia, la casele şi la familiile lor şi să se Întrebe cît timp vor mai întîrzia încarceraţi acolo. Ar fi cu putinţă, oare, să scape teferi din încurcătura asta şi să se întoarcă vii la ve^ trele lor ?

Invingîndu-şi mîhnirea, Sgur6s, care se plimba dus pe gîn^ duri În fiecare noapte pe zidurile cetăţii, supraveghind străjile, se străduia să-i îmbărbăteze.

Ii afla privind, cu ochii plini de dorinţă, oraşul şi opaiţele care se aprindeau în colibe, sau rătăcind În întuneric, pe

cîmpul îngheţat, care aştepta sosirea primăverii alintătoare şi ciripitul păsărelelor. În timpul nopţii, mainioţii, care privegheau zidu^ rile dinspre răsărit, îngînau melodii monotone şi cîntece de jale şi priveau îndelung Înspre părţile unde se aflau munţii lor, iar ziua lăcrimau ori de cîte ori auzeau talăngile îndepărtate ale turmelor. Trei sau patru dintre ei o şi zbughiseră, iar căpeteniile lor abia răzbeau să-i mai reţină pe alţi vreo Cîţiva, cu vorba bună, cu ameninţarea şi chiar cu bătaia. Într-o bună seară au dispărut zece deodată, ucigîndu-l pe străjerul care li se opusese, pasă-mi-te. Sgur6s nu se mai Întîlnea aproape de loc cu vechii săi prieteni ; cizmarul îşi petrecea zilele în bi^ serică, îngenunchind şi bătînd mătănii, cu ochii înlăcrimaţi Întru iertarea păcatelor. După ce a stat cincisprezece zile în · cetate, croitorul s-a plictisit şi, dor fiindu-i atît de nevasta, cît şi de prăvălia lui, Într-o dimineaţă a pretextat cum c-ar avea nişte treburi de Împlinit în oraş şi a plecat. Părintele Daniil slujea, statornic, în dimineaţa fiecărei duminici, iar seara citea vecerniile. Adusese cîteva icoane din oraş şi preschimbase biserica francă in biserică ortodoxă. Restul timpului şi-l pe^ trecea laolaltă cu răsculaţii, petrecînd fără grijă şi făcînd haz de năzbîtiile copilăreşti, sau cercînd cîte-fl ulcică de vin Îl'I bucătăria în care trona Zervoheris. Crîşmarul nu-şi pierduse spiritul întreprinzător nici aici ; îşi găsise de lucru preluînd pe seama sa bunul trai al ortacilor. În acest scop îl adusese şi pe băiatul lui de prăvălie din Kalamata şi se aşternuse pe treabă în aşa fel încît păreai ispitit a crede că nu făcuse altceva decît să schimbe iar prăvălia şi că se pornise să cucerească noua clien^ telă cu calmul şi siguranţa din totdeauna. În ceea ce-l priveşte pe Timoteu, acesta îşi instalase nicovala în apropiere, dar era posomorît din pricină că n-avea de lucru.

Intr-una din seri, era în ajunul Crăciunului, pe cînd Sgur6s îşi făcea rondul obişnuit pe metereze şi se apropia de foişorul porţii de fier, a auzit cum îl cheamă cineva de jos. S-a oprit uimit şi a ciulit urechea. Era un glas de femeie, înecat parcă de oboseală sau de frică.

- Cine-i acolo ? întrebă el aplecîndu-se.
- Eu, deschide-mi, arhon Sgur6s !
- Care eu?

A urmat o pauză provocată de şovăială şi apoi glasul s-a

auzit ceva mai timid :

- Eu, Varia.

Tînărul s-a mirat. Varia se afla la Kalamata la ora aceea şi, în loc să-l cheme, pe Fedor, care-i era unchi, îl chema pe el, pe Sgur6s ! De vreme ce era Întuneric şi nu-l putea deosebi, era mai mult decît sigur că se afla de mult timp acolo şi că-l striga la Întîmplare, trăgînd nădejdea că poate-poate o va auzi şi o va chema înăuntru .

..,... Stai că vin.

A coborît treptele Înguste şi, chemînd doi bărbaţi din corpul de gardă, au tras toţi trei zăvoarele porţii grele. Un chip fe^ meiesc, înfofolit Într-o broboadă mare, a pătruns înăuntru ; avea răsuflarea scurtă şi tremurătoare. A urmat-o cu paşi grăbiţi. Odată ajunsă pe podişcă, fata s-a oprit, a cercetat Îm^ prejur şi, după ce s-a convins că sînt singuri, s-a apropiat de urechea lui şi i-a spus cu glas coborît : .

- Vin!

N-a mai Întrebat-o cine ; înţelesese. De douăzeci de zile, de douăzeci de veacuri, parcă, nu făceau altceva decît să-i aştepte !

De unde ştii, Varia ? Cine ţi-a spus ?

I-am văzut cu ochii mei.

I-ai văzut cu ochii tăi ? Nu erai la lanitsa ?

Nu. S-a uitat îngrijorată În jurul e1 ş1 l-a Întrebat : Unchiul meu nu-i aici ?

- Ba da.

- Ai să-i spui c-am venit ?

Vocea îi tremura speriată.

- Desigur !. .. Dar ce, tu nu vrei să-i spun ?

- Nu.

~espus de uimit, se străduia să-i desluşească chipul în întuneric. .

- Nu-i chip, Varia. Oricum, tot are să te vadă.

- Nu, nu, nu vreau să mă vadă!

- Cum adică, vrei să pleci la ora asta ?

Nu-i venea prea uşor să răspundă şi de aceea se trudea, parcă, pentru a-şi găsi cuvintele.

- Nu mai plec, spuse în cele din urmă.

- Glumeşti, Varia? De-acum Înainte e primejdios să stai în cetate ! Nu ştii că mîine, poimîine, cînd vor sosi aici, va

începe bătălia ?

- Ba ştiu.

- Şi-atunci ? Cum a1 să rămîi tu, o fată, În mijlocul pîrjolului ?

- Am să- rămîn.

O privea stăruitor, neştiind nici ce să creadă, mc1 ce să-i spuNnă. . •· ·r·· d Dv f . fv .

- u mai· sta ! ·1·1 spuse ea g1 un d . Dva f uga ş1· fva tot cea1· de făcut ! Dă-le de veste şi ridică-i pe toţi ! Hai, că ăia vin, de oriunde s-ar afla, peste voi !

- Chiar atÎt de aproape sînt ?

Nu i-a răspuns, l-a cuprins de Încheietura mîinii şi l-a tras către miazănoapte. S-a Întors şi, următind semnul ei care-i arăta să privească peste cîmp, departe-hăt, a văzut ceva ciu^ dat, ca un pîlc de focuri mărunte, care brodau întunericul des ca licuricii ..P ăreau că nu se mişcă, dar ochiul lui obişnuit şi-a dat seama că-l Înşela depărtarea.

Oştirea francilor înainta cu torţele aprinse În fruntea coloanei. ·

- Ei să fie ? întrebă el.

- Ei!

Au Întîrziat cîteva clipe, privind În tăcere. Vîntul, care adia uşurel, foşnea neliniştit printre copacii oraşului şi suspina abia auzit înapoia turnului înalt. Străjerul nu dăduse încă sem^ nalul de alarmă.

- Varia ! exclamă Sgur6s speriat şi cuprinzînd-o de mîini. Trebuie să pleci acum, cît mai e timp ! În curînd va fi prea tîrziu !. .. Varia !. .. îi spuse el, scuturînd-o puternic.

Ea şedea mută şi impasibilă, ca şi cînd nu şi-ar fi dat seama de nimic.

- Dar ce folos ai, ce folos ai dacă rămîi ? exclamă revol^ tat. Nu pricepi că toţi cei care se află aici vor pieri ? Eşti fată, Varia, nu eşti decît un copil, şi n-am să te las să pieri !

:--- Au murit şi tata, şi mama, spuse fata cu voce gravă, şi-acum vor muri şi fratele, şi bunicul, şi unchiul meu. Fami^ lia noastră e prăpădită.

- Dar tu nu vei muri !. .. Nu vei muri !. ..

- Ba da, voi muri şi eu, îi răspunse ea netulburată.

Un muget apropiat şi puternic a cutremurat fără de veste văzduhul. Cei doi tineri l-au ascultat uluiţi. Era buciumul stră- jerului de pe turn. În acelaşi timp au auzit zvon de glasuri înfundate, de tropăieli şi de izbituri, atît în curtea interioară, cît şi în interiorul clădirilor. Treziţi din somnul dintîi, răsculaţii aflau de sosirea duşmanului aşteptat. Clopotul bisericii Începu să bată repede, Înnebunit.

- Oo ! Acum e prea tîrziu ! gemu Sgur6s.

_.:._ Ascunde-mă ! Nu vreau să mă vadă ! spuse fata agăţîn- du-se de braţul său.

A simţit-o lipită de el, tremurînd toată.

- Dacă mă vede unchiul, mă omoară, spuse ea.

A privit-o cuprins de ameţeală.

- Dar de ce-ai făcut asta ? De ce ? De ce-ai plecat din Ianitsa?

- Fiindcă eram singură. Am coborît pe cîmp şi m-am dus să văd dacă nu vin, cumva, să afl.U dacă vin şi cînd vor veni.

- Şi?

- De trei zile umblam Într-una şi iată că i-am văzut toc- mai cînd mă aflam pe-o movilă. Atunci am alergat Într-un suflet, să mai apuc. ..

-- Ce s-apuci, Varia? Ce să mai apuci?

- S-apuc să-ţi spun.

- Mie?

Nici de data aceasta nu l-a răspuns. Respira greu, dezor^ donat.

- De ce, Varia ? Oricum, eu tot aş fi aflat ...

- Da, dar n-ai mai fi avut timp să fugi !

- Să fug ? Eu să fug ? !

Luînd o hotărîre bruscă, a Întins mîinile şi l-a îmbrăţişat.

Pleacă !. .. Pleacă odată ! l-a rugat ea, cu trupul zguduit de-un plîns cu sughiţuri.

Varia!

Pleacă ! Pentru numele lui Hristos, pleacă !

Nu care cumva glumeşti, Varia?

Nu. Vreau să pleci!

!suse Hristoase ! După cum văd, mă socoteşti de-a dreptul fricos, nu-i aşa ?

- Nu, dar vreau să pleci !. .. Nu vreau să mori şi tu !

Aşa i-a spus, şi apoi a simţit-o îngreuindu-se, frîngîndu- se de mijloc şi Împleticindu-se. A suspinat uşor şi a căzut

leşi- nată în braţele sale.

Larma din cetate se înteţise. Făcliile se aprindeau şi se stingeau, coamele lor luminoase alergau unduind dezordonat pe zidurile cetăţii interioare, glasurile sălbatice şi poruncitoare îşi perpetuau ecoul pînă în odăile de jos. Pretutindeni se auzeau zgomotele paşilor care se apropiau şi treceau mai departe, în^ locuite imediat de altele. Dangătul clopotului răsuna ne^ contenit.

Proptindu-se bine pe picioare, Sgur6s stătea cu fata în braţe şi privea buimăcit în jurul său. Dacă mai Întîrzia puţin, l-ar fi văzut toţi În situaţia aceea, şi asta nu era cu putinţă ! Se hotărî brusc. Săltă povara vie ca pe-un fulg în braţe, se năpusti pe scăriţa de piatră care cobora în curte, de-acolo la subsol, şi ajunse neobservat la prima uşă, care conducea la beci. Zarva creştea necontenit şi pretutindeni. Lumînări ciu^ date luminau pereţii. Unde să se ducă ? Se hotărî imediat să dea fuga la Zervoheris. Beciul era Întunecos, un miros greu de mucegai şi de aer stătut îmbîcsea atmosfera, dar cunoştea bine locurile acestea, pe care le studiase zile În şir, în .vederea oricărei eventualităţi. Trecînd printr-o cameră îngustă şi lungă, apoi printr-un coridor, urcă vreo cîteva trepte şi, Împingînd o uşă, intră În bucătărie. Acolo se auzeau glasuri care se în^ depărtau, focurile se stingeau În vetre, iar mesele şi băncile de prin colţuri abia se mai zăreau. Zervoheris şi copiii lui de suflet se înarmaseră şi ei şi se pregăteau În grabă să urce pe foişoare.

- Strînge-mi bine curelele ! poruncea cîrciumarul, care-şi vîrîse capul într-un coif ţuguiat şi ruginit şi cîntărea un scut greu şi triunghiular pe braţe. Mişcaţi-vă labele mai repede, măi, neisprăviţilor ! La ce naiba te mai pricepi tu înafară de linguri, mă ? Oof ! Piei din faţa mea ! Ia priveşte la mine, eu sînt bucătar bun şi, dacă vreau, pot să fiu mai cu străşni- cie şi luptător ! Aşa trebuie să fie omul, priceputu-m-ai ? Acu dă sabia aia încoa' ! Fii cu ochii-o patru să nu-ţi pice din mînă, că-mi faci zob oalele celea de lut ! Curaj, mortăciune ! Şi-acu, uş de-aici !

Strecurîndu-se repejor către fundul Întunecat al bucătăriei, Sgur6s a aşezat-o pe Varia pe o masă şi l-a chemat pe Zervoheris.

- Cine mă strigă? Întrebă semeţ războinicul cîrciumar. Ce face ?. .. Tu-mi erai, arhonte ? exclamă el, schimbînd brusc tonul. Să am iertare ! Iată-mă !

Dîndu-i un picior băiatului de prăvălie, care nu reuşise să se descurce În curelăria armurii, dădu fuga la Sgur6s.

- Credeam că eşti sus, pe ziduri ! spuse el.

Tînărul s-a ruşinat ; acolo era, ce-i drept, locul său, nu la bucătărie, cu fete leşinate în braţe, dar dacă aşa s-au petre^ cut lucrurile !. .. Greşeala nu era a lui. Grăbit, i-a explicat în cîteva cuvinte cum ajunsese acolo şi l-a rugat s-o readucă pe Varia În simţiri şi apoi s-o reţină acolo pînă la noi dispoziţii.

- Bine, o s-o-ngrijească femeile astea, spuse Zervoheris, arătînd slujnicele de la bucătărie, care se aflau sub cîrma lui acum. Cît despre Fedor, nu trebuie să te îngrijorezi, ăsta nu coboară niciodată pin-aici !

După acestea, a poruncit să-i friqioneze tîmplele Variei cu oţet de trandafir şi, încheindu-şi echiparea de război, a înşfă- cat din nou greaua lui sabie francă şi i-a spus lui Sgur6s, care-l aştepta :

De-acu-s la poruncile tale !

- Să mergem!

- Cum? Nu-ţi pui zalele? Aşa ai de gînd să te urci pe ziduri?

Tînărul zimbi.

- Frîncii n-au să facă nimic azi, îi răspunse liniştit. Sînt obosiţi de drum şi au să stea să se odihnească. Ce-o mai fi mîine, om vedea.

S-au urcat pe zidul ticsit de ortacii care se aplecau printre creneluri, privind asupra cîmpului, schimbînd păreri între dînşii şi încercînd arcurile. Francii se apropiaseră destul de mult, capul coloanei lor era aproape de intrarea Kalamatei. Răsculaţii îi adăstau cuprinşi de nerăbdare, urmărindu-i cum mărşăluiau pe poteci, la luminile fumegînde ale torţelor. Din ce în ce, începea să se desluşească clinchetul armelor şi tropotul copitelor de cai. Erau mulţi, popor de· lume, nu alta, Întreaga lor oştire venise acolo. Ceva Îngheţase parcă În ei - nu se aşteptau să fie atît de mulţi ! Inaintînd în tăcere şi fără a sufla În trîmbiţe, s-au despletit în două rîuşoare, pe uliţele oraşului, şi au prins a se revărsa, de-a dreapta şi de-a stînga, în lungul laturilor cetăţii, cu gîndul de-a o Împresura. Părînd a nu ţinti să se apropie prea mult, se ţineau departe, preţ de două bătăi de săgeată. Vîntul

aducea vuietul lor în rafale şi, din cînd În cînd, vorbele rostite de dînşii răzbeau în liniştea nopţii, ames^ tecate cu mirosul dulceag şi piperat al răşinei topite a torţelor. Era un fluviu nesfîrşit de călăreţi şi de pedestraşi. După ce-au strîns cercul În jurul cetăţii, şi-au înfipt flamurile în pămînt şi au început a-şi întinde corturile pe îndelete.

De sus, de pe ziduri, asediaţii i-au urmărit jumătate de noapte cum forfoteau de colo pînă colo, cum aprindeau focurile şi îşi scoteau şeile de pe cai. În sfîrşit, după miezul nopţii, s-au mulcomit şi s-au rînduit de culcare.

Cocoşul zorilor cîntase de mult, dar francii continuau să doarmă.

Capitolul XVIII

CETATEA (3)

îndată ce a primit vestea despre răscoală, cel clintii gînd al prinţului şi-a luat zborul către fiica sa. Da, da, semnul cel rău îşi arăta colţii, Mah6 era osîndită. Atît indispoziţia pro^ vocată de starea vremii, cît şi perpetua ameninţare care se asociase zilei sale de naştere, precum şi năprasnica izbucnire a vijeliei şi, În cele din urmă, ·culmea - faptul acesta atit de ne~şteptat ~i qe neconceput : pierderea cetăţii străbunilor chiar În ziua ei de naştere, nu erau altceva decît verigile unui lanţ Împletit de Soartă ! Prinţul nu se mai preocupa de pro^ pria sa ursită, trudă zadarnică ! Ştia că lui nu-i era dat să îmbă trînească.

Cel de-al doilea gînd al său se îndreptă către oştirea francă; faptul că-i avea adunaţi pe toţi în jurul său, tocmai în toiul furtunii, ·era zîmbetul sau ironia Soartei zgîrcite? Personal, nu mai credea nici În una, nici În cealaltă. Instinctul şi tot fel ul de presimţiri Întunecate îi spuneau că în zilele acestea nu era bine să se afle singur.

A apreciat că n-ar fi înţelept, totuşi, să pornească cu toţii deodată asupra Kalamatei ; nu se putea şti ce se ascunde În spa^ tele celor petrecute în cetate. Calicimea se ridicase singură şi orbeşte la răscoală, sau s-a pornit aţîţată şi

mînată din umbră de-o altă putere ? Grecii din Mitzithras i-au stîrnit Întotdeauna bănuielile ; cît priveşte caracterul lui Andronic, regele lor, nu avea cine ştie ce Încredere În el, îi fusese prezentat ca făţarnic şi viclean. Dar dacă această capturare a cetăţii nu era decît o provocare, un pretext pentru declanşarea unui conflict mai serios ? S-a hotărît s-o lichideze. Mai întîi s-a hotărît să coboare la Kalamata cît mai bine pregătit, cu o oştire capabilă să răzbească în orice împrejurare. Astfel stînd lucrurile, i-a poftit pe vasalii care aveau domeniile în apropiere şi i-a trimis să-şi ridice steagurile cu porunca de-a se întoarce cît mai grabnic la Andravida, dimpreună cu toţi cavalerii, sergenţii şi oştenii lor. După aceea, s-a gîndit să ia taurul de coarne. L-a chemat pe conetabil, care de abia se Înapoiase din infructuoasa lui călătorie la Kalamata, precum şi pe baronul Arcadiei, le-a destăinuit bănuielile sale şi le-a spus să se pregătească de misiune, deoarece chiar a doua zi de dimineaţă trebuiau să plece la Constantinopol, cu următoarea sarcină : se vor prezenta rege^ lui În persoană, vor protesta faţă de încălcarea armistiţiului şi vor cere satisfaqie pentru prinţu] Ahaiei.

Prinţul n-a pornit spre Kalamata decît după Împlinirea acestor preliminarii. Răzvrătitii, care-l aşteptau de atÎtea zile, cu zbuciumata nerăbdare a deznădăjduitului, i-au Întîmpinat sosirea cu amarnică satisfaqie. Cea dintîi noapte a fost un coşmar pentru dînşii, un coşmar populat de atîtea vedenii Încît orele s-au rostogolit una după alta, fără ca ei să mai apuce a le număra soroacele, iar zorile au picat prin surprin^ dere. O dată cu lumina zilei, însă, suflul unui entuziasm cu totul neoqÎşnuit a pus stăpînire pe asediaţi. Era duminică. Daniil a poruncit să se tragă clopotele, i-a adunat în biserică pe toţi cei care nu erau de strajă pe ziduri şi a oficiat slujba. După aceea a lepădat rasa, s-a îmbrăcat În zale şi, luînd un scut, s-a urcat pe crenelurile porţii de fier, urmat de fluviul des al oamenilor din norod. Preotul era obişnuit cu şartul luptei ; În tinereţile sale, Villehardouinii Îl Încorporaseră de două ori. Atunci purta asupra sa un prapur pe care-l luase de la biserică, prapurul învierii. Era alb şi împodobit cu cifrul lui Hristos, brodat mare şi îngemănat, cu fir porfiriu : „HR", emblema ortodoxiei. L-a înălţat pe foişor şi, stîndu-i alături, a prins a cînta cu glasul său

tremurător şi copilăresc, care căpăta o nebănuită amploare; „Hristos a Înviat". Adunaţi ciopor în jurul său, răzvrătiţii îl urmară.

Era o dimineaţă limpede, albastră-aurie, de decembrie. Vîntul, pornit din largurile mării, aducea, o dată cu aerienele şi vastele sale adieri, şi izul mării, şi reverberaţiile imensei şi imaculatei lumini solare. Purtate pe aripile vîntului, frînturile cîntecului asediaţilor răzbea pînă În rîndurile asediatorilor, rostogolindu-se asupra lor ca un talaz uriaş şi greu. Francii i-au privit uimiţi pe oamenii adunaţi pe ziduri. Aveau chi .. purile aspre şi capetele netunse, cu chici şi bărbi rebele. Se vedea cale de-o poştă că nu sînt oameni deprinşi cu şartul rezbelu^ lui ; unii dintre dînşii adăstau cu capetele descoperite şi cu scuturile lipite de coastă, la voia Întîmplării, alţii se căţăra- seră pe creneluri, profilîndu-se, cît erau de lungi, pe cerul de smalţ, iar alţii şedeau cu picioarele spînzurînd În gol, purtînd suliţa sau secera cu neîndemînare, ca pe-un baston sau pe-o bîtă ciobănească.

Şi echipamentul lor de război era desperecheat ; de sub zalele france ieşeau la iveală picioare goale şi opinci cu nojiţe încrucişate, după tipicul grecesc. Un coif disproporţionat şedea pe moţul unui cap lăţos şi accesorii de armuri desperecheate, umerare, glugi de zale erau puse alandala peste blănuri de oaie şi pe scurtele cămăşi ţărăneşti. Prinţul a poruncit să nu se tragă cu arcul asupra acestor rebeli ; arcaşii oştirii france mîngîiau strunele arcurilor şi priveau, revoltaţi şi pofticioşi, vînatul acesta descoperit, înjurînd În barbă cu năduful vînătorului care are mîinile legate. Prinţul lăţise vestea cum că n-ar dori să verse sîngele bunului său norod, îi socotea a nu fi altceva decît nişte biete oi rătăcite, chipurile, şi, astfel srînd lucrurile, ~Vea de gînd să fac! tdt ce-i sfa :n putinţi pentru a-~ readuci! pe drumul cel drept în chip paşnic şi creştinesc. Iii. realitate, căuta să evite cu orice preţ ispita, ademenitoarea capcană pe care i-o întinseseră grecii din Mitzithras, şi aştepta răbdător întoarcerea plenipotenţiarilor săi de la Constantinopol. Aşa a şi făcut.

A întîrziat zile Întregi şi săptămîni de-a rîndul În jurul cetăţii strîns împresurate, privind-o, fără a angaja vreo ac^ ţiune şi evitînd sistematic orice prilej de această natură.

Sărbătorile trecuseră şi zilele lui ianuar se scurgeau netul^ burate, una după alta. Obosiţi şi nemaiaşteptînd ajutorul Mitzithrei, oamenii din norod, care petrecuseră pentru prima oară Crăciunul departe de casele lor, prinseseră a renunţa trep^ tat la cercetarea orizontului. Regele îi părăsise, curajul şi de^ votamentul demonstrat se irosea fără răsplată şi, dat fiind că prinţul n-avea de gînd să ridice asediul, ultima lor nădejde se îndrepta numai către Dumnezeu. În primele zile, ulterioare sosirii sale, aşteptau clipă de clipă şi ceas de ceas dezlănţuirea ' asaltului. Cum se lumina de ziuă, fiecare dintre dînşii îşi spunea în gînd: „De bună ~eamă că azi se va porni !" Dar nimic nu se clintea din loc. Corturile se înălţau pe aceleaşi locuri, străjile se plimbau nepăsătoare printre ele, cei ce n-aveau alt^ ceva de făcut se tologeau la soare, cu desăvîrşire neînarmaţi, sau pe timp de ploaie se adunau sub corturi, jucau jocuri de noroc şi cîntau în gura mare. Noaptea focurile se încingeau ca un brîu în jurul cetăţii, arzînd aidoma unui cerc magic care-i despărţea pe osîndiţi de restul omenirii.

Primul entuziasm care-i cuprinsese În duminica aceea de pomină, cînd prinţul se arătase dintîi, se irosise fără nici' un spor pentru oamenii din norod. Ah ! Cum i-ar mai fi înfrun^ tat răsculaţii pe franci, dacă .s-ar fi năpustit asupra lor ! Dacă în ziua aceea le-ar fi spus cineva să n-aştepte cu nici un chip asaltul lor, ci să iasă dintre ziduri şi să se năpustească asupra lor, norodul din Morias ar fi arătat întregii frîncimi şi gre^ cimi cum ştie să se bată pentru dreptatea lui ! Dar nu s-a în^ tîmplat nimic, nu-i folosise nimeni, şi ei adăstau oarecum zăpăciţi, cu mîinile legate, atîrnînd grele, ascunzînd în sufletele lor nelinişte şi nedumerire. la fel ca şi înainte de sosirea prin^ ţului, cu fiecare zi care trecea, inima lor prindea a se îmbol^ năvi. De ce nu se năpusteau oare frîncii asupra lor? Ce avea de gînd să facă prinţul ? De vreme ce nu se dădea în vileag *in* n{d uri chip, insemna c~ doceşte ceva nespus de cumpilt $i de viclean ! Are de gînd să-i lase să putrezească aşteptînd acolo şi să-i răpună prin foamete ? Pe cei mai isteţi dintre ei, *b* dată cu ipotezele acestea, îi rodea o nelinişte care se cocea Încetul cu încetul şi În acelaşi timp îi răznea : nu se gîndeşte cumva că sîngele calicimii ar fi o pată pentru armele unui cavaler ? Slugilor ·nu li-i pe potrivă, desigur,

decît ruşinea spînzurătorii, înecul şi ciomăgeala şi, ca atare, nu-i cu cădere a se lupta de la egal la egal cu dînşii, dăruindu-le o moarte frumoasă, atunci cînd le iau viaţa văduvită de orice bucurie !

De cîteva zile, căpeteniile îşi dădură seama că moralul oamenilor lor scade neîncetat. Adeseori, cînd li se Întîmpla să treacă pe lîngă vreun foişor sau pe lîngă vreun dormitor al oştenilor, toţi bărbaţii aflaţi acolo curmau discuţia, destul de vioaie pînă în clipa aceea. Fedor, care încercase insistent şi ameninţător chiar să afle ce vorbeau în taină-ianitsioţii săi, n-a primit drept răspuns decît privirile lor dure, care-l cer^ cetau cu duşmănie, parcă. Încă dinaintea sosirii francilor se semnalaseră rioi cazuri de dezertare. Într-o dimineaţă, pe cînd se afla pe latura . dinspre răsărit a zidurilor, lui Sgur6s i s-a întîmplat să vadă, cu ochii lui, trupul nemişcat şi plin de răni al unui mainiot, prăbuşit la picioarele zidului. Era limpede că în timpul nopţii nenorocitul se străduise să coboare cu o frînghie prin latura aceasta, care, fiind cea mai inaccesibilă, era mai sumar ·supravegheată ; alunecînd, se prăbuşise şi se zdrobise de stînci. Lucrul acesta l-a pus pe gînduri pe Sgur6s.

- Nu-i vom mai putea opri prea multă vreme, îi mărturisi· el lui Fedor ceva mai tîrziu, trebuie să alegem o cale.

Slavul a ridicat nepăsător din umeri. Părea că şi dînsul era stăpînit, de mai multă vreme, de-o moleşeală ciudată, care-l făcea să pară nepăsător faţă de tot ceea ce se Întîmpla în jurul său. Erai ispitit să crezi că şi el fusese unul dintre aceia care considerase că e drept să predea cetatea şi să plece, la vre^ mea sosirii lui Sonteron. Acum nu mai voia nimic.

Sgur6s a plecat capul şi a suspinat mîhnit, fără a mai spune ceva.

- Nici eu nu mai aştept ajutorul, i se destăinui el Într-un tîrziu.

lnafara mainioţilor, care se aninau, cu stăruitoare încăpăţînare, de credinţele lor dintîi, numai el era cel care susţinea, cu precădere, că luarea cetăţii s-a săvîrşit în înţelegere cu

Mitzithras şi d armata regală va trebui să vină. De dtovă zile nu mai credea nici el că aşa ceva era cu putinţă şi, dacă stăruia în a susţine lucrul acesta, n-o făcea decît pentru a în^ treţine curajul şi nădejdea asediaţilor. AcUrQ înţelegea că e inutil : Mitzithras rămînea mută la chemările lor. Cauza era pierdută.

ln faptul serii, cele şase căpetenii s_.au adunat la biserică. În mod excepţional îi poftiseră şi pe cei doi bătrîni, pe Daniil şi pe Petros, la consfătuire. Cei dintîi au prins a vorbi mainio^ ţii. Trei dintre dînşii susţineau, sus şi tare, că ajutorul regal întîrzie, dar că va veni, fără doar şi poate, deoarece primiseră veşti în somn şi desluşiseră semnele norocului În oscioarele din şira spinării unui miel. înfăşurat În zeghea lui miţoasă, Petros adăsta încruntat şi mut. Doi dintre cei dintîi s-au înfierbîntat atît de tare în discuţie încît, văzînd că nu-i contrazice nimeni, nu le-a lipsit prea mult pentru a tăbărî asupra lui Fedor. Vă- zîndu-l atît de nepăsător, se mîniau şi luau tăcerea lui drept opoziţie. Simţeai că, dacă strigă atît de tare, n-o făceau pentru a-i convinge pe ceilalţi, ci pe ei înşişi, propria lor fiinţă, care începuse să-i trădeze În taină. Atacul acesta nu l-a tulburat pe Fedor, care continua să şadă cu capul sprijinit pe braţele încrucişate deasupra spetezei jilţului, ca şi cînd ar fi fost gata să adoarmă. Numai după i:e mainioţii au contenit să strige, domoliţi de către Sgur6s, a rostit şi dînsul :

- S-a mîntuit ! O să murim aici cu toţii.

Scuturaţi de-un fior, mainioţii au holbat ochii speriaţi. Nu, nu voiau să moară, sîngele cald clocotea încă în vinele lor şi erau gata şi acum, ta şi după burzuluiala dintîi, să se năpustească de-a binelea asupra slavului şi să-l buciume cum tre^ buie. Sgur6s s-a vîrît Între dînşii cît ai clipi şi le-a spus răspicat părerea lui :

- Mitzithras nu ne-a trădat ! Asta-i o minciună sfrun^ tată ! Se vede treaba că s-a petrecut ceva ·pe care noi nu-l cunoaştem şi ş-ar prea putea ca nici regele să nu vrea să calce pacea. Aşa o fi, dar nici a adăsta mai departe aici nu-i cu folos. Am fi putut răbda şi o săptămînă şi două chiar, dacă am fi fost siguri că ne vin ajutoare. Dar dacă or să ajungă peste o lună, va fi prea tîrziu ! Cu fiecare zi care trece, oa^ menii noştri pierd pofta de luptă şi va sosi În curînd şi vremea cînd vom dori să-i pornim, dar nu vom mai reuşi. Astfel stînd lucrurile, eu unul cred că trebuie să facem 'CÎt mai repede

5.26 tot ceea ce avem de făcut. Avem de ales Între două căi şi, cu toate că eu n-o îmbrăţişez decît pe una dintre ele, vi le voi împărtăşi pe amîndouă : cea dintîi dintre ele ar fi aceea care agrăieşte de vorbele conetabilului, adică să cădem la învoială cu frîncul şi să predăm cetatea fără război. S-ar prea putea ca printre noi să se afle şi unii care vor aceasta, şi anume cei cărora li s-a făcut dor de familiile şi de locurile lor, poate, dar eu spun că nu-i bine să-i întrebăm - omul este o fiinţă nevolnică, săvîrşeşte ceva şi-apoi se căinează şi se ruşinează de unul singur În mintea lui, dar e prea tîrziu. Pentru mine nu există decît cel de-al doilea drum, acela al bărbăţiei, adică să prindem armele, să deschidem porţile de fier şi să ne năpustim asupra frîncilor În timpul nopţii. Răpunem Cîţi om putea şi ne deschidem drum În chipul acesta. Cine scapă-i bun scăpat, acela îşi va revedea şi casa, şi familia ; cei ce-or rămîne-s buni căzuţi. Domnul odihnească-i În pace ca pe unii care-au luptat pentru dreptate şi pentru dreapta credinţă !

Astfel a vorbit Sgur6s. Mainioţii îl priveau posomorîţi, căutînd să desluşească tîlcul spuselor lui În mintea lor greoaie. Daniil s-a ridicat de la locul său; l-a îmbrăţişat şi l-a sărutat, iar Petros a făcut semnul crucii asupra vorbitorului, de acolo de unde se afla. Atunci şi-au dat şi mainioţii consimţămîntul. Da ! Asta era pe măsura lor, aveau Încredere în braţele lor, şi-apoi, ei nu doreau să scape cu viaţă de acolo, ci să nu-i aco^ pere ruşinea învinşilor. Să fie siguri că vor putea sta cu fruntea sus şi pe lumea aceasta, şi pe cealaltă. Atît.

Astfel s-a hotărît ieşirea. La vremea cînd căpeteniile răz-vrătiţilor au părăsit biserica se înnoptase. Io curtea interioară s-au despărţit, luînd-o fiecare pe drumul său : mainioţii să-i pregătească pe-ai lor, Daniil să se culce. Cei doi slavi au rămas pe treptele bisericii muţi, duşi pe gînduri şi cu ochii cufun^ daţi În orbite.

După ce şi-a făcut rondul obişnuit la foişoare, pentru a con^ trola străjile şi oşt4'nii, Sgur6s s-a retras în odaia lui cea veche, pe care-o alesese tocmai pentru că-i era cunoscută şi dragă. Aşezîndu-se pe saltea cu gîndul de a-şi dezlega sandalele, şi-a dat seama că pleoapele nu i se Îngreuiau de fel şi că nu va adormi, chiar dacă se va culca. S-a ridicat de pe pat şi s-a plimbat de cîteva ori prin odaie. Afară era o noapte liniştită şi cristalină, şi luna nouă învăluia ca Într-o vrajă

fereastra ~n lumina ei,molatedl. „Vremea-i numai potrivită pentru treaba pe care vrem s-o înfăptuim, gîndi el, se vede tocmai atît cît ne trebuie pentru " înainta fără să fim văzuţi." Ieşirea fiind hotărîtă pentru a doua zi, aceasta era ultima noapte pe care-o petreceau în cetate. S-a oprit lingă fereastra deschisă şi a pri^ vit afară, respirînd cu nesaţ aerul rece al nopţii de ianuarie. Focurile francilor se stinseseră ; asediatorii dormeau. „Într-o clipă ca aceasta ... " reflectă el, construind atacul în gînd şi ascultînd parcă clocotul mut al puhoiului de oameni, care ie^ şeau din cetate pe vîrful picioarelor.

„Bun venit !" spuse în sinea lui, cu inima plină de-o tai^ nică înfiorare, ca şi cînd ar fi salutat oştirea răzvrătiţilor por^ nită pentru călătoria cea mare. Zorile zilei următoare vor afla cîmpul cel frumos stropit cu sînge. Atunci totul se va sfîrşi.

Fără a şti nici el de ce, umbra lui Kokinotrihis stăruia În gîndurile sale. Poate tocmai pentru că aici, în odaia aceasta, auzise pentru prima oară chemarea libertăţii. Cine ştie pe ce mări va fi plutind Kokinotrihis acum ! Deliuria pune prova contra largului şi e foarte cu putinţă să nu mai ancoreze nici^ odată În apele Ahaiei. În felul acesta, Sgur6s nu va mai afla drumul libertăţii deschizîndu-i-se către mare şi va trebui să-şi deschidă propriul său drum pe uscat. Iată ţelul către care por^ neşte mîine seară. S-a aşezat pe pat şi s-a Întins pe saltea. Inima lui dorea să viseze, simţea ceva ca o muzică cuprin^ zîndu-i Întreaga fiinţă. Părea un cîntec fără melodie şi fără cuvinte, un cîntec totuşi care i se părea a fi din alte vremuri şi care-i amintea ceva. Parc-ar fi cîntat şi luna, şi cîmpiile, şi munţii îndepărtaţi. Cîntecul sosea dintr-un tărîm îndepărtat, aflat printre stelele aninate În tăriile cerului şi se petre^ cea ca o plăzmuire care pluteşte în noaptea cu lună. „De ce mă gîndesc la toate lucrurile acestea ? Ce-i cu mine ?" reflectă neliniştit, Într-un tîrziu. Şi, deschizînd ochii mari, privi îm^ prejur. Luna bătea În grilele ferestrei ca În strunele unei lăute, şi apoi se petrecea, lăsînd odaia Într-un Întuneric desăvîrşit.

„Acum ştiu ce este, gîndi el, mîine voi cădea !"

Deodată, ceva, un presentiment, îl vesti că cineva şade dinapoia uşii zăvorite şi-l aşteaptă. Se ridică fără grabă, ca În vis, se duse pînă la uşă şi trase zăvorul. Curtea interioară era liniştită, nu se auzea nici un zgomot. De bună seamă că toată

lumea dormea pentru a fi odihnită a doua zi. ln atmosferă plu^ tea vag mirosul finului din grajduri, iarba umezită de noapte şi resturile focurilor stinse. ln acelaşi till'.'r" un trup omenesc alunecă pe pridvor, vrînd să se îndepărteze. L-a simţit după căldura pe care-o degaja în jurul său.

Tu eşti,'Varia?

- Eu, se auzi glasul uşor, ca un murmur.

- Ce faci aici ?

Tăcere.

- Ce faci aici ? Nu ţi-e frig ?

Nici un răspuns.

- Nu vrei să vorbeşti cu mine, Varia?

Şi, neauzind nimic nici de data aceasta, se întrebă dacă nu care cumva se înşelase mai înainte. Dind să se întoarcă înăun-. tru, urechea lui prinse un tremur uşor, ca al unei frunze seu~ turate de vînt. Se opri mirat, scrutînd cu ochii în noapte. Vorbeşte, Varia. Eşti aici?

- Da, sînt aici.

- Ce cauţi tu la ora asta afară ? Vino mai aproape să te văd.

S-a apropiat de el, şi mîinile lui, care se întinseseră bîjbîind În Întuneric, au cuprins-o.

- Tremuri toată ! Vino înăuntru să te-ncălzeşt.l.

S-a lipit de el ca un copilaş. A condus-o înlăuntru şi a Închis uşa.

Stai să aprind opaiţul...

Nu, nu! exclamă ea cu vioiciune.

Vrei să stăm pe Întuneric?

Da, da !... Pe Întuneric. Pe urmă am să plec„.

Stai măcar cîteva clipe, să te dezmeticeşti. Uite un scaun.

Nu ! Nu vreau să stau.

Glasul ei devenise dur, fără de veste. O ghicea stînd În umbră, chircită, ca o pisică duşmănoasă.

- Ce-i cu tine? ·Nu cumva te-a văzut Fedor? Ţi-am spus doar că nu trebuie să dai ochii cu el. Las-c-am. să-l do^ molesc eu.

- Care vra să zică„. mîine o să se Întîmple, nu-i aşa ? l-a Întrebat ea brusc.

- Ce-o să se întîmple ?„. A! Da, mîine, mîine noapte„.

A întîrziat cîteva clipe În tăcere.

- Noapte bună ! spuse dînsa, îndreptîn<lu-se . către uşă.

- Unde te duci?

Nu i-a răspuns ; a găsit uşa bîjbîind şi a deschis-o. S-a oprit În prag, ascultînd cum se îndepărtează. pe pridvor şi cum coboară scara. Apoi, Întorcîndu-se înăuntru, s-a aşezat pe pat şi şi-a împreunat mîinile.

- De ce-a venit Varia aici ? Ce vor să însemne tăcerile ei ?. .. Nu, nu, e cu neputinţă ! spuse el cu glas tare, de unul singur, şi dindu-şi seama că nu rostea tot adevărul.

În adîncul inimii lui ceva se frămînta, căutînd neliniştit un ungher în care să se refugieze ; inima lui era tare mîhnită ! „S-ar putea ca mîine totul să-şi afle Împlinirea !" repetă încă o dată, ca pentru a se linişti. Rodiul răsărea în mintea lui la fel de limpede ca atunci. Nu-l mai văzuse niciodată şi nici de cînd se afla în cetate nu se 'dusese să-l vadă ... „Mîine di^ mineaţă, însă, am să mă duc să-l mai văd o. dată !. .. îşi spuse el cu inima înfloritâ de bucurie. Nu, nu, acum nu mă mai doare nimic. .. e ultima oară !. .. "

Capitolul XIX

CETATEA (4)

Şi *tu, nemuritoare* şl 5/tntă *Libertate,* căreia *tot ce este* ispită ţi-i *dat,* şl pribegeşti *În largul cîmpiei,* rănită.

D. Solomos [17]

La ora cînd răzvrătiţii din cetate au intrat pentru a asculta utrenia, biserica era învăluită încă în Întuneric şi umezeală. Afară mirosea a iasomie şi ceaţa umedă lustruia pietrele din curtea interioară ; ultimele stele se stingeau încet, şi arhanghe^ lul îşi desfăşura aripile trandafirii de la un capăt la celălalt al cerului.

La utrenia de astăzi veniseră toţi cei care nu erau de strajă, astfel că numărul celor care asistau la slujbă sporise considera^ bil ; o mulţime de oameni se înşirau pe treptele largi, coborînd pînă jos, pe dalajul curţii. Cele şase căpetenii, care se opriseră dinaintea mesei celei mari de lingă altar, au primit ~mpărt~- şania din mîna lui Danii!. După temlinarea slujbei, răzvrătiţii s-au sărutat şi s-au iertat unul

17 Renumit poet grec (178&,-11153~.

pe altul. Acum, cînd ştiau tot ce avea să urmeze, ziua li se părea nemăsurat de lungă. Pre^ gătirile, nu prea numeroase de altfel, se terminaseră înainte de prînz. Fixaseră şi ordinea În care trebuia să se execute 'ieşirea, şi locul unde trebuia aplicată lovitura duşmanului. În^ armaţi sumar, cei mai tineri dintre mainioţi urmau să meargă În fruntea tuturor pentru a se putea mişca nestingheriţi şi a băga spaima În vrăjmaş. îmbrăcaţi În zale din creştet pînă-n tălpi, ianitsioţii şi cei din Kalamata, dimpreună cu cei mai vîrstnici dintre munteni, trebuiau să vină în urma lor pentru a face faţă loviturii francilor dezmeticiţi. Nădăjduiau să pice asupra lor În timpul somnului dintîi şi, ajutaţi deopotrivă de noaptea deasă şi de panica provocată, să izbu.tească a se stre^ cura în Întuneric şi a scăpa din strînsoare.

Pentru ca străpungerea strînsorii să reuşească, trebuia ca o singură coloană, cu vîrful orientat către miazănoapte, să ţîşnească dintr-un singur salt din cetate şi să cadă cu toată greu^ tatea loviturii Într-un singur punct, şi anume acolo unde cîmpul se desfăşoară larg, pînă la rîu. locul loviturii fusese Însemnat cu precizie, de sus, de pe ziduri ; era un cîrd de cor^ turi În mijlocul căruia se afla unul mai mare, pe vîrful căruia flutura stindardul patrat şi galben al unei baronii. Grup după grup, s-au urcat în foişorul aflat în faţa lui şi l-au privit În tăcere, ca şi cînd ar fi numărat paşii care-i despărţeau de el şi şi-ar fi închipuit că au şi ajuns acolo. Duşmanul nu trebuia să înţeleagă în nici un fel că În interiorul cetăţii se pregătea vreo mişcare neobişnuită. Văzînd îmbulzeala care se producea la foişor, căpeteniile aflate În curtea interioară au slobozit poruncă să nu mai iasă nimeni pe ziduri în afara străjilor. Spunîndu-le că, la căderea serii, fiecare bărbat are dreptul la o raţie dublă, au interzis distribuirea vinului la amiază. În felul acesta, În ziua aceea n-au răsunat nici cîntecele, nici hohotele de rîs. Ceta^ tea Încremenise şi numai arareori puteai vedea pe cineva tre^ cînd pe caldarrmul scăldat În soare, pentru a Învîrti roata fîn^ cinii. Zervoheris şi-a pus pentru ultima oară oalele pe foc, dar n-a mai stat să le dădăcească singur, ci Ic-a încredinţat băiatului de prăvălie şi slujnicelor, iar dînsul s-a aşternut, de sîrg, să-şi cureţe armele şi coiful, să-şi ascută sabia şi să schimbe pielea cea veche a scutu!u:, pe care ş~-i 1uase din clepozitui de arme aflat În foişor.

Zilele de decembrie au respiraţia scurtă. Lumina zilei

înso^ rite a pălit, înghiţită de pîclele chindiei, în firidele din ziduri, unde răzvrătiţii se întinseseră după masa de prînz şi aţipiseră, pentru a fi odihniţi în timpul serii. Vîntul de seară a purtat pînă deasupra crenelurilor ţoişoarelor dangătul_î~de~ărta~. şi vi^ brant al clopotelor oraşulm. Era ceasul vecerme1. Barbaţn s-au sculat şi şi-au făcut semnul crucii. Daniil a bătut toaca bisericii de vecernie, dar cei sosiţi la slujbă în seara aceea nu mai erau atît de numeroşi ca la utrenie. Gîndurile răzvrătiţilor erau con^ centrate asupra celor ce urmau să săvîrşească peste puţină vreme, o dată cu căderea nopţii ; nespus de îngrijorată acum, inima lor nu se mai putea bucura de tihna slujbei de seară. După plecarea oamenilor, Serafim a rămas În biserică şi a înge^ nuncheat, cu ochii plini de lacrimi, dinaintea micii icoane a lui Christ, pe care Danii! o adusese cu dînsul din parohia sa.

- Ce faci aici, frate ? l-a Întrebat preotul, care se ducea, păturindu-şi patrafirul, să se îmbrace În zale.

- Mă'. rog, răspunse cizmarul cu glas răguşit.

- Incheie, frate, încheie cît mai repede, că de-acum avem de împlinit alte datorii !

Mîinile cizmarului au căzut ca ~ecerate pe lespezile de piatră. .

- Părinte, spuse cizmarul înghiţind în sec, vreau să mă spovedesc.

- Acum ? Glumeşti, pare-mi-se !

- Nu glumesc ...

Danii! s-a înfuriat de-a binelea ; era bătrîn şi nu-şi mai pu^ tea struni nervii.

- Haide, hai, Doamne iartă-mă ! spuse el pripit. Urneş-te-te cît mai degrabă şi dă fuga de ia arma în mînă ! Astea-s purtări pe măsura muierilor !

O~ul suspină din greu.

- Nu mă alunga, părinte, ml-l imma grea, nu ma simt vrednic. a purta arma ... şopti el, tremurînd din toate Încheietu^ rile.

Daniil rămase ţintuit loculuı, ca şi cînd n-ar fi auzit bine.

- Ce face ? ! la mai spune o dată ce-ai spus ! zise el cu glasul şuierînd de mînie, aplecîndu-se asupra cizmarului. Nu poţi să porţi arme1e ? *Ce* ~nseamnli asta ? Oh !

Păcătosul de tine !. .. Păcătosule !. ..

Serafim îşi acoperi faţa cu mîinile şi se prăbuşi pe lespezi.

- Nu pot, spuse el zgîlţîit de sughiţurile plînsului, nu pot şi pace ! Vreau să mă spovedesc.

Pumnul strîns al preotului, care se ridicase fără voia lui în aer, s-a oprit brusc şi a rămas pe gînduri, privind chipul jal^ nic, devastat al omului din faţa lui ; apoi, cătînd cu ochii plini de Îngrijorare către icoaria lui Hristos, răsuflă adînc şi îşi des^ făşură patrafirul.

- Haide, îi spuse poruncitor, spovedeşte-te !

Cizmarul şi-a înălţat privirile de cîine bătut, cu un licăr de nădejde tremurînd Între pleoape. A luat poalele patrafiru^ lui, le-a petrecut asupra capului său şi a Împreunat mîinile a rugăciune. Ascuns astfel şi cu capul plecat, şi-a mărturisit marele lui păcat, cu glasul frînt :

- Ştiu că-s nevrednic să mă număr printre voi ... ştiu că ar fi trebuit să mă ucideţi şi să-mi aruncaţi hoitul peste ziduri, ~ă-l sfîşie cîinii... Voi luptaţi pentru fraţii noştri şi pentru dreapta credinţă ... Eu, eu nu-s vrednic, nu, eu spurc pămîntul pe care-l călcaţi .. .

- Spune degrabă, mărturiseşte-ţi păcatul odată ! porunci preotul.

- Părinte ... mi-e frică, părinte !

Daniil s-a tras înapoi, ca muşcat de napirca, descoperind capul păcătosului o dată cu alunecarea patrafirului. Chipul acestuia a apărut în umbra cenuşie a înserării. Grimasa trădînd chinul lui sufletesc îi strîmbau trăsăturile feţei, dîndu-i o ex^ presie ciudată, neomenească, în care plînsul se amesteca cu surîsul.

- Cîine !. .. Ţi-e frică, ai ? l-a suduit preotul, şi-apoi, lu^ minîndu-se ca prin minune, şi-a muşcat limba, spunînd în sinea lui : „Iartă-mă, Hristoase !"

Revoltat şi făcînd eforturi pentru a-şi potoli mînia, îl pri^ vea pe cizmar cu ochii înnebuniţi. În cele din urmă, au scăpărat tulburi, luminaţi de~un gînd viclean.

- Care vra să zică nu vrei să vii cu noi, spuse el calm. Foarte bine ; n-ai dedt să rămîi aici şi, dacă te temi cumv,.i de mînia frîncilor cînd au să intre În cetate, am să găsesc eu un chip de-a te scoate de-aici şi de-a te coborî în oraş. Odată ajuns acolo, ai să mi te furişezi printre case şi-ai să ajungi la pr~vălia ta fără ca el să te vadă. N-o să afle nimeni şi nici"-· odată că te-ai aflat şi tu în cetate.

Cizmarul se prăbuşise asupra dalajului şi îşi frîngea mîinile, deznădăjduit.

- Nici să nu-mi pomeneşti de una ca asta, fie-ţi milă de mine, nu pot. ..

- Păi atuncea cum ? exclamă uimit preotul. Alege una din două : ori rămîi aici, ori pleci. A treia scăpare nu există.

- Nu pot! Nu pot! se tînguia omul. Nu mă batjocori! Oh ! îndură-te, Hristo<ise, de· mine, că nu mai pot îndura !. ..

S-a oprit puţin, privindu-l pe Daniil, care, chibzuind că osînda trebuie să se curme aici, s-a apropiat de dînsul schim^ bînd tonul.

- Haide, ridică-te ! îi spuse el calm şi hotărît.

Cizmarul s-a ridicat docil.

- la spune-mi, de ce ţi-e frică ? De moarte ?

- Nu ştiu ! Nu ştiu ! zise el acoperindu-şi obrazul cu palmele şi cutremurîndu-se. Nu mă gîndesc decît la clipa aceea, ziu.a şi noaptea, şi-mi îngheaţă sîngele în vine. Parcă văd strălucirea sălbatică a ochilor lor şi aud zăngănitul săbiilor care spintecă trupurile, vărsînd şiroaie de sînge. Atunci mi se Întunecă vederea şi-mi vine să leşin. .

- După cum văd, ţi-e teamă de moarte, spuse preotul. Bine. Dacă-i aşa, am să-ţi dau eu un leac fără greş.

Omul şi-a descoperit chipul, privind la preot plin de nădejde.

- Leacul tău, cizmarule, c să mori cît mai degrabă.

Cizmarul s-a clătinat, bălăbănindu-şi mîinile.

- Crezi că el nu s-a temut ? îi spuse preotul, aspru şi precipitat şi, înşfăcîndu-l de braţ, îi arătă icoana lui Hristos. ~i lui i-a fost frică, ţi-o spun eu, şi l-a rugat pe Dumnezeu să-l scape, dar Dumnezeu nu l-a ascultat, pentru că Dumnezeu tine să se împlinească legea. Moartea este o lege, cizmarule, şi tu trebuie să mori cît mai degrabă !

- Dar cum, cum ? exclamă omul scuturat de fiori de gheaţă. Cum ?

- Ori aici, în cetate, ca trădător, ori afară, pe cîmpul de luptă, cu noi, ca un bărbat. Alege !

A urmat o clipă de tăcere. Apoi, cizmarul şi-a înălţat capul. cu pieptul umflat de-un suspin.

Cu voi, spuse el Încet În cele din urmă.

- Atunci vino cu mine.

Ţinîndu-l strîns de braţ, preotul l-a tras după sine. Au străbătut împreună dalajul bisericii şi au ajuns la uşă. Acolo

bătrînul s-a oprit şi i-a spus plin de admiraţie :

- Te fericesc. cizmarule ! Şi pentru că- celălalt îl privea fără a pricepe o iotă, adăugă : Te fericesc, pentru că tu vei da mai mult decît noi, ceilalţi. Noi dăm numai ce ne prisoseşte, pe cînd tu vei da ultima leţcaie !

Se înnoptase de-a binelea. Cerul se întindea ca o boltă al^ bastră întunecată, iar !una nouă strălucea În chip de seceră asupra cetăţii.

Era clipa fericită a împlinirilor. Preotul şi cizmarul au străbătut curtea, ţinîndu-se de braţ, şi-apoi s-au mistuit În în^ căperile Întunecate.

Grupuri de oameni înarmaţi ieşeau din încăperi şi se adu^ nau laolaltă. Armele zăngăneau, iar umbrele lor se deslipeau straniu de dalajul curţii, În lumina albăstrie a lunii. Inimile răsculaţilor erau atît de copleşite de importanţa momentului încît discutau cu glasuri înfundate, temîndu-se parcă să nu fie auziţi de cineva. Străjile de la foişor au semnalat stingerea focurilor francilor, care au şi Început să se ogoiască. Nu se clintea nici o frunză ; seara era liniştită, dar jur împrejur totul era rece ca sticla, vestind că în zori va cădea îngheţul.

- În zori ... Cine va fi fericitul care le va apuca ?.„

Fiind încă prea devreme, trebuiau să mai aştepte. Treptat, s-au adunat cu toţii V s-au aşezat jos, suflîndu-şi în palme să le încălzească. Intîrzraţii îi căutau pe-ai lor, vreun prieten sau vreun cunoscut şi, îndată ce-i aflau, se lipeau unii de alţii, ştiut fiind cît de dulce e să nu te afli singur, ci alături de cineva în clipa cea mare.

Se adunaseră pentru ultima oară, acolo, în cercuri, sau în grupuri mari ; de o parte cei din Kalamata, ceva mai Încolo slavii din Ianitsa, şi jur Împrejur, în grupuri răzleţite, mainioţii. Cîţiva dintre dînşii, mai nepăsători sau mai lăudăroşi, prin^ seseră a Îngîna în batjocură cîte-un cîntecel, ca şi cînd s-ar fi aflat, chipurile priveghind stînele de fiare sălbatice la vreme de noapte. Cîntecele lor monotone şi greoaie păreau a-şi flutura ecourile ca un fir de arnici asupra văilor pădurii, pierzîndu-şi urzelile în depărtare. De sub firida tămîiată de fum s-a iscat un pilc, care a pătruns liniştit şi solemn în cercul mare şi lu^ minat. Unul dintre dînşii purta o suliţă Înaltă, în vîrful căreia era aninat ceva alb şi lung. L-au recunoscut de îndată : era pbrapurul învierii, stindardul lor de luptă. Jur Împrejur vor^ ele au amuţit ca prin minune, toată lumea urmărind prapurul. Au înţeles că se apropie

sorocul. Părea că înaintează însuşi alaiul sfintei cuminecături. Cîţiva dintre ei s-au ridicat în picioare, ca şi cînd nu s-ar mai fi cuvenit să stea jos, iar cei^ lalţi au prins a-şi aduna armele, scutul, coiful şi sabia, aflate alături. Luna apunea. Un cocoş a prins a cînta din beciul adînc, apoi încă unul din depărtare, şi-apoi, vestiţi parcă de-o tainică solie, împletindu-şi trîmbiţele insistente şi jalnice, toţi cocoşii oraşului au început a le răspunde răzleţiţi în noapte. Bolboro^ sind, ca un şuvoi care se prăvale năvalnic printre stînci, cei din fruntea coloanei, care se aflau pe treptele bisericii, au în^ ceput să coboare către poarta de fier. Prapurul s-a înălţat din nou şi s-a apropiat. Luat de curentul repede şi strălucind difuz, a urmat coloana răzvrătiţilor. Cu privirile ţintuite asupra lui, toţi cei dimprejur s-au ridicat şi ei şi, luîndu-şi armele, s-au Încolonat.

- Domnul cu noi ! au prins a şopti Între dînşii, făcînd semnul crucii şi înaintînd.

De-acum se mîntuise, porniseră ! Devale, în faţa porţii de fier, capul coloanei s-a oprit şi trupul şerpuitor a prins a se umfla şi a se revărsa pe povîrnişuri. „Ce s-a întîmplat ?" De ce s-au oprit ?" se Întrebau îngrijoraţi unii dintre ei, În timp ce alţii explicau că trebuie deschisă poarta. Şi cum oprirea se pre^ lungea, au Început a se nelinişti şi a vorbi din ce în ce mai tare, înălţîndu-se pe vîrfurile picioarelor şi căţînd dinaintea lor. „Hei, voi, mainioţii ceia, ce naiba faceţi acolo ? Ori nu v-aţi gătit de nuntă ?" întrebau dînşii, iar alţii, cărora le era dragă gluma, sau îşi aflau alintul într-însa, le răspundeau : „Adastă mireasa, tobele şi trîmbiţele, să treacă înainte !"

Miniindu-se, căpeteniile au prins a-i dojeni. „Gura ! Con^ teniţi odată !" au strigat dînşii înăbuşit, ca şi cînd ar fi avut de cuminţit niscai copii de şcoală care se zbenguiau şi se îmbrînceau între ei. ·

Fedor, care se afla în mijlocul coloanei ianitsioţilor, a tras sabia şi l-a lovit pe unul dintr-ai lor atît de zdravăn peste pi^ cioare încît omul a gemut şi a îngenuncheat. „Ridică-te, cîine !" a răcnit căpitanul, lovindu-l, scos din minţi, cu piciorul. la^ nitsiotul s-a ridicat suspinînd, dar r?-<l rostit nici un cuvînt de protest.

Pentru a se convinge că toată lumea se află la locurile sta^ tornicite şi că poruncile date de dînşii n-au fost uitate, Sgur6s şi cei patru mainioţi au trecut în revistă, cu pas sprinten şi grăbit, mica oştire. Cîteva cuvinte, aruncate din fugă ici-colo, repetau sfaturile date înainte.

- Ne vom porni încet şi vom coborî dealul, cum merge

o turmă bine strunită, fără să ne lungim sau să ne lăbărţăm, astfel încît, cînd cei dintîi dintre noi vor da de corturile frîn^ cilor, să fim gata a iuţi pasul şi a ne dezlănţui într-un suflet după ei. Suliţele să bată laturile de-a dreapta şi de-a stînga, iar voi să nu uitaţi să mergeţi strînşi, umăr la umăr ! Cînd ne vom depărta cît de cît de duşman, ultimii dintre noi trebuie să ne ocrotească spatele de loviturile lor.

Atitudinea căpeteniilor, care le purtau de grijă, le inspira curaj şi nădejde ; îi ascultau muţi şi supuşi, şi-un sentiment vag, crescut din adîncul fiinţei lor, le spunea că n-au numai încre^ dere în dînşii, ci că-i şi iubesc. O, da ! Inima tuturor era plină de dragoste şi de încredere în clipa aceea.

Cu părul şi cu barba strălucitor de albă, Petros mergea în mijlocul coloanei, în rînd cu tinerii neamului său, care-i făgăduiau că, dacă va merge şi el cu dînşii, vor reuşi să răzbească dincolo de liniile francilor. A refuzat să se înarmeze ; era îm^ brăcat cu veşnica sa zeghe lungă şi purta un toiag în mînă, pentru a se ajutora cu el în timpul marşului. Daniil se afla ceva mai departe, în mijlocul celor din Kalamata, care se aflau în ariergardă ; îmbrăcat în zale, cu capul descoperit şi cu părul revărsat pe umeri, mergea ţinîndu-l pe cizmar îmbrăţişat pe după umeri, zîmbind copilăreşte şi nepăsător.

La urmă se aflau numai bărbaţi voinici, aleşi pe sprînceană, în stare să ducă greul ciocnirii în cazul cînd coloana ar fi reu^ şit să treacă. Acolo se aflau cei doi fraţi Zervoheris, Pandelis şi Timoteu, Sava ţăranul şi-o seamă de munteni uriaşi, înarmaţi pînă-n dinţi. Purtau pe umeri săbii grele şi securi cu coada lungă, ca acelea ale tăietorilor de lemne. Ei încheiau coloana. În urma lor nu mai rămîneau în cetate decît slujnicele, grecoaice şi ele, dar căzute, de cînd s-au născut, sub jugul francilor. Acum şedeau pe foişoare, cu inima plină de jale şi cu licărul lacrimii tremurînd între gene. În scurtul răstimp al slobozirii, apucaseră să-i îndrăgească pe robii aceştia răzvrătiţi care erau fraţii lor.

De sus, de pe foişorui porţii de fier, s-a auzit un glas înăbuşit, îndreptat către lăuntrul cetăţii ; cătînd în întuneric, au desluşit un om vînturîndu-şi braţele În aer. Era ultimul străjer ; el era cel care urma să privegheze pînă în ultima clipă tabăra francilor şi să dea semnalul de pornire. Sărind de pe locul

pe care se afla, a coborît treptele în goană şi s-a alăturat celor^ lalţi. În acelaşi timp, zăvoarele au scîqîit cu un geamăt pre^ lung, laturile porţii de fier s-au deschis şi coloana răzvrătiţilor a trecut, cu un ropot surd, pe sub arcada întunecată şi, rostogo^ lindu-se devale, a răzbit în cîmpul larg, pe care Întunericul nopţii îl prelungea în nemărginiri.

Dintru Început au prins a înainta umăr lîngă umăr şi În tăcere, aşa cum îi învăţaseră căpeteniile lor. Coborîşul domol şi pămîntul uscat nu le stingherea mersul. Sus, în tării, cerul scîn^ teia, potopit de puzderia stelelor, al căror sclipet nu ajung~a pînă la pămînt. Ceva tenebros şi nedesluşit despărţea parcă tărîmul acela fantasmagoric de lumea de jos, zămislind iluzia că se afundă în tăcerile unei mări În care sabia luminoasă a zilei nu răzbise niciodată.

Chiar şi oamenii care nu se aflau printre cei din fruntea coloanei înaintau Într-o ordine stdnsă, urmînd mecanic şuvoiul şi minunîndu-se de faptul că drumul era slobod. Unii dintre ei îşi dădeau cu părerea cum că s-ar afla, chipurile, o golişte, prin gîrliciul căreia ar putea să scape nevătămaţi, fără a mai da piept cu francii. Sgur6s, care se afla pe aripa dreaptă, ceva mai În urma celor din primele rînduri, întindea mîna din cînd în cînd, atingîndu-l pe vecinul său, pentru a se convinge ·că se află aproape de dînsul. Acesta era un tinerel de statură mij^ locie, care înainta, ascuns dinapoia unui scut înalt, cu o sprin^ teneală şi o mlădiere străine muntenilor sau ţăranilor.

Alături de tînăr, căruia îi înlănţuise mijlocul cu braţul, mergea un băieţaş cu pasul sigur şi bărbătesc.

Mîna lui Sguros căuta umărul tînărului şi i-l strîngea uşor, încurajîndu-l parcă. · .

- Sînt aici ! se auzi glasul Variei, care-şi întorsese obrazul zîmbitor către dînsul.

- Ssst !

După ce-au mai înaintat o scurtă bucată de vreme, cortu^ rile francilor s-au ivit dinaintea lor ca nişte fantasme nemiş- cate, iscate din Întunericul de-i.În albastru intens. Strigătul unui om luat fără veste, înecat ;'.JIPrliat într-un horcăit. a iz- bucnit în acelaşi timp cu zgomotul asemănător unei lovituri de secure repezită în trunchiul unui copac. Tropotul repede al coloanei, care se desfăşura înainte, a izbucnit impetuos. Năvala celor din fruntea coloanei se dezlănţuise !

Un vuiet năprasnic s-a înălţat jur Împrejur, aidoma răbuf-

nirii vijeliei care se năpusteşte buiacă asupra pădurii, vînzo^ lind copacii.

Scoţînd chiote sălbatice, mainioţii vînturau săbiile şi secu^ rile în aer, pălind fără alegere şi străjile francilor, şi pînza corturilor, şi oamenii, şi armurile, secerînd necruţător tot ce întîlneau în calea lor. Vîrîndu-se pe sub poalele corturilor, îi ţintuiau la pămînt pe toţi cei care dormeau acolo, înainte ca ei să mai apuce să se trezească ; săreau pe deasupra celor ros^ togoliţi la pămînt, cu săbiile ridicate deasupra capetelor, rete^ zau stîlpii care susţineau corturile şi se năpusteau fără istov asupra pînzelor prăbuşite. N-au năvălit numai asupra celor din calea lor, ci s-au năpustit şi peste cei din apropiere, cu gîndul de-a mări cît mai mult spărtura din chinga asediului, pentru a deschide larg poarta prin care urmau să treacă toţi cei care veneau În urma lor. Turma cea lungă s-a năpustit avan şi, înghesuindu-se în rana deschisă, s-a revărsat pe cîmp, scoţînd chiote triumfale. Vacarmul care izbucnise atît de năprasnic Într-un singur punct se lăţea pretutindeni, sărind ai^ doma scînteii şi stîrnind vîlvătăi în tot şiragul clăilor. Pe toată lungimea taberei francilor, atît în stînga, cît şi În dreapta, se aprindeau făcliile şi se Întindea ecoul ropotelor care se apro^ piau. Şuieratul fluierelor prinseseră a sfîşia văzduhul, şi din puhoiul răzvrătiţilor Începuseră a izbucni strigăte sfîşietoare. Lovite de săgeţile care picau ca grindina, cele dintîi trupuri s-au rostogolit la pămînt şi gemetele au început să izbucnească, tîrîndu-se la suprafaţa pămîntului. Potrivit poruncilor primite, tinerii s-au Înşiruit pe ambele laturi, înfruntînd vrăjmaşul care sosea pîlc după pîlc, prăvălindu~se, înnebunit de mînie, asu^ pra grilajului rar de suliţe şi lovind cu o furie turbată.

Luaţi prin surprindere În timpul somnului şi văzînd mul^ ţimea care se revărsa în gîrliciul îngust ca strigoii care aleargă speriaţi pentru a se ascunde înaintea ivirii zorilor, francii n-au înţeles de la Început ce se petrece. Cei care aveau taberele ceva mai depărtişor au crezut mai Întîi că a izbucnit, pasă-mi-te, vreo gîlceavă Între ai lor. Astfel sfind lucrurile, oştenii au zăbovit, fără a da prea multă atenţie întîmplării, dar cum vacar- mul luptei s-a înteţit Între timp şi ordinele au prins a izbucni, mînioase, ici-colo, au priceput, pînă la urmă, despre ce era vorba şi au sărit ca fripţi în picioare. Prinţul, care din pricina sănătăţii sale şubrezite nu cartiruise În cort, ci Într-o casă de la marginea oraşului, a

auzit zgomotul şi a cerut să i se spună ce se petrece acolo. Primele informaţii primite erau echivoce şi vagi. Bănuielii~ temeinice pe care le nutrea l-a făcut să se ducă cu gîndul la grecii din Mitzithras şi, temîndu-se să aibă cumva de lucru cu o oaste adevărată, bine pregătită, a dat or^ din cavalerilor să se replieze pe cîmp, deschizînd brîul asediu^ lui, aidoma fălcilor unui cleşte, În aşa fel ÎncÎt, crezînd vrăj- maşul că drumul către cetate e slobod, să se lase ispitit a înainta pırintre ei şi să se trezească prins În copca ambelor ffancuri. mbrăcîndu-şi singur şi în mare grabă armura, a coborît şi a încălecat.

Odată ajuns în apropierea cîmpului de luptă, a priceput cum stau lucrurile dintr-o singură aruncătură de ochi. Ordinele sale se şi împliniseră. Rostogolindu-se ca un pîrîu de plumh topit, francii dezghiocaseră în bună parte asediul şi se năpusteau, atît În dreapta, cît şi În stînga, asupra locului unde se stîrnise încăierarea. Cavalerii şi sergenţii, Împrăştiaţi pe cîmp, au măturat ogoarele În galop, în lung şi-n lat, căutînd să di^ buiască în noapte inexistenta armată duşmană. De găsit n-o puteau găsi, desigur, dar, Întîlnindu-i Întîmplător pe puţinii răzvrătiţi scăpaţi din măcel, îi răzleţeau, îi călcau în p_icioarele cailor şi îi căsăpeau. Tentativa de evaziune a celor din cetate fusese zăvorită. Prinşi Între fălcile cleştelui de oţel, răzvrătiţii au fost ţintuiţi locului şi se luptau În neştire cu un duşman al cărui număr sporea necontenit şi se desfăşura pe-un front din ce în ce mai larg. După ce şovăise scurt timp la Începutul luptei, acum Înainta încet, dar implacabil, ca inundaţiile care-şi trimit, rînd pe rînd, valurile asupra ţărmului din ce În ce mai adînc, mai sus şi mai departe, înghiţind uscatul pas cu pas.

Aparitia călăreţilor a fost lovitura cea mai grea şi mai amarnică pe care au primit-o răzvrătiţii. Au ţinut piept sulițe- lor, au înfruntat săgeţile şi au crezut pentru o clipă chiar în victorie, dar călăreţii care se năpusteau ca trăsnetul şi ca ali^ cele de oţel, doborînd totul în calea lor, i-au răsturnat la pă- mînt, au trecut în zbor pe deasupra lor şi i-au strivit sub greu^ tatea şi platoşele lor, şi atunci cînd lupţi pe jos, toate acestea Întrec orice voinţă omenească ! Pornind de departe, din bezna nepătrunsă a cîmpului pe care-l brăzdaseră pînă atunci, cava^ lerii s-au năpustit cu toată greutatea trupului şi răcnind înfio^ rător asupra deznădăjduiţilor. Pe locul pe care chiotele de triumf răsunaseră cu puţin înainte au prins a se înălţa gemetele şi vaietele.

Rezistau, totuşi ! Proptindu-şi picioarele încordate în pămînt, se plecau înainte cu dinţii încleştaţi şi înclinau Înainte suliţele cu coada înfiptă În pămînt. Dar suliţele se sfărîmau, frînturile lor săreau În ţăndări pretutindeni şi cadavrele căde au unul peste altul, ca un maldăr de trupuri sfîrtecate în care viaţa nu se stinsese cu totul, bălăcite într-o mocirlă de sînge aburind. Mulţimea celor învinşi se retrăgea treptat, se rărea şi se mis^ tuia, Împleticindu-se ca beată şi cu ochii holbaţi şi plini de groază, ca şi cînd pămîntul i-ar fi înghiţit unul cîte unul.

Dintre cele patru căpetenii ale mainioţilor căzuseră doi pîn~ atunci. Muntenii şi ţăranii se amestecaseră de-a valma acum. Atît ianitsioţii, cît şi cei din Kalamata, şi mainioţii, se luptau fără a avea alt tel decît acela dictat de instinctul sălbatic de-a supravieţui. Pe măsură ce vremea trecea, pîlcul lor se micşora şi se închircea, ca un animal rănit care se ghemuieşte pentru a-şi aduna ultimele forţe şi a se apăra de loviturile care-l încolţesc de jur împrejur. Istovite de măcelul acela necontenit, mîinile lor atîrnau inerte, respiraţia adîncă şi gîfîitoare le sălta bpiepturile şi strînsoarea îi copleşea necruţătoare. Ordinea de ătaie era sfărîmată şi, nemaiavînd nici avangardă, nici arier^ gardă, se îngrămădiseră la un loc, claie peste grămadă. Şi, ca şi cum aceasta n-ar fi fost de-ajuns, mai trebuia să poarte şi grija răniţilor, a celor mai slabi şi mai vîrstnici, cărora le ju^ raseră că-i vor scoate din rîndurile vrăjmaşului. Scrîşnind din dinţi şi sprijinindu-şi tovarăşul leşinat şi cu rana deschisă, unii dintre ei luptau cu mîna stîngă. Văzînd în cele din urmă că orice nădejde de scăpare e pierdută şi că nu le mai rămîne altceva de făcut, s-au mulţumit cu spaţiul necesar mînuirii săbiei sau suliţei, fără a fi stingheriţi de vrăjmaşul care-i strîn^ gea din ce în ce mai puternic. Nemaiavînd nici o cale de scăpare, nici înainte şi nici în dreapta, sau în stînga, au prins a se retrage şi a urca din nou clinul care urca spre cetate, ţinînd din răsputeri piept duşmanului.

În această chinuitoare retragere, Fedor a primit cea dintîi rnnă. Strălucind fulgerător În beznă, o sabie grea şi mînuită de-o mînă nevăzută i-a izbit umărul stîng şi i-a rupt clavicula. Mîna i-a căzut fără vlagă şi genunchii i s-au înmuiat. Urlînd cumplit şi călcînd împleticit, ianitsiotul a reuşit, totuşi, să se menţină pe picioare. Mergînd de-a-ndaratelea şi trudindu-se să mînuiască sabia cu mîna dreaptă,

pentru a para loviturile, a urcat jumătatea drumului care-i despărţea de cetate, fără a se retrage în linia a doua, ci acoperind cu îndîrjire şi în rînd cu tovarăşii săi retragerea. Scutul îi căzuse din mînă şi, lipsit. fiind de ocrotirea lui, se întorsese cu trupul Într-o parte, pen^ tru a expune o ţintă cît mai mică. Poticnindu-se, a dat să cadă în genunchi şi, înainte de-a mai apuca să se ridice, o altă lovirură de sabie, repezită de-a călare, i-a spart coiful şi sîn^ gele a ţîşnit din craniul despicat. S-a cutremurat, a sărit mu^ gind înapoi, şi apoi, repezindu-se înainte, l-a înşfăcat pe călăreţ dintr-un singur salt şi s-a rostogolit deodată cu el la pămînt. Lumea se învîrtea în jurul lui şi un vuiet ascuţit îi găurea tim^ panele. A tras jungherul de la brîu şi l-a înfipt adînc, pînă-n prăsele, În gîtul francului. Apoi s-a ridicat, scoţînd un geamăt adînc, deznădăjduit. A treia lovitură şi ultima l-a lovit din faţă, o suliţă haină i-a străpuns ochiul şi i s-a înfipt în creier. S-a prăbuşit fără răsuflare, ca trăsnit.

începeau să se apropie de zid, pipăiau în aer cu mîinile Întinse înapoi, căutîndu-l febril. Ultima lor nădejde era aceea de a intra înăuntru, de a zăvorî repede poarta şi, scăpînd ast^ fel de măcel, de a-şi recăpăta răsuflarea. Dintre cei şase căpitani nu mai rămăseseră decît trei, doi mainioţi, care ţineau la^ turile, şi Sgur6s, care se afla la mijloc. Nici unul dintre ei nu era cu totul nevătămat. În timp ce se retrăgea, unul dintre munteni a simţit un şuvoi gros de sînge gîlgîindu-i pe coapsă, celălalt avea obrazul drept ciopîrţit şi o ureche îi atîrna pe gît prinsă de-o fîşie de carne. Cu puţin înainte de a cădea Fedor, Sgur6s primise o rană la braţul stîng. Durerea l-a făcut să de^ vină sălbatic. A smuls suliţa care-i ţintuise muşchiul şi, sărind înainte, a înfipt sabia în pieptul calului, iar cu a doua lovitură l-a doborît pe sergent, trîntindu-l mort la pămînt. Toate aces^ tea s-au petrecut fulgerător, În buimăceala pricinuită de lovi^ tura care-l seca la inimă. Intinzînd mîna înapoi, a întîlnit mîna îngheţată a Variei. Fata reuşise să se menţină tot timpul lingă el. Ea îl ferea de loviturile duşmanului cu scutul, cînd din dreapta, cînd din stînga, iar el o acoperea cu trupul său şi pe ea, şi pe fratele ei. Strînşi laolaltă toţi trei, el în faţă şi cu cei doi pui de slavi lnapoi, au alcătuit un singur trup şi au urcat cu băgare de seamă şi fără a pierde pasul către cetate. Nu s-au oprit decît la picioarele zidului, unde băiatul a început să strige şi a căzut în genunchi : venind de undeva din beznă, o săgeată i se înfipsese adînc în partea stîngă a pieptului. Şi-a

aruncat deznădăjduit mîinile în jurul gîtului surorii sale şi l-a podidit plînsul. Varia, care l-a prins În braţe, a înţeles îndată că ţinea un cadavru.

Nu l-a lăsat să zacă jos, inima i se înăsprise, iar frica nu-i mai înmuia braţele. Văzînd că francii se răreau şi că nu inten^ ~ionau să pătrundă în cetate, de vreme ce reuşiseră să resta^ bilească asediul, a aşezat scutul jos şi l-a întins acolo pe băiatul mort. Sgur6s s-a oprit gîfîind, ştergîndu-şi fruntea trans^ pirată cu mîna dreaptă. Pe Fedor îl văzuse cu ochii lui căzînd, iar cu Petros nu ştia ce se Întîmplase în noaptea aceea ucigă- i:oare. Neamul celui spînzurat se stingea om cu om ; lingă el nu se mai găsea la vremea aceea decît fata.

- Grăbeşte-te, Varia, că se năpustesc din nou ! i-a spus el grăbit şi aşezfindu-se în faţa ei.

Din întuneric se auzeau tropote de cai care se apropiau, iar în spate, slavă Domnului ! se înălţa zidul şi, ceva mai în^ colo, poarta de fier, dinaintea căreia răsunau loviturile şi stri^ gătele ultimilor răzvrătiţi, care se străduiau să-i respingă pe duşmani pentru a putea intra în cetate. Furişîndu-se pe lîngă zid, Varia şi-a ridicat povara şi s-a îndreptat Într-acolo. În aceeaşi clipă, au înaintat şi călăreţii, dar un pumn de săgeţi repezite de sus, de pe foişoarele cetăţii, i-a trîntit pe cîţiva din^ tre ei din şa. Răzvrătiţii, care reuşiseră să răzbească cei dintîi în cetate, se urcaseră pe zid, şi acum făceau tot ce le sta în pu^ tere pentru a-i ajuta pe fraţii lor. Odată ajunşi în faţa porţii de fier, francii conteneau goana şi se retrăgeau.

Varia a socotit că acela era momentul cel mai potrivit pen^ tru a intra În cetate. Strîngînd la ~iept scutul pe care se afla fratele său mort, a alergat de zor şi, văzînd că salvarea îi este la îndemînă, s-a oprit şi s-a uitat Înapoi, căutîndu-l pe Sgur6s din privire. Întunericul era de nepătruns şi nu se auzeau decît zgomotele luptei din apropiere. Nespus de îngrijorată, a prins a cerceta întunericul nopţii. şi a da să-l strige - nici ea nu ştia cum, pentru întîia oară pe numele lui de botez - „Niki^ foros" ! Poate că drumul stropit de sînge, pe care-l făcuseră împreună, îi înflorise numele acesta pe buze, fără ca ea să-şi dea seama ! A dat să-l cheme, dar n-a mai apucat : o săgeată şuierătoare a lovit-o chiar în dreptul porţii. Fata s-a cutre^ murat din tot trupul, înfiorată de lama minusculă care-i străbătuse sînul şi răzbise pînă în spate, la subsuori. Mîna i-a căzut neputincioasă, scutul a alunecat la picioarele rănitei, ros^ togolind băiatul mort pe pălmnt, iar privirile

Împîclite i s-au stins, cătînd în direcţia de unde aştepta să i se arate iubitul.

Retrăgîndu-se pas cu pas, Sgur6s lupta orbeşte cu călăreţii care se înghesuiau ca o turmă împrejurul său. Se avînta neîn^ fricat, răsucindu-se ca o sfîrlează, secera, Împungea jur îm^ prejur şi para cu salturi repezi înapoi. Nu ştia precis Cîţi duş- mani se aflau înaintea lui, dar i se părea că Întunericul căpătase sumedenii de ghimpi ascuţiţi, care-l răneau la orice mişcare. Pieptul i se umflase, gata să plesnească, de gîfîiala trudei, iar mîna dreaptă, pe care n-o mai simţea, părea că se luptă, îndrăcită, pe seama ei. Cît despre stînga, aceasta atîrna în jos, grea ca plumbul. Mort de oboseală, îşi înfigea cu îndîr^ jire picioarele în pămînt şi îşi aduna puterile, cu o încăpăţînare oarbă, nu atît pentru a-şi mîntui viaţa, fapt pe care nu-l mai socotea cu putinţă, cît pentru a le da cît mai mult de furcă înainte de a-l răpune. Pe unul dintre dînşii îl distingea mai cu osebire : era un cavaler cu o armură sclipind albicios, care-i aţinea calea, ameninţînd să-l pălească din înaltul calului său împlătoşat În fier. El era acela care, în timp ce ceilalţi se în^ depărtaseră, gonind către picioarele zidului cetăţii, îl urmărise pas cu pas, ca o umbră, în lungul zidului, şi ajunsese înain^ tea porţii de fier o dată cu dînsul.

Luptînd numai cu mîna dreaptă, căta febril, cu stînga În^ sîngerată, deschizătura prin care ar fi putut intra înlăuntrul cetăţii. Degetele sale, însă, bîjbîiau zadarnic. Continuînd să cerceteze mai la o parte, s-a împiedicat de trupul Variei, fără a şti cine este ; Întîlnind zidul, s-a Întors înapoi, cuprins de deznădejde. Inţelesese că poarta fusese zăvorîtă şi că-l lăsaseră afară!

CălăreţUl alb adăsta nemişcat dinainte-i şi, ridicînd încet sabia grea, calcula liniştit locul în care urma să pălească. A te feri în dreapta, în stînga sau Îpapoi nu era chip, diiar dacă ai fi avui agerimea păsării, deoarece nu apucai nici să desfaci aripa. Frînte de oboseală, picioarele i se îngreuiaseră şi i se clătinau, iar trupul şedea gata să se prăbuşească şi să de mulco^ mească o dată pentru totdeauna.

- Deschideţi, măi, creştinilor, odată ! strigă el din răsputeri, pentru a fi auzit de cei de pe foişoare.

Cînd văzu coborînd sabia francului, a parat lovitura, ca în vis, cu sabia, şi nici el nu mai ştia cum a deviat-o către dreapta. Dar lovitura fusese năprasnică, şi-a dat să cadă În genunchi.

- Creştinilor ... dădu el să mai strige o dată, dar, dîn^ du-şi seama că de data aceasta nu mai poate fi auzit, i s-a tulburat glasul.

Simţindu-l sub el, calul francului s-a speriat şi a cabrat, bătînd aerul cu picioarele dinainte. Un gînd, care s-a împlinit încă dinainte de-a se fi copt bine, a fulgerat prin mintea celui ce se socotea pierdut ; sabia s-a înfipt în pîntecul dezgolit al animalului şi sîngele lui aburind i-a împroşcat obrazul. A căzut cu faţa în jos, fără suflare. Nu mai ştia nici el de cîte mi^ nute şedea astfel, dar gîndul că-l vor răpune acolo l-a îngrozit şi i-a dat putere.

Fără a mai simţi nici ce făcea şi nici unde se afla, a sărit în picioare, strîngînd spasmodic mînerul săbiei în pumn. Furia îl cuprinsese atît de năprasnic încît părea că şi-a ieşit cu totul din minţi.

Plutind ca o umbră în eezna deasă, francul s-a ridicat şi el. Au adăstat unul împotriva celuilalt, măsurîndu-se isco^ ditor din priviri, şi apoi, ca la un semnal nevăzut, s-au năpustit unul asupra celuilalt şi au prins a se bate din săbii ; repezeau două-trei lovituri, se retrăgeau, şi-apoi se năpusteau din nou.

Intre timp, dinlăuntrul cetăţii au prins a se auzi şi zăngănitul lanţurilor, şi scrîşnetul puternic al porţii.

„Hristoase ! gîndi grecul, asta mi-e scăparea !" La gîndul acesta puterile-i crescură ca prin minune şi începu să lovească cu sete, la voia întîmplării, şi cu-atît mai sălbatic cu cît întîl^ nea sabia potrivnică.

Mut, netulburat, cu chipul nevăzut, ca o fantomă, duşmanul începuse a-l înghesui din nou în beznă.

Auzind poarta deschizîndu-se înapoia sa, a făcut Cîţiva paşi pentru a intra înlăuntru. Lucru de necrezut : francul îl urmărea!

Şi răzvrătiţii, care se temeau ca nu cumva vrăjmaşul să răzbească În număr mare, văzură cu uimire că acolo nu se aflau decît doi oameni încleştaţi în cea mai de pe urmă şi crîn^ cenă ciocnire. As~fel stînd lucrurile, s-au ferit de-a dreapta şi de-a stinga pereţilor galeriei şi au cerut numai să fie aduse cîteva torţe.

Săbiile se roteau năprasnic în pragul porţii de fier, bolta întunecată vuia de zgomotul lor. Şi-apoi, unul dintre dînşii s-a clătinat brusc şi s-a prăbuşit, cu braţele deschise, iar celălalt s-a sprijinit de perete, gîfîind sacadat.

La sosirea făcliilor, răzvrătiţii l-au recunoscut destul de greu pe luptătorul care şedea în picioare şi avea obrazul plin de răni : era Sgur6s al lor. S-au aplecat şi· asupra francului, care zăcea în nesimţire la pămînt. Coiful său era lovit, dar viziera cu găuri pentru vedere îi acoperea încă întreg obrazul. L-au tîrît înăuntru şi au zăvorît iarăşi poarta. După aceea s-au adunat în jurul lui, dar neîndrăznind să se apropie prea mult şi să-l atingă, îl priveau plini de curiozitate şi discutau pe şop- tite. Era pentru prima oară cînd vedeau în voie şi atît de aproape un „stăpîn" care zăcea la picioarele lor lipsit de apărare, dacă nu chiar mort. Faptul acesta îi umplea deopotrivă de respect şi de nedumerire. Fiindu-le teamă ca sacrilegiul să nu fie dezvăluit În toată mărimea lui, se fereau să-i descopere capul.

Cineva i-a dat în lături şi, punînd genunchiul pe pămînt, s-a aplecat asupra cavalerul .i. Era chiar Sgur6s. Au apropiat o torţă care învăluia Întreah.1 scenă Într-o lumină roşietică. Un smoc de păr blond, năclăit în sînge, ieşea de sub coiful lovit. Pieptul lui, care răsufla încă, urca şi cobora încet, abia percep^ tibil. Sgur6s, care Întinsese mîna şi îi ridicase viziera, a pălit deodată : chipul lui Jean de Tournai, alb ca varul şi cu ochii închişi, apăru În cadrul de metal al coifului, luminat violent de flacăra şerpuitoare a torţei.

Capitolul XX

CETATEA (5)

În dimineaţa următoare şi-au numărat rîndurile ; plecaseră peste şase sute şi se reîntorseseră numai două sute patruzeci şi opt. De sus, de pe foişoarele cetăţii, se vedeau cadavrele tova^ răşilor lor risipite pe costişa lină, pînă lîngă corturile francilor, unde căzuseră cei mai mulţi dintre dînşii. Le-au pnvn În tăcere, gîndindu-se că la vremea aceea s-ar fi putut să zacă şi ei pe undeva pc-acolo. Cît de ciudată era moartea ! Pentru ca firul fin răsucit să se rupă, sau pentru ca vorba începută să se curme, nu e nevoie decît de-un singur pas, şi-apoi, orice ai mai face şi oricît de îndelung ai aştepta, nu mai poţi afla niciodată urmarea. Urmarea aceasta, atît de învăluită în taine, era ne^ spus de grea

acum.

La puţin timp după ce s-a luminat de ziuă, a Început să plouă. O pîclă viorie se lăţise asupra cîmpiei, iar trîmbele de fum se Învolburau şi se destrămau În văzduh. Pe zidul crenelat nu se mai aflau decît străjile, care adăstau imobile şi cu capul descoperit, adulmecînd boarea jilavă a pămîntului aidoma sălbăticiunilor.

Zervoheris, care-l căutase toată noaptea pe fratele său, fie^ rarul, a trecut neliniştit, cercetînd ca o fiară şi privindu-i pe · roţi cei care se aflau În jurul său cu ochi învăpăiaţi de febră. !n cele din urmă, aflîndu-l pe Daniil, care şedea culcat Într-un colţ, l-a Întrebat pentru a treia oară, poate, şi pe el. Nu, preo^ tul nu ştia nimic, nu-l văzuse de loc pe Timoteu.

- Poate c-o fi fugit şi el, îi răspunse vag. De bună seamă c-or mai fi scăpat Cîţiva dintre noi...

Da, norocoşii scăpaseră ... şi el îi şi vedea în gînd pribegind, În bătaia deasă a ploii, prin văgăuni şi pe sub poalele pădurilor, îndreptîndu-se către casele lor sau aflîndu-şi, poate, odihna şi uitarea. Zervoheris s-a aşezat alături de preot şi şi-a cuprins genunchii cu braţele. Neştiind ce să facă, îşi frămînta mintea pentru a-şi aminti de unul şi de altul.

Dar cizmarul unde este ? Întrebă el la un moment dat.

- Acolo... răspunse preotul, indicînd vag către cîmpie.

- Cum, şi el? ...

Din familia ianitsiotului spînzurat nu se mai întorsese ni^ meni şi iată că acum nu se va Întoarce nici cizmarul, nici Ti^ moteu cel chior şi cine ştie Cîţi alţii, ca dînşii !

Aceştia, încaltea, binecuvîntat fie numele Domnului, îşi aflaseră tihna ! Din gloata orăşenilor nu scăpaseră decît trei inşi : Zervoheris, Danii! şi Sgur6s. Cîrciumarul şi-a înălţat pri^ virile şi a prins a căta În sus, către odăiţa din pridvor. tl în~ tinseseră pe saltea şi îi spălaseră rănile cu vin. Urmînd porun^ cile lui Sgur6s, În pat îl culcaseră şi pe cel de-al doilea rănit, pe gentilomul franc. Cavalerul era mai grav, mult mai grav ranlt : o lovitură de sabie îi despicase craniul şi nu-şi mai re^ venise În fire nici o clipă din noaptea trecută. Ardea ca focul. Vrînd parcă a spune ceva, sau aiurînd în vis, buzele sale se rnişcau din cînd În cînd. Ziua trecuse fără ca el să· fi ridicat pleoapele ; în timpul nopţii fusese liniştit, dar nimeni nu ştia dacă a dormit cumva ori ba. ln sfîrşit, a doua zi În zori, pe cînd Sguros era pe punctul de-a se trezi, l-a auzit şoptind : ,.Mi-e sete". S-a

ridicat chiar el şi, aducîndu-i apă de băut, i-a ridicat uşurel capul complet bandajat şi l-a ajutat să-şi înmoaie buzele. Apoi J-a aşezat din nou pe pernă şi s-a dus lîngă fe^ reastră.

· Gîndurile nu i se limpeziseră cu totul ; erau fumurii şi tul^ huri. ca ziua ploioasă care începea să se lumineze. Din noianul întîmplărilor petrecute alaltăieri noapte nu-şi mai amintea de^ cît puţine, foarte puţine lucruri ; avea senzaţia aceea Întune^ cată care te învăluie în urma coşmarelor.

Despre moartea lui Fedor aflase de la alţii, iar preotul îi spusese că meşterul cizmar murise frumos, fără a mai apuca să se sperie de săgeata care i se înfipsese drept în inimă. Preotul, care-l ţinuse îmbrăţişat pînă în ultima clipă, aflase timpul ne^ cesar pentru a-l Întinde cu gingăşie pe pămînt şi a-i Încrucişa mîinile pe piept. Lui Petros şi Timoteu, pe care nu-i mai văzuse nimeni, li se pierduse urma cu totul. Nu mai rămăsese <lecit Varia, cu nedezlegata .ei enigmă şi cu băiatul mort în braţe. Lui Sguros, care ajunsese împreună cu dînsa pînă la poarta de fier, i se păruse că fata apucase să intre în cetate În ultimul moment, dar după aceea n-a mai reuşit a-i da de urmă cu nici un chip. Dăduse dispoziţii s-o caute pretutindeni, din înaltul foişoarelor pînă-n adîncul beciurilor, iar a doua zi di^ mineaţa a coborît el însuşi lîngă zid şi a scrutat povîrnişul, cercetînd cadavrele cele mai apropiate, În nădejdea că o va descoperi printre ele. Zadarnic ! Mister de nedezlegat ! Ce se petrecuse cu fata ?

Un glas tainic, ascuns în inima lui, îi şoptea încetinel şi stăruitor că era pierdută pentru totdeauna. Varia murise, şi acum, cînd el ştia lucrul acesta, o revedea dinaintea sa în toată de^ săvîrşirea ei, cu chipul ca de zeiţă, vorbindu-i atît de simplu şi <HÎt de convingător ! O dată cu pierderea aceasta, se simţea pustiit, golit de căldura pe care-o odrăsleşte dragostea În jurul tău. Întrebîndu-se dacă nu fusese cumva prea aspru şi nedrept ~i gîndindu-se că nu dăruise tributul meritat acelei fiinţe gin- i?aşe cu inimă vitează, îşi simţea inima grea şi năpădită de ne^ linişte. „Cît de nenorocos, îşi spunea el, cît de nenorocos şi de orb am fost ! Răpit de nălucirile mele deşarte şi putrede, mi-am risipit dragostea În locuri fără priinţă, fără a cerea măcar a privi alături de mine !"

La gîndul acesta, inima i se umplea de revoltă, sîngele fier^ binte îi zvîcnea în tîmple şi Îl cuprindea mînia. De ce oare au trebuit să se petreacă toate întîmplările acestea,

de ce ? Relua firul evenimentelor pentru a zecea mia oară, de la un capăt la altul, încercînd a le afla şi temeiul, şi justificarea, deopo^ trivă. Ce ţeluri îi şedeau înainte atunci cînd a învolburat în mînia răzmeriţei atîtea inimi, pe care le-a cîştigat şi le-a tîrît în urma sa? Avusese într-adevăr vreun scop, sau o făcuse nu^ mai de dragul răzbunării care clocotea În inima sa ? Revedea ţara pustie, pe care-o străbătuse coborînd din Klarenza, reve^ dea şi satele secerate de moarte, şi cimitirul cu morţii neîngro^ lpaţi, şi coliba orfană, de pe plaiul muntelui. Revedea covălia ui Timoteu şi îşi reamintea şi de bieţii oameni din norod, cu trupurile încovoiate şi cu vaietul necurmat pe buze, pe care-i văzuse în prima seară a sosirii sale. Linderkerke îl izbise pe Timoteu la văpaia focului din propria sa vatră, iar roibii, care adăstau jur împrejur, coborîseră capetele cuprinşi de spaimă şi neputincioşi.

Ca şi atunci, inima i se revolta şi se îndîrjea din nou.

„Vă aduc învierea !" Cînd a rostit aceste cuvinte nici el singur nu ştiuse a le tălmăci tîlcul ; să fi fost vorba, oare, nu^ mai de-o făgăduială instinctivă, care-i fripsese inima şi pe care n-o putuse înfrîna ?

În chipul acesta ajunsese pînă aici. Cu toate că Fedor era plin de îndoială, din capul locului, el crezuse în ajutorul făgăduit de Mitzithras. Făcuse bine, oare ?. .. „Oo ! La ce, la ce foloseşte tot zbuciumul acesta, Dumnezeule şi stăpîne al sufle^ tului meu ?" Norodul şi-a înălţat capul, a respirat aerul slobo^ zeniei, şi-a îndreptat spinarea încovoiată şi ceea ce s-a săvîrşit rămîne bun Împlinit ! E mult mai bine să rămîi neînfrînt şi drept, chiar dacă pentru aceasta trebuie să plăteşti cu tributul vieţii. Pruncii născuţi din oameni bicisnici trăiesc bicisnici toată viaţa, nemailipsindu-le, pe cît se pare, decît puţin pentru a că-dea În patru labe.

,,Ceea ce s-a săvîrşit rămîne bun împlinit !" Şoaptele se au^ ziseră de alături şi el a Întors capul mirat. Tînărul gentilom deschiseiie ochii şi îl privea fix, cu ochii săi albaştri şi limpezi.

- Doreşti ceva, seniore ?

Rănitul a făcut semn că „nu" şi a reînchis ochii. Cu toate că şedea nemişcat de vreme îndelungată, era limpede că nu dormea. Respectîndu-i tăcerea, Sgur6s a continuat să rămînă lîngă fereastră, cufundat în gîndurile sale. Ce suflet

semeţ şi de nepătruns avea străinul acesta, care se afla aici acum ! A fost o vreme cînd îi căutase prieteşugul, cînd crezuse că va afla calea către dragostea lui şi, de ce n-am spune-o, o pildă chiar. Dorinţă uşuratică şi plină de îngîmfare ! ”.

Ii despărţise aceeaşi durere şi într-o bună noapte se lega^ seră chiar aici să încredinţeze norocului alegerea, iar norocul, bătîndu-şi joc, parcă, îi alesese pe amîndoi. Scăpaseră de la Zonglo, pentru a se reîntîlni, pentru ultima oară, alaltăieri noapte, la picioarele zidurilor cetătii. Amăgitoare şi făţarnică ursită ! De ce trebuise oare ca dintr-o întreagă oştire să fie tocmai el vrăjmaşul care să-l urmărească pe ultimul răzvrătit pînă la poarta de fier ? De ce îi împiedicase şi întunericul, şi armura să se recunoască, şi astfel au chut răniţi unul de sabia celuilalt?

Toţi cei care văzuseră rana spuseseră chiar din noaptea aceea că francul nu mai are scăpare. De aceea poruncise să-l ducă sus şi să-l aşeze pe pat, cu cea mai mare băgare de seamă. Rănit şi neputincios, şedea şi el acolo, îngrijindu-l şi ajutîndu-l. În aerul greu şi lînced al odăii, precum şi jur Împrejur, se sim^ ţea prezenţa unei vieţi care pleacă pe drumul din urmă.

Către seară febra a crescut, răsuflarea bolnavului a deve^ nit greoaie, iar chipul său Învăpăiat strălucea în lumina ule^ ioasă a opaiţului. Ajutat de preotul Danii!, Sgur6s n-a Încetat a-l îngriji ; o afeqiune inexplicabilă îi cuprinse din nou inima.

- Nu mai apucă zorile... spuse preotul.

Sgur6s a Întins repede mîna şi i-a făcut semn să tacă. Se prea. putea ca bolnavul să audă, şi n-avea nici un motiv să-l sperie.

Aşa fiind, au prins a vorbi cu glas coborît şi cu pauze mari, ca atunci cînd nu te prinde somnul. Sgur6s pritocea încă de ieri un nou plan în gîndul său : de vreme ce nu reuşiseră să sfarme cercul asediului şi să scape cu toţii, trebuiau să în^ cerce să iasă unul cîte unul, prin tragere la sorţi, să încerce să amăgească straja francilor şi să se ducă de-a dreptul la Mit^ zithras. Odată ajuns acolo, solul lor trebuia să se înfăţişeze însăşi Căpetenie~, căreia trebuia să-i prezinte starea în care se aflau şi să-i amintească, sus şi tare, de făgăduiala rostită. „Ne-aţi luat asupra voastră, să-i spună, şi n-aveţi dreptul să ne părăsiţi !.. .

Preotul a clătinat capul a neîncredere.

- Dacă ar fi avut de gînd să vină, ar fi venit şi fără asta, spuse el. Acum nu mai foloseşte la nimic.

Profund zbuciumat, Sgur6s îşi frîngea mîinile şi se agita pe scaunul său.

- Şi totuşi, spuse el răguşit, trebuie să facem ceva.

- Nu mai e nimic de făcut.

Sgur6s şi-a ridicat privirile şi l-a fixat uimit pe preot.

- Chiar nimic ? şopti el. Asta înseamnă că toţi cei aflaţi aici înăuntru ...

Danii! zîmbi cu o candoare serafică.

- După dînşii vor veni alţii, spuse el tărăgănat, şi alţii ... şi la un soroc, necunoscut nouă, totul se va Împlini, Sgur6s !

Au tăcut. Afară se stîrnise vîntul vrăjmaş şi puternic, iar noaptea se zbuciuma sălbăticită.

Şartul vremii înclină către miazănoapte. Urechile lor au prins din zbor şipotul unui glas care plute·a în aer. Au căutat C'ătre pat. Buzele bolnavului se mişcau repede, ca şi cînd ar fi vorbit singur, sau cu o persoană nevăzută.

- Aiurează, spuse Sgur6s ridicîndu-se.

Febra crescuse şi mîna tînărului cavaler ardea ca par;:t focului.

- Ce-am putea face pentru a-l mai alina?

Degetele rănitului îi strîngeau mîna spasmodic ; oe:hii se deschiseseră.

- Vreau să mă spovedesc ... şopti el.

Sgur6s se Întoarse către preot. „

- Eu mă duc, îi spuse el liniştit şi se ridică.

- Da, dar viteazul ăsta-i de altă credinţă ; o fi vrînd un preot apusean.

Aici Danii! a tăcut ; nu se gîndise la una ca asta şi, la ase^ menea prilej, potrivit îndelungului său obicei, prima sa ten^ dinţă instinctivă era să facă slujba.

- Nu, nu! tăcu semn Jean de Tournai. Nu vreau dedt să mă spovedesc. Şi în timp ce preotul se pregătea să iasă, cava^ lerul adăugă sfios : tnainte de aceasta, vreau să-ţi vorbesc.

- Bine, bine ! spuse Daniil. Aştept jos, chemaţi-mă.

Şi spunînd acestea, ieşi.

Rămăseseră singuri. ,

Vîntul şuiera pe acoperişuri şi nişte tînguieli îndepărtate şi ciudate, asemănătoare glasurilor omeneşti, se tÎrau în noapte.

- Stai jos, îi făcu semn cavalerul, arătîndu-i marginea patului din privire.

Sgur6s s-a aşezat uluit. Degetele cavalerului nu-i slobozi^ seră mîna ; le simţea strînsoarea fierbinte.

- Trebuie să mă spovedesc, şopti Jean de Tournai Închi^ zînd ochii şi, în acelaşi timp, un fior puternic îl zgîlţîi din creştet pînă-n tălpile picioarelor.

- Atunci ... să-l chem pe preot ?

- Nu, nu ! făcu cavalerul, deschizînd ochii şi privindu-l stăruitor. Ţie ...

- Mie?!

- Nu mai zăbovi, prietene, clipele îmi sînt numărate.

Glasul său era aspru şi greu.

Ca o ciudată ţonsecinţă a clipei supreme, francul, care era cam de aceeaşi vîrstă cu el, părea a fi mai vîrstnic, cu mulţi, cu foarte mulţi ani mai bătrîn.

- Te ascult, seniore ...

Părînd a-şi concentra puterile, cavalerul Închise iarăşi ochii, dar buzele sale continuau să se mişte şi respiraţia îi scăpa neliniştită din piept. Văpaia şi ameţeala febrei îl împre^ sura şi îl ducea cu dînsa.

Astfel stînd lucrurile, Sgur6s n-a putut să ştie niciodată dacă tot ceea cc auzise din gura lui în noaptea aceea era o mărturisire autentică, revărsările memoriei sale chinuite, ori nălucirile de coşmar zămislite de fantezia sa zdruncinată !

- De ce m-ai adus în odaia ta şi de ce mă îngrijeşti, prie^ tene ? Nu sînt demn de dragostea ta. ..

Şi, luind-o înaintea protestului lui Sgur6s, continuă răguşit şi cu capul plecat :

- ... Am vrut să te ucid ...

- Aşa-i războiul, seniore ! Şi tu ai vrut, dar şi eu am vrut să te omor. La urma urmelor, parcă ştiai cine-ţi stă dimpo^ trivă în întunericul nopţii ? Nu ne-am mai văzut de multă vreme, de la Zonglo, nu-ţi aminteşti ?... Nu te mai necăji, ăsta-i şartul ursitei şi pace !

- Ba nu, făcu mîhnit cavalerul, ştiam că mă bat *cu* tine ... te-am căutat toată noaptea, pînă te-am găsit ...

Sgur6s holbă ochii şi rămase mut.

Şi m-ai recunoscut în Întuneric ? întrebă el Într-un tîrziu.

- Te căutam, şi În nădejdea că eşti tu, îl răpuneam pe fie^ care om al vostru care mi se arăta În cale. Ai noştri se înde^ părtaseră, dar eu continuam să lupt. Nu o dată, ci de

zece, de douăzeci de ori te-am ucis alaltăieri noapte şi tot de-atîtea ori am păcătuit. Nu, nu, nu sînt demn să mă iubeşti!

- Prin urmare, spuse Sgur6s după o pauză, cu amărăciune şi coborînd capul şi el acum, prin urmare ţineai cu tot dinadinsul să mă alungi din lumea aceasta, seniore de Tournai.

- Da, încuviinţă cavalerul, vioi şi cu ochii strălucitori, unul dintre noi era de prisos. Pronia cea sfîntă şi-a spus cu^ vîntul, şi eu nu-ţi mai port nici o pică. Aşa a fost să fie şi pace!

Vorbise repede şi cu patimă, aşa că obosise şi pieptul i se lăsase brusc, slobozind un suspin greu. Respiraţia îi devenise anevoioasă.

- Mă vei ierta oare ? îl întrebă speriat În cele din urmă.

- Ce tot vorbeşti, seniore ! strigă Sgur6s, sărind În picioare. Acum e rîndul meu să mă destăinuiesc. îngăduie-mi, rogu-te, să vorbesc şi eu acum. Te-am purtat întotdeauna în sufletul meu. Nu ştiu nici eu de ce ... poate că de-atunci, îţi mai aminteşti ? din seara cînd ne-am întîlnit la hanul din munţii Mesareei. Sînt Cîţiva ani de-atunci, îţi mai aminteşti ?

- Imi amintesc, mărturisi cavalerul cu glas coborÎt şi fără a-l privi. Şi, cuprinzînd mîna grecului cu mîna sa albă şi dia^ fană, îl rugă : Stai jos !

După ce Sgur6s s-a aşezat din nou alături de el pe pat, a tras din deget un inel de plumb, fără valoare şr cu un sigiliu În loc de riatră.

- la- şi făgăduieşte-mi ceva.

- Tot ce doreşti !

- Tata mi-a dat inelul acesta pe care-l avea de la ta.tăi său. A fost adus din Răsărit, o dată cu cruciaţii, sînt mulţi ani de-atunci. Mi l-a dat pentru a-l trece în degetul fiului meu, dacă, aşa cum nădăjduia el, aş fi avut un fiµ. E un odor al familiei noastre ... mărturia perpetuităţii familiei de Tournai. Ia-l, pentru că o dată cu mine se stinge şi faima stirpei mele ...

- Seniore !

- Ia-l şi jură-mi că-l vei da prinţesei Ahaiei. (Glasul abia i se mai auzea.) Dă-i-l şi spune-i că' pribegia s-a terminat, aşa să-i spui ; va pricepe despre ce e vorba. Şi mai spune-i că soarta păcătosului este amară, dar spinul păcatului e dulce. Ultimului Tournai nu-i pare rău că şi-a pierdut mîntuirea şi pleacă bucuros ştiind că a lăsat-o legată de pămîntul acesta prin

inelul de plumb. Dar să nu creadă doamna mea că Jean de Tournai leagă şi pe altcineva de soarta sa prin inelul acesta. Prinţesa să-l poarte măcar pentru o clipă, aceasta mi-i dorinţa, şi-apoi să-l dăruiască bărbatului pe care-l iubeşte mai presus de orice în viaţă. Ştiu că-l va trece Într-o mînă demnă ...

Răsuflarea i s-a curmat brusc şi capul i s-a rostogolit greu pe piept.

- Ai obosit, seniore ! se nelinişti Sgur6s, nespus de tulburat acum.

El ridică mina, negînd vag printr-un semn.

- Jură-mi că vei împlini tot ce ţi-am spus ! şopti el.

- În numele lui Dumnezeu cel viu !

Cavalerul respiră uşurat.

- Şi-acum ... doar cîteva cuvinte, puterile mă părăsesc, mi se apropie sorocul.

Ochii săi rămîneau închişi, iar pe chipul său se aşternea seninătatea deplină a somnului.

- Sînt cel dintîi născut al seniorului Geoffroy de Tour^ nai, baronul calavriţilor, începu el. M-am născut În Morias, dar cînd Împlinisem cincisprezece ani, tatăl meu, ca.re voia să-mi dea educaţia potrivită rangului meu, a hotărît să mă tri^ mită la Curtea regelui Franciei. Am intrat acolo ca paj, şi apoi am slujit ca scutier. Abia Împlinisem optsprezece ani cînd de^ prinsesem meşteşugul armelor şi aşteptam ziua În care regele însuşi urma să-mi dea acolada, aşa cum dorise tatăl meu, cînd veştile rele au ajuns fără de veste pînă la Curte. Rivalitatea dintre Petru, regele Aragonului, şi Carol d'Anjou fusese pretex^ tul măcelurilor sîngeroase din Sicilia. Papa a pronunţat ana^ tema şi a proclamat războiul sfînt împotriva regelui Petru. în chipul acesta, Filip [18], regele Franciei, care primea, pe neaşteptate şi din voinţă papală, regatul Aragonului, era silit să por^ nească împreună cu vasalii săi pentru a-l smulge, cu mîna Înar^ mată, rudei [1] şi rivalului său. În campania aceea am urmat armata regelui în locul care-mi fusese destinat, adică În slujba Delfinului [2], actualul rege al Franciei, cu care eram de aceeaşi vîrstă. În luna iunie am asediat şi am cucerit Zironul, dar În septembrie armata francă a primit o lovitură grea : Roger De^ liuria, amiralul Siciliei, care ieşise În larg, ne-a scufundat co^ răbiile. Atunci s-a ivit pentru prima oară în viaţa mea omul acesta trimis de soartă

18 Filip al m-Iea cel IndrAzneţ (n.a.).

... A fost o campanie nebănuit de grea. După victoriile de la începutul ei, armata noastră era silită să se retragă, bătută de ploi şi de arşiţă şi hăquită de muntenii care-o pîndeau din ascunzişurile lor, de almagavarii [3] care beau sînge omenesc şi se năpusteau În mod laş şi pe neaştep- tate asupra ta. Căldurile ne topeau şi, cu fiecare zi care trecea, entuziasmul nostru scădea, ca sîngele supt din vine de-o rană ascunsă. În locurile acelea piatra se încinge şi-ţi frige ochii cu lumina ei orbitoare. Ne străduiam să alungăm ceasurile nefo^ lositoare ieşind la vînătoare în zorii zilei. Urmărind un cerb Într-o regiune muntoasă şi păduroasă, Într-un asemenea prilej m-am răzleţit de soţii mei. Cînd mi-am dat seama era prea tîrziu. Locurile îmi erau cu totul necunoscute şi oriunde îmi Întorceam privirile nu zăream decît aceleaşi stînci şi aceiaşi co^ paci. Am ciulit urechile. Nu se auzea nici un corn de nicăieri. Obosit şi flămînd fiind, pe înserat am căzut, furat de somn, Într-o văgăună. M-am trezit zgîlţîit brutal şi mi-am dat seama că sînt prizonierul almagavarilor. Nici nu mai Încerc să-ţi po^ vestesc necazurile şi suferinţele îndurate în zilele acelea, În care muntenii grosolani m-au tîrît cu de-a sila, bolnav cum eram, În urma lor. Locurile pe care le străbăteam erau din cale-afară de sălbatice şi nu pricepeam decît un singur lucru : că mă În^ depărtez tot mai mult de cei de-un neam cu mine ! De două ori am Încercat să fug şi tot de-atîtea ori am dat greş. În sfîrşit, la cea de-a treia încercare, care s-a petrecut după ce păsările călătoare plecaseră spre răsărit şi iarna se şi pornise, am fost mai norocos. După o fugă care durase toată noaptea, a doua zi

• Era nepotul lui Petru de Aragon (n.a.).

[3] Moştenitorul tronului.

• Aventurieri spanioli înarmaţi din evul mediu (n.a.). tn zori m-am trezit din nou singur cuc pe munte. jalnica mea pribegie nu se tenninase ...

Aici, cavalerul de Tournai şi-a curmat vorba şi s-a oprit, pentru a-şi recăpăta respiraţia. Prins În mrejele Întîmplărilor trecute, chipul său, care se luminase În timpul povestirii, s-a congestionat brusc şi ochii au prins a-i luci. Părea că în timpul scurtei Întreruperi febra se năpustise din nou asupra lui, În^ cingîndu-i ţeasta şi învăpăindu-i creierii.

Mîna sa, uscată şi arzătoare, a Înşfăcat-o pe aceea a lui

Sgur6s şi, aplecîndu-se către dînsul, l-a privit stăruitor, cu pu^ pilele dilatate ale ochilor săi albaştri.

- ... Şi-acum, spuse el înfiorat, urmează o taină, pe care pînă acum n-a auzit-o nici o ureche omenească ; ţi-o încredin^ ţez ţie, deoarece mie nu-mi mai poate fi cu priinţă, de vreme ee porţile s-au închis pentru totdeauna pentru mine şi pentru că inima n-o mai poate tăinui ... Nu ştiu în ce ţară mă aflam şi, oricît m-aş strădui, mi-e cu neputinţă să-mi amintesc dacă am mers vreme de săptămîni, sau luni întregi de-a rîndul, pen^ tru a ajunge pînă acolo. Oricum ar fi fost, drumul trebuie să fi fost nespus de greu şi de lung de vreme ce cizmele mi *se* tociseră în aşa hal încît umblam cu tălpile goale pe muchiile ascuţite ale stîncilor şi prin hăţişurile mărăcinoase. Vlăguit şi bolnav la trup)i la suflet, mergeam în neştire, mergeam În^ tr-una, fără odihnă şi dormind iepureşte, de teamă ca nu cumva să mă fure somnul, să nu mă mai ridic niciodată de-acolo. Din pricina ameţelii care-mi î:~:uneca ochii, mă opream şi mă spri^ jineam de vreun copăcel, pentru a nu mă prăbuşi. Simţeam că se învîrteşte pămîntul cu mine şi îmi \iuia În urechi ceva ase^ mănător unei muzici zgomotoase şi sălbatice. Şi iată că Într-o dimineaţă, cu puţin Înainte de-a se lumina de ziuă, pe cînd ieşeam din gura unei văioage, am zărit un castel uriaş care se înălţa pînă la cer de pe vîrful golaş al muntelui. Părea durat din piatră roşcată ; soarele care răsărea dinapoia muntelui îi poleia turnurile cilindrice, iar picioarele lui cele înfipte în trupul stîncii creşteau din pîclele viorii ale zorilor. Profilat, cum se afla, în ceaţă, nu ştiai dacă e aievea, sau nu e decît o zămislire a Închipuirii, o stihie care se mişcă Între pămînt şi cer. Era o privelişte fermecătoare, pe care ochii mei n-o mai văzuseră şi nici n-o s-o mai vadă de-acum înainte. Vîjîiturile care-mi chinuiseră atît de statornic urechile se preschimbau uşurel şi pe nesimţite Într-o melodie pură şi îndepărtată. Jur Împre)ur nucii foşneau psaimodiind Încet şi o m~reasin~ pfoas~ pătă şi binecuvîntată te îmbăta. Cu ochii plini de lacrimi, am căzut În genunchi şi i-am mulţumit Creatorului ...

În timp ce cavalerul povestea, ochii săi căpătaseră o expre^ sie extatică şi un fior pusese stăpînire pe dînsul.

- Imediat ce-am reuşit să-mi recapăt forţele, m-am ri^ dicat şi mi-am continuat drumul, sprijinindu-mă Într-un toiag. Se vede treaba că la vremea apropierii mele de castel stătea să cadă Înserarea, deoarece dulcele dangăt al clopotelor

nevăzute, care se revărsa de-acolo de sus sunînd Angelus-ul, îmi stăruie şi-acum în urechi ! Oh ! o mie de vieţi de-aş mai trăi de-acum Înainte, tot n-aş putea uita ecoul, dulcea şi nesperata linişte pe care mi-o picurau în suflet clopotele acelea ! Pentru mine ele n-au contenit a bate nici mai tîrziu şi În tot cursul vieţii mele. Ani de zile în şir am nutrit nădejdea că urechile mele le vor mai asculta o dată, la fel ca În dimineaţa aceea atît de îndepărtată a tinereţilor mele, cînd mă învrednicisem a le auzi, pentru că eram neîntinat şi pur. Acum ... acum îmi iau rămas-bun pentru totdeauna de la visul acesta, care cu timpul s-a preschimbat În durere. Nu le voi mai auzi ! Nu voi mai auzi niciodată clopotele muntelui sfînt !. ..

Un suspin irezistibil i-a zguduit umerii şi lacrimile i s-au rostogolit printre degete. Şi a rămas aşa, plîngînd înăbuşit, ca un copil. Sgur6s privea uluit faţa aceea îndurerată şi înfă- şurată în legăturile albe ale rănii necruţătoare ; în gît un nod i se pusese şi, fără a-şi da seama de ce, era nespus de impresio^ nat de spectacolul acestei sfîşietoare dureri.

- Seniorul meu, nu-i bine să te zbuciumi atît În starea În care te afli ... spuse el sfios.

Cavalerul şi-a 'descoperit chipul, de nerecunoscut acum. Ochii săi aveau o strălucire nefirească şi respiraţia sa căpătase un ritm dezordonat.

- Nu, n-am să-ţi pot spune totul... şopti el, nu mai am timp ... Am ajuns la castel şi m-am oprit dinaintea punţii ridi^ cate, istovit şi cu ochii plini de lacrimi, fără nădejdea de-a putea intra înăuntru şi Într-un hal fără de hal, ca un cerşetor. Era seara tîrziu, soarele apusese, şi din pădure apucaseră a răzbi strigătele ascuţite ale fiarelor. Niciodată nu m-am simţit atît de pustiu şi atît de aproape, totuşi, de salvare. Neavînd nimic mai bun de făcut, am căzut în genunchi şi m-am rugat. Se vede treaba că trupul meu era atît de istovit încît, la un moment dat, fără a-mi mai 1sprav1 rugacrnnea, am adormit; cînd am deschis ochii, am văzut un cavaler stînd alături de mine. Era un războinic bătrîn, îmbrăcat În zale şi cu o barbă albă, bogat revărsată pe piept. M-a privit cîteva clipe în tăcere, şi apoi, fără a mă fi Întrebat ceva, a ridicat cornul şi a prins a suna. Am văzut puntea coborînd şi am auzit zgomotul unor paşi care se apropiau pe podişca de lemn. Apoi, pleoa^ pele mi-au căzut şi am

leşinat ... În felul acesta am pătruns în castelul sfînt şi tot astfel se explică drumul cel nou pe care s-a abătut viaţa mea din seara aceea. Mă vei Întreba, poate, prietene, despre ce castel e vorba şi unde anum·e se află el ? Nu ştiu, şi aş fi fost gata să-mi dau viaţa pentru a afla lucrul acesta ! Primul... Apleacă-te, nu mai pot vorbi tare. ..

O clipă doar respiraţia nu i s-a mai auzit, apoi şi-a rotit privirile în aer şi părea că ascultă foarte atent. Vîntul scoţînd suspine omeneşti, biciuia noaptea de iarnă deasupra turnurilor cetăţii. Făclioara opaiţului flutura speriată.

- Cînd Mîntlfitorul nostru şi-a dat duhul pe cruce, a spus Jean de Tournai, tremurînd uşor,, îngerii i-au strîns sîngele într-un potir şi l-au depus pe vîrful unui munte nespus de înalt. Acolo s-a înălţat un locaş sfînt, în jurul căruia s-a clădit un castel. Viteji neîntrecuţi, aleşi dintre oamenii cei mai neprihăniţi, din toate colţurile lumii, s-au legat cu jurămînt să-l prive- . gheze sub pază straşnică. Aceştia alcătuiesc ordinul călugăresc al sfîntului Graal, ordinul care locuieşte şi stăpîneşte străvechea mănăstire Monsalvat. Călugării aceştia au făcut înspăi- mîntătorul legămînt de-a nu părăsi niciodată muntele sfînt şi de-a nu aluneca În ispitele trupului. Ei nu coboară Între oameni decît atunci cînd au de împlinit o misiune pe care trebuie s-o săvîrşească cît mai degrabă şi să se reîntoarcă neîntîrziat la îndepărtatul lor schit. Dacă păcătuiesc trădîndu-şi jurămîntul, atunci vai lor ! sînt pierduţi pentru totdeauna. Inima lor nu-şi va mai afla nicicînd odihna şi nici nu vor mai reuşi, oricît s-ar chinui, să regăsească drumul ce urcă la castelul neprihăniţilor !

A lăsat mîinile, care începuseră a căpăta paloarea de ceară a morţii, să cadă pe aşternutul patului, iar capul i s-a plecat Înapoi, spre spate.

- În faţa ta se află un trădător, spuse el atît de Încet încît mai mult îi ghiceai decît îi auzeai glasul. Jean de Tour^ nai n-a primit investitura cavalerească din mîna regelui Fran^ ciei, cum se crede, ci s-a învrednicit de harul acesta atît de rar acolo sus, la Monsalvat. Dar el şi-a trădat şi investitura, şi jurămîntul. Trimis fiind să lupte Întru slobozirea mormîntului Mîntuitorului, a trecut pe la Curtea Ahaiei, şi acolo a iubit o femeie. Inima sa, pe care-o făgăduise unei iubiri senine şi sfinte, păcătosul a Împărţit-o cu o muritoare. Din clipa aceea focurile Infe mului au crescut în mine, iar inima se zbate în Purgatoriul în care va ispăşi În veci. Jean de Tournai n-a mai regăsit drumul

spre castelul sfînt, lancea sa a fost osîndită să nu mai fie învingătoare nicicînd şi, ticăloşit, ruşinat şi pustiu, n10are Într-un pat străin, amărît şi fără a mai nutri nădejdea mîntuirii sale !

Şi-a acoperit ochii cu I,llÎinile, iar trupul său s-a scuturat, prins de-un fior puternic. ·

- Doamne, Dumnezeule, nu voi mai auzi clopotele acelea, se jelui el sfîşietor, nu voi mai auzi niciodată clopotele de la Monsalvat !„.

Şi-a încrucişat deznădăjduit mîinile pe piept şi lacrimile grele au prins a-i picura din ochii închişi şi a se rostogoli pe obrajii scofîlciţi.

Sgur6s, care-l ascultase uluit, adăsta privindu-l, cu respi^ raţia tăiată şi neştiind ce să mai gîndească. Multe din cele au^ zite îi păreau de neînţeles. Le auzise aievea, sau visase doar? Pentru a se convinge că era realmente treaz, a început a se mişca şi a privi Împrejurul său.

Cavalerul, care se liniştise oarecum, i-a atins mina.

- Cheamă-l pe preot, rogu-te ! i-a şoptit el.

S-a ridicat, a deschis uşa şi a ieşit În pridvor. Era o noapte apăsătoare, iar luna zorea, gonită parcă de stihii, printre norii uriaşi şi zdrenţuiţi. A coborît În curte şi, găsindu-l pe Danii! adăstînd sub galerie, i-a spus : ·

- Vino, a sosit timpul.

Cavalerul s-a împărtăşit Ia miezul nopţii şi a petrecut noaptea în linişte. Părea că doarme nemişcat În patul său, iar respiraţia nu i se mai auzea de loc. Aproape de revărsatul zo^ rilor, Sguros, pe care-l furase somnul, s-a trezit Îngrijorat. Res^ piraţia bolnavului devenise greoaie şi În aer plutea ceva neli^ niştitor.

Părîndu-i-se că bolnavul respiră anevoios, s-a dus şi a des^ chis fereastra. Se lumina de ziuă. Vîntul se· ogoise şi ziua se trezea feciorelnică şi senină. De undeva de departe se auzea încetişor ecoul dulce al talăngilor unei turme.

S-a Înapoiat lingă pat şi s-a aplecat asupra cavalerului. Urmărind un vis, parcă, bulbii ochilor se mişcau sub pleoapele coborîte ; respiraţia prindea putere şi gîfîia, ca şi cînd s-ar fi îndărătnicit să urce un deal abrupt. Răzbind prin fereastră, boarea de dimineaţă a cîmpiei îi mîngîia părul blond şi uşor, care scăpase din strînsoarea pansamentelor şi i se revărsase pe umeri şi pe pernă. Dangătul îndepărtat al turmei a mai vibrat o dată În aer. Jean de Tournai s-a înfiorat şi a încercat să mişte mîinile, dar, nereuşind, şi-a îndreptat faţa În sus, arcu^ rile sprîncenelor i s-au relaxat, pleoapele i s-

au ridicat şi ochii săi azurii au Încremenit În aer, scăldaţi În undele extazului.

- Clopotele„. şopti el. Se aud clopotele de la Monsalvat !„. Pieptul i se umflase, apoi s-a golit brusc şi o imobilitate ca de marmură a cuprins trupul din creştetul capului pînă În vîrful picioarelor. Ochii, extatic ţintuiţi în aer, i s-au umplut de lacrimi şi s-au stins aidoma soarelui care apune Într-o seară senină şi liniştită de primăvară.

Pe chipul său copilăresc s-a aşternut liniştea netulburată a Marelui Somn.

Capitolul XXI

CETATEA (6)

După o scurtă zăbavă de timp, tihna cetăţii a fost tulbu^ rată de strigătele şi de larma unei forfote neobişnuite. Toţi cei care Întîmplător nu părăsiseră dormitoarele, au sărit speriaţi la ferestre, iar Cîţiva dintre tovarăşii lor, care se aflau sus, pe ziduri, tropăiau de zor pe treptele de piatră, cu braţele înăl- ţate în aer, ţopăiau şi strigau ca apucaţii. Bucuria lor era atît de năvalnică încît vorbele li se Înecau În gît, făcînd de neîn^ ţeles vestea pe care-o rosteau În goană. Zadarnic se străduiau ceilalţi s-o desluşească.

În cele din urmă, cuprinsul. veştii s-a limpezit şi s-a lăţit pretutindeni, uriaş ca o flacără care sare din claie în claie şi cuprindea Întreg ogorul. Sosea armata din Mitzithras ! U rea chiar în clipa aceea povîrnişul ! Da, da, aşa ţ!ra !

Impiedicîndu-se pe trepte, răzvrătiţii se căţărau pîlcuri^ pîlcuri pe ziduri şi scoteau capul printre creneluri. Erau vreo trei sute de oşteni În simbrie, echipaţi cu uniforme noi-nouţe, cu coifuri strălucitoare de bronz şi cu pieptare solzoase. Dar. .. ce lucru ciudat ! Au străbătut tabăra francilor neatinşi, ca şi cînd duşmanul însuşi le-ar fi deschis drumul plin de cuviinţă. Norodul din cetate a aflat degrabă explicaţia, care a consti^ tuit un nou prilej de bucurie şi mîndrie : între franci şi greci se statornicise o Înţelegere. Recunoscîndu-şi înfrîngerea, prin^ ţul se retrăgea, făcînd loc noului şi legitimului stăpîn.

Armata oştenilor în simbrie s-a oprit dinaintea porţii, un crainic s-a rînduit alături de-un călăreţ îmbrăcat cu o mantie lungă şi brodată, aruncată peste armură, şi, ducînd mîinile pîlnie la gură, a prins a striga către foişoare :

- În numele preasfîntului împărat al Bizanţului, deschi^ deţi porţile !... Deschideţi porţile !. ..

N-au mai aşteptat repetarea acestei invitaţii ; poarta de fier a prins a sCîrţîi, s-a deschis larg şi mercenarii Mitzithrei au intrat În cetate.

Dînd să treacă, fără a descăleca, pe sub bolta intrării, ochii călăreţului cu mantia lungă şi brodată, care era comandantul lor, au poposit pe cadavrul slavei, care rămăsese aninat de grinda porţii Încă de alaltăieri. A oprit calul şi, ridicînd mîna În care purta bastonul de aur, care simboliza puterea, i-a atins bărbia.

- Frumoasă fată, spuse el zîmbind cu buzele lui roşu ş1 senzuale, dar pute urît !

Oştenii, pentru a-i fi pe plac, au rîs şi ei.

Ruşinaţi că l-au întîmpinat pe elegantul şi preamăritul aristocrat eliberator cu asemenea privelişte plină de tristeţe, castelanii care deschiseseră porţile s-au grăbit să coboare cada^ vrul de-acolo şi să-l ascundă.

Alaiul regal se şi instalase În curtea interioară a cetăţii, cînd Sgur6s, care priveghea încă la căpătîiul răposatului ca^ valer, a coborît În curte.

Cei doi mainioţi care se aflau acolo în clipa aceea se pre^ zentaseră a fi căpeteniile răzvrătiţilor şi ascultau porunca re^ gelui : să predea de îndată cetatea, deoarece tot ceea ce săvîr- şiseră dînşii era din cale-afară de cutezător şi putea provoca neajunsuri. Bunele intenţii, doar, şi neştiinţa lor justificau ac^ ţiunea. S-o predea aşadar francilor, şi regele le făgăduieşte în

schimb cinci sute de perpiri de pammt pe care-l vor stăpîni după bunul lor -plac.

- Ce-i ? Ce se-ntîmplă acolo ? îi întrebă Sgur6s plin de uimire pe cei clin jurul său, străduindu-se .de zor să ră2Jbească în mijlocul desei adunări.

1n timp ce mai adineauri, cînd se afla î1_1 odaie, îi auzise vînzolindu-se înflăcărat, acum îi vedea adăstînd muţi şi plecînd capetele unul cîte unul.

I-au explicat cuvintele aristocratului grec, pe care le co^ mentau cu voce coborîtă, căznindu-se să-şi Înece amărăciunea care se revărsase pe neaşteptate asupra lor.

- Cetatea-i oricum pierdută, şi tot pierduţi sîntem şi noi, spuneau ei. La ce altceva ne-am fi putut aştepta, dacă lucru^ rile nu luau întorsătura asta? Bine că-i şi-aşa !

Stăpînit de aceeaşi proastă dispoziţie a tovarăşilor săi, Sgu^ r6s a ridicat buimăcit ochii şi l-a cercetat din privire pe ar^ hontele cu mantia lungă, care se afla pe treapta cea mai înaltă a bisericii.

Mercenarii aflaţi În jurul său ţineau la distanţă mulţimea răzvrătiţilor. Alături de dînsul nu se afla decît un bărbat cu barba neagră ca pana corbului şi încă un ins, bătrîn şi gîrbo^ vit. Recunoscînd in primul dintre ei pe ucigaşul din Mitzithras şi în cel de-al doilea pe Kafuris, inima lui Sgur6s a prins a· bate năvalnic.

„Ce caută cioara asta genoveză aici ?" s..:a întrebat el tul^ burat.

Şi dînd să se apropie cît mai mult de treptele bisericii şi cercetîndu-l pe arhontele aflat acolo, a pălit şi a rămas ţintuit locului.

- Fraţilor ! a răcnit sălbăticit dintr-o dată. Ne-au vîndut, fraţilor !

Sguromallis, care se afla în faţa lui, şi-a Întors brusc ca^ pul, ca şi cînd s-ar fi aşteptat să se Întîmple lucrul acesta. Bătrînul se ridicase pe vîrfurile picioarelor şi iscodea cu ochi ageri locul din care se auzise glasul. Zărindu-l pe Sgur6s, s-a aplecat spre guvernatorul militar al Mitzithrei şi i l-a indicat, Întinzînd degetul.

- Prindeţi-l pe cel de colo ! le strigă Sguromallis oameni^

lor săi.

~uşindu-i de păm~nt şi călcîndu-i În picioare pe poporeni, mercenarii s-au năpustit după el, dar n-au reuşit a-l mulţumi pe stăpînul lor : Sgur6s dispăruse.

Cea dintîi grijă a guvernatorului militar, după ocuparea cetăţii, a fost aceea de a trimite doi emisari prinţului, pentru a-l vesti că de-acum înainte poate pofti acolo. Emisarii l-au aflat pe Florentin adăstînd la Nisi.

Trimişi fiind de stăpînul lor, peste puţin timp au ajuns la Kalamata şi conetabilul, şi baronul Arcadiei, ·care se înapoia^ seră de trei zile de la Constantinopol împreună cu Sguromallis, aducînd căpeteniei din Mitzithras porunca regală de-a preda cetatea, pe care acum o preluau, în nwnele prinţului Ahaiei, din mîinile guvernatorului militar.

În felul acesta, Sguromallis a încasat în seara aceleiaşi zile darul făgăduit de cei doi franci la Constantinopol : un cal cu harnaşamentul bogat şi trei mii de perpire. Vîrînd perpirele în punga-i brodată cu aur, a încălecat grabnic pe cal şi s-a îndreptat, dimpreună cu cei trei sute de mercenari ai săi, către Mitzithras.

Înainte de-a se porni, a trecut totuşi să-l salute pe Kafuris, cu care a vorbit din şa, sub ferestre.

- De-acum înaime n-am să te mai sîcîi cu Împrumuturi, bătrîne ! îi spuse el, bătîndu-şi punga vîrtoasă cu palma şi zîmbi deschizînd larg gura şi lăsînd să i se vadă dinţii mari albi şi lucioşi.

Fiind singurul care nu se alesese cu nimic din toată po^ vestea asta, Matteo Kafuris nu se afla În toane bune. Se răzbunase pe Sgur6s, ce-i drept, pentru infidelitatea sa faţă de învoiala lor, dar folosul nu era palpabil. Nu !

- Inainte de-a vorbi despre alte împrumuturi, zise el îm^ bufnat, ai face mai bine să-ţi aduci aminte de cele vechi şi să mi le restitui !

- Pe crucea mea, se vede cît de colo că te tragi din neam prost, messir Kafuris ! Nu cumva-ţi închipui că un aristocrat ca mine n-are altceva mai bun de făcut decît să se gîndească la perpire, ca alde dumneata ? Făcîndu-ţi hatîrul de a-l asupri pe duşmanul tău, am lichidat o parte din datorie. Ce vrei mai mult ? Descreieratul ăsta, care

pretinde că s-ar numi Sgur6s, şi-a plătit cutezanţa. Da sau ba ?

~ Nu atît dt ar fi trebuit ! *Nu,* nu, n-a pl~tit cît se cu^ venea ! spuse Kafuris pe gînduri. Acum trebuie să stea ascuns pe undeva, şi-asta nu-mi dă pace de fel !

- Nu te teme, am asmuţit un prepelicar destoinic pe ur^ mele lui. Peste puţin timp ai să primeşti veşti despre dînsul !

Şi, spunînd acestea, rîse tare şi dădu pinteni calului. Tre^ cînd pe sub ferestrele genovezului, cei trei sute de mercenari s-au pornit în urma lui şi au părăsit Kalamata.

Acesta a fost sfîrşitul lipsit de glorie al răscoalei stîrnite de norodul Kalamatei în timpul domniei lui Florentin d'Heneau.

Francii nu s-au atins de răzvrătiţi ; i-au scos din cetate şi i-au slobozit pe la casele lor. Speriaţi de neaşteptata reîntoar^ cere a norocului şi incapabili de-a pricepe, din capul locului, că erau realmente salvaţi şi că se pot duce slobozi unde vor, adăstau pîlcuri-pîlcuri, privind stîngaci şi nedumeriţi împrejur. În cele din urmă, au prins a se Împrăştia, mîhniţi şi potopiţi de durere. Cei din Kalamata au intrat În oraş, Cîţiva dintre ei s-au răzleţit spre cîmpie, ianitsioţii au luat drumul satului lor, iar mainioţii, care locuiau cel mai departe, au tras şi ei înspre munţi. Inainte de-a se pierde cu totul din priviri, În^ torceau adeseori capul şi aruncau cîte-o privire înapoi. Un fel de nostalgie se trezea chiar de pe-acum în inima lor. Porniră cu toţii, dar în gîndul lor stăruia amintirea zilelor petrecute împreună, sîngele care-i legase pentru totdeauna, libertatea vremelnic căpătată, de care se bucuraseră În timpul cînd au stăpînit cetatea şi, În sfîrşit, sentimentul mîndriei care-i întărise pînă deunăzi. Acum totul era pierdut, iremediabil pierdut, şi se priveau în tăcere, gîndindu-se că de-acum înainte nu vor mai fi niciodată împreună !

Odată intraţi în cetate, cavalerii baroniei Kalavritsei au prins a-l căuta pe fiul stăpînului lor, vasalul. li pierduseră din vedere În noaptea exodului şi, negăsindu-l printre cadavre nici a doua zi, se duseseră cu gîndul că s-ar putea afla acolo înlăun- trul cetăţii. Se aşteptau să-l găsească prizonier şi l-au aflat mort. Astfel stînd lucrurile, au trimis un emisar

anume pentru a duce ştirea tatălui său, la Kalavritsa, iar dînşii au pus mortul În raclă de tufan, şi-au rămas să-l privegheze în cetate.

Curtea, care nu intenţiona să vină la Kalamata, rămăsese la N'"isi, unde prinţesa sosise, dimpreună cu femeile sale, pentru a urmări îndeaproape asediul şi destinul părintescului său lăcaş. Astfel păreau a crede ei înşişi şi tot astfel gîndeau şi curtenii lor. binsa, ~ns~, venise acoio Îndemnată de-o tainică şi nem~r- turisită atraqie, de-un presentiment vag, agrăind de ceva şi de cineva. Nu ştia prea bine nici cum şi nici de ce se iscase răz- meriţa blîndului său norod, dar intuise din prima clipă că in^ cidentu] era mai degrabă un semn al Destinului decît rodul unei aqiuni premeditate. Şi totuşi ceva îi .şoptea la ureche că scînteia fusese aprinsă de-un suflet cunoscut, de-un suflet de^ opotrivă impulsiv, înflăcărat şi plin de mînia revoltei.

Tremurînd la gîndul acesta, se trezea destul de adeseori privind cu ochii plini de întrebări îndepărtata cetate a Kala^ matei, care se zărea prin frunzişul grădinii de. sub fereastra ei. Ca şi odinioară, o împresurase şi acum teama ascunsă şi senti^ mentul că un spirit neliniştit se roteşte neîncetat În jurul vieţii ei, fîlfîind impetuos în a:?r şi micşorînd din ce În ce mai mult cercurile din jurul capului ei, şi le strînge mereu, din ce În ce mai tare, tăindu-i respiraţia şi ameninţînd-o în fiecare clipă cu atingerea aripei sale.

Pe doică o lăsase, dimpreună cu micuţa Mah6, la Klarenza, aşa că acum se afla cu desăvîrşire singură ; cît priveşte femeile, pe acestea le răbda În jurul său nu atît pentru a avea iluzia că nu e singură, cît pentru respectul datorat protocolului. Altmin^ teri, n-o mai distrau nici măcar dntecele Yolandei din Bour^ guignon. Gîndurile sale rătăceau pe alte tărîmuri, în sufletul ei pîlpîia flacăra altor emoţii. Astfel stînd lucrurile, flecarele şi frivolele doamne de la Curte erau cu totul străine inimii sale. Cobora în grădina pavilionului gentilomilor şi, lăsîndu-le să se răsfeţe În bătaia soarelui, rătăcea singuratică printre co^ paci, portocali şi fisticuri risipiţi ici-colo, sau În preajma uria^ şului chiparos, care-şi alungea umbra deasă pînă sub picioarele zidului. Vremea se îndulcise, vîntul se

mulcomise, cîmpia dim^ prejur prinsese a se Înmuia sub bătaia călduroaselor raze ale soarelui. Li.ma lui ianuar se terminase şi serile începuseră a-şi căpăta frumuseţea. Uneori, Isabeau găsea curajul necesar pen^ tru a se duce seara în grădină ; pornea singură şi aproape pe^ ascuns, pentru ca nu cumva, potrivit datoriei lor, femeile s-o urmeze. Bucuria pe care-o încerca atunci avea un farmec cu totul nou şi tulburător.

Grădina părea a fi cuprinsă În mrejele unei vrăji, şi ritmul vieţii se schimba ca prin minune. Urcuşul timpului se oprea parcă în loc, frunzişul încremenea, istovul apelor contenea şi Isabeau se simţea cu totul liberă şi nestingherită, cum nu mai

fusese niciodată În viaţa ei. Conştiinţa acestui nou sentiment izvora impetuos, ca un torent, şi îi cuprindea pe nesimţite întreaga fiinţă, dîndu-i iluzia că nu mai era ea, ci copila din vremea primei sale tinereţi, cînd tatăl ei trăia încă ! Nu ea, ci copiliţa aceea, cu picioarele goale şi trandafirii, 1eş1se în grădină or, care se pitulau şăgalnic în iarba deasă. Purtat de hea, îndrăgostit, tihna oleandrilor stufoşi, pentru a culege amăgitoarele steluţe fosforescente ale li^ curici
vîntul care priveghea, îndrăgostit, tihna oleandrilor stufoşi, trupul ei aerian, ca al heruvimilor, se petrecea ca o fantasmă albastră pe sub ramurile copacilor. Zeci de mii de harpe, ani^ nate în tării, învăluiau în acorduri discrete tihna nopţii visătoare, iar fluturele care şedea pe-o floare, trezit din somn de strălucitoarea lwnină a lunii care-o îmbăta, zburda atît de zvăpăiat acum în zigzagurile capricioase ale unui dans nebu^ nesc încît ai fi jurat că vrea să moară În clipa aceea de tul^ burătoarea frumuseţe a vieţii.

Isabeau nu avea să uite niciodată această evaziune. Fusese atît de încîntătoare încît chiar şi a doua zi amintirea acelor clipe îi revenea cu multă intensitare. Dorinţa unei noi încercări, Însoţită de-o emoţie plină de nerăbdare, o ispitea În fiecare seară. Şi, neştiind cum va reuşi să se strecoare neobservată şi nici ce le-ar putea spune pentru a nu o tulbura cu prezenţa lor, şovăia. Ştia că ciudăţeniile acestea sînt însoţite de primejdii şi pot stîrni prilejuri de bănuieli viclene la Curte. „Azi voi fi cuminte, dar mîine ... Cine ştie ... Poate că mîine ... "

Dar iată că sclirpetul lunii scăpăta, şi clipa plină de farmec se apropia, irezistibilă ! Şi, după ce aştepta ca somnul să le fure pe femeile sale, se înfăşura Într-o mantie cu gulerul de blană şi se furişa tiptil în grădină.

De la căderea cetăţii trecuseră trei zile ; forfota gentilo^ milor şi a curierilor contenise, şi palatul dormea liniştit. Din cînd În cînd, se auzea nechezatul în somn al vreunui cal din grajduri, sau lătratul singuratic şi îndepărtat al cîinilor de pe cîmp. Prinţul pornise către Andravida chiar în dimineaţa aceea, dar Isabeau nu voise să-l însoţească.

- Cetatea aceasta a Kalamatei m-a încercat cu-atîta du^ rere în ultima vreme, domnul meu, i-a spus dînsa, încît nu mă mai rabdă inima s-o părăsesc.

Prinţul n-a insistat ; i-a sărutat mîna şi, fără a mai afişa de data aceasta obişnuitul său zîmbet ironic, a plecat. Atitudi^ nile sale păreau a se fi schimbat în ultima vreme ; o melan- colie meditativă se statornicise pe chipul său palid, abandonase tonul glacial, care alunga de lîngă sine chipurile celor dragi, pe care părea că le caută acum tocmai pentru a fugi de singu^ rătate. Dorinţa tragică a nenorocosului de-a cuceri simpatia transpărea limpede prin vălul afabi)elor şi afectuoaselor sale comportări.

Privind straturile de flori şi inspirînd miresmele nopţii, Isabeau Începu a se plimba şi În seara aceea, Încercînd să re^ trăiască· farmecul clipelor pe care le Încercase cu o zi înainte. În ciuda acestei tentative, inima îi era grea, fără să ştie de ce.

Timpul se răcise din nou şi, dîndu-şi seama că În curînd va fi constrînsă să se înapoieze în iatac, se înfăşură strîns În mantie şi începu să se plimbe, deznădăjduită. Amăgitoarea şi efemera iluzie a sosirii unei .noi primăveri, pe care-o Încercase noaptea trecută, se risipise fără nădejde.

Tresărind speriată, încremeni locului. O siluetă omenească apăruse, adăsta În picio;ue dinaintea trunchiului unui chiparos. A ghicit cine era încă dinainte cfe a-l recunoaşte - era el !

în ciuda faptului că i s-au Înmuiat genunchii, a reuşit, cu totul nesperat, să se menţină dreaptă. Nu mai încăpea nici o îndoială că şi dînsul o zărise, deoarece se apropia călcînd calm pe pămîntul argintat. S-a oprit În imediata-i apropiere.

- Din partea lui .Jean de Tournai ! îi spuse el, Întinzînd mîna în care ţinea ceva. Acum trei zile şi trei nopţi şi-a aflat izbăvirea În cetatea măriei-tale. ·

O privea la fel ca atunci cînd îi predase mesajul lui Sguro^ mallis, În zăvoiul acela din cîmpie. Prinţesa nu reuşea să ridice mîna ; ceva inexplicabil parcă i-o paraliza.

- Luaţi-l, doamnă, e dorinţa cea mai de pe urmă a acestui viteaz, Împătimit de dragostea cu care v-a înconjurat, şi am datoria de-a vă spune totul... cel plecat dintre noi m-a legat cu limbă de moarte să vă spun să-l purtaţi.„

- Dumnezeule! ... exclamă dînsa involuntar şr aproape şoptit.

Nu-i mai auzise glasul din seara aceea, cînd îl

ascultase sub rodiu, dar el îi stăruise necontenit şi veşnic viu În urechi. Acum îi părea însă mai adînc şi mai grav, amorţit parcă de ceaţa aceea a nopţii.

l-a cuprins mîna care atîrna inertă şi i-a petrecut ceva În deget, ceva rece şi greu - inelul mortului.

- Şi pentru a-mi Împlini legămîntul, spuse Sgur6s, mai trebuie să vă spun că pribegia lui s-a încheiat. Aşa a spus. Pur^ taţi inelul acesta o clipă doar, şi-apoi dăruiţi-l bărbatului pe care l-aţi îndrăgit mai cu osebire În viaţa aceasta ...

Infiorîndu-se din creştetul capului pînă-n călcîie, şi-a pipăit în chip mecanic şi speriată, parcă, degetul pe care se afla ine^ lul. Cît de reci erau degetele care i-l dăduseră !

- Nu mai am a vă spune nimic altceva, prinţesă ... Rămîneţi sănătoasă ! De acum înainte nu mă veţi mai vedea !

Şi întorcîndu-se sprinten, s-a îndepărtat fără zgomot.

- Stai!

„Cine strigase oare ?" se întrebă speriată, auzindu-şi pro^ priul glas sugrumat şi sfîşietor ţîşnind în noapte.

Nefiind prea sigur că auzise bine, Sgur6s se oprise la Cî^ ţiva paşi şi adăsta imobil ; văzînd că nici dînsa ·nu s-a clintit din loc, a Înţeles şi s-a înapoiat, şovăind.

Şedeau faţă-n faţă, muţi şi privindu-se ţintă În ochi. Zbu^ ciumat de respiraţia năvalnică, pieptul prinţesei urca şi cobora agitat.

- Tu ai stîrnit norodul să se ridice cu război împotriva mea ? îl întrebă, pentru a spune totuşi ceva.

- Da. Eu. ·

Duritatea glasului său a zdruncinat-o.

- Pentru ce ? îl întrebă ea tristă. Cu ce m-am făcut vino^ vată faţă de tine ?

„Oh ! Isabeau, Isabeau, unde-i mîndria ta de altădată ?"

- Ascultă-mă bine, doamnă, spuse Sgur6s. Tu faci parte din tabăra celor puternici ; eu, dintr-aceea a celor asupriţi. Tu porunceşti, cu mîini Înmănuşate, să se înalţe spînzurători şi stăpîneşti ţara aceasta de sus, din vîrful munţilor, cu fortăreţe şi castele de neînvins, iar eu păşesc pe pămînt şi văd norodul flămînd dîndu-şi duhul prin şanţurile drumului. Bocetul lor n-a ajuns pînă Ia urechile tale, pentru că fruntea ta e mai presus decît norii, dar nu se Înnourează, iar ochii tăi n-au lăcrimat,. fără îndoială, niciodată. Sîntem prea departe unul de altul,

pentru ca glasurile noastre să se întîlnească : tu nu m-auzi cînd plîng, eu nu te-aud cînd Cînţi !. ..

Lumina lunii, care-i inunda chipul, argintîndu-l, ca pe-o icoană făcătoare de minuni, îi acoperea paloarea cadaverică. S-a clătinat, imperce~tibil, ca o trestie.

- Oh ! susp~nă înăbuşit. Prin urmare, m~ crezi feridtă'. ...

- Oare nu eşti, doamnă ? Eşti ! Ce-ţi lipseşte oare, afară de stropul de sudoare care îndulceşte pîinea ?

Ea şi-a acoperit chipul cu mîinile.

- Mă doare ! gemu ca pentru sine. Mă doare! ...

Şi deodată, o minune nebănuită : două braţe tinere au în^ lănţuit-o în vîrtejul cald al unei îmbrăţişări puternice. Fiinţa ei încerca pentru prima oară în viaţă această ameţeală, rosto^ golirea aceea năvalnică şi ameţitoare, care-o prăvălea, parcă, într-un abis întunecat şi plin de miresme şi de melodii încîn^ tătoare, în care plutea cu răsuflarea tăiată.

Luna se topise într-o mare de lumină şi noaptea se limpe^ zise ca revărsatul zorilor de zi. Glasurile păsărelelor ciripeau jur împrejur pe ramurile copacilor, zorile se împurpurau şi un suflu nou şi necuprins se întindea pretutindeni.

- Hai cu mine ! Hai să plecăm ! îi şoptea la ureche un glas scos din minţi şi ei i se părea că numai arhanghelul zorilor poate grăi în chipul acela.

Cuprinsă de spaimă şi de ameţeală, se frîngea de mijloc, neputînd rezista gîndului că, dacă va deschide ochii, va vedea aripile albe şi pufoase înfiorîndu-se de imboldul dimineţii care sosea.

- Hai să plecăm ! se auzea glasul. Viaţa mea nu s-a în^ cheiat aici, mîine în zori pornesc în munţi. Vino cu mine ! Tu nu eşti fiica frîncilor, maica ta, care era grecoaică, te-a zămislţt aici. Dacă rîvneşti un palat, ţi-l voi da, îl vom do^ bîndi împreună, vei fi regină şi vei oblădui asupra unei ţări însorite, bune şi fericite ! Hai să plecăm ! Hai !

A tras-o aproape, lipită de el, şi au făcut doi paşi împreună, purtaţi de-un vînt care aducea, parcă, o dată cu el, o mireasmă îndepărtată de cimbrişor şi de molid.

- Nici nu-ţi închipui de Cîţi ani te aştept să vii, dragul meu ! îi şoptea ea cu glasul covîrşit de fericire.

- Îţi mai aminteşti, îi spuse el zîmbind, de zăvoiul acela

din mijlocul cîmpiei ? Calul meu te adusese acolo şi tu erai şi mîniată, şi speriată. Cînd am apărut, ca o sălbăticiune, înapoia tufelor, mă priveai dispreţuitor şi, cu toate acestea, nu m-ai dat morţii, aşa cum cerea mesajul lui Sguromallis. De ce ţi-a fost milă de mine ?

- Pentru că te iubeam ! a şoptit ea tremurînd.

- Cum aşa? Nici nu mă cunoşteai ! Numai eu te cunoşteam, te văzusem în vis.

Isabeau a rîs.

- M-ai văzut În vis!

- Cred că da ; te-am văzut acum Cîţiva ani, la Nauplion, în ţara mea. lntr-o dimineaţă ai trecut însoţită de-o mică suită de cavaleri şi de scutieri pe-acolo.

Fruntea ei s-a înnourat.

- Da ... au trecut trei ani de-atunci ... spuse ea cu glasul dur. Veneam de pe corabia lui Deliuria.

- Ştiam ! o întrerupse el cu asprime. Ştiu tot. Nu e ne^ voie să-mi spui nimic !

- De ce te-ai dus la Zonglo ? întrebă dînsa.

- Pentru că făcusem legămînt cu Jean de Tournai să fii a aceluia care va supravieţui.

- Cu Jean ... spuse ea gînditoare.

l-a cuprins mîinile cu palmele lui fierbinţi şl a privit-o sever, drept În ochi.

- Roagă-te pentru sufletul lui, mă auzi ? Dragostea pentru tine i-a adus pieirea !

Hristoase ! Cu ce sînt eu vinovată ?

Te iubea. A murit cu numele tău pe buze.

Ah ! exclamă dînsa, acoperindu-şi ochii cu palmele, cuprinsă de-un puternic fior.

- Pleacă ! îi spuse ea înnebunită. Pleacă de lîngă mine !

- Ce e cu tine ? Ce s-a-ntîmplat ?

Cînd şi-a descoperit chipul, ochii ei erau înecaţi în la^ crimi.

- Vezi ce e aici? Nu, n-ai cum să vezi ... te-mpiedică noaptea. ..

Mîna dreaptă i-a alunecat de pe frunte pe tîmplă, arătîndu-i semnul acela vioriu.

- L-am văzut! spuse el, zimbind nepăsător.

- Nu rîde !. .. Acesta-i un semn agrăind de moarte! Nici unul dintre cei ce mă vor iubi nu vor scăpa cu viaţă !

A cuprins-o În braţe şi a alintat-o ca pe-un copil.

- Nu te teme! Mie nu mi-e frică de moarte.

- Da, dar eu nu vreau! Nu vreau să fii ameninţat de nici o primejdie !...

- Vino-ţi În fire ! i-a spus el cu convingere. Să ştii că moartea se teme de mine. M-a Întîlnit de multe ori şi tot de-atÎtea ori a dat bir cu ·fugiţii. Eu n-am să pier, pentru c.ă am un ţel în viaţă.

Noaptea îşi continua istovul tîrziu, frigul se înăsprise ; boabele de rouă îngheţaseră pe frunze, dar ei mai vorbeau încă sub chiparosul uriaş.

- Să mergem ! E timpul să plecăm ! îi spuse el în cele din urmă. Calul meu adastă după zid şi tot acolo se află şi ultimii mei tovarăşi din cetate. Hai să mergem !

Unde ? întrebă ea, deschizînd ochii mari.

- În munţi!

- Dumnezeule !

O paloare de moarte a cuprins-o fără de veste şi picioarele au Început să-i tremure. Însemna să plece chiar acum, În pu^ terea nopţii, să lase totul în plata Domnului, să schimbe traiul pe care-l dusese pînă acum şi să-şi părăsească fiica !.„ Hris^ toase !„.

- Fie-ţi milă de mine ! se rugă dînsa.

- Nu vrei ? a Întrebat el, înălţîndu-se drept şi amenin-ţător. Nu vrei ?

Isabeau a început să tremure din tot trupul ; inima Înce^ tase să-i mai bată.

- Ah ! suspină ea, cu glasul sfîşiat de durere, eşti Încă un copil şi ai venit tîrziu„. foarte tîrziu !. ..

Ochii ei plini de lacrimi nu-l mai puteau vedea, dar îşi dădea seama. că făcuse doi paşi Înapoi.

- În numele lui Hristos ! îl auzi spunînd. Dacă nu vii cu mine, n-ai să mă mai vezi niciodată. Morţii din cetate îşi cer sîngele Înapoi şi tu eşti datoare să vii cu noi, pentru că eşti din neamul nostru !

- Fie-ţi milă de mine ! repetă ea îndurerată şi frîngîndu-şi trupul de jale. Nu sînt eu de vină !„. Nu-i vina mea !„.

Urmă o' clipă de tăc..ere, şi-apoi glasul lui răsună tăios:

- Atunci, rămîi cu bine!

Şi„ răsucindu-se pe călcîie, se îndepărtă cu paşi mari pe sub copaci.

- Stai!

Glasul ei tragic sfîşia noaptea. El rămase nemişcat, În aşteptare, iar ea s-a apropiat încet, păşind anevoios pe pămîntul accidentat.

- N-ai să te mai Întorci ?„. Niciodată ?„.

El adăsta mut, cu privirile pironite În pămînt.

Clipele se scurgeau greu, ca picăturile de apă îngheţate. Prinţesa Isabeau a Înţeles că e osîndită.

- Dă-mi mîna ta, şopti abia auzit, înecînd un suspin.

I-a cuprins-o, a păstrat-o o clipă În mîinile ei reci şi, cu o mişcare uşoară şi tremurătoare, i-a petrecut inelul cavalerului mort În degetul mijlociu. Punînd toată inima ei În cuvintele acestea, îi spuse cu ~las coborît :

- Ţi-e ţi-l dăruiesc !

După aceasta, se întoarse brusc şi, înfăşurîndu-se În man^ tie, porni cu paşi repezi spre palat.

Capitolul X X I/

DUPA SĂRBĂTOARE

După ce părăsise grădina, Sgur6s n-apucase a face nici măcar douăzeci de paşi, cînd a simţit ceva ca o umbră alunecînd alături de dînsul. Pe terenul prin care trecea se afla o pădurice de măslini neîmprejmuită. S-a Întors pentru a vedea ce este acolo, dar, nezărind nimic, s-a gîndit că, dacă cineva s-ar aţine, totuşi, pitulat printre măslini, e mai bine să-şi cate de drum, fără a lua aminte cu tot dinadinsul la lucrul acesta.

Astritis îl aştepta ceva mai depărtişor, legat de-un gard ; după căderea cetăţii îl regăsise puţin mai slab şi mai neîngrijit în grajdul hanului În care-l lăsase. Calul acesta atît de bun era cel mai credincios tovarăş al vieţii sale, şi acum, cînd îl zărea adăstîndu-l cuminte în bătaia lunii, inima sa prindea să-şi recapete' căldura. Cu excepţia lui Zerhoveris şi a lui Da^ nii!, tovarăşii săi de luptă fuseseră răpuşi, Varia· se săvîrşise din viaţă Într-un chip cu totul necunoscut, iar fiinţa pentru care se aşternuse drumului odinioară îl repudiase. Îl repudiase, pentru că teama manifestată de dînsa În ultimul

şi cel mai critic moment nu putea fi altfel tălmăcită. Aşa judeca el şi nimeni nu l-ar fi putut clinti din credinţa aceasta .

.. Jo ziua aceea se dusese s-o întîlnească, plin de revoltă şi de ură amară. Ei i se datorau umilinţele dintîi, şi nădejdile înşelate, mai tîrzii.J, şi marea amăgire a sufletului său, şi zbu^ ciumul furtunos al minţii sale, şi clipele de ruşinoasă slăbi-

ciune. Tot ei i se datora şi moartea Variei, de a cărei pierdere nu se va putea consola cu nimk, niciodată.

Venise plin de indignare, dar, la naiba! imediat ce-o văzuse, inima i se Înmuiase ca lumînarea şi nu mai putuse rezista decît foarte slab şi foarte puţin. Slăvit fie Atotputernicul că l-a ajutat să afle. drumul cel bun ! Dacă n-ar fi poftit-o ~ă vină cu dînsul, să fugă din cercul ei blestemat, de dragul lui, n-ar fi cunoscut-o niciodată. Ar fi continuat s-o creadă mereu la fel de frumoasă cum şi-o Închipuise. Lucrul acesta nu s-a întîmplat, bunul Dumnezeu îi ajutase să i se dezvăluie aşa cum era : un suflet bicisnic şi sterp, deopotrivă, şi nevrednic de fapte mari!

Şi, măcinînd tainul acestor gînduri, mergea clocotind de mînie şi cu nervii Încordaţi ; cînd era gata să uite cu totul prezenţa umbrei care-i aţinea poteca, a ghicit prezenţa duşma- nului în spatele trunchiului unui copac. Orbit de izbucnirea năvalnică a sîngelui, s-a trezit cu sabia În mînă chiar în timpul cînd celălalt se năpustea asupra sa.

Lumina lunii se revărsa din tării, lamele se ciocneau cu repeziciune, se muşcau şi se ascuţeau una de alta, scoţînd su^ nete seci ; muţi şi cu dinţii încleştaţi, cei doi bărbaţi se luptau cu îndîrjire. Pentru a ţine piept duşmanului, care-l hărţuia năpustindu-se asupra sa În asalturi piezişe, retrăgîndu-se şi revenind ca un şoim flămînd, Sguros îşi înrădăcinase picioa^ rele în pămînt şi se Întorcea cu paşi mici, parînd loviturile. Rivalul nocturn avea mînă puternică, de oţel, şi respiraţia năvalnică şi şuierătoare. La un moment dat, prinsese a se clătina şi sta gata-gata să se prăbuşească, dar cînd tînărul se apropie. descoperit fiind, pentru a-l străpunge, el sări perfid şi repezi o lovitură de sabie de jos în sus. Dacă nu l-ar fi lovit În piept, ci în pîntec, l-ar fi răpus.Vechiul pieptar al lui Sgur6s, Însă, era destul de tare încă şi, astfel fiind, nu s-a rupt decît după ce-a curmat viteza tăişului. înfuriat, a repezit o lovitură de picior în umărul ucigaşului, care şedea plecat şi, rostogolindu-l la pămînt, l-a ţintuit cu sabia sa, care-i perforase pieptul, în pămîntul ogorului.

Sgur6s s-a aplecat asupra lui pentru a-l vedea. Acum nu se mdi îndoia de fel ; îl recunoscuse încă de cînd încrucişaseră tăişurile săbiilor.

- Hm ! de-acum înainte nu voi mai avea de furcă cu tine ... spuse el, clătinînd din cap. Cred că ţi-am plătit moar^ tea curierului.

Lovitura de sabie era mortală ; unealta lui Sguromallis se îneca în sînge. A deschis ochii şi l-a privit tulbure pe Sgur6s, care adăsta alături în picioare.

-· Invrednicească-i Domnul şi· pe unchiul meu, ruda ma^ mei mele, de aceeaşi soartă ! spuse tînărul cu o bucurie sălbatică şi, înşfăcînd mînerul săbiei, vru s-o tragă afară din rană.

·Muribundul însă holbă ochii înspăimîntat şi, ridicînd mîna, cuprinse tăişul lamei pentru a-l reţine în rană. Ştia că în clipa în care fierul ar fi alunecat afară s-ar fi stins şi el.

Atît de dulce ~ă fie viaţa încît să merite s-o trăieşti strop cu strop, pînă la ultima picătură, chiar şi atunci cînd e sfîşiată de dureri şi înecată în sînge ? înălţînd privirile; a căutat chipa^ rosul aflat pe direqia drumului pe care-l urmase. El nu-şi preţuise niciodată viaţa în chip deosebit.

în cele din urmă, un gînd nou îi fulgeră prin minte şi, cu^ prins pe dată de îngrijorare, *se* aplecă asupra rănitului şi-l în^ trebă, respirînd şuierător :

- După cum se vede, m-ai urmărit şi astăzi, şi te aflai acolo dinaintea mea, nu-i aşa ?

Pleoapele sale au încuviinţat.

- Ai auzit *ce* am vorbit ?

- Nu.

Sgur6s a răsuflat uşurat. Dar la ce slujea aceasta, de vre^ me *ce* văzuse totul ? Era singurul om din lume care aflase lu^ crul acesta. Ină)ţîndu-şi încă o dată ochii, o aruncat o privire fugară asupra chiparosului şi a palatului care albea în depărtare. Nu ! Nu poţi lăsa o femeie lipsită de ocrotire la hatîrul soartei ! Despre lucrul acesta nu trebuie să afle nimeni şi nici^ odată nimic ! Francii sînt răzbunători şi vor plăti scump răzvrătirea ei ! Aşadar ...

- Imi pare rău, îi spuse el muribundului, devotamentul tău însă te-a osîndit. Ai văzut şi ai ascultat prea multe taine în seara aceasta ... iar eu ... eu sînt silit să sting opaiţul...

Şi, spunînd cuvintele acestea, cuprinse ferm mînerul săbiei şi o trase brusc afară din rană. Omul de jos s-a înfiorat uşor şi a încremenit, slobozind un suspin.

Ajungînd lîngă Astritis şi dind să încalece, şi-a amintit de ceva care l-a umplut de mirare.

„Hm ! reflectă el În gînd. Omul acesta, care acum zace la pămînt, şi-a aruncat adeseori umbra asupra vieţii mele, mi-a aflat taina cea mai scumpă, dar eu nu i-am aflat nicio~fată nu^ mele ! Cum l-o fi chemmd ?"

Dîndu-i pinteni lui Astritis, mai întoarse o dată privirile către ogorul acela şi zări cadavrul negru care răsărea ca o mi~ge ciudată sub măslinul din gura văii mărginite de chipa^ roşi.

Necunoscut şi neştiut de nimeni, pleca şi el acum ... Iată ce rămăsese din marea acţiune, din visele sale şi din dulcele păcat al prinţesei Isabeau !. ..

Zervoheris, preotul şi trei ucenici, rămăşiţe ale răzvrătiţilor din cetate, îl aşteptau acasă, la Daniil. Lăsîndu-i pe bărba\i să sfătuiască nestingheri_ţi, Bili6 se culcase devreme, după obi^ ceiul ei. Masa adăsta, cu Învelişul ei de-un alb la fel de ima^ culat ca întotdeauna, şi în aer plutea, proaspăt şi uşor, ace^ laşi parfum de tămîie şi de busuioc. Sgur6s văzu încă de la intrare că sînt neliniştiţi cu toţii.

- Stai jos.

- Nu, n-am să mai stau ; noaptea-i întîrziată. Aţi rîn- duit tot ce era de rînduit ?

- Tot.

A răsuflat adînc.

- Atunci să punem capul jos măcar olecuţă, să fim odih^ niţi mîine dimineaţă.

Aşternîndu-şi pelerinele care pe unde au chitit că-i mai bine, pe duşumele, s-au rînduit pentru odihnă. în timp ce Daniil luase opaiţul pentru a se duce În odaia lui, s-a apro^ piat, şovăind, de Sgur6s.

- Am să vă mai văd înainte de plecare ? spuse el, oprin^ du-se ca şi cum ar mai fi vrut să mai adauge ceva şi nu se putea hotărî.

Glasul său părea trist, pentru prima oară de cînd îl cu^ noscuseră ei.

- Da, mîine de dimineaţă ; acum du-te şi te culcă şi dum^ neata, părinte, trebuie s,ă fii frînt de oboseală !

- Da' de unde! Nu-s obosit de fel, spuse el cu vioiciune, şi-i păcat că nu mă luaţi cu voi. Fiindcă, deh... chiar dacă-s bătrîn ... am oase tari.

Nu ! tot ceea ce se va ma~ intimpla de acum

înainte nu-i pe măsura vîrstei dumitale. Ceea ce ai făcut pînă acuma-i de-ajuns, părinte. Ţi-ai împlinit datoria cu vîrf şi-ndesat !

Daniil a suspinat din adîncul rărunchilor.

- Ţi-e teamă că aşa, bătrîn cum mă aflu, am s-ajung să vă fiu de povară, ştiu ! se tîngui el dus pe gînduri.

- Nu, pe sufletul meu că nu-i aşa ! Dar mă gîndesc că, dacă am să te tîrăsc o dată cu ceilalţi prin toate văgăunile şi crestele munţilor, am să te am pe suflet. Nu te gîndeşti ce viaţă te-aşteaptă acolo ?

Bătrînul şi-a coborît privirile, nespus de îndurerat.

- Bine, suspină el cu amărăciune, noapte bună !

Şi ieşi încovoiat şi cu pasul greu. Se simţea mult mai bătrîn decît înainte.

I-a revăzut pentru ultima oară în zori, cînd şi-a luat rămas bun de la dînşii, din pragul porţii.

- Aci ~ găsiţi întotdeauna ! le strigă dînsul tare, ca să-l audă, În timp ce ei porneau.

Sguros călărea pe Astritis, Zervoheris reuşise să-şi facă rost şi el de-un cal, iar ceilalţi mergeau pe jos.

- Cînd veţi avea nevoie de mine, mă găsiţi aici !

Făcîndu-i semn că nu vor uita acest lucru, au prins a se îndepărta. A rămas drept, În mijlocul porţii, privindu-i cum se duc în zorile albastre, tăind cîmpul şi îndepărtîndu-se în direqia munţilor din zare.

Trei zile mai tîrziu, la orele mici ale nopţii, un alt alai părăsea Kalamata, îndreptîndu-se către miazănoapte. Era o es^ cortă lungă, alcătuită din vreo douăze.ci de cavaleri şi de ser^ vitori călări, care ieşise din cetate şi străbătea uliţele oraşului la pas.

În fruntea lor mergea însuşi bătrînul Geoffroy de Tournai, baronul kalavriţilor. Trupul său înalt şi slab se ţinea drept în şa, iar pe chipul său aspru şi Încercat de ani, inundat de barba albă, nu tresărea nici o fibră. Numai ochii săi, cenuşii odini^ oară, păreau învăluiţi într-o pîclă tulbure. Mergea ca în vis, cătînd undeva, pe deasupra torţelor din fruntea convoiului.

Aflînd cele ce se petrecuseră, venise el însuşi pentru a lua cadavrul fiului său. Cu trei zile mai înainte, declarase că nu va mai coborî niciodată din înaltul castelului său pe cîmpie. Dar venise vestea aceasta, şi Curtea vasalilor săi, care se afla adunată Întîmplător acolo În clipa aceea, n-a auzit nici un

geamăt scăpînd din gura lui şi nici ochiul nu i l-au văzut lăcrimînd.

A îmbrăcat armura şi s-a pornit către Kalamata, dimpreună cu o mică escortă. Au străbătut drumul fără a se opri pentru altceva decît pentru a odihni caii. Cavalerii baroniei sale îl aşteptau la Kalamata, priveghindu-l fără istov pe mortul din cetate. Un slujitor al Tournai-ilor, un sarazin adus odinioară de bătrinul baron de la Locurile Sfinte, îmbăJsămase trupul viteazului. După ce l-au aşezat într-o raclă cu trei pereţi, l-au urcat pe-un cal şi au pornit.

Acum se întorceau la KaJavritsa. Pentru a Cîşţiga timp, plecaseră în timpul nopţii. Cadavrul cavalerului trebuia să fie înhumat sub o placă de marmură aflată ilîngă pristolul cape^ lei castelului. Acolo îi fixase tatăl său locaşul, alături de-al său, care vai ! rămînea gol încă. Bătrînul Geoffroy de Tour^ nai, însă, spera, spera. Ochii săi, pierduţi în visare, vedeau de^ filînd în faţa lor un şir nesfîrşit de năluci !

Limbile sprintene ale torţelor unduiau fumegînd şi luna cobora Într-apus, cînd ţăranii, cărora li se întîmplase a fi în picioare Ja vremea aceea, pentru a Începe de cu noapte lupta lor cu pămîntul, au zărit uluiţi imaginea călăreţilor negri pro^ filaţi pe reverberaţiile roşietice ale flăcărilor coborînd pe uliţa mare. Era ora stihiilor şi ei au prins a bate semnul crucii.

Bătrînul baron al Kalavritsei nădăjduia că Moartea, stăpîna sa, îi va purta şi lui de grijă de-acum Înainte.

Acum, cînd îşi plătise în Întregime datoria, după ce luptase şi iubise, după ce zămislise şi pătimise, şi apucase a merge chiar în fruntea alaiului funerar al fiului, avea tot dreptul să se odihnească la rîndu-i. Lui Geoffroy de Tournai nu-i mai rămînea de împlinit decît datoria lichidării. Stirpa i se stinsese.

Capitolul XX/li

ZBUCIUMUL BIANCĂI

Primăvara sosise pretimpuriu şi ogoarele erau pline de puzderii de romaniţe şi d~ maci. ln~r~_franci şi grec! se res~ato~- nicise o pace netulburata de zav1st11 sau

de venmul p1zme1.

37 - Prințesa Isabeau

Vremea foametei celei mari se Împlinise, ogoarele rodeau, iar porturile prinseseră a se reîntoarce la viaţă.

În cetatea Kalamatei, vechiul străjer îşi reluase locul în înaltul foişorului, îngînînd, ca şi mai înainte, cîntecul său de priveghi în nopţile frumoase.

Contrariu preferinţelor sale de odinioară, prinţesa nu-şi mai avea reşedinţa acolo ; venise pentru o săptămînă doar, după şederea sa la Nisi, dar plecase degrabă, pentru a se reîntoarce la Andravida. Se zvonea cum c.ă prinţul ar fi căzut din nou la pat şi voia să fie alături de dînsul, după cum îi era datoria.

Uitarea răzmeriţei şi a asediului cetăţii era prematură, to^ tuşi, pentru locuitorii Kalamatei, care-i vedeau pretutindeni pe orfanii şi pe văduvele celor ucişi în timpul acela. Buimăciţi încă de prima impresie, a reîntoar.cerii norocului, se păstrau într-o rezervă plină de bănuieli şi, nemaiavînd deplină Încredere în franci, nu mai cutezau a-şi părăsi culcuşurile cu nepăsarea de mai Înainte.

Oamenii din norod, care cutreierau adeseori uliţele oraşului, vedeau că prăvă.lia lui Zervoheris şi a lui Serafim, precum şi altele, continuau a rărnîne cu obloanele trase ; în fierăria lui Timoteu se arătase fratele lui Anastas6, care venise de la ţară pentru a se apuca de lucru şi a întreţine astfel familia orfană acum a fierarului. Lucrurile nu pre;ţ mergeau cum s-ar fi cuve^ nit, covalul cel nou nu cunoştea temeinic meşteşugul şi nici bra^ ţele celui de odinioară nu le avea. Astfel stînd lucrurile, clienţii începuseră a o ocoli. Numai preotul, care deprinsese obiceiul de-a călca În fiecare seară casele celor năpăstuiţi de moarte, Întîrzia oleacă şi acolo ; se aţinea pe lîngă nicovală şi schimba cîteva cuvinte cu dînşii, trăgînd el însuşi nădejdea că poate au primit vreo ştire de la cei aflaţi În munţi. Dar nici o veste nu răzbise încă de-acolo de multă vreme. Vara se petrecuse, toamna se pornise şi ea şi, încet-Încet, locuitorii Kafamatei începeau să uite.

Nici o durere nu poate înfrunta rostogolirea timpului.

Şi iată că Într-o bună seară, cam pe la asfinţit, Anastas6 a văzut cu uimire o doamnă străină, cu chipul a.coperit de-un

văl des, intrînd În fierărie.

„O fi greşit, de bună seamă ! se gîndi ea, În timp ce se apropie, ezitînd, de străină, pentru a o întreba ce doreşte. Aceasta, Însă, înaintă hotărîtă şi, prinzînd-o de mînă, privi cu precauţie Împrejur şi o trase Într-un ungher.

- Spune-mi, rogu-te, Zervoheris, crîşmarul, nu c frate cu bărbatul tfo ? o Întrebă grăbită.

- Ba da, e frate cu răposarul meu bărbat. Da' de ce mă Întrebi ?

- Şi a·cuma-i fugit 1n munţi ?

.- ..E :>u nu ştiu nimic, dar. .. poate c-o fi plecat şi-n munţi, mai ·şt n :> . ...

Doamna aceea străină era frumoasă, vălul care-i alunecase de pe obraz îi scotea la iveală ochii mari şi migdalaţi. îndesînd repede cîteva monede În mîna lui Anastas6, a Întrebat-o :

- N-ai primit nici o ştire de la ei ?

- Nu.

Străina respira neliniştită, iar graiul părea că i se curmă.

- Oare nu era şi· un oarecare... Sgur6s, pare-1111-se, cu dînşii ?

Anastas6 a pnv1t-o neîncrezătoare şi nu i-a răspuns. Spune-mi, draga mea, nu te teme, n-ai să rămîi păgubită! Nu ştiu.

Nu-i vreau răul, te Întreb spre binele lui.

Ba da, era.

Ochii străinei au prins a străluci.

- Stii, ducîndu-mă la cîrciumă să Întreb, îi explică ea, am aflat-o Închisă. Vecinii m-au trimis la tine.

Adevărul era că toţi locuitorii oraşului ştiau despre pleca^ rea micului grup În codru, dar felul ei de-a fi o cam zăpăcise pe Anastas6.

- Nu-i aşa că, dacit ai să primeşti vreo ştire, ai să-mi spui şi mie, draga mea? Îţi. spun încă o dată că n-ai să rămîi În pagubă!

Glasul ei era deopotrivă plin de rugammte şi de alintare. După aceea s-a înfăşurat din nou 1n vălul ei şi a plecat. O slujnică sarazină o aştepta afară la poartă. Seara, tîrziu, cînd părintele Daniil a trecut pe-acolo, Anastas6 i-a povestit întîm^ plarea de-a fir-a-păr. A rămas dus pe gînduri, privind vatra plină de jeratic, dar cînd a auzit de sarazină a tresărit, lumi^ nat dintr-o dată.

- Trebuie să fi fost fata lui Kafuris ! exclamă el neli^ niştit. Dar de ce-a venit ? De unde şi pînă unde ?

La aceeaşi oră, În timp ce intra În iatacul ei, Bianca l-a auzit pe tatăl său făcînd un tărăboi nemaipomenit în camera alăturată, plimbîndu-se furios de colo pînă colo, înjurînd şi bătînd cu pumnii În pereţi. Aşa se purta el ori de cite ori era nervos. De data aceasta, însă, Întrecuse orice măsură, deoarece, la un moment dat, a buşit de podele o casetă de bronz, care a zdrăngănit puternic. Bianca a recunoscut-o după zgomot : era tocul peceţilor de plumb cu care tatăl ei îşi sigila scrisorile.

Kafuris n-a cinat În seara aceea, dar, înainte de-a se culca, a chemat-o pe fiica sa şi i-a spus plin încă de mînie :

- Nunta ceea despre care ţi-am vorbit se va face orice s-ar întîmpla. Nu mai rabd nici o Întîrziere ! Ai să te măriţi cu bărbatul pe care ţi l-am ales eu, pentru că e de-un neam cu noi şi pentru că poate s,ă ne dea o mînă de ajutor tocmai acum, cînd sînt pe cale de-a mă ruina. După ce te vei mărita cu el, vom pleca cu toţii la Genova, unde vom rămlne pentru totdeauna de-acum înainte. Mi-i lehamite de ţara asta bleste^ mată ! Ducă-se dracului ! Uite cu ce folos m-am ales de pe urma frîncilor, a grecilor şi a potaielor ălora de pui de lele - m-au tîlhărit şi mi-au supt şi măduva din oase !

Cunoscîndu-şi bine tatăl şi ştiind că e zadarnic să-l înfrunţi cînd e fript de arşiţa nădufului, Bianca n-a scos nici o vorbă, dar nici n-a îngenuncheat. L-a privit netulburată.

- . Ai să te măriţi cu el imediat ce se va Întoarce cu cora^ bia din răsărit, spuse Kafuris, plimbîndu-se furios. Acum trei ani ti-am Împlinit hatîrul şi-am amînat, dar acum s-a termi^ nat ! S-a ter-mi-nat !. .. E-un om pe care-l cunosc bine, e-un negustor putred de bogat şi, pe deasupra, de-un sînge cu noi.

__:_ Dar ce ţi-au făcut oamenii ăştia de-aici ? a Întrebat Bianca indiferentă.

- Ce mi-au făcut ? Arde-i-ar focul să-i ardă pe toţi ! Cîi^ nele cela de Sguromallis mi-a mîncat trei mii de perpire de aur, auzi tu ? Un întreg regat, nu alta ! Asta mi-au făcut !

Numele acesta i-a amintit Biancăi ceva şi de aceea i-a dat atenţia cuvenită.

~ Dar cine mai e şi Sguromallis acesta ?

- Guvernatorul militar al Mitzithrci, n-ar mai fi fost să fie! Hm ! Vreau să spun că mai bine n-ar fi fost atunci cînd i-am Împrumutat eu banii, pentru că acum, oricum ar fi, tot nu mai este, lua-I-ar dracii ! Lua-I-ar toţi dracii să-l ia !

Deznădejdea bătrînului sporise considerabil ; se bătea cu pumnii în cap şi îşi încleşta spasmodic: degetele descărn<lte pe frunte,

Bianca şi-a amintit şi ea : era numele care-l scosese din sărite pe Sgur6s în seara aceea, cînd se aflase În iatacul ei.

- Şi ce-a păţit Sguromallis acesta acum ? l-a Întrebat ea cu răsuflarea. tăiată, dar făcînd pe nepăsătoarea.

- Of ! Afurisitul şi anticristul ! Ce-a păţit ? Orice-ar fi păţit e prea puţin. L-au coborît din toate dregătoriile în care se înălţase şi i-au luat şi moşiile, şi aurul, şi tot ce-avea ~i n-a^ vea ! Asta i-au făcut !

- De ce?

Kafuris adăsta buimăcit, privindu-şi fiica cu ochii Înce^ ţoşaţi.

- Pentru că i-a trădat, spuse el cu năduf, În timp cc se afla la Constantinopol. Reuşise să-i smulgă Împăratului porunca de-a preda cetatea prinţului. Şi, dracu să-i pieptene, se vede treaba că regele o dăduse numai pentru a scăpa de gura frîncilor, pentru că, În timp ce ei trei se îndreptau spre Morias, un trimis ducea o altă poruncă, În care spunea să nu predea cetatea cu nici un preţ. La sosirea celei de-a doua po^ runci, Sguromallis o şi Împlinise pe cea dintîi ...

- Aaa! ...

- Iac-aşa a făcut, anticristul ! Cînd te gîndeşti că mai îmi făgăduise şi mie să mă răzbun pe duşmanul meu„. Off, off şi iar o~f ! Arde-I-ar focul iadului În vecii vecilor !„. După ce-a plecat de aici l-au prins În cursă ca pe-un şobo- lan la Mitzithras. Mai-marele cetăţii îl aştepta ·cu cea de-a doua poruncă În mînă. L-au aruncat În lanţuri şi i-au luat toată averea, ca unui vînzător de ţară ce se afla. Şi iac-aşa s-au dus pe copcă şi cele trei mii .de perpire pe care i le-am Împrumutat cu mîna mea, oropsitul de mine !

Trezindu-se ca dintr-un vis parcă, îşi curmă monologul şi-o privi răutăcios pe fiică-sa. ·

- Dar de ce ţi-oi fi spunînd eu ţie toate lucrurile as^ tea ? Tu eşti o fată lipsită de stiflet şi n-ai nici un strop de milă faţă de tatăl tău ! Hai, hai, du-te şi te culcă şi nu uita ce ţi-am spus, auzi tu ? Cum o veni corabia, he-he !. ..

Bianca nu i-a mai răspuns, i-a Întors spatele şi a părăsit încăperea. Din ziua aceea a înţeles că timpul nu-i stă la în^ demmă. Acum cîteva luni, cînd tatăl său îi făcuse această propunere pentru Întîia oară, nu păruse a fi atît de insistent. Mirele, un bogat neguţător genovez, care avusese numeroase combinaţii cu Kafuris, era şi bătrîn, şi cumplit de urît. Bianca refuzase atunci, iar bătrînul nu stăruise, ci declarase, pur şi simplu, că nu considera treaba aceasta ca fiind Înche^ iată şi că-i lăsa un răgaz de gîndire. Era limpede ca lumina zilei că-i spusese astfel numai pentru a-i arăta că nu se Îm^ pacă cu refuzul ei. Dar de-atunci pînă acum lucrurile se schimbaseră, bancherul pierduse treii mii de perpire de aur, care, dacă nu constituia o pagubă în stare să-l ruineze, era suficient de mare pentru a-l face să turbeze şi să-şi piardă şi ultimul strop de logică. Dat fiind că prăpastia care se căscase în casa lui trebuia acoperită, îşi vindea fiica !

Chibzuind că ar putea reuşi să realizeze multe lucruri cu ajutorul lor, Bianca şi-a adunat toate giuvaericalele. Chiar dacă iubitul ei ar fi cu totul lipsit de orice avere, l-ar putea ea întreţine. Hotărîrea ei era luată : se va mărita cu Sguros ! Admiraţia stîrnită de cutezanţa iubitului său era atît de mare incît hotărîrea sa nu dăinuia de-acum, ci chiar din timpul asediului. Pe el îl va lua de bărbat, chiar dacă pentru aceasta va trebui să-l urmeze În creierii munţilor sau la spînzurătoare !

Cînd decizia aceasta era la începuturile ei, se hotărîse să-l aştepte, spunîndu-şi În sine că se va întoarce, totuşi, odată şi odată la ea.

„Acuma fuge de mînia frîncilor, gîndea ea, se ascunde pînă se vor mai uita lucrurile astea, dar mai tîrziu se va arăta, de bună seamă, ca şi rîndul trecut. Atunci n-o să-l mai las să-mi scape din braţe !" n va lua, îl va Înşfăca dintr-o singură răsuflare şi vor pleca amîndoi. Dar

timpul trecea, şi în inima ei se strecura teama. „Dar dacă nu se va mai Întoarce niciodată ? Sau dacă se va întoarce prea tîrziu ?" Intr-o bună zi, corabia genovezului va intra În port. Ce motive va mai putea isca pentru a-l evita pe mirele acesta atît de urît de dînsa? Admiţînd că ar părăsi casa părintească, unde şi cu ce scop s-ar putea duce ?

A început să-l caute pe Sguros şi să se intereseze unde s-ar putea afla, În toate chipurile ; a trimis-o pe slujnica ei să bată la toate uşile pentru a culege informaţii şi a plătit oameni care au călătorit în locuri îndepărtate, pe măsura poruncilor sale. Dar unii dintre dînşii se înapoiau aducîndu-i veşti cu totul contradictorii, iar alţii nu se mai Întorceau de fel. Căzînd brusc din lumea nădejdilor În aceea a deziluziei, îşi purta traiul tremurînd, ca o martiră ; la gîndul că nava genoveză care bătea căile Răsăritului va apărea În port, îl ura din ce În ce mai· profund pe tatăl său. Mai ales asta : îl ura ! Ştia că din pricina lui îşi pierduse dragostea, ştia că el îi asmuţise pe franci asupra lui, la Nauplion, şi mai ştia că tot el îl ajutase şi pe Sguromallis în tărăşenia aceea cu ce^ tatea. încetul cu Încetul, firimitură cu firimitură, reuşise să afle o sumedenie de lucruri şi să construiască o bună parte de adevăr din noianul minciunilor. Tatăl ei era duşmanul de căpetenie !

Către începutul iernii au prins a sosi unele veşti ciudate la Kalamata. În timp ce aici lucrurile mergeau cum nu se poate mai bine, în timp ce foametea nu se mai abătuse asu^ pra ţării şi nici francii nu se mai dedaseră obişnuitelor lor samavolnicii, unele dintre castelele cele mai îndepărtate au căzut pradă asalturilor unor răzvrătiţi necunoscuţi, iar gen^ tilomii, călători prin munte, au picat la cheremul sărăcanilor răzvrătiţi. Nu era vorba de niscai tîlhari de rînd, nu des^ puiau neguţătorii, nici pe vînzătorii de mărunţişuri, dar îi amenin̂au pe guvernatori, îi vînau pe sergenţii care coborau prin sate pentru strîngerea birurilor şi, ceea ce era mai rău, se răzbunau uneori chiar deosebit de crunt, pedepsindu-i pe vinovaţi, atunci cînd localnicii erau asupriţi Într-un fel sau altul.

Crezînd că loviturile acestea sînt cu totul Întîmplătoare, francii nu s-au neliniştit din capul locului ; s-au mulţumit a scoate crainicii, care au trîmbiţat sus şi tare că oricare răz-vrătit care le va pica În mînă va fi spînzurat În văzul tu^

turor chiar acolo, pe munte, şi că nu va fi coborît din furcă nici după ce hultanii îi vor fi sfîşiat hoitul cu totul. Drept răspuns la această ameninţare, loviturile s-au înmulţit ime^ diat. Toate convoaiele gentilomilor călători care ajungeau la Kalamata declarau că drwnurile de munte nu mai prezintă nici o siguranţă şi că trecătorile se află în puterea răzvrătiţilor.

Atunci a Început a se lăţi un zvon, o simplă bănuială, poate, care părea a fi foarte demnă de crezare : ciocnirile acestea, se spunea, nu erau simple coincidenţe, aşa cum se crezuse un timp, ci, faptul era cît se poate de limpede, erau conduse de-o minte ageră, care îşi coordona toate aqiunile după un plan sistematic. Vechea obsesie a prinţului, repusă în circulaţie de el însăşi, poate, prindea teren pretutindeni : Mi- tzithras era de conivenţă cu rebelii, iar dînşii aveau a face cu un război nedeclarat !

Ascultînd toate zvonurile, Bianca afla necontenit despre incidentele care se petreceau, sufletul său tresălta de bucurie şi inima prindea a-i bate în taină, deoarece nimeni nu-i pu^ tea scoate din minte că voinicul ei era omul care stîmise pîr^ jolul acela în Întreg Morias-ul ! Mărturii temeinice asupra acestor întîmplări n-avea şi dintr-un bun Început nu fusese altceva decît un fel de visare a sa, iscată din dorinţa de-a afla veşti despre el, pe care sfîrşi, fără a şti nici ea însăşi cum, prin a-i da crezare. Dar oricum ar fi stat lucrurile, inima ei se îndulcea ori de cîte ori îi ajungea la ureche vreo veste nouă, de pe munte, ca şi cum, o dată cu aceasta, ar fi primit o ştire de la Sgur6s.

lncet-încet, se deprinsese a trăi cu îndepărtata sa to^ vărăşie.

Pe deasupra tuturor acestor fapte, într-o bună seară se înapoiase, aducînd cu sine o seamă de veşti cum nu se poate mai rele, omul pe care tatăl ei îl trimisese la Mitzithras spre a da de urma lui Sguromallis, în scopul de a-i restitui cît putea din datoria sa. Fostul guvernator militar ieşise, ce-i drept, din Închisoare, dar nu mai era în măsură a plăti ceva. Casele îi fuseseră confiscate, banii peşin pe care-i avusese îi cheltuise încă dinaintea acestei întîmplări, iar aurăria fusese luată de nevastă-sa, care fugise Într-o noapte cu amantul ei, un hangerliu, În timp ce ell se afla în închisoare.

Supărarea şi furia care l-au cuprins l-au transformat pe Kafuris într-un demon. În ciuda faptului că răbdase atîta, se mai hrănise pînă atunci cu nădejdea că va recupera măcar o parte din banii daţi. Acum totul era cu desăvîrşire pier^ dut ! În noaptea aceea n-a închis ochii ; bătea odaia în lung şi-n lat, cu pulpanele halatului său de mătase fluturînd În aer, înjura şi blestema de mama focului şi bătea cu pumnii în perete, ca un scos din minţi. Către revărsatul zorilor, s-a mai mulcomit, în sfîrşit, dar nu pentru multă vreme şi, cum s-a luminat de ziuă, s-a trezit şi l-a chemat din nou pe omul său de încredere, care dormea la catul de jos.

- Din tezaurul conducerii lor trebuia să ceri banii, mă, auzi tu, chiar de la Căpetenia lor !

Omul s-a fîstîcit cu torul.

- De la Căpetenia lor.„ Dar cum era să cutez a face una ca asta, stăpîne ?

- Să fi cutezat, cîine ! La ce te-am trimis acolo ? Halal om de nădejde ! Ah ! Eu trebuia să fi fost acolo, nu tu. Ar fi văzut ei atunci ... ar fi văzut ei ...

Şi tot spunînd şi repetînd într-una cuvintele acestea, şi-a contenit deodată plimbarea şi a rămas o clipă pe gînduri, cu capul plecat. Apoi, izbind cu pumnul În masă, a răcnit :

- Am să mă duc chiar eu ! Mîine dimineaţă mă şi por^ nesc!

Toate încercările făcute spre a-l reţine s-au arătat a fi zadarnice. Nu voia să asculte nimic, şi nici să audă ceva des^ pre răzvrătiţi sau despre bătrîneţile sale nu voia. A porun^ cit să se pună şeile pe trei catîri şi, încălărindu-se pe unul din ei, a plecat, însoţit de doi slujitori. .

Trezită pe neaşteptate din somn, Bianca l-a văzut din Înaltul ferestrei sale pierzîndu-se în lumina umedă şi albastră a zorilor.

I-a aşteptat Întoarcerea preţ de-o săptămînă, l-a aşteptat şi În cursul celei de-a doua, iar în cea de-a treia a Început a se Întreba ce se Întîmplase cu dînsul. Inima ei nutrea tainice dorinţi perfide şi construia scene dramatice, în care îl vedea pe tatăl său căzînd în mîinile răzvrătiţilor, iar pe Sguros răsărind cu părul vîlvoi În faţa lui şi aplicîndu-i osînda răzbunării. Suferinţele dragostei risipiseră şi ultimul strop de dragoste filială şi rarele lacrimi de afeeţiune. Bianca ştia că nu

mai plînsese din copilărie şi că nervii săi sînt de nl!^ zdruncinat.

La două săptămîni după plecarea tatălui său În călătorie, corabia genoveză şi-a făcut apariţia În port ; mirele s-a grăbit a bate la uşa lui Kafuris.

Ticluite parcă de vreun dumnezeu sau de vreun demon, lucrurile luaseră o întorsătură straşnic de prielnică Biancăi !

După ce neguţătorul a fost introdus În casă,· fiica lui mes^ sir Kafuris s-a grăbit a-l ÎntÎmpina.

- Veşti rele, messir, îi spuse dînsa. Mi se pare că tatăl meu ne-a cam lăsat orfani.

Omul a rămas buimăcit ; holbînd ochii, a pnns a căta împrejur şi, zărind rochia roşie a Biancăi, a încremenit fără ~ mai scoate un singur cuvfot.

- E limpede de înţeles că, singură fiind, nu te pot găzdui sub acoperişul meu, îi explică ea imperturbabilă, aşa că umblă sănătos şi salută scumpa noastră patrie din partea me:i.

- Aă... vorbeşti serios, doamna mea ? biigui deconcertat neguţătorul. Matteo s-a prăpădit sau mi-I ascunzi în glumă ?

- Ba a murit ! repetă Bianca sălbatic. Dar dacă vrei să rîzi, n-ai decît !

Fără a mai cuteza să pomenească <le nuntă, neguţătorul a plecat ca zburat din buza puştii.

Din clipa aceea, Bianca a început să întrevadă imaginea marii şi desăvîrşitei sale eliberări. Se şi vedea plecînd, În^ soţită de slujitoarea sa sarazină, Întru întîmpinarea lui Sgu^ r6s ! N-o mai Împiedica decît teama de a nu-l întîlni cumva pe tatăl ei acolo. Legiuită sau nu, ar fi devenit femeia iubi^ tului său şi ar fi Împărţit dimpreună cu dînsul viaţa dinafara pravilelor ţării. Pădurea le-ar fi slujit drept casă, frunzei~ uscate drept saltea. Se şi vedea bînd apă din căuşul palmelor, aplecată, aidoma căprioarelor, asupra izvoarelor reci de munte, vorbind şi rîzînd copilăreşte şi fără de griji şi pri^ ,·indu-şi chipul tremurînd În undele cristaline ale şipotului !. ..

Dar iată că Într-o noapte au prins a răsuna bătăi puter^ nice În uşa de la intrare. Slujnica cea bătrînă a sărit spe^ riată din somn şi, coborînd pentru a vedea cine este, :1 scăpat un strigăt ascuţit. Bianca şi slujnica ei s-au trezit şi au

rămas adăstînd în tăcere. După un scurt răstimp, urechile lor au de^ sluşit zgomote de pa5i şi suspine În iatacul bătrînului. L-au recunoscut - el era !

Prefăcîndu-se că doarme, Bianca nu s-a sculat, dar inima îi era plină de revoltă şi de amărăciune. După cum se vede, neîmpăcatul duşman se reîntorsese !. .. ln lumea asta nu mai exista nici un strop de dreptate !

A doua zi de dimineaţă, încă dinainte d. ea să fi apucat să se îmbrace, l-a văzut ridicînd draperia şi intrînd În ia^ tacul ei. Era de nere::unoscut ! Gheboşat cu totul, lovit şi cu părul şi barba încîlcite, privea cu ochii stinşi şi îşi tîra paşii ca un bolnav cercat de moarte.

- Strîngeţi lucrurile, pornim imediat ! i-a spus el cu glas cavernos şi fără a o privi.

- !ncotro?

- La Genova.

Fata a pălit.

La Genova?

Chiar aşa ; plecăm cu prima corabie.

De ce?

Nu i-a răspuns; ochii săi erau plini de spaime. Încercării~ de-a mai vorbi cu dînsul în zilele următoare au rămas za^ darnice. Devenise din cale-afară de zgîrcit la vorbă. N-a mai scos nici un cuvînt, ni.:i despre îndelunga sa Întîrziere, nici despre pricinile ei. Ei, însă, nici prin gînd nu-i trecea să-l ur^ meze orbeşte ; visase prea mult asupra libertăţii sale pentru a se mai putea despărţi într-o singură clipă de ea !

Aşa stînd lucrurile, Într-o bună dimineaţă a intrat în ia^ tacul lui şi i-a spus tăios :

- Eu n-am să plec !

Cum şedea În pat şi privea absent În podea, a înălţat privirile şi a Întrebat-o liniştit :

- De ce?

- Pentru că vreau să ranun aici. Am temeiurile mele !

Kafuris adăsta gînditor, jucînd distrat canafurile cuverturii pe degete.

- N-ai să-l mai vezi niciodată, i-a spus el Într-un tîrziu.

- Pe cine?

În ·ciuda amărăciunii sale, Bianca a tresărit : tatăl ei dez^ ghiocase toate învelişurile sufletului său şi citise Într-Însul ca Într-o carte deschisă. O dată cu aceasta, o nouă spaimă se năpusti impetuos asupra ei, Împresurînd-o În mrejele sale.

- N-am să-l mai văd, spui ? şopti ea pierdută. Asta În^ seamnă că a păţit ceva ...

-- A plecat către Scorta ; poartă război cu prinţul !

A răsuflat uşurată. Dar dacă tatăl ei o minţea ? Dacă nu-i spusese lucrurile acestea decît pentru a o amăgi şi a o abate de la gîndurile sale ? Să fie adevărat, oare, că Sgur6s a pă~ răsit şi Lacremonia, şi Maini, şi toate ţinuturile apropiate ? Şi dacă nu e vorba decît despre o plecare vremelnică, dacă se va mai întoarce ? După cum ştia toată lumea la vremeJ. aceea, el cutreiera Morias-ul în lung şi-n lat ca un stăpîn.

Din dimineaţa aceea inima ei a prins a se cerni. Se în^ treba adeseori, involuntar şi plină de amărăciune, cît timp va trebui să-l aştepte astfel şi dacă i-ar plăcea şi lui s-o revadă. Trecutul n-o încuraja, nu, el n-o iubea, şi Bianca ·ştia lucrul acesta. A fost lingă dînsa adeseori, dar al ei nu fusese nici^ odată, şi revenirile sale, pline de dorinţi, rămîneau o taină de nedezlegat pentru dînsa. iimpul va trece, el o va uita din ce în ce mai mult şi va veni şi vremea cînd nu-şi va mai aminti nici măcar de numele ei ! îi ern cu neputinţă să se mai oprească din năprasnica furtună care-l luase cu ea. De^ venind duşmanul de moarte al francilor, îi era cu totul im^ posibil să mai coboare În oraşele Principatului. Acestea erau gîndurile şi ambiţiile care-l preocupau. Pe dînsa n-o luase niciodată prea în serios, iar dragostea ei nu era decît un epi^ sod periferic, o biată frunzuliţă singuratică, zburătăcită de toanele vîntului buiac În vîrtejurile zbuciumatei sale vieţi ~

Orgoliul ei a fost cu desăvîrşire şi pentru ultima oară ră- nit. Urcînd treptele patimii şi prăbuşindu-se În deznădejde, Bianca a luptat cu sine trei zile şi trei nopţi. Recăpătîndu-şi aerul trufaş În cele din urmă, i-a spus tatălui său :

- Să mergem ; vin şi eu cu tine !

Era către sfîrşitul lui ianuarie, mările erau încă neliniş- tite, dar n-au avut prea mult de aşteptat; venind dinspre Monemvasa o corabie, care se afla În drum spre Genova, a ancorat în portul Kalamatei. Dorind să plece cît mai degrabă din Morias, Kafuris s-a hotărît cît ai clipi. Atît stăpînii, cît şi slujitorii s-au îmbarcat Într-o singură dimineaţă şi 'au în^ dreptat pînzele umflate către patria lor

Capitolul X X IV

RAZVRAîTf! ŞI STĂPINI

Multe ţi-am povestit, prietene c1t1tor, şi mă duc cu gîndul că te voi fi obosit. S-ar putea, mai ştii ! să se fi Întîmplat aceasta chiar înainte ca eu s-o fi ghicit şi, astfel stînd lucru^ rile, zic că ar fi de-a mea datorie a-ţi depăna, încă, încetul cu Încetul, tot ce mai am a-ţi spune, şi-apoi, iaca, mi-oi stinge şi eu lumina.

De la Întîmplările pe care le-am fost urmărit dimpreună s-au petrecut luni de-a rîndul, luni care pentru unii oameni trec În zbor ca păsările, iar pe alţii îi Încovoaie sub povara lanţurilor. Nedeclaratul război de hăquială cutreiera Morias-ul, iar fiara care pîndca În munţi dinapoia şteiurilor c:Îe stîncă sau a hăţişurilor rugilor de mure înroşea cu sînge apele şipotelor, zbucnea din tainiţele văgăunilor, năpustindu-se cu strigăte sălbatice la năvală cînd Într-un loc, cînd într-altul. Războiul dura.

Şi iac-aşa, Într-o zi frumoasă, scăldată în soare, s-au fost deschis un iarmaroc într-o livadă plină de verdeaţă, aflată către marginile Vervenei, cam Între Tripoli şi Sparta. Sosind nu numai din satele Învecinate, ci şi din oraşele îndepărtate, se adunaseră acolo puzderii de oameni, pentru a-şi desface mărfurile alcătuite din vite, din ţesături şi bucate, din unelte şi lucruri casnice, unii ; pentru a cumpăra, alţii. Către prînz, bulucul mulţimii sporise, larma creştea neostoită, talăngile vi^ telor sunau, catîrii nechezau de zor şi colbul se Învîrtejea În răspîntii, Întunecînd lumina dogorîtoare a soarelui. Sub un măr sălbatic, unde un· grec îşi lăuda mătăsurile, încă de cu dimineaţă au prins a se auzi ţipete şi sudalme, şi-un scandal nemaipomenit s-a stîrnit din senin, cît ai bate din palme .. Toată lumea din jur a dat să fugă, să vadă ce se petrece acolo. Grecul se luase la harţă cu un gentilom franc, _şi se îm^ proşcau cu sudalme, aplecaţi peste o bucată de mătase de care trăgeau amîndoi.

- Muşcă-ţi limba, robule, că de unde nu, te calc În pi^ cioare ca pe-un vierme ! răcnea francul.

- Dacă n-ai de gînd s-o plăteşti după preţul ei, dă-mi marfa Înapoi ! striga, la rîndul său, grecul.

- Nu-ţi dai seama cu cine v6'~~eşti, mă, dobitocule, eu sînt cavalerul de Remy ! ~

N-ai decît să fii cine pofteşti, plăteşte !

- Na, vită!

Şi, spunînd acestea, cavalerul ridică o frîntură de suliţă de care se slujea drept baston şi îl păli pe neguţător drept În moalele capului. Apoi, aruncînd la pămînt ţesătura, Întoarse spatele şi plecă blestemînd. Cel ce primise lovitura căzu în genunchi, gemînd uşor. Sîngele cald şi roşu, care prinsese a-i ţîşni din ţeastă, ceva mai sus de tîmplă, i se prelingea pe obraz şi, adunîndu-i-se În barbă, picura strop cu strop pe gulerul pieptarului. Oamenii . din bîlci aflaţi în apropiere au sărit degrabă Într-ajutorul bătrînului. L-au cuprins de subsuori şi l-au înălţat În picioare, dar el i-a dat deoparte cu mîna şi, fără a-i păsa de sîngele care-i şiroia din rană, s-a săltat pe vîrfurile picioarelor, cătîndu-l din privire pe adversar. ln ace^ eaşi clipă, l-a bătut cineva pe umăr ; bătrînul nu l-a băgat în seamă, şi atunci acela l-a mai bătut o dată şi l-a strîns stăruitor cu mîna de braţ. întorcîndu-se către el, a slobozit un strigăt de bucurie :

- Aci mi-erai, arhon Sgur6s ?

Cei adunaţi jur Împrejur cătau miraţi la omul acela care apăruse fără de veste printre dînşii. Auziseră, ce-i drept, nu^ mele acela şi îşi mai aminteau şi acum că pe vremuri trecea şoptit din gură-o gură.

- Dumnezeu mi te-a trimis ! exclamă bătrînul, ridicînd braţele. .

- Am de grăit o vorbă cu dumneata, Halkokondilis, spuse Sgur6s, făcîndu-le semn să se Împrăştie oamenilor din bîlci care-i înconjurau.

Trecînd prin copca deschisă În calea lor, cei doi bărbaţi s-au îndreptat către livadă.

După o lună de zile au prins a se lăţi în Întreg Morias-ul veştile acestea ciudate : grecii călcaseră cetatea francă a sfîn^ tului Gheorghe de la Scorta. Doi dintre străjerii ei, sergentul Bonifaciu şi încă unul, plătiţi de chelarul Annino, care era ginerele lui Halkokondilis, i-au ajutat pe răzvrătiţi

să se ca^ ţere pe ziduri, În cursul unei nopţi luminate de lună. Primul lucru pe care-l făcuseră aceştia după intrarea lor În cetate a fost acela de-a se urca în turnul de strajă şi a-l lega fedeleş pe străjer. După aceea, au făcut din înaltul turnurilor con^ venitele semnale cu făclii aprinse lui Leon Mavropapa, căpitanul celor o sută de turci mercenari aflaţi În slujba Împăratului, care adăsta în apropiere, după cum se învoiseră mai dinainte. După ce au pătruns şi el şi oamenii săi în cetate, ocuparea acesteia a devenit oficială. A doua zi de dimineaţă'. vulturul bicefal flutura pe crenelurile cetăţii sfîntului Gheor^ ghe şi armistiţiul cu francii era sfărîmat.

Vestea a răzbit În zbor la Andravida tocmai la vremea cînd prinţul prinsese a se simţi mai bine după boala sa. Obra^ jii săi se îmbujoraseră iarăşi, dar de-o îmbujorare ciudată, care-i rotunjea două pete trandafirii pe umerii obrajilor. A primit noutatea mîhnit numai, dar fără a se speria. Njl-l mai mira nimic acum ; adăsta totul ca şi cum soarta i-ar fi fost înscrisă cu litere de foc pe obraji. A zîmbit cu amărăciune şi a clătinat din cap. Peste trei zile, însă, În timp ce-şi lua ră- mas-buri de la Isabeau, şi-a înălţat ca pe vremuri trupul îm^ puţinat şi i-a spus neînduplecat :

- Mă jur pe sufletul meu, doamnă, că nu mă voi reîn^ toarce dacă frumoasa noastră cetate nu va cădea în mîi^ nile mele!

Tonul ridicat al vocii sale avea ceva provocator. Cîteva clipe mai tîrziu, prinţesa auzea zgomotul copitelor cailor care se îndepărtau În curtea de jos a palatului.

De ce-i vorbise în felul acesta ? De ce, oa~e, a· reapărut dinainte-i, cu aerul acesta ascunzînd o jignire nemărturisită, avînd întipărite pe faţă trăsături ale orgoliului rănit ?. .. se Întreba Isabeau tulburată şi fără a găsi o explicaţie logică. S-ar fi părut că aflase ceva ... şi totuşi nu putea şti nimic. .. n-avea cum să ştie !. .. Nu cumva o bănuieşte din pricina fap^ tului că după mamă e jumătate grecoaică ?. .. Puţin probabil... S-ar putea Întîmpla, mai ştii, ca omul acesta, care vorbeşte atît de afabil cu curtenii, dar care are o inimă zăvorîtă cu şapte lacăte, să aibă puterea magică de a culege veşti din aer ! Mai ştii ?... . .

Amarnică îi era ursita ! Era osîndită să trăiască fără nici o noimă şi fără orizont o viaţă Întreagă, risipindu-şi incon^ ştient cei

mai frumoşi ani şi aşteptînd necontenit „ceva", care Întîrzia să se arate şi cu care Înţelesese, În cele din urmă, că nu-i era dat să se Întîlnească.

Revedea zidurile sumbre ale cetăţii de lîngă Neapole înălţîndu-se jur Împrejurul său, revedea zbuciumul mării pustii care nu-i făgăduise nici o nădejde şi îşi amintea şi de cele două căsătorii ale sale. Buzele-i nu zimbiseră decît ara^ reori, din obişnuinţă, niciodată însă dintr-un impuls dinlăuntrul fiinţei sale. Numai Întoarcerea În patria anilor copilăriei o mai alintase, dar atunci totul se schimbase şi lumea se oglin^ dise altfel În inima sa. Visul pe care-l aşteptase dintotdeauna venise pe neaşteptate, venise nevăzut, mîngîindu-i obrazul ca un fulg uşor purtat de vînt. Cumplită suferinţă ! Deşi nu mai avea timp de aşteptare, întîrziase, nu-l sesizase şi nici nu-i ghicise sosirea ! Ce se întîmplase cu ea ? Oare s-o fi Împie- clicat orbirea, frica, sau numai orgoliul ? Hristoase ! Cît de greu îşi schimbă fluviile matca, şi oamenii felul de viaţă ? Ceasul cel mare al vieţii sale sunase tîrziu, sunase atunci cînd braţele sale amorţiseră şi nu mai erau În stare să se Înalţe şi să-l îmbrăţişeze la timp.

Remuşcarea copleşitoare, adîncă şi sfîşietoare a izbucnit fără de veste, Într-o zi În care se afla, ca de obicei, dimpreună cu doica.

- Mă doare sufletul, doică, mă doare ! îi spusese dînsa cu glas şoptit şi tremurat.

- Dar ce-i cu tine, scumpa mea ? tresărise speriată doica sa, care îmbătrînise şi moţăia într-una.

Prinţesa ridică mîna care, la lumina puternică a soarelui de amiază, părea şi mai veştejită şi îşi pipăi tîmpla În locul unde se afla semnul acela vioriu.

- Filip d'Anjou ... Florentin d'Heneau ... semnul, semnul acesta m-a Împiedicat, se destăinui ea. N-am vrut să-i aduc şi lui nenorocirea, cum le-am adus-o celorlalţi ! îi mărturisi dînsa doicii, care cunoştea acum taina aceea, cu mult prea grea pentru a fi dusă În mormînt de către un singur om.

- Las-că-i bine ... e bine-aşa !. .. mormăi indiferentă doica, începînd a moţăi din nou.

Era prea mult pentru dînsa, valul năvalnic încălcase

opreliştile zăgazurilor şi se revărsa tumultuos, stîmind în sufletul prinţesei Isabeau şi mînia, şi revolta Împotriva pro^ priei sale fiinţe.

- Nu-i adevărat! Nu-i bine! răbufni ea sălbatic şi, cu^ prinzîndu-şi obrazul în căuşul palmelor, izbucni aidoma co^ piilor Într-un plîns cu sughiţuri.

Nu era adevărat, nu, totul nu era altceva decît Încerca^ rea amăgitoare de-a afla o justificare, un răspuns neînteme^ iat şi un pretext necesar zbuciumului său Însetat de-o uşurare.

Mobilizînd toţi vasalii pe care-i avea pe Întreg cuprinsul ţării, prinţul aşezase asediul În jurul cetăţii sfîntului Gheor^ ghe ; fiind atît de grăbit, străbătuse drumul numai în două zile, şi îndată ce sosise acolo, îşi statornicise tabăra corturilor sub castani, alături de-un izvor aflat În apropiere, şi porun^ cise asaltul. Unul după altul, unul mai cumplit decît celălalt; dezlănţuise trei asalturi, dar cetatea rezista. Prinţul se trezea În iiecare zi o dată cu răsăritul soarelui şi, ieşind În gura cortului său, cerceta cubul Înalt şi de nezdruncinat al cetaţu, a cărui ciudată imagine se înălţa În faţa sa ca un simbol al destinului pe care nu-i era scris să-l Învingă. Prinţul o privea mut şi clătinînd necontenit capul. Nu, nu, de data aceasta nu mai lupta pentru glorie, aşa cum făcea odinioară, În tim^ purile acelea de mult apuse, cînd mînuia cu siguranţă şi în^ credere pîrghia triumfului vieţii sale ; acum lupta formal, din obligaţia de-a da satisfaqie amorului propriu şi de-a lichida pînă la ultimul strop, ca un autentic cavaler ce se afla, o chestiune de onoare. ·

Era lesne de văzut că timpul nu-i era la îndemînă ; vara trecea ca gîndul, toamna sprintenă îl ajungea din urmă şi curînd avea·să cadă şi iarna.

Dar de-acum pînă atunci mai era, şi se străduia din răs-·puteri să epuizeze toate mijloacele. Ştafetele sale alergau de sîrg, cerînd Întăriturl unor bărbaţi din Apoulia ; un gentilom slav din Maini îi trimisese un corp de două sute de arcaşi şi de suliţaşi pedeştri. Aşezîndu-se el însăşi În fruntea lor, se avîntă asupra zidurilor cetăţii ; de zeci de ori s-au căţărat pe scările de lemn, pînă sus, la foişoare, şi tot de-atîtea

ori s-au prăbuşit la pămînt.

Văzînd că nu-i chip, În cele din urmă porunci să fie adus de la Koroni un meşter veneţian, renumit pentru iscusitul său meşteşug de-a construi maşini de asediu. Veneţianul se înfăţişă şi îi dură o catapultă uriaşă, cu ajutorul căreia puşca turnul sfîntului Gheorghe cu blocuri de stîncă grele de cinci^ zeci de livre. Stîmind nori de praf, turnul se prăbuşea piatră cu piatră, dar cetatea continua să reziste !

Şi iac-aşa a sosit şi toamna, şi răzvrătiţii ferecaţi Între zi^ duri sfidau mînia francilor.

În toiul orelor de luptă, cînd valul înmuiat În zale al asediatorilor se avÎnta spumegînd. În SUS, către Ziill.ţii crene^ lurilor, însoţit de-un vacarm metalic şi de răcnete de turbare, ei adăstau drepţi şi cu picioarele crăcănate pe foişoare, ju^ cîndu-şi serurile strălucitoare În aer cu o diabolică îndemînare.

Răpuşi de doruri şi de somn, În timpul nopţilor cu lună cîntau, şi melodiile lor orientale răsunau unduind molcom şi armonios pe Înaltul zidurilor.

Ţinînd de-atîtea ori piept asediatorului, căpătaseră încre^ dere într-înşii, iar moralul lor cre~use considerabil. Tot la vremea aceea venea şi Sguros acolo, să se odihnească o clipă ; şedea deoparte, rezemat de-un dinte al crenelului, şi privea În jos, unde focurile duşmanului se Încingeau ca o cunună În jurul cetăţii, tot astfel cum Înconjuraseră şi Kalamata odi^ nioară. Amorţiţi parcă de lumina lunii, castanii Încremeniseră În depărtare. Incolo hăt, mai afund, se afla îndepărtata ţară a Morias-ului, invizibilă, dar prezentă, totuşi, ca o inimă mare, care bate mocnit la ora deşteptării sale. Acesta era pă- mîntul sfînt al patriei, pămîntul care hrănea seminţele şi adăpa lăstarele tinere, prin vine neştiute, pămîntul care aco^ perea potopul de nenumărat al morţilor, al martirilor, al sclavilor, al părinţilor şi fraţilor săi ! Aspira încet, ca pe sfînta cuminecătură, aerul iute al nopţii de munte, înmiresmat de sufletele florilor, care rătăceau În spaţiu, adăstîndu-şi naş- terea, şi îşi simţea pieptul lărgindu-se şi inima înflorindu-i de bucurie.

Castanii, prinţul Ahaiei !

Răzvrătiţii şi stăpînul se înfruntau faţă-n faţă pentru a doua oară. Unde se afla acum femeia care-l adusese pînă aici pe

grec ? Adăsta de bună seamă imobilă şi pesimistă undeva, în ceţurile îndepărtate şi de nepătruns, cu convingerea că va muri fără nădejdi, ca un copăcel care înfloreşte, dar nu leagă rod. Patima i se stinsese În inimă, se îndepărtase şi se scufun^ dase treptat în Întuneric, ocupînd un loc secundar În viaţa lui. Acum, binecuvîntat fie Domnul, n-o mai blestema ; inima lui se eliberase, recîştigase şi pacea, şi tihna, care-i îngăduiau să-şi reamintească cu recunoştinţă de dînsa ca de ceva blînd şi bun. Degetele sale pipăiau inelul de plumb al cavalerului mort, mărturia dragostei ei ; era adevărat că a fost o vreme c~'ld l-a chinuit nespus de mult, dar era tot atît de adevărat că'. dînsa fusese aceea care-i dăduse, inconştient poate, imbol^ dul către ceva mare şi înălţăwr. Fie binecuvîntată !

Într-o bună zi, pe cînd se pornise pe drumurile de munte de la Tsakonia, dimpreună cu puţinii săi soţi şi cu nedespăr- ţitul Zervoheris, pentru a ridica norodul, s-a Întîlnit din în^ tîmplare cu un biet drumeţ, zdrenţăros şi cu barba şi chica crescute într-o sălbatică dezordine, care mergea sprijinindu-se Într-un toiag strîmb. Silueta lui solitară se profila de de^ parte, gheboasă, pe fundalul Întunecat al cerului de iarnă. S-a apropiat degrabă, cu mersul pripit şi îndîrjit şi, după ce s-a oprit şi i-a privit o clipă, şovăind şi fără a scoate un cu^ vînt, a întins mîna, schiţînd multisecularul semn al cerşitului. Cunoscută fiind inima largă a haiducilor, Sgur6s a vrut să-l milostivească, dar, În timp ce-l privea fără nici un interes, a tresărit subit. Chipul acesta, cu ochii mari şi negri şi cu buzele senzuale, încadrat de barba mate şi creaţă, îi era cunoscut de undeva ! Cerşetorul căta ţintă la el, părînd a nu-l recunoaşte. Mîna haiducului, care vrusese să tragă punga, a Întîrziat ne^ hotărîtă, pipăind catarama centurii, apoi a scos repede punga şi i-a aruncat-o cerşetorului în mînă. Acesta nu i-a mulţumit şi nici nu i-a urat să trăiască Întru mulţi ani, aşa cum spun de obicei oamenii de teapa lui, ci a strîns înfrigurat punga În mînă şi a dat să treacă mai departe. Atunci Sgur6s l-a în^ trebat:

- Nu vrei să-mi urezi mulţi ani, arhon Sguromallis ?

Cerşetorul a pălit ; ochiul său, care nu-şi pierduse aro^

ganţa provocatoare pînă în clipa aceea, s-a tulburat, întune^ cat parcă de panică.

- După cîte mi-amintesc, porunciseşi parcă să mă vîre în lanţuri cînd voi ajunge la Kalamata, îi spuse Sgur6s batjo^ coritor. Iată-mă ! Care ţi-e voia?

Sguromallis l-a recunoscut ; privirile sale au alunecat În jos şi punga i-a căzut din mînă.

- la-o ! spuse Sgur6s, Împingînd-o cu piciorul. Îţi va prinde bine ! Am aflat despre situaţia grea în care te afli, după exilarea ta din Mitzithras, de la Matteo Kafuris, cămătarul tău, care mi-a picat În palmă mai zilele trecute. Ei, ce zici, arhon Sguromallis, providenţa există, sau nu-i altceva decît o vorbă goală ? Hai, ia-o ! Tu, care n-ai vrut să mă ajuţi pe vremuri, eşti osîndit să primeşti ajutorul meu.

Auzind cuvintel~ acestea, fostul guvernator militar al Mitzithrei a înălţat privirea, în care a licărit o strălucire fu^ gitivă, şi apoi a coborît din nou capul, iar pieptul care i se umflase cu cîteva clipe mai Înainte a recăzut, cu un suspin mut. S-a răsucit brusc pe călcîie şi s-a îndepărtat repede, cu mersul lui Întins şi îndîrjir.

- Fraţilor, le spuse Sgur6s tovarăşilor săi, urmărindu-l încă din privire, aţi fost de faţă cînd am săvîrşit o faptă rea ; eram dator a-l răpune pe omul acesta, pentru că morţii de la Kalamata cereau sîngele lui. N-am putut-o face: mai- că- mea mi-a spus să-i duc salutul ei încă de cînd eram copii, pentru că-i era rudă. Ei i-am dăruit viaţa. Iertaţi-mă ! Şi, arătînd punga c.are rămăsese În colbul drumului, a adăugat : Ia-o de-acolo, Zervoheris, şi trimite-i-o cu cel dintîi prilej lui Daniil, s-o împartă săracilor din parohia lui. Şi-acum, înainte, fraţilor ! .

După acestea, au plecat mai departe. Drumul acela la Tsakonia s-a arătat a fi rodnic:· au reuşit a ridica de-acolo şi· o seamă de tovarăşi noi şi au Într-aripat şi starea sufle^ tească a norodului cîtorva sate.

Grupul lor se afla acum în legături strînse cu Mitzithras, era un fel de săgeată care-şi urzea drumurile, sub stăpînirea francilor.

Cu puţin înainte de căderea iernii, prinţul a ridicat ase^ diul fără de veste şi a plecat către Andravida. După cum umbla zvonul, boala .sa se înrăutăţise, doborîndu-l încă o

dată. Aşa se zvonea şi chiar aşa era. Intr-o zi de toamnă, pe cînd şedea la sfat cu vasalii săi sub castani, l-a răzbit o tuse grozavă şi-un şuvoi de sînge roşu i-a izbucnit din gură şi a picat jos, umezind pămîntul.

L-au ridicat pe braţe şi l-au Întins pe salteaua din cortul său ; de atunci febra nu l-a mai slăbit şi, cu fiecare zi care trecea, devenea din ce În ce mai străveziu. Astfel stînd lu^ crurile, a cerut să-l readucă la Andravida.

Spaimele morţii atît de nedorite l-au cuprins degrabă. Pe drum, Însă, deznădejdea sa creştea cu repeziciune, iar teama că se va reîntoarce viu acolo îl scotea din sărite. A sosit, to^ tuşi, fără a-şi fi Împlinit făgăduiala că nu se va reîntoarce dacă nu va recuceri cetatea Scortonilor. L-au urcat în palat cu ajutorul lecticei ; privind printre pleoapele pe jumătate coborîte, vedea scutierii şi valeţii, aflaţi de-a dreapta şi de-a stînga scării, ferindu-se speriaţi din drum şi murmurînd ru^ găciuni. lsabeau, care sosise Într-un suflet pentru a-l vedea, s-a aplecat asupra lui cu sufletul la gură şi tremurînd din tot trupul. Faptul acesta i-a dăruit aleanul unei infinite mîngîi^ ieri. Slavă Atotputernicului ! Ochii ei erau cuprinşi, în sfîrşit, de llllda îngrijorării şi a durerii.

A petrecut o bună parte din iarnă zăcînd la pat şi luptîn^ du-se arareori a se ridica în capul oaselor şi, mai rar încă, a se ~nălţa pe p1c10are. Apropierea sfîrşitului îl speria din cale^ afară şi ar fi vrut să spere ...

Ar fi vrut, dar către sfîrşitul iemii a Înţeles că viaţa i s-a încheiat : făclia ei se istovea Încet-încet şi, dîndu-şi seama că în curînd se va stinge cu totul, a poruncit să fie chemat notarul şi şi-a încheiat testamentul. După acest:ea, a cerut să i-o aducă pe mica Mah6. A privit-o de departe şi, dînd să Întindă mîna pentru a o nlingîia pe obraz, fetiţa, care avea patru ani acum, s-a retras speriată şi s-a ascuns în rochia doicii. Nu-l cunoştea pe omul acesta scheletic, cu nasul sub^ ţiat şi transparent, cu ochii cufundaţi În orbite şi cu buzele albe ! Vrînd să zîmbească cu gingaşă tandreţe, chipul lui Flo^ rentin s-a schimonosit, cuprins de amărăciune.

În sfîrşit, o dată cu apropierea primăverii, într-amurgul unei zile, răsuflarea sa a Început să devină din ce în ce mai anevoioasă. Vremea se îndulcise şi cîmpia Andravidei se îm^ brăca iarăşi În veşmintele sale verzi şi catifelate.

La ora aceea, prinţesa şedea cu spatele la fereastră, avîn^ du-l lîngă sine pe capelan. Cînd au venit pentru a o chema, i-au spus, ca şi atunci cînd o aduseseră la căpătîiul lui Filip d'Anjou, că o cheamă prinţul. A alergat Într-un suflet şi, lu^ cru de necrezut, îndată ce s-a aplecat asupra lui, a înţeles că era prea tîrziu. Florentin se stinsese !

Neştiind ce să spună, a rămas pironită locului, plină de nelinişte şi de îngrijorare. Cei dimprejur nu Înţeleseseră încă, iar ei, căreia îi urcau lacrimile În ochi, îi era greu să le spună. A întîrziat, aplecată asupra mortului şi privindu-l ca şi cînd ar fi vrut să-l ascundă, ascunzînd şi nepăsarea sa o dată cu dînsul.

Apoi, părîndu-~-se că n-are dreptul să încătuşeze adevărul cu privire la mort, răpindu-i această ultimă oră solemnă, ca^ re-i aparţinea în Întregime, a simţit o greutate pe inimă şi, gemînd surd, s-a Întors către cei dimprejur, care au citit, plini de uimire, solia aceea fără glas întipărită pe chipul ei de-o nespusă paloare.

În iatac nu s-a auzit nici un plînset ; au îngenuncheat cu toţii deodată. Atît ! Şi, totuşi, fără ca cineva să se a.~tepte la aceasta, Isabeau l-a plîns pe Florentin chiar în noaptea aceea. Imboldul lăuntric a surprins-o brusc, ca o revelaţie, în timp ce şedea ghemuită În pat şi privea candela aprinsă. Sint, pa^ re-se, unele dureri care au nevoie de-o oarecare depărtare pentru a prinde fiinţă şi a se Împlini. Isabeau s-a gîndit subit la omul acesta atît de tînăr, totuşi, care trecuse prin viaţa ei, cu buzele strînse, arareori înflorite Într-un zîmbet de-o im^ perceptibilă ironie. Pe cine ironizase oare, pe dînsa sau pe sine însuşi ? Işi amintea clipele trecute, ii revedea În stări şi ano^ timpuri diferite· şi, cercetînd cu atenţie expresia lui, vie încă, totul părea că se limpezeşte. Da, da, se înşelase : Florentin n-o ironizase niciodată, se autoflagelase ! Atît !

Atît voise să spună zîmbetul delicat şi stereotip al în^ tregii sale vieţi, care nu s-a stins decît pe patul de moarte. Inima lui nu mai constituia o enigmă, se desena diafană, cu transparenţă de ceară. Se prea poate ca el. să fi ghicit că inima ei e dăruită altcuiva ... Ironia mută a lui Florentin se revărsa asupra lui, numai asupra lui, care, deşi ştia că nu va fi iubit niciodată de ea, o iubea !

Despre întîmplările de apoi agrăieşte istoria, în însemnările sale sarbede şi seci.

Văduvă şi singură stăpînă asupra Morias-ului acum, prin^ ţesa s-a statornicit la Nisi, reşedinţă care i-ar fi fost, după cum mărturisesc cronicile, cea mai dragă dintre toate.

Această perioadă istorică a vieţii sale se caracterizea~ printr-o vădită bunăvoinţă faţă de localnici. Maestrului său de ceremonii messir Leonardo, i-a succedat În demnitatea aceasta vistiernicul Veniamin Kalamatianos, iar vistiernic se înălţa un oarecare kir Vasilopulos. O generaţie se ducea, alta nouă o înlocuia. Teribilul conetalbil Sonteron Închise pînă la urmă ochii, şi în felul acesta frumoasa Guglierma se putu căsători nestingherită cu superintendentul general.

Căsătoria lor, care nu era decît o aqiune formală, a căpătat, totuşi, strălucirea unui triumf.

Detestabila piedică nu se mai afla Între dînşii, şi dragostea incununa tinereţea lor biruitoare. Cinstind memoria soţului său„ prinţesa a socotit că e de a sa datorie a-i Încredinţa dem^ nitatea de rnnetabil lui Enghelbert de Linderkerke.

Ca uneia care Împlinise cinci ani, îi venise şi lui Mah6 rîn^ dul să ocupe un loc în viaţă. I l-au ales drept soţ pe Guy de Laros, ducele Atenei, un tînăr În vîrstă de optsprezece ani. Contele Vrienei se Înapoiase În patria sa cu cîteva luni îna^ intea morţii mamei sale, Elena Duca. După sărbătorirea ma^ joratului său, noul duce a fost Învestit, în luna iunie, drept cavaler al Tebei, de către Bonifaciu de Verona. Peste puţin timp i s-au înfăţişat şi cei doi soli ai Principatului, care so^ siseră pentru a reglementa căsătoria. !ncredinţîndu-se că ideea aparţinea prietenului care-i cîştigase mai mult decît ori^ cine Încrederea, adică a superintendentului de Saint-Omer, i-a primit cu multă bunăvoinţă şi, Înconjurîndu-se cu cei mai de frunte vasali ai săi, s-au pornit grabnic către Vlisiri. Acolo îl aştepta Întreaga Curte a Ahaiei. Nunta celor doi copii a fost binecuvîntată de episcopul Olenei, iar Mah6 a primit drept dotă domeniul Kalamatei.

!n felul acesta, planul politic al superintendentului, acela de a reuni sub o singură coroană cele două mari puteri ale Răsăritului, adică Principatul Ahaiei şi Ducatul Atenei, prin^ dea viaţă. După douăzeci de zile, semeţul Saint-Omer ur^ mărea din înaltul calului său alaiul ducal care se îndrepta spre Atena, dimpreună cu Mah6. II urmărea zimbind, cu ochii plini de strălucirea rece a omului care crede că stăpîneşte cumpenele viitorului. Faptul era opera sa, a lui, care pînă În clipa aceea nu ratase nimic În viaţă !

Şi Isabeau privea fastuosul cortegiu, care se îndepărta, Într-un nor uşor, pe drumul înclinat. O dată cu mica şi scumpa sa fiică, atît de gingaşă şi de tînără, pleca şi o frîntură din propria sa viaţă. Incapabilă de-a schimba crugul ursitei, îşi amintea de alte vremuri, petrecute cu mulţi ani înainte, cînd, fetiţă fiind, o duseseră şi pe ea la Neapole, În Întîmpinarea propriului său noroc. !ntre zidurile reci ale Cetăţii Oului nu aflase altceva decît pustietatea mării şi du~-mănia trufaşă a lui Filip d'Anjou. Revedea şi scena aceea din pădure, revedea potîrnichea care căzuse între crengile ţe-poase ale molidului, răpusă de pasărea de vînătoare. Părea că o executaseră chiar de atunci - trăise o existenţă goală ; era un suflet care se zbătea pe lume, zbuciumîndu-se zadarnic să capete fiinţă ! Niciodată, niciodată nobila prinţesă nu va mai recăpăta credinţa în viaţă. Care va fi norocul fiicei sale ? Fără a şti cum şi de ce, au podidit-o lacrimile, imaginea dru-

rnului a prins a tremura şi, Întunecîndu-sc treptat, a dispărut cu totul. Părea a şti care-i va fi ursita, i-o citise demult, din vremea În care n-o adusese pe lume pe Mah6, ci o simţise doar zvîcnind ca o masă neclesăvîrşită Încă În măruntaiele ei. Femeile din stirpa ei moştenesc ursita - nimic şi nimeni nu le-o poate schimba ! Şi mai ştia că marele capitol al vieţii sale se Încheiase. Curtea vuieşte, forfoteşte şi suferă în jurul ei, dar dînsa părăseşte încă o dată puterea.

Sabran d' Ariano, soţul Margaritei, murise, iar stăpîna Akovei, care jurase că nu se va mai recăsători, îi Întins~se mîna lui Ricardo d'Orsini, bătrînul conte al Kefaloniei. Ce cloceşte preavicleana-i soră ? N-are nici o importanţă ! După moartea lui Florentin, Isabeau îl desemnase pe contele Ricardo, ca bail6, pentru a conduce Principatul În numele său.

Acum se pregătea şi dînsa să plece la Roma, unde papa Bonifaciu al VII-iea vestise serbările jubileului. Simţindu-se surghiunită Încă o dată, inima ei îşi căuta o nouă patrie.

Bătrîn din cale-afară fiind Ricardo, baronii o îndemnau să încredinţeze Principatul mîinilor viguroase ale lui Saint^ Omer. La urma urmelor, de ce nu l-ar cîrmi Saint-Omer.

Slăvit fie Atotputernicul ! Două corăbii din Alexandria au ancorat în portul Klarenzei. Au sosit cu pînzele umflate şi cu prova îndreptată spre ţărm, spre ţărmul acela pustiu pe care nu-l mai cercetează, ca nişte stafii, nici măcar corăbiile lui Deliuria ! Ca multe altele, au plecat şi ele, deodată cu păsările verii, către soare-răsare. Noi, Însă, noi vom porni către apus, unde valul întunecat al nemărginirii se zbuciumă sălbatic. Se spune că dincolo de Purgatoriu adastă tihna para^ disiacă. Poate, dar, oricum ar fi, a sosit clipa în care nu e bine a mai avea altă ambiţie înafara celei mai de pe urmă.

S-a îmbarcat. înainte de a-şi da seama că acum totul era prea tîrziu, a privit, pentru ultima oară, pămîntul pe care-l părăsea în urma sa. Era o dimineaţă care Înmuia ţărmul În tente trandafirii şi topea munţii în fluidităţi de-un vioriu transparent. Binecuvîntat fie pămîntul acesta feciorelnic i:a chipul tinereţii şi dulce ca păcatul ! Neliniştiţi şi înfioraţi de deznădejde şi părînd a căta ceva, ochii prinţesei Isabeau au alunecat asupra lui şi a crestelor estompate

ale munţilor în^ depărtaţi.

tiOO

Fără de veste, pe orizontul luminos s-a iscat făptura părelnică a unui arhanghel cu aripile desfăcute, cu genunchii goi şi cu mîinile încrucişate pe lunga-i sabie. Statura sa um^ plea răsăritul, ochii săi scăpărau aidoma stelelor !

Zbucnind speriat din mare, un pescăruş a descris o volută largă în aer şi, risipind vedenia cu o ultimă curbă, albă şi piezişă, s-a scufundat în unde.

CUPRINSUL

!'refa /a .

PARTEA INTII

Capitolul I - Leul de piatră
Capitolul II - Vis În zori de zi
Capitolul III - Coşmarul din timpul noNii
Capitolul IV - Soarta sărmanului .
Capitolul V - Mama şi ibovnica .
Capitolul VI ·- Cea dindi înt1lnirc cu lumea .
Capitolul VII - La începuturile marii călătorii
Capitolul VIII - Noaptea pc munte
Capitolul IX - Consiliu de război
Capitolul X - Secolul al XIII-iea .
Capitolul XI - Guvernatorul militar al Mitzithrei
Capitolul XII - Misiunea lui Sguromallis .
Capitolul XIII - Răspîntia

PARTEA A DOUA

Capitolul I - Povestea unei surghiuuitc (!)
Capitolul II - Povestea unei surghiunite (2)
Capitolul III - Povestea unei surghiunite -(3)
Capitolul IV - Drumul spre patrie
Capit0lul V -- *Vspomni I* .
Capitolul VI - Cerşetor .
Capitolul VII - Aşteptarea
Capitolul Vili - Visul care limpezeşte lucrurile
Capit0lul IX - Străinul prin\esci .

Capitolul X - Cele două Villehardouine
Capitolul Xl - Enigme
Capitolul XII - Vint de primăvară . Capitolul XIII - Chemarea libertăţii . Capitolul XIV - O serată a francilor . Capitolul XV - *Hiero, despierta te!* .

PARTEA A TREIA

Capitolul I - Salutul visului
Capitolul II - Copilul care vine
Capitolul III - Cîntec de iarnă
Capitolul IV - A doua descoperire a lumii
Capitolul V - Praznicul calicilor .
Capitolul VI - Neuitate şi uitate .
Capitolul VII - „Vă aduc Învierea !"
Capitolul VIII - Prima scînteie .
Capitolul IX - *Nexum se dare!* .
Capitolul X - Un om atotputernic
Capitolul XI - lnvoiala .
Capitolul XII - Se Întinde răzmeriţa .
Capitolul XIII - Strigoii .
Capitolul XIV - Ceasul robilor
Capitolul XV - Turnirul din Ahaia
Capitolul XVI - Cetatea (1) .
Capitolul XVII - Cetatea (2) .
Capitolul XVIII - Cetatea (3)
Capitolul XIX - Cetatea (4)
Capitolul XX - Cetatea (5) .
Capitolul XXI - Cetatea (6) .
Capitolul XXII - După sărbătoare
Capitolul XXIII - Zbuciumul Biancăi Capitolul XXIV - Răzvi·:itiţi şi stăpîni

În colecţia

MERIDIANE

publicată de

Editura pentrn Literatură Universală

găsiţi lucrări ale celor
mai de seamă scriitori contemporani
În cursul anului 1968 veţi
avea prilejul să citiţi :

J. Joyce. Portretul artistului
V. Woolf. Doamna Dalloway
E. Waugh. Declin şi prăbuşire
W. Trevor. .Bătrînii
I. Ehrenburg. Julio Jurenito
Vs. Ivanov. Culorile vîntului
V. Kaverin. Scandalagiul
V. Bîkov. Morţii nu simt durerea
I. Bondarev. Tăcerea
F. lskander. Zodia Cozloturului
H. de Montherlant. Celibatarii
Saint-Exupery. Pilot de război şi Zbor de noapte.
A. Robbe-Grillet. În labirint
Romain Gary. Prima dragoste, ultima dragoste
E. Charles-Roux. Să uităm Palermo
M. de Unamuno. Trei nuvele exemplare
A. M. Mâţule. Primele amintiri
N. Ginsburg. Săgetătorul
M. Bontempelli. Oameni în timp
L. Feuchtwanger. Ducesa slută
E. Hemingway. Fiesta

/. Updike. Centaurul

K. A. Porter. Povestiri

Kobo Abe. Femeia nisipurilor

P. Lagerkvist. Povestiri

H. Wulff. Furtună pe țărm

S. Hoel. Intîlnire cu anii uitați

F. Saelen. Numai cei viteji

M. Krlcza. întoarcerea lui Filip Latinovicz

/. Rivera. Viitoarea

Dat la cules 19.09.1967. *Bun* de *ttpar 08.12.1967.*
Apărut *1968. Tiraj 25* 170. Broşate *20 090. Legate 1/1 5 080, Hirtie* s. veltnă de *63 glm'. Format 540X8401'1.IJ.* Coli ed. 36,79. Coli tipar *38. A. nr. 13 380. C.Z. pentru* bibliotecile *mart 877.4. C.Z.*
pentru bibliotecile *mtct* 877.4-31=R.